

ASOS YAYINLARI

2024

— **Atıf İndeksi** —

ADİYAMAN'IN İMGESEL YEMEKLERİ

Yayına Hazırlayan
Doç. Dr. Sunay AKKAYA

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-80-5

Yayına Hazırlayan
Doç. Dr. Sunay AKKAYA

Kapak
Asos Yayınları

Kapak Fotoğrafi
H. Sinan TEMEL

Redaksiyon
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayını [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	6
ÖN SÖZ YERİNE	13
ADİYAMAN'IN İMGESEL YEMEKLERİ	21
YAĞLAR	23
AŞ YAĞI.....	25
KUYRUK BASMA	26
KUYRUK YAĞI VE KIKIRDAK	27
ÇORBALAR	29
HEDİK.....	31
PITI PITİ ÇORBASI.....	32
DANAREŞ.....	33
HOMAÇA.....	34
UN ÇORBASI.....	35
TEVLEV (TEHLEV/TEVLEVİ)	36
TAVUK SUYU	37
BUĞDAY ÇORBASI.....	38
DÖVME ÇORBASI.....	39
YOĞURTLU ÇORBA (DÖVME ÇORBASI)	40
KELLE	41
ALACA ÇORBASI (KARA ŞORBA/KARAŞOR).....	42
MALHUTA ÇORBASI.....	43
MEYİR ÇORBASI (MEHİR ÇORBASI)	44
ERİŞTE ÇORBASI.....	45

KEBAP ÇEŞİTLERİ.....	47
PATLICAN KEBABI.....	49
ET BASMASI (ABUZER KEBABI)	50
ETLİ YEMEKLER	51
ADİYAMAN TAVA	53
BESNİ TAVA.....	54
ARAP TAVASI.....	56
SOĞAN KEBABI	57
TUZDA TAVUK.....	58
ET HAŞLAMA	59
CİĞER KAVURMA	60
KIZARTMA.....	61
KARNİYARIK	62
PİLAVLAR.....	63
PİRİNÇ TAVASI.....	65
HEDİK (DONU)	67
HARDAL OTU PİLAVI	68
NOHUTLU PİRİNÇ PİLAVI.....	69
ŞEHRİYELİ PİLAV	71
MERCİMEKLİ PİLAV	72
DOMATESLİ BULGUR PİLAVI	73
SALÇALI BULGUR PİLAVI	74
DOMATESLİ PİRİNÇ PİLAVI.....	75
TAVUKLU BUHARA PİLAVI.....	76
CİĞERLİ PİLAV	77
SARIMSAKLI BULGUR PİLAVI.....	78
SARIMSAKLI TAVUKLU BULGUR PİLAVI.....	79
KARIŞTIRMALI BULGUR PİLAVI (CEMİKLİ/KEMİKLİ AŞ)	80
HAMUR İSLERİ VE EKMEKLER.....	81
EKMEK ÜSTÜ.....	83
LAHMACUN.....	84
KAVURMALI HITAP	85

KABAK HITABI.....	86
PATATESLİ HITAP.....	87
ÇÖKELEKLİ HITAP.....	88
ISPANAKLI HITAP.....	89
YARPUZLU HITAP.....	90
PEKSİMET.....	91
KLOR (YAĞLI EKMEK / YAĞLI TAPLAMA).....	92
BULGUR UNU TAPLAMASI.....	93
KATMA.....	94
KANDİL SİMİDİ.....	96
ŞEKERLİ KATMER.....	97
HAVRA.....	98
TAPLAMA (BAYRAM TAPLAMASI).....	99
BAZLAMA.....	101
KIYMALI SEMSEK.....	102
ŞEKERLİ PEYNİRLİ EKMEK.....	103
KOLLOTİKLER.....	105
EKŞİLİ KOLLOTİK.....	107
BASALLA (EKŞİLİ KÖFTE / ANALIKIZLI).....	109
YOĞURTLU KOLLOTİK.....	111
YARPUZLU KOLLOTİK.....	112
PATLICANLI KOLLOTİK.....	114
KÖFTELER.....	115
SALÇALI SOĞUK KÖFTE.....	117
ETLİ BULGUR KIYMA.....	118
ÇİĞLEME.....	119
YAVAN KÖFTE.....	120
ÇİĞ KÖFTE.....	121
İÇLİ KÖFTE.....	124
HAŞHAŞLI DOLMALI KÖFTE.....	125
DOLMALI KÖFTE.....	127
DOMATESLİ KÖFTE.....	128

KAVURMALI KÖFTE.....	129
PATATESLİ KÖFTE.....	130
PİSİK YUMACI.....	131
SALÇALI PANİK.....	132
SARIMSAKLI SULU KÖFTE.....	133
GELİN YÜZÜ (FELLAH KÖFTE, BASMALI KOLLOTİK, BASMALI KÖFTE).....	134
GAMZELİ KÖFTE.....	135
KEL KÖFTE.....	136
SICAK KÖFTE.....	137
MERCİMEKLİ KÖFTE.....	138
YUMURTALI PANİK (ÇULLU KÖFTE).....	139
DOLMALAR VE SARMALAR.....	141
HİNDİ DOLMA.....	143
KABURGA DOLMA.....	145
BUMBAR.....	146
LAHANA SARMASI.....	148
KURU BİBER DOLMASI.....	150
ETLİ YAPRAK SARMA.....	151
TEVENK SARMASI.....	153
SULU.....	155
YEMEKLER.....	155
KURU FASULYE.....	157
ETLİ YEŞİL FASULYE.....	158
YAHNİ.....	159
PATATES SULUSU.....	160
BAKLA SULUSU.....	161
SEBZE EMEKLERİ.....	163
KURUTULMUŞ SEBZE TÜRLÜSÜ.....	165
TIRŞİK.....	166
DÖVMEÇ.....	167

SALATALAR.....	169
NANECÜK SALATASI (PANCAR SALATASI).....	171
LAHANA SALATASI (MOR LAHANA SALATASI)	172
PATATES SALATASI.....	173
TURP SALATASI.....	174
YARPUZ MANCASI.....	175
PİRPİRİM SALATASI.....	176
CACIKLAR.....	177
KABAK CACIĞI (KIŞ KABAĞI CACIĞI)	179
MARUL CACIĞI.....	180
YARPUZ CACIĞI.....	181
PİRPİRİM CACIĞI	182
TATLILAR	183
CEVİZLİ BÜZME TATLISI (BAKLAVASI)	185
AŞURE	187
AKIT	189
PEKMEZLİ YUMURTA (KAYGANA).....	190
ARDIMOT	191
PEYNİRLİ HELVA.....	192
ÜZÜM HOŞAFI.....	194
HASİDE / HESİDE (BULAMAÇ).....	195
CEMİLE.....	196
TENE HELVASI	197
KESME (SİMİT KIRMASI)	199
PEKMEZLİ KÖMBE.....	200
ŞİLLİK	201
KÜNEFE	202
CEVİZLİ KADAYIF	203
BASTIK (PESTİL).....	204
İÇECEKLER.....	205
PEKMEZ ŞERBETİ	207
TULUK AYRANI	208

BOYAM ŞERBETİ	209
GÜL-ÂB	211
TÜRK KAHVESİ.....	213
SONUÇ	215
EKLER	219
ÖRNEK YEMEK FOTOĞRAFLARI.....	219
SÖZLÜ KAYNAKLAR.....	245
KAYNAKÇA.....	247

SÖZLÜ KAYNAKLAR

Açıl, İ. N. (2024). Çiğ Köfte. A. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Ahat, H. (2024). Malhuta Çorbası. O. Ahat (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Akaslan, N. (2024). Şehriyeli Pilav. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Altun, M. (2024). Kuru Fasulye. Domatesli Piring Pilavı. Nohutlu Piring Pilavı. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Arslan, G. (2024). Buğday Çorbası. Hedik. Hedik (Donu). Dövme Çorbası. Meyir çorbası (Mehir çorbası). Lahmacun. Klor (Yağlı Ekmek / Yağlı Taplama). Katma. Patates Salatası. Şekerli katmer. Lahana Salatası (Mor Lahana Salatası). Pirpirim Salatası. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Baysoy Şahut, N. (2024). Homaça. Pekmezli Kömbe. Çiğleme. Bastık (Pestil). Üzüm Hoşafı. Yavan Köfte. Basalla (Ekşili Köfte / Analıkızlı). A. Akkaya (Der.). S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Cer, A. (2024). Et Basması (Abuzer Kebabı). Arap Tavası. Dövmeç. Soğan Kebabı. Adıyaman Tava. Kavurmalı Hitap. Ekmek üstü. Tuzda Tavuk. A. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Çalış, H. (2024). Hardal Otu Pilavı. Akıt. Ardımot. Pekmezli Yumurta (Kaygana). Şekerli Peynirli Ekmek. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Çalış, M. (2024). Aş Yağı. Kuyruk Basma. Kuyruk Yağı ve Kıkırdak. Patlıcan Kebabı. Kızartma. Domatesli Bulgur Pilavı. Sarımsaklı Bulgur Pilavı. Karıştırmalı Bulgur Pilavı (Cemikli/Kemikli Aş). Tavuk suyu. Bulgur Unu Taplaması. Yarpuzlu Kollotik. Etlı Bulgur Kıyma. Kel Köfte. Hindi Dolma. Kaburga Dolma. Etlı Yaprak Sarma. Turp Salatası. Yarpuz Mancası. Peynirli

Helva. Tuluk Ayranı. Tırşik. Danareş. Tevlev (Tehlev/Tevlevi). Mercimekli Pilav. Yoğurtlu çorba (Dövme Çorbası). Un Çorbası. Pıt pıtı Çorbası. Kelle. Erişte Çorbası. Sıcak Köfte. Karnıyarık. Kabak Hitabı. Tavuklu Buhara Pilavı. Kuru Biber Dolması. Ciğerli Pilav. Kollotik. Ekşili Kollotik. Yoğurtlu Kollotik. Yarpuzlu Kollotik. Patlıcanlı Kollotik. Etlı Yeşil Fasulye. Patates Sulusu. Bakla Sulusu. Nanecük Salatası (Pancar Salatası). Yahni. Haşhaşlı Dolmalı Köfte. İçli Köfte. Kabak Cacığı. Marul Cacığı. Yarpuz Cacığı. Pirpirim Cacığı. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Çalış, S. (2024). Cemile. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Çalış, Ş. (2024) Kurutulmuş Sebze Türüsü, Patatesli Köfte, Salçalı Panik. Pisik Yumacı. Mercimekli Köfte. Yumurtalı Panik (Çullu Köfte). S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Çalış, Z. (2024). Tevenk Sarması. Taplama. Bazlama. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Daşdelen, M. (2024). Çiğ Köfte. A. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Erkol, N. (2012). Taplama (Bayram Taplaması) A. Çelik (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Gönüllü, A. (2024). Dolmalı Köfte. Et Haşlama. Ciğer Kavurma. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Gönüllü, İ. (2012a). Besni Tava. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Gönüllü, T. (2012b). Tene Helvası. Pekmez Şerbeti. Gül-âb. Türk Kahvesi. Aşure. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Gönüllü, L. (2024). Cevizli Kadayıf. Salçalı Soğuk Köfte. Bumar. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

İlhansayın, C. (2024). Kesme (Simit Kırmayı). A. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Özkan, M. (2024). Havra. A. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Özpolat, G. (2024). Domatesli Köfte. Kavurmalı Köfte. Sarımsaklı Sulu Köfte. Gelin Yüzü (Fellah Köfte, Basmalı Kollotik, Basmalı Köfte). Gamzeli Köfte. Salçalı Bulgur Pilavı. Sarımsaklı Tavuklu Bulgur Pilavı. Ispanaklı Hitap. Patatesli Hitap. Yarpuzlu Hitap. Çökelekli Hitap. Çökelekli Köfte.

Lahana Sarması. Kıymalı Semsek. Haside / Heside (Bulamaç). S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Özpolat, M. (2024). Künefe. A. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Öztürk, Ş. (2024). Alaca Çorbası (Kara Şorba/Karaşor). S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Temel, H. S. (2024). Çiğ Köfte. Pirinç Tavası. Şillik. A. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Tuna, M. (2024). Boyam Şerbeti. S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Üzen, A. (2024). Kandil Simidi. Peksimet. Cevizli Büzme Tatlısı (Baklavası). S. Arslan (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

Yoldaş, M. (2024). Adıyaman Peyniri. S. Akkaya (Der.), S. Akkaya (Ses Kaydı Arşivde), Adıyaman.

KAYNAKÇA

Akkaya, S. (2012). Adıyaman'ın Unutulmaya Yüz Tutan Lezzeti: Tene Helvası. *ADYÜ Akademi Dergisi*, 2, 92-95.

Akkaya, S. (2013). Adıyaman'ın Bayram Habercisi Ekmeği: Bayram Taplaması. *ADYÜ Akademi Dergisi*, 5, 126-128.

Akkaya, S. (2018). Adıyaman Kent Kültüründe Misafir Geleneği ve Misafir Geleneklerinde İkram Edilen Şerbetler ve Gül-Âb. *ADYÜ Akademi Dergisi*, 17, 151-154.

Sydow, V. ve Wilhelm, C. (2005). *Coğrafya ve halk masalı ekotipleri. (T. Işıkhana, Çev.) Halk biliminde kuramlar ve yaklaşımlar 2*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

Türk Patent ve Marka Kurumu (2024). *Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı* <https://www.turkpatent.gov.tr/cografisi-isaret> 19.12.2024 tarihinde ulaşılmıştır.

<https://www.unesco.org.tr/Home/Page/88?slug=UNESCO%20Yarat%C4%B1c%C4%B1%20S%CC%A7ehirler%20Ag%CC%86%C4%B1>

ANONİM HALK EDEBİYATINDA KIŞ

Yazar
Dr. Fadime TİKBAŞ

Asos Yayınları 2024

e-ISBN:978-625-6671-66-9

Yazar

Dr. Fadime TİKBAŞ

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	11
GİRİŞ	
TAKVİM: ZAMANI BÖLMEK	15
Takvimin Evrimi	16
Türklerin Kullandığı Takvimler	18
1. On İki Hayvanlı Türk Takvimi.....	18
2. Hicri Takvim.....	20
3. Celâli Takvimi.....	21
4. İlhanlı Takvimi.....	21
5. Rumi Takvimi	21
6. Takvîm-i Garbi	22
7. Miladi Takvim	22
BİRİNCİ BÖLÜM	
HALK TAKVİMİ: ZAMANI GÖRDÜĞÜNCE/BİLDİĞİNCE	
BÖLMEK	23
Türk Halk Takviminde Günler	25
Türk Halk Takviminde Aylar	30
İKİNCİ BÖLÜM	
TÜRK HALK TAKVİMİNDE	
MEVSİMLER VE KIŞ	39
Türk Halk Takviminde Kasım ve Hızır Günleri	43
Kış Rüzgârları	46
Kar ve Yaş İlişkisi.....	47

Kış Bağlamında Halk Meteorolojisi.....	48
1. Gökteki Cisimlere Bakarak Hava Tahmini.....	48
2. Hayvanların Hareketlerine Bakarak Hava Tahmini.....	50
4. İnsanların Durumlarına Bakarak Hava Tahmini.....	55
5. Mevsimlere Bakarak Hava Tahmini.....	55
6. Diğer Nedenlere Bakarak Hava Tahmini.....	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANLATMALIK TÜRLERDE KIŞ.....	59
Mitler ve Kış.....	59
Kışla İlişkilendirilen Tanrı ve Varlıklar.....	68
Destanlar ve Kış.....	69
Masallar ve Kış.....	77
Halk Hikâyeleri ve Kış.....	80
Efsane.....	83
<i>Mart Baba</i>	83
<i>Kervankıran</i>	84
<i>Vade Yeli</i>	85
<i>Karyağdı</i>	86
<i>Adamdaş Efsanesi</i>	87
<i>Sultansuyu Efsaneleri</i>	88
<i>Erkenek Efsanesi</i>	88
<i>Kaçkar</i>	89
<i>Gelmeyen Bahar</i>	89
<i>Hasan Dağı</i>	91
<i>Deniz Ermiş'i ile Dağ Ermişinin Buluşması</i>	93
<i>Doksan Kuşu</i>	93
<i>Kayalı Boğaz'daki Mezarlar</i>	94
Menkabeler ve Kış.....	95
<i>Abdalmusa Kurbanı</i>	95
<i>Memoratlar ve Kış</i>	95
<i>Mezardan Çıkan Işık</i>	95
<i>Koncoloz</i>	96
<i>Hırtık</i>	96

<i>Şubatta Öğütülen Buğday</i>	97
<i>Karabasan</i>	97
<i>Tırlı Mehmet</i>	97
Fıkralar ve Kış	98
<i>Nasreddin Hoca ile Karısı</i>	98
<i>Bahardan Hoşnut Olmayan Var mı?</i>	99
<i>Kışın Yerler</i>	99
<i>Yaz-Kış Günleri</i>	100
<i>Yorgan Gitti Kavga Bitti</i>	100
<i>Bu İşe Allah Karışmaz</i>	100
<i>Taşları Bağlamışlar Köpekleri İnsanın Üzerine Salıyorlar</i>	101
<i>Ya Yaz Olsaydı</i>	101
<i>Yukarıki Yayılada Kaç Karış Kar Var?</i>	101

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SÖYLEMELİK TÜRLERDE KIŞ	103
<i>Mâniler ve Kış</i>	103
<i>Türküler ve Kış</i>	110
<i>Ağıtlar ve Kış</i>	115
<i>Ninniler ve Kış</i>	119
<i>Bilmeceler ve Kış</i>	124
<i>Tekerlemeler ve Kış</i>	128

BEŞİNCİ BÖLÜM

KONUŞMALIK TÜRLERDE KIŞ	131
<i>Atasözleri ve Kış</i>	131
<i>Deyimler ve Kış</i>	135
<i>Alkışlar-Kargışlar ve Kış</i>	136

ALTINCI BÖLÜM

SEYİRLİK TÜRLERDE KIŞ	137
<i>Köy Seyirlik Oyunları ve Kış</i>	137
<i>Karlık Oyunu</i>	137
<i>Lodosla Poyrazın Evlenmesi</i>	137
<i>Bocuk Gecesi</i>	138
<i>Galgâğan</i>	138

<i>Seri Sali</i>	139
<i>Saya Gezme (Davar Yüzü)</i>	139
<i>Köse Oyunu</i>	140
<i>Köse-Gelin Oyunu</i>	140
<i>Yılbaşı</i>	141
<i>Gavur Küfürü (Gavur Köpürü)- Saya Yanması</i>	142
<i>Kabak Patlatma Oyunu</i>	142
<i>Karagöz ve Kış</i>	143
<i>Ortaoyunu ve Kış</i>	145
SONUÇ	149
KAYNAKÇA	155

KAYNAKÇA

- Abalı, İ. (2011). *Koçarlı halk kültürü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aça, M. (2017). Yağan karla büyüme ve yaşlanmak: har ve harlığı. Emine Gürsoy Naskali-Burcu Yanıklar (Ed.), *Takvim kitabı* içinde (19-24). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Aça, M. (2019). Halk bilgisinin takvim, mevsim/iklim, çevre, sağaltma, ölçme ve hukuka dönük temsilleri. Mustafa Aça (Ed.), *Halk bilimi el kitabı* içinde (441-467). Ankara: Nobel Yayınları.
- Adıyaman, C. (2022). Kutadgu Bilig’de hatırat unsurları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (26), 143-154.
- Ağcalar, A. (2009). *Silifke halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akalın, S. (1990). *Alkışlar kargışlar*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Akçal Erbay, Ş. (2006). *Kütahya merkez ilçesi (Bölücek, Dumlupınar ve Kirazpınar köyleri) folkloru*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Akgür, N. (2010). Takvim. *D.İ.A.* , 39, 487.
- Akkanat, İ. (2023). *Arpaseki köyü monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Akkoyun Koç, T. (2022). Bayburt’un kara kışı: Tepegöz. *Folklor/Edebiyat*, 28 (110) , 307-331.

- Aksoy, Ö. A. (2017). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp.
- Aktaş, A. O. (2007). *Avut köyünün halk bilimi açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Akyol, E. (2010). *Muğla masalları metin-inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alay, O. (2005). *Bingöl masalları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Alpaslan, A. (2018). *Halkbilimi bağlamında Türk halk takvimlerinin yapısı, işlevi ve ilgili*
- Alptekin, A. B. (2005). *Halk hikâyelerinin motif yapısı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alptekin, B. (2007). *Günyüzü ve çevresi folkloru*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Anohin, A. V. (2006). *Altay şamanlığına ait materyaller*. Konya: Kömen Yayınları.
- Artun, E. (2004). *Türk halk edebiyatına giriş*. İstanbul: Kitabevi.
- Artun, E. (2010). *Türk halkbilimi*. İstanbul: Kitabevi.
- Aşkın, Ş. (2019). *Yaren mahallesi (İvrindi-Balıkesir) halkbilimi ürünleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Atalay, B. (1985). *Divanü lûgati't-Türk tercümesi I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Ateş, C. (2010). *Şereflikoçhisar monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Avan, S. (2010). *Suşehri monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Aveni, A. (2021). *Zamanın kültürel tarihi*. İstanbul: Ketebe Yayıncılık.
- Aydın, E. (2022). *Eski Türklerde gündelik hayat*. İstanbul: Kronik Kitap.
- Ayhan, C. (2013). *Çandır köyü monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

- Aynakulova, G. (2007). Türk kültüründe yada taşı. Sabri Koz (Ed.), *Yağmur duası kitabı* içinde (126-141). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Aytaç, P. (2003). Türküler. *Türk dünyası edebiyat tarihi III* içinde (332-451). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Aytekin, Ş. (2023). *Karaman halk inanışları ve uygulamaları*. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Balkaya, A. (2019). Kars'ta Yılbaşında Oynanan Seyirlik Oyunlar: Galgağan, Kadı Beg ve Seri Sali. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (65), 1-7.
- Bang, W.-Arat, R. R. (1936). *Oğuz Kağan destanı*. İstanbul: Burhaneddin Basımevi.
- Başgöz, İ. (1993). *Türk bilmeceleri I*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Bayat, F. (2011). *Türk mitolojik sistemi I*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayat, F. (2017). *Türk mitolojik sistemi I*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bazin, L. (2011). *Eski Türk dünyasında kronoloji yöntemleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Beydili, C. (2005). *Türk mitolojisi ansiklopedik sözlük*. Ankara: Yurt Kitap-Yayın.
- Biray, N. (2009). 12 hayvanlı Türk takvimi-zamana ve insana hükmetmek- . *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15 (39), 671-682.
- Boratav, P. N. (1994). *100 soruda Türk folkloru*. İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Boratav, P. N. (2000). *Tekerleme*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Boratav, P. N. (2007). *Nasreddin Hoca*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Boratav, P. N. (2009), *Zaman zaman içinde*. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Boratav, P. N. (2012). *Türk mitolojisi*. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Bozlak, Ü. G. (2007). *Erdemli masalları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Campbell, J. (2017). *Kahramanın sonsuz yolculuğu*. İstanbul: İthaki Yayınları.

- Cassirer, E. (2005). *Sembolik formlar felsefesi II*. Ankara: Hece Yayınları.
- Connerton, P. (2019). *Toplumlar nasıl anımsar*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Çağatay, N. (1978). Eski çağlardan bu yana zaman ölçümü ve takvim. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 22(1), 105-138.
- Çağlayan Kaya, H. (2011). *Ünye halk kültürü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Çapraz, E. (2018). Mücadele'den 'münazara'ya: Türk edebiyatında münazaranın kaynağına dair içtimai bir bakış. *İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 58 (1), 21-41.
- Çelebioğlu, A. (1995). *Türk ninniler hazinesi*. İstanbul: Kitabevi.
- Çelikkanat, S. (2021). *Yahyalı folkloru*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Çetin, Ö. (2016). *Gaziantep ili Oğuzeli ilçesi halk inançları*. Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Çobanoğlu, Ö. (2003). Atasözleri. *Türk dünyası edebiyat tarihi içinde III* (151-201). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2004). *Türk dünyası ortak atasözleri sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2011). *Türk dünyası epik destan geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2015). *Türk halk kültüründe memoratlar ve halk inançları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çoruhlu, Y. (2011). *Türk mitolojisinin ana hatları*. İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- Çoşan, S. (2017). *Ankara ili Bala ilçesi Afşar yöresi folkloru*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Dağışan, E. (2013). *Oltu ve yöresi folkloru*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Demir, N. (2013). *Türk efsaneleri*. Ankara: Edge Akademi.

- Demirbaş, S. (2006). *Sütçüler masalları üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Demirkıran, Ö. (2019). *Çayırdüzü köyü monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Dilek, İ. (2007). *Altay destanları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dilek, İ. (2021). *Türk mitoloji sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dilmen, D. (2009). *Niğde ili Ulukışla ilçesi halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Duymaz, A. (2001). *Kerem ile Aslı hikâyesi üzerinde mukayeseli bir araştırma*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Duymaz, A. (2002). *İrfanı arzulayan sözler tekerlemeler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ekici, M. (2019). *Dede Korkut Kitabı Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası, Soylamalar ve 13. Boy Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi*. İstanbul: Ötügen Yayınları.
- Elçin, Ş. (1964). *Anadolu köy orta oyunları*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Elçin, Ş. (1990). *Türkiye Türkçesinde ağıtlar*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Elçin, Ş. (2000). *Halk edebiyatına giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Eliade, M. (2003). *Dinsel inançlar ve düşünceler tarihi I*. İstanbul: Kambalçı Yayınevi.
- Eliade, M. (2018). *Ebedi dönüş mitosu*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Emeksiz, A. (2010). *Bekri Mustafa*. İstanbul: Mühür Kitaplığı.
- Emiroğlu, K. (2013). *Gündelik hayatımızın tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Erginer, G. (1984). *Uşak halk takvimi-halk meteorolojisi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Erken, F. (2019). *Korkuteli ilçesi ve köyleri folkloru*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

- Esin, E. (2001). *Türk kozmolojisine giriş*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Evlîyâ Çelebi. (2008). *Evlîyâ Çelebi seyahatnamesi II (1. Kitap)*. Yücel Dağlı-Seyit Ali Kahraman (Haz.). İstanbul: Yapı Kredi Yayıncılık.
- Eyuboğlu, İ. Z. (1987). *Anadolu inançları Anadolu mitolojisi*. İstanbul: Geçit Kitabevi.
- Eyuboğlu, S.-Erhat, A. (1977). *Hesiodos eseri ve kaynakları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Frazer, J. G. (2004). *Altın dal I*. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Gerek, H. G. (2012). *Adana ili Pozantı ilçesi halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Göçer, O. (2014). *Adana ili Karaisalı ilçesi halk inançları, bayramlar ve törenler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gökçe, E. (2018). *Kocaeli/Gölcük Nüzhetiye (Döşeme) köyü monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Gönen, S. (2011). *Geleneksel Konya seyirlik oyunları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Görkem, İ. (2001). *Türk edebiyatında ağıtlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gözen, S. (2014). *Aksaray/Ortaköy ilçesi monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Günay, U. T. (2011). *Elazığ masalları ve Propp metodu*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gürgentepe, C. (2019). *Ordu ili Kumru ilçesi monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Güzel, Ö.- Akyurt Kurnaz, H. (2020). Türk kültüründe bir miras olarak bocuk gecesi ritüeli içeriği: fenomenolojik bir araştırma. *Milli Folklor*, 16 (128), 163-178.
- halk bilgisi ürünleri*. (Yayımlanmamış Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sivas.

- Hamarat, Z. (2012). Cemre düşmesiyle ilgili inanç ve uygulamalar. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2(3), 165-200.
- Harva, U. (2015). *Altay panteonu*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Hoppal, M. (2012). *Avrasya'da şamanlar*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 20.06.2023.
- https://www.aksehir.bel.tr/v2/abld_folder/2019/docs/kultur/2019fikralar.pdf, Erişim Tarihi: 25.06.2023.
- İnan, A. (1986). *Tarihte ve bugün şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İnan, A. (1987). *Makaleler ve incelemeler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İnan, A. (1991). *Makaleler ve incelemeler II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İnan, A. (1992). *Manas destanı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kabak, T. (2015). *Rize ili halkbilim monografisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Kabak, T. (2017). Trabzon ve Rize'de halk takvimi. Emine Gürsoy Naskali-Burcu Yanıklar (Ed.), *Takvim kitabı* içinde (93-114). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Kalafat, Y.-Bayatlı, N. D. (2011). *Türk kültürlü halklarda alkışlar-kargışlar*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kara Düzgün, Ü. (2017). *Giresun'da halk takvimi*. Emine Gürsoy Naskali-Burcu Yanıklar (Ed.), *Takvim kitabı* içinde (115-144). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Kara, Ö. (2007). *Tarsus masalları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kara, Ö. (2007). *Tarsus masalları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karabüber, T. (2017). *Tosya halk inanışları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.

- Karahan, K. (2019). *Kargın beldesi monografisi (Erzincan-Tercan)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karanfil Güldemir, M. (2008). *Afyon-Bolvadin ve çevresi halk inanışları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kaya, D. (1999). *Anonim halk şiiri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kaya, D. (2001). *Folklorumuzda beddua söyleme geleneği ve Türk halk şiirinde beddualar*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Kaya, M. (2015). *Mitolojiden efsaneye*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Keleş, İ. (2018). *Trabzon ili Çarşıbaşı ilçesi halk bilimi monografisi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Kılıç, E. (2010). *Osmaniye ili Düziçi ilçesi halk kültüründe halk inançları, bayramlar ve törenler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kılıç, S. (2014). *Ordu ili Perşembe ilçesi monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Kılınç, A. C. (2021). *Kilis-Musabeyli folkloru ve halk edebiyatı (derleme-inceleme-tasnif)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kırmızı, Ö. (2015). *Erdemli halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kotan, M. E. (2020). *Türk kültüründe halk takvimi ve sayılı günlerle ilgili inanışlar*. (Erzurum örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kök, Z. (2006). *Karaisalı (merkez) halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Köse, E. (2017). *Ardanuç'ta Türk halk inançları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Artvin Çoruh Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Artvin.
- Kudret, C. (1969). *Karağöz*. C. 2. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

- Kudret, C. (1970). *Karagöz*. C. 3. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Kudret, C. (1992). *Karagöz*. C. 1. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Kudret, C. (2007 (I)). *Ortaoyunu*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kudret, C. (2007 (II)). *Ortaoyunu*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kunos, I. (2013). *Türkçe ninniler*. Ankara: Otorite Yayınları.
- Kurt, B. (2012). *Malatya ili Doğanşehir ilçesi halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kutlu, M. (2017). Mevsimlerin zamanında biçimlenen takvimler. Nebi Özdemir (Ed.), *Ortak Miras içinde* (148-163). Ankara.
- Kvideland, R. –H.K. Semsdorf. (1991). *Scandinavian folk belief and legend*. Oslo: Norwegian University Press.
- Lvova, E. L. (2013). *Güney Sibiryâ Türklerinin geleneksel dünya görüşleri, kâinat ve zaman, nesnel dünyası*. Konya: Kömen Yayınları.
- Melikoğlu, A. (2018). *Giresun ili halkbilim monografisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Ocak, A. Y. (2016). *Kültür tarihi kaynağı olarak evliya menâkıbnâneleri*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Oral, E. (2019). *Türk halk takvimi ve meteorolojisi ile ilgili inanış ve ritüeller*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Ögel, B. (1998). *Türk mitolojisi I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ögel, B. (2000). *Türk kültür tarihine giriş II*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ögel, B. (2006). *Türk mitolojisi II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özcan, S. (2015). Türk atasözlerinde iklim, mevsimler, hava olayları ve halk takvimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (36), 179-187.
- Özgen, M. (2016). *Tokat Zile Acısı köyü monografisi*. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Pınar Kuzu, F. (2010). *Anamur folkloru*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Polat, İ. (2020). *Memorat*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Radloff, W. (2008). *Türklük ve şamanlık*. İstanbul: Örgün Yayınevi.
- Roux, J. P. (1994). *Türklerin ve Moğolların eski dini*. İstanbul: İşaret Yayınları.
- Roux, J. P. (2012). *Eski Türk mitolojisi*. Ankara: BilgeSu Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2010). *Masal araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2011). *Halk hikâyeleri*. (Ed. Ali Berat Alptekin-Çiğdem Kara). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2013). *Efsane araştırmaları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2015). *101 Anadolu efsanesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, S.-Alptekin, A. B. (2007). Anonim halk edebiyatı. Talât Sait Halman (Ed.), *Türk Edebiyatı Tarihi III* içinde (683-710). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Schimmel, A. (2004). *Tanrının yeryüzündeki işaretleri*. İstanbul: Kabcacı Yayınevi.
- Semiz, İ. (2007). *Terme yöresi halk edebiyatı örnekleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Sevinç, M. (2008). *Akdağmadeni folkloru*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sırtbaş, Y. (2016). *Ordu ili Gököy ilçesi monografisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Şahin E. (2017). Tarihi ve çağdaş türk yazı dillerinde hafta kavramının adlandırılması. Emine Gürsoy Naskali-Burcu Yanıklar (Ed.), *Takvim kitabı* içinde (5-18). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Şahin, M. (2018). *Elbistan ilçesi halk kültürü incelemesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

- Şenel, S. (2021). *Niğde ili Çiftlik ilçesi halk kültürü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Şenocak, E. (2017). *Nasreddin Hoca*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Şenocak, E.- Alsaç, F. (2020). İncili çavuş fıkralarında kış/taşlama miti. *Milli Folklor*, 16 (127), 131-142.
- Şimşek, A. (2013). *Manavgat yöresi halk inanışları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Tezcan Aksu, B. (2018). Sekizinci yüzyıldan günümüze takvimlerimiz. *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 382-413.
- Tekay, S. (1994). Takvimin evrimi. *Bilim ve Teknik*, 27 (314), 7-12.
- Tekin, T. (1989). *XI. yüzyıl Türk şiiri (Divanü Lûgati't-Türk'teki manzum parçalar)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Tikbaş Apak, F. (2013). Rize - Çamlıhemşin - Yazlık köyü örneğiyle mevsimlere ilişkin inanç, bayram ve ritüeller. *ACTATURCICA*, 5 (1), 1-15.
- Turan, O. (2016). *Oniki hayvanlı Türk takvimi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Türkmen, F. (1974). *Âşık Garip hikâyesi üzerinde mukayeseli bir araştırma*. Ankara: Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kitapları.
- Uğurlu, M. (2010). *Adana ili Karataş ilçesi halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Uraz, M. (1994). *Türk mitolojisi*. İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.
- Uslu, B. (2017). *Türk mitolojisi*. İstanbul: Kamer Yayınları.
- Ünal, S. (2022). *Türk kültüründe yönler ve sağ-sol algısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Ünalın, Ö. (2017). Bayburt'ta halk kültüründe takvime ve mevsime bağlı hususlar. Emine Gürsoy Naskali-Burcu Yanıklar (Ed.), *Takvim kitabı içinde* (205-219). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Veren, E. (2019). *Anadolu halk takvimi*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Walter, F. (2016). *Kış: bir mevsimin tarihi*. İstanbul: Sel Yayıncılık.

- Yavuz, N.-Baş, M. K. (2017). *Deyimlerin hikâyeleri*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yıldırım, D. (2016). *Türk edebiyatında Bektaşî fıkraları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, S.-Salman, Y. B. - Ayvaz, S. (2019). Türkçe duygu kütüphanesi geliştirme: sosyal medya verileriyle duygu analizi çalışması. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (16), 51-60.
- Yıldırım, F. (2017). Akçaabat'ta (Trabzon) halk takvimi. Emine Gürsoy Naskali-Burcu Yanıklar (Ed.), *Takvim kitabı* içinde (163-178). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Yılmaz, M. A. (2005). *Aladağ halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yolcu, F. (2008). *Adana ili Ceyhan ilçesi halk kültürü araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yücekal Arpacı, G. (2016). *Edremit Hacıaslanlar köyü monografisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zorluer, S. (2018). *Çayıralan (Yozgat) yöresinde halk hekimliği ve halk inançları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Atasözlerinde Evlilik ve Aile Kurumu

Dr. Faruk DOĞAN

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-18-8

Yazar

Dr. Faruk DOĞAN

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	7
Giriş	9
1. Atasözlerinde Evlilik ve Aile Kurumu	13
1.1. Türk Kültüründe Atasözleri	13
1.2. Türk Kültüründe Evlilik ve Aile Kurumu.....	18
2. Atasözlerinde Evlilik Öncesi	23
2.1. Bekârlık	23
2.2. Evlilik Yaşı.....	25
2.3. Evlilikte Denklik	29
2.4. Evlilikte Kısmet.....	32
2.5. Eş Seçimi	35
2.5.1. Gelin Adayı Seçimi	38
2.5.2. Damat Adayı Seçimi	50
3. Atasözlerinde Düğün ve Evlilik Süreci	52
3.1. Düğün.....	52
3.2. Evlilik Hayatı.....	59
3.2.1. Evlilikte Kadın/Eş	63
3.2.2. Evlilikte Anne	73
3.2.3. Evlilikte Erkek/Koca	78
3.2.4. Evlilikte Baba	83
3.2.5. Evlilikte Çocuk	85
3.2.5.1. Erkek Çocuk	98
3.2.5.2. Kız Çocuk.....	104

4. Evlilikte Akrabalık İlişkileri	108
4.1. Kardeşlik İlişkisi	111
4.2. Amca, Teyze, Hala, Dayı İlişkisi	114
4.3. Gelin-Kaynana İlişkisi	114
4.4. Elti-Görümce-Kayın İlişkileri	119
5. Evlilik Yasaları	120
6. Boşanma	123
Son Söz	127
Kaynakça	131

Kaynakça

Aksoy, İ. (2011). Türklerde Kadın ve Çocuk Eğitimi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. C.4. S.16.

Aksoy, M. (2018). Türklerde Sosyal Yapı-Türk Tarihi ve Kültürü. Ankara: Pegem Yayınları.

Aksoy, Ö. A. (1988). Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Bellekten-1962. Ankara: TDK Yay. S. 217.

Aksoy, Ö. A. (1993). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Alkayış, M. F. (2013). Adıyaman Yöresi Atasözleri ve Deyimlerinde Gelin-Kaynana İlişkisi ve Evlilik Konusu. Turkish Studies, 8(9).

Araç, R. R. (2006). Yusuf Has Hacib – Kutadgu Bilig. İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Aslan, N. (2019). Türklerde Aile Anlayışı ve Çocuk. Türk Dünyası Araştırmaları (TDA), C. 121.

Ayhan, R. (1990). Ailenin Hukuki Raporu, Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

Boratav, P. N. (2003). 100 Soruda Türk Folkloru. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Bölge Ağızlarında Atasözleri ve Deyimler (BAAD), (2009). Ankara: TDK Yayınları, 4. Baskı.

Caferoğlu, A. (2015). Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü. Ankara: TDK Yayınları.

Çobanoğlu, Ö. (2003). Karşılaştırmalı Atasözleri Bağlamında Türk Dünyası Atasözlerinde Sosyo-Kültürel Süreklilik ve Değişme Üzerine Tespitler. *Türkbilig*, S. 5.

Demirbilek, S. (2020). Dede Korkut Oğuznameleri'nde Aile. *Kesit Akademi Dergisi*, S. 24.

Divitçioğlu, S. (2007). Orta-Asya Türk İmparatorluğu. İstanbul: İmge Kitabevi.

Donuk, A. (1988). Eski Türk Ailesi ve Vasıfları. *Türk Yurdu*, C. IX, S. 16.

Donuk, A. (1990). Çeşitli Topluluklarda ve Eski Türklerde Aile. Ankara: T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Yazıları I.

Donuk, A. (2011). Çeşitli Topluluklarda ve Eski Türklerde Aile. *Tarih Dergisi* (33).

DPT, (1989). Türk Aile Yapısı Raporu, Ankara.

Elçin, Ş. (1992). Halk Edebiyatı Araştırmaları II. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Ercilasun, A. & Akkoyunlu, Z. (2018). Kaşgarlı Mahmud-Divanu Lugatı't-Türk. Ankara: TDK Yay.

Ergin, M. (1998). Dede Korkut Kitabı. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Ergin, M. (1997). Dede Korkut Kitabı I, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Erkal, M. (1984). Sosyal Meselelerimiz ve Sosyal Değişme. Ankara.

Erkal, M. (2016). Sosyoloji (Toplum Bilimi), İstanbul: Der Yayınları.

Eröz, M. (2000). Türk Ailesi. Ankara: MEB Yayınları.

Gerçek, S. N. (1939). Atalar Sözü, İstanbul: Kanaat Kitabevi.

Gönen, S. (2005), Dede Korkut Hikâyeleri'nde Günümüze Yansıyan Doğum Adetleri, TUBAR, Güz Sayısı, Konya.

Gülensoy, T. (2003). Manas Destanı. TDV İslam Ansiklopedisi, C. 27.

Gülensoy, T. (2018). Türkiye Türkçesindeki Sözcüklerin Köken Bilgisi. İstanbul: Bilge Yay.

Güler, A. (1977). Türk Ailesi. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Güzel, A. ve Torun, A. (2017). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Hançerlioğlu, O. (1976). Felsefe Ansiklopedisi: Kavramlar ve Akımlar. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kafesoğlu, İ. (2015). Türk Milli Kültürü. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Kaplan, M. (1992). Dede Korkut Kitabında Kadın, Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar-I, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Karpuz, H. (1990). Türk Ailesinin Yaşadığı Geleneksel Konutlar. I. Aile Şûrası Bildirileri.

Kaşgarlı M. (2005). Divanü Lugati't Türk. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Kaşgarlı M. (2014). Divanu Lügati't-Türk. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kurt, İ. (1991). Türk Atasözlerine Psikolojik Bir Yaklaşım, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kurt, İ. (1992). Atasözlerinde Aile. Ankara: T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Li, Yong-Song (1999). Türk Dillerinde Akrabalık Adları, İstanbul: Simurg Yayınları.

Ögel, B. (1988). Dünden Bugüne Türk Kültürünün Gelişme Çağları, İstanbul: TDAV, 3. Baskı.

Ögel, B. (1998). Türk Mitolojisi. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, C. I.

Özsoy, B. S. (2018). Dede Korkut Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları. 3. Baskı.

Özün, M. N. (1958). Türk Atasözleri, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Soykut, İ. H. (1974). Türk Atalar Sözü Hazinesi, İstanbul: Ülker Yayınları.

Şişman, B. (2017). Türk Kültüründe Evlilik. (Geleneğin Son Yüzyılı – Samsun Örneği). Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Tezcan, M. (2000). Türk Aile Antropolojisi, Ankara: İmge Kitabevi.

Tülbentçi, F. F. (1977). Türk Atasözleri ve Deyimleri, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri.

Uğuzman, T. (2014). Atasözlerine ve Deyimlere Yansıyan Türk Halk Düşüncesi. Ankara: Nobel Yay.

Yılmaz, S. (2016). Türk Aile Yapısı ve Aile Sosyolojisi. İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Yılmaz, A. (1999). Müstakim-zâde ve Durûb-ı Emsâlinin Türk Edebiyatındaki yeri ve Önemi.

Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.6.

Yurtbaşı, M. (2013). Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü. İstanbul: Doğan Ofset.

Dijital Yayın

<https://kurul.diyamet.gov.tr/Cevap-Ara/796/evlenmenin-dini-hukmu-nedir>

<https://sozluk.gov.tr/>

DİJİTAL OYUNLARDA
İSLAMOFOBİ

Doç. Dr. Talha MURATHAN

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-38-6

Yazar

Doç. Dr. Talha MURATHAN

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
OYUN	11
GENEL OYUN TÜRLERİ (Geleneksel ve Dijital).....	14
GELENEKSEL OYUNLAR	17
Ülkemizdeki Bazı Geleneksel Oyunlar.....	20
Dünyadaki Bazı Geleneksel Oyunlar	21
TEKNOLOJİ	21
DİJİTAL TEKNOLOJİ	22
DİJİTAL OYUN.....	24
Dijital - Elektronik Oyunların Tarihçesi	26
Dijital Oyunlarda Oyuncu Kavramı	30
Oyunların Değişimi.....	31
Oyun Motorları	32
Oyun Dağıtım Platformları	33
Dijital Oyunların Toplumsal ve Kültürel Etkileri	33
Olumlu Etkiler:.....	34
Olumsuz Etkileri:	35
Dijital Oyunların Kontrolü ve Sınıflandırılması	36
Dijital Oyun Bağımlılığının ve Dijital Oyunlar Kaynaklı Karşılaşılabilecek Durumların Önlenmesini Yönelik Tavsiyeler	44
SUBLİMİNAL MESAJLAR	46
İSLAMOFOBİ.....	48

DIJİTAL OYUNLARDA İSLAMOFOBİ	49
DEVIL MAY CRY-3 / DANTE'S AWAKENING	51
CALL OF DUTY 2	52
CALL OF DUTY, MODERN WARFARE -2	52
CALL OF DUTY 4 MODERN WARFARE	54
CALL OF DUTY, VANGUARD'S ZOMBIES	55
CALL OF DUTY BLACK OPS-2.....	56
CALL OF DUTY BLACK OPS-3.....	57
FORTNITE.....	58
PUBG.....	59
FAITH FIGHTER	60
GUITAR HERO 3.....	61
CLIVE BARKERS UNDYING.....	62
COUNTER STRİKE	63
GETREADY MINARETT ATTACK	64
MUSLIM MASSACRE	65
SERIOUS SAM 3	66
BOMB GAZZA	67
RESIDENT EVIL 4.....	68
RESIDENT EVIL 5.....	69
ZACK & WIKI.....	70
COMMAND CONQUER GENERAL ZERO HOUR	71
AYO DANCE.....	72
LITTLE BIG PLANET 3	73
WOLFTEAM	74
COVERT STRIKE.....	75
OPERATION FLASHPOINT RED RIVER.....	76
TEKKEN TAG TOURNAMENT 2	78
HITMAN: SLIENT ASSASSIN	79
MEDAL OF HONOR	80
MEDAL OF HONOR: WARFIGHTER	81
DARK SOUL 3	82
ASSASSIN'S CREED.....	83
ASSASSIN'S CREED MIRAGE	84

TOM CLANCY'S SPLINTER CELL: CONVICTION	85
UNCHARTED 4: A THIEF'S END.....	86
BATTLEFIELD 1	87
BATTLEFIELD 3	88
CONFLICT: DESERT STORM 2.....	90
SOCOM U.S. NAVY SEALS.....	91
FULL SPECTRUM WARRIOR	92
CLOSE COMBAT: FIRST TO FIGHT	93
ARMY OF TWO	94
SONUÇ VE ÖNERİLER	95
KAYNAKÇA.....	101

KAYNAKÇA

1. Aarseth, E. (2001). Computer game studies, year one. *Game studies*, 1(1), 1-15.
2. Adachi, P. J., & Willoughby, T. (2013). More than just fun and games: the longitudinal relationships between strategic video games, self-reported problem solving skills, and academic grades. *Journal of youth and adolescence*, 42(7), 1041-1052.
3. Akcan, B., & Gençyürek Erdoğan, M. (2019). Dijital oyun ve kişisel veri. I. Uluslararası Oyun Kongresi Bildiriler Kitabı (ss. 34-48). Vizetek Yayıncılık.
4. Akgül, H. & Öztürk, C. (2004). Oyun ve oyuncağın tarihsel gelişimi. *Çocuk Forumu*, 7(1), 54-58.
5. Akkemik, S. (2009). Sayısal Oyunlarda Etkileşim Tasarımının Rolü. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yüksek lisans tezi).
6. Aktaş B. & Daştan N.B. (2021). Covid-19 Pandemisinde Üniversite Öğrencilerindeki Oyun Bağımlılığı Düzeyleri ve Pandeminin Dijital Oyun Oynama Durumlarına Etkisi, *Bağımlılık Dergisi*, 2021, 22(2), ss.129-138
7. Aktaş, M. (2014). Avrupa'da yükselen İslamofobi ve medeniyetler çatışması tezi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 31-54.

8. Albar, D., & Nurimbono, C. (2023). Visualization of Muslims in Video Game as a Leading Image of Islam for Society.
9. Appelbaum, L. G., Cain, M. S., Darling, E. F., & Mitroff, S. R. (2013). Action video game playing is associated with improved visual sensitivity, but not alterations in visual sensory memory. *Attention, Perception & Psychophysics*, 75(6), 1161-1167.
10. Artar, M., Onur, B., & Çelen, N. (2004). Çocuk oyunlarında üç kuşakta görülen değişimler: Kırsal kesimde bir araştırma. Onur B., Güney N. (Ed.), Türkiye’de çocuk oyunları: Araştırmalar içinde. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
11. Augustine. (2008). "Confessions." Oxford World’s Classics.
12. Aytekin, A. (2015). Türkiye’nin siber güvenlik stratejisi ve eylem planının değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü.
13. Bağlı, M. T. (2004). Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Fünnya: Piaget, Vygotsky ve Sonrası, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2(37), 137-169.
14. Bardakçı, S. (2018). "Dijital yaşamda çocuk" kitabı üzerine bir inceleme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(2), 232-242. <https://doi.org/10.17943/etku.435503>
15. Başal, H. A., (2017). Geçmişten günümüze Türkiye’de geleneksel çocuk oyunları. Ankara: Nobel Yayıncılık.
16. Bateson, Patrick, Martin, Paul (2013). Oyun, Oyunseverlik, Yaratıcılık ve Buluş. Çev. Melih Pakdemir. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
17. Bayraktar, E., & Kaleli, F. (2007). Sanal gerçeklik ve uygulama alanları. *Akademik Bilişim*, s. 1-6.

18. Bayzan, Ş. & Güneş, A. (2022). Dijital Oyun Tarihi ve Türk Oyun Medyası, Dijital Oyunlar 1 Araçlar, Metodolojiler, Uygulamalar ve Öneriler Kitabı 1, Bölüm 2. Nobel Yayın Evi. Ankara.
19. Bilgi İletişim ve Teknoloji Başkanlığı, Güvenli İnternet Merkezi, Dijital Oyunlar Raporu, 2020.
20. Bilir, Ş ve Dönmez, B. (1995). Hastanede oyun yaş gruplarına göre hastanede yatan çocuklar. Çocuk ve hastane, Sim Matbaacılık, Ankara 2. Baskı, s.65-67.
21. Binark, M., & Bayraktutan-Sütçü, G. (2008). Dijital Oyun Kültürü ve Türkiye’de Gençliğin İnternet Kafe Kullanım Pratikleri. Türkiye’de Dijital Oyun Sektörü ve Oyun Geliştiricileri Çalıştayı ve Paneli, İstanbul.
22. Binark, M., Bayraktutan-Sütçü G. & Fidaner, I. B. (2009). Dijital Oyun Rehberi Oyun Tasarımı Türler ve Oyuncu, Kalkedon Yayınları, Ankara.
23. Blanco-Herrera, J. A., Gentile, D. A. ve Rokkum, J. N. (2019). Video games can increase creativity, but with caveats. *Creativity Research Journal*, 31(2), 119-131. <https://doi.org/10.1080/10400419.2019.1594524>
24. Blumberg, F. C. ve Fisch, S. M. (2013). Digital games as a context for cognitive development, learning, and developmental research. F. C. Blumberg & S. M. Fisch (Eds.), *New directions for child and adolescent development içinde* (ss. 1–9). Wiley. <https://doi.org/10.1002/cad.20026>
25. Bodur, H. E. (2017). Batı’da İslâm Karşıtlığının İcat Edilmiş Dili Olarak İslamofobi (Çatışmacı Sosyolojik Perspektif). *İlahiyat Akademi*, (6), 69-86.
26. Bourdieu, P. (2014). Simgesel sermaye ve toplumsal sınıflar (çev. E. Ünal), G. Çeğin, E. Göker, N. Ökten (Ed.), *Cogito: Pierre Bourdieu*, 76, Yapı Kredi Yayınları, 192-203.

27. Bozkurt, A. (2014). Homo ludens: Dijital oyunlar ve eğitim. Eğitim Teknolojileri Araştırmaları dergisi, 5(1):1-21.
28. Bronack, S. C. (2011). The role of immersive media in online education. The Journal of Continuing Higher Education, 59(2): 113-117.
29. BTK. (2020). Türkiye Dijital Oyunları Endüstrisinin Kısa Tarihi.
30. BTK. (2021). Yeni Abonelere Güvenli İnternet Hizmeti Aile Profiline Varsayılan Olarak Belirlenmesi, <https://www.btk.gov.tr/uploads/boarddecisions/yeni-abonelere-guvenli-internet-hizmeti-aileprofili-nin-varsayilan-olarak-belirlenmesi/152-2021-web.pdf>.
31. Büyük, E. T., & Bolşık, B. (2015). The Effect of Preoperative Training and Therapeutic Play on Children ' s Anxiety , Fear , and Pain. Journal of Pediatric Surgical Nursing, 4(2), 78–85. <https://doi.org/10.1097/JPS.0000000000000060>
32. Byun J. Joung E. (2018). Digital game- based learning for K–12 mathematics education: A meta- analysis. School Science and Mathematics, 118(3-4): 113-26.
33. Canatan, K. (2007). İslamofobi ve Anti-İslamizm: Kavramsal ve tarihsel yaklaşım. Kadir Canatan-Özcan Hıdır, Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm (s. 19-62). Ankara: EskiYeni Yayınları.
34. Cesari, J. (2015). Batı'da İslamofobi: Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri Arasında Bir Mukayese, İslamofobi: 21. Yüzyılda Çoğulculuk Sorunu. J. Esposito ve Kalın İ. (Ed.), (s. 63-87). İstanbul: İnsan Yayınları.
35. Chen, H. J. H., Hsu, H. L., Chen, Z. H., & Todd, A. G. (2021). Investigating the impact of integrating vocabulary exercises into an adventure video game on second vocabulary learning. Journal of Educational Computing Research, 59(2), 318-341.

36. Cıngı, M. (2018). Dijital Oyunseverlerin İslamofobi İçerikli Oyunlara Bakışı. *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 49-72.
37. Cicchino MI. (2015). Using game-based learning to foster critical thinking in student discourse. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 9(2).
38. Clark, D. B., Tanner-Smith, E. E., & Killingsworth, S. S. (2016). Digital games, design, and learning: A systematic review and meta-analysis. *Review of Educational Research*, 86(1), 79-122.
39. Consalvo, M. (2006). Console video games and global corporations: Creating a hybrid culture. *New media & society*, 8(1), 117-137.
40. Corsaro, D., Ramos, C., Henneberg, S. C., & Naudé, P. (2012). The impact of network configurations on value constellations in business markets—The case of an innovation network. *Industrial marketing management*, 41(1): 54-67
41. Cüceloğlu, D. (2013). *Yeniden insan insana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
42. Çamdereli, B. Önay Doğan, & N. Kocabay Şener içinde, *Dijitalleşen Din*, 365-410.
43. Çelebi, A., AYTEKİN, A., KÜÇÜKOĞLU, S., & ÇELEBİOĞLU, A. (2015). Hastanede yatan çocuk ve oyun. *Journal of Dr. Behcet Uz Children's Hospital*, 5(3), 156-160.
44. Çetin, S. (2016). Batıdaki siyasal hegemonizmin enstrümanı olarak İslamofobi. 1. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Müslümanlar Kongresi (s. 543-551). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
45. Çoban, B., Nacar, E. (2013). *İlköğretim 1. Kademe Eğitsel Oyunlar*. Nobel Yayıncılık. Ankara.

46. Demir, K. & Şahin, Y. L. (2019). Çocuklar ve dijital oyunlar. H. Ferhan Odabaşı (Ed.), *Dijital yaşamda çocuk içinde* (s.171-184). Ankara: Pegem Akademi.
47. Demirbaş, K. (2015). *Dijital Oyunlara" Oyun Türü" Yaklaşımlarının Sorunları:" Platform Oyunları" Türü Örneği*. Selçuk İletişim, 9(1), 363-387.
48. Deveci, P. (2015). *Zamana Göre Değişen "Oyun" ve "Oyuncak" Kavramlarının Resimsel Düzlemde Çözümlemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.
49. *Dijital Oyunlar -1* (2022). *Dijital Oyunlar 1 Araçlar, Metodolojiler, Uygulamalar ve Öneriler Kitabı*, Editörler: Şeref Sağıroğlu, Halil İbrahim Bülbül, Ahmet Kılıç, Mustafa Küçükali, Şahin Bayzan, Yavuz Samur. Nobel Yayın Evi. Ankara.
50. *Dijital Oyunlar -2* (2022). *Dijital Oyunlar 2 Araçlar, Metodolojiler, Uygulamalar ve Öneriler Kitabı*, Editörler: Şeref Sağıroğlu, Halil İbrahim Bülbül, Ahmet Kılıç, Mustafa Küçükali, Şahin Bayzan, Yavuz Samur. Nobel Yayın Evi. Ankara.
51. Dinç, M. (2016). *Teknoloji Yerinde Yeterince*. İstanbul: Yeşilay TBM Alan Kitaplığı Dizisi No: 9.
52. Doğan D. & Özocak G., (2013), 'Dijital Oyunlar, Multi-medya Yaratımlar ve Güncel Hukuki Problemler':3. Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı, Haziran 2013, İzmir,
53. Dooley, J. J., Gradinger, P., Strohmeier, D., Cross, D., & Spiel, C. (2010). Cyber-victimisation: The association between help-seeking behaviours and self-reported emotional symptoms in Australia and Austria. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 20(2):194-209.
54. Enkel, E., Gassmann, O., & Chesbrough, H. (2009). Open R&D and open innovation: exploring the phenomenon. *R&d Management*, 39(4):311-316.

55. Erasmus. (1986). "On Civility in Children." University of Toronto Press,
56. Erdoğan, H. N. Ö. (2022). Dijital Oyunlarda İslam Karşıtlığı. *Current Perspectives in Social Sciences*, 26(1):162-168.
57. Erişti, S, D. & Tunc, Ö, A. (2022). Dijital Oyunlar ve Görsel Kültürün Gücü, Dijital Oyunlar 1 Araçlar, Metodolojiler, Uygulamalar ve Öneriler Kitabı 1, Bölüm 4. Nobel Yayın Evi. Ankara.
58. Estellés-Arolas, E., & González-Ladrón-De-Guevara, F. (2012). Towards an integrated crowdsourcing definition. *Journal of Information Science*, 38(2), 189-200.
59. Farrar, K. M., Krccmar, M., & Nowak, K. L. (2006). Contextual features of violent video games, mental models, and aggression. *Journal of Communication*, 56(2), 387-405.
60. Fischer, P., Kastenmüller, A., & Greitemeyer, T. (2010). Media violence and the self: The impact of personalized gaming characters in aggressive video games on aggressive behavior. *Journal of Experimental Social Psychology*, 46(1), 192-195.
61. Fleer M. (2014). The demands and motives afforded through digital play in early childhood activity settings. *Learning, Culture and Social Interaction*. 2014;3(3):202-9.
62. Floyd, I. R., Jones, M. C., Rathi, D., & Twidale, M. B. (2007). Web mash-ups and patchwork
63. Fox, J., & Tang, W. Y. (2014). Sexism in online video games: The role of conformity to masculine norms and social dominance orientation. *Computers in human behavior*, 33, 314-320.
64. Gabriel, J. (1969). *Children growing up*, 3 rd Ed., American el sevier publ. Comp., New York.

65. Game Development (1989-2006). [http://www.digra.org/chapters/digra-chapter-turkey/files/ Gaming Experience](http://www.digra.org/chapters/digra-chapter-turkey/files/Gaming%20Experience). In R. Bernhaupt, ed., *Evaluating User Experience in Games* 47
66. GamingInTurkey. (2020). Türkiye'nin oyun sektörü 2020 raporu. Retrieved from <https://www.gaminginturkey.com/tr/turkiye-oyun-sektoru-raporu-2020>.
67. Genesereth, M., Love, N., & Pell, B. (2005). General game playing: Overview of the AAAI.
68. Ghattas, F., & Reyes, L. (2019). Positive and Negative Themes in Popular Video Games Based on Entertainment Software Review Board Ratings. *Global pediatric health*, 6, 2333794X19859740. <https://doi.org/10.1177/2333794X19859740>
69. Gökçe, O. (2012). Avrupa medyasının ve kamuoyunun İslam algısı. İslamofobi: Kolektif Bir Korkunun Anatomisi Sempozyum Tebliğleri. 18-19 Kasım 2011, Kemal İbn-i Hümam Vakfı, Sivas, 73-90. Erişim Adresi: 162384.pdf (isamveri.org).
70. Görker, I. (2001). Çocuklarda oyun tedavi grubu: Bir grup çocuk ile yapılan oyun tedavi grubunun değerlendirilmesi. *Yeni Symposium*, 39 (1), 39-44.
71. Granic, I., Lobel, A. ve Engels, R. C. (2014). The benefits of playing video games. *American psychologist*, 69(1): 66.
72. Green, M. (1990). Virtual reality user interface: tools and techniques. *CG International'90* (s. 51-68).Springer, Tokyo
73. Griffiths, M. D. (2010). Gambling addiction on the Internet. In K. S. Young, & C. N. Abreu (Eds.), *Internet addiction: A handbook and guide to evaluation and treatment*. NJ: Wiley.

74. Griffiths, M. D.; Davies, M. N. O. & Chappell, D. (2003). Breaking the stereotype: The case of online gaming. *CyberPsychology & Behavior*. Cilt: 6, Sayı: 1, 81-91.
75. Güneş A.H. (2012). Dijital Oyunların Güvenlik Bağlamında Yasal ve Yönetmelik Düzenleme Sorunları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.
76. Gürsoy, S., & Çoştu, Y. (2022). Dijital Oyunlarda İslamofobik Unsurlar. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (19), 107-129.
77. Hall, C. and Reet M. (2000). Enhancing the state of play in children's nursing, *Journal of Child Health Care*, 4(2), 49-54.
78. Hamari, J., Malik, A., Koski, J. ve Johri, A. (2019). Uses and gratifications of Pokémon Go: Why do people play mobile location-based augmented reality games? *International Journal of Human-Computer Interaction*, 35(9), 804-819.
79. Harwood, T., & Garry, T. (2015). An Investigation into Gamification As a Customer Engagement Experience Environment. *Journal of Services Marketing*, 29(6), 533-546.
80. Havukainen, M., Laine, T., Martikainen, T. & Sutinen, E. (2020). A case study on codesigning digital games with older adults and children: Game elements, assets, and challenges.
81. Hernandez, M., & Chapa, S. (2010). Adolescents, Advergames And Snack Foods: Effects Of Positive Affect And Experience On Memory And Choice. *Journal of Marketing Communication*, 16(1-2):59-68.
82. Hıdır, Ö. (2007). Anti-Semitizm ve Anti-İslamizm; benzerlikler ve farklılıklar. Kadir Canatan, Özcan Hıdır (Ed.), *Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm içinde* (s. 63-99). Ankara: Eskiye Yayınları.

83. Hitt, M. A., Hoskisson, R. E., & Kim, H. (1997). International diversification: Effects on innovation and firm performance in product-diversified firms. *Academy of Management journal*, 40(4):767-798.
84. Hollist, K. E. (2015). Time To Be Grown-Ups About Video Gaming: The Rising Esports.
85. Horzum, M. B., Demir Kaymak, Z. & Canan Güngören, Ö. (2016). *Oyun bağımlılığı*. Ankara: Vize Yayıncılık.
86. <https://bizimgazete.bg/biz-%C3%A7ocuklar/seksek-oyunu> Erişim Tarihi: 24.03.2024
87. <https://tif.org.tr/images/haberler/1610182344islamofobiii.pdf> Erişim tarihi: 20.12.2023
88. <https://www.guvenlioyna.org.tr/dosya/jVFeB.pdf> Erişim tarihi: 18.12.2023
89. https://www.guvenlioyna.org.tr/esrb_ Erişim tarihi: 20.12.2023
90. <https://www.guvenlioyna.org.tr/pegi> Erişim tarihi: 20.12.2023
91. <https://www.youtube.com/watch?v=dZYM7Aywhj0> Erişim tarihi: 16.12.2023
92. Huizinga, J. (1949).. "Homo Ludens: A Study of the Play-Element in Culture." Routledge.
93. Hutton, E. & Sundar, S. S. (2010). Can video games enhance creativity? Effects of emotion generated by Dance Dance Revolution. *Creativity Research Journal*, 22(3): 294-303.
94. Jackson, L. A. (2012). The upside of videogame playing. *Games for Health Journal*, 1(6), 452-455. <http://dx.doi.org/10.1089/g4h.2012.0064>
95. Jenkins, H. (2006). *Fans, Bloggers and Gamers: Exploring Participatory Culture*. New York: New York University Press.

96. Jennett, C., Cox, A. L., Cairns, P., Dhoparee, S., Epps, A., Tijs, T., & Walton, A. (2008). Measuring and defining the experience of immersion in games. *International Journal of Human-Computer Studies*, 66(9): 641-661.
97. Jöckel, S., Will, A., & Schwarzer, F. (2008). Participatory media culture and digital online distribution—reconfiguring the value chain in the computer game industry. *The International Journal on Media Management*, 10(3): 102-111.
98. Kalın, İ. (2016). Ben, öteki ve ötesi. İstanbul: İnsan Yayınları.
99. Karakuş, N. (2006). Abd Başkanı Donald Trump Söylemlerinde İslamafobi. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
100. Kavaklı, M. & İnan, E. (2021). Psychometric properties of Turkish version of Instagram Addiction Scale (IAS). *Journal of Clinical Psychology Research*, 5(2), 86-97. <https://doi.org/10.5455/kpd.26024438m000037>
101. Kavaklı, M. (2018). Psikolojik dışlanma ile internet kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişkide özduyarlılığın aracı rolü (Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
102. Kerr, A., & Kelleher, J. D. (2015). The recruitment of passion and community in the service of capital:Community managers in the digital games industry. *Critical studies in media communication*, 32(3), 177-192.
103. Kim, D., Zhou, K. Z., & Cavusgil, S. T. (2021). E-platform use and exporting in the context of Alibaba:A signaling theory perspective. *Journal of International Business Studies*, 1-28. doi:<https://doi.org/10.1057/s41267-020-00396-w>

104. Kirman, M. A. (2017). İslamofobi Üzerine Söyleşi/A Conversation of Islamophobia. *İlahiyat Akademi*, (6), 197-202.
105. Kline, S., Dyer-Witthford, N., & De Peuter, G. (2003). *Digital play: The interaction of technology, culture, and marketing*. McGill-Queen's Press-MQUP.
106. Köseoğlu S. & Kürtüncü Tanır M. (2006). Gelişim dönemlerine göre oyunun terapötik kullanımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 22(1), 293-304.
107. Kuzu, A., & Çankaya, S. (2010). Oyunda Dönüşümler. In F. Odabaşı (Ed.), *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Işığında Dönüşümler*. Nobel Yayın Dağıtım.
108. Labana, R. V., Hadjisaid, J. L., Imperial, A. R., Jumawid, K. E., Lupague, M. J. M. & Malicdem, D.C. (2020). Online Game Addiction and the Level of Depression Among Adolescents in Manila, Philippines. *Central Asian Journal of Global Health*, 9(1).
109. Laird, J., & Vanlent, M. (2001). Human-level AI's killer application: Interactive computer games. *AI magazine*, 22(2): 15
110. Lay, A.-N., & Osman, K. (2018). Developing 21st Century Chemistry Learning through Designing Digital Games. *Journal of Education in Science, Environment and Health*, 4(1), 81-92.
111. Lean, N. (2015). *İslamofobi Endüstrisi*. Ankara: DİB Yayınları.
112. Li, F., & Whalley, J. (2002). Deconstruction of the telecommunications industry: from value chains to value networks. *Telecommunications policy*, 26(9-10), 451-472.
113. Lindberg, E. N. (2012). Çocuk Oyunlarında İki Kuşakta Görülen Değişim. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 395-410.

114. Luo, Y., Zhao, J. H., & Du, J. (2005). The internationalization speed of e-commerce companies: an empirical analysis. *International Marketing Review*, 14, 562–594.
115. Maier, E., & Wieringa, J. (2021). Acquiring customers through online marketplaces? The effect of marketplace sales on sales in a retailer's own channels. *International Journal of Research in Marketing*, 38(2), 311-328.
116. Marchi Marchica, L., Richard, J., Mills, D., Ivoska, W., & Derevensky, J. (2021). Between two worlds: Exploring esports betting in relation to problem gambling, gaming, and mental health problems. *Journal of Behavioral Addictions*, 10(3): 447-455.
117. Mirrlees, T., & Ibaid, T. (2021). The Virtual Killing of Muslims: Digital War Games, Islamophobia, and the Global War on Terror. *Islamophobia Studies Journal*, 6(1), 33-51.
118. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
119. Mizutani, W. K., Daros, V. K., & Kon, F. (2021). Software Architecture for Digital Game Mechanics: A Systematic Literature Review. *Entertainment Computing*, 100421, 1-18.
120. Murathan, T. & Orak, G. (2017). *Ardahan Çocuk Oyunları ve Spor Kültürü*, Spor Yayınevi ve Kitabevi. Ankara.
121. Mustafaoğlu, R. & Yasacı, Z. (2018). Dijital oyun oynamanın çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Bağımlılık Dergisi*, 19(3), 51-58.
122. Okyar, D. İ. B., & Abdullayeva, N. (2023). Reproduction of Islamophobia in a Digital Cloak: An Analysis on Digital War Game "Call of Duty". *Medya ve Din Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 37-60.

123. Özhan, S. (2011). Dijital oyunlarda değerlendirme ve sınıflandırma sistemleri ve Türkiye açısından öneriler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 25(25), 21-33.
124. Özsoy, O. (2010). *İnternetin Kararttığı Hayatlar*, Pozitif Yayınları, İstanbul
125. Pallavicini, F., Ferrari, A. & Mantovani, F. (2018). Video Games for Well-Being: A Systematic Review on the Application of Computer Games for Cognitive and Emotional Training in the Adult Population. *Frontiers in psychology*, 9, 2127.
126. Parsons, T. (2019). Video Games, Video Gamers, and the Ethics of Video Game Design. In *Ethical Challenges in Digital Psychology and Cyberpsychology* (pp. 254-269). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/9781108553384.014
127. Pegi (2021). The PEGI organisation. <https://pegi.info/page/pegiorganisation>. 23.10.2023
128. Pizzo, A. D., Baker, B. J., Na, S., Lee M. A., Kim, D. & Funk, D. C. (2018). Esport vs. Sport:A Comparison of Spectator Motives. *Sport Mark Q*, 27(2): 108-123.
129. Plato (1988). "Laws." Penguin Classics.
130. Polymorphic View On Sport. *Sport Management Review*, 21(1): 21-24.
131. *Psychologist*, 69(1), 66-78. <https://doi.org/10.1037/a0034857>
132. Ramos, D.K., & Melo, H.M. (2019). Can digital games in school improve attention? A study of Brazilian elementary school students. *Journal of Computers in Education*. 6, 5-19.
133. *Research and Practice*, 14(3):179-197.
134. Rousseau. (1979). "Emile, or On Education." Basic Books.

135. Sağlık Bakanlığı. (2018). Dijital oyun bağımlılığı çalışmayı sonuç raporu. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayınları.
136. Samur, Y., & Özkan, Z. (2019). Boşlukları Doldurunuz: Öğrenciler Okulda... Oynamak İstiyor. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 20-43.
137. Sanders, T., & Cairns, P. (2010). Time perception, immersion and music in videogames. *Proceedings of the 2010 British Computer Society Conference on Human-Computer Interaction*, Dundee, United Kingdom, 160-167.
138. Sayın, M. E. D. (2016). Dijital Oyunların Bilişsel Yeteneklere Etkileri: Faktör Referanslı Bilişsel Test Kiti ile Oyuncu ve Oyuncu Olmayan Grupların Karşılaştırılması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
139. Schöbel S. Saqr M. Janson A. (2021). Two decades of game concepts in digital learning environments—A bibliometric study and research agenda. *Computers & Education*, 173:1-23.
140. Schuster, C.S., Ashburn, S.S. (1980). *Play During Childhood: The process of Human Development*, p.290-310, Brown and Company.
141. Seyrek. H. & Sun, M. (1985). *Çocuk Oyunları, Müzik Eserleri Yayınları*, İzmir.
142. Sharma, S. (2021). Preface: The Techno-Logics of Digital Islamophobia. *Islamophobia Studies Journal*, 6(1), 8-10.
143. Smith, S., Ferguson, C. J., & Beaver, K. M. (2018). Learning to blast a way into crime, or just good clean fun? Examining aggressive play with toy weapons and its relation with crime. *Criminal behaviour and mental health: CBMH*, 28(4), 313–323. <https://doi.org/10.1002/cbm.2070>

144. Soute, I., Markopoulos, P., & Magielse, R. (2010). Head Up Games: combining the best of both worlds by merging traditional and digital play. *Personal and Ubiquitous Computing*, 14, 435-444.
145. Soyseçkin, İ. (2009), Siberuzamda Bir Dünya: Mud“larda Toplumsal Cinsiyetin Şekillenışı. *Folklor Edebiyat Dergisi*, 50 (13), 25-40.
146. Stephan, E., Liberman, N., & Trope, Y. (2011). The effects of time perspective and level of construal on social distance. *Journal of Experimental Social Psychology*, 47(2), 397-402.
147. Tavin, K. (2010). Art education as culture jamming public pedagogy in visual culture, handbook of public pedagogy: Education and learning beyond schooling, J. A. Sandlin, B. D. Schultz, J. Burdick (Eds.), Routledge. 10.4324/9780203863688.ch46
148. Terzioglu, Y. (2015). Immersion and identity in video games (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Purdue Üniversitesi, Amerika.
149. Tonguç, İ. S. (2011). From Fairy Tales To Nightmares A History of Turkish Digital.
150. Tsai YL. Tsai CC. (2020). A meta-analysis of research on digital game-based science learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 36(3): 280–94.
151. Tsai, F.-H., Tsai, C.-C., & Lin, K.-Y. (2015). The evaluation of different gaming modes and feedback types on game-based formative assessment in an online learning environment. *Computers & Education*, 81, 259-269.
152. Ullán, A. M., Belver, M. H., Fernández, E., Lorente, F., Badía, M., & Fernández, B. (2014). The effect of a program to promote play to reduce children’s post-surgical pain: With plush toys, it hurts less. *Pain Management*

- Nursing, 15(1), 273– 282. <https://doi.org/10.1016/j.pmn.2012.10.004>.
153. Waardenburg, J. (2011). İslam ve Din Bilimleri. İstanbul: İz Yayıncılık.
  154. Whalen, C., Moss, D., Ilan, A. B., Vaupel, M., Fielding, P., Macdonald, K. & Symon, J. (2010).
  155. Worlds: Exploring Esports Betting İn Relation To Problem Gambling, Gaming, And
  156. Yavuzer, H. (1981). Aile ve Çocuk, Ak Yayınları, Grafik Sanatlar Matbaası, İstanbul.
  157. Yavuzer, H. (1999). Ana-Baba ve Çocuk. 12. Basım, s.169-177. Remzi Kitabevi, İstanbul.
  158. Yiğit A. F., & Yalman, A. (2018). Dijital Oyunların Çocukların Kişilik ve Davranışları Uzerinde Etkisi: Gta 5 Oyunu Örneği. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.
  159. Yorulmaz, B. (2018). Dijital oyunlarda Müslüman temsili. Medya ve Din Araştırmaları Dergisi, 1(2):275-286.
  160. Yurdakul, I. K., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 12(4):883-896.
  161. Zhao, K., Yang, H., Li, K., & Lin, F. (2019). Psychological representation and intervention strategies for adolescents' addiction to net games: From construal level theory. *Advances in Psychology*,9(7): 1342-1350.
  162. Zhu, W., Owen, C. B., Li, H., & Lee, J. H. (2004). Personalized in-store e-commerce with the promopad: an augmented reality shopping assistant. *Electronic Journal for E-commerce Tools and Applications*, 1(3), 1-19.

DİL EĞİTİMİNİN TEMEL KAVRAMLARI

EDİTÖR

Prof. Dr. Halit KARATAY

Prof. Dr. Halit KARATAY Prof. Dr. Ahmet BENZER
Prof. Dr. Namık Kemal ŞAHBAZ Doç. Dr. Sezgin DEMİR
Prof. Dr. Musa ÇİFCİ Doç. Dr. Gülnur AYDIN
Prof. Dr. İlhan ERDEM Doç. Dr. Salih Kürşad DOLUNAY
Prof. Dr. Ali GÖÇER Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan KÜÇÜKAVŞAR
Prof. Dr. Şükran DİLİDÜZGÜN Dr. Öğr. Üyesi Tacettin ŞİMŞEK
Prof. Dr. Yusuf DOĞAN

ISBN: 978-625-6671-01-0

Editör

Prof. Dr. Halit KARATAY

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

Baskı ve Cilt:

Tarcan Matbaacılık

İvedik Caddesi No:417/A

Yenimahalle/Ankara

Eposta: tarcanctp@gmail.com

Tel: 0312 3843435

Matbaa Sertifika No: 47663

Birinci Baskı: 2019

İkinci Baskı: 2020

Üçüncü Baskı: 2024

ASOS YAYINLARI

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayını [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İçindekiler

BÖLÜMLER VE YAZARLARI.....	5
SUNUŞ.....	19
1. TEMEL OKURYAZARLIK İLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	21
<i>Prof. Dr. Namık Kemal ŞAHBAZ.....</i>	<i>21</i>
Giriş	21
Temel Okuryazarlık.....	22
İlkokuma ve Yazma Öğretimi.....	22
İlkokuma ve Yazma Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	24
1. Harf Yöntemi.....	26
2. Ses Yöntemi.....	27
3. Sözcük Yöntemi.....	30
4. Cümle Yöntemi	32
5. Karma Yöntem	33
6. Öykü Yöntemi	34
7. Ses Temelli Cümle Yöntemi (Ses Esaslı İlkokuma Yazma Öğretimi)	35
Temel Düzey Okuma Yazma Eğitimi Programı.....	36
Görsel Okuryazarlık	37
Kaynakça.....	38
2. OKUMA EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	41
<i>Prof. Dr. Musa ÇİFCİ.....</i>	<i>41</i>
Giriş	41
İlkokuma ve yazma	43
Sesli Okuma.....	46
Sessiz Okuma.....	46
Açıklamalı Okuma (Tefsirî Okuma).....	48
İşlevsel Okuma	50
Yaratıcı Okuma	52
Online Okuma (Çevrim İçi Okuma).....	53

Ekran Okuma.....	54
Görsel Okuryazarlık.....	55
Okuma Alışkanlığı.....	56
Okuma Stratejileri.....	59
Okuma Yöntemleri.....	60
Okuyucu Tutum ve Davranışları.....	61
Kelime Serveti.....	63
Akıcı Okuma.....	63
Okuma Hataları ya da Hatalı Okumalar.....	64
Kaynakça.....	67
3. YAZMA EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	73
<i>Doç. Dr. Gülnur AYDIN.....</i>	<i>73</i>
Giriş.....	73
1. Yazının Ana Unsurları ile İlgili Temel Kavramlar.....	75
Plan.....	75
Konu.....	75
Tema (izlek).....	76
Başlık.....	77
Üslup (biçem, eda).....	77
Yazım (imlâ)-noktalama.....	78
Sözcük (kelime).....	78
Cümle.....	79
Paragraf.....	79
Kompozisyon.....	80
Metin.....	81
Ana fikir, ana duygu.....	82
2. Yazma Türleri ile İlgili Temel Kavramlar.....	82
İşlevsel yazma.....	82
Edebî yazma.....	83
Akademik (bilimsel) yazma.....	83
3. Yazma Süreci ile İlgili Temel Kavramlar.....	84
Yazmaya hazırlık.....	84
Taslak oluşturma.....	84
Gözden geçirip düzenleyerek yazma.....	85
Düzeltilme (redaksiyon).....	85
Yayımlama/paylaşma.....	85

4. Yazma Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Temel Kavramlar.....	85
Kontrollü yazma.....	85
Güdümlü yazma	86
Yaratıcı yazma.....	86
Serbest yazma.....	87
Eleştirel yazma.....	88
Duyulardan hareketle yazma.....	88
Grup olarak yazma.....	89
Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma	89
Kümeleme /kelime ağı oluşturma (cluster) tekniği.....	89
Yetizleme	90
Özet çıkarma	90
Not alma, not tutma.....	91
5. Yazma Yaklaşımları ile İlgili Temel Kavramlar.....	91
Ürün temelli yazma.....	91
Süreç temelli yazma.....	92
6. Anlatım Biçimleri ile İlgili Temel Kavramlar.....	93
Öyküleyici anlatım.....	93
Betimleyici anlatım	93
Tartışmacı anlatım.....	94
Açıklayıcı anlatım	94
7. Yazma Çalışmalarını Değerlendirme ile İlgili Temel Kavramlar.....	94
Öz (kendini) değerlendirme	94
Akran değerlendirmesi.....	95
Grup değerlendirmesi.....	95
Öğretmen değerlendirmesi.....	96
Kaynakça.....	98
DİNLEME/İZLEME EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	101
Prof. Dr. Yusuf DOĞAN	101
Giriş	101
Dinleme/İzleme Eğitimi ile İlgili Temel Kavramlar.....	102
İşitme.....	102
Dinleme/İzleme.....	103
Dinleme	103
Dinleme ve İzleme	105
İzleme.....	105

Dinleme Süreci.....	106
Dinleme/İzleme Eğitimi.....	107
Ses	108
Duyum.....	108
Algı	108
İşitsel Farkındalık	109
Dinleme-Anlama Hızı.....	110
Dinleme/İzleme Kuralları	111
Çağrışım	112
Dinleme/İzleme Kusurları.....	113
Dinleme Şekilleri	113
Dinleme Türleri	114
Katılımlı Dinleme/İzleme	115
Not Alarak Dinleme/İzleme:	115
Empatik Dinleme/İzleme	116
Yaratıcı Dinleme/İzleme.....	116
Seçici Dinleme/İzleme	116
Eleştirel Dinleme	116
Dikte	117
Kaynakça.....	117
5. KONUŞMA EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	119
<i>Prof. Dr. İlhan ERDEM.....</i>	<i>119</i>
Giriş	119
Ses Bilimi (Fonetik)	120
Diksiyon.....	121
Konuşmanın Fiziksel Öğeleri	121
1. Ses	121
2. Diyafram	122
3. Ses Telleri	122
Konuşmanın Sesletim Öğeleri	123
1. Boğumlama (Artikülasyon).....	123
2. Vurgu.....	124
3. Sesletme (Tonlama)	126
3.1. Ton Yüksekliği.....	126
4. Durak.....	127
5. Ulama.....	127

6. Ezgi (Sesletim, Söyleyiş).....	128
Konuşma Bozuklukları.....	129
1. Fiziksel bozukluklar.....	129
Aşınma.....	129
Sesin Düşürülmesi ya da Atlanması.....	130
Ses Eklenmesi.....	130
Sesin Değiştirilmesi.....	130
Kekemelik.....	132
Mahalli Ağızla Konuşmak.....	133
Dil ve Dudak Tembelliği.....	133
Hızlı Konuşma.....	134
2. Bilişsel Bozukluklar:.....	135
Afazi.....	135
Dizartri.....	136
Doğru ve Etkili Bir Konuşmanın Özellikleri.....	136
1. Açıklık.....	136
2. Amaca Uygunluk.....	137
a. Hedef Kitleye Uygunluk.....	137
b. Dikkati Toplayabilirlik.....	137
c. Hoşa Giderlik.....	138
d. Esneklik.....	138
3. Beden Dili.....	138
4. İletişimde Jest ve Mimikler.....	139
Konuşma Türleri.....	141
1. Hazırlıksız (Günlük) Konuşmalar.....	141
2. Hazırlıklı Konuşmalar.....	142
Konferans.....	142
Söylev (Nutuk).....	143
Münazara (Atışma).....	143
Sempozyum.....	144
Panel.....	144
Forum.....	145
Açık Oturum.....	146
Röportaj.....	146
Kaynakça.....	147

6. DİLBİLİM VE METİN BİLGİSİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	149
<i>Prof. Dr. Şükran DİLİDÜZGÜN.....</i>	149
Giriş	149
İletişim ve Dil	150
Dilbilim ve Dilbilgisi	152
Yapısal Dilbilim.....	153
İşlevsel Dilbilim.....	155
Üretici dönüşümsel dilbilgisi	156
Sesbilgisi ve Sesbilim.....	157
Biçimbilim	159
Sözdizim	161
Dilbilimin Diğer Alanları	162
Göstergebilim.....	164
Edimbilim.....	165
Toplumdilbilim.....	166
Sözceleme Kuramı	166
Metin, Metindilbilim ve Söylem Çözümlemesi.....	167
Metin Oluşturma Ölçütleri	172
Kaynakça.....	183
7. DİLBİLGİSİNİN TEMEL KAVRAMLARI.....	185
<i>Doç. Dr. Salih Kürşad DOLUNAY.....</i>	185
Giriş	185
1. Ses Bilgisine İlişkin Temel Kavramlar.....	186
Ağız.....	186
Alfabe (abece).....	186
Düzlük-yuvarlaklık uyumu (dudak uyumu, küçük ünlü uyumu).....	187
Hece (seslem):	188
Lehçe.....	189
Noktalama ve noktalama işaretleri.....	189
Ötümlülük-ötümsüzlük uyumu (ünsüz benzeşmesi, ünsüz uyumu)	190
Önlük-artlık uyumu (incelik-kalınlık uyumu, büyük ünlü uyumu).....	190
Ses	190
Ses bilgisi	191
Ses olayı ve Türkçedeki ses olayları.....	191
Ses uyumları.....	194
Ünlüler	194

Ünsüzler	194
Yardımcı sesler	196
Yarı ünlü	197
Yazım (imla).....	198
Zamir n'si (adıl n'si/pronominal n)	198
2. Biçimbilgisine İlişkin Temel Kavramlar	198
Biçimbilgisi (biçimbilim, morfoloji)	198
Bildirme kipleri (haber kipleri)	199
Çatı ve Türkçede çatılar.....	199
Durum (hâl) ve durum (hâl) ekleri.....	200
Ek.....	203
Ek eylem (ek fiil).....	203
Eylemsi (fiilimsi) ve eylemsi ekleri	206
Geçişli eylem	207
Geçişsiz eylem.....	207
Görünüş.....	207
Gövde.....	208
İstem	208
İyelik ekleri	209
Kılınış	210
Kip ve kiplik.....	211
Kişi ekleri (şahıs ekleri).....	212
Kök.....	214
Tasarlama kipleri (isteme kipleri, dilek kipleri).....	215
Zaman.....	215
3. Sözdizimine İlişkin Temel Kavramlar	215
Sözdizimi (cümlebilgisi, tümcebilgisi, sentaks).....	215
Tümce (cümle) ve tümcenin ögeleri.....	216
Sözcük öbeği (kelime grubu) ve Türkçedeki sözcük öbekleri.....	218
Tümce Türleri (Cümle Çeşitleri)	224
Kaynakça.....	225
8. SÖZ VARLIĞI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	227
Prof. Dr. Halit KARATAY.....	227
Giriş	227
Dil Eğitiminde Söz Varlığının Önemi	228
Söz Varlığında Binişik Terimler Sorunu	230

Söz Varlığını Belirleme ve Tasnif Yöntemi.....	231
Sözcük ile İlgili Kavramlar	232
Söz Varlığı ile İlgili Kavramlar.....	236
Dilbilgisel Kullanım Açısından Sözcüklerle İlgili Kavramlar	247
Anlam Bilgisi Açısından Sözcüklerle İlgili Kavramlar	250
Yapı Bakımından Sözcüklerle İlgili Kavramlar	256
Kaynakça.....	258
9. DİL EDİNİM VE ÖĞRETİM KURAMLARI İLE İLGİLİ TEMEL	
KAVRAMLAR	261
<i>Doç. Dr. Sezgin DEMİR .....</i>	<i>261</i>
Giriş	261
1. Dil Edinimi ve Öğrenimi ile İlgili Temel Kuramlar	263
1. 1. Davranışçılık ve Dil Edinimi	264
1. 2. Bilişselcilik ve Dil Edinimi	266
1. 3. Yapılandırmacılık ve Dil Edinimi	267
1. 3. 1. Gelişimsel Yapılandırmacılık: Jean Piaget.....	268
1. 3. 2. Sosyal Yapılandırmacılık: Lev Semyonovich Vygotsky	269
2. Temel Kavramlar.....	272
Kaynakça.....	283
10. ÇOCUK EDEBİYATI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	285
<i>Dr. Öğr. Üyesi Tacettin ŞİMŞEK .....</i>	<i>285</i>
Giriş	285
10.1. Çocuğa Görelik.....	286
10.2. Çocukça.....	287
10.3. Çocuk Gerçekliği.....	287
10.4. Çocuksu.....	289
10.5. Yazınsallık/Edebîlik	290
10.6. Eğiticilik.....	291
10.7. Biçim	291
10.7.1. Boyut.....	291
10.7.2. Resim	291
10.8. İçerik.....	293
10.8.1. Konu	293
10.8.2. Tema/İzlek	294
10.8.3. Olay.....	295
10.8.4. Karakter	296

10.8.5. İmge	298
10.8.6. Söz Sanatları.....	299
10.8.6.1. Benzetme (Teşbih)	300
10.8.6.2. Kişileştirme (Teşhis)	301
10.8.6.3. Dillendirme (İntak).....	302
10.8.7. İleti/Mesaj	303
10.8.8. Anlatıcı	303
10.9. Masal.....	304
10.9.1. Hayvan Masalı / Fabl	305
10.9.2. Peri Masalı.....	306
10.10. Masal Anlatıcısı	306
10.11. Masal Yazarı.....	307
10.12. Fantastik.....	309
10.13. Klasikler	309
Kaynakça	310
11. DİL EĞİTİMİNDE TEKNOLOJİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE UYGULAMALAR.....	313
<i>Prof. Dr. Ahmet BENZER</i>	313
Giriş	313
1. Eğitimde Teknolojinin Yeri	314
2. Öğretim Teknolojileri	315
3. Dil Eğitimi ve Teknoloji.....	319
4. Dil Eğitiminde Teknolojiyi Kullanabileceğimiz Alanlar	320
4. 1. Çok Yönlü Dijital Pano: Padlet.....	321
4. 2. Yazma Becerileri için Biçilmiş Kaftan: Storybird	325
4. 3. Yarışmanın En Keyifli Hâli: Kahoot.....	330
4. 4. Film tadında sunum: Prezi	334
4. 5. Sanal Sınıf: Beyazpano	337
4. 6. Sanal Sınıf: Edmodo	340
4. 7. Zihin Haritası: Coggle	344
Kaynakça	348
12. DİL EĞİTİMİNİN ARAÇLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR.....	351
<i>Dr. Öğretim Üyesi Ashhan KÜÇÜKAVŞAR</i>	351
Giriş	351
Dil Eğitim Araçlarının İşlevsel Değeri	351
Araç- Gereç Tasarımı ile İlgili Temel Kavramlar.....	352

Teknoloji	352
Eğitim Teknolojisi.....	353
Öğretim Teknolojisi.....	353
Öğretim Materyali.....	353
Araç – Gereç	353
Özgün Araç (Otantik Materyal)	354
Dil Eğitim Araçları	355
Ders Kitapları	355
Tahta	356
Yazı Tahtası	356
Bülten Tahtası.....	356
Kumaş Kaplı Tahta(pano)	357
Manyetik Tahta	358
Kum Tahtası.....	358
Dosya Tahta	358
Haritalar.....	359
Zihin Haritaları	359
Bilgi Haritaları.....	359
Kavram Haritaları	359
Resimler	360
Grafikler.....	360
Posterler.....	361
Yap Bozlar	361
Gazete Kupürleri ve Dergiler.....	362
Karikatürler.....	362
Afişler	363
Gerçek eşyalar, nesnelere ve modeller.....	364
Tepegöz.....	364
Yansıtıcı, Bilgisayar, Tarayıcı, Fotokopi makinesi	365
Radyo- teyp	366
Televizyon, Film, Video ve VCD.....	366
Fotoğraf makinesi.....	367
Sergiler	367
Canlandırma (Diorama/Diyorama)	367
Gösterimler	368
Alan Gezileri.....	368

Özgün Araç (Otantik Materyal)	368
Dil Eğitim Araçlarının Seçimi	371
Kaynakça	373
13. DİL BECERİLERİNİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	375
<i>Prof. Dr. Ali GÖÇER</i>	<i>375</i>
Giriş	375
Dil Bilgisi, Dil Becerileri ve Ölçme-Değerlendirme	376
Dil Becerilerini Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Temel Kavramların İşlevsel Değeri	376
Dil Becerilerini Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Temel Kavramlar	377
Ölçme	377
Ölçme Araçlarının Taşınması Gereken Nitelikler	379
Geçerlik	379
Güvenirlik	379
Kullanışlık	379
Örnekleyicilik	380
Objektiflik	380
Ayırt Edicilik	380
Değerlendirme	381
Yapılış Amacına Göre Değerlendirme	381
Değerlendirme ile Ölçme Arasındaki İlişki	382
Dil Becerilerini Değerlendirme Yaklaşımları	382
Süreç Değerlendirme	383
Süreç Yaklaşımında Kullanılabilecek Ölçme Araçları	384
Portfolyo (Öğrenci Ürün Seçki Dosyası)	384
Performans Görevi	385
Proje Çalışması	385
Görüşme	385
Gözlem	386
Kavram Haritaları	386
Kontrol Listesi (Çetele)	386
Anekdot Kayıtları	387
Çalışma Yaprakları	387
Tanılayıcı Dalların Ağaç	387
Yapılandırılmış Grid	388

Öğrenci Günlükleri.....	388
Öğrenen Özerkliğine Dayalı Değerlendirme	389
Öz Değerlendirme	389
Akran Değerlendirme	389
Grup Değerlendirme.....	390
Dereceli Puanlama Anahtarları	390
Sonuç Değerlendirme.....	392
Sonuç Değerlendirmede Kullanılabilecek Ölçme Araçları.....	392
Sınav (Test).....	392
Yazılı Sınavlar	393
Soru (Madde).....	394
Soru Çeşitleri	394
Tutum Ölçekleri.....	396
Ölçme ve Değerlendirmede Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Alanlara Yönelik Yeterlikler	396
Ölçme ve Değerlendirmede Bilişsel Süreç Boyutu.....	396
Bloom Taksonomisi ve Bilişsel Alan Basamakları	396
Duyuşsal Alan basamakları.....	397
Psikomotor Alan basamakları.....	397
Kaynakça.....	398

görsel materyalleri, medyayı okumak, yorumlamak ve yaymak becerisi kazandırır.

Görsel okuryazarlık üzerine Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin çoğunun, ilköğretim öğrencilerinin görsel algı becerilerini belirlemeye veya geliştirmeye yönelik çalışmalar olduğu gözlemlenmiştir. Bununla birlikte görsel okuryazarlık araştırmalarının yaşam boyu eğitimin temel ögesi konumundaki yetişkin eğitimi alanında hiç gerçekleştirilmemiş (Tanrıverdi ve Apak, 2013) olması düşündürücüdür. Temel okuryazarlığın bir parçası olarak düşünüldüğünde yetişkinlerin görsel okuryazarlık düzeyi üzerine çalışmaların yapılması gerekir.

İletişimde görsel unsurların kullanılması, bu unsurları okuyabilme becerisi, görsel yazarlığın önemli bir boyutudur. Sadece ilkokuma ve yazma öğretimi, günümüz iletişim ortamında yeterli değildir. Bu nedenle çocuklar okullarda hem kelimeleri hem de resimleri çözümlayebilme yeteneği edinmelidir. Onlar, metin ve resimler arasında yani hem yazı hem de şekiller arasında ince ve akıcı bir şekilde hareket edebilmeli; sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve sanatsal uygulama alanlarının birlikte uygulandığı disiplin temelli sanat eğitimi ile görsel okuryazarlığın temellerinin atılması olasıdır (İşler, 2002). Bir başka ifadeyle görsel okuryazarlık sanat eğitiminin de ilk tohumlarını yeşerten işleviyle değerlendirilmelidir.

Kaynakça

- Akman, E.H. (1927). *Usul-i Tedris*. Sivas: Vilâyet Matbaası.
- Aytaş, G.,&Kaplan, K. (2017). Medya Okuryazarlığı Bağlamında Yeni Okuryazarlıklar. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2).
- Baymur, Fuat. (1939). *İlk Okuma ve Yazma Öğretimi*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- Cemil Sena. (1932). *İlk ve Orta Tedrisatta Hususî Tedris Usulleri*. 2. Baskı. İstanbul: Kanaat Kütüphanesi.
- Çınar İ. (2004). *Kuram ve Uygulamalarıyla İlkokuma ve Yazma Öğretimi*. Malatya: İnönü Üniversitesi Matbaası.
- Darüşşafakalılar Cemiyeti. (1948). *Darüşşafaka Türkiye’de İlk Halk Okulu*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası.
- Ergin, O N. (1942). *Türkiye Maarif Tarihi*, İstanbul: Osmanbey Matbaası.
- Gray, W. (1975). *Okuma ve Yazma Öğretimi*. (Çev. Nejat Yüzbaşıoğulları), İstanbul: MEB Yayınları.

<http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=51&alan=Okuma%20Yazma>
(07.01.2018 tarihinde yararlanılmıştır.)

- İşler, A. Ş. (2002). Günümüzde görsel okuryazarlık ve görsel okuryazarlık eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 153-161.
- Kavcar, Cahit ve diğerleri. (1997). *Türkçe Öğretimi: Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Ankara: Engin Yayınları.
- Köymen, N. (Tarihsiz). *Büyük Aydınlığa Doğru*, İstanbul: Nebioğlu Yayınevi.
- Maarif Vekâleti. (1340/1924). *İlk Mekteplerin Müfredat Programı*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- Maarif Vekâleti. (1926). *İlk Mekteplerin Müfredat Programı*. İstanbul: Millî Matbaa.
- MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Midhat Sadullah. (1928). *Cumhuriyet Elifbası*. İstanbul: Şirket-i Mürettibiye Matbaası.
- Nafi Atuf (Kansu). (1930). *Türkiye Maarif Tarihi Hakkında Bir Deneme*. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi.
- Nüzhet Sabit. (1333/1917). *Kelime Usulü İle Elifba*. İstanbul: Matbaa-i Orhaniye.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi. *Bilgi dünyası*, 11(1), 101-121.
- Özakkaş, Tahir. (2004). *Bütüncül Psikoterapi*. 2. Baskı. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Pars, Vedide Baha ve Pars, Cahit Baha. (1954). *Okuma Psikolojisi ve İlkokuma Öğretimi*. İstanbul: Maarif Basımevi.
- Satı. (15 Şubat 1326/1911). Elifbayı Nasıl Öğretmeli? *Tedrisat*, (1), 20–23.
- Şahbaz, N. K. (2009). *Türkiye’de İlkokuma ve Yazma Öğretiminin Tarihsel Gelişimi, Tanzimat’tan Cumhuriyet’in İlk Yıllarına Kadar*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Tanrıverdi, B., ve Apak, Ö. (2013). Görsel Okur Yazarlık Üzerine Bir İçerik Analizi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1) ,267-292.

Seviye üstü metinler: Seviye üstü metin, okuduğunu anlamayı etkileyen bir unsurdur. Öğrencilerin bu tür metinleri okumak istemeleri ya da okumaya yönlendirilmeleri, okuma hızını ve anlamayı düşürür.

Öğretmen faktörü, "Çiçek ol!" davranışı: Öğretmenin okuma sırasında öğrencinin davranışlarını kısıtlamasına bağlı olarak ortaya çıkan okuma hatasıdır. Bu faktör, sadece okumayı değil aynı zamanda okuyanın eleştirel düşünme ve hayal kurma becerilerini de olumsuz etkilemektedir.

b) Okumayı öğrenme sorunları

Benzer kelimeleri karıştırmak: Bu okuma sorununun başında harf ya da sesleri doğru öğrenememe gelmektedir. Doğru öğrenilmeyen harflerle beraber kelimelerin öğrenilmesinde de güçlük çekilmektedir. Bu nedenle bazı kelimelerin birbirleriyle karıştırılması söz konusu olabilmektedir.

Benzer harfleri karıştırmak: Okuma ve yazma öğrenimi sırasında b-d, m-n, u-n, f-t, c-e, a-o, c-ç, s-ş gibi harflerin karıştırılmasından kaynaklanan okuma hatasıdır.

Kaynakça

- Abadiano, H. R., Turner J. (2005). Reading Fluency: The Road to Developing Efficient and Effective Readers, The NERA Journal (2005), Volume 41 (1), (5-56).
- Akbayır, S.(2007). *Eğitim Fakülteleri İçin Cümle ve Metin Bilgisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akyol, H. (2006).*Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Akyol, H., Kodan, H. (2016). Okuma Güçlüğü'nün Giderilmesine Yönelik Bir Uygulama: Akıcı Okuma Stratejilerinin Kullanımı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (2), (7-21).
- Aytür, N. (1986). *Dil-Edebiyat ve Kültür İlişkisi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi Sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayını.
- Baş, Ö. (2006). "Ses Temelli Cümle Yöntemi ve Bitişik Eğik Yazıyla İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Alternatif Harf Sıralaması", Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi. Gazi Üniversitesi, Ankara: Kök Yayıncılık, (1,) 215-224.
- Batur, Z. (2010). Ana Dili Öğretiminde Gösterge Biliminin Yeri: Ana Dili Ders Kitaplarındaki Sözel Metinlerle Görsel Metinleri Bütünselliğinin Analizi. *Turkish Studies*, 174-200.

- Bay, Y. (2010). Ses Temelli Cümle Yöntemiyle İlk Okuma-Yazma Öğretiminin Değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (1), 164-181.
- Belet, Ş. ve Yaşar, Ş. (2007). Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri İle Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3 (1), 69-86.
- Bhola, H. S. (1994). *Adult Literacy: From Concepts to Implementation Strategies*. The Challenge of Illiteracy. Z. Morsy. (Ed.). New York: Garland Publishing.
- Bulut, M. (2015). The Impact of Functional Reading Instruction on Individual and Social Life. *Educational Research and Reviews*, 10(4), 462.
- Burns, Paul C., Roe, Bety D., Ross, Elinor P. (1982). *Teaching Reading in Today's Elementary Schools*. Houghton Mifflin Company, Boston: Fourth Edition.
- Cemaloğlu, N. ve Yıldırım, K. (2008). *İlk Okuma ve Yazma Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Cemiloğlu, M. (2009). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Yeni Programa Uyarlanmış. Bursa: Alfa Aktüel.
- Çarpar, B. (1998). İşlevsel Okur-Yazarlık Bilgi Erişim İlişkisi ve Türkiye. *Türk Kütüphaneciliği*, 12(4).
- Çıfci, M. (2013). *Okuma Terimleri Sözlüğü*. Uşak: Elik Yayınları.
- Debes, J. L. (1968). Some Foundations for Visual Literacy. *Audiovisual Instruction*, (13), 961-964.
- Demirel, Ö., Şahinel, M. (2006). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi* (7. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Duran, E., Alevli, O. (2011). Ekrandan Okumanın Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Anlamaya Etkisi, *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2(1), 1-11.
- Du Toi, Cecilia Magdale (2001). The Recreational Reading Habits of Adolescent Readers: A Case Study, Magister Artium, Supervisor: Prof. S. M. Finn, University of Proterea.
- Epçaçan, C. (2009). Okuduğunu Anlama Stratejilerine Genel Bir Bakış. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 207-223.
- García-Rodicio, Héctor, Melero, M. Ángeles, Izquierdo, Belén (2014). Aloud Reading And Silent Reading. Which Form of Reading in the Classroom Results in Better Comprehension?, Proceedings of Inted 2014 Conference 10th-12th March 2014, Valencia, Spain Isbn: 978-84-616-8412-01721 (1721-1723); Available From: https://www.researchgate.net/publication/262121036_Aloud_Reading_And_Silent_Reading_Which_Form_Of_Reading_In_The_Classroom_Results_In_Better_Comprehension [Accesseddec 25 2018].
- Gee, J. P. (2003). *What Video Games Have to Teach us About Learning and Literacy*. New York: Palgrave Macmillan.
- Gülerer, S.ve Batur, Z. (2004). Yanlış Okuma Tutum ve Davranışları, A.K.Ü *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 89-102.

- Gün, A. (2006). *Öğretmenlerin Ses Temelli Cümle Yöntemine İlişkin Algıları ve Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Güneş, F. (1994). Okur-Yazarlık Kavramı ve Düzeyleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(2), 499-507.
- Güneş, F. (1997). *Okuma-Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Ses Temelli Cümle Yöntemi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, F. (2010). Öğrencilerde Ekran Okuma ve Ekranik Düşünme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.7, S.14, (1-20)
- Hale, A.D., Hawkins, R.O., Schmitt, A.J., Martin, D.A. (2011). An Investigation of Silent Versus Aloud Reading Comprehension of Elementary Students Using Maze Assessment Procedures. *Psychology in The Schools*, 48, Pp. 4- 13.
- Harris, Theodore L., Hodges, Richard E. (1995). The Literacy Dictionary: The Vocabulary of Reading and Writing, Editors, *International Reading Association*, Usa.
- Heth, I. ve Levidor, M. (2015). Improved Reading Measures in Adults With Dyslexia Following Transcranial Direct Current Stimulation Treatment, *Neuropsychologia*, 70, 107-113.
- Hiebert E., Samuel, S.J., Rasinsky, T. V. (2014). Comprehension-Based Silent Reading Rates: What Do We Know? What Do We Need To Know?, *Text Project Article Series*, February 2014, Text Project, Inc. Santa Cruz, California.
- Hudson, R., Lane, H. B., Pullen P. C. (2005). International Reading Association (Pp. 702-714) Doi:10.1598/Rt.58.8.1
- Hüseyin Ragıp (1914). *İbtidailerde Türkçenin Usul-İ Tedrisi, Maarif-İ Umumiye Nezaretî*. İstanbul: Matbaa-İ Amire.
- İlköğretim Okulu Türkçe Dersi Taslak Öğretim Programı, Meb Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara: 1998.
- J.Ausburn, L., & B.Ausburn, F. (1978). Visual Literacy: Background, Theory and Practice. *Innovations in Education & Training International*, 291-297.
- Karatay, H. (2014). Okuma Eğitimi – Kuram ve Uygulama (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Karatay, H. (2015). Eleştirel Düşünme ve Okuma Alışkanlığı Becerilerinin Geliştirilmesi İçin Edebiyat Halkası: Kitap Eleştirisi Modeli, *Millî Eğitim*, S.208, (6-17).
- Kazancı, H. (2007). *Osmanlıdan Günümüze Okuma Yazma Yöntemleri ve Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Kern, R. G. (2011). Second Language Reading Strategy Instruction: Its Effects On Comprehension and Word Inference Ability, *The Modern Language Journal*, 73(2), 135-149.
- Lowe, R. (2000). Visual Literacy İn Science and Technology Education. *International Science Technology and Environmental Education Newsletter*, 1-4.

- Maden, S., & Altunbay, M. (2016). Türkçe Eğitiminde Görsel Sunu ve Görsel Okuma Aracı Olarak Grafik ve Tabloların Kullanımı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1971-1983.
- Mardin, Ş. (2001). *Türk Modernleşmesi – Makaleler 4*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mchardy, Janet & Wildy, Helen & Chapman, Elaine (2018). How Less-Skilled Adult Readers Experience Word-Reading, *Australian Journal of Language and Literacy*, Vol. 41, No. 1, (21-29).
- Meb. (1948). *1948 İlkokul Müfredat Programı*. İstanbul: Devlet Matbaası.
- Meb. (1995). *İlköğretim Okulu Programı*. Ankara: Meb. Yayınları.
- Meb. (2005). *İlköğretim (1 – 5. Sınıflar) Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Meb Earged (2007). Öğrencilerin Okuma Düzeyleri. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Meb Destek (2015). Zenginleştirilmiş Kütüphane (Z-Kütüphane) Kurulumu ve Donatımına İlişkin Teknik Şartname (Versiyon 2), Millî Eğitim Bakanlığı Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü Eğitim Araçları ve Yayınlar Daire Başkanlığı, Ankara.
- Moorman, K., Aswin, R. (1994). A Functional Theory of Creative Reading, Gıt-Cc-94/1, College of Computing, Georgia Institute of Technology.
- Odabaş, H., Odabaş, Y., & Polat, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel Değişim Sürecinde Yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11(1), 101-121.
- Özçelik, İ. (1983). Okuma Güçlükleri ve Düzeltilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 8(45).
- Öztürk D. S., Aksoy E. (2016). İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına İlişkin Veli Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 16(2), (562-591).
- Paul, R., & Elder, L. (2010). Medyadaki Önyargı ve Propaganda Nasıl Saptanır? (M. B. Fidan, Çev.) Kasım 29, 2017 Tarihinde The Critical Thinking Community: [Http://www.criticalthinking.org/Data/Pages/37/F7d23c6113d8cc655921167c315d028c553553c897f15.Pdf](http://www.criticalthinking.org/Data/Pages/37/F7d23c6113d8cc655921167c315d028c553553c897f15.Pdf) Adresinden Alındı.
- Petterson, R. (1993). *Visual İnformation, Educational Technology*. Cliffs: Englewood.
- Rayner, Keith, Chace, H. Kathryn, Slattery, Timothy J., Ashby, Jane (2006). Eye Movements as Reflections of Comprehension Processes İn Reading, *Scientific Studies of Reading*, 10(3), 241–255 Copyright © 2006, Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Ryan, J. (1995). Functional Literacy. Harris, T. L., & Hodges, R. E. (Ed). *The Literacy Dictionary: The vocabulary of Reading and Writing*. Order Department, International Reading Association.
- Sezgin, Z. Ç. Ve Akyol, H. (2015). Okuma Güçlüğü Olan Dördüncü Sınıf Öğrencisinin Okuma Becerilerinin Geliştirilmesi, *Turkish Journal of Education*, 4(2), 4-16.

- Soyuçok, M., Akar, S.G. M. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Ekran Okumaya Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Dergisi*, C.3, S.2, (17-30).
- Staiger, Ralph C. (1990). Road to Reading, The Unesco Courier. *One Billion Illiterates A Challenge For Our Time*, 37-42.
- Swaffar, J. T. (2011) Readers, Texts, And Second Languages: The Interactive Processes, *The Modern Language Journal*, 72(2), 123-149.
- Şenol, M. (2001). Okuma Ve Yazma Öğretiminin Kaynakları. *Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2). 205-219.
- Temizyürek, F. Ve Balcı, A. (2006). *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tobia, V. ve Bonifacci, P. (2015).The Simple View Of Reading in a Transparent Orthography: The Stronger Role of Oral Comprehension, *Reading Andwriting*, 28(7), 939-957.
- Tural, S.(2003). *Zamanın Elinden Tutmak*. (5. Baskı). Ankara: Yüce Ereğ Yayinevi.
- Unoh, S.O. (1977). On Teaching Reading And Writing For Functional Literacy. Copyright Cg1977 By The Authors. Reading Horizons Is Produced By The Berkeley Electronic Press (Bepress). [Http://Scholarworks.Wmich. Edu/Readinghorizons](http://Scholarworks.Wmich. Edu/Readinghorizons), 17(2), 110.
- Velders, T. (2000). The Roots Of Visual Literacy: Reflections on an Historical Perspective. *Journal of Visual Literacy*, 20(1), 1-18.
- Vidyasari, Fibriani Endah. (2016). The Correlation Among Reading Attitude, Interpersonal Intellegenceand Reading Comprehension. *Arab World English Journal (Awej)*, Volume.7 Number.2 June, (288-298).
- Weber, R. M. (1970). A Linguistic Analysis Of First-Grade Reading Errors. *Reading Research Quarterly*, 5(3), 427-451.
- Yıldız, M. ve Akyol, H. (2011). "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 793-815.
- Yıldız, M. (2013). Okuma Motivasyonu, Akıcı Okuma ve Okuduğunu Anlamanın Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarındaki Rolü. *Turkishstudies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish or Turkic*, Volume 8/4 Spring 2013, P. 1461-1478.
- Yılmaz, B. (1989). Okuryazarlık ve Okuma Alışkanlığı Üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 48-53.
- Yılmaz, M. (2008). Türkçede Okuduğunu Anlama Becerilerini Geliştirme Yolları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Yunus Emre Divanı (2018). Hazırlayan: Mustafa Tatcı, File:///C:/Users/Exper/Downloads/0320Divani Yunus Emre (Mustafa Tatcı).Pdf, Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü; Erişim: 20.12.2018.

Kaynakça

- Akbayır, S. (2007). *Eğitim fakülteleri için cümle ve metin bilgisi* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Akkaya, A., Aydın, G. (2018). Academics' views on the characteristics of academic writing. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 13(2), 128-160.
- Akkaya, A., Aydın, G. (2018). Temel dil becerilerinin beyindeki organizasyonu. Ed. M. D. Erdem ve A. Akkaya, *Türk dili ve edebiyatı öğretimi* içinde (ss. 75-100). Ankara: Pegem Akademi.
- Aktaş, Ş., Gündüz, O. (2003). *Yazılı ve sözlü anlatım-Kompozisyon sanatı* (4. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alan, Y. (1994). *Lisan ve insan*. İzmir: TÖV Yayıncılık.
- Anılan, H. (2005). *Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde kelime ağı oluşturma yönteminin etkililiği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arıcı, A. F., Ungan, S.(2012). *Yazılı anlatım el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ataman, M. (2011). *Yaratıcı yazma için yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, G. (2015). *Türk dili ve edebiyatı hizmet öncesi öğretmen eğitiminde yansıtıcı öğretim uygulamalarının akademik yazma becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, G. (2017). Kümeleme (cluster) tekniğinin yazılı anlatımda buluş, planlama ve anlatım becerilerine etkisi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(17): 15-32.
- Aydın, G. (2018). Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının yansıtıcı öğretim uygulamalarıyla akademik yazma öğretimi üzerine görüşleri. *Tarih Okulu Dergisi*, 11(XXXIV): 1247-1279.
- Bağcı, H. (2011). Yazılı anlatım ve unsurları. Ed. M. Özbay, *Yazma eğitimi* içinde (ss. 86-126). Ankara: Pegem Akademi.
- Brown, H. D. (1994). *Teaching by principles, an interactive approach to language pedagogy*. USA: Prentice Hall Regents. (Online Erişim Tarihi: 27.12.2018; <https://octovany.files.wordpress.com/2013/12/ok-teaching-by-principles-h-douglas-brown.pdf>)
- Calp, M. (2007). *Özel öğretim alanı olarak Türkçe öğretimi* (3. Baskı). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Coşkun-Ögeyik, M. (2008). *Metinlerarasılık ve yazın eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Coşkun, E. (2009). Türkçe öğretiminde metin bilgisi (2. Baskı). Ed. A. Kırkkılıç, H. Akyol, *İlköğretimde Türkçe öğretimi* içinde (ss. 231-283). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. ve M., Şahinel, (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Göçer, A. (2012). Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin yazma eğitimi dersinde yetiştirme çalışması ile oluşturdukları metinlerin incelenmesi. *Milli Eğitim*, (198): 5-26.

- Göçer, A. (2014). *Yazma eğitimi* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Göçer, A. (2015). Süreç temelli yazma yaklaşımının grup çalışması tekniğiyle uygulanabilirliği ve etkililiği. *International Journal of Language Academy*, 3(2): 14-36.
- Göçer, A. (2017). *Türkçe özel öğretim yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gülensoy, T. (2010). Kompozisyonla ilgili genel bilgiler. (Komisyon) *Türk dili ve kompozisyon* içinde (ss. 263-285). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi* (3. Baskı). İstanbul: Multilingual Yayınevi.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c32445ed07704.87137100 (Erişim tarihi: 03.01.2019)
- İleri, C. (1998). Yazılı anlatım türleri. Ed. Hülya Pilancı, *Sözlü ve yazılı anlatım* içinde. (ss. 105-155) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- İpşiroğlu, Z. (2006). *Yaratıcı yazma*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Engin Yayıncılık.
- Karadağ, Ö. (2011). Yazma eğitiminde anlatım tarzları ve öğretimi. Ed. M. Özbay, *Yazma eğitimi* içinde (ss. 147-174). Ankara: Pegem Akademi.
- Karasevda, N. (2010). *Yazarlık okulu- Roman ve öykü yazma teknikleri*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Karatay, H. (2010). Bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyi ile tutarlı metin yazma arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13): 373-385.
- Keçik, İ., Uzun, L. (2003). *Türkçe sözlü ve yazılı anlatım*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kutlu, Ö., Doğan, C. D., Karakaya, İ. (2014). *Ölçme ve değerlendirme: Performansa ve portfolyoya dayalı durum belirleme* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Maltepe, s.(2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oral, G. (2008). *Yine yazı yazıyoruz* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özdemir E., Binyazar A. (1977). *Yazmak sanatı: kompozisyon*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Özdemir, E. (2004). *Eleştirel okuma* (4. Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, E. (2005). *Sözlü yazılı anlatım sanatı: Kompozisyon* (14. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Parlatır, İ. (2010). Noktalama işaretleri ve kısaltmalar. (Komisyon) *Türk dili ve kompozisyon* içinde (ss. 315-358). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Tansel, F. A. (1985). *İyi ve doğru yazma usulleri*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- Tekşan, K. (2013). *Yazma eğitimi*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Temizkan, M. (2014). *Yaratıcı yazma süreci*. (1. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.

- Ülper, H. (2008). *Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimi programının öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe öğretimi* (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yaman, E. (2008). *Yazma sanatı*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Yüzbaşıoğlu, M. (1984). *Örneklerle yazılı ve sözlü anlatım bilgileri*. İstanbul: Serhat Kitap Yayın Dağıtım.

malarda bulunmamak ve anlatılanların sadece bir noktası üzerinde odaklanmaktan kaçınmak eleştirel dinlemede önemlidir (Cihangir, 2004, s.39-40).

Dikte

Türkçe Sözlük'te dikte "bir başkasına o anda söyleyerek yazdırma" (TDK, 2005) şeklinde tanımlanmaktadır. Dikte sırasında "dikkat, odaklanma, algılama, ilişkilendirme, sessiz okuma" gibi pek çok beceri ve iş devreye sokulur.

Dikte farklı dil becerilerinin aynı anda kullanılmasını gerektiren bütünlüyci bir ölçme aracı olarak da değerlendirilmektedir. Dikte uygulamalarında "işitsel farkındalık, sesleri tanıma, işitsel hafıza, yazım, dilin dil bilgisi ve kelime yapısına aşina olma ve metni yüzeysel biçimde anlama" gibi birçok unsur işe koşulur. Bu yüzden de diktenin bütünlüştürücü bir beceri olduğu vurgulanmaktadır (Heaton 1988'den akt. Takeuchi, 1997). Söyleneni aynen yazmayı gerektirdiği için dikte çalışmaları, dinleme becerisinin gelişmesine katkı sunan çalışmalar arasında değerlendirilmektedir (Duman, 2006, s.543). Dili anlama ve kavrama etkinliklerinde dikte çalışmaları; özellikle sağlıklı bir cümle yapısı, dolayısıyla sağlıklı bir düşünce yapısını oluşturmada da önemlidir (Barın, 2006, s.31) Belirtilen önemi ve ilişkili olduğu diğer beceriler düşünüldüğünde, dinleme becerisinin geliştirilmesi çalışmalarında dikte uygulamalarından yararlanılması gerektiği söylenebilir.

Kaynakça

- Anderson, H. A. (1960). *Teaching The Art of Listening, Perspectives on English*. (Edited by Robert C. Pooley), Appleton-Century-Crofts, Inc. New York.
- Barın, E. (2006). Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretiminde Dikte ve Yazılı Anlatımın Önemi, *Bellekten*. 2006-1, s.21-32.
- Cihangir, Z. (2004). *Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- De Vito, J. A. (2016). *The Interpersonal Communication Book*. London: Pearson Education Limited.
- Doğan, Y. (2016). *Dinleme Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Duman, A. (2006). Türkçe Eğitiminde Yazdırma Çalışmaları. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, S. 654, s. 542-545.
- Ergin, A. ve Birol, C. (2000). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Funk, H. D. and Funk, G. D. (1989). Guidelines for Developing Listening Skills. *The Reading Teacher*, pp.660-663.
- Hançerlioğlu, O. (1982). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Healy, J. M. (1999). *Çocuğunuzun Gelişen Akılı-Doğumdan Ergenliğe Öğrenme ve Beyin Gelişimi*. (Çev.: Ayşe Bilge Dicleli), İstanbul: Boyner Holding Yayınları.
- Heaten, J. B. (1988). *Writing English as a Second Language*. New York: McGraw-Hill.
- Johnson, K. O. (1951). The Effect of Classroom Training upon Listening Comprehension. *The Journal of Communication*, 1, 58.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kingen, S. (2000). *Teaching Language Arts in Middle Schools*. Lawrence Erlbaum Ass., Mahwah, New Jersey.
- Mackay, I. (1997). *Dinleme Becerisi*. (Çev: Aksu Bora ve Onur Cankocak). Ankara: İlkaynak Kültür ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Navaro, L. (2007). *Gerçekten Beni Duyuyor musun?* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Nichols, R. ve Stevens, L. A. (1974). Dinleme Sanatı, *Bilim ve Teknik*. Temmuz, S. 80, s. 43-44.
- Onan, B. (2005). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretiminde Dil Yapılarının Anlama Becerilerini (Dinleme/Okuma) Geliştirmedeki Rolü*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Onan, B. (2013). *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ömür, M. (2006). Kulağımızın Göz Kapağı Yoktur. *Cumhuriyet Bilim*, S. 990, s. 16-17.
- Takeuchi, O. (1997). Is it really effective for language teaching? *Audio-Visual Education*, 20.
- Taşer, S. (2012). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Pegasus Yayınları.
- TDK. (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Tompkins, G. E. (1998). *Language Arts Content and Teaching Strategies*. California State University. Prentice-Hall Inc. New Jersey.
- Yalçın, A. ve Adiller, S. (2016). *Sözsüz İletişim Şehir Efsanesi Olarak Beden Dili*. İstanbul: Mediacat Kitapları.
- Wolff, F. I.; Marsnik, N. C.; Tacey, W. S. and Nichols, R. G. (1983). *Perceptive Listening*. New York: CBS College Publishing.
- Wolvin, A. D. and Coakley, C. G. (1979). *Listening Instruction* (TRIP Booklet). Urbana, IL: ERIC Clearinghouse on Reading and Communication Skills and the Speech Communication Association.

yapanlar, alanında uzman kişilerle görüşerek aldıkları bilgi, duygu ve düşünceleri kendi görüş ve düşünceleriyle birleştirerek yazıya aktarırlar. Röportajı mülakattan ayıran en büyük özellik de budur. Röportajda konu ile ilgili fotoğraf ve belgeler varsa yazıya aktarılırken onlara da yer verilir.

Röportaja başlamadan önce konunun seçilmesi gerekir. Konu belirlendikten sonra o konu üzerinde çeşitli yönlerden bir araştırma yapılır. Bu araştırma sonrasında kendisiyle röportaj yapılacak kişiye yöneltilecek sorular belirlenir. Soruların önceden belirlenmesi, röportajın sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi açısından önemli ve gereklidir. Konuşmacıya yöneltilecek sorular belirlendikten sonra röportaj için bir plan yapılır ve röportaj bu plana göre yürütülür (Temizyürek vd., 2011).

Röportaj yazıya aktarılırken öncelikle ele alınan konu ortaya konulmalı, konu hakkında kiminle görüşüldüğü belirtilmelidir. Konuya ilginç ve etkileyici bir başlık seçilmeli, açıklayıcı bir giriş yapılmalıdır. Röportajın gelişme bölümünde konunun ayrıntılarına yer verilmeli, örnekler, bulgular ve konuşmalar aktarılmalıdır. Röportaj sona erdirilirken konu kısaca özetlenmeli, okuyucuya verilmek istenen bir mesaj varsa bu bölümde verilmelidir.

Kaynakça

- Altıntaş, E. (2004). *Beden dil/sözsüz iletişim*. İstanbul: Aktüel Basım Yayın.
- Akbayır, S. (2005). *Dil ve diksiyon* (3. Baskı). Ankara: Akçağ Basım Yayım.
- Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil* (5. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Baltaş, A. ve Baltas, Z. (1998). *İletişim becerinizin anahtarı sessiz diliniz: bedenin dili*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Barın, E. ve Demir, C. (2006). *Türk dil bilgisi - ses bilgisi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2014). *Uygulamalı konuşma eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kartal, M. (2007). *Konuşmacılar ve şarkıcılar için ses teknikleri* (2. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, B. (Ed.) (2008). *100 Soruda dil ve konuşma bozuklukları*. İstanbul: Doğan Kitap.

- Özby, M. (2005). Sesle ilgili kavramlar ve konuşma eğitimi. *Millî Eğitim*, 33(168), 116-125.
- Özby, M. (2006). *Özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özgür, İ. (2003). *Konuşma bozuklukları ve sağaltımı*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Şahin, M. (2009). *Diksiyon*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- Şenby, N. (2006). *Söz ve diksiyon sanatı*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M (2011). *Konuşma eğitimi* (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Vural, B. (2005). (5. Baskı). İstanbul: Hayat Yayınları.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri - yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Basım Yayım.

la, hangi beklentiyle metne yaklaşacağını ve metnin ne zaman hangi durumda yazıldığını, göndericisi ile alıcısının niteliğini, metinle kimin kime, neyi nasıl iletildiğini belirler (Göktürk,1980, s.36). Dil öğretiminde, verilen bir metnin girişinden, başlığından türü tahmin edilebilir, bir metin türü diğer metin türüne dönüştürülebilir (öykü habere, şiire ya da tersi), aynı konuda yazılmış makale ve deneme karşılaştırılıp tür özellikleri bulunabilir.

Kaynakça

- Aksan, D. (1980). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim*. Cilt: 1,2,3 Ankara: TDK.
- Aksan, Y.&Uçar, A. (2012). Türkçe sözcüğünün öğretimi derlem kullanımı: Türkçe Ulusal Derlemi örneği. M. Aksan ve Y. Aksan (Eds.) *Türkçe öğretiminde güncel tartışmalar* (103-112). Ankara: Şafak Matbaası.
- Beaugrande, R. de., Dressler W.U. (1981). *Introduction to textlinguistics*. London: Longman.
- Büyükkantarcioglu, N. (2006). Söylemden ideolojiye: Eleştirel söylem çözümlemesi. A. Kocaman (Yay. Haz), *Dilbilim Temel Kavramlar Sorunlar Tartışmalar*(101-116). Ankara: Dil Derneği.
- Demir, N. (2006). Türkiye’de dil-lehçe-şive-ağız tartışmaları. A. Menz, ve C. Schroder (Ed.) *Türkiye’de dil tartışmaları*(119-146). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi-Uygulamalı bir yaklaşım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göktürk, A. (1980). *Okuma uğraşı*, (2. Baskı).İstanbul: Çağdaş Yayınları.
- Günay, D. (2013). *Metin bilgisi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Hatipoğlu, Ç. (2006). Sesbilgisi (Phonetics) ve sesbilim (phonology). A. Kocaman (Yay. Haz.), *Dilbilim temel kavramlar sorunlar tartışmalar* (15-43). Ankara: Dil Derneği.
- İşeri, K. (2017). *Sözden yazıya dile gelen metin*. Ankara: Pegem Akademi.
- Keçik, İ. (2003). Sözlü ve yazılı anlatım üzerine. C. İleri (Ed.), *Türkçe sözlü ve yazılı anlatım* (1-20). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kıran, A. (2015a). Anlambilim ve dil öğretimi. E. Korkut ve İ.O. Ayırır (Ed.) *Dil bilimleri ve dil öğretimi* (57-95). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kıran, A. (2015b). Sözcemele kuramı ve dil öğretimi. E. Korkut ve İ.O. Ayırır (Ed.) *Dil bilimleri ve dil öğretimi* (97-129). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kıran, Z., Kıran, E. A. (2018). *Dilbilime giriş*. (5. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kocaman, A. (2006). Dilbilim: Temel kavramlar. A. Kocaman (Yay. Haz), *Dilbilim temel kavramlar sorunlar tartışmalar* (9-15), Ankara: Dil Derneği.
- Kocaman, A. (2009). *Dil ve eğitimi düşünmek*. İstanbul: Toroslu Kitaplığı.
- Korkut, E. (2015). Metin dilbilimi ve dil öğretimi. E. Korkut ve İ.O. Ayırır (Ed.) *Dil bilimleri ve dil öğretimi*(159-188). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Özsoy, S. (2011). Dil ve dilbilim. S. Özsoy ve Z.Erk Emeksiz (Ed.). *Genel dilbilim I* (2-18). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Renkama, J. (2004). *Introduction to discourse studies*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

- Şenöz, A. C. (2003). *Almanca ve Türkçede metin türü olarak yazın eleştirisi*. İstanbul: Mavibulut.
- Şimşek, S. Ç. (2006). Toplumdilbilim. A. Kocaman (Yay. Haz), *Dilbilim temel kavramlar sorunlar tartışmalar* (77-100). Ankara: Dil Derneği.
- Uzun, L. (2003). Metin üretimi. C. İleri (Ed.). *Türkçe sözlü ve yazılı anlatım* (21-39). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Uzun, N. E. (2006a). *Biçimbilim temel kavramlar*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Uzun, N. E. (2006b). Sözdizim. A. Kocaman (Yay. Haz). *Dilbilim temel kavramlar sorunlar tartışmalar* (63-77). Ankara: Dil Derneği.
- Vardar, B. (1982). Dilbilimin temel kavram ve ilkeleri, *Türk Dil Kurumu yayınları*:492. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.
<http://saitfaikmuzesi.org/sait-faik-abasiyanik-hakkinda-dusunceler/>
<https://www.turkedebiyati.org/tum-yonleriyle-halide-edip-adivar/>

Anlamları bakımından tümceler: Tümceler, değişik dilbilgisi kitaplarında anlamları bakımından farklı biçimlerde ele alınabilmektedir. Dolayısıyla bu konuda bir uzlaşma olduğunu söylemek pek mümkün değil. Ancak tümceleri anlamları bakımından *olumlu tümceler*, *olumsuz tümceler* ve *soru tümceleri* olarak üç öbeğe ayırmak en uygun yol olarak görünüyor.

Kaynakça

- Aslan Demir, S. (2016). *Görünüş kategorisi: Türkmençe örneği* (2. baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Aydemir, Y. (2006). *Sözlüksel görünüş ve Türkçe eylemlerin anlambilimsel sınırlandırılması: Sözlükçe-sözdizim etkileşimi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydın Özkan, I. (2017a). Türkçede istemi değiştiren anlamsal süreçler. *International Journal of Language Academy*, 5(4), s. 33-46. Doi: <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3674>
- Aydın Özkan, I. (2017b). Türkçede istemi artıran biçimbilgisel kategoriler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 60, s. 183-195. Doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7175>
- Bacanlı, E. (2014). *Kılınış kategorisi ve Altaycada kılınış belirleyicisi olarak art fiiller* (1. baskı) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Balç, A. (2016). Biçimbilim IV: Çekimsel biçimbilim. S. Özsoy, Z. Erk Emeksiz (Ed.), *Genel Dilbilim-I* (1. baskı). (s. 140-177), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Benzer, A. (2012). *Türkçede zaman, görünüş ve kiplik* (1. baskı). İstanbul: Kabcacı Yayınevi.
- Coşkun, M. V. (2012). *Türkçenin ses bilgisi* (1. basım). İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- de Saussure, F. (1998). Genel Dilbilim Dersleri. B. Vardar (Çev.), İstanbul: Multilingual.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2016). *Türk dili el kitabı* (8. baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Demirci, K. (2015). *Kelime bilgisi el kitabı* (1. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doğan, N. (2016). İstem sözlükleri ve Türkçe. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 42, s. 251-268. Doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3262>
- Dolunay, S. K. (2014). Dil bilgisi öğretimi. A. Güzel ve H. Karatay (Ed.), *Türkçe öğretimi el kitabı* (2. Baskı). (s. 381-413), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Eker, S. (2005). *Çağdaş Türk dili* (3. baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Eker, S. (2015). *Çağdaş Türk dili* (9. baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (1994). Türkçede emir ve istek kipi üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 505, s. 3-9.
- Ergin, M. (1998). *Edebiyat ve eğitim fakültelerinin Türk dili ve edebiyatı bölümleri için Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayıml/Tanıtm.
- Gökdayı, H. (2018). Türkçede öbekler (1. baskı). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- İmer, K., Kocaman A. ve Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim sözlüğü* (1. basım). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

- Kaiypov, S. (2014). Türk dünyasının dünü, bugünü ve geleceği (dil politikası). *Dünya Uygarlığı İçinde Türk Uygarlığı Tarih ve Dil Meseleleri Kurultayı (26-29 Haziran 2014) 2. Cilt, Dil/Edebiyat Meseleleri Tebliğleri* (s. 231-238). Eskişehir: Eskişehir Valiliği Kültür Yayınları.
- Kamacı Gencer, D. (2018). Yüklemde görevli biçimbirimler. E. Boz (Ed.), *Türkiye Türkçesi II Biçimbilgisi* (1. baskı) (s. 149-183). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaağaç, G. (2013a). *Dil bilimi terimleri sözlüğü* (1. baskı). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karaağaç, G. (2013b). *Türkçenin ses bilgisi* (1. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karadoğan, A. (2009). *Türkiye Türkçesinde kılınış* (1. baskı). Ankara: Divan Kitap.
- Karahan, L. (2018). *Türkçede söz dizimi* (25. baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kerimoğlu, C. (2014). *Genel dilbilime giriş* (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kerimoğlu, C. (2016). *Dil bilgisi yazımı ve öğretimi* (Genişletilmiş 2. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü* (1. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi grameri (şekil bilgisi)* (3. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özkan M. ve Sevinçli, V. (2009). *Türkiye Türkçesi söz dizimi (kelime çözümlemeli)* (Gözden geçirilmiş 2. baskı). İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Özmen, M. (2010). Cümlenin altıncı ögesi ve bir terim önerisi. *Türk Dili Üzerine Makaleler* (s. 349-352), Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sebzecioğlu, T. (2016). *Dilbilim kavramlarıyla Türkçe dil bilgisi* (1. baskı). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Şirin User, H. (2006). *Başlangıcından günümüze Türk yazı sistemleri* (1. baskı). Ankara: Akçağ Yayınları
- Topaloğlu, A. (1989). *Dil bilgisi terimleri sözlüğü* (1. basım). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Topaloğlu, A. ve Gürlek, M. (2016). *Türkçede fiiller ve çatıları* (1. baskı). İstanbul: Kesit Yayınları.
- TDK. (2012). *Yazım kılavuzu* (27. baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK *Güncel Türkçe sözlük* (www.tdk.gov.tr) Erişim tarihi: 05.01.2019
- Yılmaz, E. (2014). *Temel dil bilgisi terimleri sözlüğü* (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Vardar, B., Güz, N., Huber, E., Senemoğlu, O. ve Öztokat, E. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

diği sözcükten yeni bir sözcük yapabildikleri gibi onları çokluk, şahıs, zaman vs. anlamlarla betimleyebilirler. “Biçimbirim, sözlüksel kesime bağlanmayan, bu nedenle de genellikle sözlüklerde yer almayan dilbilgisel özellikli anlambirimleridir. Dildeki -DI, -A, -AcAk vb. birimler, biçimbirim grubuna dâhildir. Sözlükbirimler, dilde açık bir sınıf oluşturdıkları hâlde, biçimbirimler kapalı bir sınıf oluşturmaktadırlar. Her dilde sayıları sınırlıdır” (Kıran ve Kıran, 2002 ve Onan, 2016). Dildeki sözcüklerden yeni anlamlar türetmek için kullanılan yapım ekleri sınırlıdır. Buna karşın sözcükler kullanım alanlarına göre de zamanla yeni anlamlar da kazanabilir, bir arada farklı dizgeler içinde kullanılarak onlardan sınırsız anlamlar elde edilebilir.

Kaynakça

- Akalın, Ş. H. (2009). Türk Dili: Dünya Dili, Türk Dili, 687, s.195-204.
- Aksan, D. (1989). Kavram alanı- kelime ailesi ilişkileri ve Türk yazı dilinin eskiliği üzerine. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 1971 (338), s.253-262.
- Aksan, D. (2006). Türkçenin söz varlığı. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2015). Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1988). Atasözleri ve deyimler sözlüğü. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Akyol, H. (2005). Türkçe ilk okuma yazma öğretimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ayan, S. (2016). Çizgi filmlerin söz varlığı üzerine bir araştırma. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Banguoğlu, T. (2007). Türkçenin grameri. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baş, B. (2006). 1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma. (yayımlanmamış doktora tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Başkan, Ö. (2003). Bildirişim. İstanbul: Multilingual.
- Canbulat, M ve Dilekçi, A. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki kalıp sözler ve öğrencilerin kalıp sözleri kullanma düzeyleri. Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/7, s.217-232.
- CEFR (2018). The Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment companion volume with new descriptors, Council of Europe: www.coe.int/lang-cefr
- Çetinkaya, Ç. (2011). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kelime kullanım sıklıkları üzerine bir araştırma. (yayımlanmamış doktora tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Çifci, M. (2013). Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri, Türkçe Öğretimi El Kitabı (Ed.A. Güzel ve H. Karatay), 2. baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, s.1-22.
- Çotuksöken, Y. (1994). Deyimlerimiz. İstanbul: Özgül Yayınları.
- Dilâçar, A. (1968). Dil, diller ve dilcilik. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Dilekçi, A. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki kalıp sözler ve öğrencilerin kalıp sözleri kullanma düzeyleri. (yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilidüzgün, Ş. (2010). Metindilbilim ve Türkçe öğretimi-uygulamalı bir yaklaşım. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ediskun, H. (1999). Türk dilbilgisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ergin, M. (2002). Türk dilbilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gencan, T. N., (2007), Dilbilgisi, Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Göğüş, B. (1978). Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi. Ankara: Gül Yayınevi.
- Gökdayı, H. (2008). Türkçede kalıp sözler. Bilig, 44, s.89-108.
- Güleryüz, H. (2002). Yaratıcı çocuk edebiyatı. Ankara: Pegem Yayınları.
- Güneş, F. (2007). Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma. Ankara: Nobel Yayınları.
- Gürsoy-Naskali, E. ve Sağol, G. (2002). Türk kültüründe argo. S. O. T. En Azerbaidzjan (Ed.). Sota.
- Hart, B. ve Risley, T.R. (1995). Meaningful differences in the everyday experiences of young American children. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.
- Hatiboğlu, V. (1981). Türk dilinde ikileme. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hengirmen, M. (2007). Türkçe dilbilgisi. Ankara: Engin Yayınevi.
- Holmes, D. (1994). Authorship attribution. Computers and the Humanities, 28, s.87-106.
- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, S. (2011). Dilbilim sözlüğü. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Karaağaç, G. (2013). Anlam bilimi ve iletişim. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karadağ, Ö. (2005). İlköğretim I. kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma. (yayınlanmamış doktora tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karadağ, Ö. (2013). Kelime öğretimi. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Karahan, L. (2014) Terimlerde kapsam sorunu: zarf örneği. VI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı. Bursa, s.931-937.
- Karahan, L. (2014). Türkçede söz dizimi. Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27 (1), s.141-153.
- Kıran, Z. ve Kıran, A. (2002). Dilbilime giriş. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Korkmaz, Z. (1992 ve 2007). Gramer terimleri sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Korkmaz, Z. (2014). Türkiye Türkçesi grameri (şekil bilgisi). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. (2005). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma. (yayımlanmamış doktora tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö. (2005). Kelime hazinesi çalışmaları açısından kelime kavramı üzerine bir değerlendirme. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25 (2), s.293-307.
- Mangır, M. (2011). Osman Cemal Kaygılı'nın söz varlığında argo", Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, TÜBAR, 30, s.233-252.
- Onan, B. (2012 ve 2013). Dil eğitiminin temel kavramları. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Onan, B. (2016). Söz varlığı terminolojisi üzerine bir analiz çalışması. Milli Eğitim 210, s.11-29.
- Rowe, M. (2012). A longitudinal investigation of the role of quantity and quality of child-directed speech in vocabulary development. Child Development: 83(5), s.1762-1774.
- Saussure de F. (2001) Genel dilbilim dersleri. (Çev: Berke Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Sichel, H. (1986). Word frequency distributions and type-token characteristics. Mathematical Scientist, 11, s.45-72.
- Takıl, N. B. (2015) Türkçe dersi öğretim programına göre 5-8. sınıf öğrencilerinin kelime servetlerini geliştirmeye yönelik değerlendirme. Milli Eğitim Dergisi 45(210), s.253-265.
- Toklu, O. (2015). Dilbilime giriş. Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu. (2009). Türkçe Sözlük. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2018). Güncel Türkçe Sözlük. Ankara: TDK Yayınları.
- Uğur, N. (2007). Anlambilim, İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Uluçay, M. (2016). Etkinlik temelli kelime öğretiminin 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları kelimelerin anlam derinliğine yansımaları. Milli Eğitim Dergisi, 45(210), s.253-265.
- Ülgen, G. (2001). Kavram geliştirme, kuramlar ve uygulamalar. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Vardar, B. (1998). Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü. İstanbul: ABC Kitabevi.
- Vardar, B. (2002). Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Yangın, B. (2002). Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi. Ankara: Dersal Yayınları.

basamaklarının hatırlaması için yardıma, denemeye devam edebilmesi için de teşvik edilmesine ihtiyacı vardır (Woolfolk, 2015, s.127). Yakınsal gelişim alanı, çocuğun tek başına ulaşabildiği eğitsel sınırların, öğrenme düzeyindeki üst düzey becerilere sahip biriyle girilen etkileşim sonucunda geliştirilebileceği görüşüne dayanmaktadır (Altun ve Çolak, 2014, s.60). Dil ve öğrenmeyi birbirinden ayırmayan bu kuramda yetişkinlerin sosyal etkileşimi mümkün kılan, dilsel gelişimi destekleyici yönlendirmeler ve uygulamalar gerçekleştirmesi son derece önemlidir. Yakınsal gelişim alanı görüşü açısından eğitsel ortamlarda çocuğun tek başına ulaştığı bilgilerin ağırlık kazanması onları sıkacak, hazır olmadığı bilgi ve becerilerin öğretilmeye çalışılması cesaretlerini ve öğrenme isteklerini azaltacaktır.

Kaynakça

- Akerson, F. E. (2008). *Türkçe Örneklerle Dile Genel Bir Bakış Genişletilmiş Yeni Basım*. İstanbul: Multilingual.
- Altun, S. ve Çolak, E. (2014). Öğrenme Kuramları. (Editör: Seval Fer). *Öğrenme ve Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*.
- Aydın, H. (2007). *Felsefi Temelleri Işığında Yapılandırmacılık*. Ankara: Nobel.
- Baştürk, M. (2013). *Anadil Edinimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bloomfield, L. (1938). *Language*. New York: Henry Holt and Company.
- Bruner, J. S. (1982). *Toward a Theory of Instruction*. The Belknap Press of Harvard University Press.
- Bruner, J. S. (2002). *The Process of Education*. Harvard University Press.
- Carroll, D. W. (2008). *Psychology of Language. Student Edition*, Thomson West.
- Cevizci, A. (2010). *Eğitim Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of Theory of Syntax*. The M.I.T. Press, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts.
- Chomsky, N. (1985). *Syntactic Structures*. (Fourteenth printing). *Mouton publishers*, The Hague, Paris.
- Chomsky, N. (2002). *Dil ve Zihin*. (Çeviren: Ahmet Kocaman). Ankara: Ayraç.
- Chomsky, N. (2009). *Bilgi Sorunları ve Dil: Managua Dersleri*. Çeviren: Veysel Kılıç, bgst Yayınları, İstanbul.
- Chomsky, N. (2010). *Doğa ve Dil Üzerine*. (Çeviren: Ayşe Banu Karadağ). İstanbul: Sözcükler Yayınları.
- Crystal, D. (2007). *Dillerin Katili Bir Dilin Ölümü Bir Millet'in Ölümüdür*. İstanbul: Profil Yayıncılık.

- Demir, G. Y. (2018). *Dilin Belirsizliği*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, Ö. (2005). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Fischer, S. R. (2013). *Dilin Tarihi*. (Çeviren: Muhtesim Güvenç). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Günday, R. (2015). *Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler ve Multimedya Araç ve Materyalleri*. Ankara: Favori Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel.
- Güneş, F. (2017). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güvendir, E. & Yıldız, I. G. (2014). *Dil Edinimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi.
- İmer, K., Kocaman, A. & Özsoy, A. S. (2013). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Krashen, S. D. (1981). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Pergamon Press: Oxford.
- Martinet, A. (1998). *İşlevsel Genel Dilbilim*. (Çev: Berke Vardar). İstanbul: Multilingual.
- Piaget, J. (2016a). *Çocuğun Gözüyle Dünya*. (Çev: İsmail Yerguz). Ankara: Dost Kitabevi.
- Piaget, J. (2016b). *Çocuk Psikolojisi*. (Çev: Orçun Türkay). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Piaget, J. (2016c). *Zekâ Psikolojisi*. (Çev: İsmail Hakkı Yılmaz). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Piaget, J. (2017). *Dil ve Düşünme*. (Çev: Sabri Esat Siyavuşgil). Ankara: Palme Yayıncılık.
- Pinker, S. (2018). *Dil İçgüdüğü Zihin Dili Nasıl Meydana Getirir*. (Çev: Feray İlgün). İstanbul: Bilge Kültür-Sanat.
- Saussure, F. D. (2001). *Genel Dilbilim Dersleri*. (Çev: Berke Vardar). İstanbul: Multilingual.
- Skinner, B. F. (2009). *Verbal Behavior*. Harvard University Press.
- Uzun, N. E. (2000). *Ana Çizgileriyle Evrensel Dilbilgisi ve Türkçe*. İstanbul: Multilingual.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.
- Vygotsky, L. S. (1998). *Düşünce ve Dil*. (Çeviren: S. Koray). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Woolfolk, A. (2015). *Eğitim Psikolojisi*. (Çev: Duygu Özen). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

20. yüzyıla gelindiğinde İngiliz yazar Frances Hodgson Burnet'in (1849-1924) *Küçük Prenses* (1905), Macar yazar Ferenc Molnár'ın (1878-1952) *Pal Sokağı Çocukları* (1906), İsveçli yazar Selma Lagerlöf'ün (1858-1940), *Nils Holgersson'un İlginç Seyahati* (1907), İskoç yazar James M. Barrie'nin (1860-1937) *Peter Pan* (1911), Amerikalı yazar Eleanor H. Porter'ın (1868-1920) *Polyanna* (1913), Alman yazar Erich Kästner'in (1899-1974) *Uçan Sınıf* (1933), Fransız yazar Antoine de Saint-Exupéry'nin (1900-1944), *Küçük Prens* (1943), İsveçli yazar Astrid Lindgren'in (1907-2002) *Pippi Uzunçorap* (1945-1948), İtalyan yazar Gianni Rodari'nin (1920-1980) *Küçük Soğanın Maceraları* (1951), Brezilyalı yazar José Mauro de Vasconcelos'un (1920-1984) *Şeker Portakalı* (1968), Alman yazar Michael Ende'nin (1929-1993) *Momo* (1986), Avusturyalı yazar Christine Nöstlinger'in (1936-2018) *Kim Takar Salatalık Kral'ı* (1972), Azerbaycan Türkü Samed Behrengi'nin (1939-1967), *Küçük Kara Balık* (1968) gibi romanları çocuk klasikleri arasına girer.

Yine İngiliz yazar J. K. Rowling'in (d. 1965) yazdığı, *Felsefe Taşı, Sırlar Odası, Azkaban Tutsağı, Ateş Kadehi, Zümrüdüanka Yoldaşlığı, Melez Prens ve Ölüm Yadigârları* alt başlıklarıyla yayımlanan *Harry Potter* dizisi (1997-2014), tartışmalara neden olmasına karşın gördüğü büyük ilgi ile klasikleşme eğilimi gösterir.

Kaynakça

- Akal, A. (2011). *Açıl kapı açıl*. Resimleyen: M. Delioğlu. İzmir: Uçanbalık Yayınları.
- Akççek, G. (2018). *Bulutlar örtmese güneşi*. Resimleyen: M. Delioğlu. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Aksan, D. (2013). *Şiir dili ve Türk şiir dili*. Ankara: Bilgi Yayınevi
- Boratav, P. N. (1958). *Zaman zaman içinde*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Boratav, P. N. (1969). *100 soruda Türk halk edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Dağlarca, F. H. (2000). *Cincik*. Resimleyen: E. Çelik. İstanbul: Doğan Kitap.
- Dağlarca, F. H. (2008). *Kuş ayak*. İstanbul: YKY.
- Demir, H. (2017). *Bizim evdeki kedi*. Resimleyen: S. Ceylan. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Dıranas, A. M. (2017). *Şiirler*. İstanbul: EverestYayınları.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını-Yazın eğitime atılan ilk adım*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Durbaş, R. (2014). *Kurabiye ev*. Resimleyen: B. Yılmaz, Can Çocuk Yayınları.
- Enç, M. (1980). *Ruhbilim terimleri sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu.

- Foulquié, P. (1994). *Pedagoji sözlüğü (Dictionnaire de la langue pédagogique)*, çev.: C. Karakaya, İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Günbaş, A. (2014). *Balkonumda kuşlar*. Resimleyen: M. Albayrak. İzmir: Top Yayınları.
- Güney, E. C. (1966) *Folklor ve eğitim*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi
- Günyüz, M., Hemmatirad, R. (2005). *Ses yarışması*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Hengirmen, M. (1990). *Pend-Nâme-Öğütler ve Atasözleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- İz, F., Kut. G. (1985), *Büyük Türk Klasikleri.c.2*, İstanbul: Ötüken-Söğüt
- K[akınç], T. D. (2001). *Güzel uykular Alara-Çocuklara her gece bir masal*. Resimleyen: Mustafa Delioğlu, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* içinde (ed. T. Şimşek). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk edebiyatı*. (4.Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Meriç, C. (1976) *Bir dünyanın eşliğinde*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Özdemir, A. (1999). *Yazınsal türler*. Ankara. Bilgi Yayınevi.
- Püsküllüoğlu, A. (1996). *Çağdaş Türkçe sözlük*, Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2002). *Gümüşhane ve Bayburt masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sever, S. (2017). *Çocuk ve edebiyat*. (9.Baskı). İzmir: Tudem.
- Şemseddin Sami (2015). *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara. Rengârenk.
- Şimşek, T. (2014). Çocuk edebiyatı tarihine ön söz. *Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*. Sayı: 756, Aralık.
- Şimşek, T.(ed.) (2016). Çocuk kitaplarında nitelik, *Çocuk edebiyatı ve medya* içinde (ed. T. Şimşek).Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şimşek, T. (2018). Ayşe Kilimci'nin "Masal ektim oyun biçtim" kitabındaki "masalcı" kimliği. *V. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. 19-20 Ekim 2018, Ali Emiri Kültür Merkezi, İstanbul. *Sempozyum Bildirileri*, Aralık 2018, ss.15-24.
- Şimşek, T. ve Yakar, Y. M. (2018). Çocuk ve edebiyat. *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* içinde(ed. T. Şimşek). (5.Baskı). Ankara. Grafiker Yayınları.
- Şimşek, T. ve Yakar, Y. M. (2016). Çocuk ve edebiyat. *Çocuk edebiyatı ve medya el kitabı içinde* (ed. T. Şimşek) Ankara. Grafiker Yayınları.
- Şimşek, T., Uzuner Yurt, Serap, Stebler, M. Z. (2012). Mustafa Ruhi Şirin'in Çocuk Şiirlerinde İmgesel Dil Kullanımı, Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi, Saraybosna, 12-13 Mayıs 2012.
- Şirin, M. R. (2012).*Dünyanın en güzel yeri*. Resimleyen: F. Avcı. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2015). *Martıcık ile tilki*. Resimleyen: C. Bayülgen, İstanbul: Nar Çocuk.
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2017). *Dünyanın en güzel yeri*. Resimleyen: S. Ceylan. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- TDK(2005), *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Tekin, M. (2012). *Roman sanatı-Romanın unsurları 1*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Ural, Y. (2004). *La Fonten orman mahkemesinde*. Desenler: H. Soyöz. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık
- Ural, Y. (2013). *Sincap* (2.Baskı). Resimleyen: B. Sayın. İstanbul: YKY.
- Yılmaz, O. (2016). Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler. *Çocuk edebiyatı ve medya* içinde (ed. T. Şimşek). Ankara: Grafiker Yayınları.

Kaynakça

- Adamson, B. (2004). Fashions in language teaching methodology. *The handbook of applied linguistics* (s. 604-622). Malden, MA, Blackwell Publishing.
- Alimah, S. (2012). Pengembangan multimedia pembelajaran embriogenesis hewan untuk mengoptimalkan pemahaman kognitif mahasiswa. *Jurnal Pendidikan IPA Indonesia*, 1(2), 131-140.
- Alliance for Excellent Education. (2012). *The digital learning imperative: how technology and teaching meet today's education challenges*. Erişim tarihi: 09.12.2018, <https://all4ed.org/wp-content/uploads/2013/08/DigitalLearningImperative-Summary.pdf>.
- Alnagar, I. G. A. M. (2017). The effect of Web 2.0 writing tools (Blogs/ Wikis) on developing writing skills. *International Journal of Education Learning and Development*, 5(8), 65-78.
- Bahadorfar, M. ve Omidvar, R. (2014). Technology in teaching speaking skill. *Acme International Journal of Multidisciplinary Research*, 2(4), 1-5.
- Benzer, A. (2015). Türkçe öğretiminde beden dili kullanımının öğrenme ve tutum üzerindeki rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 33-47.
- Benzer, A. (2017a). *Dijital çağda öğretim teknolojileri ile Türkçe eğitimi*. (2. baskı). Ankara: İdeaport Yayıncılık
- Benzer, A. (2017b). Öğretim teknolojilerinin Türkçe eğitiminde kullanımı. *FATİH projesi eğitim teknolojileri zirvesi bildiri kitabı* içinde (s. 38-50). Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Beyazpano. (2018). *Beyazpano hakkında*. Erişim tarihi: 21.12.2018, <https://www.beyazpano.com/about>.
- Burrus, S. C. (2007). Connexions: an open educational resource for the 21st century. *Educational Technology the Magazine for Managers of Change in Education*, 47(6), 19-22.
- Chang, C., Pearman, C. ve Farha, N. (2012). Second language acquisition: implications 74 of Web 2.0 and beyond. *Critical Questions In Education*, 3(2), 52-64.
- Chyung, s.Y. (2008). *Foundations of instructional and performance technology*. Amherst, HRD Press, Inc (1. edition).
- Ciğerci, F. M. ve Gultekin, M. (2017). Use of digital stories to develop listening comprehension skills. *Issues in Educational Research*, 27(2), 252-267.
- Çakmak, Z. ve Taşkıran, C. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin perspektifinden Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Platformu. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 284-295.
- Dey, N. (2017). *Concept and scope of educational technology*. Erişim tarihi: 12.12.2018, <http://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/8409/1/Unit-1.pdf>.
- Doğan, Y. ve Müldür, M. (2014). 7. sınıf öğrencilerine verilen yazma eğitiminin öğrencilerin hikâye yazma becerisine etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 49-65.

- Durmuşçelebi, M. ve Temircan, S. (2017). MEB (Eğitim Bilişim Ağı) EBA'daki eğitim materyallerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 632-652.
- Erbay, A. (2018). *Fatih Projesi kapsamında kullanıma sunulan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ders İngilizce içeriklerinin ortaokul İngilizce Öğretim Programı açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Feibleman, J. K. (1961). Pure science, applied science, technology, engineering: an attempt at definitions. *Technology and Culture*, 2 (4), 305-317.
- Fuchs, B. (2014) The writing is on the wall: using Padlet for whole-class engagement. *LOEX Quarterly*, 40(4), 7-9.
- Gentry, C. G. (1995). Educational technology: a question of meaning. *Instructional Technology: Past, Present and Future* (s. 1-10). Englewood, CO, Libraries Unlimited (2. edition).
- Günay, D. (2017). Teknoloji nedir? felsefi bir yaklaşım. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 163-166.
- Karatay, H. (2011). 4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin öğretmen adaylarının yazılı anlatım tutumlarını ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Turkish Studies*, 6(3), 1029-1047.
- Kaya, B. (2013). Yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bir derleme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(2), 89-101.
- Knudson, R. E. (1995). Writing experiences, attitude sand achievement of first to sixth graders. *The Journal of Educational Research*, 89(2), 90-97.
- Lillejord, S., Børte, K., Nesje, K. ve Ruud, E. (2018). *Learning and teaching with technology in higher education a systematic review*. Oslo, Knowledge Centre for Education.
- Lima Velloso, J. F. M., Bastos, H. P. P. ve Macedo, S. H. (2016). Prezi as a tool to assist in the development of linguistic abilities in English. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 6(4), 2146-7463.
- Livingstone A. K. (2015). The impact of Web 2.0 in education and its potential for language learning and teaching. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 12 (4), 3-16.
- Luo, T. (2013). Web 2.0 for language learning: benefits and challenges for educators. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*, 3(3), 1-17.
- Maltepe, S. (2006a). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Maltepe, S. (2006b). Türkçe öğretiminde yazılı anlatım uygulamaları için bir seçenek: yaratıcı yazma yaklaşımı. *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, 132, 56-66.
- MEB. (2018). *Eğitimde Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi Projesi (FATİH)*. Erişim tarihi: 10.09.2018, <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/>.
- Nation, P. (2014). *What do you need to know to learn a foreign language?*. School of linguistics and applied language studies, Victoria University of Wellington, New Zealand.

- Okul (11 Aralık 2018). *Okul her yerdir*. Erişim tarihi: 11.12.2018, <https://www.youtube.com/watch?v=7XoGhEnEprl>.
- Öçal, F. M. ve Şimşek, M. (2017). Matematik öğretmen adaylarının FATİH Projesi ve matematik eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 8 (1), 91-121.
- Padlet Blog (2018). *Graffiti: the Padlet/Wallwisher blog*. Erişim tarihi: 10.12.2018, <https://padlet.com/blog/formats>.
- Prezi. (2018). *Prezi about*. Erişim tarihi: 11.12.2018, <https://prezi.com/about/>.
- Rajakumar, P. (2006). *Position paper national focus group on educational technology*. New Delhi, Sri Aurobindo Marg (1. edition).
- Reimagining the Role of Technology In Education (2017). *National Education Technology Plan Update*. Erişim tarihi: 09.12.2018, <https://tech.ed.gov/files/2017/01/NETP17.pdf>.
- Ross, S. M., Morrison, G. R. ve Lowther, D. L. (2010). Educational technology research past and present: balancing rigor and relevance to impact school learning. *Contemporary Educational Technology*, 1, 17-35.
- Seels, B. ve Richey, R. C. (1994). *Instructional technology: the definition and domains of the field*, Washington DC: Association for Educational Communications and Technology.
- Siegle, D. (2015). Technology learning can be fun and games. *Gifted Child Today*, 38(3), 192-197.
- Smith, R. (2009). Claude Marcel (1793-1876): a neglected applied linguist?. *Language and History*, 52(2), 171-181.
- Špernjak, A. (2014). Usefulness of Prezi and PowerPoint presentation. *Proceedings of the 37th International Convention*, 762-764.
- Stošić, L. (2015). The importance of educational technology in teaching. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 3(1), 111-114.
- Tanrıku, F. (2017). EBA'nın Türkçe dersi öğrenme alanlarını karşılama yeterliliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 395-416.
- TODAY (21 Kasım 2017). *Singapore students emerge tops in collaborative problem solving*. Erişim tarihi: 23.10.2018, <https://www.todayonline.com/singapore/singapore-students-emerge-tops-collaborative-problem-solving>.
- TRT Haber (29 Aralık 2013). *FATİH Projesi'nde imzalar atılıyor*. Erişim tarihi: 23.10.2018, <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/fatih-projesinde-imzalar-atiliyor-113679.html>.
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 461-472.
- Wahab, S.A., Rose, R.C. ve Osman, S.I.W. (2012). Defining the concepts of technology and technology transfer: a literature analysis. *International Business Research*, 5(1), 61-71.
- Weller, A. (2013). The use of web 2.0 technology for pre-service teacher learning in science education. *Research in Teacher Education*, 382, 40-46.

Kaynakça

- Alkan, C. (1987). *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Yargıçoğlu Matbaası.
- Alkan, C. (1974). *Eğitim Teknolojisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7(1), 339-345.
- Budd, J. W. (2004). Mind Maps as Classroom Exercises, *Journal of Economic Education*, 35,1, 35-46.
- Demirel, Ö., Kiroğlu, K. (2006). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğdu, S. ve Aslan, Z. (1993). *Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç Gereçleri*. Ankara: Tekışık Ofset.
- Ellington, H. (1987). A Review of the Different Types of Instructional Materials Available to Teachers and Lecturers. *Teaching and Learning in Higher Education*, 10 (23). ERIC Number: ED289493 Record Type: RIE.
- Halis, İ. (2004). *Öğretim Ortamında Kullanılan Yaygın Materyal Türleri*. (1. Baskı). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Editör: R. Yıldız.Konya: Atlas Kitabevi.
- Gagné, R. M. (1987). (Editör). *Introduction. Instructional technology: Foundations*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gagné, R. M., Briggs, L. ve Wager, W. W. (1992). *Principles of instructional design*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Gülbahar, Y. (2012). "Öğretim Araç ve Gereçleri" Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. (2. Baskı). Editör: K. Selvi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gülersoy, A. E. (2013). İdeal Ders Kitabı Arayışında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education - 2013*, volume 2, issue 1 8.
- Güner, M., Belet B. Dilek. (2015). "Türkçe Dersinde Dinlediğini Anlama Becerisinin Geliştirilmesinde Otantik Görev Temelli Otantik Materyallerin Etkisi", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/11*, s. 757-772.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncık.
- Kıncal, R. Y. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kommers, P. (2002). Four Stages in Designing Educational Hypermedia, E. Orhun and P. Kommers (ed.) *Information and Communication Technologies in Education: a Focus on Cognitive Tools*, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- Laniro, S. (2007) "Authentic Materials" Professional Development. Fact Sheet. No:1. Ed.Mary Ann Corley Phil Esra. Developed by the California Adult Literacy Professional Development Project (CALPRO), under contract with the California Department of Education.
- Martin, D. B. (1994). "Concept Mapping As An Aid To Lesson Planing: A longitudinal Study", *Journal of Elementary Science Education*, 55(4), 13-18.

- Meydan, A. ve Akdağ, H. (2015). Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. (4.Baskı). (Editör: B. Tay ve A. Öcal). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s. 153-192). Ankara: Pegem Akademi.
- McAlpine, L. & Weston, C. (1994). The Attributes of Instructional Materials. Performance Improvement Quarterly. Spring: 19-30.
- Okogbuo, A.(2000). Types Of Instructional Resources. Retrieved from <http://martinslibrary.blogspot.com/2012/12>.
- Saban, A. (2012). "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı İle İlgili Temel Kavramlar", Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. (2. Baskı). Editör: K. Selvi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seferoğlu, S. (2011). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem Akademi
- Sever, R. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Tasarım Örnekleri. (2.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Variş, F. (1988). Eğitimde Program Geliştirme "Teori ve Teknikler. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 157.
- Yanpar Y. (2012). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (11. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yazar, İ. (2013).<http://web.deu.edu.tr/ilyas/Courses/otmg/OTMT.pdf> 12.12.2018 tarihinde indirildi.

Kaba Vücut Hareketleri: Alt-üst organları, iki ya da daha çok organın kullanılmasını gerektiren hareketler.

İyice Koordine Edilmiş Hareketler: El ile parmak, göz, ayak koordinasyonunu içeren hareketler.

Sözsüz İletişim Davranışları: Yüz ifadesi, jestler, vücut hareketleri.

Konuşma Davranışları: Ses üretme, ses-sözcük oluşturma, sesin sunulması, jest-mimik-jest koordinasyonu içeren davranışlar (beceriler).

Devinişsel alanın, zihin-beden koordinasyonunu gerektiren psikomotor davranışlara (becerilere) dayalı özellikleri kapsadığını ifade eden Güler (2017), bu alan hedeflerini şu şekilde sıralamaktadır (s. 286-287):

Uyarılma: Algılama, bedensel kurulma.

Kılavuzla Yapma: Kılavuzlukla birlikte yapma, kendi kendine yapma.

Beceri Hâline Getirme: İstenilen nitelikte yapma, istenilen nitelik ve sürede yapma, istenilen nitelik, süre ve yeterlikte yapma.

Duruma Uydurma (Uyum): Sahip olunan davranışları yeni durumlara uyarlayabilir hâle gelme.

Yaratma: Yeni bir şekilde ortaya çıkarma.

Kaynakça

- Alıcı, Devrim. (2017). Performansa Dayalı Ölçme (ss. 123-163). (Ed. S. Tekindal), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Andereson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P.W., Kathleen, A.C., Richard, E.M., Paul, R.P., James, R. ve Merli, C.W. (2010). *Öğrenme, Öğretim ve Değerlendirme ile İlgili Bir Sınıflama* (Ed. Andereson, L. W. ve Krathwohl, D. R. Çeviren: D. Ali Özçelik). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Arslan, D. (2011). Türkçe Dersinde Öğrenci Günlüklerinin Değerlendirme Aracı Olarak Kullanılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 225-238.
- Atılğan, H. (2016). Değerlendirme ve Not Verme (ss. 349-395), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (9. Baskı. Ed. H. Atılğan). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ayatar, H. (1975). Sınavlar ve sınavlarla ilgili işlem ve uygulamalar. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Başkanlığı Yayınları.

- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2012). *Geleneksel-Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Öğretmen El Kitabı* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Başol, G. (2016). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Beydoğan, H. Ö. (2001). *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*. Erzurum: Eser Ofset Matbaacılık.
- Bıçak, B. (2014). Performans Değerlendirme (ss.197-238), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (3. Baskı; Editörler: M. Gömleksiz, S. Erkan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Binbaşıoğlu, C. (1983). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Canbulat, T. (2014). Yazılı Yoklamalar (ss. 67-86), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Ed. S. Baştürk). Ankara: Nobel Pegem Akademik Yayıncılık.
- Çakan, M. (2017). Eğitim Sistemimizde Yaygın Olarak Kullanılan Sınav Türleri (ss. 87-122). (Ed. S. Tekindal), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çelikkaya, T. (2014). Tanılayıcı Dallanmış Ağaç (ss. 175-193), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Ed. S. Baştürk). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çepni, S. (2007). Performansların Değerlendirilmesi (ss. 193-239), *Ölçme ve Değerlendirme* (Ed. E. Karip). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, N. (2016). Yazılı Yoklamalar (ss. 145-168), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (9. Baskı. Ed. H. Atılgan). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, H., Ural, M. ve Tüzün, M. (1980). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Ertürk, S. (1975). *Eğitimde Program Geliştirme* (2. Baskı). Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Göçer, A. (2012). Türkçe Öğretiminde Çalışma Yapraklarının Kullanılmasına Yönelik Aday Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Karadeniz Araştırmaları*, 32, 155-170.
- Göçer, A. (2018). *Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Göçer, A. ve Çavuş, S. (2016). Türkçe Eğitiminde Alternatif/Tamamlayıcı Değerlendirme Aracı Olarak Tanılayıcı Dallanmış Ağaç ve Yapılandırılmış Grid Kullanımı. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 24-36.
- Göçer, A., Arslan, S. ve Çaylı, C. (2017). Türkçe Eğitiminde Öğrenci Gelişim Durumunun Belirlenmesinde Süreç Temelli Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(3), 263-292.
- Güler, N. (2011). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güler, N. (2017). Eğitim Sürecinde Hedef Davranışlar ve Hedef Davranışların Ölçülmesi (ss. 279-317). (Ed. S. Tekindal), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Gümüş, B. (1976). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (2. Baskı). Erzurum: (Basımı yapan belirtilmemiş).
- Güven, G. (2013). *Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamalarında Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Günlük Yazım ve Epistemolojik İnançlarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Kalaycı, N. ve Çakmak, M. (2000). Kavram Haritalarının Öğretim Sürecinde Kullanılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 571-580.
- Kutlu, Ö., Doğan., C. D. ve Karakaya, İ. (2014). *Ölçme ve Değerlendirme: Performansa ve Portfolyoya Dayalı Durum Belirleme* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- MEB (2003); *İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*. 27 Ağustos 2003 tarih ve 25212 Sayılı Resmî Gazete.
- Micheels, W. J. ve Karnes, M. R. (1950). *Measuring Educational Achievement-Eğitimde Başarının Ölçülmesi* (Ed. S. Lâlik, Çeviren: İbrahim Yurt). New York: McGraw-Hill Book Company, Inc. (Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları-Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları).
- Nartgün, Z. (2014). Duyuşsal Nitelikler ve Ölçülmesi (ss.143-196), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (3. Baskı; Editörler: M. Gömleksiz, S. Erkan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öncü, H. (1994). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Master Basım Sanayi.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Özçelik, D. A. (1998). *Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Pritchard, A. (2015). Öğrenme (ss. 1-5), *Öğrenme Yolları* (Çev: Seher Çevikbaş. Çeviri Ed.: M. Çevikbaş ve S. Çevikbaş). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sanay, A. Ş. (1958). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Bir Giriş: Araçlar ve Metotlar*. Ankara: Mf. V. Talim ve Terbiye Dairesi Test Araştırma Bürosu Yayını.
- Taymaz, H. (1975). *Orta Öğretimde Öğrenci Başarısının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi Özeti). Ankara: MEB Planlama - Araştırma ve Koordinasyon Dairesi Yayını.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Gözden Geçirilmiş 16. Baskı). Ankara: Yargı Yayınları.
- Turgut, M. F. (1987). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları* (5. Baskı). Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Ün, A. K. (2004). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Yaşar, M. (2017). Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Temel Kavramlar (ss. 9-40). (Ed. S. Tekindal), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Yıldırım, C. (1999). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Gözden geçirilmiş 4. Baskı). Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.

DÎNÎ TÜR̂K MÛSİKÎSİ
VE
TERENNÛM

Doç. Dr. Yavuz DEMİR̂TAŞ

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6861-98-5

Yazar

Doç. Dr. Yavuz DEMİRTAŞ

Editör

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	11
BİRİNCİ BÖLÜM.....	15
TERENNÜM VE LÂ-DÎNÎ TÜRK MÛSİKÎSİ.....	15
1.1. Terennümün Tanımı, Türleri, Kullanılış Gayeleri ve Fonksiyonları...15	
1.1.1. Terennümün Tanımı ve Özellikleri	15
1.1.2. Terennüm Çeşitleri	17
1.1.2.1. Saz Terennümü	18
1.1.2.2. İkâî Terennüm.....	21
1.1.2.3. Lafzî Terennüm	23
1.1.3. Terennüm Dışı Lafzî Süsler (Lafızlar)	25
1.1.3.1. Güfte Başında Yer Alan Lafızlar	26
1.1.3.2. Güfte Ortasında Yer Alan Lafızlar	28
1.1.4. “Lafız” İle “Lafzî Terennüm” Arasındaki Fark	32
1.1.3. Terennümlerin Kullanılış Gayeleri ve Fonksiyonları	34
1.2. Terennüm ve Lâ-Dînî Türk Mûsikîsi	35
1.2.1. Kâr ve Terennüm	35
1.2.2. Beste ve Terennüm	39
1.2.3. Semâî ve Terennüm	42
1.2.4. Gazel ve Terennüm.....	44
1.2.5. Şarkı ve Terennüm.....	46
1.2.6. Türkü ve Terennüm.....	49
İKİNCİ BÖLÜM	53
DÎNÎ TÜRK MÛSİKÎSİNDE TERENNÜM.....	53
2.1. Terennümün Dînî Türk Mûsikîsindeki Yeri	54
2.3. Dînî Türk Mûsikîsi Eserlerinde Kullanılan Lafzî Terennümler.....	55
2.3.1. Ünlem Lafızlarını İçeren Lafzî Terennümler	57
2.3.1.1. “Âh” Lafzı	58

2.3.1.2. "Aman" Lafzı	62
2.3.1.3. "Efendim" Lafzı	65
2.3.1.4. "Meded" Lafzı	67
2.3.1.5. "Yâr" Lafzı	70
2.3.1.6. "Dost" Lafzı	74
2.3.1.7. "Hû" Lafzı.....	77
2.3.1.8. "Cânım" Lafzı.....	79
2.3.1.9. "İmanım" Lafzı.....	83
2.3.2. Esmâü'l-Hüsna İçeren Lafzî Terennümler	85
2.3.3. Kelime-i Tevhîd İçeren Lafzî Terennümler	88
2.3.4. Kelime-i Şehâdet İçeren Lafzî Terennümler	90
2.3.5. Salâtüselâm İçeren Lafzî Terennümler	93
2.3.6. Allah, Resûlullah ve Pîr Kavramlarını İçeren Lafzî Terennümler .	95
2.3.7. Açıklama İçeren Lafzî Terennümler.....	97
2.3.8. Zikir İbareleri İçeren Lafzî Terennümler.....	100
2.4. Dînî Türk Mûsikîsi Türlerinde Terennüm	102
2.4.1. Mevlevî Âyini ve Terennüm.....	102
2.4.3. Na't ve Terennüm	110
2.4.5. Durak ve Terennüm.....	116
2.4.6. Savt ve Terennüm	119
2.4.7. Şuğul ve Terennüm.....	121
2.4.9. Tevşîh ve Terennüm	127
2.4.10. İlâhî ve Terennüm.....	130
2.4.10.1. İlâhîlerdeki Lafzî Terennümlere Dair Bazı Tespit ve	
Düşünceler	135
2.4.10.1.1. Birinci Örnek.....	135
2.4.10.1.2. İkinci Örnek	139
2.4.10.1.3. Üçüncü Örnek.....	141
2.4.10.1.4. Dördüncü Örnek.....	143
2.4.10.1.5. Beşinci Örnek.....	145
2.4.10.1.6. Altıncı Örnek	146
2.4.10.1.7. Yedinci Örnek	149

SONUÇ	153
KAYNAKLAR	161
EKLER	165
Terennümlü Kasîde Örneği	174
Terennümlü Na't Örneği	177
Terennümlü Mersiye Örneği	181

KAYNAKLAR

- AK, Ahmet Şahin, *Türk Din Mûsikîsi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2014.
- AKDOĞU, Onur, *Türk Müziğinde Türler ve Biçimler*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1996.
- ALVAN, Türkan, "Klasik Türk Şiirinde Dolab-nâme Hakkında Mülahazalar", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, (2020), 60(2)/443-476.
- ATEŞ, Erdoğan, *Türk Din Mûsikîsi*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2015.
- , "Şuğul", *DİA*, 39/226.
- AYVERDİ, İlhan, *Kubbealtı Lugatı Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2010.
- BAYDAR, Turgut, "Ünlem Üzerine", *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, (2016), 7/127-151.
- CEBECİOĞLU, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Anka Yayınları, İstanbul 2005.
- DEMİRTAŞ, Yavuz, "Türk Din Mûsikîsi Formları", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Elazığ 2009, 14:1/213-227.
- DOĞRU, Fatih, "Seslenme Sözleri ve Genel Türkçe Sözlüklerdeki Görünümü", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2018), 19(1)/142.
- ERGUN, Sadettin Nüzhet, *Türk Mûsikîsi Antolojisi (Dinî Eserler)*, 2 Cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1942.
- EZGİ, Mehmet Suphi, *Nazarî ve Amelî Türk Mûsikîsi*, 5 Cilt, İstanbul Belediyesi Konservatuarı Yayınları, İstanbul 1933-1953.
- , *Türk Mûsikîsi Klasiklerinden Temcid-Na't-Salât-Durak*, İstanbul Belediye Konservatuarı Neşriyatı, İstanbul 1945.

- GÖNÜL, Mehmet, "Rast Na't-ı Mevlânâ ve Tahlîli", *İstem*, (2012), 19/161-174.
- GÜNBEK, Zeynel, *Anti-Okülersentrik Gelenek Olarak Terennümler*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019.
- HARMANCI, Ayşe Başak İlhan, "Türk Din Müsikîsi'nde Tevşih (Tevşih ve Naat Mukâyesesi)", *İstem*, (2020), 18(35)/97-116.
- İLÂHÎLER, (Haz. Türk Tasavvuf Müsikîsi ve Folklorunu Araştırma ve Yaşatma Vakfı), Yapı ve Kredi Bankası Yayınları, 1986.
- İNAN, Kadir, *Düyek Usûlünde, Rast ve Sabâ Makamlarındaki Şuğullerin Makam ve Güfte Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Erzurum 2017.
- İSTANBUL KONSERVATUVARI TASNİF HEYETİ, *Türk Müsikîsi Klasiklerinden Bektaşî Nefesleri*, İstanbul Belediyesi Konservatuvarı Yayınları, İstanbul 1933.
- İŞCAN, Nilgün, *Geleneksel Osmanlı-Türk Gazellerinde Terennümlerin Yapısı*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010.
- İŞCAN, Nilgün-YÜKSEL, Mehmet, "Hâfız Sâmî Gazellerinde Terennüm Kelimeleri ve Kullanımı", *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, (2011), 1(2)/151-162.
- KAÇAR, Gülçin Yahya, "Hatip Zâkirî Hasan Efendi'nin Nühüft Makamındaki İmam Hüseyin Mersiyesi", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 2013, 66/239-254.
- KAÇAR, Gülçin Yahya-YURDAGÜL, Hasan Zahid, "Mustafa Câzîm el-Mevlevî'ye Âit Hicazkâr Mevlevî Âyîn-i Şerîfi'nin Biçim Yönünden Tahlîli", *İstem*, 2021, 37/1-28.
- KAÇAR Gülçin Yahya-ERDOĞAN Emre, "Eşlikli Gazel Formunun Biçim Özellikleri ve Hâfız Kemâl'in Okuduğu Hüzzam Gazel'in Biçim Tahlîli", *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, (2022), 7(1)/170-200.
- KARTAL, Abdullah, "Tasavvufî Tecrübe Aktarılabılır mi?", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (2007), 16(1)/97-120.
- KÖPRÜLÜ, Orhan Fuat, "Efendi", *DİA*, 10/455-456.
- OTER, Serda Türkel, "Usûl, Biçim, Makam ve Güfte Yönleriyle İtrî'nin Nühüft Ağır Semâîsî'nin Tahlîli", *İstem*, (2012), 20/165-178.
- OTER, Serda Türkel-YILDIRIM, Ali, "Şeyh Gâlib'in Bestelenmiş Şiirlerinde Usûl-Vezin İlişkisi", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (2010), 27/211-247.

- ÖMÜRLÜ, Yusuf, *Rahmet Peygamberine İlahiler*, Türk Kadınları Kültür Derneği Yayınları, İstanbul 2007.
- ÖNCEL, Mehmet, "Türk Din Mûsikîsinde Kasîde Formu (Hafız Emin Işık Örneği)", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (Dergiabant)*, (2018), 6(12:6)/306-322.
- , "Medeniyet Değerlerimiz: Mûsikî (Savt)", *Evrensel Değerler*, Evrensel Değerler Derneği Yayınları, İstanbul 2021.
- ÖZCAN, Nuri, "Durak", *DİA*, 10/4.
- , "Mersiye", *DİA*, 29/219-221.
- , "Na't", *DİA*, 32/437.
- , "Tevşîh", *DİA*, 41/48.
- ÖZKAN, İsmail Hakkı, *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri*, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul 1994.
- , "Fasıl", *DİA*, 12/207-209.
- , "Kasîde", *DİA*, 24/566.
- ÖZTUNA, Yılmaz, *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, 2 Cilt, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3 Cilt, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1993.
- SAHİL, Buğra Sercan, *Zekâi Dede'nin Türk Din Mûsikîsi Tarihindeki Yeri ve İlahi Formundaki Eserlerinin Makamsal Analizi*, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2019.
- ŞEMSEDDİN SÂMÎ, *Kâmûs-i Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2004.
- TANRIKORUR, Cinuçen, *Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1998.
- , *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2003.
- TURABÎ, Ahmet Hakkı-KOCA, Fatih, "Câmi ve Tekke Mûsikîsi Ortak Formları", *Türk Din Mûsikîsi*, Grafiker Yayınları, Ankara 2018.
- TÜRER, Osman, "Hû", *DİA*, 18/260-261.
- TÜRKÇE SÖZLÜK, (Haz. Şükrü Halûk Akalın vd.), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- TÜRKEL, Serda, *Şeyh Gâlib'in Bestelenmiş Şiirlerinde Usûl-Vezin İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ 2005.
- ULUDAĞ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabcacı Yayınları, İstanbul 2001.
- , "Nefes", *DİA*, 32/522-523.

UZ, Kazım, *Mûsikî Istılahatı*, Küğ Yayınları, Ankara 1964.

UZUN, M. İsmet, "Can", *DİA*, 7/138-139.

-----, "İlâhî", *DİA*, 22/64-68.

YAVAŞÇA, Alaaddin, *Türk Mûsikîsinde Kompozisyon ve Beste Biçimleri*, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002.

YAVUZ, Yusuf Şevki, "İstimdâd", *DİA*, 23/363-364.

YUNUS İLÂHÎLERİ GÛLDESTESİ, Türk Tasavvuf Mûsikîsi ve Folklorunu Araştırma ve Yaşatma Vakfı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.

Eğitim Sosyolojisi

YAZAR

Prof. Dr. Hikmet Yıldırım CELKAN

ISBN: 978-625-6671-16-4

Kapak
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Redaksiyon
Asos Yayınları

Baskı ve Cilt:
Tarcan Matbaacılık
İvedik Caddesi No:417/A
Yenimahalle/Ankara
Eposta: tarcanctp@gmail.com
Tel: 0312 3843435
Matbaa Sertifika No: 47663

Birinci Baskı: 2018
İkinci Baskı: 2019
Üçüncü Baskı: 2024

ASOS YAYINLARI
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.
Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.
Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İçindekiler

ÖN SÖZ	11
I. EĞİTİM SOSYOLOJİSİNİN TABİATI	13
1. SOSYOLOJİ VE EĞİTİM KAVRAMLARI	13
A- SOSYOLOJİ	13
1. Tanımı ve Tarihçesi	13
2. Araştırma Alanı ve İnceleme Konuları	22
3. Avrupa ve Amerikan Sosyolojileri	25
4. Günümüz Sosyolojisinin Özellikleri	26
5. Sosyolojik Araştırmanın Metotları	27
B- EĞİTİM	29
1. Eğitim Hakkında Bazı Tanımlar ve Görüşler	29
2. Türk Eğitim Tarihinde Modern Eğitimin İlk Habercileri	31
2. EĞİTİM SOSYOLOJİSİ	33
A- BİR BİLİM DALI OLARAK ORTAYA ÇIKMASI	33
1. Araştırma Alanları	35
2. İnceleme Konuları	36
B- ÖNEMİ, ÖZELLİKLERİ VE ÖTEKİ BİLİMLERLE İLİŞKİSİ	37
C- TARİHİ GELİŞİMİ	40
1. Avrupa'da Eğitim Sosyolojisi	42
a- Emile Durkheim	42
b- Max Weber	43
c- Karl Mannheim	43
2. Ülkemizde Eğitim Sosyolojisi	43
a- Ziya Gökalp	44

b- İsmail Hakkı Baltacıoğlu	48
c- Prens Sabahattin.....	51
d- Sadrettin Celal Antel	52
D- TEMEL KARAKTERİSTİKLERİ.....	54
1. Anglo-Sakson Geleneği	55
2. Sosyal Eşitsizlik ve Okul	55
3. Toplum ve Eğitimdeki Eşitsizlik.....	55
E- ANA EĞİMLERİ.....	56
1. Hümanist (İşlevselci) Yaklaşım.....	57
2. Ekonomik Yaklaşım.....	58
3. Yapısal-Fonksiyonalist (Yorumcu) Yaklaşım.....	59
4. Makro-Sosyolojik (Çatışmacı) Yaklaşım.....	60
F- ARAŞTIRMA METODLARI.....	62
1. İncelenen Sahanın Büyüklüğüne Göre	62
2. Ortaya Çıkan Problemlerin Genişliğine Göre.....	62
3. Verilerin Kökenine Göre.....	63
4. Zaman İçinde Ortaya Çıkış Sıralarına Göre.....	64
5. Eğitim Sosyolojisi Alanında Araştırmaların Yayılması.....	65
II. TOPLUM VE EĞİTİM.....	67
1. TOPLUMLARIN EVRİMİ VE EĞİTİME DUYULAN İHTİYAÇ	67
2. SOSYAL BİR KURUM OLARAK EĞİTİM.....	69
A- EĞİTİMİN TARİHİ GELİŞİMİ	69
1. İlk Çağlarda Eğitim	69
2. Mısır, Yunan ve Roma'da Eğitim	69
3. Orta Çağ'da Eğitim.....	72
4. Yeni Çağ'da Eğitim.....	72
5. Türk Eğitim Tarihi	77
B- EĞİTİMİN AMAÇLARI.....	80
1. Eğitimin Bireysel ve Sosyal Amaçları	80
2. Eğitimin Ortak Amaçları.....	81
3. Amaçların Gruplandırılması.....	82
C- EĞİTİMİN SOSYAL FONKSİYONLARI.....	86
1. Kültür Birikimi ve Nakli	87

2. Sosyalleştirme.....	87
3. Yenilikçi ve Gelişmeci Bireyler Yetiştirme	88
4. Eğitimde Fırsat ve İmkân Eşitliğinin Yaratılması	88
5. Siyasal (Politik) Fonksiyon.....	89
6. Ekonomik Fonksiyon.....	91
3. SOSYAL YAPI VE EĞİTİM.....	93
A- SOSYAL YAPININ UNSURLARI.....	93
1. Tanımı ve Öğeleri.....	93
2. Sosyal Yapı Öğelerinin Değişimi ve Etkileyici Faktörleri	94
3. Sosyal Yapının Evrimi ve Eğitim	99
B- SOSYAL TABAKA VE SINIFLARIN EĞİTİMLE ETKİLEŞİMİ ..	102
1. Sosyal Tabakalaşma ve Eğitim.....	102
2. Cemaat ve Cemiyet	105
3. Sosyal Sınıflar ve Eğitim.....	106
4. Eğitimde Fırsat ve İmkân Eşitliği.....	111
5. Sosyal Bütünleşme ve Eğitim.....	116
C- SOSYAL HAREKETLİLİK VE EĞİTİM.....	117
1. Sosyal Hareketliliğin Çeşitleri ve Hazırlayıcı Faktörleri	117
2. Eğitimin Sosyal Hareketlilikteki Rolü.....	121
D- SOSYAL DEĞİŞME VE EĞİTİM	123
1. Sosyal Değişmenin Mahiyeti.....	123
2. Eğitim-Sosyal Değişme Etkileşimi	126
4. KÜLTÜR VE EĞİTİM	129
A- KÜLTÜR NEDİR.....	130
1. Kültürün Tanımları.....	130
2. Ziya Gökalp'te Kültür Kavramı	131
3. Kültürün Temel Özellikleri.....	132
B- KÜLTÜRÜN ÇEŞİTLERİ VE PROBLEMLERİ	133
1. Kültürün Çeşitleri	133
2. Kültürel Problemler.....	134
C- TOPLUM, KÜLTÜR EĞİTİM İLİŞKİSİ.....	136
1. Eğitimin Kültürel Görevi	136
2. Eğitim-Kültür İlişkisinin Konuları.....	137

5. SOSYALLEŞME VE EĞİTİM	139
A- SOSYALLEŞME NEDİR	139
B- SOSYALLEŞTİRMEİN HEDEFLERİ	141
1. Toplumla Uyumun Sağlanması	141
2. Kültürleştirme.....	142
3. Kişilik kazandırmak	145
4. Sosyal Değer Yargılarının ve Normların Kazandırılması.....	147
C- SOSYALLEŞMENİN HAZIRLAYICI ÖGELERİ	148
1. Hazırlayıcı Ögeler	148
2. Sosyalleşme Süreci.....	150
6. SOSYAL KURUMLAR VE EĞİTİM	152
A- AİLE	152
1. Ailenin Yapısı ve Sosyal Fonksiyonu	152
2. Ailenin Eğitim Fonksiyonu	155
B- EKONOMİ VE TEKNOLOJİ	158
1. Ekonomi ve Başlıca Faaliyet Alanları.....	158
2. Ekonomi ve Eğitim.....	159
C- DİN	164
D- ARKADAŞ GRUPLARI	167
E- KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI	167
III. DEVLET VE EĞİTİM	171
1. DEVLET VE EĞİTİM POLİTİKALARI	171
A- YUNAN FELSEFESİNDE EĞİTİM	171
B- TÜRK DEVLETLERİNDE EĞİTİM POLİTİKALARI	174
1. Eğitim Politikası Nedir?	174
2. Cumhuriyet Öncesi Dönem	175
3. Cumhuriyet Dönemi.....	177
2. PLANLI KALKINMA DÖNEMLERİ VE EĞİTİM POLİTİKALARI ..	185
3. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRALARI	191

IV. OKUL VE EĞİTİM.....	199
1. OKULUN KÖKENİ.....	199
2. OKULUN SOSYAL YAPISI VE İŞLEYİŞİ.....	205
A- OKULUN TEMEL ÖZELLİKLERİ VE KURULUŞ TİPLERİ.....	206
1. Paralel Hatlar Sistemi.....	208
2. Çatal Sistemi.....	209
3. Merdiven Sistemi	209
B- SINIFIN SOSYAL DİNAMİĞİ VE ÖĞRETMEN.....	211
3. OKUL TOPLUM ETKİLEŞİMİ.....	216
A- OKULUN SOSYAL FONKSİYONLARI.....	217
1. Okuldan Beklenen Sosyal Görevler.....	217
2. Bir Sosyal Değişme Aracı Olarak Okul Eğitimi	221
3. Sosyal Değer ve Tutumların Kazandırılması Aracı Olarak Okul Eğitimi	222
B- OKULUN SOSYALLEŞTİRME VE KÜLTÜRLEŞTİRME FONKSİYONU	224
4. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ VE MODELLERİ	226
A- TARİHİ MODELLER.....	227
B- TEŞKİLATLANMA ESPRİSİNE DAYALI MODELLER.....	230
C- REFORM ESPRİSİNE DAYALI MODELLER.....	234
1. Demokratlaşma Modeli.....	234
2. Endüstrileşme Modeli.....	234
3. Eski ve Yeni Eğitimin Sentezi Modeli	234
4. Üreticilik ve Verimlilik Modeli	235
5. Elit Eğitimi Modeli.....	235
6. Özel Öğretim Modeli	237
7. Sürekli Eğitim Modeli.....	237
8. Bütüncü Eğitim Modeli.....	237
5. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ.....	238
A- ÖĞRETMENİN SOSYAL STATÜSÜ VE ROLÜ	238
1. Sosyal Statü ve Rol Kavramları.....	238

2. Sosyal Statü ve Rol Açısından Öğretmenlik	240
B- ÖĞRETMENİN ÇEVRESİYLE İLİŞKİLERİ	243
C- ÖĞRETMEN YETİŞTİRME.....	246
1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi	248
2. Cumhuriyet Dönemi	250
LİTERATÜR.....	259

LİTERATÜR

- Ainsworth, J. (Ed.). (2013). *Sociology of education: An A-to-Z guide*. California: SAGE Publications, Inc.
- Akkutay, Ü. (1984). *Enderun Mektebi*. Ankara: Yayınevi.
- Akyüz, H. (1978). *Türk Eğitiminde Köy Enstitüleri Denemesi Üzerine Bir Araştırma*. Erzurum.
- Akyüz, H. (1991). *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, MEB, İstanbul.
- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri*, Ankara: Doğan Basımevi.
- Akyüz, Y. (1980). Öğretmen Örgütlenmesi. Ankara: Ankara Üni. Eğitim Fak. Yay. No. 86.
- Akyüz, Y. (1982). Türk Eğitim Tarihi. Ankara: Ankara Üni. Eğitim Fak. Yay. No. 114.
- Alkan, C. (1981). Açık Üniversite. Ankara.
- Antel, S.C. (1940). *Tanzimat Maarifi, Tanzimat I*. İstanbul.
- Apple, M. W., Ball, S. J., & Gandin, L. A. (Eds.). (2010). *The Routledge international handbook of the sociology of education*. New York: Routledge.
- Arnol, J. C., Bon, G., Mennassay, L., Boulou, L., Gross, M., Lepeyre, P., Mahrieux, "Education Familiale et Comportements Scolaires", Annales de la Faculté des Lettres et des Sciences Humaines de Toulouse, 8, s. 47-80
- Aron, R. (1962). Quelques Problèmes des Universités Françaises. *Archive Européennes de Sociologie*, III/1, s. 102-1022.
- Arum, R., Beattie, I. R., & Ford, K. (2015). *The structure of schooling* (3rd ed.). California: SAGE Publications. Inc.
- Aytaç, K. (1972). Avrupa Eğitim Tarihi. Ankara: Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Yay.
- Aytaç, K. (1975). *Okul Reformları ve Okul Kuruluş Sistemlerinde Demokratisme Temayülleri*. İstanbul: Talim ve Terbiye Dairesi Yay.
- Aytaç, K. (1976). Çağdaş Eğitim Akımları. Ankara: Ankara Üniversitesi, D.T.C.F. Yay.
- Aytaç, K. (1978). Baltacıoğlu'nun "Eğitim Sistemi"nin Ana Gelişimi. *Yeni Adam Dergisi*, 921, 4-8.
- Ball, S. J. (2004). *The RoutledgeFalmer reader in sociology of education*. New York: RoutledgeFalmer.
- Ballantine, J. H., Hammack, F. M., & Stuber, J. (2017). *The sociology of education* (8th ed.). New York: Taylor and Francis.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1912). *Talim ve Terbiyede İnkılap*. İstanbul.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1914). *Terbiye ve İman*. İstanbul.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1924). *İçtimaiyat Nokta-i Nazarından Terbiye*. İstanbul.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1942). *İçtimai Mektep*. Ankara.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1964). *Pedagojide İhtilal*. İstanbul.
- Bauman, Z. (1967). "Quelques Problèmes de L'Education Contemporaine". *Revue International des Sciences Sociales*, XIX/3, 353-366.
- Berkes, N. (1941). "Ziya Gökalp'in Sosyolojisi". *Yurt ve Dünya*, 11.
- Beş, S. (2015). *Talcott Parsons: Despair and modernity*. Surrey, England: Ashgate Publishing limited.

- Bilhan, S. (1986). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara.
- Bilhan, S. (1986). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üni. D.T.C.F. Yay.
- Bisseret, N. (1968). La Naissance et Le Diplôme. *Revue Française de Sociologie*, 9, 185-20.
- Bisseret, N. (1968). La Sélection à L'Université et Sa Signification pour des Rapports de Dominance., *Revue Française de Sociologie*, IX/4, 463-496.
- Borch, C. (2012). *The politics of crowds: An alternative history of sociology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bottomore, T. (1975). *Marxist sociology*. London: The Macmillan Press Ltd.
- Boudon, R. (1973). *İnégalité des Chances*. Paris: Armand Colin.
- Boudon, R. (1976). *Les Méthodes en Sociologie*. Paris : P.U.F.
- Bourdieu, P. Passeron, J.C. (1964). *Les Héritiers (Les étudiants et la culture)*. Paris: Les Editions de Minuit.
- Bourdieu, P. Passeron. (1970). J.C. *La Reproduction*. Paris : Les Editions de Minuit.
- Bousquet, J. (1969). La Révolte des Etudiants. *Revue Internationale des Sociales*, XXI/1,153-169.
- Bursalıoğlu, Z. (1969). *Okul İdaresinde Yapı ve Davranış Yenilikleri*. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yay.
- Cabrera, M. A. (2018). *A Genealogical History of Society*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing AG.
- Calhoun, C. (Ed.). (2007). *Sociology in America: A history*. Chicago: ASA Centennial Publication.
- Celkan, H. Y. (1983). *Öğrencilerin Akademik Başarılarında Zihin Dışındaki Faktörlerin Etkileri*, Erzurum.
- Celkan, H. Y. (1986). *Türk Sosyolojisinin Mimarı Ziya Gökalp*. "Doğumunun 110. Yıldönümünde Ziya Gökalp Sempozyumu"na sunulan tebliğ, Diyarbakır.
- Celkan, H. Y. (2006). *Bir Düşünür ve Eğitimci Olarak Ziya Gökalp*. Atatürk Dönemi'nden Günümüze Cumhuriyetin Eğitim Felsefesi ve Uygulamaları Sempozyumunda sunulan tebliğ, Ankara.
- Celkan, H. Y.(1989). *Ziya Gökalp'in Eğitim Sosyolojisi*. İstanbul: MEB.
- Chevalier, J. (1971). *L'Enseignement Supérieur*. Paris : P.U.F.
- Choubkine, V.N. (1968). Le Choix d'Un Profession. *Revue Française de Sociologie*, IX/1,33-50.
- Cicioğlu, H. (1983) *Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi)*. Ankara: D.T.C.F. Yay.
- Colliot-Thélène, C. (2006). *La sociologie de Max Weber*. Paris: Éditions La Découverte.
- Combessie, J. C. (1969). Education et Valeurs de Classe Dans La Sociologie Américaine. *Revue Française de Sociologie*, X/1,12-36
- Cramer, J. F. Browne, G. S. (1977). *Çağdaş Eğitim(Çeviri: A. Ferhan Oğuzkan)*. İstanbul: MEB.
- De Coster, S. Hotyat. (1977). F. *La Sociologie de L'Education*, Editions de L'Université de Bruxelles, Bruxelles.
- De Gaudemar, P. (1969). Durkheim, Sociologue de L'Education. *Annales de La Faculté des Letters et Sciences Humaines de Toulouse*, 8, 129-142
- De Saint Martin, M. (1968) Les Facteurs de L'Elimination et de La Sélection Différentielle Dans Les Etudes de Science. *Revue Française de Sociologie*, IX/2,167-184
- De Saint Martin, M. "Les Principales Tendances de La Sociologie de L'Education en France."*Communication*,100-104
- Debesse, M. Mialaret, G. (1974). *Traité des Sciences Pédagogiques*. Paris: P.U.F.
- Demaine, J. (Ed.). (2001). *Sociology of education today*. Hampshire: Palgrave Publishers Ltd.
- Derman, J. (2012). *Max Weber in politics and social thought: from charisma to canonization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Devlet İstatistik Enstitüsü, (1981). *Türkiye İstatistik Yıllığı* Ankara.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (1963-1988)Beş Yıllık Kalkınma Plânları.
- Doğan, İ. (2011). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Doğan, İ. (2012). *Eğitim Sosyolojisi: Dün, Bugün, Yarın*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Durkheim, E. (1967). Role des Universités Dans L'Éducation Sociale du Pays. *Revue Française de Sociologie*, 8, 181-189.
- Durkheim, E. (1973). *Education et Sociologie*. Paris : P.U.F.
- Durkheim, E. Fauconnet, P. (1950) *Terbiye ve Sosyoloji*. İ.M. Seydol (Çev.). İstanbul: Sinan Matbaası.

- Dutta, M. J., & Zapata, D. B. (Eds.). (2019). *Communicating for social change*. Singapore: Palgrave Macmillan.
- Emirbayer, M. (Ed.). (2003). *Emile Durkheim: Sociologist of modernity*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Ergin, D. (1977). *Türkiye Maarif Tarihi.2*. Baskı İstanbul. Eser Matbaası.
- Ergün M. (1987). *Eğitim ve Toplum*. Malatya : İnönü Üniversitesi Eğitim Fak.Yay.
- Ergün M. (1992). *Eğitim ve Toplum (Eğitim Sosyolojisine Giriş)*. Ankara.
- Erkal M.E. (1987). *Sosyoloji (Toplumbilimi)*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Ertürk, S. (1973). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara.
- Ferrarin, A., Moran, D., Magri, E., & Manca, D. (20019). *Hegel and phenomenology*. Cham, Switzerland: Springer Nature Switzerland AG.
- Fındıkoğlu, Z. F. (1944). *İctimaiyat Dersleri, (I.Cilt)*. İstanbul.
- Fındıkoğlu, Z. F. (1961). *İctimaiyat Dersleri, (Metodoloji Nazariyeleri)*. (II.Cilt). İstanbul.
- Floud, J. A., Halsey, C., Peyre, P., Naville, Y. (1959). *Legoux*. Ecole et Société, Paris.
- Freund, J. (1968). *Sociologie de Max Weber*. Paris : P.U.F.
- Freyer, H. (1968). *İctimai Nazariyeler Tarihi*. Tahir Çağatay (Çev.). Ankara.
- Friedmann, G. (1961). *Enseignement et Culture de Masse*. Communication, 1, 5-15
- Gal, R. (1979). *Histoire de L'Education*. Paris : P.U.F.
- Gerhardt, U. (2002). *Talcott Parsons: an intellectual biography*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gerome, N. (1967). *Une Etude Organisationnelle en Sociologie de L'Education*. Revue Française de Sociologie, 8 (Spéciale), 98-116.
- Gilly, M. (1968). *L'Éleve en Fonction de Sa Réussite Scolaire*. Enfance, 3-4, 213-235.
- Girard, A. (1961). *La Réussite Sociale en France*, Paris: P.U.F.
- Girard, A. (1967). *Préface*, Revue Française de Sociologie. *Spéciale*, 1-16.
- Girod, R. (1962). *"Système Scolaire et Mobilité Sociale"*, Revue Française de Sociologie, *III/1*, s. 3-19
- Gökalp, Z. (1972). *Milli Terbiye ve Maarif Meselesi*, Haz: Şevket Beysanoğlu. Ankara.
- Gökalp, Z. (1972). *Türkçülüğün Esasları*, (Haz: M. Kaplan). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Gökalp, Z. (1973). *Terbiyenin Sosyal ve Kültürel Temelleri*. Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı. 1000 Temel Eser, İstanbul.
- Gras, A. (1974). *Sociologie de L'Éducation (Textes Fondamentaux)*, Paris: Larousse Université.
- Guichard, O. (1970). *L'Education Nouvelle*, Paris: Plon.
- Güler, A. (1983). *Milli Eğitim Şuraları Üzerine Tahlili ve Mukayeseli Bir Araştırma*. Elazığ.
- Güler, A. (1994). *Türkiye'de Üniversite Reformları*, Ankara: Adım Yayınları.
- Güvenç, B. (1979). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Halewood, M. (2014). *Rethinking the social through Durkheim, Marx, Weber and Whitehead*. London: Anthem Press.
- Hallian, M. T. (Ed.). (2006). *Handbook of the sociology of education*. New York: Springer Science+Business Media, LLC.
- Hallinan, M. T. (Ed.). (2011). *Frontiers in sociology of education*. London: Springer Science+Business Media B.V.
- Ikonicoff, M. (1970). *Role de L'Université et des Etudiants Dans Le Développement de de L'Amérique Latin*. Tiers-Monde, XX/41, 169-183.
- İnalçık, H. (1965). *Sosyal Değişme*, Gökalp ve Toynbee. *Türk Kültürü*, 3/ 31, 421-423
- İsambert, Jamati, V. Maucorpas, J.G. (1972). *La Sociologie de L'Éducation*, Paris: Mouton, La Haye.
- Jaccard, P. (1962). *Sociologie de L'Éducation*. Paris: Payot.
- Janne, H. (1968) *Tradition et Continuité Dans Les Sociétés en Evolution Rapide*. Cahiers Internationaux de Sociologie, 44, 13-25
- Jorgensen, C. G. (2017). *Discovering John Dewey in the twenty-first century*. New York: Springer.
- Jung, D. (2017). *The modern Muslim world: A global sociology of modernity*. Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Kanad, H. F. (1938). *Pedagoji (2 cilt)*. Ankara.
- Kanad, H. F. (1958). *Terbiye Sosyolojisi*. Ankara: Yeni Matbaa.

- Kanad, H. F. (1963). *Pedagoji Tarihi(2 Cilt)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kansu, N. A. (1931). *Türkiye Maarif Tarihi*. Ankara.
- Kaya Y. K. (1977). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*. Ankara.
- Keleş, R. (1976). *Toplum Bilimlerinde Araştırma ve Yöntem (Derleme)*. Ankara.
- Keller, S-Zavalloni, M. (1962). *Classe Sociale, Ambition et Réussite*. Travail, IV/1, 1-14
- Koçer, H. A. (1974). *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi*. İstanbul: Talim ve Terbiye Dairesi, Yayınları.
- Koçer, H. A. (1975). *Türk Sosyologları I. Türk Sosyoloji Tarihi Araştırmaları*.
- Koçer, H. A. (1980). *Eğitim Tarihi*. Ankara : A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Kongar, E. (1972). *Toplumsal Değişme*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kösemihal, N. Ş. (1955). *Sosyoloji Tarihi*. İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fak. Yayınları.
- Kösemihal, N. Ş. (1971). *Durkheim Sosyolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kurtkan, A. (1977). *Sosyolojik Açıdan Eğitim Yolu İle Kalkınmanın Esasları*, İstanbul: Ü. İktisat Fak. Yayınları.
- Kurtkan, A. (1978). *Sosyal İlimler Metodolojisi*, İstanbul: İ.Ü. İktisat Fak. Yayınları.
- Kurtkan, A. (1986). *Milli Eğitim Stratejimiz Nasıl Olmalıdır*. İstanbul.
- Kurtkan, A. (1987). *Eğitim Sosyolojisi*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Lambert, P., & Griffiths, D. (2018). *Social inequalities and occupational stratification*. London: Palgrave Macmillan.
- Larrue, J. Malrieux, P. (1958). *Enquête Sur L’Éducation à La Ville et à La Campagne*. Enfance, 48-62
- Légrand, L. (1970). *L’Éducation Nouvelle et Ses Ambiguïtés*. Revue Française de Pédagogie, 11, 5-11
- Leroux, R. (2018). *History and Sociology in France*. New York: Routledge.
- Lobrot, M. (1962). *Sociologie des Attitudes Éducatives”*. Enfance, 69-83
- Maccarini, A. M. (2019). *Deep change and emergent structures in global society*. Switzerland: Springer Nature Switzerland AG.
- Maheu, L. (1969). *Crise de L’Université, Mouvement Etudiant et Conflit Sociaux*. Sociologie De Travail, XI/3,287-308.
- Mangone, E. (2018). *Social and cultural dynamics: Revisiting the work of Pitirim A. Sorokin*. Switzerland: Springer International Publishing AG.
- Markiewicz, Lagneau, J. (1967). *Ecole et Changement Social: Le Rôle de L’Enseignement Secondaire en URSS”*. Revue Française de Sociologie, 8 (Spéciale), 80-97
- Mialaret, G. (1966). *Éducation Nouvelle et Monde Modern*. Paris: P.U.F.
- Mialaret, G. (1976). *Les Sciences de L’Education*. Paris: P.U.F.
- Minic, M. (1961). *Le Rôle de La Commun Dans Les Domaines de L’Education et de La Culture*. Revue Internationale des Sciences, XIII/3, 447-45.
- Moore, R. (2007). *Sociology of knowledge and education*. Newyork: Continuum International Publishing Group.
- Morgan, G. (1990). *Organizations in society*. New York: Macmillan Education.
- Morin, E. (1969). *Deux Sociologues Interrogent La Révolté Etudiante: Il-Culture Adolescente et Révolté Etudiante*. Annales, 24(3), 765-776.
- Moyar, D. (Ed.). (2017). *The Oxford handbook of Hegel*. New York: Oxford University Press.
- Musgrave, P. W. (1965). *Sociology of Education*. London.
- Natalis, E. (1971). *Un Quart de Siècle de Littérature Pédagogique, (Essai Bibliographique 1945-1970)* Gembloux : Duculot.
- Nirun, N. (1969). *Sosyal Dinamik Bünye Analizi*. Ankara.
- Ozankaya, Ö. (1975). *Toplumbilim Terimleri Sözlüğü*, Ankara:Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özdemir, M. (2011). *Çağatay (Editör): Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara.
- Özdemir, M. (2014). *Çağatay (Editör). Eğitim Sosyolojisi*, Pegem Akademi yayını, Ankara.
- Özgülven, İ. E. (1974). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler*. Ankara.

- Özkan, S. (2010). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara.
- Öztürk, H. (1974). *Modern Eğitim Sosyolojisi*. İstanbul.
- Panayota, P. (Ed.). (2019). *The History of Sociology in Britain*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Parsons, T. (1973). *Sociétés (Essai sur leur évolution comparée)*. Paris: Dunod.
- Patterson, T. C. (2009). *Karl Marx, anthropologist*. Oxford: Bergpublishers.
- Pearse, A. (1967). Introduction: Les Sociologues et L'Éducation. *Revue Internationale des Sciences Sociales*, XIX/3, 339-352
- Pinto, R., Grawitz, M. (1969). *Méthodes des Sciences Sociales*. Paris: Dalloz.
- Prens Sabahattin. (1965). *Türkiye Nasıl Kurtarılabilir*. İstanbul.
- Rose, G. (2009). *Hegel contra sociology*. New York: Verso.
- Rosello, P. (1964). Interdépendance, du Développement Éducatif et du Développement Economique et Social. *Tiers-Monde*, 5 (17), 3-12
- Royce, E. (2015). *Classical social theory and modern society: Marx, Durkheim, Weber*. London: Rowman & Littlefield Education.
- Sadovnik, A. R., & Coughlan, R. W. (Eds.). (2016). *Leaders in the sociology of education*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Schneider, B. (Ed.). (2018). *Handbook of the sociology of education in the 21st century*. Cham, Switzerland: Springer Nature Switzerland AG.
- Scott, J., & Fulcher, S. (2011). *Sociology* (4th ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Segre, Brun, M. (1968). Elaboration d'Un Système Documentaire en Sociologie de L'Éducation. *Revue Française de SociologieSpécial*, 279-286
- Sezer, B. (1985). *Sosyolojinin Ana Başlıkları*. İstanbul: İ.Ü. Ede. Fak. Yayınları.
- Shaw, V. N. (2019). *Three worlds of collective human experience: Individual life, social change, and human evolution*. Cham, Switzerland: Springer Nature Switzerland AG.
- Shook, J. R. (2014). *Dewey's social philosophy: Democracy as education*. New York: Palgrave Macmillan.
- Sorokin, P. (1974). *A. Çağdaş Sosyoloji Teorileri*. Münir Raşit Öymen (Çev.). Ankara.
- Sönmez, S. (1992). *Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi Medreseleri*. Erzurum.
- Sumpf, J. (1965) Aperçu Sur La Sociologie de L'Éducation aux Etats-Unis. *Revue Française de Sociologie*, 203-214.
- Szczepanski, J. (1969). *Problèmes Sociologiques de L'Enseignement Supérieur en Pologne*, Editions Anthropos. Paris.
- Tanyol, C. (1960). *Sosyal Ahlak*, İstanbul.
- Taplamacioğlu, M. (1963). *Din Sosyolojisi*. Ankara.
- Tezcan, M. (1981). *Eğitim Sosyolojisine Giriş*. Ankara: Ank. Üni. Eğ. Fak. Yayınları.
- Thompson, K. (2002). *Emile Durkheim*. New York: Routledge.
- Topçu, N. (1970). *Türkiye'nin Maarif Davası*. İstanbul.
- Topçuoğlu, H., Tezcan, M. (1971). *Eğitim Sosyolojisi (Kaynak Metinler)*. Ankara.
- Tozlu, N. (1980). *İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Eğitim Sistemi Üzerinde Bir Araştırma*. Erzurum.
- Turhan, M. (1951). *Kültür Değişmeleri*. İstanbul.
- Türkdoğan, O. (1970). *Ziya Gökalp Sosyolojisinde Bazı Kavramların Değerlendirilmesi*. Erzurum: Atatürk Üniv. İşletme Fak. Yayınları.
- Türkdoğan, O. (1977). *Köy Sosyolojisinin Temel Sorunları*. İstanbul.
- Türkdoğan, O. (1983). *Millî Kültür, Modernleşme ve İslâm*. İstanbul: Üçdal Neşriyatı.
- Tütengil, C. O. (1975). *Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Metot*. İstanbul: İ.Ü. İktisat Fak. Yay. 359
- Unat, F. R. (1964). *Türk Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*. Ankara: MEB Basimevi.
- Ülken, H. Z. (1966). *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*. İstanbul.
- Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji Sözlüğü*. İstanbul: Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları.

- Ünişen, A. (2013). *II.Meşrutiyet Döneminde İstanbul'da Yayımlanan Başlıca Mecmualardaki Eğitim Bilimleri ile İlgili Makalelerin Değerlendirilmesi*. Gaziantep.
- Vandenbergh, F. (2009). *A philosophical history of German sociology*. New York: Routledge.
- Variş, F., Lauwerys, J. A., Neff, K. (1979). *Mukayeseli Eğitim*. Ankara.
- Wallace, R. A., Wolf, A. (2002). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. (Çev.). Leyla Elbruz, M. Rami Ayas İzmir.
- Waters, T., & Waters, D. (Eds.). (2015). *Weber's rationalism and modern society*. New York: Palgrave Macmillan.
- Wendt, C. (2017). *Max Weber and institutional theory*. Switzerland: Springer International Publishing AG.
- Wootton, D. (2015). *The Invention of science*. Harmondsworth: Penguin.
- Yüksek Öğretim Kanunu (4.11.1981 tarih ve 2547 sayılı) Üniversitelerarası Kurul Yayını, Ankara (tarihsiz)

**EĞİTİM YÖNETİMİNDE
DİJİTAL VATANDAŞLIK:
DİJİTAL ÇAĞDA
YÖNETİCİLER İÇİN BİR
REHBER**

Editör

Doç. Dr. Zübeyde YARAŞ

Yazarlar

Doç. Dr. Zübeyde YARAŞ

Doç. Dr. Seda GÜNDÜZALP

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-75-1

Editör

Doç. Dr. Zübeyde YARAŞ

Yazarlar

Doç. Dr. Zübeyde YARAŞ

Doç. Dr. Seda GÜNDÜZALP

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [bookcites](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	15
--------------	----

BÖLÜM 1

1. DİJİTAL OKUR YAZARLIK VE DİJİTAL YETERLİKLER.....	17
1.1. Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesi (DigComp).....	19
1.2. Eğitimciler için Dijital Yeterlilik Çerçevesi DigCompEdu.....	21
1.3. SAMR	23
1.4. TPACK Çerçevesi	24
1.5. Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (ISTE).....	25
1.6. UNESCO, Öğretmenlere Yönelik Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yetkinlik Çerçevesi	26
1.7. 2021 – 2027 Avrupa Birliği Dijital Eğitim Eylem Planı (DEEP – Digital Education Action Plan (DEAP)	29
Dijital Yeterlik Bileşenleri	30
Dijital Dünyada Öğretmen Yeterliliği.....	31
Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Dijital Okuryazarlık.....	32

BÖLÜM 2

2. DİJİTAL VATANDAŞLIK	33
2.1. Dijital Vatandaşlığın Tanımı ve Kapsamı.....	35
2.2. Dijital Vatandaşlık Eğitimi	41
2.3. Dijital Vatandaşlığın Unsurları.....	46
2.3.1. Dijital Erişim.....	47
2.3.2. Dijital Ticaret	54
2.3.3. Dijital İletişim	56
2.3.4. Dijital Etik	61

2.3.5. Dijital Okuryazarlık.....	72
2.3.6. Dijital Sağlık ve Dijital Refah	76
2.3.7. Dijital Hukuk.....	83
2.3.8. Dijital Haklar ve Sorumluluklar	85
2.3.9. Dijital Güvenlik ve Gizlilik.....	90

BÖLÜM 3

3. DİJİTAL DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE LİDERLİK VE DİJİTAL VATANDAŞLIK	99
---	-----------

BÖLÜM 4

4. OKUL YÖNETİCİLERİ İÇİN DİJİTAL VATANDAŞLIK ALANINDA YOL GÖSTERİCİ ÖNERİLER.....	107
KAYNAKÇA	117

KAYNAKÇA

- Akcil, U., Altınay, Z., & Altınay, F. (2016). Assessing the effects of managers in the digital age on the management process of digital citizenship roles. *The Anthropologist*, 23(1-2), 209-217. doi: 10.1080/09720073.2016.11891943
- Aksakallı, G. (2023, 14 Kasım). Dijital refah: Dijital dünyada sağlıklı yaşam bilinci. *Güvenli Web*. <https://www.guvenliweb.org.tr/blog-detay/dijital-refah-dijital-dunyada-saglikli-yasam-bilinci>
- Aksoy, H.C. (2023). *Çerezler 101*. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Bülten. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/c4cb3fce-4c4d-40af-9410-fe3bdcfae8e9.pdf>
- Al-Abdullatif, A. M., & Gameil, A. A. (2020). Exploring students' knowledge and practice of digital citizenship in higher education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 15(19), 122-142. <https://doi.org/10.3991/ijet.v15i19.15611>.
- Ala-Mutka, K. (2011). *Mapping digital competence: Towards a conceptual understanding* (Report No. JRC67075). European Commission. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.18046.00322>
- Alliance for Excellent Education (2022). Future Ready Technology Leaders™ https://all4ed.org/wp-content/uploads/2022/08/FRS_Technology-Leaders_Framework-2022.pdf
- Aydoğan Yenmez, A., & Gökçe, S. (2019). Teknoloji destekli matematik etkinliklerinin değerlendirilmesinde SAMR modelinin kullanımı. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi (HAYEF)*, 16(2), 221-245.
- Baig, A. (2022, 17 Haziran). *12 best practices for wireless network security - WIFI security*. <https://www.globalsign.com/en/blog/12-best-practices-wireless-network-security>.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2018). *Güvenli İnternet Hizmeti*. <https://gim.org.tr>
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2022). *İnternet Bilgi İhbar Merkezi*. <https://www.ihbarweb.org.tr>

- Binark, M. (2022). Dijital erişim. Sosyal Bilimler Ansiklopedisi https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/dijital_erisim
- Bitegeko, R. M., Lawrent, G., & Cosmas, J. (2024). Applying the UNESCO ICT competency framework to evaluate digital competencies among undergraduate students in teacher education in Tanzania. *Educational Technology Quarterly*, 2024(3), 298-318. <https://doi.org/10.55056/etq.769>
- Blundell, C., Lee, K. T., & Nykvist, S. (2016). Digital learning in schools: Conceptualizing the challenges and influences on teacher practice. *Journal of Information Technology Education Research*, 15, 535-560.
- BTK (2024). *Güvenli İnternet Hizmeti Nedir?* <https://www.guvenlinet.org.tr/guvenli-internet-hizmeti>.
- Carpentier, N. (2007). Participation and interactivity: Changing perspectives. The construction of an integrated model on access, interaction, and participation. In: *New media worlds*. Oxford University Press. 214-230.
- Casa-Todd, J. (2024). Moving from digital citizenship to leadership. <https://jcasatodd.com/what-social-media-are-you-on-and-what-does-it-say-about-you/>
- Castañeda, L., Esteve-Mon, F. M., Adell, J., & Prestridge, S. (2021). International insights about a holistic model of teaching competence for a digital era: The digital teacher framework reviewed. *European Journal of Teacher Education*, 45(4), 493-512. <https://doi.org/10.1080/02619768.2021.1991304>.
- Chai, C. S., Koh, J. H. L., & Tsai, C. C. (2013). A review of technological pedagogical content knowledge. *Educational Technology & Society*, 16(2), 31-51.
- Cheremisina, E. Kirpicheva, N. Tokareva, S., Potemkina, O. Tyatyushkina, O. Kreider, A. Nechaevskiy, V. Korenkov, O. Streltsova, K., Zhatkina, P., Mitroshin, E. Goryunova, A. Milovidova, V. Dobrynin, M. Balashova, M. Lishilin, P. Sychev, A. Zhivetiev, R., Zorin, D., Smirnov, E., Rusetski, E. Kirov & Belov.M. (2024). How Digital Footprints Shape IT-Education and Drive Digital Transformation *Physics of Particles and Nuclei*, 55(3), 317-320 (2024). <https://doi.org/10.1134/S1063779624030286>.
- Coles-Kemp, L., Robinson, N., & Heath, C. P. (2022). Protecting the vulnerable: Dimensions of assisted digital access. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 6(CSCW2), 1-26. <https://doi.org/10.1145/3555647>.
- CoSN. (2021). *Defining digital equity*. <https://www.cosn.org/wp-content/uploads/2022/04/CoSNDefiningDigitalEquity-1-1.pdf>
- Council of Europe (2020). *Consultative committee of the convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data: Children's data protection in an education setting*. <https://rm.coe>.

int/t-pd-2019-6bisrev5-eng-guidelines-education-setting-plenary-clean-2790/1680a07f2b

- Crompton, H. (2023). Evidence of the ISTE standards for educators leading to learning gains. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 39(4), 201–219.
- Crompton, H., & Burke, D. (2024). The nexus of iste standards and academic progress: a mapping analysis of empirical studies. *TechTrends*, 68(4), 711–722.
- Cypherlearning (2024, Şubat). *Digital citizenship teaching guide*. <https://www.cypherlearning.com/hubfs/docs/academia/CYPHER-Digital-citizenship-teaching-guide.pdf>
- Deloitte (2024). *Dijital tüketici trendleri 2023 Türkiye* <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/consumer-business/articles/dijital-tuketici-trendleri-2023.html>
- DIGI (2024). *Digital law*. <https://digi-dcl.com/digital-law>
- Douglas, T. (2014). Citizenship—digital and otherwise: The responsibility lies with our students and ourselves. *entrsekt*, 1(2), 28–32.
- European Comissions (2020). *Digital action plan 2021-2027*. https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/deap-factsheet-sept2020_en.pdf
- European Comissions (2024). *European digital rights and principles*. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-principles#tab_1
- European Commission. (2019). *Key competences for lifelong learning*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
- Falloon, G. (2020). From digital literacy to digital competence: the teacher digital competency (TDC) framework. *Educational Technology Research and Development*, 68(5), 2449-2472.
- Fingal, J. (2021). *The 5 competencies of digital citizenship*. <https://www.iste.org/explore/5-competencies-digital-citizenship>.
- Goldberg, C. (2014, 19 Mayıs). *15 rules of netiquette for online discussion boards*. <https://blogs.onlineeducation.touro.edu/15-rules-netiquette-online-discussion-boards/>
- Gorski, P., & Clark, C. (2001). Multicultural education and the digital divide: Focus on race1. *Multicultural Perspectives*, 3(4), 15–25. https://doi.org/10.1207/S15327892MCP0304_5.
- Gromova, K., & Eferin, Y. (2021, 9 Nisan). *Ethics in the digital world: Where we are now and what's next*. <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/ethics-digital-world-where-we-are-now-and-whats-next>

- Gündüzalp, S. (2021a). Öğretmenlerin dijital yeterlikleri. S. Gündüzalp (Ed.), *Dijital Sınıf Yönetimi* içinde (p.29-57). Nobel.
- Gündüzalp, S. (2021b). Dijital Öğrenme Ortamlarında Güvenlik ve Kontrol Mekanizmaları. S. Gündüzalp (Ed.), *Dijital Sınıf Yönetimi* içinde (p.29-57). Nobel.
- Güner, U. (2016). Hak sahibinin izni olmaksızın eserin umuma iletilmesi suçu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(4), 1925-1950.
- Hamilton, E. R., Rosenberg, J. M., & Akcaoglu, M. (2016). The substitution augmentation modification redefinition (SAMR) model: A critical review and suggestions for its use. *TechTrends*, 60, 433-441.
- Harris, J., Mishra, P., & Koehler, M. (2009). Teachers' technological pedagogical content knowledge and learning activity types: Curriculum-based technology integration reframed. *Journal of Research on Technology in Education*, 41(4), 393-416.
- Heavin, C., & O'Connor, Y. (2024). Digital ethics: Resolving "wicked" problems and dilemmas. *UK Academy for Information Systems Conference Proceedings 2024*.
- Heick, T. (2013). *The definition of digital citizenship*. *TeachThought*. <https://www.teachthought.com/the-future-of-learning/definition-digital-citizenship/>
- Hilton, J. T. (2016). A case study of the application of SAMR and TPACK for reflection on technology integration into two social studies classrooms. *The Social Studies*, 107(2), 68-73. <https://doi.org/10.1080/00377996.2015.1124376>
- Hollandsworth, R., Dowdy, L., & Donovan, J. (2011). Digital citizenship in K-12: It takes a village. *TechTrends*, 55(4), 37-47. <https://doi.org/10.1007/s11528-011-0510-z>
- Huda, M. (2023). Towards digital access during pandemic age: Better learning service or adaptation struggling? *Foresight*, 25(1), 82-107. <https://doi.org/10.1108/fs-09-2021-0184>
- Ilomäki, L., Kantosalo, A., & Lakkala, M. (2011). What is digital competence? In *Linked portal*. Brussels: European Schoolnet. <http://linked.eun.org/web/guest/in-depth3>
- ISTE (2014). Citizenship in the digital age. *eLearning Infographics*. <https://elearninginfographics.com/citizenship-digital-age-infographic/>
- ISTE (2019). ISTE Standarts. <https://www.iste.org/explore/categorylist?code=Digital+citizenship>
- ISTE (2021). *ISTE Standards for Educators*. <https://iste.org/standards>

- İAK (2023). *Türkiye dijital 2023. Türkiye'nin nüfus, internet, sosyal medya, mobil, e-ticaret ve dijital pazarlama göstergeleri*. <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/HQTLP.pdf>
- İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 5651 Sayılı Kanun (2007). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5651.pdf>
- İşleyen, M. (2019). Dijital çağın yeni hastalığı: dijital istifçilik. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 31, 404-420.
- Jabeen, S. S., & Ahmad, F. (2021). Digital citizenship: Effective use of digital media. In *EDULEARN21 Proceedings* (pp. 6041-6048). IATED.
- Jensen, N. (2024). *Digital access: What is it and why is it important?* <https://www.audioeye.com/post/what-is-digital-access/>
- JISC (2014). *Quick guide Developing students' digital literacy*. https://digitalcapability.jiscinvolve.org/wp/files/2014/09/JISC_REPORT_Digital_Literacies_280714_PRINT.pdf
- Jones, L. M., & Mitchell, K. J. (2016). Defining and measuring youth digital citizenship. *New Media & Society*, 18(9), 2065-2083.
- Kaspersky (2024b). *Halka açık wi-fi güvenliği*. <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/preemptive-safety/public-wifi>
- Kaspersky (2024a). *Güvenlik duvarı nedir? Tanım ve açıklama*. <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/definitions/firewall>
- Kaspersky (2024c). *Kötü amaçlı yazılımlar ve bu yazılımlara karşı cihazlarımızı nasıl koruyabileceğiniz hakkında bilgi edinin*. <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/preemptive-safety/what-is-malware-and-how-to-protect-against-it>
- Kavcar, G. (2023). *Türkiye'de telif hakları hukuku bağlamında internet ortamında telif haklarının korunması*. <https://kilinclaw.com.tr/telif-haklari-hukukunda-internet-ortaminda-telif-haklarinin-korunmasi/>
- Koehler, M. J., Mishra, P., & Can, W. (2013). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? *The Journal of Education*, 193(3), 13-19. <http://www.jstor.org/stable/24636917>
- Koehler, M., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 9(1), 60-70.
- KVKK (2016). *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6698&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

- KVKK (2023). *Kişisel Verileri Koruma Kurumu Bülten*. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/c4cb3fce-4c4d-40af-9410-fe3bdcafe8e9.pdf>
- Larson, L., Miller, T., & Ribble, M. (2009). 5 considerations for digital age leaders: What principals and district administrators need to know about tech integration today. *Learning & Leading with Technology*, 37(4), 12.
- Liu, A. X., & Gouda, M. G. (2008). Diverse firewall design. *IEEE Transactions on parallel and distributed systems*, 19(9), 1237-1251.
- Lutkevich, B. & Wigmore, I. (2023). *What is a digital footprint?*. <https://www.techtarget.com/whatis/definition/digital-footprint>.
- Magesa, M.M. & Jonathan, J. (2022) Conceptualizing digital leadership characteristics for successful digital transformation: The case of Tanzania. *Information Technology for Development*, 28(4), 777-796, DOI: 10.1080/02681102.2021.1991872
- Mays, C. (2024). *Digital access: A conversation on the digital divide*. <https://userway.org/blog/digital-access/>.
- MEB (2020). *Dijital okuryazarlık öğretmen kılavuzu*. <https://cdn.eba.gov.tr/kitap/digital/files/downloads/kitap.pdf>
- MEB (2023a). *UNESCO Öğretmenlere Yönelik Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yetkinlik Çerçevesi*. https://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_01/18130452_UNESCO_OYretmenlere_Yonelik_Bilgi_ve_Yetiyim_Teknolojileri_Yetkinlik_Cercevesi.pdf
- MEB (2024). *Türkiye yüzyılı maarif modeli*. <https://tymm.meb.gov.tr/upload/br osur/2024programortakmetinOnayli.pdf>
- Midoro, V. (2013). Guidelines on adaptation of the UNESCO ICT competency framework for teachers. *UNESCO Institute for Information Technologies in Education, Statistics of Russia. Moscow*. <http://iite.unesco.org/publications/3214726>.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers college record*, 108(6), 1017-1054.
- Molinero, D. (2022, 26 Ocak). *What is netiquette?* <https://www.avast.com/c-netiquette>.
- Mossberger, K. (2008). Toward digital citizenship: Addressing inequality in the information age. In *Routledge Handbook of Internet Politics* (pp. 173-185). Taylor and Francis. <https://doi.org/10.4324/9780203962541-15>
- Muktamar B, A., Bachtiar, A., Guntoro, G., Riyantie, M., & Ridwan, N. (2023). The role of leadership in digital transformation management in organisa-

tions. *Jurnal Minfo Polgan*, 12(1), 1306-1314. <https://doi.org/10.33395/jmp.v12i1.12731>

- Mulyono, B. , Affandi, I. , Suryadi, K., & Darmawan, C. (2021). Digital citizenship competence: initiating ethical guidelines and responsibilities for digital citizens. *ICHELSS: International Conference on Humanities, Education, Law, and Social Sciences*, 1(1), 165–175.
- OECD (2019). *TALIS 2018 results (Volume I): Teachers and school leaders as lifelong learners*, TALIS. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2021). *Children in the digital environment: Revised typology of risks*. OECD Digital Economy Papers, No. 302. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9b8f222een.pdf?expires=1733656398&id=id&accname=guest&checksum=83072C5D48DE9F08E319A465F6031954>
- OECD (2024, 21 Haziran). *Human rights in the digital age*. OECD. <https://www.oecd.org/en/topics/human-rights-in-the-digital-age.html>
- Ohler, J. B. (2011). *Digital community, digital citizen*. Corwin Press. <http://dx.doi.org/10.4135/9781452219448.n8>
- Oymak, H. (2022). Kamuoyunda dezenformasyon yasası olarak bilinen, 7418 sayılı “Basın Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun” un getirdikleri. *Yeni Medya*, 2022(13), 504–514.
- Paulyn, M. (2024, 18 Kasım). *What is a digital footprint?* <https://www.avast.com/c-what-is-a-digital-footprint>
- Prasetyo, W. H., Sumardjoko, B., Muhibbin, A., & Mahadir Naidu, N. B. (2023). Promoting digital citizenship among student-teachers: The role of project-based learning in improving appropriate online behaviors. *Participatory Educational Research*, 10(1), 389–407. <https://doi.org/10.17275/per.23.21.10.1>
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–5.
- Puentedura, R. R. (2014). *SAMR and TPCK: Intro to advanced practice*. http://hippasus.com/resources/sweden2010/SAMR_TPCK_IntroToAdvancedPractice.pdf
- Redecker, C. (2017). European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu. Punie, Y. (Ed.). *Publications Office of the European Union*. <https://doi.org/10.2760/159770>
- Reis-Andersson, J. (2024). Leading the digitalisation process in K–12 schools: The school leaders’ perspective. *Education and Information Technologies*, 29, 2585–2603. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11935-x>
- Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in schools: Nine elements all students should know* (3rd ed.). International Society for Technology in Education.

- Ribble, M. S., Bailey, G. D., & Ross, T. W. (2004). Digital citizenship: Addressing appropriate technology behavior. *Learning & Leading with Technology*, 32(1), 6.
- Ribble, M., & Miller, T. N. (2013). Educational leadership in an online world: Connecting students to technology responsibly, safely, and ethically. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 17(1), 137–145.
- Richardson, J. W., Martin, F., & Sauers, N. (2021). Systematic review of 15 years of research on digital citizenship: 2004–2019. *Learning, Media and Technology*, 46(4), 498–514. <https://doi.org/10.1080/17439884.2021.1941098>
- Rogers-Whitehead, C., & Monterosa, V. (2023). *Deepening digital citizenship: A guide to systemwide policy and practice*. International Society for Technology in Education.
- Rogers-Whitehead, C., Milstead, A. O., & Farris-Hill, L. (2022). *Advocating digital citizenship: Resources for the library and classrooms*. Libraries Unlimited.
- Romrell, D., Kidder, L., & Wood, E. (2014). The SAMR model as a framework for evaluating mLearning. *Online Learning Journal*, 18(2).
- Schmidt, D. A., Baran, E., Thompson, A. D., Mishra, P., Koehler, M. J., & Shin, T. S. (2009). Technological pedagogical content knowledge (TPACK): The development and validation of an assessment instrument for preservice teachers. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(2), 123–149.
- Sheninger, E. (2015, 19 Kasım). *Pay attention to your digital footprint*. <https://esheninger.blogspot.com/2015/11/pay-attention-to-your-digital-footprint.html>
- Spires, H., & Bartlett, M. (2012). *Digital literacies and learning: Designing a path forward*. Friday Institute White Paper Series. NC State University. <https://www.fi.ncsu.edu/wpcontent/uploads/media/2013/05/digital-literacies-and-learning.pdf>
- Starkey, L. (2020). A review of research exploring teacher preparation for the digital age. *Cambridge Journal of Education*, 50(1), 37–56.
- Stouffer, C. (2024, 14 Haziran). *What is a digital footprint? Definition & examples*. <https://us.norton.com/blog/privacy/digital-footprint>
- Tekayak, H. V., & Akpınar, E. (2017). Tıp alanında yeni bir dönem: Dijital çağda doğan yeni hastalıklar. *Eurasian Journal of Family Medicine*, 6(3), 93–100.
- Toony Ali Al-Kardousi, A., & Zaghloul, A. E. H. (2024). Digital citizenship: An introduction to developing e-commerce competencies among students of commercial technical education. *International Journal of Advanced Humanities Research*, 4(1), 52–71.

- TUİK (2023). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması*, 2023. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407)
- UNESCO (2018). *ICT competency framework for teachers*. UNESCO.
- UNESCO (2023). *UNESCO's ICT competency framework for teachers*. <https://www.unesco.org/en/digital-competencies-skills/ict-cft>
- UNESCO (2024). *Global citizenship education in a digital age: Teacher guidelines*. <https://www.unesco.org/en/articles/global-citizenship-education-digital-age-teacher-guidelines>
- UNESCO (2024). *The digital competence framework for citizens 2.2*. <https://www.unesco.org/sdg4education2030/en/knowledge-hub/digital-competence-framework-citizens-22>
- Upendram, S. U., & Baxter, I. B. (2020). *Netiquette: Responsible behavior guidelines for the internet*. University of Tennessee.
- Van Deursen, A. J. A. M., & Van Dijk, J. A. G. M. (2014). *Digital skills: Unlocking the knowledge society*. Springer Science & Business Media.
- Vodafone (2024). *İnternette karşımıza çıkan cookies (çerezler) nedir?* <https://www.vodafone.com.tr/ev-internet/blog/internette-karsimiza-cikan-cookies-ce-rezler-nedir>
- Vuorikari, R., Kluzer, S., & Punie, Y. (2022). *DigComp 2.2: The digital competence framework for citizens – With new examples of knowledge, skills, and attitudes*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/115376>
- Yue, A., Pang, N., Torres, F., & Mambra, S. (2021, Kasım). *Developing an indicator framework for digital wellbeing: Perspectives from digital citizenship*. NUSCTIC Working Paper Series, 1. [https://ctic.nus.edu.sg/resources/CTIC-WP01\(2021\).pdf](https://ctic.nus.edu.sg/resources/CTIC-WP01(2021).pdf)
- Zhang, Y., Ma, W., Xiao, M., & Li, Z. (2024). Assessing teachers' technology leadership in higher education: The application of ISTE standards in China. *Education and Information Technologies*, 1–21.

EĞİTİME GİRİŞ

Editörler

Prof. Dr. Ali TAŞ

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ

Birinci Baskı: 2024

ISBN: 978-625-6671-27-0

Editörler

Prof. Dr. Ali TAŞ

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Baskı-Cilt

Tarcan Matbaacılık

İvedik Caddesi No:417/A

Yenimahalle/Ankara

Eposta: tarcanctp@gmail.com

Tel: 0312 3843435

Matbaa Sertifika No: 47663

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	17
--------------	----

1. BÖLÜM EĞİTİM BİLİMLERİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Kazanımlar	19
Hazırlık Soruları	19
GİRİŞ	21
Eğitim	22
Öğretim	25
Eğitimin Türleri	26
Formal Eğitim	27
Örgün Eğitim	28
Yaygın Eğitim.....	28
İnformal Eğitim.....	29
Özel Eğitim.....	30
Özel Öğretim.....	30
Açık ve Uzaktan Öğretim.....	30
Pedagojik Formasyon.....	31
Eğitim Programları.....	31
Kaynakça	33

2. BÖLÜM EĞİTİMİN AMAÇ VE İŞLEVLERİ

Kazanımlar	35
Hazırlık Soruları	36

GİRİŞ	37
Eğitimin Anlamı ve Doğası	38
Eğitimin Anlamı.....	38
Eğitimin Doğası	41
Eğitimin Amaçları	45
Eğitimin Bireysel Amaçları ve İşlevleri	47
Eğitimin Ulusal-Toplumsal Amaçları ve İşlevleri	53
Eğitimin Küresel Amaçları ve İşlevleri.....	57
Kaynakça	61

3. BÖLÜM **EĞİTİMİN YASAL TEMELLERİ**

Kazanımlar	67
Hazırlık Soruları	67
GİRİŞ	69
Eğitim ve Hukuk İlişkisi.....	72
Hukukun Kaynakları.....	73
Eğitim Sistemi ile İlişkili Mevzuat	74
Anayasa	75
Milletlerarası Sözleşmeler	77
Kanun	79
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	83
Yönetmelik.....	83
2018 Öncesi Geçerli Olan Kanun Hükmünde Kararnameler ve Tüzükler	84
Cumhurbaşkanı Kararları.....	84
Yönerge	85
Genelge.....	85
Tebliğler Dergisi.....	85
Millî Eğitim Şûraları	86
Kalkınma Planları	87
Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı.....	87
2023 Vizyon Belgesi	89
Kaynakça	91

4. BÖLÜM

EĞİTİMİN SOSYAL VE KÜLTÜREL TEMELLERİ

Kazanımlar	99
Hazırlık Soruları	99
GİRİŞ	101
EĞİTİMİN SOSYAL TEMELLERİ	103
Eğitim ve Toplum İlişkisi	103
Eğitimin Sosyal Temelleri Üzerine.....	104
Eğitimin İşlevleri	107
Sosyal Denetim ve Eğitim	108
Eğitimde Toplumsal Değişme ve Toplumsal Hareketlilik	110
Eğitimin Sosyal Temellendirilmesinde Sosyolojik Yaklaşımlar	112
İşlevselci Teori:.....	112
Çatışmacı Teori:	114
Yorumcu Teori.....	114
Eleştirel Teori.....	115
EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ	117
Kültür ve Kültüre İlişkin Temel Kavramlar	117
Eğitimin Kültürel Temelleri Üzerine	120
Kaynakça	121

5. BÖLÜM

EĞİTİMİN TARİHİ TEMELLERİ

Kazanımlar	127
Hazırlık Soruları	128
GİRİŞ	129
İlk Çağlarda ve Antik Dönemde Eğitim.....	130
Klasik Dönemde Eğitim	133
İslam Eğitim Düşüncesinin Felsefi Temelleri	133
İslam Eğitim Tarihinde Bilginin Üretimi ve Aktarımı.....	134
İslam Medeniyetinde Eğitimin Kurumsallaşması: Nizamiye Medreseleri.....	135
İslamiyet Sonrası Orta Asya'da Bilim - Kültür - Sanat	135
İslam-Türk Eğitim ve Ahlak Klasikleri.....	136
Osmanlı Dönemi Medrese Eğitimi	137

Osmanlıda Medrese Dışı Eğitim Kurumları	140
Orta Çağ'da Avrupa'da Eğitim ve Yükseköğretimin Oluşumu	141
Modern Dönemde Eğitim	143
Modern Eğitimin Tarihi ve Felsefi Kökenleri	143
Türk Eğitiminin Modernleşmesi	144
Tanzimattan II. Meşrutiyet'e Kadar Olan Dönem (1839-1908).....	145
II. Meşrutiyet Dönemi'nde Eğitim (1908-1921)	147
II. Meşrutiyet Döneminde Temel Eğitim ve Ortaöğretim	
Kademesindeki Gelişmeler	147
Son Dönem Osmanlı Eğitimcilerine Göre Eğitimin Tanımı ve	
Kapsamı	148
Osmanlıdan Cumhuriyete Eğitimde Süreklilik ve Kopma	
Yaşanan Alanlar.....	150
Cumhuriyet Döneminde Eğitim	151
Tek Parti Dönemi Eğitimdeki Gelişmeler	151
Çok Partili Dönemde Eğitim	155
Kaynakça	159

6. BÖLÜM

EĞİTİMİN POLİTİK TEMELLERİ

Kazanımlar	165
Hazırlık Soruları	165
GİRİŞ	167
Eğitim, Devlet ve İdeoloji	169
Eğitim ve Politika	173
Eğitim Politikası.....	176
Politika Geliştirme Süreci.....	179
Eğitim Politikalarının Geliştirilmesinde Temel Aktörler	179
Eğitim Politikalarının Geliştirilmesinde Resmi Aktörler	180
Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)	180
Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)	181
Hükümet ve Hükümet Programları	182
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB)	182
Milli Eğitim Şûraları.....	183
T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.....	183
Eğitim Politikalarının Geliştirilmesinde Gayriresmi Aktörler	185

Eğitimde Politika Geliştirmede Gözetilecek Temel Konular	187
Uluslararası rgtler ve Eğitim Politikaları.....	188
Avrupa Birliği	188
OECD (İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı)	189
Dünya Bankası	190
UNICEF (Birleşmiş Milletler ocuklara Yardım Fonu).....	190
Eğitime İlişkin Yabancı Uzmanların Raporları	190
Eğitim Politikası ve Küreselleşme.....	191
Eğitim ve Demokrasi.....	192
Kaynakça	195

7. BÖLÜM

EĞİTİMİN EKONOMİK TEMELLERİ

Kazanımlar	201
Hazırlık Soruları	201
GİRİŞ	203
Eğitim ve Ekonomi Arasındaki İlişki.....	204
Eğitimde Maliyet ve Finansman	205
Eğitim Maliyeti	205
Eğitim Finansmanı	208
Eğitim Arzı ve Talebi	211
Eğitim ve İstihdam İlişkisi	213
Eğitimin Ekonomik Faydaları	214
Eğitimde Eşsizlik ve Ekonomik Sonuçları.....	218
Geleceğin Eğitim Sistemleri ve Ekonomi	221
Kaynakça	222

8. BÖLÜM

EĞİTİMİN FELSEFİ TEMELLERİ

Kazanımlar	225
Hazırlık Soruları	225
GİRİŞ	227
Felsefe Nedir?.....	228
Felsefe Tarihine Kısa Bir Bakış.....	230
Felsefe, Eğitim ve Eğitim Felsefesi.....	232

Felsefe Alanları	234
Felsefe Akımları ve Eğitim	242
Eğitim Felsefesi Akımları	250
Kaynakça	256

9. BÖLÜM EĞİTİMİN PSİKOLOJİK TEMELLERİ

Kazanımlar	259
Hazırlık Soruları	259
GİRİŞ	261
GELİŞİM	261
Gelişimin Temelleri	262
Gelişim ile İlgili Temel Kavramlar	263
Gelişimin Temel İlkeleri.....	265
Bedensel Gelişim	266
Bilişsel Gelişim	266
Piaget'e Göre Bilişsel Gelişim	266
Vygotsky'e Göre Bilişsel Gelişim	269
Ahlaki Gelişim	269
Kişilik gelişimi	271
Freud'un Kişiliğe İlişkin Kuramsal Yaklaşımları.....	271
Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı.....	272
ÖĞRENME	274
Öğrenmenin Biyolojik Temelleri	275
Öğrenmeyi Etkileyen Temel Faktörler	275
Öğrenmeyi Açıklayan Yaklaşımlar	276
Klasik Koşullanma.....	276
Edimsel Koşullanma	277
Sosyal Öğrenme Kuramı.....	279
Gestalt Kuramı	282
Gestalt Algı Yasaları	283
Bilgiyi İşleme Kuramı	285
Bilişsel Öğrenme Biçimleri.....	286
Gizil öğrenme	286
İçgörüselsel/ani kavrayış yoluyla öğrenme	287
Anlamlı öğrenme	287

Buluş yoluyla öğrenme	288
Kaynakça	288

10. BÖLÜM
EĞİTİM VE ÖĞRENME ORTAMI OLARAK
OKUL VE SINIF

Kazanımlar	295
Hazırlık Soruları	295
GİRİŞ	297
EĞİTİM VE ÖĞRENME ORTAMI OLARAK OKUL	297
Okulun Fiziksel Ortamı	298
Okulun, Sınıfın Sosyal ve Psikolojik Ortamı	300
İdeal Öğrenme Ortamı Olarak Okul.....	301
Okul Kültürü	302
Etkili Okul	302
Öğrenen Okul	304
Güvenli Okul	305
Okul İklimi	306
EĞİTİM VE ÖĞRENME ORTAMI OLARAK SINIF	308
Sınıfın Fiziksel Ortamı	310
Sınıfın Fiziksel Ortamını Etkileyen Değişkenler.....	311
Sınıf Büyüklüğü ve Öğrenci Sayısı.....	311
Isı, Işık ve Renk	312
Gürültü.....	314
Akustik	314
Temizlik.....	315
Oturma Düzeni	315
Etkili Sınıf Yönetimi	316
Lider Olarak Öğretmen	317
Kaynakça	319

11. BÖLÜM
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ VE ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE
GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Kazanımlar	325
Hazırlık Soruları	325
GİRİŞ	327
Öğretmenlik Mesleği.....	327
Etkili Öğretmen Özellikleri.....	331
Güdüleyici Kişilik.....	332
Başarıya Adanmışlık.....	333
Profesyonel Davranış.....	335
Öğretmenin Rol ve Sorumlulukları	338
Öğrenmeyi Sağlama	339
Sınıf Yönetimi Rolü	339
Değerlendirme Rolü	339
Aile Üyeliği Rolü.....	340
Güven Verme Rolü	340
Toplumsal Liderlik Rolü.....	341
Mesleksel Ustalık Rolü.....	341
Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	341
Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Dünü Bugünü.....	345
Cumhuriyet Öncesi Öğretmen Yetiştirme.....	345
Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirme.....	346
Kaynakça	352
EK-1	357

12. BÖLÜM
YIRMİ BİRİNCİ YÜZYILDA EĞİTİMLE İLGİLİ YÖNELİMLER

Kazanımlar	361
Hazırlık Soruları	361
GİRİŞ	363
Eğitim Kavramı	363
Eğitimin Tarihsel Temelleri	365
Küreselleşme ve Eğitime Yansımaları.....	367
21. Yüzyılda Eğitimle İlgili Yönelimler	368

Zekâ Kavramı.....	376
Yapay Zekâ Kavramı.....	377
Yapay Zekânın Tarihçesi.....	378
Çevresel Farkındalık Eğitimi	383
Yeşil Okullar	384
Kaynakça	386

Kaynakça

Ada, S. & Baysal, Z. N. (2013). *Pedagoji-androgojik formasyon ve Türkiye’de öğretmen yetiştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Aydın, C. H. (2011). *Açık ve uzaktan öğrenme: öğrenci adaylarının bakış açısı*. Ankara: Pegem Akademi.

Bağrıaçık Yılmaz, A. & Karataş, S. (2020). Açık ve uzaktan öğrenmenin temel kavramları, kuramları ve felsefesi, S. Karataş & E. Kılıç Çakmak. (Ed.), *Açık ve uzaktan öğrenme* içinde. (s. 2-26). Ankara: Pegem Akademi.

Balcı, A. (2021). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü* (Genişletilmiş 6. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Cemaloğlu, N. & Daşcı-Sönmez, E. (2021). Eğitimle ilgili temel kavramlar. N. Cemaloğlu & F. Şahin (Ed.), *Eğitime giriş* içinde. (s. 1-22). Ankara: Pegem Akademi.

Civelek, M. (2021). Program geliştirmeye giriş ve temel kavramlar. 18 Nisan 2024 tarihinde <https://kaanonaran.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/02/program-gelistirme-24-10-2014.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Demirel, Ö. (2020). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya* (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Demirel, Ö. & Kaya, Z. (2023). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. Ö. Demirel, Z. Kaya & K. Kiroğlu (Ed.), *Eğitime giriş* içinde (s. 1-14). Ankara: Pegem Akademi.

Ertürk, S. (1972). *Eğitimde “program” geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.

Gündüz, M. (2016). *Maariften eğitime: Tanzimat’tan cumhuriyet’e eğitim düşüncesinde dönüşüm*. İstanbul: Doğu-Batı Yayınları.

Kale, M. (2015). Eğitimin temel kavramları. E. Karip (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 1-19). Ankara: Pegem Akademi.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2023). Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2022/2023. 1 Mayıs 2024 https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/29151106_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2022_2023.pdf sayfasından erişilmiştir.

Resmî Gazete. (1973). *Millî Eğitim Temel Kanunu* (Kanun Numarası: 1739, Sayı: 14574, Cilt: 12). 27 Nisan 2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Resmî Gazete. (1997). *Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname* (Kanun Numarası: 573-23011, Cilt: 36). 20 Nisan 2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/4.5.573.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Resmî Gazete. (2007). *Özel Öğretim Kurumları Kanunu* (Kanun Numarası: 5580, Sayı: 26434, Cilt: 46). 4 Nisan 2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5580.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Yükseköğretim Kurulu. (2018). *Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. 25 Nisan 2024 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari> sayfasından erişilmiştir.

Yüksel, S. (2002). Örtük program. *Eğitim ve Bilim*, 27(126), 31-37

li hem de özerk vatandaşlara sahip olması gerekmektedir. Eğitim, bu vatandaşları yetiştirme noktasında sorumluluk olarak insan haklarına saygılı, demokratik bireyler yetiştirilmesini desteklemektedir. Ayrıca bireyleri demokratik süreçlere katılma ve toplumsal değişim için harekete geçme konusunda eğitir.

Yoksullukla Mücadele: Eğitim, küresel düzeyde yoksullukla mücadele stratejilerini öğretmeyi ve sosyal adaleti güçlendirmeyi hedefler. Aynı zamanda, bireyleri sosyal sorumluluk olarak toplumlarına yardımcı olmaya teşvik ederken, ekonomik eşitsizliklerin azaltılması ve dezavantajlı grupların güçlendirilmesi çabalarıyla birlikte sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkıda bulunur. Bu bağlamda, eğitim bireylerin toplumsal ve ekonomik adalet konularında farkındalıklarını artırır ve eyleme geçmelerini teşvik eder, böylece küresel düzeyde sosyal ve ekonomik dönüşümü desteklemektedir.

Bu amaçlar, dünya genelinde daha adil, sürdürülebilir ve barışçıl bir gelecek oluşturmak amacıyla küresel eğitim çabalarını şekillendirmeye yöneliktir. Eğitim, bireylerin küresel vatandaşlar olarak dünyada olup bitenlere karşı sorumluluk duygusu geliştirmelerini ve küresel zorluklara etkili bir şekilde katkıda bulunmalarını sağlar. Bu çerçevede, eğitim, öğrencilerin küresel perspektif kazanmalarını ve küresel sorunlara duyarlılık göstermelerini teşvik ederek uluslararası iş birliğini sürdüren ve geliştiren bir rol üstlenir. Ayrıca, eğitim, küresel vatandaşlar olarak bireylerin kültürel çeşitliliğe saygı duymalarını, sosyal adalet için mücadele etmelerini ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkıda bulunmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarına yardımcı olur. Bu sayede, eğitim küresel vatandaşlık bilincini artırarak toplumsal ve küresel düzeyde var olan imkân ve olanakların korunması ve sürdürülmesine katkıda bulunur.

Kaynakça

Akalın, M. (2022). *Çevre etiği çevreye felsefi yönelimler*. Ankara: İksad Publishnig House.

Akar, H. (2015). *Farklılaşan refah ölçüm yöntemleri ve eğitim açısından Türkiye'nin değerlendirilmesi*. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 52 (606), 23-40.

Anayasa. (1982). 1982 Anayasası. Yayımlandığı Resmî Gazete tarihi 09.11.1982 ve sayısı 17863 mükerrer.

Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., & Bloom, B. S. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.

Aristoteles. (2015). *Eudemos's etik*. (S. Babür, Çev.). Bilgesu Yayıncılık.

Aristoteles. (2017). *Politika*. M. Tunçay, Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bacon, F. (1902). *Novum organum*. (J. Devey, Ed.). New York: P. F. Collier and Son. <https://archive.org/details/baconsnovumorgan00ba-couoft/page/n3/mode/2up>

Baker, T., Smith, L., & Anissa, N. (2019). *Educ-AI-tion rebooted? Exploring the future of artificial intelligence in schools and colleges*. Erişim adresi: <https://www.nesta.org.uk/report/education-rebooted/>

Barnett, R. (1997). *Higher education: A critical business*. McGraw-Hill Education (UK).

Billett, S. (2010). *The perils of confusing lifelong learning with lifelong education*. *International Journal of Lifelong Education*, 29(4), 401–413. doi.org/10.1080/02601370.2010.488803

Birleşmiş Milletler Türkiye, (2024). Erişim adresi: <https://turkiye.un.org/tr/sdgs>

Butler, H. A., Pentoney, C., & Bong, M. P. (2017). Predicting real-world outcomes: Critical thinking ability is a better predictor of life decisions than intelligence. *Thinking Skills and Creativity*, 25, 38–46. doi.org/10.1016/j.tsc.2017.06.005

CASEL. (2020). CASEL'S SEL Framework. Erişim adresi: <https://casel.org/casel-sel-framework-11-2020/?view=true>

Cedefop. (2014). *Terminology of European education and training policy: A selection of 130 terms (2nd ed.)*. Luxembourg: Publications Office.

Cevizci, A. (1998). *İlkçağ Felsefesi Tarihi*. Bursa: Asa Kitabevi.

Council of Europe (CoE), (1999). Declaration and Programme on Education for Democratic Citizenship Based on the Rights and Responsibilities of Citizen. *CM (99)*, 76.

Council of Europe. Committee of Ministers. (2010). *Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education: Recommendation Cm/Rec (2010) 7*. Council of Europe Publishing.

Daft, R.L. (2000). *Management*. Fifth Edition. Orlando: The Dryden Pres.

Dent, R. A. (2021). John amos comenius: Inciting the millennium through educational reform. *Religions*, 12(11), 1012. doi.org/10.3390/rel12111012

Dewey, J. (1916). *Democracy and education*. Macmillan.

Dewey, J. (1938). *Experience and education*. New York: Macmillan.

Dewey, J. (2008). *Okul ve Toplum*. Ankara: Pegem Akademi.

Durkheim, E. (1956). *Education and sociology*. Glenloc, UK: Fole Press.

Erden, M. (2007). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Ergün, M. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları. Erişim adresi: <https://pirtuketevayi.files.wordpress.com/2012/04/egitim-sosyolojisi.pdf>

Erişen, Y. (2022). *Eğitimde program geliştirme dersi sunusu*. Erişim adresi: <https://avesis.yildiz.edu.tr/yverisen/dokumanlar>

Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe.

Eshach, H. (2007). Bridging in-school and out-of-school learning: Formal, non-formal, and informal education. *Journal of science education and technology*, 16, 171-190. doi.org/10.1007/s10956-006-9027-1

Gandhi, Mahatma. (1937). Criticism answered. *Harijan*. V (1), 196-200. <https://archive.org/details/HindSwaraj.Harijan.vol5/page/n199/mode/2up>

Giddens, A. (2002). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınları.

Green, J.A. (1900). The educational ideas of Pestalozzi. Baltimore, Md.: Warwick & York. Erişim adresi: <https://archive.org/details/educationalideas00gree/page/n7/mode/2up>

Gordon, A.M. ve Browne, W. (2011). *Beginnings and Beyond: Foundations in Early Childhood Education*, (8.baskı) Wadsworth: Cengage Learning.

Gündüz, M. (2021). *Eğitim üzerine: Neydi? Nedir? Ne Olacak?* Nokta Kitap.

Güneş, F., & Deveci, T. (2021). *Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme* (5. baskı). Pegem Akademi.

Gürsan, S. ve Yazgan, Y. (2020). Non-Routine problem-solving skills of ninth grade students: An experimental study. *Academy Journal of Educational Sciences*, 4(1), 23-29.

Heidegger. M. (1977). *The question Concerning technology and other essays*. New York & London, Garland Publishing, INC.

Holmes, W., Anastopoulou, S., Schaumburg, H., & Mavrikis, M. (2018). Technology-enhanced personalised learning: Untangling the evidence.

Hwang, G. J., Xie, H., Wah, B. W., & Gašević, D. (2020). Vision, challenges, roles and research issues of Artificial Intelligence in Education. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 1, 100001. doi.org/10.1016/j.caeai.2020.100001

Imperatives, S. (1987). Report of the World Commission on Environment and Development: Our common future. Accessed Feb, 10, 1-300. Erişim adresi: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

Jonassen. J. (2000). Toward a design theory of problem solving. *Educational Technology Research and Development*. 48(4). 63-85.

Kale. N. (2009). *Felsefiyat*. Ankara: Pegem Akademi

Kaygın, H., & Karabacak, S. (2021). *Yetişkin eğitiminde kuramsal yaklaşımlar*. M. Sarıtepeci & H. Yıldız Durak (Eds.), *Dijital Çağda Hayat Boyu Öğrenme içinde* (1. baskı, s. 53-70). Pegem Akademi.

Killen, R., ve O'Toole, M. (2023). *Effective Teaching Strategies*. Cengage AU.

Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, Handbook II: Affective domain*. New York: David Mckay Company Incorporated.

Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into practice*, 41(4), 212-218.

Maviglia, D. (2016). The Main Principles of Modern Pedagogy in 'Didactica Magna' of John Amos Comenius. *Creative Approaches to Research*, 9 (1). (57-67).

MEB. (1973). Millî Eğitim Temel Kanunu. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>

MEB. (2014). Türkiye hayat boyu öğrenme strateji belgesi ve eylem planı (2014-2018). https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_04/20025555_hbostratejibelgesi_2014_2018.pdf

MEB. (2023). *Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmaları öğretmen ve yönetici rehber kitabı*. <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kitap/sosyal-sorumluluk/index.html>

OECD. (2001). Lifelong learning for all policy directions. Erişim adresi: [https://one.oecd.org/document/DEELSA/ED/CERI/CD\(2000\)12/PART1/REV2/En/pdf](https://one.oecd.org/document/DEELSA/ED/CERI/CD(2000)12/PART1/REV2/En/pdf)

OECD (2011). *How's life?: measuring well-being* (ss. 1-282). Paris: OECD.

OECD (2018). Concept note: skill for 2030. In *OECD Future of Education and Skills 2030* (Paris, OECD).

OECD (2023). OECD How's Life? Well-being Database Definitions and Metadata. <https://www.oecd.org/wise/oecd-well-being-database-2022-definitions.pdf>

Olivia, P. F. (2005). *Developing the curriculum* (6. Edt.). Boston: Pearson Education, Inc.

Özcan, D., Kaya, Z. (2021). *Eğitime Giriş*. Ankara: Pegem

Reardon, B. A. (1988). *Comprehensive peace education: Educating for global responsibility*. Teachers College Press, 1234 Amsterdam Avenue, New York, NY 10027.

Rios, J. A., Ling, G., Pugh, R., Becker, D., & Bacall, A. (2020). Identifying critical 21st-century skills for workplace success: A content analysis of job advertisements. *Educational Researcher*, 49(2), 80-89. doi.org/10.3102/0013189X19890600

Platon. (2002). *Devlet*. (Hüseyin Demirhan, Çev.). İstanbul: Sosyal Yayınları.

Ren, X., Tong, Y., Peng, P., & Wang, T. (2020). Critical thinking predicts academic performance beyond general cognitive ability: Evidence from adults and children. *Intelligence*, 82, 101487. doi.org/10.1016/j.intell.2020.101487

Sarıgöz, O. (2022). *Kapsayıcı eğitim ve hayat boyu öğrenme*. M. Baş (Ed), *Kapsayıcı Eğitim*. (s.127-146). Ankara: Anı yayıncılık.

Scheffler, I. (1973). Towards an analytic philosophy of education. İçinde I. Scheffler (Ed.), *Reason and teaching* (ss. 1-10). Routledge & Kegan Paul.

Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Siegel, H. 1980. "Critical Thinking as an Educational Ideal." *The Educational Forum* 45 (1): 7–23.

Steiner, G.A., Steiner, J.F. (1997). *Business, Government and Society*. Eighty Edition, New York: Mc Graw Hill Companies.

TDK (1935). *Türkçeden Osmanlıcaya Cep Kılavuzu*. İstanbul: Devlet Basımevi. <https://archive.org/details/TurkccedenOsmanlıcayaCepKplavuzu/page/n219/mode/2up>

Turhan, M. (1983). *Kültür Değişmeleri Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Tetkik*. Ankara: Çamlıca Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *On ikinci kalkınma planı (2024-2028)*. Erişim adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf

UNESCO. (2001). *UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity*. Erişim adresi: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/unesco-universal-declaration-cultural-diversity>

UNESCO. (2020). *Sürdürülebilir kalkınma 2030 hedefleri ihtisas komitesi*. Erişim adresi: <https://www.unesco.org.tr/Pages/108/219/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir-Kalk%C4%B1nma-2030-Hedefleri-%C4%B0htisas-Komitesi>

UNESCO. (2021). *Building Kinder Brains*. Erişim adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379190/PDF/379190eng.pdf.multi>

World Economic Forum. (2023). *The Future of Jobs Report 2023*. Erişim adresi: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/>

Yayla, A. (2005). Kant'ın Ahlak Eğitimi Anlayışı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 38 (1), 73-86.

Yıldız, R., ve Demir, S. (2003). Milli kimliğin oluşumunda zihniyet. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8).

YÖK. 2019. *Geleceğin Meslekleri Çalışmaları*. Ankara.

bu hedefler de dahil edildiğinde belgedeki hedef sayısının 300 kadar olduğu görülmektedir.

Kaynakça

Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecine İlişkin Yönerge. (2016, Mart). *Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi*, (Sayı 2702). Erişim adresi: https://dhgm.meb.gov.tr/tebligler-dergisi/2016/2702_Mart_2016.pdf

Akyüz, E. (1981). *Eğitim hukuku*. Ankara: EFAM.

Akyüz, E. (2006). Eğitimin hukuki temelleri. Ş. Erçetin ve N. Tozlu (Ed.), *Eğitim bilimine giriş içinde* (s. 65-88). Ankara: Pegem Yayınları.

Alderson, P., Hawthorne, J., ve Killen, M. (2005). Are premature babies citizens with rights? Provision rights and the edges of citizenship. *Journal of Social Science (India)*, 9, 71-81.

Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlaması amacıyla bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında 703 sayılı kanun hükmünde kararname. (2018, 9 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 30473). Erişim adresi <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3.htm>

Anayurt, Ö. (2013). *Hukuka giriş ve hukukun temel kavramları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ardıçoğlu, M. A. (2017). Cumhurbaşkanlığı kararnamesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 75(3), 19-51.

Asya ve Pasifik Ülkelerinde Yüksek Öğrenim Çalışmalarının, Diplomalarının ve Derecelerinin Tanınmasına Dair Bölgesel Sözleşme. (1988, 8 Ocak). *Resmî Gazete* (Sayı: 19688). Erişim adresi: <https://www.unesco.org.tr/Pages/209/181>

Aşgın, S. (2008). *Stratejik yönetim*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.

Atay, M. (2009). Okullarda eğitimin amacı, yöntemi ve içeriği. İ Aktaşlı, A. Berktaş Hacimirzaoglu, N. Berktaş ve A. Şaşmaz (Ed.), *Eğitim Hakkı ve Eğitimde Haklar: Uluslararası İnsan Hakları Belgeleri Işığında Ulusal Mevzuatın Değerlendirilmesi içinde* (s. 101-144). İstanbul: Yelken Basım.

Avrupa Bölgesindeki Devletlerde Yüksek Eğitimle İlgili Çalışma, Diploma ve Derecelerinin Tanınmasına Dair Sözleşmesi. (2006, 17 Ka-

sım). *Resmî Gazete* (Sayı: 26349). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/11/20061117-2.htm>

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. (1954, 19 Mart). *Resmî Gazete* (Sayı: 8662). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arşiv/8662.pdf>

Barın, T. (2019). 2017 Anayasa değişiklikleri sonrası kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2019(2), 353-380.

Bilge, N. (1975). *Hukuk başlangıcı dersleri*. Ankara: Sevinç Yayıncılık.

Bingöl, B. (2012). Türkiye için bir eğitim hukuku teorisinin gerekliliği. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2), 25-38.

Çocuk Hakları Sözleşmesi. (1995, 27 Ocak). *Resmî Gazete* (Sayı: 22184). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arşiv/22184.pdf>

Daşcı Sönmez, E. (2019). Eğitimde politika, N. Cemaloğlu (Ed.), *Eğitimde politika analizi içinde* (s. 1-17). PegemA.

d'Europa, C. (1987). *European Convention on the Equivalence of Diplomas leading to Admission to Universities*. Council of Europe, Publications section.

Deutschland (Bundesrepublik), ve Großbritannien. (1972). European convention on the equivalence of periods of university study.

Egemen, E. E. (2023). Anayasa yargısının demokratik meşruluğu sorunu. *Antalya Bilim Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 22-42.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (2003, 11 Ağustos). *Resmî Gazete* (Sayı: 25196). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/08/20030811.htm>

Ertürk, A. (2020). 2023 Eğitim Vizyonu: sorunlara çare mi? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 321-345.

Fendoğlu, H. T. (2023). Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin sınırları. *Adalet Dergisi*, (71), 607-629.

Giritli, İ., Bilgen, P., Akgüner, T., ve Berk, K. (2012). *İdare hukuku*. İstanbul: Der Yayınları.

Gök, F. (2004, 6-9 Temmuz). *Eğitim hakkı: Türkiye gerçeği*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulan bildiri. İnönü Üniver-

sitesi, Malatya. Erişim adresi: <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/413.pdf>

Gönülaçar, Ş. (2014). *Kalkınma Planları ve Eğitim*, 18 Şubat 2024 tarihinde [https://www.academia.edu/8310870/Kalk% C4% B1nma_Planlar% C4% B1_ve_E% C4% 9Fitim](https://www.academia.edu/8310870/Kalk%C4%B1nma_Planlar%C4%B1_ve_E%C4%9Fitim) adresinden alındı.

Gözler, K. (2000). *Kanun hükmünde kararnamelerin hukuki rejimi*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Gözler, K. (2008). *Genel hukuk bilgisi*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Gözler, K. (2019). *Hukukun temel kavramları*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Gözler, K. (2021). *Genelge Devleti: Hukukta Şeklin Önemi Üzerine*. 18 Şubat 2024 tarihinde www.anayasa.gen.tr/genelge-devleti.htm adresinden alındı.

Gözübüyük, Ş. (1993). *Hukuka giriş ve hukukun temel kavramları*. Ankara: Turhan Kitabevi.

İba, Ş., ve Söyler, Y. (2019). Yeni hükümet sisteminde Cumhurbaşkanlığı Karanamesi ile Cumhurbaşkanı Kararının nitelik farkı ve hukuki sonuçları. *Anayasa Yargısı*, 36(1), 195-223.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu. (1961, 12 Ocak). *Resmî Gazete* (Sayı: 10705). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.222.pdf>

İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012, 11 Nisan). *Resmî Gazete* (Sayı: 28261). Erişim adresi: [https://www.resmigazete.gov.tr/ eskiler/2012/04/20120411-8.htm](https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-8.htm)

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi. (1949, 27 Mayıs). *Resmî Gazete* (Sayı: 7217). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7217.pdf>

Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi. (1985, 14 Ekim). *Resmî Gazete* (Sayı: 18898). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18898.pdf>

Karaman Kepenekçi, Y., ve Taşkın, P. (2021). *Eğitim hukuku*. Ankara: Siyasal Yayınevi.

Kaya, E., ve Dağlı, A. (2023). Uygulama boyutuyla normlar hiyerarşisi. *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 578-604.

Kramer S. N. (2010). *The Sumerians: Their history, culture, and character*. University of Chicago Press.

Küçüksüleymanoğlu, R. (2008). Stratejik planlama süreci, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 403-412.

Mesleki Eğitim Kanunu. (1986, 19 Haziran). *Resmî Gazete* (Sayı: 19139). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3308&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/mevzuat/liste.php?ara=6>

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Yayın Yönetmeliği. (1993, Ağustos). *Resmî Gazete* (Sayı: 2389). Erişim adresi: <https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/382.pdf>

Millî Eğitim Temel Kanunu. (1973, 24 Haziran). *Resmî Gazete* (Sayı: 14574) Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf>

Mingat, A., Tan, J. P., ve Sosale, S. (2003). *Tools for education policy analysis*. Washington DC: The World Bank.

Okçu, D. (2007). Eğitim hakkı ve tarihsel gelişimi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 45-59.

Orend, B. (2002). *Human rights: Concept and context*. Mississauga: Broadview Press.

Özdem, G. (2011). Yükseköğretim kurumlarının stratejik planlarında yer alan vizyon ve misyon ifadelerinin analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 1869-1894.

Özdemir, Y. (2021). Cumhurbaşkanı kararlarının yargısal denetimi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29(4), 3211-3256.

Özekes, M. (2010). *Temel hukuk bilgisi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Özel Öğretim Kurumları Kanunu. (2007, 14 Şubat). *Resmî Gazete* (Sayı: 26434). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/02/20070214-1.htm>

Özkan, M. (2022). Millî Eğitim Şûra kararlarında okul kütüphaneleri: Bir doküman analizi çalışması. *Bilgi Dünyası*, 23(2), 173-198.

Öztan, B. (2002). *Medeni hukukun temel kavramları*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Pimentel, C. (2006). The human right to education: Freedom and empowerment. *Multicultural Education*, 13(4), 2-10.

Polat, H., Demirkol, M., ve Özdemir, T. Y. (2022). Eğitim hukukuna ilişkin öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (62), 332-353.

Resmî Gazete. (2014, 8 Temmuz). Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. (Sayı: 29054). Erişim adresi <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140708.htm>

Resmî Gazete. (2018, 15 Temmuz). Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (Sayı: 30479). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180715-1.pdf>

Resmî Gazete. (2022, 10 Aralık). Milli Eğitim Şûrası Yönergesi. (Sayı: 32039). Erişim adresi: <https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/2198.pdf>

Resmî Gazete. (2023, 9 Haziran). Türkiye Okul Sporları Federasyonunun Kapatılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (Sayı: 32216). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/06/20230609.pdf>

Resmî Gazete. (2024, 23 Mart). Milli Eğitim Şûrası Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik. (Sayı: 32498). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/03/20240323-1.htm>

Sözer, Y. (2023). Türkiye Millî Eğitim Şûraları eğitim programlarına ilişkin kararlarının felsefi yönden incelenmesi: Cumhuriyet'in ilk yüzyılına ilişkin dönemsel bir analiz. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 22 (Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 55-85.

Şenel, L. (2023). Hak ve özgürlüklerin çatışması. *Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 347-379.

Şişman, M. (2011). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2021). Erişim adresi: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/millî-egitim-suralari/dosya/12>

Taymaz, H. (2003). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi: Okul yöneticisinin iş alanları, alanlara giren işler, işlerin işlemleri, işlem basamakları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

T. C. Anayasası. (1982, 9 Kasım). *Resmî Gazete*. (Sayı: 17863 (Mükerrer)). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Tebliğler Dergisi, (2023). Erişim adresi: https://dhgm.meb.gov.tr/www/icerik_gorun_tule.php?KNO=850

Tevhid-i Tedrisat Kanunu. (1340, 6 Mart). *Resmî Gazete* (Sayı: 63). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.430.pdf>

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Medreselerin Kaldırılması. (2023). Millî Eğitim Bakanlığı. Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/belirligunler/10kasim/inkilaplari/egitim/tevhidi_tedrisat.htm#:~:text=Bu%20ama%C3%A7la%20T%C3%BCrkiye%20B%C3%BCy%C3%BCk%20Millet,Mill%C3%AE%20E%C4%9Fitim%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1'na%20ba%C4%9Fland%C4%B1

The United Nations International Children's Emergency Fund. (2007). A human rights-based approach to education for all: A framework for the realization of children's right to education and rights within education. Erişim adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000119720>

Türk Medeni Kanunu. (2001, 8 Aralık). *Resmî Gazete* (Sayı: 24607). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/12/20011208.htm#1>

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2017, 11 Şubat). *Resmî Gazete* (Sayı: 29976). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170211-1.htm>

Uyar, L. (2006). BM'de İnsan hakları yorumları: İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, 1981-2006 (1. Baskı). (Çev. L. Uyar). İstanbul: Bilgi Üniversitesi.

Ülgen, H. ve Mirze, S. K. (2010). *İşletmelerde stratejik yönetim*. İstanbul: Beta.

Varış, F. (1976). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Yıldırım, T. (2017). Cumhurbaşkanlığı kararnameleeri. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 13-28.

Yükseköğretim Kanunu. (1981, 6 Kasım). *Resmî Gazete* (Sayı: 17506). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Yükseköğretim Kurulu. (2024). Erişim adresi: [https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce#:~: text=Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim%2C%201981'de%20%C3%A7%C4%Bkar%C4%B1la%202547,y%C3%B6nden%20yeni%20yap%C4%B1lanma%20s%C3%BCrecine%20girmi%C5%9Ftir.](https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce#:~:text=Y%C3%BCksek%C3%B6%C4%9Fretim%2C%201981'de%20%C3%A7%C4%Bkar%C4%B1la%202547,y%C3%B6nden%20yeni%20yap%C4%B1lanma%20s%C3%BCrecine%20girmi%C5%9Ftir.)

12. Kalkınma Planı. (2023). Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Erişim adresi: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://onikinciplan.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/11/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028.pdf

1924 Anayasası. (1945, 15 Ocak). *Resmî Gazete* (Sayı: 5905). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/5905.pdf>

1961 Anayasası. (1961, 20 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 10859). Erişim adresi: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10859.pdf>

2023 Vizyon Belgesi. (2018). Millî Eğitim Bakanlığı. Erişim adresi: https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_EC4%9Fitim%20Vizyonu.pdf adresinden 10.05.2021 tarihinde erişilmiştir).

2024 Yılı Cumhurbaşkanlığı yıllık programı. (2024). Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/yillik-programlar/>

bir rol oynar. Kültürel farkındalık ve duyarlılık, küresel bir toplumda barış ve karşılıklı anlayışı teşvik eder. Eğitim, farklı kültürel arka planlardan gelen insanları bir araya getirerek, farklı perspektiflerin paylaşılmasını ve öğrenilmesini sağlar.

Öğrencilerin yaşları ve cinsiyetleri, eğitim yılı ve ortam gibi faktörler kültüre bağlı olarak büyük ölçüde değişebilir. Öğretme yöntemleri kültüre göre farklılık gösterse de açık talimatlar, tutarlı sınıf prosedürleri, öğrenci ihtiyaçlarına göre farklılaştırma ve öğrenmeyi değerlendirme gibi ilkeler evrenseldir. Okullar arasındaki bazı farklılıklar, okulun iklimi, mevcut fonlar, kanıta dayalı araştırma ve eğitim teknolojisi gibi pratik veya lojistik kaygılardan kaynaklanmaktadır; ancak kültür, okulun neredeyse her yönüne nüfuz etmektedir (Biscotti,2023).

Eğitimin kültürel temelleri önemlidir. Çünkü özellikle kimlik oluşumu sürecinde eğitim, kültürel değerlerin ve normların aktarılmasında önemli bir rol oynar. Öğrenciler, kültürel bağlamlarında kimliklerini oluştururken, eğitim bu süreci şekillendirir ve destekler. Benzer şekilde toplumsal bütünleşme ve topluma uyum sürecinde kültürel temelli eğitim, toplumun farklı kesimlerinden gelen bireyler arasında iletişimi ve anlayışı güçlendirir. Böylece, toplumsal uyum ve bütünleşmeyi teşvik eder. Bununla birlikte, kültürel çeşitliliği ve farklılıkları kabul etmeyi teşvik eder. Her kültürün eğitimde temsilini, fırsat eşitliğini artırır ve toplumsal adaleti güçlendirir. Son olarak bir kültürün mirasının gelecek nesillere aktarılmasında anahtar bir rol üstlenmektedir. Çocuğun öğrenme sürecinde kültürün rolü nedir? sorgulaması yapıldığında, kültür öğrencilere değerleri ve gelenekleri aşlar. Çocuğun ebeveynleri, kardeşleri, arkadaşları ve eğitimcileriyle olan etkileşimleri üzerinde etkisi vardır. Sözlü ve sözsüz iletişimlerinde etkisi vardır. (Biscotti,2023). Bu bağlamda kültürel bağlamı yeterli şekilde anlamak öğrenciyi gerçek anlamda akademik, sosyal ve kültürel bağlamda rehber olmak noktasında önem taşımaktadır.

Kaynakça

Akdağ, İ. (2020). Çatışma teorisi bağlamında tarihsel-toplumsal çatışmanın değişen biçimleri üzerine bir inceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(1), 5231-5251. <https://doi.org/10.26466/opus.629985>

Akyüz, H. (1991). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma*. Ankara: M. E. B. Yayınları, No: 2320.

Anderson, M. L. ve Taylor, H. F. (2004) *Sociology: Understanding a diverse society*. Canada: Thompson Learning Inc.

Anyon, J. (2011). *Marx and education*. New York: Routledge Publishing.

Ballantine, J. H. ve Stuber, J. (2017). *The sociology of education: A systematic analysis*. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315299914>

Biscotti, N. (2023). *How Much of Education is Influenced by Culture?* <https://medium.com/@BiscottiNicole/the-influence-of-culture-on-education-22d4f0395571>

Bourdieu, P. (1974). The school as conservative force: Scholastic and cultural inequalities . Eggleston, J., (Edt.), In *Contemporary Research in the Sociology of Education*. Londra: Methuen.

Bowles, S. ve Gintis, H. (2011). *A Cooperative species: Human reciprocity and its evolution*. Princeton University Press.

Bursalıoğlu, Z. (1998). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Celkan, H. Y. (1991). *Eğitim sosyolojisi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Chazan, B. (2021). *Principles and pedagogies in Jewish education*. Washington, D.C: Palgrave Macmillan.

Cooley, C. H. (1992). *Human nature and the social order*. Transaction Publishers. New Brunswick, N.J.

Coştu, Y. (2009). Toplumsallaşma kavramı üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 11(3), 117-140.

Cuff, E. C., Sharrock, W. W. ve Francis, D. W. (2013). *Sosyolojide perspektifler* (Ü. Tatlıcan, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.

Dewey, J. (1937). Education and social change. *The Social Frontier*, 3, 235-238.

Dewey, J. (2011). *Deneyim ve eğitim*. Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık.

Doğan, İ. (1993). Bir alt kültür olarak Ankara yüksel caddesi gençliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26(1), 107-129.

Dollot, L. (1991). *Kitle kültürü ve bireysel kültür* (Çev. Özlem Nudralı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Durkheim, E. (1956). *Education and sociology*. New York: Free Press.

Durkheim, E. (2006). *Toplumsal işbölümü*. (çev: Özer Ozankaya). İstanbul: Cem Yayınevi.

Durkheim, E. (2016). *Eğitim ve sosyoloji*. Pinhan Yayıncılık.

Eroğlu, A. A. (2001). *Türkiye’de eğitime ayrılan kaynaklar ve iktisadi kalkınmada eğitimin rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. Ankara: Alkım Yayınları.

Freire, P. (2018). *Ezilenlerin pedagojisi*. (Çev. Dilek Hattatoğlu-Erol Özbek). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Gay, G. (2000). *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice*. Teachers College Press. <https://eric.ed.gov/?id=ED581130>

Genç, S. Z. (2019). Kültür ve eğitim. E. Köse ve S. Z. Genç (Ed.). *Eğitim sosyolojisi* içinde (s. 115-138). Ankara: Pegem Akademi.

Goldthorpe, J. H. (1980). *Social mobility and class structure in modern Britain*. Oxford: Clarendon.

Grodsky, E., Warren, J. R. ve Felts, E. (2008). Testing and social stratification in American education. *Annual Review of Sociology*, 34(1), 385-404.

Grodsky, E., Warren, J. R. ve Felts, E. (2008). Testing and social stratification in American education. *Annual Review of Sociology*, 34, 385-404.

Gündüz, M. (Ed), (2022). *Eğitim sosyolojisi*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Henslin, J. M. (2001). *Down to earth sociology: Introductory readings* (11th ed.). Free Press.

Hesapçıgözü, M. (1992). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. İstanbul: Beta Basım ve Yayıncılık.

Hoşgörür, V., ve N. Taştan (2011). *Eğitim bilimine giriş*. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.), Ankara: Pegem Akademi.

Hoşgörür, V. (2019). Eğitimin sosyal ve kültürel temelleri. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.), *Eğitime Giriş* içinde (s.127-163). Ankara: Pegem Akademi.

Ilut, P. (2005). *Sociologia si antropologia familiei*. (Family sociology and anthropology). Iasi: “Polirom” Publishing House.

İçli, G. (2002). *Sosyolojiye giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

İşçi, M. (1997). *Halkla ilişkiler*. İstanbul: Der. Yayınları.

Kant, I. (2013). *Eğitim üzerine*. İstanbul: Say Yayınları.

Kasapoğlu, A.M. (2018). Sosyolojik yaklaşımlar temelinde aile kuramları. *Aile Sosyolojisi* içinde (s.2-26) Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3748 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2563.

Kavrayıcı, C. (2024). Eğitimin sosyal ve kültürel temelleri. Ü. Dilekçi (Ed.), *Eğitime giriş* içinde (s. 58-78). Ankara: Pegem Akademi.

Macionis, J.J. ve Plummer, K. (1998). *Sociology: A global introduction*. England: Prince Hall Europe.

Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. (Çev.Osman Akınhay, Derya Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Merton R K. (1949). *Social theory and social structure*. Free Press.

Mitrofan, I., & Ciupercă, C. (1998). *Incursiune in psihosociologia si psihosexologia familiei*. Edit Press Mihaela.

Mihăilescu, I. (2003). *Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz*. Ed. Polirom, Iaș.

Noddings, N. (2003). *Happiness and education*. New York: Cambridge University Press.

Oberg, K. (1960). Cultural shock: Adjustment to new cultural environments. *Practical Anthropology*, 05-7(4), 177-182.

Ogburn, W. F. (1922). *Social change with respect to culture and original nature*. New York: Viking Press.

Overgaard, S., & Zahavi, D. (2009). Phenomenological sociology: The subjectivity of everyday life. (Michael H. Jacobsen, Eds.), in *Encountering the Everyday: An Introduction to the Sociologies of the Unnoticed* (pp.1-41). New York: Palgrave Macmillan.

Padilla-Walker L. M., Harper, J.M. ve Bean, R. A. (2011). Pathways to parental knowledge: The role of family process and family structure. *Journal of Early Adolescence*, 31, 604-627.

Parsons, T. (1956). Suggestions for a sociological approach to the theory of organizations-I. *Administrative Science Quarterly*, 1(1), 63-85.

Pestalozzi, J. H. (2018). *Çocuğunu nasıl eğitirsin*. (B. Erdoğan, Çev.). İstanbul: Roza.

Ritzer, G (2012). *Modern sosyoloji kuramları* (Çev: Himmet Hülür). Ankara: De Ki Yayınları.

Sumner, W. G. (1940). *Folkways: A study of the sociological importance of usages, manners, customs, mores, and morals*. New York: Ginn and Co.

Tezcan, M. (1993). *Sosyoloji'ye giriş "temel kavramlar"*. Ankara: 72 TDFO Yayınları.

Tezcan, M. (2014). Eğitimin toplumsal temelleri. V. Sönmez (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s.99-124). Ankara: Anı yayıncılık.

Tezcan, M. (2019). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Thorne, B. (1993). *Gender play: Girls and boys in school*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.

Tomlinson, S. (1991). *Teachers and parents: Home-school partnerships*. Institute for Public Policy Research

Uluğ, F. (1999). *Eğitimde grup süreçleri*. Ankara: TODAİE Yayın No: 295.

Weber, M. (2012). *Ekonomi ve toplum (2 Cilt)* (Çev: Latif Boyacı). İstanbul, Yarı Yayınları.

eserlerin ve bu birikimi sistemleştiren eğitimcilerin hikayesini anlama çabası olarak tanımlanabilir. Dünyanın farklı bölgelerinde ve farklı zamanlarda ortaya çıkan fikirler, değişik formlara bürünerek doğdukları coğrafyanın dışına çıkıp insanların düşünme ve yaşama biçimlerini etkileyen sonuçlar doğurmuştur. Bütün bu tecrübenin takip edilmesi, özelde Türk eğitim tarihi boyunca elde edilen birikime, genel olarak ise insanoğlunun birikimine nüfuz etme imkanı sağlamaktadır. Bugünün eğitimcileri, devraldıkları eğitim mirasının tarihsel olan kısmını ayıklayıp kıymetli olan bölümünü kendi müktesebatlarına katabilirlerse hem yaşadıkları zamanı daha doğru anlayabilecekler hem de -yarını daha sağlıklı bir şekilde kurgulayabilmeleri için- geleceğin eğitimcilerine zengin bir miras bırakabileceklerdir.

Kaynakça

- Akgör, T. (2018). Çin’de Yakınçağ Eğitim Reformları: Eski Eğitim, Batı Eğitimi, Yeni Eğitim Kavramları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(58), 518-523.
- Aktan, S. (2018). *Curriculum Studies in Turkey*. Palgrave Macmillan.
- Akyüz, Y. (2004). *Türk Eğitim Tarihi* (9. bs). Pegem Akademi Yayınları.
- Akyüz, Y. (2008). Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin 160. Yılında Darülmüallimîn’in İlk Yıllarına Toplu ve Yeni Bir Bakış. *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 20(20), 17-58.
- Alkan, M. Ö. (2008). Osmanlı İmparatorluğu’nda Modernleşme ve Eğitim. *TALİD*, 6(12), 9-84.
- Alpaydın, Y. (2018). *Geleceğin Türkiyesinde Eğitim*. İlke İlim Kültür Eğitim Derneği.
- Anık, M. (2006). Bir Modernleş(tir)me Projesi Olarak Köy Enstitüleri. *Divan İlmi Araştırmalar*, 20, 297-309.
- Aster, E. V. (2005). *İlk Çağ ve Orta Çağ Felsefe Tarihi* (3. bs). İm Yayın Tasarım.
- Atçıl, A. (2018). Osmanlı Klasik Döneminde Eğitim: Medreseler. İçinde M. Gündüz (Ed.), *Tematik ve Kronolojik Türk Eğitim Tarihi* (1. bs). İdeal Kültür Yayınları.

- Aynî, M. A. (2007). *Darülfünun Tarihi*. Kitapevi Yayınları.
- Aytaç, K. (2012). *Avrupa Eğitim Tarihi*. Phoenix Yayınları.
- Bahadır, Z. (2002). Köy Enstitüsü. İçinde *DİA* (C. 26, ss. 283-285). TDV Yayınları.
- Bahçekapılı, M. (2013). *Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri*. İlke İlim Kültür Eğitim Derneği.
- Baykal, İ. H. (1953). *Enderun Mektebi Tarihi* (C. 1). İstanbul Fethi Derneği.
- Beken, A. (2014). *İlk Kuruluş Dönemlerinde Medreselerde Dinî İlimlerin Öğretimi -Nizâmiye ve Müstansırıyye Örnekleri* [YL]. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe Sözlüğü*. Paradigma Yayınları.
- Cevizci, A. (2010). *Felsefe Tarihi* (2. bs). Say Yayınları.
- Cevizci, A. (2014). *Eğitim Felsefesi* (3. bs). Say Yayınları.
- Çelebi, A. (2013). *İslam'da Eğitim Öğretim Tarihi* (A. Yardım, Çev.). Damla Yayınları.
- Demirkıran, A. M. (2018). Modernleşme ve Tanzimat Dönemi Eğitimi. İçinde *Kronolojik ve Tematik Türk Eğitim Tarihi* (ss. 57-86). İdeal Kültür Yayınları.
- Demokrat Parti. (1946). *Demokrat Parti Tüzük ve Programı*. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/items/3bf0ffa7-72ba-4c30-b434-997981e900bc>
- Dumlu, A., Şahin, M., & Şahin, M. (2023). Eski Mısır'da Eğitim. *Ekev Akademi Dergisi*, 93, 1-11.
- Erdem, Y. T. (2018). Türk Eğitim Tarihinde Kadın, Çocuk ve Aile Eğitimi. İçinde *Kronolojik ve Tematik Türk Eğitim Tarihi* (ss. 175-194). İdeal Kültür Yayınları.
- Erdoğan, N. (2023). Türkiye'de Yükseköğretimde Son Yüzyılda Yaşanan Değişim ve Gelişmeler. İçinde *Türkiye'nin Yüz Yılı Yükseköğretim* (ss. 1-46). Nokta Kitap.
- Ergin, O. N. (1977). *İstanbul Mektepleri ve İlim, Terbiye ve Sanat Müesseseleri – Dolayısıyla – TÜRKİYE MAARİF TARİHİ: C. I-II*. Eser Matbaası.
- Ersoy, M. A. (2020). *Asım* (F. Gökçek, Ed.; 6. bs). Dergah Yayınları.

Fortna, B. C. (2005). *Mekteb-i Hümayun. Osmanlı İmparatorluğunun Son Döneminde İslâm, Devlet ve Eğitim*. İletişim Yayınları.

Fortna, B. C. (2013). *Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemlerinde Okumayı Öğrenmek*. Koç Üniversitesi Yayınları.

Giorgetti, F. M. (2016). *Eğitim Ritüelleri*. Yeni İnsan Yayınevi.

Giorgetti, F. M. (2018). Erken Cumhuriyet / Atatürk Dönemi Eğitim (1920-1938). İçinde *Kronolojik ve Tematik Türk Eğitim Tarihi* (ss. 117-150). İdeal Kültür Yayınları.

Güleç, S. G. (2023). Modern Çin Eğitim Sisteminde Geleneksel İzler: Konfüçyüsçü Eğitimin Yeniden Canlanması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32(1), 313-327.

Gündoğdu, Y. B. (2016). Mescidlerin Ayrılmaz Bir Unsuru Olarak Eğitim. *International Journal of Social Science*, 45, 313-325.

Gündüz, M. (2022). *Eğitim Üzerine* (1. bs). Nokta Kitap.

Güngör, T. (2007). *Enderun Saray Mektebi'nde Has Oda Teşkilatı* [YL]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hızlı, M. (2008). Osmanlılarda İlköğretimin Tarihi. *TALİD*, 6(12), 85-106.

İhsanoğlu, E. (1993). Dârülfünun. İçinde *DİA* (C. 8, ss. 521-525).

İlkin, S., & Tekeli, İ. (1999). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin Oluşumu ve Dönüşümü*. TTK Yayınları.

İpşirli, M. (1997). Harem (Osmanlı Devleti). İçinde *DİA* (C. 16, ss. 135-138). TDV Yayınları.

Kafesoğlu, İ. (1996). *Türk Milli Kültürü* (14. bs). Boğaziçi Yayınları.

Kamer, S. T. (2013). *Türk Eğitim Sisteminde Karma Eğitime İlişkin Fikirler, Tartışmalar ve Uygulamalar (1908 – 1950)* [Dr]. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kara, İ., & Birinci, A. (2019). *Bir Eğitim Tasavvuru Olarak MAHALLE / SIBYAN MEKTEPLERİ Hatıralar Yorumlar Tetkikler* (5. bs). Dergah Yayınları.

Kara, M. (2008). Tekke Eğitimi ve Literatürü. *TALİD*, 6(12), 107-138.

Kara, M. (2011). Tekke. İçinde *DİA* (C. 40, ss. 368-370). TDV Yayınları.

Kaya, T. (2014). *Tevfik İleri ve Türk Eğitim Sistemindeki Yeri* [YL]. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kazıcı, Z. (1988). Ahîlik. İçinde *DİA* (C. 1, ss. 540-542).

Kazıcı, Z., & Ayhan, H. (2010). Talim ve Terbiye. İçinde *DİA* (C. 39, ss. 515-523). TDV.

Kenan, S. (2009). Modern Eğitimde Kaybolan Nokta Değerler Eğitimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(1), 259-295.

Kenan, S. (2013). Türk Eğitimi ve Deneyiminin Dönüm Noktaları Üzerine Bir Çözümleme. *Osmanlı Araştırmaları*, 41, 1-32.

Kenan, S. (2015). Modern Üniversitenin Oluşum Süreci. *Osmanlı Araştırmaları*, 45, 333-367.

Koçer, H. A. (1980). *Eğitim Tarihi (İlk Çağ)*. Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Koçer, H. A. (1991). *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi* (2. bs). MEB Yayınları.

Kodaman, B. (1999). *Abdülhamit Devri Eğitim Sistemi* (3. bs). TTK Yayınları.

Kur’an-ı Kerim (H. Karaman, Çağrı Mustafa, İ. K. Dönmez, & S. Gümüş, Çev.; 2023. bs). Diyanet İşleri Başkanlığı.

Kutluer, İ. (2000). İlim. İçinde *DİA* (C. 22, ss. 109-114). TDV.

Kütükoğlu, M. (1976). 1869’da Faal İstanbul Medreseleri. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, 7/8, 277-392.

Landsberger, B. (1943). Sümerler (M. O. Tosun, Çev.). *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1(5), 89-96.

Leiser, G. (1986). Notes on the Madrasa in Medieval Islamic Society. *The Muslim World*, 76, 16-23.

Lewis, G. (2007). *Trajik Başarı Türk Dil Reformu* (M. F. Uslu, Çev.). Paradigma Yayınları.

M. Zekeriya [Sertel]. (1333). “Milli Terbiye, Fenni Terbiye”. *Mualim*, 15, 534-537.

Maarif Nezareti. (1329). *Tedrisât-ı İbtidâiye Kanûn-ı Muvakkati*. Maarif-i Umûmiye Nezareti.

Maarif Nezareti. (1869). *Maarif-i Umûmiye Nizamnâmesi*. Matbaa-i Âmire.

Makdisi, G. (2012). *Orta Çağ'da Yüksek Öğretim İslam Dünyası ve Hıristiyan Batı*. Klasik Yayınları.

MEB. (1973). *Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz*. Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739 (1973). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin>

Nafi Atuf [Kansu]. (1330). Çocuklar İçin Bir Bayram. *Terbiye*, 1, 7-10.

Ölmez, A. (2014). II. Meşrutiyet Devrinde Osmanlı Medreselerinde Reform Çabaları ve Merkezleşme. *Vakıflar Dergisi*, 41, 127-140.

Özalp, R. (1982). *Milli Eğitimle İlgili Mevzuat (1857 – 1923)*. Milli Eğitim Basımevi.

Özcan, A. (1997). Harbiye. İçinde *DİA* (C. 16, ss. 115-119).

Öztürk, C. (1996). *Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası*. TTK Yayınları.

Öztürk, K. (2022). *Modern Bireyi Eğitmek II. Meşrutiyet Dönemi'nde Tedrisat, Terbiye ve Eğitim*. Nokta Kitap.

Öztürk, K. (2023). İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin İmam Hatip Tercih Nedenleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 57(57), 27-59.

Perk, H. (2012). *Eğitim Tarihimizde (1869-1950) Mükafat Belgeleri, Tuliya Perk Koleksiyonu*. Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

Rich, N. (1970). *The Age of Nationalism and Reform 1850-1890*. W. W. Norton & Company Inc.

Ruşen Eşref [Ünaydın]. (1332). Darülmualimîn'de Bir Terbiye-i Bedeniyye Günü. *Tedrisat*, 33, 201-204.

Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlıdan Günümüze Eğitim Tarihi*. Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Satı [el- Husrî]. (1327). Darülmualimîn'e Mülhak Numûne ve Tatbikat Mektebi İbtidâiyyesi [Tevzî-i Mükâfatında İrad Edilen Nutuktan]. *Tedrisât-ı İbtidâiye (Tedrisat) Mecmuası*, 14, 41-43.

Somel, S. A. (2010). *Osmanlıda Eğitimin Modernleşmesi (1839-1908): İslâmlaşma, Otokrasi ve Disiplin*. İletişim Yayınları.

Starr, S. F. (2020). *Kayıp Aydınlanma Arap Fetihlerinden Timur'a Orta Asya'nın Altın Çağı* (Y. S. İnanç, Çev.; 4. bs). Kronik Kitap.

Şanal, M., & Alaca, E. (2018). Tanzimat'tan Günümüze Öğretmen Yetiştirme. İçinde *Kronolojik ve Tematik Türk Eğitim Tarihi* (2. bs, ss. 283-305). İdeal Kültür Yayınları.

Tuncor, F. R. (1989). *Milli Eğitim Bakanlığı Bibliyografyası (1923-1985)*. MEB Yayınları.

Türk, E. (Ed.). (2015). *Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim*. MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü.

Türk Tarih Kurumu. (2010). *İkinci Türk Tarih Kongresi* (2. bs). Türk Tarih Kurumu.

Yılmaz, N., & Demirel, Ş. (2023). Budist Dönemde Hindistan'da Eğitim. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 63-70.

Ziya Gökalp. (1332). Milli Terbiye. *Muallim*, 1, 3-9.

Zürcher, E. J. (2000). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi* (7. bs). İletişim Yayınları.

politikaları, demokratik bir ülkede yaşamın gerektirdiği şekilde eğitim düzeyi yüksek, nitelikli ve donanımlı, kendinin ve dünyanın farkında olan bireyler yetiştirmeyi sağlayacak şekilde oluşturulmalıdır.

Kaynakça

Adem, M. (1993). Ulusal eğitim politikamız ve finansmanı. *A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*. No.172.

Adem, M. (1997). Ulusal eğitim politikamız nasıl olmalıdır?. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 52(1), 51-65.

Akın, U., & Arslan, G. (2014). İdeoloji ve eğitim: Devlet-eğitim ilişkisine farklı bir bakış. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 81-90.

Althusser, L. (2015). *İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları* (A. Tümertekin, Çev.). İthaki Yayınları. (Orijinal Baskı, 1995).

Al'Abri, K. (2011). The impact of globalization on education policy of developing countries: Oman as an example. *Literacy Information and Computer Education Journal*, 2(4), 491-502.

Apple, M. W. (2003). *The state and the politics of knowledge*. Routledge.

Apple, M. W. (2017). *Eğitim toplumu değiştirebilir mi?* (Ş. Çınkır, Çev. Ed.). Anı Yayıncılık. (Orijinal baskı, 1988).

Atlama, S., & Özsoy, C. (2009). Eğitimde toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Türkiye'nin karşılaştırmalı bir analizi. *Uluslararası 7. Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı*, 63-77.

Aypay, A. (2015). *Eğitim politikası* (2. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.

Bakioğlu, A., & Korumaz, M. (2019a). Eğitim politikasının çerçevesi. A. Bakioğlu, & M. Korumaz (Ed.) *Eğitim politikaları içinde* (s.19-70). Nobel Akademik Yayıncılık.

Bakioğlu, A., & Korumaz, M. (2019b). Yabancı uzman ve danışmanların Türk eğitim politikasına etkileri. A. Bakioğlu, & M. Korumaz (Ed.) *Eğitim politikaları içinde* (s.335-374). Nobel Akademik Yayıncılık.

Balcı, A. (2005). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü*. Pegem Akademi.

Balcı, E. (2022). *Türkiye’de eğitim politikaları (1923-1980)*. Pegem Akademi.

Ball, S. J. (1998). Big Policies/Small World: An introduction to international perspectives in education policy. *Comparative Education*, 34(2), 119–130. <https://doi.org/10.1080/03050069828225>

Beltekin, N. (2022). Eğitim politikalarıyla ilgili temel kavramlar. A. Balyer, K. Özcan, & A. Bayram (Ed.) *Eğitim politikaları içinde* (s.1-20). Anı Yayıncılık.

Coşkun, M. (2020). Ülkelerin zorunlu eğitim süreçlerine ve PISA başarılarına ilişkin bir karşılaştırma. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(3), 124-137.

Çetin, H. (2001). Devlet, ideoloji ve eğitim. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 201-211.

Durkheim, E. (2016). *Eğitim ve sosyoloji* (P. Ergenekon, Çev.). Pinhan Yayıncılık. (Orijinal Baskı, 1922).

Dünya Bankası (2011). Türkiye’de temel eğitimde kalite ve eşitliğin geliştirilmesi zorluklar ve seçenekler. World Bank. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/968021468110644996/pdf/541310SR0P107700Quality0Report02011.pdf> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

Dye, T. (2011). *Understanding public policy*. Pearson Education, Inc.

Eginton, D. P. (1931). Education as a function of the state. *The Phi Delta Kappan*, 14(3), 65-72.

Fowler, F. C. (2013). *Policy studies for educational leaders: An introduction* (4. Baskı). Pearson.

Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa birleşme süreci Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80.

Giddens, A. (2000). *Elimizden kaçıp giden dünya*. (O. Akınhay, Çev.). Alfa Yayınları

Günlü, R. (2002). Devlet ve Eğitim. *Mülkiye Dergisi*, 26(233), 225-264.

Hall, J. A., & Ikenberry, G. J. (2000). *Devlet* (Y. O. Alibeygil & M. Şipal, Çev.). Doruk Yayıncılık. (Orijinal Baskı, 1989).

Heywood, A. (2013). *Siyaset*. (B. B. Özipek vd., Çev.). Adres Yayınları.

Kaplan, İ. (2008). Milli eğitim ideolojisi. T. Bora & M. Gültekingil (Ed.), *Modern Türkiye'de siyasi düşünce: Milliyetçilik (4. Cilt)(3. Baskı)* içinde (s.788-799). İletişim Yayınları.

Karakütük, K. (2012). *Eğitim planlaması*. Elhan Kitap.

Karaman, K. (2010). Küreselleşme ve eğitim. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(3), 131-144.

Keser-Aschenberger, F. (2012). *Dynamics of policy formation in Turkey and the U.S.: A comparative case study of two reform initiatives* (Yayın No. 345470) [Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Korumaz, M. (2017). *Eğitim politikası süreçlerinde eğitim yöneticilerinin rollerinin incelenmesi* (Yayın No.469584) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Köse, H. M. (2009). *Siyaset*. TDK İslam Ansiklopedisi. <https://islamansiklopedisi.org.tr/siyaset> adresinden 10 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

MEB (2024). *Milli Eğitim Bakanlığı 2024-2028 stratejik planı*. <https://sgb.meb.gov.tr/yayinlarimiz/yayin/112> adresinden 16 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.

OECD (2013). Eğitim politikası genel görünümü: Türkiye. https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/10103823_15024414_eitimpolitikasgenelgrnmtrkiye.pdf adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

Özsoy, S. (2012). Eğitimi politik düşün(eme)mek üzerine bir örnek olay incelemesi: 4x3'lük zorunlu eğitim tartışmaları. *Eğitim Bilim Toplum*, 10(39), 93-123.

Platon. (2013). *Devlet*. İş Bankası Kültür Yayınları.

Poggi, G. (2019). *Modern devletin gelişimi: Sosyolojik bir bakış*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Serter, N. (1982). Bir devlet görevi olarak eğitim. *Journal of Social Policy Conferences (No.31)* içinde (s.381-394). Istanbul University.

Şadioğlu, N. Ç. (2013). Avrupa Birliği müzakere sürecinde Türk eğitim ve kültür sisteminin literatür açısından değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 37, 1-20.

Şimşek, U., Küçük, B., & Topkaya, Y. (2012). Cumhuriyet dönemi eğitim politikalarının ideolojik temelleri. *Electronic Turkish Studies*, 7(4), 2809-2823.

Şişman, M. (2011). *Eğitim bilimine giriş*. Pegem Akademi.

Tangülü, Z., Karadeniz, O., & Ateş, S. (2014). Cumhuriyet dönemi eğitim sistemimizde yabancı uzman raporları (1924-1960). *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 1895-1910.

Tezcan, M. (2021). Eğitimin siyasal temelleri. V. Sömnez (Ed.) *Eğitim bilimine giriş* (16. Baskı) içinde (s.289-306). Anı Yayıncılık.

Toma, E. F. (2004). Education and the State. Rowley, C.K., & Schneider, F. (Ed.) *The Encyclopedia of Public Choice* içinde (s.507-510). Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-306-47828-4_83

Tural, N., & Karakütük, K. (1991). Eğitim politikası. *Eğitim ve Bilim*, 15(82), 16-24. <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/6055/2235> adresinden 10 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

TEDMEM, (2023). *2022 Eğitim değerlendirme raporu*. Türk Eğitim Derneği (TED).

T.C. 1924 Anayasası (1924). Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1924-anayasasi/> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

T.C. 1961 Anayasası (1961). Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

T.C. 1982 Anayasası (1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

T.C. Resmi Gazete (14574, 24 Haziran 1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

T. C. Resmi Gazete (30474, 10 Temmuz 2018). Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Nu-

marası: 1). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf> adresinden 16 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.

T. C. Resmi Gazete (32356, 1 Kasım 2023). On İkinci Kalkınma Planı. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/11/20231101M1.pdf> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

Urhan, V. (2016). Siyaset felsefesi bağlamında devlet, hükümet ve bürokrasi. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (22), 1-14.

Wirt, F., Mitchell, D., & Marshall, C. (1988). Culture and education policy: Analyzing values in state policy systems. *Educational evaluation and policy analysis*, 10(4), 271-284.

Varış, F. (1991). *Eğitim bilimine giriş*. Alkım Yayınları.

Yağcı, E. (1998). Demokrasi ve eğitim. *Eğitim ve Bilim*, 22(107), 15-22. <https://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5210/1357> adresinden 11 Nisan 2024 tarihinde erişilmiştir.

Yıldız, N. (2008). Neoliberal küreselleşme ve eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 13-32.

Yıldız, S., & İnci, S. (2018). Eğitimin politik temelleri. S. Çelenk (Ed.) *Eğitime giriş içinde* (s.167-203). Pegem Akademi.

da eğitim maliyetlerinde artışa sebep olmaktadır. Akıllı sınıflar, teknolojik altyapı maliyetleri, dijital kaynaklara erişim gibi ihtiyaçlar için bireylerin ve devletlerin daha fazla harcama yapması gerekmektedir. Aynı zamanda rekabeti artırdığı için bireyleri durmak bilmeyen bir yarışa sokmaktadır. Giderek yaygınlaşan uzaktan çalışma sistemleri de küresel bir ekonominin oluşmasına neden olmakta ve bireyler buldukları ülkede farklı bir ülke için çalışarak ekonomik değişimlere sebep olmaktadır. Bu durumu yönetmek devletler için de giderek zorlaşmaktadır. Daha önemlisi gelişen teknolojiler ve bunun sonucu giderek yaygınlaşan yapay zekâ uygulamaları da bazı meslekleri işlevsiz hale getirmektedir. Bu durum istihdam alanını daralttığından devletlerin yeni istihdam alanı oluşturması gerekmektedir. Yapılacak olan eğitim planlamaları ve düzenlenecek eğitim politikaları bu konuda daha fazla önem kazanmaktadır.

Kaynakça

Akgün, N., & Yılmaz, Ö. (2020). Eğitim ekonomisi ile ilgili temel kavramlar. İ. Kocabaş (Ed.), *Eğitim ekonomisi* içinde (s.17-44). Asos Yayınları.

Arabacı, İ. B. (2011). Türkiye’de ve OECD ülkelerinde eğitim harcamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 100-112.

Bahat, İ., & Ömür, Y. E. (2023). Eğitimin ekonomik temelleri. Ü. Dilekçi (Ed.) *Eğitime giriş* içinde (s. 173-200). Pegem Akademi Yayıncılık.

Bildirici, Z. (2017). *Türkiye ve Avrupa’da okul öncesi eğitim ekonomisinin karşılaştırmalı analizi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gencer, E. G., Korlu, Ö., Kesbiç, K., Akay S. S., Kotan, H., & Arık, B.M. (2023). *Eğitim izleme raporu 2023*. Eğitim Reformu Girişimi.

Gökdere, A. (1991). *Ekonomi bilgisi*. İş Bankası Yayınları.

Gümüş, E., & Şişman, M. (2014). Eğitimin maliyeti ve finansmanı. E. Gümüş, & M. Şişman (Ed.), *Eğitim ekonomisi ve planlaması* içinde (s. 71-96). Pegem Akademi.

Heyneman, S. P. (1993). “The Financing of Education”, Education for a Changing World of Work and Market Economy, Council of Europe Seminar on Education; structures, Policies and Strategies. Strasbourg, 7-10 December.

Koç, H. (2007). Eğitim sisteminin finansmanı. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 39-50.

Kurul, N. (2012). *Eğitim finansmanı*. Siyasal Kitabevi.

Mumcu, N. (1988). *Mikro ekonomik analize giriş*. Filiz Kitabevi.

OECD. (2023). Education at a Glance 2023: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>

Özer, M. (2022). *2023 yılı bütçe sunuş metni*. MEB.

Schultz, T. W. (1959). Investment in man: An economist's view. *Social Science Review*, 33(2), 109, 117.

Schultz, T. W. (1961). Investment in human capital. *The American Economic Review*, 51(1), 1-17.

Sönmez, V. (2017). *Gelecekteki olası eğitim sistemleri ve bazı araştırmalar*. Anı Yayıncılık.

Şişman, M. (2022). Eğitimin ekonomik temelleri. M. Şişman (Ed.), *Eğitime giriş içinde* (s.159-188). Pegem Akademi Yayıncılık.

Taş, A. (2019). Eğitimin ekonomik temelleri. E. Karip (Ed.), *Eğitime giriş içinde* (s.165-198). Pegem Akademi Yayıncılık.

Tekin, Y. (2023). *2024 yılı bütçe sunuş konuşması*. MEB.

Turhan, M., & Erol, Y. C. (2020). Eğitim ekonomisine ilişkin temel kavramlar. R. Yirci & M. Sağır (Ed.), *Eğitim ekonomisi ve planlaması içinde*. Pegem Akademi Yayıncılık.

TÜİK. (2022). *Eğitim harcamaları istatistikleri*. Türkiye İstatistik Kurumu.

Ünal, L. I. (1996). *Eğitim ve yetiştirme ekonomisi*. Epar Yayınları, Torun Matbaası, Ankara.

Yıldız, K., Akgün, N. (2018). Eğitimin ekonomik temelleri. S. Çelenk (Ed.), *Eğitime giriş içinde* (s. 139-163). Pegem Akademi Yayıncılık.

sel, politik, sosyal ve bireysel yaklaşımlardan faydalanılarak hazırlanmalı ve yürütülmelidir. Öğrenme sürecinde deney, gözlem, bilimsel araştırma gibi yöntemlerden faydalanılarak bilgiye ulaşma yolları edindirilmelidir. Sınıfta ise özgür, demokratik ve çoğulcu bir ortam tasarlanarak öğrencilerin fikir geliştirmeleri desteklenmelidir.

Küresel krizlerin aşılması için ihtiyaç duyulan reformun yalnızca politik olamayacağı görüşünden doğan yeniden kurmacı eğitim felsefesi, “toplum merkezli” eğitim sistemini savunarak tüm toplumsal sınıfların ihtiyacına cevap verecek bir eğitim modelini savunur (Cihan, 2023). Dewey, Counts, Brameld, Freire gibi düşünürlerin geliştirdiği yeniden kurmacılıkta, toplumların sorunlarını demokratik ve çoğulcu biçimde çözebilecek iler görüşlü liderler yetiştirmek hedeflenir.

Kaynakça

Akyüz, Y. (2019). İbni Sina'nın Türk ve Dünya Eğitim Tarihindeki Yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1-13. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000815.

Arslan, A. (2010). *Felsefeye giriş*. Ankara: Adres Yayınları.

Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.

Cihan, M. (2023). Eğitim felsefesi. Ed. Mustafa Cihan ve Serdar Saygılı. *Felsefeye giriş* içinde. (ss. 195-226) Ankara: Pegem Yayıncılık.

Clark, J. (2006). Philosophy of education in today's world and tomorrow's: A view from 'Down Under', *Paideusis*, 15(1), 21-30.

Duralı, T. (2011). *Felsefe-Bilimin doğulu: Aristoteles'te canlılar ve bilim sorunu*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Eflatun. (2007). *Devlet*. Ankara: Elips Kitap.

Ergün, M. (2019). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Eroğlu, A. (2023). *Felsefeye giriş* içinde. Ed. Mustafa Cihan ve Serdar Saygılı. (ss.155-171). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Farabi. (2018). *Mutluluğun kazanılması*. Çev. Ahmet Arslan. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Guattari G. ve Deleuze F. (2001). *What is Philosophy?*. Çev. Hugh Tomlinson ve Graham Burchell. New York: Columbia University Press.

Guterk, G. L. (1997). *Eğitime felsefi ve ideolojik yaklaşımlar*. Çev. Nesrin Kale. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Güçlü, M. (2020). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Pegem Yayınları.

Hegel, G. W. F. (1874). *The Logic of Hegel*. Clarendon Press.

Hirst, P. ve Peters, R. (1970) *The Logic of Education*. London: Routledge & Kegan Paul.

Kant, I. (2007). *Critique of Pure Reason*. Germany: Penguin Classics.

Kılınç, A. Ç. (2019). Eğitimin felsefi temelleri. Ed. Temel Çalık, Mehmet Metin Arslan. *Eğitime giriş* içinde. (ss. 192-218) Ankara: Pegem Yayınevi.

Özaydınlı, B. (2018). Eğitimi felsefi temelleri. *Eğitime giriş* içinde. (ss.82-111). Ed. Süleyman Çelenk. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Philips, D. C. (2019). Eğitim felsefesi nedir? Çev. E. Turhan. *Eğitim felsefesi kılavuzu*, Çev. Ed. H. Ünder. Ankara: Pegem Yayınevi.

Polat, Ü. (2019). Eğitimin felsefi temelleri. *Eğitime Giriş* içinde. Ed. Mücahit Kağan, Sinan Yalçın. Ankara: Pegem Yayınevi.

Politzer, G. (1972). *Felsefenin temel ilkeleri*. Çeviren M. Ardos. Sol Yayınları.

Sartre, J. P. (1997). *Varoluşçuluk*. Çev. A. Bezirci. İstanbul: Say Yayınları.

Saygılı, S. (2023). Felsefeye giriş, Ed. Mustafa Cihan, Serdar Saygılı. *Felsefeye giriş* içinde. (ss.1-30) Ankara: Pegem Yayınevi.

Solomon, R. C. Ve Higgins, K. M. (2013). *Felsefenin kısa tarihi*. Çev. Mustafa Topal. İstanbul: İletişim Yayınları.

Sönmez, V. (2015). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Taşdelen, V. (2011). Eğitimden felsefeye. Ed. Vefa Taşdelen, Ahmet Yayla, Alaattin Karaca. *Eğitimden Felsefeye: Necmettin Tozlu Armağanı* içinde. (ss.225-225). Ankara: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.

Winch, C. ve Gingell, J. (2008). *Philosophy of education: Key concepts*. 2. Bs. Oxon: Routledge.

Ausubel (1968), anlamlı öğrenme ve mekanik öğrenme arasında bir ayırım yapmaktadır. Mekanik öğrenmede, önceden öğrenilen konular ile herhangi bir bağlantı kurulmaz ve bu şekilde öğrenilen bir bilgi daha çabuk unutulur. Anlamlı öğrenmede ise konuyla ilgili farklı kavramlar ile bağlantılar kurulur, önceki bilgiler göz önünde bulundurulur ve öğrenme sürecine dahil edilir ve bu sayede konu bütünüyle öğrenilebilir.

Buluş yoluyla öğrenme

Jerome Bruner tarafından öne sürülen bu öğrenme türü, bireyin kendi çalışmalarından yola çıkarak bir sonuca varmasını içermektedir. Buluş yoluyla öğrenme, bireylerin birer kütüphane haline gelmesinden daha çok bilgiye erişme yollarını edinmesini içermektedir. Birey kendi kendine bir bilim insanı gibi hareket ederek bilgiyi kazanabilmelidir (Bruner, 1966). Buluş yoluyla öğrenme, bireyin merakını ortaya çıkarması ve motivasyonu cevaplara ulaşmaya dek sürdürmesi yönünden diğer öğrenme türlerinden farklılaşmaktadır. Bunun yanı sıra bireyler bu öğrenme türünde problemleri bağımsız biçimde çözmeye çalışmaktadırlar. Bilgi doğrudan alınmak yerine analiz edilmekte, sentezlenmekte ve uygulamaya geçirilmektedir. Burada temel amaç öğrencilerin öz-yeterliliğinin artması ve bağımsız hale gelmelerinin sağlanmasıdır (Senemoğlu, 2020). Bruner, tüm bireylerde bulunan bazı temel güdülerden söz etmektedir. Bunlardan ilki meraktır. Merak içten bir güdülenme sağlayarak öğrenmenin sürekliliğine katkıda bulunur. İkinci güdü başarıma güdüsüdür. Bireyler daha başarılı oldukları alana ilgi duymaya yatkındırlar. Üçüncü güdü başkalarıyla birlikte hareket etmeyi içermektedir. Bu güdü ile bireyler birlikte birtakım işleri tamamlayabilmektedirler (Yeşilyaprak ve Uçar, 2017). Bireylerin öğrenmeye dair bu temel güdüleri dikkate alınarak eğitim süreçlerinin düzenlenmesi öğrenmenin etkili gerçekleşebilmesine katkı sağlamaktadır.

Kaynakça

- Akbaba, S. (2021). *Öğrenme psikolojisi* (10. Basım). Pegem Akademi.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Anderson, J. R. (1983). *The architecture of cognition*. Cambridge: Harvard University Press.

Atkinson, R. C., & Shiffrin, R. M. (1968). Human memory: A proposed system and its control processes. *Psychology of Learning and Motivation*, 2, 89-195.

Ausubel, D. P. & Robinson F. G. (1969). *School learning: An Introduction to Educational Psychology*. New York: Holt, Rinehart and Winston Inc.

Ausubel, D.P. (1968). *Educational psychology: a cognitive view*. Holt, Rinehart and Winston: New York.

Aydın, B. (2017). Gelişimin doğası. İçinde B. Yeşilyaprak (Ed.), *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme-öğretim* (17. Basım). Pegem Akademi.

Aydoğan, D. (2020). Gelişimle ilgili temel kavramlar. İçinde Ş. Işık (Ed.), *Eğitim Psikolojisi* (8. basım). Pegem Akademi.

Bacanlı, H. (2018). *Eğitim psikolojisi* (25. Basım). Pegem Akademi.

Baddeley, A. D. (1986). *Working memory*. Oxford: Oxford University Press.

Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York: Freeman.

Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs NJ: Prentice Hall.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84, 191-215.

Bandura, A. (1972). *Modeling theory: Some traditions, trends, and disputes*. In *Recent trends in social learning theory* (pp. 35-61). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-545050-8.50008-0>

Bandura, A. (1969). *Social-learning theory of identificatory processes*. in *Handbook of Socialization Theory and Research*, 213-262.

Bandura, A. (1965). Influence of models' reinforcement contingencies on the acquisition of imitative responses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1(6), 589. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=7f4bc8fca3f65f452caee4ce1edc0e806cb37a5f>

Beckett, C., & Taylor, H. (2016). *Human growth and development* (3. basım). SAGE Publications.

Bee, H., & Boyd, D. (2010). *The developing child* (12. basım). Pearson.

Blakemore, S. J., & Frith, U. (2005). *The learning brain: Lessons for education*. Blackwell Publishing. <https://psycnet.apa.org/record/2005-07183-000>

Bringuier, J. C. (1980). *Conversations with Jean Piaget*. University of Chicago Press.

Broadbent, D. E. (1958). *Perception and communication*. Oxford: Pergamon Press. https://pure.mpg.de/rest/items/item_2300885/component/file_2300884/content

Bruner, J. S. (1966). *Toward a Theory of Instruction*. Norton.

Catania, A. C. (1984). The operant behaviorism of BF Skinner. *Behavioral and Brain Sciences*, 7(4), 473-475. https://www.researchgate.net/profile/A-Catania-2/publication/231846087_The_operant_behaviorism_of_B_F_Skinner/links/5d8bc5d3a6fdcc25549a408b/The-operant-behaviorism-of-B-F-Skinner.pdf

Duncan, R. M. (1995). Piaget and Vygotsky Revisited: Dialogue or Assimilation? *Developmental Review*, 15(4), 458-472. <https://doi.org/10.1006/DREV.1995.1019>

Eggen, P. & Kauchak, D. (2001). *Educational psychology* (5th Edition). New Jersey: Merrill Prentice Hall.

Erikson, E. H. (1968). *Identity, youth and crisis*. W. W. Norton Company.

Feldman, D. (2003). Cognitive development in childhood. İçinde & J. M. . M. Lerner, M. A. Easterbrooks (Ed.), *Handbook of psychology* (s. Vol. 6, 195-210).

Feldman, D. H. (2003). Cognitive Development in Childhood. İçinde M. A. E. & J. M. R. M. Lerner (Ed.), *Handbook of Psychology* (C. 6, ss. 195-210). Wiley. <https://doi.org/10.1002/0471264385.WEI0608>

Freud, S. (1900). *The interpretation of dreams* (S. E., Vols. 4-5). Hogarth.

Freud, S. (1923). *The ego and the Id* (S. E., Vol. 19, pp. 1-66). Hogarth.

Freud, S. (1935). *A general introduction to psychoanalysis*. New York: Pocket Books.

Gagne, R. (1977). *The conditions of learning* (2nd ed.). New York, NY: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Harris, M., & Westermann, G. (2014). *A student's guide to developmental psychology*. Psychology Press.

Kohlberg, L. (1976). Moral stages and moralization: The cognitive-developmental approach. İçinde T. Lickona (Ed.), *Moral Development and Behavior: Theory, Research and Social Issues* (ss. 31–53). Holt,

Kohlberg, L. (y.y.). Stage and sequence: The cognitive-development approach to socialization. İçinde D. A. G. (Ed.) (Ed.), *Handbook of Socialization Theory and Research* (ss. 347–480). Rand McNally.

Kohler, W. (1969). *Gestalt psychology and natürel science*. In W. Kohler, *The Task of Gestalt Psychology*. (s. 63-93). Princenton, NJ: Princenton University Press.

Külahoğlu, Ş. (2017). Gelişim ve öğrenme psikolojisine giriş. İçinde B. Yeşilyaprak (Ed.), *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme-öğretim* (17. Basım). Pegem Akademi.

Lewin, K. (1935). *A dynamic theory of personality*. New York, NY: McGraw-Hill.

Lewin, K. (1936). *Principles of topological psychology*. New York, NY: McGraw-Hill

Lockwood, P., & Kunda, Z. (1997). Superstars and me: Predicting the impact of role models on the self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(1), 91. <http://gribouts.free.fr/psycho/menace%20du%20st%E9r%E9o/lockwood%20et%20kunda-modeles.pdf>

Manz, C. C., & Sims Jr, H. P. (1981). Vicarious learning: The influence of modeling on organizational behavior. *Academy of Management Review*, 6(1), 105-113. <https://doi.org/10.5465/amr.1981.4288021>

Miller, P. (2016). *Theories of developmental psychology* (6. basım). Worth Publishers.

Miller, C. E. (1956). The magical number seven plus or minus two: some limits on our capacity for processing information. *Psychological Review*. 63(2), 81-97.

Morgan, C. T. (1981). *Psikolojiye giriş ders kitabı*. Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.

Muro, M., & Jeffrey, P. (2008) A critical review of the theory and application of social learning in participatory natural resource mana-

gement processes, *Journal of Environmental Planning and Management*, 51:3, 325-344. <https://doi.org/10.1080/09640560801977190>

Olson, M.H., & Ramirez, J.J. (2013). *An introduction to theories of learning* (9th ed.). Routledge.

Omron, J. E. (2020). *Öğrenme psikolojisi* (Çev. Ed. Baloğlu, M.). Ankara: Nobel Yayın.

Piaget, J. (1972). Intellectual Evolution from Adolescence to Adulthood. *Human Development*, 15, 1-12. <https://doi.org/10.1159/000112531>

Piaget, J. (1970). Piaget's Theory (G. Gellerier & J. Langer, Trans.). In: P.H. Mussen (Ed.), *Carmichael's Manual of Child Psychology* (3rd Edition, Vol. 1). New York: Wiley.

Piaget, J. (1967). *Six psychological studies*. Random House.

Piaget, J. (1954). *The construction of reality in the child*. Ballentine Books.

Piaget, J. (1952). The origins of intelligence in children. İçinde Çev. M. Cook (Ed.), *The origins of intelligence in children*. W W Norton & Co. <https://doi.org/10.1037/11494-000>

Santrock, J. W. (2019). *Yaşam boyu gelişim* ((Çev. Ed.) Galip Yüksel (ed.)). Nobel.

Santrock, J. W. (2011). *Adolescence* (14.basım). McGraw-Hill.

Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya* (27. Basım). Anı Yayıncılık.

Schunk, D. H. (1995). *Self-efficacy and education and instruction*. In J. E. Maddux. s. 281-303. New York: Plenum.

Skinner, B. F. (1968). Teaching science in high school. what is wrong? Scientists have not brought the methods of science to bear on the improvement of instruction. *Science*, 159(3816),704-710.

Skinner, B. F. (1948). 'Superstition' in the pigeon. *Journal of Experimental Psychology*, 38, 168-172.

Skinner, B. F. (1938). *The Behaviour of organisms: An experimental analysis*. New York: Appleton- Century.

Skinner, B. F., & Ferster, C. B. (1957). *Schedules of reinforcement*. BF Skinner Foundation.

Pavlov, I. P. (1949). *Conditioned Responses*. In W. Dennis (Ed.), *Readings in general psychology* (pp. 249–267). Prentice-Hall, Inc. <https://doi.org/10.1037/11352-036>

Rubin, E. (1921). “Figure and ground”[Visuell wahrgenommene Figuren (1921, Glydendalkse)], reprinted. *Readings in Perception*, 194–203.

Toker, F. Kuzgun, Y. Cebe, N., & Uçkunkaya, B. (1968). *Zeka Kuramları*. Ankara: M.E.B.Talim ve Terbiye Dairesi Araştırma ve Değerlendirme Bürosu.

Tolman, E. C., & Honzik, C. H. (1930). Introduction and removal of reward, and maze performance in rats. *University of California Publications in Psychology*, 4, 257–275.

Thorndike, E. L. (1898). Animal intelligence: An experimental study of the associative processes in animals. *Psychological Monographs: General and Applied*, 2(4), i-109. Erişim: 10.10. 2023, https://ia600708.us.archive.org/view_archive.php?archive=/22/items/crossref-pre-1909-scholarlyworks/10.1037%252Fh0065786.zip&file=10.1037%252Fh0067373.pdf

Tulving, E. (1972). Episodic and semantic memory. In E. Tulving & W. Donaldson (Eds.), *Organization of Memory* (pp. 381-403). Academic Press. <https://alicekim.ca/EMSM72.pdf>

Watson, J. B., & Rayner, R. (1920). Conditioned emotional reactions. *Journal of Experimental Psychology*, 3(1), 1-14. Erişim: 10.10. 2023, https://pure.mpg.de/rest/items/item_2404117_3/component/file_2404116/content

Weiner, B. (1985). An attributional theory of achievement motivation and emotion. *Psychological Review*, 92(4), 548-573.

Weiner, B. (1979). A theory of motivation for some classroom experiences. *Journal of Educational Psychology*, 71(1), 3- 25.

Wertheimer, M. (1959). *Productive thinking* (2nd ed.), London: Tavistock Publications.

Wood, R., & Bandura, A. (1989). *Social cognitive theory of organizational management*. *Academy of Management Review*, 14, 361–384.

Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied*

Disciplines, 17(2), 89–100. <https://doi.org/10.1111/J.1469-7610.1976.TB00381.X>

Yeşilyaprak, B. & Uçar, E. (2017). Öğrenmeden öğretime. İçinde B. Yeşilyaprak (Ed.), *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme-öğretim* (17. Basım). Pegem Akademi.

Zanden, J. W. (1993). *Human development* (5. basım). McGraw-Hill.

lan kültürün niteliğine bağlıdır. Böyle bir toplulukta lider öğretmen olmak, problem çözme ve çatışma yönetimi becerilerini, meslektaşlarınız arasında güven oluşturma ve bir bütün olarak okulun iyiliğine odaklanmayı gerektirir. Okullarda oluşan bu güven ortamı ön yargıların aşılmasına ve meslektaş dayanışmasının oluşmasına kaynaklık edebilir.

Onurlu Olma: Öğretmen liderler doğru, dürüst davranan onurlu bireylerdir. Lider öğretmenler ve mesleki etik ve değerlere önem verirler. Öğretmenlerin mesleklerini etik ilkelere bağlı kalarak sürdürmesi öğrencilerin ahlaki duyarlılıklarını gelişmesine neden olur. Öğrencileriyle iyi ilişkiler kurmaya çalışan bu öğretmenler, öğrencilere etik değerleri öğretirken aynı zamanda kendi etik değerlerinin gelişmesine katkı sağlar.

Genel olarak “iyi öğretmen” olarak nitelendirilen öğretmenler, vizyon sahibi olduğu, etkili iletişim kurdukları, olumlu bir öğrenme ortamını teşvik ettiği görülmektedir. Bu yönleriyle öğretmenler okullarda lider olarak görülürler. Her okulun bir öğretmen lideri kadrosuna ihtiyacı vardır. Her öğretmen, öğretmen liderliğine giden yolları kavramalı ve uygulamaya çalışmalıdır.

Kaynakça

Baloğlu, N. (2019). Eğitim ve öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf, T. Çalık ve M. M. Arslan (Ed.), *Eğitime Giriş* (s. 322-346) içinde, Ankara: A Pegem

Barrett, P. S., Zhang, Y., Davies, F., & Barrett, L. C. (2015). Clever classrooms: Summary report of the HEAD project. University of Salford. <http://usir.salford.ac.uk/id/eprint/35221>

Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2017). The holistic impact of classroom spaces on learning in specific subjects. *Environment and Behavior*, 49(4), 425-451.

Başar, H. (2014). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı

Binti Suraini, N. S., & Aziz, N. F. (2023). A review on the trend of physical learning environments and recommendations for future design approach. *Malaysian Journal of Sustainable Environment*, 10(1), 31-48.

Bruckštutė, G. (2019). Physical classroom environment and pedagogy. *Architecture and Urban Planning*, 15(1), 38-43.

Bursalioğlu, Z. (2012). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A

Can, N. (2014). *ğretmen liderliği*. Ankara: Pegem A

Cheong, C. Y. (2000). Cultural factors in educational effectiveness: A Framework for comparative research. *School leadership & management*, 20(2), 207-225.

elik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel

Davies, A. D., & Davies, M. G. (1987). The passive solar heated school in wallasey. vi. thermal sensation and comfort in the classroom: A year-long study of the subjective and adaptive responses of children. *International Journal of Energy Research*, 11(2), 157-178.

Demircioğlu, İ.H ve Demircioğlu, E. (2020). Güvenli Okul, İ. H. Demircioğlu, İ. H. Demircioğlu, Z. Avşar, E. Demircioğlu ve C. O. Tuncer (Ed.), *Güvenli Okul* (s. 1-10) içinde, Ankara: Pegem.

Doyle, W. (2006). Ecological approaches to classroom management. In C. M. Evertson & C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice and contemporary issues* (p. 97–126). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates,

Edmonds, R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Educational leadership*, 37(1), 15-24.

Fredriksson, P., ckert, B., & Oosterbeek, H. (2013). Long-Term effects of class size. *The Quarterly Journal of Economics*, 128(1), 249-285.

Garrett, T. (2014). *Effective classroom management: The essentials*. New York: Teachers College Press.

Hoy, W. K. (1990). Organizational climate and culture: A conceptual analysis of the school workplace. *Journal of educational and psychological consultation*, 1(2), 149-168.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi: Teori, araştırma ve uygulama* (ev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel.

International Society for Technology in Education (ISTE). (2000). *National educational technology standards for students: Connecting curriculum and technology*. ISTE.

Işık, H. (2020). Öğrenme ortamlarının fiziksel düzenlenmesi. İçinde: M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi* (s. 61-78) içinde. Ankara: Pegem.

Jansen, C. A., Moosa, S. O., Van Niekerk, E. J., & Muller, H. (2014). Emotionally intelligent learner leadership development: a case study. *South African Journal of Education*, 34(1), 1-16.

Lelli, N. K. (2019). Physical Classroom Environment and Anxiety: Primary School Teachers' Consideration of Their Physical Classroom Environment. *Reflective Practice in Teaching: Pre-service Teachers and the Lens of Life Experience*, 183-188.

Levin, J. & Nolan, J.F. (2023). *Sınıf Yönetimi İlkeleri: Bir Profesyonel Karar Verme Modeli*. Palme Yayınevi

Manca, S., Cerina, V., Tobia, V., Sacchi, S., & Fornara, F. (2020). The effect of school design on users' responses: a systematic review (2008–2017). *Sustainability*, 12(8), 3453.

McLeod, J., Fisher, J., & Hoover, G. (2003). *The key elements of classroom management: Managing time and space, student behavior, and instructional strategies*. ASCD.

Merideth, E. M. (2006). *Leadership strategies for teachers*. Corwin Press.

Morin, A. H. (2020). Teacher support and the social classroom environment as predictors of student loneliness. *Social psychology of education*, 23(6), 1687-1707.

Odden, A. (1990). Class size and student achievement: research-based policy alternatives. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 12(2), 213-227. doi: 10.3102/0162373701200221

OECD/CERI. (2008). CERI International Conference "Learning in the 21st Century: Research, Innovation and Policy". Assessment for Learning: Formative Assessment. <http://www.oecd.org/site/educeri21st/40820895.pdf>

OECD. (2010). PISA 2009, Results: What makes a school successful? *Resources, Policies and Practices*, IV.

OECD. (2019). *PISA 2018 results (volume III): What school life means for Students' lives*. OECD.

Patrick, H., Ryan, A. M., & Kaplan, A. (2007). Early adolescents' perceptions of the classroom social environment, motivational beliefs, and engagement. *Journal of Educational Psychology*, 99(1), 83–98.

Paone, F. (2020). Learning Environment as Bridge Between School and Community. *Qualitative and Quantitative Models in Socio-Economic Systems and Social Work*, 151-159.

Perez, J., Montano, J., & Perez, J. (2014). Does temperature impact student performance? Room temperature and its impact on student test scores. *Association for Learning Environments*.

Rance, G., Dowell, R. C., & Tomlin, D. (2023). The effect of classroom environment on literacy development. *npj Science of Learning*, 8(1), 9.

Sammons, P. (1995). Key characteristics of effective schools: A review of school effectiveness research. B & MBC Distribution Services, 9 Headlands Business Park, Ringwood, Hants BH24 3PB, England, United Kingdom.

Scarlett, W. G. (Ed.). (2015). *The SAGE encyclopedia of classroom management*. Sage Publications.

Scrivener, J. (2012). *Classroom management techniques*. Cambridge University Press.

Shaughnessy, R., Hernandez, M., & Haverinen-Shaughnessy, U. (2022). Effects of classroom cleaning on student health: A longitudinal study. *Journal of Exposure Science & Environmental Epidemiology*, 32(5), 767-773.

Sheras, P. L., & Bradshaw, C. P. (2016). Fostering policies that enhance positive school environment. *Theory into practice*, 55(2), 129-135.

Silins, H., Zarins, S., & Mulford, B. (1998). What Characteristics and Processes Define a School as a Learning Organisation? Is This a Useful Concept To Apply to Schools? *International Education Journal* 3(1).

Şişman, M. (2000). *Öğretmenliğe giriş*. Ankara: Pegem A

Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik anlayışı: Etkili okullar*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A

Şişman, M. & Turan, S. (2020). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A

Uğurlu, C.T. (2016). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık

Uyanık, G. (2019). Okullarda Şiddetin Önlenmesi, S. Demirağ içinde, *Sınıf Yönetimi* (s. 270-288), Ankara: Nobel

Weinstein, C. S., Romano. M., & Mignano, A. J. (2011). Elementary classroom management: Lessons from research and practice. New York: McGraw-Hill.

Wenner, J. A., & Campbell, T. (2017). The theoretical and empirical basis of teacher leadership: A review of the literature. *Review of educational research*, 87(1), 134-171.

Yazıcı, Ş. (2020). Olumlu ve olumsuz okul iklimi, M. Özgenel içinde, *Örgüt ve Okul İklimi* (s.103-117) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

Young, R. (2022). Development of effective schools: a process for an effective school model. In *School Effectiveness and School Improvement* (pp. 331-344). Routledge.

YÖK kanunuyla tüm öğretmenlerin yükseköğretim mezunu olması hedeflenmiş bu amaçla geçmiş yıllarda ortaöğretim düzeyinde yetişmiş olan ilkokul öğretmenlerinin önlisans eğitimi almaları için Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde önlisans eğitimi programı başlatılmıştır. 1998, 2006 ve 2009 yıllarında yeniden yapılanma çalışmaları yürütülmüştür. Yapılandırma çalışmalarının en köklüsü 1998 yılında yapılandırma çalışmalarıdır. Bu yapılandırmada öğretmen yetiştirme görevi tamamen eğitim fakültelerine verilmiş ve öğretmen eğitiminde uygulama ağırlıklı bir program benimsenmiştir (YÖK, 2007). Eğitim fakültelerinde ilköğretim bölümü altında sınıf öğretmenliği anabilim dalları açılmıştır.

İlköğretim ikinci kademesi olan ortaokullarda ihtiyaç duyulan fen ve matematik, sosyal bilgiler ve Türkçe alanlarına yönelik öğretmen yetiştirme programları eğitim fakülteleri bünyesinde yapılandırılmıştır. 2006 ve 2009 yıllarında yapılan düzenlemelerde ise programların içerikleri ve ağırlıkları güncellenerek daha esnek bir öğretmen yetiştirme programı sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu yıllarda yapılan düzenlemelerle kuramsal derslere yeniden ağırlık verilmiştir (Yıldırım, 2011).

B) Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme: 1978-1979 eğitim öğretim yılında ortaokullara öğretmen yetiştirmenin temel kaynağı olan üç yıllık eğitim enstitüleri yüksek öğretmen okulu olarak adlandırılan ve programları lise öğretmeni de yetiştirebilecek biçimde düzenlenen eğitim süresi dört yıla yükseltilen bu okullar 1982 yılında eğitim fakültesi olarak üniversitelere bağlanmıştır (Kavcar, 2002).

Kaynakça

Açıkgöz, K. Ü. (2003). Etkili öğrenme ve öğretme. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları

Ada, S. & Baysal, Z. (2013). Pedagojik androgojik formasyon ve türkiye de öğretmen yetiştirme. Ankara: Pegem Yayıncılık

Akyüz, Y. (2015). Türk eğitim tarihi MÖ1000-M.S. 2015. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Altunya, N. (2008). Türkiye’de öğretmen yetiştirme. İ. Çınar ve N. K. Şahbaz (Eds). Cumhuriyetimizin kuruluş felsefesinin öngördüğü eğitim. İçinde ss. 297-319. Malatya: İnönü Üniversitesi.

Aşlıoğlu, B., & Kinay, İ. (2018). Öğretmen yetiştirme sistemimizde öğrenci seçme ve yerleştirme sorunu. Öğretmen yetiştirme sistemimiz içinde (ss. 247-277). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Aydın, P. D. (2002). Alternatif okullar. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Beltrán, Vilar, E. (1995). Roles of teachers a case study based on: Diary of a language teacher (Joachim Appel 1995), *Jornades de Foment de la, Investigació, 4º Filología inglesa, Universtat Jaume-I.*

Bilir, A. (2011). Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin tarihsel evrimi ve istihdam politikaları. *Journal of Faculty of Educational Sciences, 44(2).*

Binbaşıoğlu, C. (1995). Türkiye’de eğitim bilimleri tarihi. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Corum, P. L. (2001). Exploring the experiences of successful novice teachers: Implications for personnel hiring and development. University of Missouri-Columbia.

Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 207-237.*

Darling-Hammond, L. (1997). Doing what matters most: Investing in quality teaching. National Commission on Teaching & America’s Future, Kutztown Distribution Center, 15076 Kutztown Road, PO Box 326, Kutztown, PA 19530-0326.

Dean, J. (2000). Organizing learning in the primary school classroom. London: Routledge.

Dellal N. A., & Çınar, S. (2011). The communicative-pragmatic approach in language teaching, teacher roles and behaviors and in-class communication. *Dil Dergisi, (154), 21-36.*

Dursunoğlu, H. (2003). Cumhuriyet döneminde ilköğretime öğretmen yetiştirmenin tarihi gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi, 160.*

Entwistle, N., McCune, V., & Hounsell, J. (2002). Approaches to studying and perceptions of university teaching-learning environments: Concepts, measures and preliminary findings. Occasional report, 1, 1-19.

Ergün, M. (1987). Türkiye’de öğretmen yetiştirme çalışmalarının gelişmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(2).*

Erten, P. (2020). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(227), 33-64.

Gentrup, S., Lorenz, G., Kristen, C., & Kogan, I. (2020). Self-fulfilling prophecies in the classroom: Teacher expectations, teacher feedback and student achievement. *Learning and Instruction*, 66, 101296.

Good, T. L., Sterzinger, N., & Lavigne, A. (2018). Expectation effects: Pygmalion and the initial 20 years of research. *Educational Research and Evaluation*, 24(3-5), 99-123.

Göktaş, Z. & Yetim, A. A. (2004). Teacher's occupational and personal qualifications. *Kastamonu University Kastamonu Education Journal*, 12(2), 541-550.

Günüç, S., Odabaşı, H. ve Kuzu, A. (2013), 21. yüzyıl öğrenci özelliklerinin öğretmen adayları tarafından tanımlanması: Bir Twitter uygulaması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 436-455.

Gürültü, E., Aslan, M., & Alcı, B. (2020). Ortaöğretim öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri kullanım yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(4), 780-798.

Hagemann, G. (1997). *Güdülenmenin el kitabı* (Çeviren Göktaş Aksan) İstanbul: Rota Yayınları.

Helvacı, A. (2007). *Öğretmenlik mesleğinin özellikleri, Eğitim bilimine giriş*, (Ed: N. Saylan), Ankara: Anı Yayıncılık.

Little, Sandra L. (2006). *The Art of teaching: The phenomenological study*. Roosevelt University. ProQuest Information and Learning Company. UMI Number: 3207587.

Hindman, J. L. (2004). *The connection between qualities of effective teachers and selection interviews: The development of a teacher selection interview protocol*. Unpublished Doctoral Dissertation. The College of William and Mary in Virginia. ProQuest Information and Learning Company. UMI Number: 3118184.

Karslı, M. D., & Güven, S. (2011). Öğretmen yetiştirme politikaları. SA Kilimci (Editör). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme*. Ankara: Pegem Akademi, 53-83.

Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 35(1), 1-14.

Koç, G. (2006) Yapılandırmacı sınıflarda öğretmen-öğrenci rolleri ve etkileşim sistemi. *Eğitim ve Bilim* 31(142), 56 64

Köseoğlu, F., & Tümay, H. (2013). Bilim eğitiminde yapılandırmacı paradigma teoriden öğretim uygulamalarına. Ankara: Pegem Akademi

MEB. (2006). TEDP Temel eğitime destek projesi "Öğretmen eğitimi bileşeni" Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü

MEB. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.

McEwan, Elaine K. (2003). *7 Steps to effective instructional leadership*. California: Corwin Press Inc.

Öğretir-Özçelik, A. (2019). İnovasyon, yaratıcılık ve yenilenme. A. Öğretir Özçelik ve M. N. Tuğluk (Eds). *Eğitimde ve endüstride 21. yüzyıl becerileri*. İçinde ss. 1-29. Ankara: Pegem Akademi.

Özdemir, S., Yalın, H. I., & Sezgin, F. (2012). *Introduction to educational science*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Özgül, O. (2011). Sümer sosyal hayatında eğitimin yeri ve önemi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 401-414.

Öztürk, C. (2007). Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Riley, T., & Ungerleider, C. (2012). Self-fulfilling prophecy: How teachers' attributions, expectations, and stereotypes influence the learning opportunities afforded Aboriginal students. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l'éducation*, 35(2), 303-333.

Rotherham, A. J., & Willingham, D. T. (2009). 21st-century skills. *American Educator*, 17(1), 17-20.

Sakaoglu, N. (2003). *Osmanlıdan günümüze Türk eğitim tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Stronge, J. H., & Hindman, J. L. (2003). Hiring the best teachers. *Educational Leadership*, 60(8), 48-48.

Sünbül, A. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 8(8), 597-608.

Şahin, Ç., & Girgin, D. (2018). Öğretmenlik mesleğini özendirici teknikler geliştirme. M. Ergün, B. Oral ve T. Yazar (Eds) Öğretmen yetiştirme sistemimiz. İçinde ss. 485-511. Ankara: Pegem Akademi.

Tubbs, N. (1996). The new teacher: An introduction to teachingin comprehensive education. London: David Fulton Publishers.

Tutkun, Ö. F., & Aksoyalp, Y. (2010). 21. yüzyılda öğretmen yetiştirme eğitim programının boyutları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (24), 361-371.

Türkoğlu, P. (1997). Tonguç ve enstitüleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Uçak, S., & Erdem, H. H. (2020). Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında 21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6(1), 76-93.

Valli, L., & Buese, D. (2007). The changing roles of teachers in an era of high-stakes accountability. American Educational Research Journal, 44(3), 519-558.

Walhout, D. (2011-2013). The teacher image of America. Links to External Content, 84, 5) Moving Wall: 3

Yıldırım, A. (2011). Öğretmen eğitiminde çatışma alanları ve yeniden yapılanma. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi, 1(1), 1-17.

YÖK. (2007). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.

Yüksel, S. (2010). Türk üniversitelerinde eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kaynakça

- Acar, O. (2020). *Yapay zekâ fırsat mı yoksa tehdit mi?*. İstanbul: Kriter.
- Adem, M. (1993). *Ulusal eğitim politikamız ve finansmanı*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Akyüz, Y. (1999). *Türk eğitim tarihi, başlangıçtan 1999'a*. İstanbul: Alfa.
- Alanoğlu, M. ve Karabatak S. (2019). Eğitimde yapay zekâ. V. Altınok (Ed.), *Eğitim Araştırmaları- 2020 içinde*. (ss. 95-118). Ankara: EYUDER.
- Altunel, M. (2018). *STEM eğitimi ve Türkiye: Fırsatlar ve riskler*. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, 1-7.
- Alpaydın, E. (2013). *Yapay öğrenme*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Ata, B. (2017). Eğitimin tarihsel temelleri. E. Karip (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş içinde*. (ss. 53-82).
- Avcı, M. (2020). Nizamiye medreseleri ve eğitime olan katkıları. *The Journal of Social Sciences*, (46), 584-591.
- Aytaç, K. (1998). *Avrupa eğitim tarihi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Bayburt, B. ve Eğin, F. (2021). Teknoloji ve sanayideki gelişmelerin yansımaları olarak eğitim 4.0. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 16(2), 137-154.
- Beers, S. (2011). *21st century skills: Preparing students for their future*. Erişim adresi: https://cosee.umaine.edu/files/coseeos/21st_century_skills.pdf
- Billington, R. (1997). *Felsefeyi yaşamak: Ahlak düşüncesine giriş*. (Çev. Abdullah Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı.
- Binbaşıoğlu, C. (1982). *Eğitim düşüncesi tarihi*. Ankara: Binbaşıoğlu.
- Binbaşıoğlu, C. (1988). *Eğitime giriş*. Ankara: Binbaşıoğlu.
- Bümen, N. T. (2004). *Okullarda çoklu zekâ kuramı*. Ankara: Pegem A.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134.
- Cerny, P. G. (1995). Globalization and the changing logic of collective action. *International organization*, 49(4), 595-625.

Coştu, Y. (2005). Küreselleşme üzerine bazı düşünceler. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(7-8), 95-104.

Craft, M. (1984). Education for diversity. In *Education and cultural pluralism*, M. Craft (Ed.), 5–26. London and Philadelphia: Falmer Press. Merriam-Webster. (n.d.). Education.

Dick, S. (2019). Artificial intelligence. *Harvard Data Science Review*, 1(1), 1-8.

Erdem, A. R. (2008). Küreselleşme bağlamında Türkiye’de eğitim bilimlerinin bugünü ve geleceği. *Üniversite ve Toplum*, 8(4), 1-7.

Giddens, A. (2000). *Sosyoloji* (5. Baskı). Ankara: Kırmızı.

İnce, G. (2017). İnsanlığın yapay zekâ ile imtihanı. M. Karaca (Ed.) *İnsanlaşan makineler ve yapay zekâ* içinde (ss. 14-17). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Vakfı Dergisi.

İşler, B., ve Kılıç, M. (2021). Eğitimde yapay zekâ kullanımı ve gelişimi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 5(1), 1-11.

Kansu, N. A. (1932). *Pedagoji tarihi*. İstanbul: Maarif Matbaası.

Karataş, A. ve Aslan, G. (2012). İlköğretim öğrencilerine çevre bilincinin kazandırılmasında çevre eğitiminin rolü: Ekoloji temelli yaz kampı projesi örneği. *Journal of World of Turks*, 4(2), 259-276.

Kenan, S. (2005). *21. yy’da Türkiye’de öğretmen olmak* (EBSAD - Öğretmenlik Vizyon Programı Seminer Notları). Erişim adresi: http://www.ebsad.org/img/20140407__2541009784.pdf

Konca, F. (2020). *Eğitim 4.0: Eğitimin geleceği tartışmalarının neresindeyiz?* Ankara: Pegem.

Kökhan, S. ve Özcan, U. (2018). 3D yazıcıların eğitimde kullanımı. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 81-85.

Kutlusoy, Z. (2019). Felsefe açısından yapay zekâ. G. Telli (Ed.), *Yapay zekâ ve gelecek* içinde (ss. 25-43). İstanbul: Doğu Kitabevi.

Legg, S. ve Hutter, M. (2007). A collection of definitions of intelligence. *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*, 7(157), 17-24.

McCarthy, J. (2004). *What is artificial intelligence?*. Erişim adresi: <http://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai/>

McCarthy, J. (2007). From here to human-level AI. *Artificial Intelligence*, 171(18), 1174-1182. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.artint.2007.10.009>

McCulloch, W. S. ve Pitts, W. (1943). A logical calculus of the ideas immanent in nervous activity. *The Bulletin of Mathematical Biophysics*, 5(4), 115-133.

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), (2023). Eğitimde geleceğe bakış raporu. Erişim adresi: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/cumhuriyetin-100-yili-egitimde-gelecege-bakis-raporu-yayimlandi/icerik/573>

MEB, (2024). *Cumhuriyetin 100. yılında öğretmenlerin gözüyle teknoloji ve eğitim bölgesel çalıştayları raporu*. Erişim adresi: <https://ttkbyayin.meb.gov.tr/ya>

Memişoğlu, S. P. (1995). *Okul eğitiminin bireyi ve toplumu geliştirmedeki işlevi*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Merriam Webster. (2024). *Definition of education*. Erişim adresi: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/education>

Mutluay, N. (2004). *İlk çağda ön Asya uygarlık merkezlerinde eğitim*. Ankara: Ütopya.

Nabiyev, V. V. (2012). *Yapay zekâ: insan-bilgisayar etkileşimi*. Ankara: Seçkin

Nilsson, N. (1990). *The mathematical foundations of learning machines*. San Mateo: Morgan Kaufmann.

OECD (The Organization for Economic Cooperation and Development), (2008). *21st century skills: How can you prepare students for the new global economy?* Erişim adresi: <https://www.oecd.org/site/educeri21st/40756908.pdf>

OECD. (2021). *OECD digital education outlook 2021 pushing the frontiers with artificial intelligence, blockchain and robots*. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1787/589b283f-en>.

Öymen, H. (1969). *Doğulu ve batılı yönü ile eğitim tarihi*, Ankara: Ayyıldız.

Özdemir, O. (2007). Yeni bir çevre eğitimi perspektifi: Sürdürülebilir gelişme amaçlı eğitim. *Eğitim ve Bilim*, 32(145), 23-39.

Öztemel, E. (2018). Eğitimde yeni yönelimlerin değerlendirilmesi ve eğitim 4.0. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 25-30.

Öztürk, K. ve Şahin, M. E. (2018). Yapay sinir ağları ve yapay zekaya genel bir bakış. *Takvim-i Vekayi*, 6(2), 25-36.

Papakostas, C., Troussas, C., Krouska, A., ve Sgouropoulou, C. (2021). Exploration of augmented reality in spatial abilities training: A Systematic literature review for the last decade. *Informatics in Education*, 20(1), 107-130.

Sayers, S. (2013). *Marksizm ve insan doğası*. Yordam Kitap.

Schultz, D. P. ve Ellen-Schultz, S. (2007). *Modern psikoloji tarihi* (Y. Aslay, Çev.). İstanbul: Kaknüs.

Selçuk, Z. (2012). *Eğitim psikolojisi*. İstanbul: Nobel.

Selvitopu, A. (2016). *Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma stratejileri: Süreç yaklaşımı çerçevesinde nitel bir inceleme*. Osman Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Doktora Tezi.

Sherman, W. R. ve Craig A. B. (2003). *Understanding virtual reality*. USA: Elsevier Science.

Sherman, W. R., Craig A. B. ve Will, J. D. (2009). *Developing virtual reality application: Foundation of effective design*. China: Morgan Kaufmann Publication.

Taşçı, B. G. (2015). Okul binalarında sürdürülebilirlik. *Eko Yapı Dergisi*, 5(28), 40-45.

TDK (Türk Dil Kurumu), (1932). *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 27.05.2024).

Turing, A. M. (1950). *Computing machinery and intelligence*. *Mind a quarterly review of psychology and philosophy*, (pp. 433-460). Erişim adresi: <https://academic.oup.com/mind/article/LIX/236/433/986238>

UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu), (1989). *Çocuk haklarına dair sözleşme*. <https://www.unicef.org/turkiye/> Erişim tarihi: 28 Mayıs 2024.

Wallerstein, I. (2019). *Bildiğimiz dünyanın sonu*. (6. Baskı). (T. Birkan, Çev.). İstanbul: Metis.

WEFORUM (World Economic Forum), (2015). *New vision for education - unlocking the potential of technology*. Erişim adresi: <https://widgets.weforum>.

WEFORUM, (2016). *New vision for education: Fostering social and emotional learning through technology*. Geneva: World Economic Forum. Erişim adresi: https://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Vision_for_Education.pdf

Winham, G. R. (1996). International trade policy in a globalizing economy. *International Journal*,51(4), 638-650.

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-71-3

Yayın Tarihi: Aralık 2024

EMOJİLER -Göstergebilim ve Yeni İletişim Sistemi

Yazar: Esra Demirci

Editör: Mustafa Günerigök

Dizgi-Tasarım
Griffin

Redaksiyon
Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

EMOJİLER

Göstergebilim ve Yeni İletişim Sistemi

ESRA DEMİRCİ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	11
GİRİŞ.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL, KÜLTÜR VE İLETİŞİM.....	19
1.1. Dil.....	19
1.2. Kültürel Kodlar ve Normlar.....	22
1.3. İletişim.....	24
1.3.1. Kişilerarası İletişim.....	24
1.3.1.1. Sözlü İletişim.....	29
1.3.1.2. Sözsüz İletişim.....	31
1.3.2. Kitle İletişimi.....	32
1.3.3. Kültürlerarası İletişim.....	33

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÖSTERGEBİLİM BAĞLAMINDA EMOTİKONLARIN ANLAMLANDIRILMASI.....	35
2.1. Göstergebilimin Tarihsel Gelişimi.....	35
2.2. Gösterge Türleri.....	37
2.2.1. Doğal Göstergeler.....	37
2.2.2. Yapay Göstergeler.....	38
2.2.3. Dilsel Göstergeler.....	38

2.3. Çağdaş Göstergebilimin Öncüleri.....	39
2.3.1. Ferdinand de Saussure.....	40
2.3.1.1. Dilin Uzlaşım Yorumu.....	41
2.3.1.2. Ses Dizgesi Yorumu.....	41
2.3.1.3. Dilde Anlam Öznesi.....	42
2.3.1.4. Dilin Eşsüremliliği ve Artsüremliliği.....	42
2.3.2. Charles Sanders Peirce.....	43
2.3.3. Roland Barthes.....	46
2.3.3.1. Düz Anlam.....	46
2.3.3.2. Yan Anlam.....	46
2.4. İkon Kavramının Tarihsel Gelişimi.....	47
2.4.1. İkon.....	47
2.4.2. Simge.....	49
2.4.3. Sembol.....	49
2.4.4. İmge.....	50
2.5. Emotikon.....	51
2.5.1. Emotikon Tanımları.....	51
2.5.2. Evrenselkod Birliği (Unicode Consortium).....	54
2.5.3. Emotikon Kullanımı.....	56

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. EMOTİKONLARIN GÖSTERGEBİLİMSEL ANALİZİ.....	63
3.1. Onedio Sitesi Hakkında Bilgi.....	63
3.1.1. Onedio Sitesinin Kategorileri.....	66
3.1.1.1. “Helal olsun”.....	66
3.1.1.2. “Yerim”.....	80
3.1.1.3. “Çok acı”.....	85
3.1.1.4. “Şok Olan”.....	91
3.1.1.5. “Çok İyi”.....	95
3.1.1.6. “Kızgın”.....	97
3.1.1.7. “Hoş Değil”.....	104
3.2. BuzzFeed Sitesi Hakkında Bilgi.....	105
3.2.1. OMG.....	106
3.2.2. “Kalp”.....	107
3.2.3. “Cute”.....	110

3.2.4. “Fail”	110
3.2.5. Onedio ve BuzzFeed Sitesi Üzerinden Emotikonların Göstergibilimsel Çözümlemesi.....	111
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	117
KAYNAKÇA.....	121

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Asteroff, J. F. (1987). Paralanguage in electronic mail: A case study. Unpublished doctoral dissertation, Columbia University, New York.
- Barker, Larry L. (1990), Communication, Fifth Edition, New Jersey: Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- Barthes, (2012). Roland Göstergelimsel Serüven. 6. Basım. İstanbul.
- Bayrav, Süheylâ, (1998). Yapısal Dilbilim, 2. bs., İstanbul: Multilingual Yayınları. Benveniste, Emile. (1974). Problemes de linguistique generale, Gallinard, 1,1966; II. Berger, John. (1988). Görme Biçimleri. Çev. Yurdanur Salman, 3. Basım. İstanbul: Metis Yayınları.
- Bilgehan, Çağlar. (2012). 25 EUL Journal of Social Sciences (III:II) LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi December.
- Bozkurt, Güvenç. (2016). İnsan ve Kültür, Boyut yayın grubu: İstanbul. Bozkurt, Veysel. (2004). Değişen Dünyada Sosyoloji, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Büker, Seçil- Kıran Ayşe. (1999). Reklamlarda Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul: Alan. Geertz, C. (1973). The interpretation of Cultures, Newyork.

- Cohn, Neil, (2013) Comics Görsel Dili: Sıralı Görüntüler Yapısı ve Biliş Introduction to Londra: Bloomsbury.
- Collen Caputo, John S. Hazel, Harry C. ve McMahan (1994), Interpersonal Communication, Compentency Through Critical Thinking, Usa: Ally and Bacon
- Çalık, Çınar, (2009) Geçmişten Günümüze Bilgi Toplumu ve İnternet, İnet Bildiri Kitabı.
- Doğan, Günay,(2004), Dil ve İletişim, Multilinguil Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.
- Erkman, Fatma. Göstergebilime Giriş. 1. basım. İstanbul Bilge Kültür Sanat. 2016
- Fiske, John.(1999) İletişim Çalışmalarına Giriş. Çeviren: S. İrvan. Ankara: Bilim Sanat Yayınları
- Günay, Doğan; Alev F. Parsa, (2012) İmgenin anlamlandırılması, Ekim Güngör, Nazife, İletişim/ Kuramlar ve yaklaşımlar, Ankara 2011
- Gürüz, Demet - Ayşen Temel Eğinli (2012), Kişilerarası İletişim Bilgiler- Etkiler- Engeller, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Hartley, Peter (2014), Interpersonal Communication, Çev. Ölkü Doğanay vd, Kişilerarası İletişim, İmge Kitabevi, Ankara.
- Ina-Maria Greverus (1987), Kultur and Alltagswelt. Eine Einführung in Fragen der Kulturanthropologie, Frankfurt.
- Jones, Robert, (1987) Milestones in Telagraphic History, Dots and dashes.
- Kartari, Asker (2014), Kültür, Farklılık ve İletişim- Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları, İletişim Yayınları İstanbul.
- Manetti, Giovanni. Theories of the Sign in Classical Antiquity. (1993). (Çev. Christine Richardson,). Indiana: Indiana University Pres.

- Manuel Castells, (2013) Ağ Toplumunun Yükselişi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları Mutlu, Erol. (2012). İletişim Sözlüğü, Ankara: Sofos Yayın cılık.
- Perrot, Jean (1998) (La Linguistique) Presses Universitaires de France,1953, çvr. Emel ERGUN, Dilbilim,1. Baskı, İstanbul, iletişim Yayıncılık A.Ş.
- Saussure, Ferdinand de, (1972). Cours de linguistique générale. Paris: Payot. (Tr. çev. B. Vardar: Genel Dilbilim Dersleri, 2 cilt, Ankara.
- Bayrav, Süheylâ, (1998). Yapısal Dilbilim, 2. bs., İstanbul: Multilingual Yayıncılık Şakar, Cemal, (2012). İmge Gerçeklik ve Kültür. İstanbul: Okur Kitaplığı.
- Turhan, Mümtaz (2010), Kültür Değişmeleri Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Tetkik, Çamlıca Yayınları: İstanbul.
- Uçar, F. (2004), Görsel İletişim ve Grafik Tasarım, İstanbul: İnkılap Kitabevi. Vardar, Berke ve diğ. (1999). 20. yüzyıl Dilbilimi, İstanbul: Multilingual,
- Wolf, Alecia (2000). “Emotional Expression Online: Gender Differences in Emoticon Use.” CyberPsychology & Behavior 3, No. 5, 827-33
- Wood, L., A. & Kroger, R., O. (2000). Doing Discourse Analysis: Methods for Studying Action in Talk and Text. Lodan: Sage
- Yılmaz, Hasan, (2007) Semantik Analiz Yönteminin Kur’an’a Uygulanması, Bursa: Kurav Yayınları,
- Yücel, Halime-Bourse Michel (2012). İletişim Bilimlerinin Serüveni.1. Basım. İstanbul: Ayrıntı Yayınları..

Dergiler

- Baron, N. S. (2004). See you online. Gender issues in college student use of Instant Messaging. Journal of Language and Social Psychology, 23 (4), 397- 423.

- Comesana, Montserrat ve diğerleri, ERP Correlates of Masked Affective Priming With Emoticons, Computers in Human Behaviour, Mayıs 2013.Cilt 29 Sayı 3; 588-595
- Erden, N. B. (2011).Anlambilim Çerçevesinde Kelime ve Çağrışım İlişkisi. 1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics. Saraybosna: Gazi Üniversitesi
- Katsuno, H., & Yano, C. (2007). “Kaomoji and expressivity in a Japanese housewives’ chat room” In B. Danet & S. C. Herring (Eds.), The multilingual Internet: Language, culture, and communication online (pp. 278-301). New York: Oxford University Press.
- Kiesler, S., Siegel, J., & McGuire, T. W. (1984). Social Psychological Aspects of Computermediated Communication. American Psychologist.
- Köktürk, Ş., & Eyri, Ş. (2013) “Dilbilim ve Göstergebilim: Ferdinand De Saussure ve Göstergebilimi Anlamak”. Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Dergisi II.
- Luor, Tainyi, vd., (2010)The effect of emoticons in simplex and complex task- oriented communication: An empircal study of instant messaging, Cilt 26.
- Markman, K. M., & Oshima, S. (2007). Pragmatic play? Some possible functions of English emoticons and Japanese kaomoji in computer-mediated discourse. Paper presented at the Association of Internet Researchers Annual Conference 8.0: Let’s Play!, Vancouver, B.C., Canada.

- Mc Cormick, N. B., & McCormick, J. W. (1992). "Computer friends and foes: Content of undergraduates' electronic mail". *Computers in Human Behavior*, 8, 379-405.
- Merchant, G. (2001). Teenagers in cyberspace: An investigation of language use and language change in internet chatrooms. *Journal of Research in Reading*.
- Provine, R. R., Spencer, R., & Mandell, D. (2007). "Emotional expression online: Emoticons punctuate website text messages". *Journal of Language and Social Psychology*.
- Vural, Z.Beril Akıncı, Uğur BAKIR,(2007), Distopyan Perspektiften Bilgi İletişim Teknolojileri ve İnsanlığın Geleceği, Selçuk İletişim, 5. Sayı
- Walther, J., D'Addario, K. (2001). "The Impacts of Emoticons on Message Interpretation in ComputerMediated Communication." *Social Science Computer Review*,Volume:19 Number: 3
- Yuasa, Masahide, vd. (2011) "Brain Activity Associated with Graphic Emoticons. The Effect of Abstract Faces in Communication over a Computer Network." *Electrical Engineering in Japan.*, Cilt 177,3.

Tezler

- Akşehirli, S. (2004). Temel Anlambilim (Semantik) Kavramları Üzerine Bir İnceleme. İzmir: Ege Üniversitesi, <http://acikerisim.ege.edu.tr:8081/jspui/handle/11454/1518> Açık erişim tez merkezi. E. T. 13. 10. 2016.
- Orhanoğlu, Yasemin (2009),Kişilerarası iletişimde iknanın gücü: Dilbilimsel bir yaklaşım, basılmamış tez, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, E. T: 20.12.2014.

İnternet Kaynakçası

- Aysen Ayrancı, 2014 ://slideplayer.biz.tr/slide/2022782/ , E. T. : 10. 10. 2016.
- Barret, Steven. “Overcoming Transactional Distance as a Barrier to Effective Communication over the Internet”, International Education Journal. 2002; <http://ehlt.flinders.edu.au/education/iej/articles/v3n4/barrett/paper.pdf>, 13.11.2014)
- Bibliophilia, 27 Oca 2015 https://twitter.com/Libroantiguo/status/560209307393097730/photo/1?ref_src=twsrc%5Etfw, E.T.: 11.1.2016
- Cohn Neil, Will emoji become a new language, 13 Ekim 2015, <http://www.bbc.com/future/story/20151012-will-emoji-become-a-new-language>, E. T. : 03.28.2016
- Ertem, Eren, 11 Mayıs 2016, <https://www.habertekno.com/google-yeni-kadin-emojilerini-duyurdu-2082> E. T. 5 Eylül 2016
- Essays, U.. Theories Of Denotation And Connotation Cultural Studies Essay. 11.01.2013.<http://www.uniassignment.com>: <http://www.uniassignment.com/essaysamples/cultural-studies/theories-of-denotation-and-connotation-cultural-studies-essay.php> E.T. 30.11.2016
- Woollaston, Victoria, 28 Ocak 2015 <http://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2929756/Are-EMOTICONS-Typographical-faces-1881-magazine-reveal-joy-indifference-astonishment.html> E.T.: 02.01.2016
- Seiler, R. M. (2014). Semiology // Semiotics. 11.09.2016 tarihinde [www.ucalgary.ca: http://people.ucalgary.ca/~rseiler/semiolog.htm](http://www.ucalgary.ca/~rseiler/semiolog.htm) E. T. : 10. 10. 2016

- Huffaker, D., & Calvert, S. (2005). Gender, identity, and language use in teenage blogs. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10, article 1. Retrieved May 5, 2008
- Unicode Konsorsiyumu (son güncelleme) E.T.: 2016.05.18 <http://www.unicode.org/copyright.html>, E.T: 20.06.2016
- Luckerson, Victor, 2 Mart 2016, Meet the 63-Year-Old in Charge of Approving New Emojis, E.T: 3 Mayıs 2016.
- TDK, Türk Dil Kurumu İnternet Sitesi, 26 Eylül 2006, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.568d9846523975.01412158 , E.T.:06.01.2016
- Preece, Jenny, Diane Maloney-Krichmar ve Chadia Abras. "History and Emergence of Online Communities". 17 Haziran 2007, http://www.ifsm.umbc.edu/~preece/Papers/%20Community_%20Encyclopedia_03.pdf. E. T. : 11.01.2015
- Blagdon, Jeff, (4 Mart 2013), <http://www.theverge.com/2013/3/4/3966140/how-emoji-conquered-the-world>, 12.06.2015
- "Why and How I Created Emoji - IGNITION". 1 Ekim 2015 tarihinde <http://web.archive.org/web/20151001051314/http://ignition.co/105> kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 2015-10-23
- Jones, Robert,(1987) Milestones in Telegraphic History, Dots and dashes. E. T. : 09. 8. 2015
- Emojipedia (2016) <http://blog.emojipedia.org/unicode-9-0-released-with-72-new-emojis/> E.T:2.11.2016
- BBC, 14 Eylül 2016, <http://www.bbc.com/turkce/haberler-37361295>, E.T. :15.10.2016

- Vatan, İnstagramda en çok kullanılan emojiiler belli oldu, 17 Haziran 2015 <http://www.gazetevatan.com/instagram-da-en-cok-kullanilan-emojiiler-belli-oldu-802811-teknoloji/> E. T. : 20.11.2016
- Roderick, Leonie, 2 Mart 2016, <https://www.marketingweek.com/2016/03/02/pg-hits-out-at-stereotypical-emojis-in-new-likeagirl-push/> E.T: 20.11.2016
- Oxforddictionaries, Anonymous 2015, <http://blog.oxforddictionaries.com/2015/11/word-of-the-year-2015-emoji/> E. T:15.10.2016
- Gerald R. Miller (2006), “The Current Status Of Theory and Research in İnterpersonal 17 Mart 2006, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2958.1978.tb00606.x/abstract> , E. T. : 23. 09. 2016.
- Edith Montgomery (2004), “Tortured Families: A Coordinated Management of Meaning Analysis”, 9 Ağustos 2004, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1545-5300.2004.00027.x/full> , E.T. : 23.09.2016.
- Bernard Berelson and Gary A. Steiner (1964),Human Behavior: An Inventory of Scientific Findings, 19/06/2011, New York: Harcourt, Brace & World, <http://home.uchicago.edu/aabbott/barbpapers/barbhuman.pdf>, E. T. : 21.11. 2016.
- K Knapp (1992), “Interpersonale und kulturelle Kommunikation”, Interkulturelles Management, Hz. N. Bergeman/ A. L. Sourisseaux, Heidelberg <http://tr.fixabay.com/yansima-dag-deniz/128041141024/>, E. T.: 20.12.2016.
- <http://nl.clipartlogo.com/istock/traffic-sign-collection-warning-road-signs-292552.html> (Trafik ışıkları için)
- Etimoloji, 2013-2016 <http://www.etimolojiturkce.com/kelime/ikon,E.T.:06.01.2016>

<http://www.entropol.com/makale/pazarlama/smiley-yeni-cagin-duygu-aktarma-araci/>, erişim tarihi (06.01.2016)
 Ertem, Eren,(11 Mayıs 2016). Unicode Yeni Kadın Emojileri Duyurdu <https://www.habertekno.com/google-yeni-kadin-emojilerini-duyurdu-2082> E. T. : 01.11. 2016

Araştırmaya Konu Olarak Seçilmiş ONEDİO ve BUZZFEED Sitelerinde Elde Edilen Verilerin Yazarları

Aden Kahyaoğlu, 28 Kasım, 00:13, <https://onedio.com/haber/bencil-eski-eslere-ders-eski-esinin-sevgilisine-yazdigi-tesekkur-notuyla-gonulleri-fetheden-kadin-741521> E. T.: 10. 12. 2016.

Akustik Kadın 2016 25 Eylül, 01:03 <https://onedio.com/haber/kapkara-carsaflara-burunmus-suudi-kadinalgisini-yikan-prenses-deena-abdulaziz-654180> E. T. : 10. 11.2016.

Anıl Göç, 2016, 10 Temmuz'da eklendi güncellenme tarihi 26 Temmuz, 11:13, <https://onedio.com/haber/butun-omrunu-calismakla-gecirmis-turkiye-nin-1-asirlik>

Alanna Bennett, 8 Temmuz 2016, saat 02.43'de yayınlandı, https://www.buzzfeed.com/alannabennett/ataleoftwohermiones?utm_term=.ij647egjE#.xu065MWQx E. T. : 13. 11. 2016.

Atakan, 2016 18 Ağustos, 13:52, <https://onedio.com/haber/kadikoy-belediyesi-milli-kedimiz-tombili-nin-heykelini-yapiyor-726694> E. T. : 11. 11. 2016.

Aden Kahyaoğlu, 2016, 24 Temmuz, 19:40'da eklendi. 6 Ağustos, 02:11'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/oldurucu-guzellik-gecmisten-bugune-7-korkunc-guzellik-yontemi-722677> E. T. : 10. 11. 2016.

Aden Kahyaoğlu 2016, 30 Ağustos, 13:57'de eklendi. <https://onedio.com/haber/hamile-oldugunu-esine-soylemek>

- icin-filmleri-aratmayan-bir- surpriz-hazirlayan-genc-kadin--728648 E. T. : 10. 11. 2016.
- Aden Kahyaoglu 2016, 29 Ağustos, 21:23'te eklendi, 30 Ağustos, 00:28'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/defalarca-kapi-disari-edildigi-supermarketerk-etmeyi- reddeden-inatci-kedi--728567> E. T. : 10. 11. 2016.
- Altay Şengür, 2016, 24 Ağustos, 18:16'da eklendi, 25 Ağustos, 18:32'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/kaderinizde-yazani-ogrenmek-icin-mutlaka-gitmeniz-gereken- yer-palmye-yapragi-kutuphanesi-727769> E. T. : 10. 11. 2016.
- Atakan, 2016, 12 Kasım, 18:15'te eklendi, 14 Kasım, 10:32'de güncellendi <https://onedio.com/haber/iphone-7-bimde-satisa-sunuluyor-738954> E. T. : 19. 11.2016.
- Amorti Kazım, 2016, 30 Kasım, 11:30'da eklendi. <https://onedio.com/haber/sosyal-medya-bu-soruyu-soruyor-kaldiginiz-yurtta-yangin- merdivenleri-kilitli-mi--742056> E. T. : 10. 12. 2016.
- Andre Borges, 17 Ağustos 2016, 13: 40'da yayınlandı, https://www.buzzfeed.com/andreborges/this-harry-potter-themed-cafe-isnt-going-to- make-every-dinin?utm_term=.olJPDvagW#.ourL89r0d, E. T. : 10. 11. 2016.
- <https://onedio.com/haber/obama-ve-clinton-adlarinin-da-gectigi-urkutucu-bir-pedofili>
- <https://onedio.com/haber/italya-da-hastalanan-bebegin-velayeti-vegan-ciftten-alindi>
- Berkan Özgubar, 2016, 18 Ağustos, 14:01'de eklendi, 18 Ağustos, 23:41'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/suriyeli-minik-umran-in-bakislari-dunyaya-cok-sey-anlatiyor- 726698> E. T. : 10. 11. 2016.

- Candan Çiftçi, 29 Kasım, 02:13'te eklendi, 30 Kasım, 16:36, <https://onedio.com/haber/-turkiye-de-sanat-yapmak-ve-sanatci-olmak-neden-zor-sorularina-verilebilecek-15-cevap-741777> E. T. : 10. 12. 2016.
- Candaş Karagöz, 2016, 7 Ağustos, 17:38, <https://onedio.com/haber/demokrasi-ve-sehitler-mitingi-ne-unluler-akin-etti-turkiye-bugun-tek-yurek-yenikapi-da--724922> E. T. : 10. 11. 2016.
- cokiyiya, 2016, 20 Kasım, 00:16'da eklendi, 20 Kasım, 09:14'te güncellendi. <https://onedio.com/haber/tek-kedi-tek-aday-odtu-lu-pakize-baskedi-olma-yolunda-emin-adimlarla-patiliyor--739954> E. T. : 10. 12. 2016.
- cokiyiya, 27 Kasım 2016, 18:35. <https://onedio.com/haber/cihan-devleti-osmanli-nin-bizi-enteresan-huylariylasasirtan-20-gorkemli-padisahi-741468> E. T. : 10. 12. 2016.
- cakyz, 2016, 20 Kasım, 15:41'de eklendi, 20 Kasım, 22:17'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/bilim-insanlarina-gore-dunya-bu-7-ihtimalden-birineticesinde-yok-olacak--740008> E. T. : 15. 12. 2016.
- Damla Tas 19 Ekim, 17:13. <https://onedio.com/haber/murekkep-ve-sanati-bulusturan-inktober-dan-psikolojik-rahatsızlıkları-resimleyen-17-cizim-735562> E. T. : 10. 11. 2016.
- David Mack, 25 Ağustos 2016, 05:54 tarihinde gönderildi, https://www.buzzfeed.com/davidmack/sleeping-baby-cosplay?utm_term=.cqP2q6yox#.bp58lB6e3 E. T. : 9. 11. 2016.
- Deniz Gök, 16 Haziran 2016, 18:49'da eklendi, 17 Haziran 2016, 13:59'da güncellendi [https://onedio.com/haber/](https://onedio.com/haber/google-in-en-kibar-kullanıcısı-aramalarına-lutfen-ve-Eda Aytekin, 2016, 20 Eylül, 13:32'de eklendi, 21 Eylül, 13:08'de güncellendi. https://onedio.com/haber/)

kanseri-yenen-bebegini-gordugu-ilgi-yuzunden-kiskanip- vahsice-olduren-cani-baba-731294 E. T. : 10. 11. 2016.

Eray Kaşıkçı, 2016, 23 Kasım, 17:35'te eklendi, 27 Kasım, 00:54'te güncellendi <https://onedio.com/haber/anestezi-sherman-sizemore-740678> E. T. : 10. 12. 2016.

Erkan Ceylan, 2016, 30 Ağustos, 22:24'te eklendi. <https://onedio.com/haber/turk-askerinin-belalisi-olan-enteresan-ve-bir-o-kadar-da-tehlikeli-bir-bocek-sari-omer-728742> E. T. : 10. 11. 2016.

Eray Kaşıkçı, 2016, 9 Ağustos, 21:17'de eklendi, 10 Ağustos, 00:28'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/bu-dunyadan-bir-tombili-gecti-tum-dunyanin-tanidigi-milli-kedimiz-artik-bir-melek-725312> E. T. : 10. 11. 2016.

Eda Aytekin, 2016, 17 Temmuz, 16:40'da eklendi, 17 Temmuz, 23:42'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/darbe-girisiminde-golbasi-ozel-harekat-dairesinde-sehit-olan-polisler-aciklaniyor-721599> E. T. : 10. 11. 2016.

Eda Aytekin, 2016 14 Ekim, 12:48'de eklendi. <https://onedio.com/haber/boga-gureslerinin-perde-arkasinda-yasanan-insanlik-disi-acimasizlik-734823> E. T. : 19. 11. 2016.

Eda AYTEKİN, 2016,5 Ekim, 12:43. <https://onedio.com/haber/bozkiri-yesillendiren-umut-insan-elinin-mucizeler-yarattigini-gosteren-odtu-ormani-733521> E. T. : 14. 11. 2016.

Ellie Bate,7 Kasım 2016, saat 12.28'de yayınlandı. https://www.buzzfeed.com/eleanorbate/can-you-hear-the-sound-of-hysteria?utm_term=.mopEaP4GY#.wp9mlaKNb E. T. : 15. 11. 2016.

- Eray Kaşıkçı 4 Kasım, 19:52. <https://onedio.com/haber/insanligin-gelecegine-yonelik-bilim-tarihinin-en-carpici-denyelerinden-biri-universe-25-737961> E. T. : 9. 11. 2016.
- Erkan Ceylan, 2016, 4 Kasım 2015, 20:40'da eklendi, 31 Ağustos 2016 14:04'te. <https://onedio.com/haber/ulkemizin-dunyayi-kiskandiracak-guzellikteki-20-koyu-618690> E. T. : 19. 11. 2016.
- Ellie Bate, 7 Kasım 2016, saat 12.28'de yayınlandı. https://www.buzzfeed.com/eleanorbate/can-you-hear-the-sound-ofhysteria?utm_term=.ti6wY71xm#.bjx6A8dR0 E. T. : 15. 11. 2016.
- Eda Aytekin, 2016, 3 Kasım, 12:20'de eklendi. <https://onedio.com/haber/insan-olan-herkesin-yuregini-burkmasi-gereken-o-fotograf-737743> E. T. : 19. 11. 2016.
- Fatih UZUN, 2016 28 Eylül, 20:25'te eklendi. <https://onedio.com/haber/21-saniyede-bir-cocuk-nasil-yetistirilmez-sorusunun-cevabi-732659> E. T. : 10. 11. 2016.
- Fatih UZUN, 2016, 31 Temmuz, 02:11'de eklendi, 31 Temmuz, 14:16'. <https://onedio.com/haber/300-yildir-surengelenek-bu-yilda-balina-katliami-na-sahne-oldu-723753> E. T. : 15. 11. 2016.
- Fulin, 2016, 24 Ağustos, 02:59'da eklendi, 4 Ekim, 22:26'da güncellendi. <https://onedio.com/haber/yerli-muzik-piyasasinda-son-20-yilda-cikis-yapan-en-genc-popcu-16-yasindaki-aleyna-tilki-727597> E. T. : 18. 11. 2016.
- Gozex, 2016 30 Kasım,. <https://onedio.com/haber/3-yil-ugrasip-kur-an-in-tamamini-50-metrelilik-ipek-kagida-altinla-tekrar-yazan-sanatci-742166> E. T. : 10. 12. 2016.

- Gozex 22 Ekim, 15:24. <https://onedio.com/haber/ayni-dunyada-yasayan-insanlarin-ne-kadar-farkli-kulturleri-oldugunu-gosteren-23-kahvalti-735968> E. T. : 16. 11. 2016.
- Gökhan A. 6 Ekim, 00:45, 2016. <https://onedio.com/haber/unlu-tablolardaki-mekanlari-tek-tek-ziyaret-eden-turk-sanatseverden-22-karsilastirma-733630> E. T. : 10. 11. 2016.
- Gozex 2016, 24 Kasım, 01:27'de eklendi, 24 Kasım, 11:50'de güncellendi <https://onedio.com/haber/harry-potter-hastalarini-mutluluktan-havalara-ucuracak-19-sihirli-hediye-740758> E. T. : 12. 12. 2016.
- Gozex, 2016, 28 Ekim, 01:06'da eklendi, 28 Ekim, 14:05'te güncellendi <https://onedio.com/haber/down-sendromlu-bebegin-reklamda-oynamasi-reddedilince-baslatilan-ilham-verici-kampanya-736801> E. T. : 10. 11. 2016.
- Her Ayın Elemanı, 7 Kasım, 18:19'da eklendi, 8 Kasım, 17:35'te güncellendi <https://onedio.com/haber/acili-babanin-kadrajından-kanserle-savasirken-tek-bir-kirpigi-kalan-kucuk-kizi-738239> E. T. : 19. 11. 2016.
- İmaan Şeyh, 28 Kasım 2016, 12:08 de yayınlandı https://www.buzzfeed.com/imaansheikh/pakistans-first-transmodel?utm_term=.rdxmvXMPJ#.nvLxLNvKA E. T. : 10. 12. 2016.
- Julie GERstein, 30 Ekim 2016, saat 21: 10'da yayınlandı. https://www.buzzfeed.com/juliegerstein/a-dad-had-an-incredible-wonder-woman-halloween-photoshoot-fo?utm_term=.hd2Ga4vWb#.vcYwNVn0d E. T. : 11. 11. 2016.
- Kadijah Whomanity 23 Kasım, 19:02. <https://onedio.com/haber/7-yasinda-hayvansever-bir-melegin-sokakta>

- bulup-can-dostu- yaptigi-minnos-gulumser-740711 E. T. : 19. 12. 2016.
- Kadijah Whomanity, 2016, 7 Kasım, 10:51. <https://onedio.com/haber/asiri-gercekci-bebekler-ureten-firmadan-sirin-mi-korkunc-mu-belli-olmayan-avtar-yavrulari-738159> E. T. : 12. 11. 2016.
- Kadijah Whomanity, 3 Kasım, 16:31'de eklendi, 5 Kasım, 00:31'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/acili-baba-kisa-bir-omru-kalan-4-yasindaki-kizinin-kanser-savasini-gozler-onune-serdi-737811> E. T. : 18. 11. 2016.
- Kadijah Whomanity, 2016, 18 Ağustos, 19:31'de eklendi, 19 Ağustos, 12:42'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/hayata-veda-partisi-als-hastasi-kadin-arkadaslarini-davet-ettigi-partiyle-hayatina-son-verdi-726780> E. T. : 13. 11. 2016.
- Kerime Güzide, 2016, 20 Temmuz, 18:14'te eklendi, 21 Temmuz, 15:07'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/cocuklar-korktuklari-icin-tuzaga-surukleniyor-whatsapp-grubunda-ozel-paylasim-tehdidi-722089> E. T. : 14. 11. 2016.
- Kerime Güzide, 2016, 16 Temmuz, 10:34'te eklendi <https://onedio.com/haber/sosyal-medya-dun-geceyi-hayatinin-en-uzun-en-kotu-en-karanlik-gecesi-olarak-gordu-721492> E. T. : 18. 11. 2016.
- Mat Whitehead, 29 Temmuz 2016, saat 635'de yayınlandı, https://www.buzzfeed.com/matwhitehead/re-theory?utm_term=.guBoAvY8k#.yryLENV8D E. T. : 14. 11. 2016.
- Maitland Quitmeyer, 21 Ağustos 2016, saat 5: 01'de yayınlandı, https://www.buzzfeed.com/maitlandquitmeyer/dresses-that-look-fancy?utm_term=.egzwEAWg7#.ttZPnMjAq E. T. : 15. 11. 2016.

- Muazzez Balcı, 2016 7 Temmuz, 19:22. <https://onedio.com/haber/duymayan-kalmasin-turk-kizi-ayse-begum-onbasi-dunya-sampiyonu-oldu--720221> E. T. : 18. 11. 2016.
- Muazzez Balcı, 2016 2 Ağustos, 16:12. <https://onedio.com/haber/dunyayi-onlar-kurtaracak-dort-yil-boyunca-sadece-bir-kavanoz-cop-cikaran-kadinlatisin--724156> E. T. : 19. 11. 2016.
- Muazzez Balcı 26 Ağustos, 03:21. <https://onedio.com/haber/gorme-yetisini-kaybetmeden-once-tum-dunyayi-gormeyi-hedefleyen-cailee-ile-tanisin--727990> E. T. : 16. 11. 2016.
- Muazzez Balcı, 2016, 4 Kasım, 21:58'de eklendi, 5 Kasım, 00:33'te güncellendi. <https://onedio.com/haber/evinin-yikilmasina-izin-vermedigi-icin-zorbaliga-ugrayan-emine-nine-ye-yardim-eli-uzatildi-737974> E. T. : 12. 11. 2016.
- Muazzez Balcı 21 Kasım 14:57. <https://onedio.com/haber/delilerin-dogum-gunu-donemi-basladi-15-unlusuyledunyanin-nesesi-yay-burcunun-ozellikleri-740150> E. T. : 12. 12. 2016.
- Mustafa Boztepe, 29 Kasım, 14:19'da eklendi, 29 Kasım, 16:33'te güncellendi, <https://onedio.com/haber/final-macina-giderken-ucagi-dusen-futbol-takimi-chapecoense-son-saniye-golunu-onleyip-finale-cikmisti--741876> E. T. : 13. 12. 2016.
- Müstesna 2016, 31 Ağustos, 22:43. <https://onedio.com/haber/uluslararasi-dusuncesizlik-odulunu-hic-dusunmeden-verebilecegimiz-23-insan-tipi-728946> E. T. : 15. 11. 2016.
- Odessa, 2016, 21 Ekim, 19:22'de eklendi, 22 Ekim, 00:43'te güncellendi [https://onedio.com/haber/uzun-boyu-ve-](https://onedio.com/haber/uzun-boyu-ve)

- diplomalarıyla-ovunup-twitter-i-irite-eden-kibirli-kadina-tepki-yagdi--735898 E. T. : 17. 11. 2016.
- Odessa, 20 Eylül, 19:45'te eklendi, 21 Eylül, 13:52'de güncellendi <https://onedio.com/haber/tospiik-inniloya-yi-yari-yolda-birakmasi-sosyal-medyanin-cigerini-dagladi--731383> E. T. : 16. 11. 2016.
- Onur Şahin, 23 Ekim, 21:58 2016, <https://onedio.com/haber/baglac-olan-de-lerin-ayri-yazilmasina-takan-insanlar-hakkinda-bilmeniz-gereken-18-sey-736104> E. T. : 10. 11. 2016.
- Ulaş demircan 16 Kasım, 21:02, 2016. <https://onedio.com/haber/iett-otobuslerinde-kadin-yolcular-icin-gece-duzenlemesi-uygulama-bugun-basladi-73955> E. T. : 18. 11. 2016.
- Tezcan, Eray A. Gökhan Kaşıkçı, 2016, 16 Temmuz, 02:59, <https://onedio.com/haber/darbe-girisimi-sonrasi-ulkenin-dort-bir-yanindan-gelen-23-goruntu-721476> E. T. : 19. 11. 2016.
- Trex, 2016, 20 Ağustos, 00:32'de eklendi. <https://onedio.com/haber/ebced-hesabina-gore-ne-zaman-oleceksin--726981> E. T. : 17.11. 2016.
- Top Knot. 12 Ağustos 2016, saat 22.54'te yayınlandı, https://www.buzzfeed.com/chrissymahlmeister/how-to-become-a-beauty-addict?utm_term=.xgZ5MX7Q4#.nnr3716av E. T. : 16. 11. 2016.
- Unicorn Sercan, 2016, 14 Ağustos, 15:48'de eklendi, 17 Ağustos, 22:24'te güncellendi. <https://onedio.com/haber/bir-trans-kadin-daha-katledildi-yakilarak-oldurulen-hande-kader-icin-susma--726042> E. T. : 10. 11. 2016.
- Ulaş Demircan, 2016, 30 Ağustos, 20:51'de eklendi, 31 Ağustos, 15:27'de güncellendi. <https://onedio.com/haber/94->

isik-yili-mesafeden-dunya-ya-cok-guclu-sinyal-geldi-
728727 E. T. : 16. 11. 2016.

İÇİNDEKİLER

7

ÖN SÖZ

9

Müfit Selim Saruhan

ENDÜLÜS'ÜN AŞK AKIL VE NAKİL SENTEZÇİ MÜTEFEKKİRİ
İBN HAZM

39

Gürbüz Deniz

HAYY B. YAKZÂN VE HİKÂYENİN KURÂNİ TEMELLERİ

71

Zafer Çaylı

GELENEK VE GELECEK: İBN RÜŞD'E ATFEDİLEN ÇİFTE HAKİKAT
ANLAYIŞI ÜZERİNDEN SEKÜLERLEŞMEYİ TEMELLENDİRME
ÇABALARI

113

Ömer Karabulut - Ömer Bozkurt

GAZÂLİ VE İBN RÜŞD'DE TANRI'YA YÖN ATFETMENİN İMKÂN VE
MAHİYETİ

165

Mehmet Sulhan

DOĞU'DAN BATI'YA DOĞAN SANAT GÜNEŞİ: ZİRYAB

193

Nizamettin Parlak

ENDÜLÜS'ÜN ETKİLİ ŞAHSİYETLERİNDEN İBNÜ'L-HATİB'İN SİYASET
NAZARİYESİNİN TEMELLERİ, TEPKİ ÇEKEN BAZI FİKİRLERİ-
DAVRANIŞLARI VE KENDİSİNE YÖNELTİLEN SUÇLAMALAR

211

Ayşenur Güneş Karabulut - Birgül Bozkurt
MAKKARÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE *NEFHU'T-TÎB* ADLI ESERİ

243

Lütfi Şeyban
MURÂBITLAR'IN TAŞFİN B. ALİ ÖNCÜLÜĞÜNDEKİ ENDÜLÜS
MÜDAFAASI VE SONUÇLARI

261

Cemal Özel
İSLAMİ EDEBİYATTA ENDÜLÜS İMGESİ

289

Canan Tercan
ENDÜLÜS EMEVİ DEVLETİ VE FRANK KRALLIĞI DİPLOMATİK
İLİŞKİLERİ VE YAZIŞMALARI

KİTAP İNCELEMELERİ

319

Fatma Merve Çınar
Pierre Guichard, *Al-Andalus: Estructura antropológica de una sociedad
Islámica en Occidente*, Barral Editores, Barcelona 1976.

327

Ahmet Zahid Özcan
Mehmet Özdemir, *Endülüs Müslümanları Siyasî Tarih*, Türkiye Diyanet
Vakfı Yayınları, Ankara 2019.
Mehmet Özdemir, *Endülüs Müslümanları Kültür ve Medeniyet*, Türkiye
Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2017.

Kaynakça

- Abdallah, Fadel I., “Notes on Ibn Hazm’s Rejection of Analogy (Qiyas) in Matters of Religious Law”, *American Journal of Islam and Society*, 1985, 2/2, ss. 207-224.
- Al-Jabri, Mohammed Abed, *Arab-Islamic Philosophy A Contemporary Critique*, University of Texas Press 1999.
- Bayraktar, Mehmet, *İslâm Felsefesine Giriş*, TDV Yayınları, Ankara 1997.
- Bircan, H. Hüseyin, *İslâm Felsefesinde Mutluluk*, İz Yayınları, İstanbul 2001.
- Bolat, Sema, *İslam Felsefesinin Teşekkül Dönemi - Tanrı Tasavvuru - İbn Hazm’ın ‘Er-Redd Ale’l-Kindi El-Feylesuf’ Risalesi Merkezli Bir İnceleme*, Ankara 2016.
- Bolay, Naci, “İbni Sina Mantığında Modal Önermeler ve Bu Önermelerin İbni Hazm Vasıtasıyla İslâm Fıkhına Uygulanışı”, *Uluslararası İbni Sina Sempozyumu*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1984, ss. 207-222.
- Bozkurt, Birgül, “Türkiye’de Endülüs İslam Düşüncesi Alanında Yapılan Çalışmalara Dair Değerlendirmeler ve Öneriler.”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, 31 (2), 2020, ss. 234-247.
- Brockelman, Carl, *Geschichte der Arabischen Litteratur*, E. J. Brill, Leiden 1949.
- Cabiri, Muhammed Abid, *Arap-İslâm Kültürünün Akıl Yapısı*, çev. İbrahim Akbaba, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2001.
- Corbin, Henry, *İslâm Felsefesi Tarihi*, çev. Hüseyin Hatemi, İletişim Yayınları, İstanbul 1986.
- Çapak, İbrahim, “İbn Hazm Mantığında Kıyas”, *Felsefe Dünyası*, 2006, sayı: 43, ss. 109-124.
- Dağ, Mehmet, “İslâm Felsefesinin Bazı Temel Sorunları Üzerine Düşünceler”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1991, sayı: 5, ss. 3-34.

- Dieterici, Friedrich, *Alfarabi's Philosophische Abhandlungen*, aus Londoner, Leidner und Berliner, Handschriften, Leiden 1890.
- Ebu'l-Hasan el-Eş'arî, *Makâlâtü'l-İslâmiyyîn*, Hellmut Ritter, Wiesbaden 1963.
- Ece, Muhammet Nasih, "Dinsel Bağlamıyla İbn Hazm'ın Mantık Felsefesi", *Hitit İlahiyat Dergisi*, 2022, 21/2, ss. 1239-1264.
- Fârâbî, *Ebu Nasr il-Farabi'nin Hala Üzerine Makalesi*, çev. Necati Lugal - Aydın Sayılı, TTK Yayınları, Ankara 1951.
- Ferruh, Ömer, "Zâhirîlik", *A History of Muslim Philosophy (İslam Düşüncesi Tarihi)*, çev. Ahmet Demirhan, İnsan Yayınları, İstanbul 1990.
- Gibb, H.A.R., *Arabic Literature*, Oxford University Press, Oxford 1963.
- Goldziher, Ignaz, *Zâhirîler: Sistem ve Tarihleri*, çev. Cihat Tunç, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.
- Goodman, Lenn E., *İslâm Hümanizmi*, çev. Ahmet Arslan, İletişim Yayınları, İstanbul 2006.
- İbn Hallikan, *Vefayâtu'l-Ayân ve Enbâü Ebnâi'z-Zaman*, thk. İhsan Abbas, Beyrut 1977.
- İbn Hazm, "Risaletü'l-Tevfik ala Şari'n-Necat", *Resail*, thk. İhsan Abbas, Kahire tsiz.
- İbn Hazm, *el-Fasl fi'l-Milel ve'l Ehvâ' ve'n Nihal*, Matmaatü'l-Edebiyye, Kahire 1899.
- İbn Hazm, *el-İhkâm fi Usûli'l-Ahkâm*, thk. Muhammed Şakir, Beyrut Mektebetü'l-Hayyat, tsiz.
- İbn Hazm, *et-Takrîb li Haddi'l-Mantık*, thk. İhsan Abbas, Dâru'l-Mektebeti'l-Hayat, Beyrut t.y.
- İbn Hazm, *Mudâvatu'n-Nüfus*, çev. C. Erdemci - H. H. Bircan, Dönem Yayınları, İstanbul 2014.
- İbn Hazm, *Risaletü Meratibi'l-Ulum*, nşr. İhsan Abbas, Beyrut 1983.
- İbn Hazm, *Tavkü'l-Hamame fi'l-ülfe ve'l-ullağ*, Kahire 1976.
- İbn Hazm, *Usûl-i Din*, çev. İbrahim Aydın, İnsan Yayınları, İstanbul 1991.
- İbn Manzur, *Lisanü'l Arab*, Dâru's-Sâdır, Beyrut 1990.
- İbn Rüşd, *Averroes on Plato's Republic*, Trans: Ralph Lerner, Cornell University Press, 1974.
- İbn Rüşd, *Faslü'l-Makal fi Takriri Ma beyneş-Şeria ve'l-Hikme mine'l-İttisal*, Ankara 1974.

- İbn Sa'd, *Tabakâtu'l-Umem*, Beyrut 1912.
- İbn Sina, *Risâle Edhâviyyetü fî Emri'l-Meâd*, Mısır 1939.
- İbnü'l-Kiftî, *İhbâru'l-Ulema bi Ahbari'l-Hukema*, Kahire 1326.
- İzmirli, İsmail Hakkı, *İslâm'da Felsefe Akımları*, haz. Ahmet Özalp, Kitabevi Yayınları, İstanbul 1997.
- Kaya, Mahmut, *İslâm Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi*, Ekin Yayınları, İstanbul 1983.
- Kutluer, İlhan, "Bir Reddiyenin Anatomisi: İbn Hazm'a Nispet Edilen er-Redd ale'l-Kindi el-Feylesuf Adlı Risalenin Tahlili", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2001, sayı: 3, ss. 23-40.
- Kutluer, İlhan, "Üç Perspektif: Kelam, Felsefe ve Tasavvuf", *İslâm Felsefesinin Sorunları Sempozyumu*, Elis Yayınları, Ankara 2003, ss. 13-35.
- Kutluer, İlhan, *Akıl ve İtikad*, İz Yayınları, İstanbul 1996.
- Locke, John, *An Essay Concerning Human Understanding*, Clarendon Press, 1894.
- Macit, Muhittin, "Farabi'ye Nisbet Edilen İki Risale", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2004, sayı: 26, ss. 5-21.
- Râgıb el-İsfahanî, *Müfredat*, Dâruş-Şâmiye, Beyrut 2009.
- Saruhan, Müfit Selim, "Zahiriliğin Öncüsü İbn Hazm'da Felsefi Meseleler", *Dini Araştırmalar*, 2006, c. 8, ss. 159-181.
- Savaş, Nuh, *İbn Hazm'ın Kur'an'a Bakışı ve Ayetleri Yorumlama Metodu*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi SBE., Ankara 2002.
- Toktaş, Fatih, *İslâm Düşüncesinde Felsefe Eleştirileri*, Klasik Yayınları, İstanbul 2004.
- Uyanık, Mevlüt - Akyol, Aygün, *İslam Felsefesi Giriş*, Elis Yayınları, Ankara 2021.
- Ülken, Hilmi Ziya, *İslâm Düşüncesi*, Ülken Yayınevi, İstanbul 1995.
- Vural, Mehmet, *Gazali Felsefesinde Bilgi ve Yöntem*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2004.
- Yavuz, Yusuf Şevki, "İbn Hazm", *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul 1999, 20, ss. 52-56.
- Yefut, Salim, *İbn Hazm ve'l-Fikri'l felsefi Fi'l magrib ve'l Endülüs*, Magrib 1986.

Kaynakça

- Abbas, Hasan Mahmut, *Hayy b. Yakzan ve Robinson Crusoe*, Beyrut 1983.
- Alper, Ömer Mahir, İbn Tufeyl'in *Hayatı ve Felsefesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1993.
- el-Merrâkuşî, Abdülvâhid b. Ali et-Temimî, *el-Mu'cib fi Telhisi Ahbârî'l-Mağrib*, Kahire 1324.
- Deniz, Gürbüz, "Gazzalî'yi Anlamanın Usûlü", *Diyanet İlmi Dergi*, 47/3, Ankara 2011.
- Deniz, Gürbüz, "Hayy Ibn Yaqzan and Its Quranic References", *Journal of Islamic Research*, 1/2 (2008), ss. 33-51.
- Hawi, Sami S., "İbn Tufeyl's Hayy b. Yakzan, Its Structure, Literary Aspects and Method", *Islamic Culture*, vol. 47, 1973.
- Hawi, Sami, S., "İbn Tufeyl, His Motives for the use of Narrative from and his Method of Concealment in Hayy b. Yakzan", *The Muslim World*, vol. 64.
- İbn Tufeyl, *Hayy b. Yakzân*, neşr. Albert Nasri Nadir, Beyrut 2001.
- İzmirli, İsmail Hakkı, *İslam'da Felsefe Akımları*, İstanbul, 1995.
- Kutluer, İlhan, *Akıl ve İtikat*, İstanbul 1996.
- The Encyclopedia of Islam (New Edition)*, vol. III, 1971.

Kaynakça

- Açıkgenç, Alpaslan, “Bilimsel Gelişim Süreci ve Safhaları -Bilim Tarihine Yeni Bir Metodolojik Bir Yaklaşım-”, *Keşf-i Kadîmden Vaz’-ı Cedîde İslam Bilim Tarihi ve Felsefesi*, ed. İbrahim Özcoşar v.dğr., Divan Kitap, İstanbul 2019, ss. 17-55.
- Akasoy, Anna, “Was Ibn Rushd an Averroist? The Problem, the Debate and Its Philosophical Implications”, *Renaissance Averroism and Its Aftermath: Arabic Philosophy in Modern Europe*, Springer, Dordrecht 2013, ss. 321-347.
- Alper, Ömer Mahir, “İslâm, Akıl ve Hakikat”, *Milel ve Nihal*, 7/3, 2010, ss. 39-72.
- Antûn, Farah, *İbn Rüşd ve Felsefetüh*, Kahire: el-Hey’etü’l-Mısrıyye li’l-Kitâb, 1993.
- Aquinas, Thomas, *On the Unity of the Intellect Against the Averroists*, İng. çev. Beatrice H. Zedler, Marquette University Press, Milwaukee 1968.
- Arıcan, Musa Kazım, “İbn Rüşd’ün Hakikat Öğretisi: ‘Çifte Hakikat’ ve ‘Hakikatin Birliği’ Tartışması”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12/2, 2008, ss. 225-252.
- Aster, Ernst Von, *Felsefe Tarihi Dersleri I: İlk Çağ ve Orta Çağ Felsefesi*, Ahmed İhsan Matbaası, İstanbul 1943.
- Birgül, Mehmet Fatih, *İbn Rüşd’de Nedensellik*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2012.
- Butterworth, Charles E., “What is Political Averroism?”, *Averroismus im Mittelalter und in der Renaissance*, ed. Friedrich Niewöhner & Loris Sturlese, Spur Verlag, Zürich 1994, ss. 239-250.
- Câbirî, Muhammed Âbid, *İbn Rüşd: Sîre ve Fıkr*, Merkezü Dirâsâtî’l-Vahdeti’l Arabiyye, Beyrut 1998.
- Câbirî, Muhammed Âbid, “Mukaddime Tahliliyye”, *Faslü’l-Makâl fî Takriri mâ beyne’ş-Şerîa ve’l-Hikme mine’l-İttisal* içinde, nşr. Muhammed Âbid el-Câbirî, Merkezü Dirâsâtî’l-Vahdeti’l-Arabiyye, Beyrut 1997.

- Corbin, Henry, *History of Islamic Philosophy*, Kegan Paul International, Londra 1993.
- Craig, Martin, "Averroism, Renaissance", *Encyclopedia of Renaissance Philosophy*, ed. Marco Sgarbi, Dordrecht: Springer, 2018, ss. 4-11.
- Cuhâ, Mişâl, "İbn Rüşd beyne Farah Antûn ve Muhammed Abduh", *el-İctihâd*, 30, 1996, ss. 61-87.
- Cündioğlu, Düccane, "Ernest Renan ve 'Reddiyeler' Bağlamında İslam-Bilim Tartışmalarına Bibliyografik Bir Katkı", *Dîvân: İlmî Araştırmalar*, 1/2, 1996, ss. 1-94.
- Darende, Ömer Faruk & Kirman, Mehmet Ali, "Wilson'a Göre Sekülerleşme", *Turkish Studies*, 12/10, 2017, ss. 81-100.
- Byrd, Dustin J., *Islam in a Post-Secular Society: Religion, Secularity and the Antagonism of Recalcitrant Faith*, Brill, Leiden & Boston 2017, ss. 1-42.
- Ebû Zeyd, Nasr Hâmid, *Dinsel Söylemin Eleştirisi: Dinsel Metinleri Anlamada Bilimsel Bir Yönteme Doğru*, Kitabiyat Yayınları, Ankara 2002.
- Emîn, Semîr, *Ezmetü'l-Müctemil-Arabî*, Darü'l-Mustakbeli'l-Arabî, Kahire 1985.
- Erdoğan, Fatih, *İbn-i Rüşd*, Maviçatı Yayınları, İstanbul 2017.
- Erkızan, Hatice Nur, "İbn Rüşdcülük: Batı'daki Tarihsel ve Felsefi Gelişimi Üzerine", *Journal of Islamic Research*, 21/2, 2010, ss. 73-82.
- Griffel, Frank, "Was Fakhr al-Dîn al-Râzî an Averroist after All? On the Double-Truth Theory in Medieval Latin and Islamic Thought", *Studying the Near and Middle East at the Institute for Advanced Study, Princeton, 1935-2018*, ed. Sabine Schmidtke, Gorgias Press, New Jersey 2018, ss. 205-216.
- Güneş, Merdan, "Din, Bilim ve Siyaset Ekseninde Geri Kalmışlık Tartışması: Şeyhülislam Mustafa Sabri'nin Bakış Açısıyla Farah Antun-Muhammed Abduh Polemiği", *Dîvân: Disiplinlerarası Çalışmaları Dergisi*, 25/49, 2020, ss. 1-55.
- Gürkan, Salime Leyla, "Bir Yahudi Karşı-Geleneği Olarak Yahudi Sekülerliği: Kökenleri ve Dinamikleri", *İnsan ve Toplum*, 2/4, 2012, ss. 205-216.

- Hanefî, Hasan & Câbirî, Muhammed Âbid, “Laiklik ve İslam”, çev. Muammer Esen, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 8/3-4, ss. 160-165.
- İbn Rüşd, *el-Keşf an Menâhici'l-Edille, Felsefe-Din İlişkileri* içinde, çev. Süleyman Uludağ, Dergâh Yayınları, İstanbul 2004, ss. 139-276.
- İbn Rüşd, *Faslü'l-Makâl, Felsefe-Din İlişkileri* içinde, çev. Süleyman Uludağ, Dergâh Yayınları, İstanbul 2004, ss. 73-126.
- İbn Rüşd, *Tutarsızlığın Tutarsızlığı: Tehâfüt et-Tehâfüt*, çev. Kemal Işık & Mehmet Dağ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları, Samsun 1986.
- Ja'afar, Muhammad Salleh, “Doğuya Yolculuk: İslâmî Hermeneutiğin Bir Tarzı Olarak *Tevîl*”, çev. Sabri Yılmaz, *Kader: Kelam Araştırmaları Dergisi*, 2/2, 2004, ss. 165-174.
- Karlığa, Bekir, “İbn Rüşd”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul 1999, c. 20, ss. 257-288.
- Karlığa, Bekir, *Batı'yı Aydınlatan İslam Düşünürü İbn Rüşd*, Mahya Yayınları, İstanbul 2014.
- Kaya, M. Cüneyt, *İslâm Felsefesi: Tarih ve Problemler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2018.
- Kirman, Mehmet Ali & Özbolat, Abdullah, “İslam, Kutsal ve Seküler”, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17/2, 2017, ss. 19-41.
- Korlaelçi, Murtaza, “Din-Felsefe Etkileşimi”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 39/1, 1999, ss. 69-77.
- Kraemer, Joel L., “The Medieval Arabic Enlightenment”, *The Cambridge Companion to Leo Strauss*, ed. Steven B. Smith, Cambridge University Press, New York 2009, ss. 137-170.
- Leaman, Oliver, “Is Averroes an Averroist?”, *Averroism in Mittelalter und in der Renaissance*, ed. Friedrich Niewöhner & Loris Sturlese, Spur Verlag, Zürich 1994, ss. 9-22.
- Leaman, Oliver, *İslâm Felsefesi: Giriş*, çev. Şamil Öçal & Metin Özdemir, Hece Yayınları, İstanbul 2014.
- Marenbon, John, “Ernest Renan and Averroism: The Story of a Misinterpretation”, *Renaissance Averroism and Its Aftermath: Arabic Philosophy in Modern Europe*, Springer, Dordrecht 2013, ss. 273-283.

- Melzer, Arthur M.. *Philosophy Between the Lines: The Lost History of Esoteric Writing*, University of Chicago Press, Chicago 2014.
- Najjar, Fauzi M., "Ibn Rushd (Averroes) and the Egyptian Enlightenment Movement", *British Journal of Middle Eastern Studies*, 31/2, 2004, ss. 195-213.
- Nasr, Seyyid Hüseyin, *Bilgi ve Kutsal*, çev. Yusuf Yazar, İstanbul: İz Yayıncılık, 2001.
- Özalp, Hasan, *Bilim-Din İlişkisinde Uzlaşmacı Yaklaşımlar*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2012.
- Pasnau, Robert, "The Islamic Scholar Who Gave Us Modern Philosophy Averroës' Writings on Aristotle Shaped Western Philosophy as We Know It", *Humanities*, 2011, 32/6. <https://www.neh.gov/humanities/2011/novemberdecember/feature/the-islamic-scholar-who-gave-us-modern-philosophy>, (Erişim: 26.04.2024).
- Rukancı, Fatih & Anameriç, Hakan, "Orta Çağ'da İlk Üniversiteler: *Studium Generale*", *Felsefe Dünyası*, 39, 2004, ss. 170-186.
- Sabeen, Ahmed, "The Genesis of Secular Politics in Medieval Philosophy: The King of Averroes and the Emperor of Dante", *Labyrinth: An International Journal for Philosophy, Value Theory and Sociocultural Hermeneutics*, 2016, 18/2, s. 209-231.
- Sagadeev, Artur Vladimirovich, "Ibn Rushd and the Islamic Philosophical Tradition", *Unesco: The Courier*, 9, 1986, ss. 25-28.
- Sarı, Hasan, "Dinin Postmodern Hâli: Elif Şafak'ın Roman Kahramanları Dolayımında Sosyolojik Bir Analiz", *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 19, 2023, ss. 198-224.
- Sarıoğlu, Hüseyin, "İbn Rüşd Düşünce Sisteminde Hakikat-Felsefe-Din İlişkileri", *Divân: İlmî Araştırmalar*, 10, 2001, ss. 173-186.
- Sarıoğlu, Hüseyin, "Meşşai Filozofların Din İle Felsefeyi Uzlaştırma Çabaları", *Kutadgu Bilig*, 10, 2006, ss. 107-119.
- Sarıoğlu, Hüseyin, *İbn Rüşd Felsefesi*, Klasik Yayınları, İstanbul 2006.
- Sarrió, Diego R., "The Philosopher as the Heir of the Prophets: Ibn Rusdh's Islamic Rationalism", *Al-Qantara*, 36/1, 2015, ss. 45-68.

- Schneider, Nathan, “The Theory of Double Truth” <https://nathanschneider.info/2008/06/the-theory-of-double-truth/>, (Erişim: 14.04.2024).
- Sulhan, Mehmet, *Roger Garaudy'nin Din Felsefesi*, İlahiyat Yayınları, Ankara 2023.
- Strauss, Leo, *Persecution and the Art of Writing*, The University of Chicago Press, Chicago & London 1988.
- Von Kügelgen, Anke, “A Call for Rationalism: ‘Arab Averroists’ in the Twentieth Century”, *Alif: Journal of Comparative Poetics*, 16, 1996, ss. 97-132.
- Vural, Mehmet, *İslâm Felsefesinin Özgünlüğü*, Elis Yayınları, Ankara 2009.
- Wintersteiger, Mario, “Enlightenment from the Orient: The Philosophical Esotericism’ of the Falasifa”, *Bogoslovni vestnik/Theological Quarterly*, 80/3, 2020, ss. 585-594.

Kaynakça

- Bozkurt, Birgül, “Endülüs’te Gazâli Algısı”, *Beytü’l-Hikme*, 7 (1), 2017, ss. 245-309.
- Bozkurt, Ömer, “Gazâli’nin Tanrı Anlayışı”, *TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1/1 (1 Ocak 2011), ss. 87-108.
- Bozkurt, Ömer, *Gazâli ve İbn Rüşd’de İmkân, İmkânsızlık ve Zorunluluk*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2009.
- Cengiz, Lütfü, *İbn Rüşd’de Ulûhiyet*, Palet Yayınları, Konya 2015.
- Davies, Brian, *Din Felsefesine Giriş*, çev. Fatih Taştan, Paradigma Yayıncılık, İstanbul 2011.
- Deniz, Gürbüz, *Kelam-Felsefe Tartışmaları*, Fecr Yayınları, 2. Basım, Ankara 2015.
- El-Bekrî, Hamza Muhammed Vesîm, “İbn Rüşd’ün Tenzih, Teşbih ve Tecsim Anlayışına Eleştirel Bir Yaklaşım”, Özet çev. Metin Özdemir, *Doğu-Batı İlişkinin Entelektüel Boyutu İbn Rüşd’ü Yeniden Düşünmek: İbn Rüşd*, c. II, ed. Bayram Ali Çetinkaya ve diğ., Sivas 2009, ss. 379-405.
- Gazâli, *el-Maksadu’l-Esnâ fî Şerhi Esmâillâhi’l-Hüsnâ*, çev. Asım Cüneyd Köksal, Ketebe Yayınevi, İstanbul 2022.
- Gazâli, *Filozofların Tutarsızlığı*, çev. Mahmut Kaya, Hüseyin Sarıoğlu, Klasik Yayınları, 6. Basım, İstanbul 1971.
- Gazâli, *İhyâ-u Ulûmi’l-Dîn*, 1. Cilt. çev. Sıtkı Güllü, Huzur Yayınevi, İstanbul 2012.
- Gazâli, *İki Madnûn*, çev. Sabit Ünal, İzmir İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İzmir 1988.
- Gazâli, *İlcâmu’l-Avâm an İlmi’l-Kelâm*, çev. Mahmut Kaya, M. Cüneyt Kaya, Klasik Yayınları, 2. Basım, İstanbul 2020.
- Gazâli, *İtikad’da Orta Yol*, çev. Kemal Işık, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1971.
- Gazâli, *Kimyâ-i Saâdet*, çev. Faruk Meyan, Bedir Yayınevi, İstanbul 2005.

Kaynakça

- Adıgüzel, Adnan - Sinjar, Esra, “Geçmiş’ten Günümüze Müsikişinâs Ziryab’ın Endülüs Kültür Hayatına ve Avrupa’ya Etkileri”, *Yakın Doğu Üniversitesi İslami Tetkikler Dergisi*, II/1, 30.05.2016, ss. 71-96.
- Arslan, Fazlı, “Ziryâb”, <https://islamdusunceatlası.org/ziryab/348> (24.09.2024).
- Arslan, Fazlı - Erkoçoğlu, Fatih, *Ziryab*, TDV İslâm Ansiklopedisi, Ankara 2013, 44/464-465.
- Binark, Şükran, *Cabir ile Ziryab*, Şule Yayınları, İstanbul 2022.
- Bulut, Faik, “Endülüs Toplumuna Lale Devri’ni Yaşatan Kürt Müzik ve Sanat Adamı: Ziryab”, <https://www.indyrturk.com/node/272196/t%C3%BCrki%CC%87yeden-sesler/end%C3%BCI%C3%BCs-toplumuna-lale-devrini-ya%C5%9Fatan-k%C3%BCrt-m%C3%BCzik-ve-sanat-adam%C4%B1> (19.09.2024).
- Diclehan, Şakir, “Endülüs Kültürüne Yön Veren Efsane Bir Kürt: Ziryab”, https://www.haberdurus.com/haber/endulus_kulturune_yon_veren_efsane_bir_kurt_ziryab-60889.html (25.09.2024).
- Dilek, Ozan, “Endülüs’te Avrupa’nın İlk Konservatuarını Kuran Kürt: Ziryab”, <https://www.ilimvemedeniye.com/enduluste-avrupanin-ilk-konservatuarini-kuran-kurt-ziryab.html> (16.09.2024).
- Dost-Niyego, Pınar, “Negasyonist Roger Garaudy’nin Ardından”, <https://birikimdergisi.com/guncel/631/negasyonist-roger-garaudy-nin-ardindan-turkiye-de-holokost-egitimi> (15.08.2024).
- Feyzioğlu, Yücel, *Niran ile Ziryab*, Doğu Batı Yayınları, Ankara 2024.
- Garaudy, Roger, *Düşüncenin Başkenti Kurtuba Endülüs’te İslam*, çev. Cemal Aydın, Timaş Yayınları, İstanbul 2018e.
- Garaudy, Roger, *Entegrizm Kültürel İntihar*, çev. Kamil Bilgin Çileçöp, Pınar Yayınları, İstanbul 1993.

Tartut, Esra, *Geçmişten Günümüze Musikîşinas Ali B. Nafi' (Ziryab)'nin Endülüs Kültür Hayatına ve Avrupa'ya Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir 2015.

Weisbard, Eric, "The Ancestors of Pop", [https://www.google.com/search?q=Weisbard%2C+Eric+\(31+October+2004\)](https://www.google.com/search?q=Weisbard%2C+Eric+(31+October+2004)) (31.10.2024).

Ziryâb, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ziry%C3%A2b>, (17.07.2024).

Kaynakça

- Ahmed Abdülhalim Atiyye, “es-Siyase inde Lisâniddîn İbni'l-Hatîb”, *ed-Dirâsâtü'l-İslâmiyye*, XXVI/1-2, İslâmabâd 1991, ss. 123-142.
- el-Abbâdî, Ahmed Muhtar, *Dirâsât fi târihi'l-Mağrib ve'l-Endelüs*, İskenderiye ty.
- Akhtar, Ali Humayun, *Filozoflar Mutasavvıflar ve Halifeler*, trc. Ahmet Fethi Yıldırım, Vakıfbank Kültür Yayınları, İstanbul 2022.
- Bedevî, Abdurrahman, *Usûlü'l-Yûnâniyye li'n-nazarâti's-siyasiyye fi'l-İslâm*, Kahire 1954.
- Bosch, Vila J., “İbn al-Khatib”, *El'* (İng.), Leiden 1986, III, ss. 835-837.
- İbn Haldûn, Abdurrahman (ö. 808/1406), *Kitâbu'l-'iber*, I-VIII, Bulak 1284.
- İbn Haldûn, *et-Ta'rîf bi-İbn-i Haldûn*, Lübnan-Kahire 1979.
- İbn Haldûn, *Bilim ve Siyaset Arasında Hatıralar et-Ta'rîf bi'İbn Haldûn rihletuhu garben ve şarkan*, terc. Vecdi Akyüz, Dergâh Yayınları, İstanbul II. Baskı, 2011.
- İbnü'l-Hatîb, *A'mâlü'l-a'lâm fimen buyi'a kabl'l-ihtilâm min mulûki İslâm*, thk. E. Levi Provençal, Beyrut 1956.
- İbnü'l-Hatîb, *el-İhâtâ fi ahbâri (Târihi) Ğırnâta*, nşr. Abdullah İnan, I-IV, Kahire 1955-1977.
- İbnü'l-Hatîb, *Miyârü'l-ihdiyâr fi zikri'l-meâhidi ve'd-diyâr*, thk. M. Kemal Şebâne, Kahire ty.
- İbnü'l-Hatîb, *Nüfâzatü'l-cerâb fi ulâleti'l-iğtirâb*, II, thk. A. Muhtar el-Abbâdî - Abdülaziz el-Ehvânî, Dârü'l-Beyzâ 1985.
- İbnü'l-Hatîb, *Ravdatü't-Ta'rîf bi'l-hubbiş-şerîf*, I-II, thk. Muhammed el-Kettânî, Beyrut 1979.
- İbnü'l-Hatîb, *Reyhânetü'l-küttâb ve nücâtü'l-müntâb*, I-II, nşr. M. Abdullah İnan, Kahire 1986.
- 'İnân, M. Abdullah, *Lisânüddîn İbnü'l-Hatîb: Hayâtühü vetürâsühü'l-fikri*, Kahire 1968.

- el-Kalkaşendî, Ahmed b. Ali (ö. 861/1418), *Subhu'l aşâ*, I-XIV, şrh-talık. M. Hüseyin Şemseddin, Beyrut-Lüban 1407/1987.
- Makkarî, *Nefhü't-tib min ğusni'l-Endelusi'r-ratib ve zikriü vezirihâ Lisâniddin İbni'l-Hatib*, I-X, thk. Yusuf eş-Şeyh M. el-Bukaî, Beyrut 1419/1998.
- Mustafa İbrâhim Hüseyin, “Mesâdirü Lisâniddîn İbnü'l-Hatib fi kitâbihî İhâta fi ahbâri Ğirnâta”, *es-Sicillü'l-ilmî li-nedveti'l-Endelüs*, nşr. Abdullah b. Ali ez-Zeydân ve dğr., Riyad 1417/1996, I, ss. 331-337.
- Parlak, Nizamettin, *Lisânüddin İbnü'l-Hatib'in Siyâsî Kişiliği ve Tarihçiliği*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2012.
- Parlak, Nizamettin, “Endülüs'te Kitap Yakma Hâdiseleri”. *İSTEM / 32* (Aralık 2018), ss. 199-217. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/610551>
- Parlak, Nizamettin, *Endülüs'ün Çöküşü: Endülüs Endülüs Emevilerinin ve Endülüs'teki Son Müslüman Devlet Benû Ahmer'in Yıkılışı*, Hikmetevi Yayınları, İstanbul 2021.
- Parlak, Nizamettin, *Ana Hatlarıyla Endülüs Tarihi*, Hikmetevi Yayınları, İstanbul 2023.
- Razzûk, Muhammed, “et-Tedahhulü'l-Merînî bi'l-Endelüs mülâhazatün evveliyye”, *Dirâsât Endelüsiyye*, XVII, Tunus 1997, ss. 31-41.

Kaynakça

- Abbas, İhsan, “Mukaddimetu'l-Muhakkik”, eş-Şeyh Ahmed bin Muhammed el-Makkarî et-Tilimsânî, *Nefhu't-Tib min Gusni'l-Endelüsi'r-Râtib* içinde, thk. İhsan Abbas, c. I, Dâru Sâdır, Beyrut 1968.
- Bahda, Ayşe & Atiy, Naime, *el-Makkarî et-Tilimsânî ve Devruhu'l-İlmi fi't-Tevâsili beyne'l-Meşrik ve'l-Mağrib fi'l-Karni h.11 / m.17*, Camiatu Ahmed Diraye, Külliyyetu'l-Ulumi'l-İnsaniyye ve'l-İctimaiyye ve'l-Ulumi'l-İslamiyye, Kısmu'l-Ulumi'l-İnsaniyye, Mezkuratu Tuhricu li neyli Şehadeti'l-Master fi't-Tarih (Yüksek Lisans Tezi), Cezayir: 2018. <https://dSPACE.univ-adrar.edu.dz/jspui/handle/123456789/3198>
- Bozkurt, Birgül, “Türkiye’de Endülüs İslam Düşüncesi Alanında Yapılan Çalışmalara Dair Değerlendirmeler ve Öneriler”. *Journal of Islamic Research*, 31/2, (2020), ss. 234-247.
- Bozkurt, Ömer. “Endülüs İslam Düşüncesi Tarihine Giriş”, *Endülüs İslam Düşüncesi Tarihi* içinde, ed. Ömer Bozkurt, Eskiyei Yayınları, Ankara 2022, ss. 25-49.
- el-Cedidî, Muhammed, “Sûse”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim 5 Haziran 2023) <https://islamansiklopedisi.org.tr/suse>.
- el-Makkarî et-Tilimsânî, eş-Şeyh Ahmed bin Muhammed, *Nefhu't-Tib min Gusni'l-Endelüsi'r-Râtib*, thk. İhsan Abbas, c. I, Dâru Sâdır, Beyrut 1968.
- Ghadour, Jemal, *Nefhu't-Tib Metin İncelemesi ve Tenkitli Neşri (İkinci Bölüm)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir 2018.
- Harekât, İbrahim, “Mağrib”. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim 7 Haziran 2023).
- Hasan, Muhammed Abdulgani, *el-Makkarî Sahibu Nefhu't-Tib*, Daru'l-Kavmiyye, trz.

- Irving, Thomas B., “İbnü'l-Faradî”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim: 9 Ağustos 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibnul-faradi>
- İbn Haldun, *Mukaddime*, çev. Süleyman Uludağ, c. II, Dergâh Yayınları, İstanbul 2009.
- İbnu'l-Hatîb, Lisânuddîn, *el-İhâta fî Ahbâri Gırnâta*. thk. Muhammed Abdullah Ğinan, c. II, Mektebetu'l-Hanci, Kahire 1974.
- Kandemir, M. Yaşar, “Kadî İyâz”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim 7 Haziran 2023).
- Kaya, Mahmut, “Sâid el-Endelüsî”. *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim: 9 Ağustos 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/said-el-endelusi>
- Okuyan, İbrahim, *Endülüs İslam Medeniyetinin Oluşumu*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2020.
- Özdemir, Mehmet, “Endülüs Tarihi'nin Mevcut Kaynakları Üzerine (I) (Endülüslüler'e Ait Kaynaklar)”, *İstem* 14 (2009), ss. 11-40.
- Özdemir, Mehmet, “Feth b. Hâkan el-Kaysî”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim: 9 Ağustos 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/feth-b-hakan-el-kaysi>
- Özdemir, Mehmet, “Makkarî”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim 10 Haziran 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/makkari-ahmed-b-muhammed>
- Parlak, Nizamettin, “İbn-i Haldûn'un Mukaddime'sinde XIV. Yüzyıl İslâm Dünyasından Kesitler”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14/2 (2012), ss. 131-166.
- Pektaş, Kadir, “Zeytûne Camii”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim 5 Haziran 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/zeytune-camii>
- Rezûk, Muhammed, “Merakeş”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, (Erişim 7 Haziran 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/merakes>
- Sağiri, Sufyan & Kasibe, Reşid, “İshamatu'l-Allameti Ebu'l-Abbas Ahmed el-Makkarî fi'n-Neşati't-Ta'limi fi'l-Mağribi'l-Aksha Hilali'l-Karni h. 11/ m. 17”, *Mecelletu'l-İhya*, 21/29 (2021), ss. 523-540.

Kaynaklar

- Anonim, *el-Hulelü'l-mevşiyye fî zikri'l-ahbâri'l-Merrâküşiyye (VIII/ XIV. yy.)*, nşr. Süheyl Zekkâr-Abdülkâdir Zimâme, Dâru'r-Reşâdi'l-hadise, Rabat 1979.
- Anonim, *Resâil Endelüsiyye*, nşr. Fevzî Îsâ, Menşe'tü'l-Maârif, İskenderiye 1989.
- Anonim, *Resâil ve makâmât Endelüsiyye*, nşr. Fevzî Îsâ, Menşe'tü'l-Maârif, İskenderiye 1989.
- Aschbach, Joseph, *Târihu'l-Endelüs fî ahdi'l-Murâbitîn ve'l-Muvahhidîn*, çev. M. Abdullah İnân, 1-2, Lecnetü't-te'lif ve't-terceme, Kahire 1940.
- Avcı, Casim, "Hilâfet", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1998, 17, ss. 539-546.
- Avcı, Casim, "Kasî (Benî Kasî)", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2001, 24, ss. 561-562.
- Bûtşîş, İbrahim Kâdirî, *el-Mağrib ve'l-Endelüs fî ahdi'l-Murâbitîn*, Dâru't-talîa, Beyrut 1993.
- Codera, Francisco, *Decadencia y Desaparicion de los Almoravides en España*, Tip. de Comas Hermanos, Zaragoza 1899.
- Denedeş, İsmet Abdüllatîf, *Advâü cedîde alâ'l-Murâbitîn*, Dâru'l-garbi'l-İslâmî, Beyrut 1991.
- Denedeş, İsmet Abdüllatîf, *el-Endelüs fî nihâyeti'l-Murâbitîn ve müstehilli'l-Müvahhidîn: Asru't-tavâifî's-sânî (1116-1151)*, Dâru'l-garbi'l-İslâmî, Beyrut 1988.
- El Hour, Rachid, "The Andalusian Qâdi in the Almoravid Period: Political and Judicial Authority", *Studia Islamica*, 90 (2000), ss. 67-83.
- García-Sanjuán, Alejandro, "Jews and Christians in Almoravid Seville as Portrayed by the Islamic Jurist Ibn 'Abdûn", *Medieval Encounters*, 14 (2008), ss. 78-98.

- García-Sanjuán, Alejandro, *Coexistencia y conflictos: Minorías religiosas en la península ibérica durante la Edad Media*, Universidad de Granada, Granada 2015.
- García-Sanjuán, Alejandro, *La conquista islámica de la península ibérica y la tergiversación del pasado*, Marcial Pons, Madrid 2019.
- Hasan el-Vezzân, İbn Muhammed el-Gırnâtî, (888/1483-957/1550), *Vasfû İfrîkiyâ*, nşr. M. el-Haccî-M. el-Ahdar, 1-2, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut 1983.
- Himyerî, Muhammed b. Abdülmü'min (ö.727/1327), *er-Ravdu'l-mi'târ fi haberî'l-aktâr*, nşr. İhsan Abbâs, Mektebetü Lübnan, Beyrut 1984.
- İbn Abdümelik el-Merrâküşi, Muhammed b. Muhammed (ö.703/1303), *ez-Zeyl ve't-tekmile li kitâbeyi'l-mevsûl ve's-sıla*, thk. Muhammed b. Şerîfe, Matbûâtü Akâdemiyyeti'l-Memleketi'l-Mağribiyye, 1-2, Rabat 1984.
- İbn Bessâm eş-Şenterînî, Ebü'l-Hasan Ali (ö.542/1147), *ez-Zahîra fi mehâsini ehli'l-Cezîre*, nşr. S. Mustafa Bedrî, 1-4, Dâru'l-kütübi'l-ilmîyye, Beyrut 1998.
- İbn Dihye el-Kelbî, Mecdüddin Ömer İbnü'l-Hasen el-Belensi ed-Dâni (ö.633/1235), *el-Mutrib fi eş'ari ehli'l-Mağrib*, nşr. İbrahim el-Ebyârî vd., Matbaatü'l-Emîriyye, Kâhire 1993.
- İbn Ebû Zer', Ebü'l-Hasan Ali (ö.741/1340), *Enîsü'l-mutrib bi-ravdi'l-kırtâs fi ahbâri mülûki'l-Mağrib ve târihi medîneti Fâs*, nşr. G. Johann Tornberg, Dâru'l-Mansûr, Rabat 1973.
- İbn Haldûn, Veliyyüddin Abdurrahman b. Muhammed (732-808/1332-1406), *Kitâbü'l-iber ve divânü'l-mübtede'i ve'l-haber fi târihi'l-Arab ve'l-Berber ve men âserahüm min zevîş-şe'ni'l-ekber*, 1-7, Dâru'l-fıkr, Beyrut 1979 (Kahire 1284'ten).
- İbn Hallikân, Ebü'l-Abbâs Şemsüddîn Ahmed b. Muhammed el-Bermekî el-İrbilî (ö. 681/1282): *Vefeyâtü'l-âyân ve enbâü ebnâi'z-zamân mimmâ sebete bi'n-nakli evi's-semâ ev esbetehü'l-âyân*, nşr. İhsan Abbâs, 1-8, Dâru Sâdır, Beyrut 1978.
- İbn İzârî, Ahmed b. Muhammed el-Merrâküşi (ö.695/1295), *el-Beyânü'l-muğrib fi ahbâri'l-Endelüs ve'l-Mağrib*, nşr. İhsan Abbas, Dâru's-sekâfe, 1-4, Beyrut 1983; c. 4, nşr. M. İbrahim el-Kettânî vd., Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut 1985.

- İbnü'l-Esîr, İzzeddîn Ebü'l-Hasan Alî eş-Şeybânî (ö.630/1233), *el-Kâmil fî't-târîh*, Dâru Sâdır, 1-12, Beyrut (Brill 1967'den) 1979-1982.
- İbnü'l-Kattân el-Merrâküşi, Ebû Muhammed Hasan b. Ali (VII/XII.asır ortaları), *Nuzumü'l-cümân li tertibi mâ selefe min ahbâri'z-zamân*, nşr. Mahmûd Ali el-Mekkî, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut 1990.
- İbrahim Harekât, "Mağrib", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2003, 27, ss. 314-318
- İsmail Yiğit, "Ribât", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2008, 35/76-79.
- Kennedy, Hugh, *Muslim Spain and Portugal*, Longman, London 1996.
- Levi-Provençal, E. "Taşfin", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, Ankara 12-2/38.
- Lisânüddin İbnü'l-Hatîb, Muhammed b. Abdullah el-Gırnâtî (713/1313-776/1374), *el-İhâta fî ahbâri Gırnâta*, nşr. M. Abdullah İnân, 1-4, Dâru'l-mekşûf, Kâhire 1973-1977.
- Lisânüddin İbnü'l-Hatîb, Muhammed b. Abdullah el-Gırnâtî (713-776/1313-1374), *A'mâlü'l-a'lâm fîmen büyia kable'l-ihtilâm min mü'lûki'l-İslam*, nşr. E. Levi-Provençal, Dâru'l-mekşûf, Beyrut 1956.
- Miranda, Ambrosio Huici, *Las Grandes Batallas de la reconquista Durante las Invasiones Africanas*, Instituto de Estudios Africanos, Madrid 1956.
- Öz, Mustafa-Avni İlhan, "İmâmet", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2000, 22, ss. 201-203.
- Ronald A. Messier, *The Almoravids and the Meanings of Jihad*, Praeger An Imprint, Santa Barbara 2010.
- Şerîf el-İdrîsî, Muhammed b. Abdullah el-Hammûdî (493/1100-548/1154), *Nüzhetü'l-müştak fî İhtirâkı'l-âfâk*, 1-2, Âlemü'l-kütüb, Beyrut 1989.
- Watt, W. Montgomery, *Fî târihi İsbanya el-İslâmiyye*, çev. M. Rıza Mısırı, Şeriketü'l-Matbûât, Beyrut 1994.

Kaynakça

- Ahmed, Abdel Halim Ahmed, “Türk Edebiyatında Endülüs Üzerine Bir İnceleme”, *Bulletin of The Faculty of Arts*, 2020, 57/2.
- Akçay, Ahmet Sait, *Bellekteki Huriler: İslâmcı Popülist Kültüre Eleştirel Bakış*, Selis Kitaplar, İstanbul 2006.
- Akman, Beyazıt, *Son Sefarad*, Epsilon Yayıncılık Hizmetleri, İstanbul 2012.
- Ayvazoğlu, Beşir, “Edebiyatımızda Endülüs”, *Endülüs’ten İspanya’ya*, TDV Yayınları, Ankara 1996, ss. 79-85.
- Bahadıroğlu, Yavuz, *Endülüs’e Veda*, Nesil Yayınları, İstanbul 2009.
- Baydar, Ahmed, *Endülüslü Zidyâr Son Anka*, Beyan Yayınları, İstanbul 2003.
- Boyunağa, Ahmet Yılmaz, *Efsane Komutan Tarik Bin Ziyad*, Timaş Yayınları, İstanbul 2014.
- Boyunağa, Ahmet Yılmaz, *Endülüs Şahini*, Timaş Yayınları, İstanbul 1990.
- Bulaç, Ali, *İslam Dünyasında Düşünce Sorunları*, İz Yayıncılık, İstanbul 1995.
- Chodkiewicz, Michel, “İbn Arabî’nin Öğretisinin Osmanlı Dünyasında Karşılması,” *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar, Doktrin, Ayin ve Erkan, Tarikatlar, Edebiyat, Mimari, İkonografi, Modernizm*, ed. Ahmet Yaşar Ocak, TTK Yayınları, Ankara 2005, ss. 89-111.
- Çayır, Kenan, *Türkiye’de İslâmcılık ve İslâmi Edebiyat: Toplu Hidayet Söyleminden Yeni Bireysel Müslümanlıklara*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2015.
- Dağ, Ahmet, *Kitâb-ı Endülüs*, Profil Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Danışman, Zuhuri, *Endülüs’te İslam Cengaverleri*, Zuhuri Danışman Yayınları, İstanbul 1966.
- Danışman, Zuhuri, *Grenata’nın Son Günleri*, Zuhuri Danışman Yayınları, İstanbul 1967.

Yardım, Mehmet Nuri, *Romancılar Konuşuyor*, Kaknüs Yayınları,
İstanbul 2000.

Ziyâ Paşa, *Endülüs Tarihi*, Karabet ve Kasbar Matbaası, İstanbul 1304.

Kaynakça

- Barton, Simon, *Conquerors, Brides, and Concubines: Interfaith Relations and Social Power in Medieval Iberia*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2015.
- Bozkurt, Birgül, “Endülüs’te Oluşan İslam Felsefesinin Batı’ya Etkileri Konusunda Bir Literatür Değerlendirmesi”, *Din Bilimleri Klasik Konular - Güncel Tartışmalar*, Ed. M. Nesim Doru - Ömer Bozkurt, Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, Mardin 2018, ss. 497-512.
- Catlos, Brian A., *Kingdoms of Faith: A New History of Islamic Spain*, HarperCollins, New York, 2014.
- Ceran, İsmail, “Puvatya Savaşı (732)”, *Dergiabant*, 4/8, 2016, ss. 17-47.
- Collins, Roger, *The Arab Conquest of Spain 710-797*, Blackwell Publishing, Oxford 1990.
- Çiçek, Atakan, “Şarlıman’ın Endülüs Emevi Devleti’ne Karşı Diplomatik Savaşı Marca Hispanica Operasyonu”, *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 5, 2021, ss. 46-70.
- Fierro, Maribel, *The Formation of al-Andalus*, v. I, Brill, Leiden 1997.
- Fletcher, Richard A., *Moorish Spain: The Rise and Fall of al-Andalus*, Routledge, London 2006.
- Fouracre, Paul, *The Age of Charles Martel*, Manchester University Press, 2000.
- Gibbon, Edward, *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire*, v. 5, Strahan & Cadell, London 1776.
- Glick, Thomas F., *Islamic and Christian Spain in the Early Middle Ages*, Princeton University Press, 1999.
- Hank, Naim – Şimşek Sultan, “Endülüs Arap Edebiyatında Edebu’l-İstisrah Kavramı ve Gelişim Seyri”, *Yakın Doğu Üniversitesi İslam Tetkikleri Merkezi Dergisi*, 10/1, 2024, ss. 142-166.
- Harvey, L. P., *Islamic Spain 1250-1500*, University of Chicago Press, Chicago 1990.

- Ibn Hazm, Ebu Muhammed Ali, *Al-Fisal fi al-Milal wa al-Ahwa' wa al-Nihal*, c. 1, Dar al-Kutub al-Ilmiyya, Beyrut 2002.
- Kennedy, Hugh, *Endülüs: Müslüman İspanya ve Portekiz'in Siyasi Tarihi*, çev. Ayşe Yüksel, Dergâh Yayınları, İstanbul 2019.
- Lévi-Provençal, Évariste, *Histoire de l'Espagne Musulmane*, Maisonneuve & Larose, Paris 1950.
- Rodriguez, Francisco, *La diplomacia medieval: Relaciones entre cristianos y musulmanes en la península ibérica*, Ediciones Istmo, Madrid 1992.

- Gazâli, *Tevhîd ve Ledûn Risâleleri*, çev. Serkan Özburun, Furkan Yayınevi, İstanbul 1995.
- İbn Rüşd, “el-Keşf an minhâci'l-edille”, *Felsefe-Din İlişkileri*, haz. Süleyman Uludağ, Dergâh Yayınları, İstanbul 2019.
- İbn Rüşd, “Faslu'l-makâl”, *Felsefe-Din İlişkileri*, haz. Süleyman Uludağ, Dergâh Yayınları, İstanbul 2019.
- İbn Rüşd, *Tehâfüt et-Tehâfüt*, çev. Kemal Işık-Mehmet Dağ, On Dokuz Mayıs Yayınevi, Samsun 1986.
- Koç, Turan, *Din Dili*, İz Yayıncılık, 2. Basım, İstanbul 1988.
- Öztürk, Mustafa, *Kur'ân ve Yaratılış*, Kuramer Yayınları, 3. Basım, İstanbul 2017.
- Reçber, Mehmet Sait, *Tanrı'yı Bilmenin İmkânı ve Mahiyeti*, Kitâbiyât Yayınları, İstanbul 2004.
- Sarıoğlu, Hüseyin, *İbn Rüşd Felsefesi*, Klasik Yayınları, İstanbul 2003.
- Spinoza, *Etika*, Dost Kitapevi Yayınları, 4. Basım, Ankara 2011.
- Tevrat*, çev. Kitabı Mukaddes Şirketi, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul 2016.
- Tokat, Latif, *Din Felsefesi*, Bilimsel Araştırma Yayınları, Ankara 2018.
- Tunç, Mustafa Şekip, *Bir Din Felsefesine Doğru*, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1959.
- Uludağ, Süleyman, “Giriş”, *Felsefe-Din İlişkileri* içinde, haz. Süleyman Uludağ, Dergah Yayınları, İstanbul 2019.
- Uysal, Enver, “Meşşai Felsefede İlk Adım”, *İslam Felsefesi*, ed. Bayram Ali Çetinkaya, Grafiker Yayınları, Ankara 2017.
- Yaran, Cafer Sadık, *Tanrı İnançının Akliliği*, Rağbet Yayınları, 2. Basım, İstanbul 2018.

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-84-3

Yayın Tarihi: Aralık 2024

ENDÜLÜS ARAŞTIRMALARI - Cilt 1

Editörler: Ömer BOZKURT - Birgül BOZKURT

Dizgi-Tasarım
Griffin

Redaksiyon
Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayını [BOOKCITES](https://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

endülüs araştırmaları

1

editörler

ÖMER BOZKURT - BİRGÜL BOZKURT

ERKEN ÇOCUKLUK
EĞİTİMİNDE GEÇMİŞTEN
GÜNÜMÜZE KURAMSAL
ÇERÇEVEDE CİNSİYET
GELİŞİMİNE BAKIŞ

Yazar
Dr. Sinem İPEK

Asos Yayınları 2024

e-ISBN:978-625-6671-72-0

Yazar

Dr. Sinem İPEK

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
Erken Çocukluk Eğitiminde Geçmişten Günümüze Kuramsal Çerçeve de Cinsiyet Gelişimine Bakış ve Eğitime Yansımaları..	13
Giriş	13
Toplumsal Cinsiyet Kuramları	14
Biyolojik Kuram.....	14
Sosyobiyolojik Kuram.....	16
Sosyal Rol Kuramı	17
Etkileşimsel Kuram	18
Sosyal Öğrenme Kuramı	19
Erken çocukluk dönemi özelinde cinsiyet rolleri ve gelişim kuramları	21
Cinsiyet kuramlarının toplumsal yansımaları	21
Toplumsal Cinsiyetçilik Kapsamında Geleneksel Görüş	22
Erken Çocukluk Dönemindeki Çocukların Sosyal Etkileşimlerinde Cinsiyet Olgusu	30
Çocukların Cinsiyet Rollerine Göre Oyun ve Oyuncak Seçimi	33
Erken Çocuklukta “Farklılık”	39
Okul Öncesi Ve Erken Çocukluk Eğitimi.....	44
Tarihsel Süreçte Okul Öncesi Eğitim	45
Okul Öncesi Eğitimi Alanında Cinsiyetçilik ve Yansımaları ...	50
Okul Öncesi Eğitimi Alanında Öğretmen Olgusu.....	52
Okul Öncesi Eğitimi Alanında Erkek Öğretmen Olgusu	54

Okul Öncesi Eğitimi Alanında Erkek Öğretmen Sayısını İyileştirmeye Dönük Politikalar	58
Eğitimde Fırsat Eşitliği Bağlamında Toplumsal Cinsiyetçiliğin Azaltılması.....	62
KAYNAKLAR	67

KAYNAKLAR

- Akgün, E., Yarar, M. & Dinçer, Ç. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde kullandıkları sınıf yönetimi stratejilerinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(3), 1-9.
- Akman, B., Taskin, N., Ozden, Z., Okyay, O. & Cortu F. (2014). Parents' views on the appointment of male teachers in Turkish preschool. *Education As Change*, 18(1), 21-32.
- Aksoy, P., & Baran, G. (2017). Annelerin cinsiyet rollerine ilişkin özellikleri ile çocukların oyuncak tercihleri ve oynadıkları oyun türleri arasındaki ilişki üzerine bir çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 102-136.
- Anlıak, Ş., Şahin Beyazkürk, D. (2008). Career perspectives of male students in early childhood education. *Educational Studies*, 34(4), 309-317.
- Anlıkak, Ş. (2004). Okul öncesi dönemde çocuğun yaşamında baba ve erkek öğretmenin rolü ve önemi. (The importance of father and male teacher in child's life in the period of preschool) . *Ege Eğitim Dergisi*, 5, 25-33.
- Aydilek Çiftçi, M., & Özgün, Ö. (2011). Okul Öncesi Dönemdeli Çocukların Oyuncak Tercihlerinin ve Akran Etkileşimlerinin Ebeveyn Cinsiyet Rollerini Algısı Bağlamında İncelenmesi. *Education Sciences*, 6(3), 2246-2261.
- Barker, V. (2009). Older adolescents' motivations for social network site use: The influence of gender, group identity, and collective self-esteem. *Cyberpsychology & behavior*, 12(2), 209-213.
- Bernard, H. R. & Ryan, G. (1998). Text analysis. *Handbook of methods in cultural anthropology*, 613.

68 Erken Çocukluk Eğitiminde Geçmişten Günümüze Kuramsal Çerçeve
Cinsiyet Gelişimine Bakış

Brown, A. L. (2012). On human kinds and role models: A critical discussion about the African American male teacher. *Educational Studies*, 48(3), 296-315.

Burge, P. L. (1981). Child-Rearing Sex Role Attitude Scale. *Gender Roles*, 495.

Cameron, C., Moss, P., & Owen, C. (1999). *Men in the nursery: Gender and caring work*. Sage.

Cengiz K., Tol U., Küçükural Ö. (2004) Hegemonik Erkekliğin Peşinden. *Toplum ve Bilim*, 101, 50-71.

Cohen, D. (1992). Why there are so few male teachers in early grades? *Education Digest*, 57(2), 11– 13.

Davis, J. T., & Hines, M. (2020). How large are gender differences in toy preferences? A systematic review and meta-analysis of toy preference research. *Archives of Sexual Behavior*, 49(2), 373-394.

Drudy, S. (2008). Gender balance/gender bias: the teaching profession and the impact of feminization. *Gender and Education*, 20(4), 309–323.

Dunn, J., & Kendrick, C. (1982). *Siblings: Love, envy, and understanding*. Harvard University Press.

Ertung, C. (2013). Toplumsal cinsiyet eşit(siz)liği ve medya: reklamlarda kadın bedeninin kullanımı. *Toplumsal cinsiyet ve yansımaları*, 90.

Farquhar, S. (1997). Are male teachers really necessary? *Auckland: New Zealand Association for Research Education*.

Farquhar, S. E. (2012). Time for men to be invited into early childhood teaching, the findings of a national survey of early childhood education services and teacher educators. *ChildForum Early Childhood Network, Report published by the ChildForum Early Childhood Network*. www.childforum.com adresinden 12.12.2019 tarihinde alınmıştır.

Freud, S. (2016). Grup psikolojisi ve ego analizi (Çev. Hasan İlhan). Yason Yayınları.

Galley, M. (2000). Male Preschool Teachers Face Skepticism but Earn Acceptance. *Education Week*, 19(20), 1–2.

Goslin, D. A. (1969). Handbook of socialization theory and research.

- Güder, S., & Alabay, E. (2016). 3-6 yaş Arasındaki Çocukların Oyuncak Tercihlerinin toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 91-111.
- Güven, E. D. & Cevher, F. N. (2005). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 85-107.
- Güvenç, D., & Demircili, E. (2018). Oyuncakların Pazarlanmasında Toplumsal Cinsiyet. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 10(1), 1-17.
- Herring, Susan J. & Kapidzic, Sanja (2015). "Teens, Gender, and Selfpresentation in Social Media". International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences. Ed. James D. Wright. Oxford: Elsevier, 146-152.
- Howes, C., & Phillipsen, L. (1992). Gender and friendship: Relationships within peer groups of young children. *Social Development*, 1(3), 230-242.
- İnan, H.Z., Bayındır, N. Doğan Temur, Ö. (2010).Okul öncesi öğretmenliğinde öğrenim gören erkek öğretmen adaylarının karşılaştıkları güçlükler. *Ekev Akademi Dergisi*, 43, (14).
- İnci Kuzu, Ç. (2015). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Cinsiyet Önyargıları İle Oyuncak Seçimi ve Ebeveynlerin Buna Etkisi. *Journal of International Social Research*, 8(39).
- Kahraman, P. B., & Başal, H. A. (2011). Anne Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Cinsiyet Kalıp Yargıları ile Oyun ve Oyuncak Tercihleri. *Social Sciences*, 6(1), 1344-1366.
- Kızıлтаş, E., Halmatov, M., & Sarıçam, H. (2012). Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Preschool department students' attitudes about profession of teaching). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23),173-189.
- Kocabaş, Z. (2018). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların oyun davranışları ile çocukların problem davranışları ve akademik benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi*.
- LaFreniere, Peter J., F. F. Strayer, and Roger Gauthier. 1984. The emergence of same-sex affiliative preferences among preschool

- peers: A developmental/ethological perspective. *Child Development* 55:1958–65.
- Lobel, T. E. (1993). Gender differences in adolescents' cheating behavior: an interactional model. *Personality and Individual Differences*, 14(1), 275-277.
- Maccoby, E. E. (1998). *The two sexes: Growing apart, coming together* (2nd Ed.). London: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Maccoby, E. E., Jacklin, C. N. (1974). *The Psychology of Sex Differences*. Stanford, Ca: Stanford University.
- Mendelson, A. L., & Papacharissi, Z. (2010). Look At Us. *A Networked Self: Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, 251.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Murray, S. B. (1996). We all love Charles – Men in childcare and the social construction of gender. *Gender and Society*, 10(4), 368–85.
- Neugebauer R. (1994). Recruiting and retaining men in your center. *Child Care Information Exchange*, May, 8-11.
- Nyoni, T., & Nyoni, M. (2012). Gender stereotyping in early childhood development or shrewd opportunism? A case of male students at Masvingo Teachers' College, Zimbabwe. *International Journal of Education Administration and Policy Studies*. 4(9), 181-187.
- Özarslan, A. D. (2015). Hegemonik Erkeklik Bağlamında Erkek Hemşireler. *Alternative Politics/Alternatif Politika*, 7(1).
- Özçatal, E. Ö. (2011). Ataerkillik, toplumsal cinsiyet ve kadının çalışma yaşamına katılımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(1), 21-39.
- Özder, H., Konedraı, G., & Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(2), 253-275.
- Özer, Ö., & Akgül, D. (2021). Oyuncak seçiminde ebeveynlerin cinsiyet algısının satın alma niyeti üzerindeki etkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(38), 5332-5353.

- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y., & Memiş, D. A. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online*, 9(3), 910-921.
- Parlaktuna, İ. (2010). Türkiye’de Cinsiyete Dayalı Mesleki Ayrımcılığın Analizi. *Ege Akademik Bakış*, 10(4), 1217-1230.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. M. Bütün ve SB Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Perrin, A. (2015). Social media usage. *Pew research center*, 125, 52-68.
- Pitcher, E. G., & Schultz, L. H. (1983). Boys and girls at play: The development of sex roles. *New York*.
- Raag, T., & Rackliff, C. L. (1998). Preschoolers’ awareness of social expectations of gender: Relationships to toy choices. *Sex Roles*, 38(9), 685-700.
- Rolfe, H. (2006). Where Are the Men? *National Institute Economic Review*, 195(1), 103-17.
- Ruxton, S. (1992). What’s he doing at the family centre: The dilemmas of men who care for children. A Research Report, NCH.
- Saban, A. & Ersoy, A. (2016). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Sak, R. Şahin Sak, I.T., & Yerlikaya, I. (2015). Behavioral management strategies: Beliefs and practices of male and female Early Childhood teachers. *European Early Education research Journal*, 23 (3), 328-339.
- Sak, R., Kızılkaya, G., Yılmaz, Y., & Dereli, M. (2015). Çocukların bakış açısıyla erkek ve kadın okul öncesi öğretmenleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 121-141.
- Sargent, P. (2000). Real men or real teachers? Contradictions in the lives of men elementary teachers. *Men and Masculinities*, 2(4), 410-433.
- Sarıyer, N., & Ayar, H. (2013). Filmlere yerleştirilen markaların çocuklar tarafından hatırlanması-Toy Story III filmi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 79-99.
- Serbin, L. A., Moller, L. C., Gulko, J., Powlishta, K. K., & Colburne, K. A. (1994). The emergence of gender segregation in toddler

- 72 Erken Çocukluk Eğitiminde Geçmişten Günümüze Kuramsal Çerçeve ve Cinsiyet Gelişimine Bakış
playgroups. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1994(65), 7-17.
- Sumsion, J. (2005). Male teachers in early childhood education: issues and case study. *Early Childhood Research Quarterly*, 20(1), 109-123.
- Terzi, A. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 155, 162-169.
- Thelwall, M., & Vis, F. (2017). Gender and image sharing on Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat and WhatsApp in the UK: Hobbying alone or filtering for friends?. *Aslib Journal of Information Management*, 69(6), 702-720.
- Todd, B. K., Barry, J. A., & Thommessen, S. A. (2017). Preferences for 'gender-typed' toys in boys and girls aged 9 to 32 months. *Infant and child development*, 26(3), e1986.
- Tsigras, M. (2010). Male teachers and children's gender construction in preschool education. *OMEP – World Congress, Gothenburg, Sweden*.
- Wardle, F. (2004). The challenge of boys in our early childhood programs. *Early Childhood News*, 16(1), 16-21.
- Yalçın, M., Yalçın, F. A., & Macun, B. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimde öğretmen cinsiyeti ile ilgili görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 693-710.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim Ve Bilim*. 112(23), 1300-1337.
- Yılmaz, A., & Şahin, V. (2010). An exploratory study on the factors which influence professional motivation in male early childhood teachers. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(20), 66-82.
- Yin, R. K. (2014). *Case study methods: design and methods*. Thousand Oaks: Sage.
- Zhang, W. (2017). Male teachers in early childhood education: Why more men? *A review of the literature culminating projects in child and family studies*, 18.

Eylem Araştırması Rehberi

YAZARLAR

Doç. Dr. Murat DEMİRKOL

Doç. Dr. Tuncay Yavuz ÖZDEMİR

Asos Yayınları 2024

ISBN: 978-625-6671-50-8

Yazarlar

Doç. Dr. Murat DEMİRKOL

Doç. Dr. Tuncay Yavuz ÖZDEMİR

Kapak

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Asos Yayınları

Baskı ve Cilt:

Son Çağ Yayıncılık Matbaacılık

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No: 48/48

İskitler 06070 ANKARA

Tel: 0312 3413667

Matbaa Sertifika No: 47865

ASOS YAYINLARI

Çaydaçira Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Bu eser, Doç. Dr. Tuncay Yavuz Özdemir'in danışmanlığında Murat Demirkol tarafından hazırlanan doktora tezinden üretilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	7
Giriş	9
1. Eylem Araştırması Nedir?.....	9
2. Eylem Araştırmasının Tarihçesi	10
3. Eylem Araştırması Aşamaları.....	12
4. Eylem Araştırmasının İlkeleri.....	16
5. Eylem Araştırması Modelleri.....	18
6. Eylem Araştırmasının Özellikleri.....	25
7. Eylem Araştırması Türleri.....	29
7.1. Teknik/Bilimsel/İş birliği Türü.....	29
7.2. Pratik/Karşılıklı İş birliğine Dayalı Tür	31
7.3. Özgürleştirme veya Güçlendirme/Geliştirme/Eleştirel Bilim Türü.....	32
8. Eylem Araştırması Süreci	34
9. Eylem Araştırmasında Geçerlilik, Güvenirlilik ve Etik	41
10. Eylem Araştırması Bibliyometrik Analizi	43
KAYNAKÇA.....	57

KAYNAKÇA

- Argyris, C. (1993). *Knowledge For Action: A Guide To Overcoming Barriers To Organizational Change*. Jossey-Bass Inc., Publishers, 350 Sansome Street, San Francisco, CA 94104.
- Bachmann, L. (2001). *Review of The Agricultural Knowledge System in Fiji: Opportunities and Limitations of Participatory Methods and Platforms To Promote Innovation Development*. Margraf verlag.
- Beaulieu, R. J. (2013). Action research: Trends and variations. *The Canadian Journal of Action Research*, 14(3), 29-39.
- Borda, O. F. (2006). Participatory (Action) Research in Social Theory: Origins and Challenges. *Handbook of Action Research: Participative Inquiry and Practice*, 27-37.
- Brydon-Miller, M., Kral, M., & Ortiz Aragón, A. (2020). Participatory action research: International perspectives and practices. *International Review of Qualitative Research*, 13(2), 103-111.
- Carr, W., & Kemmis, S. (1986). *Becoming critical: education. Knowledge and Action Research*. London: Falmer.
- Carr, W., & Kemmis, S. (2009). Educational action research: A critical approach. In *Sage handbook of educational action research* (pp. 74-84). SAGE Publications Ltd.
- Chambers, R. (1997). *Whose Reality Counts* (Vol. 25). London: Intermediate Technology Publications.
- Checkland, P., & Holwell, S. (2007). Action research: its nature and validity. *Information systems action research: An applied view of emerging concepts and methods*, 3-17.
- Coghlan, D. (2019). Doing action research in your own organization. *Doing Action Research in Your Own Organization*, 1-240.

- Coghlan, D., & Brydon-Miller, M. (Eds.). (2014). *The SAGE encyclopedia of action research*. Sage.
- Creswell, J. W. (2013). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating*. W. Ross Macdonald School Resource Services Library.
- Deluca, D., & Kock, N. (2007). Publishing Information Systems Action Research For A Positivist Audience. *Communications of The Association For Information Systems*, 19(1), 10.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). *The Sage handbook of qualitative research*. Sage.
- Dick, B. (2002). A Beginner's Guide to Action Research, Bob Dick.
- Eikeland, O. (2006). The validity of action research-validity in action research.
- Fals-Borda, O., & Rahman, M. A. M. A. (1991). Action and knowledge: Breaking the monopoly with participatory action-research.
- Feldman, A. (2007). Validity and quality in action research. *Educational Action Research*, 15(1), 21-32.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How To Design and Evaluate Research in Education*.
- Glanz, J. (2014). *Action research: An educational leader's guide to school improvement*. Rowman & Littlefield.
- Greenwood, D. J. (2002). Action Research: Unfulfilled Promises and Unmet Challenges. *Concepts and Transformation*, 7(2), 117-139.
- Greenwood, D. J., & Levin, M. (2006). *Introduction to action research: Social research for social change*. SAGE publications.
- Greenwood, D. J., & Levin, M. (2006). *Introduction to action research: Social research for social change*. SAGE publications.
- Grundy, S. (1987). *Grundy, Shirley, Curriculum: Product Or Praxis?* Philadelphia: Falmer Press, 1987.
- Grundy, S. (1988). Three Modes of Action Research. In S. Kemmis & R. Mctaggert (Eds.), *The Action Research Reader* (3rd Ed.). Geelong, Australia: Deakin University Press.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth Generation Evaluation*. Sage.
- Hendricks, C. C. (2017). *Improving schools through action research: A reflective practice approach*. Pearson. One Lake Street, Upper Saddle River, New Jersey 07458.

- Herr, K., & Anderson, G. L. (2014). *The Action Research Dissertation: A Guide For Students and Faculty*. Sage Publications.
- Herr, K., & Anderson, G. L. (2014). *The action research dissertation: A guide for students and faculty*. Sage publications.
- Holter, I. M., & Schwartz-Barcott, D. (1993). Action Research: What Is It? How Has It Been Used and How Can It Be Used in Nursing?. *Journal of Advanced Nursing*, 18(2), 298-304.
- Johnson, A. P. (2008). *A Short Guide To Action Research*. Allyn and Bacon.
- Johnson, A. P. (2008). *A short guide to action research*. Allyn and Bacon.
- Johnson, E. S. (2020). *Action research*. In Oxford Research Encyclopedia of Education.
- Kemmis, S. (1993). Action research and social movement. *Education policy analysis archives*, 1, 1-1..
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (2000). Participatory action research. In N. Denzin & Y. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd Ed., pp. 567-605). Thousand Oaks CA: Sage
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (2005). Communicative action and the public sphere. *The Sage handbook of qualitative research*, 3, 559-603.
- Khanlou, N & Peter, E. (2005). Participatory Action Research: Considerations For Ethical Review. *Social Science and Medicine*, 60(10), 2333-2340.
- Klein, S. (Ed.). (2012). *Action research methods: Plain and simple*. Springer.
- Lewin, K. (1946). Action Research and Minority Problems. *Journal of Social Issues*, 2(4), 34-46.
- Lune, H & Berg, B. L. (2017). *Qualitative Research Methods For The Social Sciences*. Pearson.
- McIntyre, A. (2007). *Participatory action research*. Sage publications.
- Mckernan, J. (2013). *Curriculum Action Research: A Handbook of Methods and Resources For The Reflective Practitioner*. Routledge.
- McNiff, J. (2013). *Action research: Principles and practice*. Routledge.
- McNiff, J. (2017). *Action Research: All You Need To Know*. Sage.
- McNiff, J., & Whitehead, J. (2011). *All you need to know about action research*. Sage Publications.
- McNiff, J., & Whitehead, J. (2011). *All you need to know about action research*. Sage Publications.

- McTaggart, R. (2003). Issues for participatory action researchers. In *New directions in action research* (pp. 213-223). Routledge.
- Mertler, C. A & Charles, C. M. (2011). *Introduction To Educational Research*, 7th edn.
- Mertler, C. A. (2009). *Action research: Teachers as researchers in the classroom*. Sage.
- Mertler, C. A. (2019). *Action Research: Improving Schools and Empowering Educators*. Sage Publications.
- Mills, G. E. (2000). *Action Research: A Guide For The Teacher Researcher*. Prentice-Hall, Inc., One Lake Street, Upper Saddle River, New Jersey 07458.
- Newton, P., & Burgess, D. (2008). Exploring types of educational action research: Implications for research validity. *International journal of qualitative methods*, 7(4), 18-30.
- O'Brien, R. (1998). An overview of the methodological approach of action research.
- Parsons, R. D & Brown, K. S. (2002). *Teacher As Reflective Practitioner and Action Researcher*. Belmont, CA: Wadsworth/Thomson Learning.
- Rademaker, L. (2013). Action research in education: A practical guide—a book review. *ie: inquiry in education*, 4(2), 6.
- Reason, P., & Bradbury, H. (Eds.). (2001). *Handbook of action research: Participative inquiry and practice*. sage.
- Reason, P., & Bradbury, H. (Eds.). (2001). *Handbook of action research: Participative inquiry and practice*. sage.
- Reason, P., & Bradbury, H. (Eds.). (2001). *Handbook of action research: Participative inquiry and practice*. sage.
- Reason, P., & McArdle, K. (2004). Brief notes on the theory and practice of action research. *Understanding research methods for social policy and practice*, 114-122.
- Riel, M. (2019). Understanding Collaborative Action Research. Retrieved October, 3, 2019.
- Ryan, T. G. (2002). Action research: Collecting and analyzing data.
- Safari, S. (2021). *Virtual Empowerment: The Exploration of Leadership Aspirations of Young Nepali Girls Using Virtual Participatory Action Research* (Doctoral Dissertation, Antioch University).

- Schmuck, R. A. (2006). *Practical Action Research For Change*. Corwin Press.
- Schwalbach, E. M. (2003). *Value and validity in action research: A guidebook for reflective practitioners*. R&L Education.
- Sevim, E. ve Ekşi, H. (2021) *Nitel Desenler: Eylem Araştırması*, İstanbul: EDAM.
- Stringer, E. T & Aragón, A. O. (2020). *Action Research*. Sage Publications.
- Stringer, E. T. (1996). *Action research: A handbook for practitioners*.
- Stringer, E. T. (2007). *Action Research Third Edition*. Sage Publications.
- Stringer, E. T., & Aragón, A. O. (2020). *Action research*. Sage publications.
- Townsend, A. (2013). *Action research: The challenges of changing and researching practice: The challenges of understanding and changing practice*. McGraw-Hill Education (UK).
- Whyte, W. F., Greenwood, D. J., & Lazes, P. (1989). Participatory action research: Through practice to science in social research. *American Behavioral Scientist*, 32(5), 513-551.

FELSEFEDEN UYGULAMAYA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Editörler
Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ
Dr. Seyide EROĞLU

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-80-5

Editörler

Prof. Dr. Oktay BEKTAŞ
Dr. Seyide EROĞLU

Kapak
Asos Yayınları

Redaksiyon
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	13
BÖLÜM 1 ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FELSEFESİ	19
Giriş	19
Ön Belirlemeler	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FELSEFESİ	24
Bilim Felsefesinde Ölçme	26
Ölçme İlişkin Ontolojik ve Epistemolojik Yaklaşımların Kısa Bir Tarihi ..28	
Antik dönem: gerçekçi (realist) ve akılcı (rasyonalist) yaklaşımlar	28
Bilimsel devrim ve modern dönem: ampirizm (deneycilik) ve	
pozitivizm (olguculuk)	28
20. Yüzyıl ortaları ve sonrası: görelilik	29
Yakın zaman: post-yapısalcılık, çoğulcu yaklaşımlar ve	
bağlamsal farkındalık	30
Ölçmeye İlişkin Güncel Felsefi Kavramsallaştırmalar	31
Değerlendirmeye İlişkin Güncel Felsefi Kavramsallaştırmalar	33
Ölçme ve Değerlendirme Ayrımının Belirsizleşmesi	38
Bilimsel ve eleştirel tarafsızlık	39
Ölçme ve Değerlendirmenin Farklı Bilimlerdeki Görünümü	41
Bilgi nesnesi gerçek anlamda nesne olan bilimlerde ölçme ve	
değerlendirme	41
Bilgi nesnesi gerçek anlamda özne olan bilimler	43
Sonuç ve Öneriler	45
Kaynakça	47
BÖLÜM 2	49
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI	49
Ölçme	49
Ölçme Türleri	51

Doğrudan Ölçme	51
Dolaylı Ölçme	51
Türetilmiş Ölçme	52
Ölçmede Hata Türleri	52
Sabit Hata	53
Sistematik Hata	53
Tesadüfi Hata	53
Ölçek	54
Ölçek Türleri	54
Sınıflama (Adlandırma) Ölçekleri	54
Sıralama (Dereceleme) Ölçekleri	54
Eşit Aralıklı Ölçekler	55
Eşit Oranlı Ölçek	55
Değerlendirme	56
Değerlendirme Türleri	57
Ölçüte Göre Değerlendirme Türleri	57
Mutlak Değerlendirme	58
Bağıl Değerlendirme	59
Amaca Göre Değerlendirme Türleri	61
Tanılayıcı (Diagnostik) Değerlendirme	61
Biçimlendirici (Formative) Değerlendirme	61
Düzyer Belirleyici (Summative) Değerlendirme	62
Ölçme Araçları	62
Yazılı sınavlar	62
Kısa Cevaplı Testler	63
Doğru-Yanlış Testleri	64
Çoktan Seçmeli Testler	65
Sözlü Sınavlar	65
Eşleştirmeli Testler	66
Uygulayıcılara Öneriler	66
Kaynakça	67
BÖLÜM 3	71
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE MERKEZİ EĞİLİM	
VE DAĞILIM ÖLÇÜLERİ	71
Merkezi Limit Teoremine Giden Yolda Normal Dağılım	71
Merkezi Limit Teoremi	73

Aritmetik Ortalama (A.O. / $\bar{x}$)	75
Ağırlıklı Aritmetik Ortalama	77
Mod (Tepe Değer)	78
Tek Modlu (Tepeli) Veri Seti	78
Çift Modlu (Tepeli) Veri Seti	79
Modu Olmayan Veri Seti	80
Medyan (Ortanca).....	81
Standart Sapma (Sx).....	83
Ranj.....	84
Normal Dağılım.....	85
Basıklık (Sivrilme ölçüleri).....	86
Çarpıklık.....	88
Çarpıklık özellikleri.....	88
Z Puanı (Z-score).....	89
Kaynakça	93
BÖLÜM 4.....	95
TEST GELİŞTİRME KURAMLARI.....	95
GİRİŞ	95
KLASİK TEST KURAMI.....	96
Tarihçesi	96
Klasik Test Kuramında Temel Kavramlar.....	100
Klasik Test Kuramının Varsayımları.....	101
MADDE TEPKİ KURAMI.....	101
Ölçme Aracı Geliştirme Süreci Neden Bir Kurama Dayanmalıdır? ..	105
Madde Tepki Kuramı Modelleri	107
1.1 Rasch Modeli (1PL)	107
1.2 2PL Model	108
1.3 Birnbaum Modeli (3PL).....	108
1.4 Çözümsel Davranış (Efor Kullanımlı) Modeli	109
1.5 İki Olası Sonuçlu Test İçin Sıralı Yanıt Modeli	109
1.6 Bilgisayar Uyarlamalı Test	109
BÖLÜM ÖZETİ.....	110
Kaynakça	111

BÖLÜM 5	115
GELENEKSEL ÖLÇME ARAÇLARININ OLUŞTURULMASINDA KULLANILAN TAKSONOMİLER	115
Geleneksel Ölçme Araçları	116
Bilişsel Alan.....	119
Bloom Taksonomisi	119
Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi.....	121
Marzano, Pickering ve McTighe Taksonomisi	125
Standartlar	126
Performans Ölçme.....	129
Haladyna Taksonomisi	129
Bilgi.....	130
Marzano ve Kendall Taksonomisi.....	133
Bilgi alanları	134
İşlem düzeyleri	137
Hangi Taksonomi?.....	139
Uluslararası Sınavlar.....	141
TIMSS Sorularının Taksonomik Açından Yıllara Göre Değerlendirilmesi	151
PISA (Programme for International Student Assessment).....	152
PISA Örnek Soruları.....	157
PISA Sorularının Taksonomik Açından Yıllara Göre Değerlendirilmesi ..	163
PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study).....	164
PIRLS Sorularının Taksonomik Açından Yıllara Göre Değerlendirilmesi	166
Duyuşsal alan.....	167
Psikomotor Alan.....	168
Kaynakça	170
EK 1- Performans Görev Örneği	173
BÖLÜM 6	175
GELENEKSEL ÖLÇME ARAÇLARININ FEN EĞİTİMİNDE KULLANIMI: İLKOKULDAN LİSEYE SORU ÖRNEKLERİ	175
Neden Bilim Öğreniyoruz?	175
GELENEKSEL ÖLÇME ARAÇLARI FEN EĞİTİMİNDE KULLANILMALI MIDIR?	176
İLKOKUL SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SORDUKLARI FEN BİLİMLERİ SORULARININ TAKSONOMİYE GÖRE DEĞERLENDİRMESİ	181

ORTAOKUL FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN TAKSONOMİYE GÖRE SORULARININ DEĞERLENDİRMESİ	186
LİSE ÖĞRETMENLERİNİN SORULARININ FEN BİLİMLERİ SORULARININ TAKSONOMİYE GÖRE DEĞERLENDİRMESİ	192
FEN BİLİMLERİNDE NASIL SORULAR SORULMALIDIR?	202
Kaynakça	203
BÖLÜM 7	205
GELENEKSEL ÖLÇME ARAÇLARININ TÜRKÇE EĞİTİMİNDE KULLANIMI	205
Giriş	205
Çoktan Seçmeli Testlerin Türkçe Eğitiminde Kullanımı	208
Çoktan Seçmeli Testlerin Avantajları	209
Çoktan Seçmeli Testlerin Sınırlılıkları	209
Çoktan Seçmeli Testlerin Alternatif Ölçme Araçlarıyla Desteklenmesi ..	210
Yazılı ve Sözlü Yoklamaların Türkçe Eğitiminde Kullanımı.....	213
Yazılı Yoklamaların Avantajları ve Sınırlılıkları.....	213
Sözlü Yoklamaların Avantajları ve Sınırlılıkları.....	215
Yazılı ve Sözlü Yoklamaların Alternatif Ölçme Araçları ile Desteklenmesi	216
Doğru-Yanlış, Boşluk Doldurma ve Eşleştirme Sorularının Türkçe Eğitiminde Kullanımı	216
Doğru-Yanlış Sorularının Kullanımı ve Sınırlılıkları.....	217
Boşluk Doldurma Sorularının Kullanımı ve Sınırlılıkları.....	218
Eşleştirme Sorularının Kullanımı ve Sınırlılıkları.....	219
Doğru-Yanlış, Boşluk Doldurma ve Eşleştirme Sorularının Alternatif Ölçme Araçları ile Desteklenmesi.....	220
Türkçe Eğitiminde Alternatif Ölçme Araçlarının Kullanımı	221
Portfolyo	222
Proje Tabanlı Öğrenme	222
Açık Uçlu Sorular ve Performans Görevleri.....	223
Geleneksel ve Alternatif Ölçme Araçlarının Birlikte Kullanılması	223
Türkçe Eğitiminde Geleneksel Ölçme Araçlarının Geleceği.....	223
Sonuç	226
Kaynakça	228

BÖLÜM 8	231
GELENEKSEL ÖLÇME ARAÇLARININ RESİM EĞİTİMİNDE	
KULLANIMI	231
GİRİŞ	231
Çoktan Seçmeli Soruların Resim Dersinde Kullanımı	232
Sözlü Yoklama.....	239
Doğru-Yanlış Sorularının Resim Dersinde Kullanımı	240
Boşluk Doldurma Sorularının Resim Dersinde Kullanımı	242
Eşleştirme Sorularının Resim Dersinde Kullanımı.....	244
Alternatif Ölçme Araçları	247
Portfolyo	247
Proje Tabanlı Değerlendirme	248
Atölye Gözlemi	249
Serginin Performans Olarak Değerlendirilmesi.....	252
Kaynakça	254
BÖLÜM 9	257
GELENEKSEL ÖLÇME ARAÇLARININ KİMYA EĞİTİMİNDE	
KULLANIMI	257
Geleneksel Ölçme Araçları Kimya Eğitiminde Kullanılmalı mıdır?.....	257
Kimya Öğretmenlerinin Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine	
Göre Değerlendirilmesi	264
Kaynakça	272
BÖLÜM 10	277
GELENEKSEL ÖLÇME ARAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ	277
Geleneksel Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi	277
Testin Amacının Belirlenmesi	279
Madde Güçlük İndeksi	288
Ayırt Edicilik İndeksi	294
Çeldirici Analizi	297
Güvenirlilik.....	300
Tek Uygulamaya Dayalı Yöntemler.....	301
İki Yarım (Eşdeğer Yarılar) Güvenirliği.....	301
Cronbach Alfa	302
KR-20 ve KR-21 (KR: Kuder-Richardson).....	302
Tekrarlı Uygulamalara Dayalı Yöntemler.....	305
Test-Tekrar Test	305
Paralel Eşdeğer Formlar.....	305

Güvenilirliği Artırmak İçin Öneriler	306
Tetrakorik Korelasyon (Yapı Geçerliği)	308
Konu ile İlgili Yapılan Çalışmalardan Örnekler	314
Kavramsal Çerçeve/ Kontrol Listesi	321
Kaynakça	323
BÖLÜM 11	327
ÖLÇEK GELİŞTİRME	327
GEÇERLİK.....	328
Ölçme Aracı Geliştirmede Kullanılan Geçerlik Türleri	330
Yapı Geçerliğinin Kontrolü	334
Faktör Analizi.....	334
AFA Sonuçları ve Yapı Geçerliğine Etkisi.....	337
DFA Sonuçları ve Yapı Geçerliğine Etkisi.....	338
Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) Raporlama Rehberi.....	339
Özetle.....	344
Ölçme Değişmezliği	344
Yapı Geçerliğinin Sağlanması İçin Kullanılan Diğer Yöntemler	349
GÜVENİRLİK	352
Kavramsal çerçeve önerisi/Kontrol listesi.....	356
Kavramsal çerçeve/kontrol listesi.....	356
Kaynakça	358
BÖLÜM 12	365
ALTERNATİF ÖLÇME ARAÇLARI	365
Kaynakça	390
BÖLÜM 13	395
ALTERNATİF ÖLÇME ARAÇLARI İÇİN DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI (DPA) OLUŞTURMA SÜRECİ	395
Dereceli Puanlama Anahtarı Nedir?.....	396
Dereceli Puanlama Anahtarının Özellikleri	399
Dereceli Puanlama Anahtarları Çeşitleri	401
Genel ve Göreve Özgü Puanlama Anahtarları	409
Dereceli Puanlama Anahtarları Oluşturma.....	411
Dereceli Puanlama Anahtarı Kullanılırken Dikkat Edilecek Noktalar ..	413
Puanlama Sürecinde Yapılan Hatalar.....	413
DPA'da Geçerlik ve Güvenirlik	415
Kaynakça	417

BÖLÜM 14	421
ÜNİVERSİTEDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SÜREÇLERİ	421
Üniversitelerde Ölçme ve Değerlendirmeye Genel Bir Bakış	422
Mutlak Değerlendirme	423
Bağıl Değerlendirme	425
Üniversitelerde Ölçme ve Değerlendirme Gerekli midir?	428
Üniversitelerde Kullanılan Ölçme Değerlendirme Araçları ve Etkililikleri	434
Üniversitelerde Tercih Edilebilecek Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Araçları.....	436
Yansıtıcı Günlükler.....	439
Yansıtıcı Günlüklerin Avantajları	440
Geri Bildirimle Öğrenci Katılımını Teşvik Etme.....	440
Geri Dönüt Vermenin Temel İlkeleri	441
Etkili Geri Dönüt Yöntemleri.....	442
Geri Dönüt Verirken Dikkat Edilmesi Gerekenler	442
Öz Değerlendirme	443
Öz Değerlendirmede Dikkat Edilmesi Gerekenler	443
Akran Değerlendirme	445
Kaynakça	446
BÖLÜM 15	451
PROJELERDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	451
Bilimsel Proje ve Türleri Nedir?	452
Uluslararası Proje Başvuru Programları	454
Türkiye Proje Başvuru Programları.....	455
Proje Basamakları	456
Kaynakça	478
BÖLÜM 16	481
YAPAY ZEKÂNIN ÖLÇME DEĞERLENDİRMEDE KULLANIMI	481
GİRİŞ	481
Öneriler	510
Sonuç	511
Kaynakça	512

daha alana özgü bağlamda farklılaştırması kaçınılmaz bir gerekli ve çok değerli görüyoruz.

Sonuç olarak, ölçme ve değerlendirme, bilimsel bilginin üretiminde vazgeçilmez süreçlerdir ve bu süreçlerin doğru yönetilmesi, bilginin geçerliliği ve güvenilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Ölçme ve değerlendirme süreçlerinin eleştirel bir bilimsel tarafsızlıkla farkında olmanın bilimsel araştırmalarda daha nesnel ve güvenilir sonuçlara ulaşmanın temel koşulu olduğu kanaatindeyiz.

Kaynakça

Ahmad, S., Sultana, N., & Jamil, S. (2020). Behaviorism vs constructivism: A paradigm shift from traditional to alternative assessment techniques. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 7(2), 19-33.

Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak B. (2015). *Geleneksel-Tamamlayıcı ölçme değerlendirme teknikleri* (7. Baskı). Pegem Akademi

Berberoğlu, G. (2006). *Sınıf içi ölçme değerlendirme teknikleri*. Morpa Kültür Yayınları

Bhaskar, R. (1975). *A Realist Theory of Science*. Leeds Books Ltd.

Borsboom, D. (2005). *Measuring the mind: Conceptual issues in contemporary psychometrics*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511490026>

Bridgman, P. W. (1927). *The Logic of Modern Physics*. Macmillan.

Chang, H. (2004). *Inventing Temperature: Measurement and Scientific Progress*. Oxford University Press.

Cook, T. D., & Campbell, D. T. (1979). *Quasi-Experimentation: Design & Analysis Issues for Field Settings*. Houghton Mifflin.

Fontana, A., & Frey, J. H. (2005). The interview. *The Sage handbook of qualitative research*, 3(1), 695-727.

Hanson, N. R. (1958). *Patterns of Discovery: An Inquiry into the Conceptual Foundations of Science*. Cambridge University Press.

Heisenberg, W. (1927). *Über den anschaulichen Inhalt der quantentheoretischen Kinematik und Mechanik*. *Zeitschrift für Physik*.

Kuhn, T. S. (1962). *The Structure of Scientific Revolutions*. University of Chicago Press.

Lamont, M. (2009). *How Professors Think: Inside the Curious World of Academic Judgment*. Harvard University Press.

Michell, J. (1999). *Measurement in Psychology: A Critical History of a Methodological Concept*. Cambridge University Press.

Öncü, H. (1994). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara Yayınevi.

Özçelik, D. A. (2010). *Okullarda ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.

Popper, K. R. (1959). *The Logic of Scientific Discovery*. Hutchinson.

Rubio, D. M., Berg-Weger, M., Tebb, S. S., Lee, E. S., & Rauch, S. (2003). Objectifying content validity: Conducting a content validity study in social work research. *Social Work Research*, 27(2), 94-104. <https://doi.org/10.1093/swr/27.2.94>

Santaş, D., Durmaz, A., & Başarı, F. (2020). Eylem araştırmasının felsefi temelleri ve bilim paradigmalarındaki yeri. A. S. Saracaloğlu & A. K. Eranıl (Eds.) içinde, *Eğitimde eylem araştırmaları* (ss. 35-66). Nobel Yayıncılık. ISBN: 978-605-033-114-1.

Scriven, M. (1991). *Evaluation Thesaurus*. SAGE Publications.

Suppes, P. (2002). *Representation and Invariance of Scientific Structures*. CSLI Publications.

Toulmin, S. E. (1953). *The philosophy of science*. Hutchinson.

Tourangeau, R., Rips, L. J., & Rasinski, K. (2000). *The psychology of survey response*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511819322>

van Fraassen, B. C. (2008). *Scientific Representation: Paradoxes of Perspective*. Oxford University Press.

- Değerlendirme süreçlerinde kullanılacak ölçme araçları belirlenirken, uygulayıcılar amaçlarına uygun araçlar tercih etmelidir. Örneğin, öğrencilerin bilgi düzeyleri belirlenmek isteniyorsa çoktan seçmeli testler kullanılabilir, ancak öğrencilerin düşünme süreçlerini değerlendirmek için yazılı sınavların kullanılması daha uygun olacaktır.
- Ölçme süreçlerine sabit, sistematik ve tesadüfi hataların karışması her zaman olasıdır. Bu nedenle uygulayıcılar ölçme değerlendirmede gerekli önlemleri almalıdır. Bu kapsamda ölçme araçlarının seçiminde uzman desteği alınması, ölçme araçlarının farklı gruplar üzerinde denenmesi, ölçme süreçleri tekrarlanarak hataların azaltılması gerekir.
- Ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlikleri farklı gruplar üzerinde yapılacak pilot çalışmalarla kontrol edilmelidir.
- Mutlak ve bağıl değerlendirme kullanılırken, öğrenciler nasıl değerlendirilecekleri hakkında bilgilendirilmelidir. Öğrencilerin geri bildirim almasına ve ilerlemelerini göstermelerine fırsat sağlanmalıdır.
- Biçimlendirici değerlendirme teknikleri, öğrencilerin gelişimini izlemek ve onları motive etmek için önemlidir. Bu nedenle bu teknikler düzenli olarak kullanılarak öğrenme süreçleri desteklenebilir.
- Değerlendirme süreçlerinde teknolojik imkânlardan yararlanarak, verilerin daha hızlı analiz edilmesini ve geribildirim süreçlerinin hızlandırılması önerilebilir. Böylelikle öğretmenlerin iş yükünde de önemli şekilde iyileşme sağlanabilir.

Kaynakça

Adıyaman, Y. (2005). *İlköğretim 4, 6 ve 8. Sınıflarında Türkçe dersine giren öğretmenlerin ölçme değerlendirme düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Altınkurt, Y. & Yılmaz, K. (2012). Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 57-71.

Altun, M. (2008). *Eğitim fakülteleri ve sınıf öğretmenleri için matematik öğretimi*. Alfa Aktüel.

Arı, A. (2015). *Sınıf içi değerlendirme*. Eğitim.

Atılgan, H. (2017) Doğru-yanlış testleri. H. Atılgan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde*. Anı.

Bahar, M., Bıçak, B., Durmuş, S. & Nartgün, Z. (2006). *Geleneksel ve alternatif ölçme ve değerlendirme*. Pegem.

Başoçcu, T. O. (2023). Ölçme süreç ve sonuçlarının nitelikleri: Ölçme hatası, geçerlik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik. N. Doğan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme (4. Baskı)* içinde. Pegem.

Başol, G. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.

Baştürk, S. (2014). Çoktan seçmeli testler. S. Baştürk (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde*. Nobel.

Baykul, Y. & Güzeller, O. C. (2013). *Sosyal bilimler için istatistik SPSS uygulamalı*. Ankara: Pegem.

Bektaş, M., & Kudubeş, A. A. (2014). Bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak: yazılı sınavlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(4), 330-336.

Berberoğlu, G. (2006). *Sınıf içi ölçme değerlendirme teknikleri*. Morpa.

Boylu, E. (2019). *Kuramdan uygulamaya yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Pegem.

Boztunç Öztürk, N. & Şahin, M. G. (2021). Bilimsel araştırmaya temel oluşturan ölçme kavramları. Çetin, B., İlhan, M. & Şahin, M. G. (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri içinde*. Pegem.

Cevizci, A. (2010). *Eğitim sözlüğü*. İstanbul: Say.

Coştu, B. (2012). Ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavramlar. M. Küçük & M. Geçit (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde*. Ankara: Nobel.

Çakan, M. (2011). Eğitim sistemimizde yaygın olarak kullanılan test türleri. S. Tekindal (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme içinde*. Pegem.

Çıkrıkçı, N. (2022). Ölçmede güvenilirlik. N. Çıkrıkçı (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme içinde* (69-90). Ankara: Anı.

Erkuş, A. (2014). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme I: Temel kavramlar ve işlemler*. Pegem.

Geçit, M. (2012). Geleneksel ölçme araçları ve özellikleri. M. Küçük, & M. Geçit (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Nobel.

Güler, N. (2015). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Anı.

Güler, N. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme (14. Baskı)*. Pegem.

Güneş, F. (2017). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Pegem.

Harlen, W. (1998). *The teaching of science in primary schools*. The Cromwell.

İlhan, M. (2016). Açık uçlu sorularla yapılan ölçmelerde klasik test kuramı ve çok yüzeyli rasch modeline göre hesaplanan yetenek kestirimlerinin karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 346- 368.

İnesi, M. A. (2015). *Ortaokul öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik bilgilerinin ve tutumlarının belirlenmesi (Demirci İlçesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

İşman, A. & Eskicumalı, A. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. Değişim.

Kemertaş, İ. (2003). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Birsen.

Kızılaslan-Tunçer, B. & Erden, G. (2015). Boşluk doldurma testlerinin ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeylerini belirlemede kullanılabilirliği. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 1, 318-324.

Korkmaz, H. (2004). *Fen ve teknoloji eğitiminde alternatif değerlendirme yaklaşımları*. Yeryüzü.

Kubiszyn, T., & Borich, G. D. (2024). *Educational testing and measurement*. (12. Edition). John Wiley & Sons.

Linn, L. R. & Gronlund, E. N. (1995). *Measurement and assessment in teaching*. Merrill- Prentice Hall.

Mehrens, W. A. & Lehmann, I. J., (1991). *Measurement and evaluation in education and psychology*. Holt.

Nichols, J. R. (2018). Summative assessment. In B. B. Frey (Ed.) *Encyclopedia of Educational Research, Measurement, and Evaluation*. Sage.

Önder, O. (2008). *Çoktan seçmeli ve klasik tipteki sorularla yapılan sınav hazırlığının matematik başarı ve sınav kaygı düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özbek, T. O. (2023). Ölçme araçlarında bulunması istenen nitelikler. S. Tekindal (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde. Pegem.

Özçelik, D. A. (2016). *Ölçme ve değerlendirme*. Pegem.

Özer Özkan, Y. (2022). Ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavramlar. Ç. Bayram (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde. Anı.

Şenyurt, S. (2016). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Gaziantep.

Tan, Ş. (2007). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Pegem.

Tekin, H. (2015). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Yargı.

Tekindal, S. (2016). *Okullarda ölçme ve değerlendirme yöntemleri*. Nobel.

Turgut, F. (1992). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Saydam.

Turgut, F. (1997). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Nüve.

Turgut, M. F. & Baykul, Y. (2015). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem.

Tüysüz, C. (2014). Ölçme ve değerlendirmede temel kavramlar ve eğitim sistemindeki uygulamaları. S. Baştürk (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde*. Nobel.

Uysal, M., Öztürk, H. & Döş, İ. (2015). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Nobel.

Yılmaz, H. & Sünbül, A. M. (2000). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Mikro.

Kaynakça

- Çağlar, S. (2023). *Merkezi limit teoremi nedir? Neden önemlidir?* <https://www.matematiksel.org/merkezi-limit-teoremi-nedir/> (Erişim tarihi:07.05.2023)
- Erdoğan, E. (2009). Platon ve Aristoteles'in bilimlere ilişkin sınıflamaları. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 137-162.
- Ergin, D. Y. (1995). Ölçeklerde geçerlik ve güvenilirlik. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(7), 125-148.
- Gencaga, D., Kuruoglu, E. E., & Ertuzun, A. (2005, May). Time-varying autoregressive parameter estimation of Cauchy processes by particle filters. In *Proceedings of the IEEE 13th Signal Processing and Communications Applications Conference, 2005*. (pp. 408-411). IEEE.
- George, D., & Mallery, M. (2001). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference 10.0 update*. (3. Ed.). Allyn and Bacon.
- Günver, M.G. (2014). *Belirsiz dağılımların düzen özelliklerini özek ve bakımsız saçılım açısından belirlemede altın oran tabanlı bir yöntem önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Oner, Y. (2017). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü, *İstatistiksel Metotlar Yayınlanmamış Ders Notları*, Samsun.
- Özbek, H. ve Keskin, S. (2007). Standart sapma mı yoksa standart hata mı?. *Van Tıp Dergisi*, 14(2), 64-67.
- Pallant, J. (2016). *A step-by-step guide to data analysis using IBM SPSS*. McGraw Hill Education.
- Shavelson, R. J. (1988). *Statistical reasoning for the behavioral sciences*. Allyn and Bacon.
- Sümbüloğlu, K., & Sümbüloğlu, V. (2002). *Biyoistatistik*. 10. Baskı, Hatiboğlu Yayınları No: 10.
- Sürdem, F., Nalçacı, İ.Ö., & Bektaş, O. (2023). Normal dağılım analizi. O. Bektaş ve O. Kızırcan (Ed.), *Nicel araştırmalarda istatistik (spss) uygulamaları içinde* (ss. 15-32). Nobel Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. (6. Baskı). Pearson.
- URL 1. https://tr.wikipedia.org/wiki/Abraham_de_Moivre
- URL 2. https://tr.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Lyapunov
- Uysal, İ., & Kılıç, A. F. (2022). Normal dağılım ikilemi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 220-248. <https://doi.org/10.18039/ajesi.962653>
- Yıldız, S. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme sorunu: nicel ve nitel paradigmalardan örnekleme kuramına bütüncül bir bakış. *Kesit Akademi Dergisi*, (11), 421-442.

Zodpey, S. P. (2004). Sample size and power analysis in medical research.
Indian Journal of Dermatology Venereology and Leprology, 70, 123-128.

KTK'de ölçme hataları tüm grup için hesaplanır.	MTK'de ölçme hataları her katılımcı için ayrı ayrı hesaplanır.
---	--

(Bulut, 2018; Muniz, 2010).

Kaynakça

An, X., & Yung, Y. F. (2014). Item response theory: What it is and how you can use the IRT procedure to apply it. *SAS Institute Inc*, 10(4), 364-2014.

Arslan, Y. K. (2021) *Bilgisayar uyarlamalı testlerde madde yanıt sürelerinin kullanımı*. (Tez No: 66606). [Doktora, Ankara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

Atılğan, H. (2019). Test Geliştirme. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (281-37). Anı Yayıncılık.

Baker, N., İlhan, M., & Güler, N. (2016). *Madde tepki kuramının temelleri*. Pegem Akademi.

Baykul, Y. (1995). *Matematik Öğretimi*. Anı Yayıncılık.

Baykul, Y. (2015). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Pegem Akademi.

Benton, T. (2021). Item Response Theory, Computer Adaptive Testing and the Risk of Self-Deception. *Research Matters*.

Binet, A., & Simon, T. (1904). Méthodes nouvelles pour le diagnostic du niveau intellectuel des anormaux. *L'année Psychologique*, 11(1), 191-244.

Boone, W. J., & Noltemeyer, A. (2017). Rasch analysis: A primer for school psychology researchers and practitioners. *Cogent Education*, 4(1), 1416898.

Bortolotti, S. L. V., Tezza, R., de Andrade, D. F., Borna, A. C., & de Sousa Júnior, A. F. (2013). Relevance and advantages of using the item response theory. *Quality & Quantity*, 47, 2341-2360.

Bulut, G. (2018). Açık ve uzaktan öğrenmede şans başarısı: Klasik Test Kuramı (KTK) ve Madde Tepki Kurama (MTK) temelinde karşılaştırmalı bir analiz. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 78-93.

Crocker, L. & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. Harcourt Brace Javanovich College Publishers.

Crocker, L., & Algina, J. (2008). Introduction to item response theory. *Introduction to Classical and Modern Test Theory* (339-371).

Cronbach L (1951) Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika* 16: 297-334.

De Ayala, R. J. (2013). *The theory and practice of item response theory*. Guilford Publications.

Embretson, S., Reise, S., & Reise, S. P. (2000). *Item Response Theory for Psychologists*. Lawrence Earlbaum associates. Inc., NJ.

Ferguson, G. A. (1942). Item selection by the constant process. *Psychometrika*, 7(1), 19-29.

Finney, D. J. (1944). Mathematics of biological assay. *Nature*, 153(3879), 284-284.

Hambleton, R. K., & Swaminathan, H. (2013). *Item response theory: Principles and applications*. Springer Science & Business Media.

Hambleton, R. K., Swaminathan, H. & Rogers, H. J. (1991). *Fundamentals of item response theory* (2Vol. 2). Sage.

Kartal, S. K., & Dirlik, E. M. (2016). Geçerlik kavramının tarihsel gelişimi ve güvenilirlikte en çok tercih edilen yöntem: Cronbach alfa katsayısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1865-1879.

Kelvin, W. T. B. (1891). *Popular lectures and addresses* MacMillan and Company.

Khurshid, A., & Sahai, H. (1993). *Scales of measurements: an introduction and a selected bibliography*. *Quality and Quantity*, 27(3), 303-324.

Lawley, D. N. (1943). XXIII.—On problems connected with item selection and test construction. *Proceedings of the Royal Society of Edinburgh Section A: Mathematics*, 61(3), 273-287.

Lord, F. M., & Novick, M. R. (1968). *Statistical theories of mental test scores*. Addison-Wesley, Menlo Par

Lord, F. M., & Novick, M. R. (2008). *Statistical theories of mental test scores*. IAP.

Muñiz, J. (2010). Test Theories: *Classical Theory and Item Response Theory*. *Papeles del Psicólogo*, 31(1), 57-66.

Reckase, M. D. (1979). Unifactor latent trait models applied to multifactor tests: Results and implications. *Journal of educational statistics*, 4(3), 207-230.

Reeve, B. B. (2002). An introduction to modern measurement theory. *National Cancer Institute*, 1-67.

Singh, J. (2004). Tackling measurement problems with Item Response Theory: Principles, characteristics, and assessment, with an illustrative example. *Journal of Business Research*, 57(2), 184-208.

Weiss, D. J., & Kingsbury, G. G. (1984). Application of computerized adaptive testing to educational problems. *Journal of educational measurement*, 21(4), 361-375.

Wise, S. L., & Kong, X. (2005). Response time effort: A new measure of examinee motivation in computer-based tests. *Applied Measurement in Education*, 18(2), 163-183.

URL-1: <https://www.npg.org.uk/collections/search/portrait/mw235835/Charles-Edward-Spearman>

URL-2: https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Spearman

URL-3: https://tr.wikipedia.org/wiki/Ernest_William_Brown

URL-4: <https://www.sutori.com/en/story/psychology-101-ouMwKuhFLyKkgSeMhWLjucVa>

URL-5: https://en.wikipedia.org/wiki/J._P._Guilford

URL-6: <https://kuder.com/blog/memories-of-dr-frederic-kuder/>

URL-7: https://en.wikipedia.org/wiki/G._Frederic_Kuder

URL-8: <https://www.idcrawl.com/marion-webster>

URL-9: <https://ropercenter.cornell.edu/cornell-university-leader-public-opinion-and-survey-research-1940s-today>

URL-10: https://en.wikipedia.org/wiki/Lee_Cronbach

URL-11: <https://www.sopiyudin.com/blog/tokoh-statistika-lee-cronbach/tokoh-statistika-lee-cronbach-1/>

URL-12: https://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Guttman

URL-13: <https://psychopedia.in/louis-leon-thurstone-history-and-contribution-to-psychology/>

URL-14: https://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Leon_Thurstone

URL-15: https://tr.wikipedia.org/wiki/Alfred_Binet

URL-16: <https://time.graphics/event/177131>

URL-17: https://tr.wikipedia.org/wiki/Alfred_Binet

URL-18: https://en.wikipedia.org/wiki/Th%C3%A9odore_Simon

URL-19: https://en.wikipedia.org/wiki/Lewis_Terman

URL-20: https://en.wikipedia.org/wiki/Lewis_Terman

URL-21: https://en.wikipedia.org/wiki/Marion_Webster_Richardson

Tablo 11. *Simpson taksonomisi (Clark, 1999)*

Kategori	Tanım	Eylem Fiilleri
Algılama	Çevresel uyarıcıları algılama ve anlamlandırma	seçmek, tanımlamak, algılamak, ayırt etmek, ayırmak, belirlemek, izole etmek, ilişkilendirmek
Hazır olma	Hareketleri yapmaya hazırlıklı olma	başlamak, göstermek, açıklamak, hareket etmek, devam etmek, tepki vermek, göstermek, ifade etmek, gönüllü olmak
Güdümlü Tepki-de Bulunma	Kılavuzluk ve rehberlikle hareketler yapma	kopyalamak, izlemek, takip etmek, tepki vermek, yeniden üretmek, yanıtlamak
Mekanikleşme	Hareketleri otomatik hale getirme	monte etmek, kalibre etmek, inşa etmek, sökmek, göstermek, sabitlemek, onarmak, manipüle etmek, ölçmek, organize etmek, taslak çizmek
Karmaşık açık tepki	Hareketleri uzmanlıkla sergileme	Mekanikleşme aşamasındaki eylemler ile aynıdır. Ancak performansın daha hızlı, daha iyi, daha doğru vb. olduğunu belirtilir
Uyarılma	Hareketleri uyarılma	uyarlamak, değiştirmek, yeniden düzenlemek, yeniden organize etmek, revize etmek, çeşitlendirmek
Yaratma	Çeşitli durumlar için yeni performanslar ortaya koyma	düzenlemek, inşa etmek, birleştirmek, bestelemek, yapılandırmak, yaratmak, tasarlamak, başlatmak

Kaynakça

Agustianingsih, R., & Mahmudi, A. (2019, October). *How to design open-ended questions?: Literature review*. In *Journal of Physics: Conference Series*, 1320(1), p. 012003). IOP Publishing.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives* (Abridged edition). Pearson Education.

Baker, D. R., Piburn, M. D. (1997). *Constructing science in middle and secondary school classrooms*. Allyn & Bacon, USA.

Bloom, B., Englehart, M., Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. Longmans, Green.

Clark, D. R. (1999). Bloom's taxonomy: The psychomotor domain. Retrieved from http://www.nwlink.com/~donclark/hrd/Bloom/psychomotor_domain.html

Cirn, J. T. (1986). True/false versus short answer questions. *College Teaching*, 34(1), 34-37. <https://doi.org/10.1080/87567555.1986.10532328>

Forehand, M. (2005). Bloom's taxonomy: Original and revised. *Emerging perspectives on learning, teaching, and technology*, 8, 41-44.

Haladyna, T. M. (1997). *Writing test items to evaluate higher-order thinking*. Allyn and Bacon.

Haladyna, T. M., & Rodriguez, M. C. (2013). *Developing and validating test items*. Routledge.

Kempa, R. (1997). *Assessment in science*. Cambridge: Cambridge University Press

Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into Practice*, 41(4), 212-218.

Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook II: Affective domain*. David McKay Company Incorporated.

MacLeod, B. (2004). *Gifted and talented education, professional development package for teachers, module 5*. GERRIC, University of New South Wales.

Marzano, R. J. (1992). *A different kind of classroom*. Association for Supervision and Curriculum Development.

Marzano, R. J., Pickering, D. J., & McTighe, J. (1993). *Assessing student outcomes: Performance assessment using the dimensions of learning model*. Association for Supervision and Curriculum Development.

Marzano, R. J., Pickering, D. J., Arredondo, D. E., Blackburn, G. J., Brandt, R. S., Moffett, C. A., & Whisler, J. S. (1997). *Dimension of learning. Teachers manual* (2nd ed.). Association for Supervision and Curriculum Development.

Marzano, R., & Kendall, J. (2007). *The new taxonomy of educational objectives* (2nd ed.). Corwin Press.

Momanyi, M. (2016). Enhancing quality teacher education programs in developing countries. In J. Keengwe, J. G. Mbae, & G. Onchwari, *Handbook of Research on Global Issues in Next-Generation Teacher Education* (pp.167-187). IGI Global.

Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Gonzalez, E. J., & Kennedy, A. M. (2003). *PIRLS 2001 international report*. Boston: International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.

Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Kennedy, A. M., & Foy, P. (2007). *PIRLS 2006 international report*. Boston: International Study Center, Lynch Schhol of Education, Boston College.

Mullis, I. V. S., & Martin, M. O. (2016). *PIRLS 2016 Assessment Framework*.

Mullis, I. V. S., & Martin, M. O. (2017). *TIMSS 2019 assessment frameworks*. TIMSS and PIRLS International Study Center. Chestnut Hill, MA: Lynch School of Education, Boston College.

Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Foy, P., Kelly, D., & Fishbein, B. (2020). *TIMSS 2019 international results in mathematics and science*. Boston College, TIMSS & PIRLS International Study Center.

Popping, R. (2015). Analyzing open-ended questions by means of text analysis procedures. *Bulletin of Sociological Methodology/Bulletin de Méthodologie Sociologique*, 128(1), 23-39. <https://doi.org/10.1177/0759106315597389>

Shaunessy, E. (2005). *Questioning strategies for teaching the gifted*. Prufrock Press Inc.

Simkin, M. G., & Kuechler, W. L. (2005). Multiple-choice tests and student understanding: What is the connection?. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 3(1), 73-98. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4609.2005.00053.x>

Simpson, E. J. (1972). *The classification of educational objectives in the psychomotor domain*. Gryphon House.

URL1:https://pisa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/26105818_PISA_2022_TanYtYm_KitapcYYY.pdf

URL2: <https://www.malumatfurus.org/turkiye-pisa-timss-pirls/>

URL3: <https://www.oecd.org/en/about/programmes/pisa.html>

URL4: <https://pisa.meb.gov.tr/www/aciklanan-sorular/icerik/6>

URL5:https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_12/10173505_No15_TIMSS_2019_Turkiye_On_Raporu_Guncel.pdf

URL6: <https://timssandpirls.bc.edu/timss-landing.html>

URL7:<https://nces.ed.gov/surveys/pirls/#:~:text=The%20Progress%20in%20International%20Reading,teacher%20practices%20related%20to%20instruction.>

URL8: https://uzumluortaokulu43.meb.k12.tr/icerikler/timss-2015-matematik-fen-aciklanan-sorular_6614512.html

Wilson, L. O. (2016). Anderson and Krathwohl Bloom's taxonomy revised. Understanding the new version of Bloom's taxonomy. *The Second Principle*, 1(1), 1-8.

bağdaştıramamış kişilerden farklı olacaklardır. Özellikle yeni Maarif Model kâğıt üzerinde oldukça detaylı ve yenilikçi değerlendirme ölçütleri ile dolu olsa da bu iş uygulayıcılarda bitmektedir.

Doğru soru sormadığınız öğretmen adayı da doğru sorular soramaz ve kendini yetiştirme telaşında değilse en fazla sizin kadar etkili bir eğitimci olur. Özellikle öğretmen yetiştirmede bilimin doğası, bilim tarihi ve bilim felsefesi gibi dersler zorunlu tutularak öğretmen adayının bilim hakkında fikir sahibi olması sağlanmalıdır. Hangi disiplin olursa olsun bütün öğretmen adayları bu alanlarla tanışmalıdır. Ancak **bilimsel yöntemin doğasını anlayan bir öğretmen eleştirel ve sorgulayıcı düşünmeyi teşvik edebilir.**

Fen bilimlerinde etkili bir öğrenme süreci için, öğrencilere kavramları derinlemesine anlamalarını sağlayacak şekilde sorular sormak büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, sorgulayıcı, açık uçlu ve eleştirel düşünmeyi teşvik eden sorular anahtar rol oynamaktadır.

Kaynakça

Abd-El-Khalick, F., Boujaoude, S., Duschl, R., Lederman, N. G., Mamlok-Naman, R., Hofstein, A. & Tuan, H. L. (2004). Inquiry in science education: International perspectives. *Science education*, 88(3), 397-419.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: a revision of bloom's taxonomy of educational objectives*. Longman.

Brookhart, S. M. (2013). *How to create and use rubrics for formative assessment and grading*. ASCD.

Cooney, T. J., Sanchez, W. B., Leatham, K. ve Mewborn, D. S. (2004). *Open-ended assessment in math: A searchable collection of 450+ questions*. Heinemann. Quotations taken from online version, books. heinemann. com/math.

Driver, R., Leach, J., Millar, R. ve Scott, P. (1996). *Young people's images of science*. Open University Press.

Durham, M. F., Knight, J. K., & Couch, B. A. (2017). Measurement instrument for scientific teaching (MIST): A tool to measure the frequencies of research-based teaching practices in undergraduate science courses. *CBE – Life Sciences Education*, 16(4), ar67, 1-14.

Eylon, B.S. ve Linn, M.C. (1988). "Learning and instruction: An examination of four research perspectives in science education". *Review of Education Research*, 58, 251-301.

Hogan, K. (2000). "Exploring a process view of students' knowledge about the nature of science". *Science Education*, 84, 51-70.

Lederman, N. G. (1992). Students' and teachers' conceptions of the nature of science: A review of the research. *Journal of Research in Science Teaching*, 29(4), 331-359.

McComas, W. F., Almazroa, H., & Clough, M. P. (1998). The nature of science in science education: An introduction. *Science & Education*, 7, 511-532.

Messick, S. (1995). *Validity of psychological assessment: Validation of inferences from persons' responses and performances as scientific inquiry*. American Psychologist.

Middlecamp, C. H., & Nickel, A. M. L. (2005). Doing science and asking questions II: An exercise that generates questions. *Journal of Chemical Education*, 82(8), 1181-1186.

Mintzes, J. J., Wandersee, J. H., & Novak, J. D. (1997). Meaningful learning in science: The human constructivist perspective. *Handbook of academic learning*, 405-447.

Özçelik, D. A. (2010). *Okullarda ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.

Reif, F. & Larkin, J.H. (1991). "Cognition in scientific and everyday domains: Comparison and learning implications", *Journal of Research in Science Teaching*, 28, 733-760.

Reiser, B. J., Brody, L. I. S. A., Novak, M., Tipton, K. E. E. T. R. A., & Adams, L. (2017). Asking questions. *Helping students make sense of the world using next generation science and engineering practices*, 87-108.

Sagan, C. (1979). *Broca's brain: Reflections on the romance of science*. Random House.

Solomon, J. (1991). Teaching about the Nature of Science in the British National Curriculum. *Science Education*, 75(1), 95-103.

Tekindal, S. (Ed.) (2020). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (S., Tekindal, Ed.). Pegem Akademi

Turgut, M.F. ve Baykul Y. (2012). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi

Topping, K. J. (1998). *Peer assessment between students in colleges and universities*. Review of Educational Research.

Wiggins, G. P. (1998). *Educative Assessment: Designing Assessments to Inform and Improve Student Performance*. Jossey-Bass.

URL-1 <https://www.meb.gov.tr/ortak-sinavlarda-acik-uclu-soru-donemi/haber/32855/tr>

değerlendirme araçlarını etkili bir şekilde kullanmaları, hem öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak hem de öğretmenlerin öğrenci performansını daha derinlemesine analiz etmelerine olanak tanıyacaktır. Eğitimde geleneksel yöntemlerin avantajları korunurken, yeni teknolojik çözümler ve yenilikçi yaklaşımlar benimsenmeli, böylece öğrencilerin dil gelişimi daha verimli ve sürdürülebilir bir şekilde desteklenmelidir.

Kaynakça

Alıcı, D. (2020). Performansa dayalı ölçme. S. Tekindal (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (6. b.) içinde (s. 123-163). Ankara: Pegem Akademi.

Ayaydın, A. (2004). İlköğretim görsel sanatlar (resim-iş) eğitiminde değerlendirme sorunu. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(7), 27-39.

Aktaş, E. (2017). Öğretmen adaylarının farklı metin türlerine yönelik soru sorma becerilerinin yenilenmiş bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 12(25), 99-118.

Ayaydın, A. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme süreci üzerine. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 240-250.

Ayatar, H. (1975). *Sınavlar ve Sınavlarla İlgili İşlem ve Uygulamalar*. Ankara: Güneş Matbaacılık.

Bağcı, H., & Karagül, S. (2013). *Yazım Ve Noktalama Öğretimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi

Başol, G. (2015). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Bulut, F., Ceylan, D., & Ceylan, B. (2022). İlkokulda kullanılan ölçme değerlendirme yöntemlerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *Black Sea Journal of Public and Social Science*, 5(2), 48-55.

Dilmaç, S., & Dilmaç, O. (2014). Otantik değerlendirme yaklaşımlarının ortaöğretim öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 57-67.

Doğan, N. (2023). Geleneksel ölçme ve değerlendirme teknikleri II: Yanıtı yapılandırmayı gerektiren ölçme araçları. N. Doğan içinde, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (s. 140-181). Ankara: Pegem Akademi.

Göçer, A., Arslan, S. & Çaylı, C. (2017). Türkçe eğitiminde öğrenci gelişim durumunun belirlenmesinde süreç temelli tamamlayıcı ölçme değerlendirme yöntem ve araçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(28), 263-292.

Göçer, A. (2019). Dil Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme ile İlgili Temel Kavramlar (ss. 375-400), *Dil Eğitiminin Temel Kavramları* (Editör: H. Karatay), Elazığ: ASOS Yayınları.

Göçer, A. (2020). Alan eğitiminde ölçme ve değerlendirme: Türkçe eğitimi örneği. *International Journal of Language Academy*, 8 (3), 285-295.

Maden, S., & Durukan, E. (2011). Türkçe dersi öğretmenlerinin ölçme değerlendirmeye ilişkin algıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 41 (190), 212-233.

Mamur, N. (2010). Görsel Sanatlar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 175-188.

Martinsuo, M. (2013). Project portfolio management in practice and in context. *International Journal of Project Management*, 31(6), 794-803.

Russell, M. K., & Airasian, P. W. (2012). *Classroom Assessment: Concepts and Applications (7th Ed.)*. New York: Mcgraw-Hill.

Tabak, G., & Göçer, A. (2014). Dinleme becerisine yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme araçları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 250-272.

Turgut, M. F., & Baykul, Y. (2019). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Uygun, N., & Saraç, E. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik tercihlerinin ders planları ile incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 199-212.

Yakar, L. (2019). Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri III. N. Doğan içinde, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (s. 246-271). Ankara: Pegem.

Yılmaz, A. (2015). Ölçme-Değerlendirmede Testler. E. Karip içinde, *Ölçme ve Değerlendirme* (s. 152-232). Ankara: Pegem Akademi.

lerine ve güçlü yönlerini geliştirmelerine yardımcı olmak onların gelişimi için önemlidir.

- **Sanatsal İfadeyi ve Yaratıcılığı Teşvik Etme:** Değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin sadece teknik becerilerini değil, aynı zamanda yaratıcılıklarını ve sanatsal ifadelerini sergilemelerine de olanak tanımak gereklidir. Onlara özgün fikirler geliştirme fırsatları sunarak sanatsal ifade ve özgüvenlerini güçlendirmek önemlidir.
- **Eleştirel Düşünme Becerilerini Destekleme:** Sanat eğitimi, sadece üretim değil aynı zamanda eleştirel düşünmeyi de içerir. Öğrencilerin kendi eserlerini ve başkalarının eserlerini eleştirel bir gözle değerlendirmelerine fırsat vermek gerekebilir. Bu durum hem sanatsal hem de analitik becerilerini geliştirecektir.
- **Grup Çalışmaları ve İş Birliğini Destekleme:** Özellikle proje tabanlı değerlendirmelerde, öğrencilerin iş birliği içinde çalışabilecekleri ortamlar oluşturmak önemlidir. Grup çalışmaları, öğrencilerin sanatsal ve sosyal becerilerini geliştirmeleri için uygun fırsatla oluşturur.
- **Bireysel Değerlendirmeye Önem Verme:** Her öğrenci farklıdır ve sanatsal süreçleri kişiseldir. Bu nedenle, değerlendirme kriterlerini esnek tutarak her öğrencinin bireysel yeteneklerini, sınırlılıklarını ve gelişim hızını dikkate almak gerekir.

Kaynakça

Ayaydın, A. (2004). İlköğretim görsel sanatlar (resim-iş) eğitiminde değerlendirme sorunu. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(7), 27-39.

Aktaş, E. (2017). Öğretmen adaylarının farklı metin türlerine yönelik soru sorma becerilerinin yenilenmiş bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 12(25), 99-118. doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12274

Ayaydın, A. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme süreci üzerine. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 240-250.

Başol, G. (2015). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Bulut, F., Ceylan, D., & Ceylan, B. (2022). İlkokulda kullanılan ölçme değerlendirme yöntemlerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *Black Sea Journal of Public and Social Science*, 5(2), 48-55. doi:https://doi.org/10.52704/bssocialscience.1032984

Dilmaç, S., & Dilmaç, O. (2014). Otantik değerlendirme yaklaşımlarının ortaöğretim öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(32), 57-67.

Doğan, N. (2023). Geleneksel ölçme ve değerlendirme teknikleri II: Yanıtı yapılandırmayı gerektiren ölçme araçları. N. Doğan içinde, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (s. 140-181). Ankara: Pegem Akademi.

Karaman, M., & Akçay Balcı, D. (2022). Üniversite öğrencilerinin görsel okuryazarlık düzeylerinin capsler üzerinden incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(132), 165-184. doi:10.29228/ASOS.63856

Mamur, N. (2010). Görsel Sanatlar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 175-188.

Martinsuo, M. (2013). Project portfolio management in practice and in context. *International Journal of Project Management*, 31(6), 794-803. doi:https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2012.10.013

Turgut, M. F., & Baykul, Y. (2019). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Pegem Akademi.

Uygun, N., & Saraç, E. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik tercihlerinin ders planları ile incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 199-212.

Yakar, L. (2019). Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri III. N. Doğan içinde, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (s. 246-271). Pegem.

Yılmaz, A. (2015). Ölçme-Değerlendirmede Testler. E. Karip içinde, *Ölçme ve Değerlendirme* (s. 152-232). Pegem Akademi.

- Öğretmenlerin okul türü ve sınıf seviyelerini dikkate alarak kendi yazılı sorularını oluşturmaları ölçme değerlendirme açısından önemlidir. Bu sebeple öğretmenlerin ölçme değerlendirme alanında yeterliklerinin artırılması gerekmektedir. Bu amaçla uygulamalı hizmet içi eğitimler planlanabilir.
- Kimya öğretmen adaylarının yeterli donanıma sahip olarak göreve başlamaları için lisans eğitimleri sırasında ölçme değerlendirmeye yönelik farklı dersler veya uygulamalı etkinlikler planlanabilir.
- Farklı sınıf seviyelerine ve konu içeriklerine uygun yazılı örneklerinin hazırlanma, uygulama aşamaları ile soru örneklerini içeren yazılı materyaller (öğretmen rehber materyalleri) hazırlanarak kimya öğretmenlerinin kullanımına sunulabilir.
- Unutulmamalıdır ki yazılı sınav sorularının bilişsel düzeyinin belirlenmesinde merkezi sınavlar da önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple, yazılı sınav sorularının üst bilişsel düzeyde sorulması isteniyorsa öncelikli olarak merkezi sınavlarda sorulan soruların da üst bilişsel düzeye sorulması gereklidir.
- Okul türlerine göre yazılı sınav sorularının bilişsel dağılımının farklı olması bir seviyede anlaşılabilir olsa da öğretimin hedefleri ortak olduğundan bu konuda bir standart oluşturma amacıyla çalışmalar yürütülmelidir.
- Çoktan seçmeli, boşluk doldurma, doğru/yanlış ve eşleştirme türünde sorular için sadece alt düzey bilişsel alanda kaldıkları şeklinde bir genel algı bulunsa da, bu soru türlerinde de doğru kurgu ile üst düzey beceriler de ölçülebilir.
- Son olarak, ölçme ve değerlendirme birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğundan, soru hazırlama sürecinde dikkat edilen unsurlara değerlendirme aşamasında da dikkat edilmelidir.

Kaynakça

Artvinli, E. (2010). Coğrafya derslerini yapılandırmak: aksiyon (eylem) araştırmasına dayalı bir ders tasarımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 0(21), 184-218. <https://dergipark.org.tr/en/pub/marucog/issue/468/3782>

Balci, E. ve Tekkaya, E. (2000). Ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik bir ölçeğin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 42-50.

Başkan Takaoğlu, Z. (2018). Comparing physics textbooks in terms of assessment and evaluation tools. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 5(1), 58-72. <https://doi.org/10.21449/ijate.320214>

Bayat, S., & Şentürk, Ş. (2015). Fizik, kimya, biyoloji ortaöğretim alan öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 118-135.

Bekçi, N., (2009). *Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Alternatif Değerlendirme Yöntemlerini Kullanma Yeterliklerinin Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bektaş, O. (2015). Pre-service science teachers' pedagogical content knowledge in the physics, chemistry, and biology topics. *European Journal of Physics Education*, 6(2), 41-53. <https://doi.org/10.20308/ejpe.05030>

Black, P., & William, D. (2002). Improved standards achieved by transforming assessment for learning. *News Archive: Kings College London*.

Brookhart, S. M., & Nitko, A. J. (2011). Strategies for constructing assessments of higher-order thinking skills. *Assessment of Higher Order Thinking Skills*, 1, 327-59.

Brualdi, A. C. (1998). *Implementing performance assessment in the classroom*. ERIC Clearinghouse on Assessment and Evaluation.

Campbell, C., & Evans, J. A. (2000). Investigation of preservice teachers' classroom assessment practices during student teaching. *The Journal of Educational Research*, 93(6), 350-355. <https://doi.org/10.1080/00220670009598729>

Cheng, H. M., 2006. Junior secondary science teachers' understanding and practice of alternative assessment in Hong Kong: implications for teacher professional development. *Canadian, Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 6, 227-243. <https://doi.org/10.1080/14926150609556699>

Clarke S., 2001. *Unlocking formative assessment: Practical strategies for enhancing pupil's learning in the primary classroom*. Hodder & Stoughton Educational.

Cohen, R., & Yarden, A. (2009). Experienced junior-high-school teachers' PCK in light of a curriculum change: "The cell is to be studied longitudinally". *Research in Science Education*, 39(1), 131-155. <https://doi.org/10.1007/s11165-008-9088-7>

Colletta, A.T. & Chiappetta, E.L. (1989). *Science introduction in the middle and secondary schools (2nd ed.)*. Merrill Publishing Company.

Çepni, S. V., & Azar, A. (1998). Lise fizik sınavlarında sorulan soruların analizi. III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi, 109-114.

Davis, B.G., (1993). *Collaborative learning: Group work and study teams*. Tools for Teaching.

Demircioğlu, H., Demircioğlu, G., & Ayas, A. (2002). Sınıf öğretmeni adaylarının bazı temel kimya kavramlarını anlama düzeyleri ve karşılaşılan yanlışlar. *HAYEF Journal of Education*, 1(1), 29-49.

Dochy, F., Segers, M., & Dierick, S. (2002). New directions in assessment: New directions for assessment and evaluation. *Studies in Educational Evaluation*, 28(3), 167-171.

Edwards, F. (2013). Quality assessment by science teachers: five focus areas. *Science Education International*, 24(2), 212-226. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1015826>.

Gaitas, S., & Alves Martins, M. (2017). Teacher perceived difficulty in implementing differentiated instructional strategies in primary school. *International Journal of Inclusive Education*, 21(5), 544-556. <https://doi.org/10.1080/13603116.2016.1223180>

Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H., (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.

Göçer, A. (2020). Alan eğitiminde ölçme ve değerlendirme: Türkçe eğitimi örneği. *International Journal of Language Academy*, 8(3), 285-295. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.43324>

Grönlund, K., & Milner, H. (2006). The determinants of political knowledge in comparative perspective. *Scandinavian political studies*, 29(4), 386-406. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2006.00157.x>

Güneyli, A., & Abbasoğlu, Ş. (2015). Türkçe dersi yazılı sınav sorularına ilişkin değerlendirme: Kıbrıs örneği. *Journal of Academic Studies*, 17(67), 53-76.

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of educational research*, 77(1), 81-112. <https://doi.org/10.3102/003465430298487>

Karaaslan, O., Yoldaş, Z., Beklen, C., Öztarhan, H., & Karakut, R. (2015). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulamadaki yeterlilikleri. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(13), 26-99. <https://doi.org/10.51947/yonbil.1136176>

Karagölge, Z., Kolomuc, A., & Ceyhun, İ. (2016). 9. Sınıf öğrencilerinin alternatif ve geleneksel ölçme değerlendirmede ki başarılarının karşılaştırılması. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 3(2), 52-61.

Karamustafaoğlu, S., Karamustafaoğlu, O., & Cepni, S. (2003). Analysis of Turkish high-school chemistry examination questions according to Bloom's taxonomy. *Chemistry Education Research and Practice*, 4(1), 25-30. <https://doi.org/10.1039/B2RP90034C>

Kolomuc, A. (2016). 11. sınıf öğrencilerinin kimya dersi başarılarının geleneksel ve alternatif ölçme değerlendirme açısından karşılaştırılması. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(1), 23-42.

Padilla, K., & Van Driel, J. H. (2012). Relationships among cognitive and emotional knowledge of teaching quantum chemistry at university level. *Educación química*, 23, 311-326. [https://doi.org/10.1016/S0187-893X\(17\)30159-3](https://doi.org/10.1016/S0187-893X(17)30159-3)

Şenel, S., Pekdağ, B., & Günaydin, S. (2018). Chemistry teachers' problems and insufficiencies in educational measurement and evaluation. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education*, 12(1). <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.437824>

Şimşek, S. (2001). Fen bilimlerinde değerlendirilmenin önemi, *Milli Eğitim Dergisi*, 148, 30-32.

Toptaş, V. (2011). Sınıf öğretmenlerinin matematik dersinde alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanımı ile ilgili algıları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 205-219.

Tsaparlis, G., & Zoller, U. (2003). Evaluation of higher vs. lower-order cognitive skills-type examinations in chemistry: implications for university in-class assessment and examinations. *University Chemistry Education*, 7(2), 50-57.

Turan-Oluk, N. & Ekmekci, G. (2017). Alternatif değerlendirme teknikleri ile geleneksel değerlendirme tekniklerinin öğrenci başarısını ölçme açısından karşılaştırılması. *JRES*, 4(2), 172-199.

Waters, F. H., Smeaton, P. S., & Burns, T. G. (2004). Action research in the secondary science classroom: Student response to differentiated, alternative assessment. *American Secondary Education*, 89-104.

Yıldırım, T. (2020). Kimya öğretmenlerinin yazılı sınav sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre analizi ve ÖSYM soruları ile karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (50), 449-467. <https://doi.org/10.9779/pauefd.585602>

Zorluoğlu, S. L., Güven, Ç., & Korkmaz, Z. S. (2017). Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analiz örneği: 2017 taslak ortaöğretim kimya dersi öğretim programı. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 7(2), 467-479.

Testin Uygulanması	Uzman kontrollerine göre yeniden düzenlediğiniz taslak testi, madde sayısının 10 katı kadar kişiye uygulayınız. Seçtiğiniz örneklemin testinizin amacına uygun olmasına mutlaka dikkat ediniz. Örneğin, hazır bulunuşluk testi hazırlamışsanız konularınız 8. sınıf fen bilimlerini kapsıyorsa bu testi 9. sınıf öğrencilerine uygulamalısınız. Uygulama süresi, gözetmenliği kimin yapacağı, sizin bu aşamadaki rolünüz gibi konuları netleştiriniz.
Geçerlik ve Güvenirlik Kontrolleri	Geçerlik kontrolleri için kapsam, ölçüt ve yapı geçerliği analizlerini yapınız. Bu analizler sonucunda elinizde kalan maddeler için test puanlarının güvenilirlik katsayısını hesaplayınız. Sonuç olarak elinizde kaç maddenin kaldığını ve varyansın ne kadarını açıkladığınızı netleştiriniz.
Test Sonuçlarının Raporlanması	Testin amacının belirlenmesi aşamasından geçerlik-güvenirlik kontrollerinin sonuna kadar yaptıklarınızı sırasıyla raporlaştırınız. Raporlaştırmayı yaparken, prosedürü kapsayacak kadar geniş, odaktan kaymayacak kadar dar kapsamda kalmaya dikkat ediniz.
Nihai Testin Oluşturulması	Geçerlik ve güvenilirlik kontrolleri sonucunda elde ettiğiniz testi, uygulamaya hazır hale getiriniz ve testinizin amacına uygun olan bir yerde yayınlayınız.

Kaynakça

- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S., & Bıçak, B. (2015). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri: Öğretmen el kitabı*. Pegem Akademi.
- Başol, G. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Bayrakçeken, S. (2015). Test geliştirme. E. Karip (Ed.), *Ölçme ve Değerlendirme içinde* (293-324). Anı Yayıncılık.
- Bektaş, O. (2021). *Tetrakorik korelasyon (Faktör analizi)*. [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=NAqap9AV0n0>
- Bolat, A., & Karamustafaoğlu, S. (2019). Vücudumuzdaki sistemler ünitesi başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 131-159. <https://dx.doi.org/10.30855/gjes.2019.05.02.008>
- Clauser, J. C., & Hambleton, R. K. (2017). Item analysis for classroom assessments in higher education. In C. Secolsky & B. Denison (Eds.), *Handbook on measurement, assessment, and evaluation in higher education* (pp. 355-369). Routledge
- Crocker, L., & Algina, J. (2006). *Introduction to classical and modern test theory*. Ohio, Maison: Cengage Learning.
- Çetin, B. (2022). Test geliştirme. B. Çetin (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme içinde* (105-127). Anı Yayıncılık.

Çıkrıkçı, N. (2022). Ölçmede güvenilirlik. N. Çıkrıkçı (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (69-90): Anı Yayıncılık.

Demircioğlu, G. (2014). Geçerlik ve güvenilirlik. E. Karip (Ed.), *Ölçme ve Değerlendirme* içinde (89-122). Anı Yayıncılık.

Doğan, N. (2023). İnsan davranışları ve ölçme araçlarını sınıflama. N. Doğan (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (4. Baskı) (76-113). Pegem Akademi.

Downing, S. M., & Haladyna, T. M. (2011). *Handbook of test development*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Gültekin, S. (2022). Testlerde kullanılacak madde türleri, hazırlama ilkeleri ve puanlaması. N. Çıkrıkçı (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (6. Baskı) (134-198). Anı Yayıncılık.

Irwing, P., & Hughes, D. J. (2018). *Test development*. The Wiley handbook of psychometric testing: A multidisciplinary reference on survey, scale and test development, 1-47. <https://doi.org/10.1002/9781118489772.ch1>

İlhan, M. (2022a). Madde analizi ve madde ile test istatistikleri arasındaki ilişki. B. Çetin (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (269-296). Ankara: Anı Yayıncılık.

İlhan, M. (2022b). Korelasyon. B. Çetin (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (23-44). Anı Yayıncılık.

Kan, A. (2020). Ölçme aracı geliştirme. S. Tekindal (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (241-277). Pegem Akademi.

Kaplan, E., Bektas, O., & Karaca, M. (2022). Madde ve ısı ünitesi başarı testi geliştirme çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (63), 78-116. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.985968>

Karaca, M., ve Nacaroğlu, O. (2023). Faktör analizi (yapı geçerliği) ve güvenilirlik analizi. O. Bektaş ve O. Kızkapan (Ed.), *Nicel Araştırmalarda İstatistik (SPSS) Uygulamaları* (35-78). Nobel Yayıncılık.

Kilmen, S. (2022a). Madde analizi, madde seçimi ve yorumlanması. N. Çıkrıkçı (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (241-277). Anı Yayıncılık.

Kilmen, S. (2022b). Ölçme ve değerlendirmede temel kavramlar. N. Çıkrıkçı (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (25-52). Anı Yayıncılık.

Kline, P. (1986). *A handbook of test construction*. Methuen Co. Ltd.

Köroğlu, M. N., Karaca, M., & Bektas, O. (2023). Maddenin yapısı ve özellikleri konusunda başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-32. <https://doi.org/10.34056/aujef.997764>

Köse, E. (2015). Öğretimde ölçme ve değerlendirmenin planlanması. E. Karip (Ed.), *Ölçme ve Değerlendirme* içinde (123-152). Anı Yayıncılık.

Lorenzo-Seva, U., & Ferrando, P. J. (2006). FACTOR: A computer program to fit the exploratory factor analysis model. *Behavior research methods*, 38(1), 88-91.

Morrow Jr, J. R., Mood, D., Disch, J., & Kang, M. (2015). *Measurement and evaluation in human performance*, 5E. Human kinetics.

Murphy, C. O., & Davidshofer, K. R. (2005). *Psychological testing: Principles and applications*. New Jersey: Pearson/Prentice-Upper Saddle River.

Nacaroglu, O., Bektaş, O. ve Kızıkan, O. (2020). Madde döngüleri ve çevre sorunları konusunda başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 28(1), 36-51. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3374>

Nitko, A. J. (2004). *Educational assessment of students* (4th ed.). PEARSON Merrill Prentice-Hall.

Özçelik, D. A. (2016). *Ölçme ve değerlendirme* (5. Baskı). Pegem Akademi

Pallant, J. (2017). *SPSS kullanma kılavuzu* (Çev. Balcı, S., Ahi, B.). Anı Kitabevi.

Sax, G. (1997). *Principles of educational and psychological measurement and evaluation*. Belmont, CA: Wadsworth Inc.

Seçer, İ. (2017). *Psikolojik test geliştirme ve uygulama süreci: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Anı Yayıncılık.

Sim, S. M., & Rasiah, R. I. (2006). Relationship between item difficulty and discrimination indices in true/false-type multiple choice questions of a para-clinical multidisciplinary paper. *Annals-Academy of Medicine Singapore*, 35(2), 67-71.

Sontay, G. ve Karamustafaoglu, O. (2020). Fen bilimleri dersi "Güneş, Dünya ve Ay" ünitesine yönelik başarı testinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 511-551.

Şahin, M. G., Yıldırım, Y., & Öztürk, N. B. (2023). Examining the achievement test development process in the educational studies. *Participatory Educational Research*, 10(1), 251-274. <https://doi.org/10.17275/per.23.14.10.1>

Tan, Ş. (2020). *Öğretimde ölçme ve değerlendirme KPSS el kitabı* (14. Baskı). Pegem Akademi

Tekin, H. (2009). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Yargı.

Thorndike, L. R. & Hagen, E. (1977). *Measurement and evaluation in psychology and education*. Chapman and Hall Ltd.

Thorndike, R. M., & Thorndike-Christ T. (2010). *Measurement and evaluation in psychology and education*. Prentice Hall: Boston.

Turgut, M. F. ve Baykul, Y. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi

URL1.(2024)https://nevsehirodm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_11/10133952_soruhazirlamaformu2sayfa.pdf

Uyar, E. (2019). Test puanları üzerinde istatistiksel işlemler. N. Doğan (Ed.), *Ölçme ve Değerlendirme içinde* (290-333). Pegem Akademi.

Whiston, S. C. (2009). *Principles and applications of assessment in counseling*. Marcus Boggs.

Wright, R. J. (2008). *Educational assessment: Tests and measurements in the age of accountability*. Sage.

Ölçeğin ölçüt geçerliği kontrolü için yapılması gerekenler
Ölçmek istediğiniz kazanımla aynı kazanımları ölçen geçerlik ve güvenirlik kontrolleri yapılmış alan yazından bir ölçeğin bulunması
Ölçek geliştiren araştırmacılardan gerekli izinlerin alınması
Bulunan ölçüt ölçek ile geliştirilen ölçeğin paralel formlar yöntemiyle uygulanması
Geliştirilen ölçek ve ölçüt ölçek arasındaki "Pearson Korelasyon Katsayısı"nın hesaplanması
Geliştirilen ölçek ve ölçüt ölçek arasındaki "Pearson Korelasyon Katsayısı"nın 0,70'den büyük olması (Pallant, 2017)
Korelasyon katsayısının istenilen değerden düşük çıkması durumunda bunun olası nedenlerinin açıklanması
Ölçeğin son halinin güvenirliğinin kontrol edilmesi
Ölçeğin son halinin Cronbach's alpha güvenirlik katsayısının hesaplanması
Ölçeğin her bir faktörünün Cronbach's alpha güvenirlik katsayısının hesaplanması
Ölçeğin bileşik güvenirlik katsayısının hesaplanması (AVE ve CR değerleri)
Elde edilen bulguların örnek maddelerle birlikte bir tabloda raporlanması

Kaynakça

Acar Güvendir, M. ve Özer Özkan Y. (2015). Türkiye'deki eğitim alanında yayımlanan bilimsel dergilerde ölçek geliştirme ve uyarılama konulu makalelerin incelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 14(52), 23-33. <https://doi.org/10.17755/esosder.54872>

American Psychological Association (APA). (1954). *Technical recommendations for psychological tests and diagnostic techniques*. Author.

Bartlett, M. S. (1950). Tests of significance in factor analysis. *British Journal of Statistical Psychology*, 3(2), 77-85.

Başusta, N. B. ve Gelbal, S. (2015). Gruplar arası karşılaştırmalarda ölçme değişmezliğinin test edilmesi: PISA öğrenci anketi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(4), 80-90.

Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulanması*. ÖSYM

Bektaş, O. ve Kızılcapan, O. (2023). (Editörler). *Nicel araştırmalarda istatistik (SPSS) uygulamaları*. Nobel Yayıncılık.

Bektaş, O. ve Karaca, M. (2022). (Editörler). *Pragmatizmden uygulamaya karma araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.

Bektaş, O. ve Sarıtaş, D. (2024). (Editörler). *Felsefe, bilim ve eğitim*. Asos Yayınları.

Beri, N. ve Cour, S. (2022). Development and validation of alienation scale for secondary school teachers to find out gender differences in Alienation. *International Journal of Instruction*, 15(3), 357-379. <https://doi.org/10.29333/iji.2022.15320a>

Brown, T. A. (2015). Confirmatory factor analysis for applied research (2nd ed.). Guilford Press.

Browne, M. W. ve Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit*. In K. A. Bollen ve J. S. Long (Eds.), *Testing Structural Equation Models* (pp. 136-162). Sage.

Byrne, B. M. (2008). Testing for multigroup equivalence of a measuring instrument: A walk through the process. *Psicothema*, 872-882.

Byrne, B. M. (2016). *Structural equation modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming* (3rd ed.). Routledge.

Byrne, B. M., Shavelson, R. J. ve Muthén, B. (1989). Testing for the equivalence of factor covariance and mean structures: the issue of partial measurement invariance. *Psychological Bulletin*, 105(3), 456-466. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.105.3.456>

Campbell, D. T. ve Fiske, D. W. (1959). Convergent and discriminant validation by the multitrait-multimethod matrix. *Psychological Bulletin*, 56(2), 81-105.

Cattell, R. B. (1966). The scree test for the number of factors. *Multivariate Behavioral Research*, 1(2), 245-276.

Cheung, G. W. (2008). Testing equivalence in the structure, means, and variances of higher-order constructs with structural equation modeling. *Organizational Research Methods*, 11(3), 593-613. <https://doi.org/10.1177/1094428106298973>

Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2021). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (R. Efe vd., Çeviri). Pegem Akademi Yayıncılık.

Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98-104. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0021-9010.78.1.98>

Costello, A. B. ve Osborne, J. W. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 10(7), 1-9.

Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2020). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çeviri). Anı Yayıncılık.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>

Cronbach, L. J. ve Meehl, P. E. (1955). Construct validity in psychological tests. *Psychological Bulletin*, 52(4), 281-302.

Çüm, S. ve Koç, N. (2013). Türkiye’de psikoloji ve eğitim bilimleri dergilerinde yayımlanan ölçek geliştirme ve uyarılama çalışmalarının incelenmesi, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 12(24), 115-135.

Delice, A. ve Ergene, Ö. (2015). Investigation of scale development and adaptation studies: An example of mathematics education articles. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 3(1), 60-75.

DeVellis, R. F. (2016). *Scale Development: Theory and Applications* (4th ed.). SAGE Publications.

Dumka, L. E., Stoerzinger, H. D., Jackson, K. M. ve Roosa, M. W. (1996). Examination of the cross-cultural and cross-language equivalence of the parenting self-agency measure. *Family Relations*, 45, 216-222.

Ekinci, F., Bektaş, O., Karaca, M. ve Yiğit, K. N. (2023). The flipped learning perception scale: A validity and reliability study. *Education and Information Technologies*, 28(11), 14139-14166. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11731-7>

Feldt, L. S. ve Qualls, A. L. (1996). Bias in coefficient alpha arising from heterogeneity. *Applied Measurement in Education*, 9(3), 277-286. https://doi.org/10.1207/s15324818ame0903_5

Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS* (2nd ed.). Sage.

Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th Edition). SAGE Publications.

Fornell, C. ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.1177/002224378101800104>

Hair Jr, J. F., Howard, M. C. ve Nitzl, C. (2020). Assessing measurement model quality in PLS-SEM using confirmatory composite analysis. *Journal of Business Research*, 109, 101-110. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.11.069>

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., ve Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.

Hatrup, K., Schmitt, N. ve Landis, R. S. (1992). Equivalence of constructs measured by job- specific and commercially available aptitude tests. *Journal of Applied Psychology*, 77, 298-308.

Herdman, M., Fox-Rushby, J. ve Badia, X. (1998). A model of equivalence in the cultural adaptation of HRQoL instruments: the universalist approach. *Quality of life Research*, 7, 323-335. <https://doi.org/10.1023/A:1024985930536>

Hinkin, T. R. (1998). A brief tutorial on the development of measures for use in survey questionnaires. *Organizational Research Methods*, 1(1), 104-121.

Ho, R. (2006). *Handbook of univariate and multivariate data analysis and interpretation with SPSS*. CRC press.

Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.

Jöreskog, K. G. ve Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Scientific Software International.

Kaiser, H. F. (1958). The varimax criterion for analytic rotation in factor analysis. *Psychometrika*, 23(3), 187-200.

Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36.

Karaca, M., & Bektaş, O. (2022). Self-regulation scale for science: a validity and reliability study. *International Journal on Social and Education Sciences*, 4(2), 236-256. <https://doi.org/10.46328/ijonses.302>

Karaca, M. ve Nacaroglu, O. (2023). *Faktör analizi (yapı geçerliği) ve güvenilirlik analizi*. Nicel Araştırmalarda İstatistik (SPSS) Uygulamaları içinde (ed. O. Bektaş, O. Kızkapan), 35-77, Nobel Yayıncılık.

Karaduman, B., ve Kilmen, S. (2018). Sınav stresi ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve ölçme değişmezliğinin incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 9(2), 101-115. <https://doi.org/10.21031/epod.330426>

Keçe, B., Saraçoğlu, S. & Bektaş, O. (2020). Bilimsel tutum ölçeği geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 32-56. <https://doi.org/10.46762/mamulebd.774267>

Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). Guilford Press.

Koyuncu, İ. ve Kılıç, A. F. (2019). Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanımı: Bir doküman incelemesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 361-388. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2019.7665>

Kula Kartal, S. ve Mor Dirlik, E. (2016). Geçerlik kavramının tarihsel gelişimi ve güvenilirlikte en çok tercih edilen yöntem: Cronbach Alfa Katsayısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1865-1879.

LeCompte, M. D. ve Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research*, 52(1), 31-60. <https://doi.org/10.3102/00346543052001031>

MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Zhang, S. ve Hong, S. (1999). Sample size in factor analysis. *Psychological Methods*, 4(1), 84-99.

Mark, B. A. ve Wan, T. T. (2005). Testing measurement equivalence in a patient satisfaction instrument. *Western Journal of Nursing Research*, 27(6), 772-787. <https://doi.org/10.1177/0193945905276336>

Nunnally, J. C., ve Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric Theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.

Orçan, F. (2018). Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi: İlk hangisi kullanılmalı. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 9(4), 413-421.

Osborn, H. G. (2000). Coefficient alpha and related internal consistency reliability coefficients. *Psychological Methods*, 5, 343-355. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/1082-989X.5.3.343>

Pallant, J. (2001). *SPSS survival manual*. Open University Press.

Pallant, J. (2017). *SPSS user guide*. Anı Publishing.

Raykov, T. (2001). Bias of coefficient afor fixed congeneric measures with correlated errors. *Applied Psychological Measurement*, 25(1), 69-76. <https://doi.org/10.1177/01466216010251005>

Riordan, C. M. ve Vandenberg, R. J. (1994). A central question in cross-cultural research: Do employees of different cultures interpret work-related measures in an equivalent manner? *Journal of management*, 20(3), 643-671. [https://doi.org/10.1016/0149-2063\(94\)90007-8](https://doi.org/10.1016/0149-2063(94)90007-8)

Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (2004). *A Beginner's guide to structural equation modeling* (2nd ed.). Psychology Press.

Seçer, İ. (2017). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma*. Genişletilmiş 2. Baskı. Anı Yayıncılık.

Shrestha, N. (2021). Factor analysis as a tool for survey analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*, 9(1), 4-11.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Pearson.

Tan, Ş. (2009). KR-20 ve Cronbach alfa katsayılarının yanlış kullanımları. *Eğitim ve Bilim*, 34(152), 101-112.

Teddlie, C. ve Tashakkori, A. (2020). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çeviri). Anı Yayıncılık.

URL1: https://www.youtube.com/watch?v=NfXhC5odwysveab_channel=G% C4%B0RESUN%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%B0TES%C4%B0

Van de Vijver, F. J. ve Leung, K. (1997). *Methods and data analysis for cross-cultural research*. Cambridge University Press.

Vandenberg, R. J. ve Lance, C. E. (1998). A summary of the issues underlying measurement equivalence and their implications for interpreting group differences. *Research Methods Forum*, 3, 1-10.

Vandenberg, R. J. ve Lance, C. E. (2000). A review and synthesis of the measurement invariance literature: Suggestions, practices, and recommendations for organizational research. *Organizational research methods*, 3(1), 4-70. <https://doi.org/10.1177/109442810031002>

Wicherts, J. M. (2007). *Group differences in intelligence test performance*. Universiteit van Amsterdam [Host].

Worthington, R. L. ve Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838.

Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

Kaynakça

Al-Mahrooqi, R., & Denman, C. (2018). *Alternative assessment. The TESOL encyclopedia of English language teaching*, 10, 9781118784235.

Andrade, H. (2010). Summing up and moving forward: Key challenges and future directions for research and development in formative assessment. In H. Andrade & G. Cizek (Eds.), *Handbook of formative assessment* (pp. 344-352). Routledge.

Airasan, P. W. ve Russel, M. K. (2008). *Classroom Assessment. Concepts and applications*. McGraw-Hill.

Arter, J. & Mctighe, J. 2001, *Scoring rubric in the classroom: Using performance criteria for assessing and improving student performance*. Corwin Press, INC.

Assessment Reform Group (ARG) (1999). *Assessment for learning: beyond the black box*. Cambridge: School of Education, University of Cambridge.

Assessment Reform Group, *Assessment for Learning: Research-based principles to guide classroom practice*, 2002, <http://www.assessment-reform-group.org/CIE3.PDF>.

Atılğan, H. (2017). *Değerlendirme ve not verme*. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme içinde* (10. baskı, s. 315-362). Anı Yayıncılık.

Atta-Alla, M. (2013). "Investigating alternative assessment practices in pre-service English teacher education programs". *International Journal of English Language Education*, 1(1), 68-81.

Bachman, L. (2002). *Some reflections on task-based language performance assessment. Language Testing*, 19, 453-476.

Bahar, M., & Özatlı, N. S. (2003). Kelime iletişim test yöntemi ile lise 1. sınıf öğrencilerinin canlıların temel bileşenleri konusundaki bilişsel yapılarının araştırılması. *Balikesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 75-85.

Balliro, L. (1993). What kind of alternative? Examining alternative assessment. *TESOL Quarterly*, 27(3), 558-561.

Başol, G. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi. 6. Baskı.

Baxter, G. P., Elder, A. D., & Glaser, R. (1996). Knowledge-based cognition and performance assessment in the science classroom. *Educational Psychologist*, 31(2), 133-140. https://doi.org/10.1207/s15326985ep3102_5

Bıçak, B. (2016). *Performans değerlendirme*. M. Gömleksiz ve S. Erkan (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (2. Baskı). Nobel Yayınevi.

Biemer, L. (1993). Authentic assessment. *Educational Leadership*. 50(8), 81-82.

Black, P., & Wiliam, D. (1998). *Inside the black box: Raising standards through classroom assessment*. Granada Learning.

Brennan, J. and R. Williams. 2004. *Collecting and using student feedback: a guide to good practice*. The Higher Education Academy.

Brown, J. B., & Hudson, T. (1998). The alternatives in language assessment. *TESOL Quarterly*, 32(4), 653-75.

Buhagiar, M. A. (2007). Classroom assessment within the alternative assessment paradigm: Revisiting the territory. *Curriculum Journal*, 18(1), 39-56.

Burke, K. 2011, *From Standards to Rubric in Six Steps*. A Sage Company.

Curtis, M. J., Hunley, S. A. & Chesno, G. J. E. (2002). Relationships among the professional practices and demographic characteristics of school psychologists. *School Psychology Review*, 31(1), 30-42.

Çelikkaya, T. (2014). *Tanulayıcı dallanmış ağaç*. S. Baştürk (Ed.), Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (sf. 175-194). Nobel Akademik Yayıncılık.

Del Vecchio, A., Gustke, C., Wilde, J., Gonzalez, M. L., Huerta-Macias, A., & Tinajero, J. V. (1998). *Alternative assessment for Latino students. Educating Latino students: A guide to successful practice*, 329-356.

Dikli, S. (2003). Assessment at a distance: Traditional vs. alternative assessments. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3), 13-19.

Duban, N. & Küçükylmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 39, 769-784.

Fiere, P. P. (1972). *Pedogogy of The Oppressed*. Harmondsworth, Penguin Books.

Garcia, G. & Pearson, P. (1994) *Assessment and diversity. Review of Research in Education*, 20, 337-391.

Ghalib, T. K., & Al-Hattami, A. A. (2015). Holistic versus Analytic Evaluation of EFL Writing: A Case Study. *English Language Teaching*, 8(7), 225-236.

Green, K. H. & Emerson, W. A. (2008). Reorganizing freshman business mathematics II: Authentic assessment in mathematics through Professional memos. *Teaching Mathematics and its Applications*, 27(8), 66.

Goodrich, H.1996.Understanding Rubrics. *ProQuest Educational Journals* 54(4): 14-17.

Hansen, J. 1998. *When learners evaluate*. Heinemann.

Hastürk, H. G. (2017). *Teoriden pratiğe fen bilimleri öğretimi*. Pegem Akademi Yayınları. 1. Baskı.

Herman, J. L., Aschbacher, P. R., & Winters, L. (1992). *A practical guide to alternative assessment*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Herman, J.L., Klein, D.C. & Wakai, S.T. (1997). American students' perspectives on alternative assessment: Do they know it's different? *Assessment in Education*. 4(3), 339-351.

Huerta- Macias, A. (1995). Alternative assessment: Responses to commonly asked questions. *TESOL Journal*, 5(1), 8–11.

Quenemoen, R. (2008). *A brief history of alternative assessments based on alternative achievement standards*. Minneapolis, MN: National Center on Educational Outcomes.

Kaptan, F. (1998). Fen öğretiminde kavram haritası yönteminin kullanılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 95-99.

Kaya, O. N. (2003). Fen eğitiminde kavram haritaları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 70-79

Kutlu, Ö; Karakaya, İ. ve Doğan, C. D. (2017). *Ölçme ve değerlendirme: performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. Pegem Akademi Yayınları. 5. Baskı.

Küçükaydın, M. A. (2020). Fen eğitiminde kavram öğretimi konulu araştırmaların sistematik derleme yöntemiyle incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 21(2), 36-56.

MacLellan, E. 2004. How convincing is alternative assessment for use in higher education? *Assessment & Evaluation in Higher Education* 29, no. 3: 311-321.

Maslovaty, N. & Kuzi, E. (2002). Promoting motivational goals through alternative or traditional assessment. *Studies in Educational Evaluation*, 28, 199-222.

McMillan, J. H. (2007). *Classroom assessment: Principles and practice for effective instruction* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

MEB (2024). *Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı (3., 4., 5., 6., 7. ve 8. Sınıflar)*. MEB Yayınları. Erişim Adresi: <https://tyymm.meb.gov.tr/upload/program/2024programfen345678Onayli.pdf>

National Academies of Science, Engineering, & Medicine. (2017). *Seeing Students Learn Science: Integrating Assessment and Instruction in the Classroom*. The National Academies Press.

O'Malley, M. ve Valdez, P.L. (2007). *Authentic Assessment for English Language Learners: Practical Approaches for Teachers*. New York: Addison-Wesley.

Özen, Y. (2011). Öğrenmede kişisel sorumluluğu artırmaya yönelik bir öğrenme ve değerlendirme yaklaşımı: portfolyo değerlendirme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (4), 109-132.

Pierce, L. V., and O'malley, J. M. (1992). *Performance and portfolio assessment for language minority students*. National Clearinghouse for Bilingual Education.

Popham, W. J.1997.What's wrong-and what's right-with rubrics. *Educational Leadership* 55(2), 72-75.

Silvestri, L., & Oescher, J. (2006). Using rubrics to increase the reliability of assessment in health classes. *International Electronic Journal of Health Education*, 9, 25-30.

Svinicki, M. (2004) *Learning and Motivation in the Postsecondary Classroom*. Anker Publishing, Bolton, MA.

Stiggins, R. J. (1994). *Student-centered classroom assessment*. Macmillan Publishing Company.

Şimşek, N. (2011). Sosyal bilgiler dersinde alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanılması: nitel bir çalışma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 149-168.

Tan, K. H. (2012). How teachers understand and use power in alternative assessment. *Education Research International*, (1), 1-11. <http://dx.doi.org/10.1155/2012/382465>

Tan, Ş. (2016). *Öğretimde ölçme ve değerlendirme KPSS el kitabı* (12. Baskı). Pegem Akademi.

Taras, M. 2002. Using assessment for learning and learning from assessment. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 27(6), 501-510.

Torrance, H. 1995. *Evaluating authentic assessment: problems and possibilities in new approaches to assessment*, ed. Open University Press, Open University Press.

Turgut, M. F., ve Baykul, Y. (2012). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (4. baskı). Pegem Akademi.

URL-1: <https://www.ihmc.us/joseph-novak/> adresinde 29.09.2024 tarihinde erişilmiştir.

Williams, P. (2014). Squaring the circle: a new alternative to alternative-assessment. *Teaching in Higher Education*, 19(5), 565-577.

Worley, T. M. (2001). *Alternative assessment: Methods to make learning more meaningful*. College of Education, Armstrong Atlantic State University, Savannah, GA. Retrieved from <http://k12s.phast.umass.edu/stemtec/pathways/Proceedings/Papers/Worley-p.doc>

Worthen, B. R., Borg, W. R., & White, K. (1993). *Measurement and evaluation in the schools*. Longman Publishing Group.

olmasını sağlar, öğrencilere geri bildirim verir, öğrencilerin kendilerini bireysel olarak değerlendirmelerine olanak tanır, öğretmenlere öğrencilerin öğrenmesi hakkında bilgi verir ve öğrenmenin bir süreç olmasını sağlar. Ancak yeterince iyi hazırlanmamış DPA'ların, geçerliliği ve güvenilirliği zayıf olup öğrencileri yanlış yönlendirebilir. Dolayısıyla, DPA hazırlanırken öğrencilerin özelliklerine, içeriğe ve öğrencinin davranışına göre hazırlanmalıdır. Bu nedenle, DPA hazırlamak kolay bir süreç değildir, ekstra çaba ve zaman gerekir.

ÖNEMLİ

Çeşitli çevrimiçi kaynaklarda önceden oluşturulmuş ve konulara göre özelleştirilmiş ücretsiz DPA'lar bulabilirsiniz (örn. <https://www.rcampus.com/indexrubric.cfm>, <http://rubistar.4teachers.org/index.php>, vb.). Ancak, bir değerlendirme ölçütü seçerken dikkat edilmesi en önemli unsurlardan biri ölçme hedeflerinizle uyumlu olması gerektiğidir. Aynı zamanda bu DPA'lar net, adil ve etkili değerlendirme kriterlerine sahip olmalıdır.

Kaynakça

Andrade, H. G. (2005). Teaching with rubrics: The good, the bad, and the ugly. *College Teaching*, 53 (1), 27–30. <http://www.jstor.org/stable/27559213>

Andrade, H. L., & Heritage, M. (2018). *Using Formative Assessment to Enhance Learning, Achievement and Self-Regulation*. Routledge.

Bacanak, A. (2008). *İlköğretim 6. sınıf fen ve teknoloji dersi için geliştirilen performans değerlendirme formlarına yönelik web tabanlı programın etkililiğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S., & Bıçak, B. (2012). *Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri* (5. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.

Bastian, K.C., Lys, K., & Pan, Y. (2018). A Framework for improvement: Analyzing performance-assessment scores for evidence-based teacher preparation program reforms. *Journal of Teacher Education*, 69(5), 448-462.

Boston, C. (2002). *Understanding scoring rubrics: A guide for teachers*. ERIC Clearinghouse on Assessment and Evaluation, University of Maryland College Park, MD.

Brookhart, S. M. (1999). Book Review: Action Research: A Handbook for Practitioners. *American Journal of Evaluation*, 20(1), 157-158. <https://doi.org/10.1177/109821409902000121>

Brookhart, S. M. (2010). *How to assess higher-order thinking skills in your classroom*. ASCD Publications.

Clauser, B. E. (2000). Further discussion of SP checklists and videotaped performances. *Academic Medicine*, 75, 315–316.

Costa, L., & Kallick, B. (2004). Why we need self-directed learners. In T. R. Guskey & R. J. Marzano (Eds.). *Assessment Strategies for Self-Directed Learning*. (pp.1-16). Thousand Oaks, CA. Corwin Press.

Çepni, S. (2012). *Ölçme ve Değerlendirme* (5. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Goodrich, H. (1996). *Student self-assessment: At the intersection of metacognition and authentic assessment*. Unpublished doctoral dissertation, Harvard University, Cambridge, MA.

Goodrich A. H. (2000). What do we mean by using rubrics to promote thinking and learning? *Educational Leadership*, 57(5), 13-18.

Hafner, J., & Hafner, P. (2003). Quantitative analysis of the rubric as an assessment tool: An empirical study of student peer-group rating. *International Journal of Science Education* 25(12), 1509-1528. <https://doi.org/10.1080/0950069022000038268>

Haladyna, T. M. (1997). *Writing test items to evaluate higher-order thinking*. Allyn and Bacon.

Herman, J. L., Aschbacher, P. R., & Winters, L. (1992). *A practical guide to alternative assessment*. Edited by Joan L. Herman, Pamela R. Aschbacher, Lynn Winters. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Kutlu, Ö., Karakaya, İ., & Doğan, C. D. (2017). *Ölçme ve değerlendirme: performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme* (5. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Lane, S., Raymond, M. R., & Haladyna, T. M. (Eds.). (2016). *Handbook of test development* (2nd ed.). Routledge.

Lane, S., & Stone, C. A. (2006). Performance assessments. In B. Brennan (Ed.), *Educational measurement* (pp. 387–432). New York, NY: American Council on Education & Praeger.

Lombardi, D., Brandt, C. B., Bickel, E. S., & Burg, C. (2016). Students' evaluations about climate change. *International Journal of Science Education*, 38(8), 1392–1414. <https://doi.org/10.1080/09500693.2016.1193912>

Marzano, R. J., Pickering, D., & McTighe, J. (1993). *Assessing student outcomes: Performance assessment using the dimensions of learning model*. Aurora: Mid-Continent Regional Educational Lab.

Mertler, C. A. (2001). Designing scoring rubrics for your classroom. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(25). Available online: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=25>.

Messick, S. (1994). The interplay of evidence and consequences in the validation of performance assessments. *Educational Researcher*, 23(2), 13–23.

Moskal, B. M. (2000). Scoring rubrics: what, when and how? *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(3). Available online: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=3>.

Nitko, A. J. (2004). *The Educational Assessment of Students* (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Popham, W. J. (1997). What's wrong and what's right with rubric, *Educational Leadership*, 55 (2), 72.

Popham, W. J. (2000). *Modern Educational Measurement: Practical Guidelines for Educational Leaders* (6th ed.). Allyn & Bacon.

Popham, W. J. (2005). Students' Attitudes Count. *Educational Leadership*, 62, 84-85.

Reddy, Y. M., & Andrade, H. (2010). A review of rubric use in higher education. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 35(4), 435-448.

Shipman, D., Roa, M., Hooten, J., & Wang, Z. J. (2012). Using the analytic rubric as an evaluation tool in nursing education: The positive and the negative. *Nurse Education Today*, 32(3), 246-249. doi: [10.1016/j.nedt.2011.04.007](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2011.04.007)

Stevens, D. D., & Levi, A. (2005). *Introduction to rubrics: An assessment tool to save grading time, convey effective feedback, and promote student learning*. Sterling, VA: Stylus Publishing.

URL-1: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/rubric

URL-2: <https://www.livebinders.com/play/play?id=774846>

URL-3: <https://www.livebinders.com/play/play?id=774846>

URL-4: <https://www.eba.gov.tr/arama?q=Rubrik%20De%20C4%9Ferlendirme%20Formu>

URL-5: https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_08/26145004_Fen_Bilimleri.pdf

URL-6: <https://tymm.meb.gov.tr/olcme-degerlendirme>

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU	
Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı:	
Gözlemlenen Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı:	
Uygulama Sınıfı:	
Ders Süresi:	
Dersin Konusu:	
Ders Öncesi	Açıklamalar/Notlar/Uygulamadan Örnekler
Derse Hazırlık	Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme
	Derste kullanılacak araç-gereç ve materyalleri hazır hale getirme
	Öğrenme ortamını etkinlik türüne göre (bireysel, iş birliği vb.) düzenleme
	Öğrenme ortamının fiziksel koşullarını (ısı, ışık, ses durumu vb.) öğrenmeyi destekleyecek biçimde düzenleme
Öğrenme-Öğretme Süreci	
Derse Giriş ve Öğrenme Etkinlikleri	Sınıfa girince öğrencileri selamlama, hal hatır sorma
	Derse başlarken konu, amaç ve kazanımları öğrencilere açıklama
	Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme
	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme
	Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme
	Dersin içeriğine uygun etkinliklere yer verme
	Bir önceki ders, konu ve günlük hayatla işlenecek konu arasında ilişki kurma
	Öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrenci merkezli stratejileri destekleyen öğretim teknolojilerini kullanma
	Araç-gereç ve teknolojinin kullanıldığı öğrenme ortamlarında sağlık ve güvenliğe öncelik veren önlemleri uygulama
	Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema, grafik, formül vb.) uygun biçimde kullanabilme
	Türkçeyi kurallarına uygun ve anlaşılabilir bir biçimde kullanma
	Öğrencilerin araştırma ve iş birliği çalışma becerilerini geliştirecek fırsatlar sunma
	Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme
	Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme
Öğrencileri sorular ve ipuçları ile yönlendirebilme	
Bireysel farklılıkları olan öğrenciler için uygun fiziksel ve eğitsel ortam hazırlama	

Şekil 7. Akran değerlendirme formu örneği

Kaynakça

Akkoyunlu, B., Telli, E., Çetin, N. M. ve Dağhan, G. (2016). Öğretmen eğitiminde yansıtıcı günlüklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 7(4), 312-330.

Arslandoğlu, İ. (2005). Türk değerleri üzerine bir değerlendirme. *Felsefe dđnyası dergisi*, 41, 64-77.

Aviles, C. B. (2001). Grading with norm-referenced or criterion-referenced measurements: to curve or not to curve, that is the question. *Social Work Education*, 20(5), 603-609.

Ayar, T. (2009). *Öğretme-öğrenme sürecinde geri bildirim: dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görüşlerine göre sınıfta geri bildirim kullanımının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Bahar, M.; Nartgün, Z.; Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2012). Geleneksel-Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Öğretmen El Kitabı (5. Baskı). Pegem.

Bektaş, O. (2021). Felsefi Denge. O. Bektaş ve O. Nacaroğlu (Editörler). *Felsefi denge kuramına dayalı çevrim içi ve yüz yüze fen öğrenimi etkinlikleri*. Eğitim Kitap

Bennett, R. E. (2011). Formative assessment: A critical review. *Assessment in education: principles, policy & practice*, 18(1), 5-25.

Bloom, B. S. (1969). Some theoretical issues relating to educational evaluation. In R. W. Tyler (Ed.), *Educational evaluation: New roles, new means. The 63rd yearbook of the National Society for the Study of Education*, part 2. (Vol. 69, pp. 26-50). Chicago: University of Chicago Press.

Çakıl, R. Z. (2006). *Eğitimde toplam kalite yönetimi-İstanbul ilçe milli eğitim yöneticilerinin eğitimde kaliteyi algılayış düzeyleri* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi).

Çelikdelen, H. (2010). *Bilim sanat merkezlerinde bilim birimlerinden destek alan üstün yetenekli öğrencilerin kendi okullarında fen ve teknoloji dersinde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Çiçek Erdoğan, D. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının otantik ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik bilgi düzeyleri ve tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Demiroğlu, D. (2013). *Matematik ve fizik alan ve alan eğitimi lisans lisansüstü programlarında ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ve ders içi uygulamalar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ebel, R. L. (1965). Confidence weighting and test reliability. *Journal of Educational Measurement*, 2(1), 49-57.

Elton, L., & Johnston, B. (2002). Assessment in universities: A critical review of research

EPDAD (2016). https://epdad.org.tr/data/genel/pdf/akr_el_kitabi.pdf (Erişim Tarihi: 09.09.2024).

Fitzpatrick, R. & Morrison, E. J. (1971). *Performance and product evaluation*. In R. L. Thorndike (Ed.), *Educational measurement* (p. 237–270). Washington DC: American Council on Education.

Freitas, A. L., Salovey, P., & Liberman, N. (2001). Abstract and concrete self-evaluative goals. *Journal of personality and social psychology*, 80(3), 410.

Goldenberg, M. G., Garbens, A., Szasz, P., Hauer, T., & Grantcharov, T. P. (2017). Systematic review to establish absolute standards for technical performance in surgery. *Journal of British Surgery*, 104(1), 13-21.

Göçer, A. (2009). Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme. Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol (Eds.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* (2. Baskı), (s. 375-416). Pegem.

Göçer, A., Arslan, S., & Çaylı, C. (2017). Türkçe Eğitiminde Öğrenci Gelişim Durumunun Belirlenmesinde Süreç Temelli Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçları. *Süleyman Demirel üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, (28), 263-292.

Göçmen, G. B. (2004). Değerlendirmeye Genel Bir Bakış: Kriter-Referansli (Mutlak) Ya Da Norm-Referansli (Bağıl) Değerlendirme. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*.

Kara, M. (2020). Eğitim paydaşlarının görüşleri doğrultusunda Türk eğitim sisteminin sorunları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1650-1694.

Karsantık, İ. (2019). *Yükseköğretimde akademik liderlik, yükseköğretim kültürü ve akademik kimlik arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kaya, Ü., ve Semerci, Ç. (2017). Yükseköğretimde bağıl ve mutlak değerlendirmeye ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47), 457-467.

Korkmaz, Y. (2009). *Fen öğretiminde rubrik kullanma eğitiminin öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeyle ilişkin görüş ve uygulamalarına etkisi*.

Kutlu, Ö., Doğan, C., D. ve Karakaya, İ. (2008). *Öğrenci başarısının belirlenmesi*. PegemA Yayıncılık.

Kutlu, Ö., Yıldırım, Ö. ve Bilican, S. (2009). Öğretmenlerin dereceli puanlama anahtarlarına ilişkin tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, VI(II), 76-88.

Kuyumcu, A. ve Erdoğan, T. (2007). Öz ve akran değerlendirme. *İlköğretmen*, 13, 10-11.

Leite, D., Santiago, R. A., Sarrico, C. S., Leite, C. L., & Polidori, M. (2006). Students' perceptions on the influence of institutional evaluation on universities. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 31(6), 625-638.

Leontief, W. (1974). Structure of the world economy: Outline of a simple input-output formulation. *The American Economic Review*, 64(6), 823-834.

MacDonald, R. B. (1991). Developmental students' processing of teacher feedback in composition instruction. *Review of Research in Developmental Education*, 8(5), 2-8.

Makhoul, S. A. (2019). Higher education accreditation, quality assurance and their impact to teaching and learning enhancement. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 35(4), 235-250.

Nizam, B. (2005). *Performans değerlendirme sonuçlarının insan kaynakları uygulamalarına katkısı ve uygulama örneği*. Öğretmenlik Uygulaması Rehberi (2022). <https://egitim.erciyes.edu.tr/Dosya/MainContent/61da7238-d787-48d7-8ee4-98bebe7674fe.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2024).

Pellegrino, J. W., Chudowsky, N., ve Glaser, R. (2001). *Knowing what students know: The science and design of educational assessment*. In Glaser, R. (Eds.), National Academies Press.

Ramaprasad, A. (1983) On the definition of feedback. *Behavioural Science*, 28, 4-13

Richardson, J. T. (2005). Instruments for obtaining student feedback: A review of the literature. *Assessment & evaluation in higher education*, 30(4), 387-415.

Ruhe, V., & Zumbo, B. D. (2008). *Evaluation in distance education and e-learning: The unfolding model*. Guilford Press.

Sadler, D. R. (1989). Formative assessment and the design of instructional systems. *Instructional Science*, 18(2), 119-144.

Sarı, H. İ. (2020). Evde kal döneminde uzaktan eğitim: Ölçme ve değerlendirmeyi neden karantinaya almamalıyız? *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 121-128.

Stiggins, R. J. (1995). Assessment literacy for the 21st century. *Phi Delta Kappan*, 77(3), 238-245.

Tan, Ş. (2013). *Öğretimde Ölçme ve Değerlendirme KPSS El Kitabı*. Pegem A Yayıncılık.

Ukşul, E. (2016). *Türkiye'de eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılmış bilimsel yayımların sosyal ağ analizi ile değerlendirilmesi: Bir bibliyometrik çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

William, D., ve Thompson, M. (2008). Integrating assessment with learning: What will it take to make it work? In C. A. Dwyer (Ed.), *The future of assessment*. Lawrence Erlbaum Associates.

Yılmaz, B., Salar, R., Aslan, B., Sözbilir, M. & Keskin, A. (2023). Yükseköğretimde kalite ve akreditasyon: program akreditasyonunda Atatürk Üniversitesi'nin uygulamaları. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 3(2), 67-87.

York, T. T., Gibson, C., & Rankin, S. (2015). Defining and measuring academic success. *Practical assessment, research, and evaluation*, 20(5), 1-15.

Younis, M., Imdad, P., & Rahman, A. A. U. (2021). Effects of constructive and timely feedback on academic performance of students. *Pakistan Journal of Educational Research*, 4(4).

Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) (2022). <https://yokak.gov.tr/akreditasyon-kuruluslari/akreditasyon-kuruluslarinedir> (Erişim Tarihi: 09.09.2024).

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (2007). Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Turkiyenin-yuksekogretim-stratejisi.pdf> (Erişim Tarihi: 11.09.2024).

17. Projenin futuristik uygulama önerisi müzelerde fosillerin replikaları ile görme engelli müze bölümlerinin oluşturulmasıdır. Böylece görme engelli bireyler fosil replikalarına aşınma, bozunma, kırılma tehditleri olmadığından rahatlıkla dokunabilecektir. Bu öneri engelsiz yaşam bağlamında yürütülebilirlik önerisi olarak da alınabilir (puan 5).

18. Metin içerisinde atıflar uygundur ve kaynakçada da sunulmuştur (puan 5).

19. Kaynakça ulusal ve güncel kabul gören APA 7 standardındır (puan 5).

20. Bilimsel bir rapor yazmada yetkinlik yeterli bulunmuştur. Rapor içerisinde tutarsızlık yoktur. Bütün rapor yazma basamakları ayrı ayrı sunulmuştur. Ancak fosil model sayısı çok az bulunmuştur. Ayrıca tek denekli çalışmalarda tekrarlanan ölçümler, ya da başka bir katılımcıyla yürütülen ikinci bir tek denekli araştırma da olabilirdi (puan 4).

Yukarıda sunulan bağlamda örnek proje değerlendirme örnek puanlaması 100 puan üzerinden ve 20 değerlendirme kriteri bağlamında rubrik temelinde 89'dur. Ancak bir proje için 3-6 farklı alan uzmanı değerlendiriciler tarafından verilen puanların ortalamalarının alınacağı da unutulmamalıdır.

Kaynakça

Akrep. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Akrep>.

Amazing fossils found by ordinary people thrill scientists. <https://www.cbc.ca/news/science/amateur-fossil-discoveries-1.3591930>.

Anderson, P. D. (2012). The broad field of forensic pharmacy. *Journal of Pharmacy Practice*, 25(1), 7-12.

Atasoy, B. (2004). *Fen öğrenimi ve öğretimi*. Asil Yayın Dağıtım.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi. Teknikler ve örnek çalışmalar*. Siyasal Kitabevi.

Eğitim Reformu Girişimi (ERG) (2016). *Türkiye'de kapsayıcı eğitimi yaygınlaştırmak için politika önerileri*. https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/ERG_KapsayiciEgitim_PolitikaOnerileri.pdf.

Farmasötik kimyaya giriş. <https://acikders.ankara.edu.tr>.

Guion, L.A., Diehl, D.C., McDonald, D. (2002, revised 2011). *Triangulation: establishing the validity of qualitative studies*. University of Florida, Institute of Food and Agricultural Sciences. <http://edis.ifas.ufl.edu>.

İnan, N. (2017). *Paleontoloji*. Seçkin.

Kesici, C., Çakır, C., Ertekin, B., Eyceyurt-Türk, G., & Tüzün, Ü.N. (2023). 2f öğrenciler için fosil öğretimi. Ü.N. Tüzün, & G. Eyceyurt-Türk (Ed.), *2f öğrencilerin ve görme engelli öğrencilerin öğretimi (Akran öğretimi örnekleriyle)* içinde ss. 57-68. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Korkmaz, H., & Kaptan, F. (2001). Fen eğitiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 193-200.

Krajcik, J. S. & Blumenfeld, P. C. (2006). Project-based learning. In *The Cambridge handbook of the learning sciences* (pp. 317-334). Cambridge University Press.

Laffey, J., Tupper, T., Musser D., & Wedman, J. (1998). A computer mediated support system for project-based learning. *Educational Technology Research and Development*. 46(1), 73-86.

O'Leary, Z. (2021). *The essential guide to doing your research Project*. SAGE Publications.

Özardıç, Z. K., & Tüzün, Ü. N. (Aralık, 2023). *2f öğrencilere kimyasal modellenen seymoria boylensis fosili öğretimi*. Bilim Armonisi Kongresi, Antalya.

Özardıç, Z. K., Tüzün, Ü. N., & Yenimahalle Bilsem (2023). 4.1. Eğitim malzemesi. Tasarım tescil numarası: 2022 014721. Türk Patent ve Marka Kurumu.

Ramyashree, H. (2020). Experimental and theoretical studies on the oxidation of ibuprofen by potassium permanganate ion in alkaline medium. <https://www.semanticscholar.org/paper/Experimental-and-Theoretical-Studies-on-the-of-by-Ramyashree/fcb156639d693603427e86de9e02082cdf1666d8#paper-header>.

Savile, C. K., Janey, J. M., Mundorff, E. C., Moore, J. C., Tam, S., Jarvis, W. R., Colbeck, J., Krebber, A., Fleitz, F., Brands, K. M. J., Devine, P. M., Huisman, G., & Hughes, G. J. (2010). Biocatalytic asymmetric synthesis of chiral amines from ketones applied to sitagliptin manufacture. *Science*, 329(5989), 305-309.

Solomon, G. (2003). Project based learning: A primer. *Technology & Learning*, 23(6), 20-30.

Tekin, E. (2000). Karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 1-12.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Görme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı.

https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_grmeengellibi-reylerdestekeitimprogram.pdf.

Tinker, R. F. (1992). *Thinking about science*. Princeton, NJ: College Entrance Examination Board.

Toulmin, S. (2003). *The uses of argument*. Cambridge University.

Ulusal programlar. <https://tubitak-staging.tubitak.gov.tr/tr/destekler/akademik/ulusal-destek-programlari>.

Yücel, A. E., Çobanbaş, Ö. A., Çayıreamez, S., Kişi, T. Y., Çağlıöz, F. İ., Eyceyurt-Türk, G., & Tüzün, Ü. N. (2023). Tabiat tarihi temalı müze eğitimi. Ü.N. Tüzün, & G. Eyceyurt-Türk (Ed.), *Görme engelli öğrenciler ve özel yetenekli öğrenciler için zenginleştirme uygulamaları* içinde ss. 105-112. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Zehirlenmelere genel yaklaşım. https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/akmyo_f500d.pdf.

kullanım potansiyelini göstermektedir. Ancak ChatGPT'nin oluşturduğu soruların eğitimciler tarafından titizlikle incelenmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması gerektiği de unutulmamalıdır. Eğitimden kontrolündeki yapay zekâ araçlarının doğru kullanımı ile eğitimde etkili ve verimli sonuçlar elde edilebileceği açıktır. Gelecekte yapay zekâ teknolojilerinin eğitime dâhil edilmesi ölçme ve değerlendirme süreçlerini daha objektif ve kapsamlı bir hale getirme potansiyeline sahiptir.

Kaynakça

Bahrini, A., Khamoshifar, M., Abbasimehr, H., Riggs, R. J., Esmaili, M., Majdabadkohne, R. M., ve Pasehvar, M. (2023). ChatGPT: Applications, opportunities, and threats. *023 Systems and Information Engineering Design Symposium (SIEDS)*, 274-279. doi:10.1109/SIEDS58326.2023.10137850

Başol, G. (2015). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Pegem Akademi.

ChatGPT (2024). *ChatGPT nedir?* <https://chat.openai.com/chat> adresinden 15 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.

Fütterer, T., Fischer, C., Alekseeva, A., Chen, X., Tate, T., Warschauer, M. ve Gerjets, P. (2023). ChatGPT in education: global reactions to AI innovations. *Sci Rep*, 13, 15310. doi:<https://doi.org/10.1038/s41598-023-42227-6>

Gill, S. S. ve Kaur, R. (2023). ChatGPT: Vision and challenges. *Internet of Things and Cyber-Physical Systems* 3(3), 262-271. doi:<https://doi.org/10.1016/j.iotcps.2023.05.004>

Göçer, A. (2019). Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirmenin işlevselliğine etki eden önemli bir uygulama tekniği olarak geribildirim kullanımı. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 111-126.

Handa, P., Chhabra, D., Goel, N. ve Krishnan, S. (2023). Exploring the role of ChatGPT in medical image analysis. *Biomedical Signal Processing and Control*(86). doi:<https://doi.org/10.1016/j.bspc.2023.105292>

Karakoç Keskin, E. (2023). Yapay zekâ sohbet robotu Chatgpt ve Türkiye internet gündeminde oluşturduğu temalar. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 7(2), 114-131.

Lund, B. D. ve Wnag, T. (2023). Chatting about ChatGPT: how may AI and GPT impact academia and libraries? *Library Hi Tech News*, 40(3), 26-29. doi:10.1108/LHTN-01-2023-0009

OpenAI. (2024). *How can I access GPT-4, GPT-4 Turbo, GPT-4o, and GPT-4o mini?*. <https://help.openai.com/en/articles/7102672-how-can-i-access-gpt-4-gpt-4-turbo-gpt-4o-and-gpt-4o-mini> adresinden 25 Eylül 2024 tarihinde alınmıştır.

Rahman, M. M. ve Watanobe, Y. (2023). ChatGPT for Education and Research: Opportunities, Threats, and Strategies. *Applied Sciences*, 13(9). doi:<https://doi.org/10.3390/app13095783>

Rudolph, J., Tan, S. ve Tan, S. (2023). Bullshit spewer or the end of traditional assessments in higher education? *Journal of Applied Learning & Teaching*, 6(1), 342-363. doi:<https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.9>

Şen, M., Şen, Ş. N. ve Şahin, T. G. (2023). A New Era for Data Analysis in Qualitative Research: ChatGPT! *Shanlax International Journal of Education*, 11(1), 1-15. doi:<https://doi.org/10.34293/education.v11i1S1-Oct.6683>

Turgut, M. F. ve Baykul, Y. (2019). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Pegem Akademi.

Zhang, J., Chen, Q., Lu, J., Wang, X., Liu, L., & Feng, Y. (2024). Emotional expression by artificial intelligence chatbots to improve customer satisfaction: Underlying mechanism and boundary conditions. *Tourism Management*(100), 104835. doi:<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2023.104835>

**GEÇİŞ EKONOMİLERİNDE
ÖZELLEŞTİRME
UYGULAMALARI:
KIRGIZİSTAN ÖRNEĞİ**

Bekir Cihan UÇKAÇ

Birinci Baskı: 2024

e-ISBN: 978-625-6861-99-2

Yazar
Bekir Cihan UÇKAÇ

Kapak
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Redaksiyon
Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
KISALTMALAR CETVELİ	11
TABLolar CETVELİ.....	13
GİRİŞ.....	15

BİRİNCİ BÖLÜM

GEÇİŞ EKONOMİSİ KAVRAMI	19
1.1. GEÇİŞ EKONOMİLERİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	19
1.1.1. Geçiş Süreci Reformlarını Gerektiren Nedenler	32
1.1.2. Geçiş Ekonomilerinin Genel Özellikleri.....	39
1.1.3. Geçiş Sürecinin Temel Sorunları ve Başlangıç Koşulları	43
1.1.4. Geçiş Ülkelerinin Başlangıç Performansları	53
1.2. GEÇİŞ ÜLKELERİNİN GRUPLANDIRILMASI.....	58
1.2.1. Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ve Baltık cumhuriyetleri	61
1.2.3. Bağımsız Devletler Topluluğu.....	63
1.3.1. Washington Konsensüsü Yaklaşımı: Şok Terapi Yöntemi	70
1.3.2. Evrimci-Kurumsal Yaklaşım: Kademeli Yöntem	72
1.4.1. Kamu Yönetimi Reformları	81
1.4.2. Ekonomi Politikalarına İlişkin Reformlar	85
1.4.3. Sosyal Güvenlik Reformları	95
1.4.4. Devletin Yeni Görevleri.....	97
1.5. DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR	99
1.4.1. Etkin Bir Kamu Yönetimi Sisteminin Olmaması.....	99
1.5.2. Yasal - Kurumsal Düzenin Tam Anlamıyla Oluşturulamaması.....	102
1.5.3. Politikalarda Sürekliliğin Sağlanamaması	102
1.5.4. Siyasi Yozlaşma ve Yolsuzluğun Önlenememesi	103

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZELLEŞTİRME VE GEÇİŞ EKONOMİLERİ	105
2.2. ÖZELLEŞTİRMEİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	109
2.3. ÖZELLEŞTİRMEİNİN TEORİK GEREKÇELERİ	112
2.3.1. Deregölasyon	118
2.3.2. Küreselleşme ve Teknolojik Gelişmeler.....	119
2.3.3. Piyasalaşma (Marketization).....	123
2.3.4. Yerelleşme (Decentralization)	126
2.3. ÖZELLEŞTİRMEİNİN AMAÇLARI	129
2.3.1. Ekonomik Amaçlar	132
2.3.2. Mali Amaçlar	135
2.3.4. Toplumsal – Siyasal Amaçlar	140
2.4. ÖZELLEŞTİRME YÖNTEMLERİ	142
2.5. GEÇİŞ EKONOMİLERİNDE ÖZELLEŞTİRME	154
2.5.1. Geçiş Ekonomilerinde Özelleştirme Politikalarının Teorik Nedenleri	157
2.5.1.1. Piyasa Modeli Oluşturmak	158
2.5.1.2. Deregüle Edilmiş Yönetim Modeli Oluşturmak	162
2.5.1.3. Esnek Yönetim Modeli Oluşturmak	164
2.5.1.4. Katılımcı Yönetim Modeli Oluşturmak.....	167
2.5.2. Özelleştirme Politikalarında Stratejiler	169
2.5.2.1. Organik Gelişme Stratejisi	172
2.5.2.2. Hızlı Gelişme Stratejisi.....	174
2.6. GEÇİŞ EKONOMİLERİNDE ÖZELLEŞTİRME YÖNTEMLERİ.....	177
2.6.1. Sahibine İade Yöntemi (Restitution Method)	180
2.6.2. Doğrudan Satış Yöntemi (Direct Sales Method)	181
2.6.3. Çalışanların Hissedarlaştırılması (Employee Buyout Method)	183
1.6.4. Kitlese Özelleştirme Yöntemi (Mass Privatization Method).....	185

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIRGIZİSTAN'DA GEÇİŞ SÜRECİ VE ÖZELLEŞTİRME	191
3.1. KIRGIZİSTAN'DA GEÇİŞ SÜRECİNİN BAŞLAMASI.....	191
3.1.1. Yeni Sistem Arayışları	192

3.1.2. Liberalleşme ve Demokratizasyon Süreci.....	195
3.1.3. Ekonomik Reform Stratejilerinde ki Tercihler.....	201
3.1.4. Piyasa Ekonomisine Geçiş Çabaları.....	204
3.1.5. Geçiş Göstergesi Olarak Yönetişim (Governance) Politikaları.....	211
3.2.1. Özelleştirmenin Başlaması ve Gerekçeleri.....	218
3.2.2. Birinci Periyot Özelleştirme Politikaları (1991 – 1993):.....	223
3.2.3. İkinci Periyot Özelleştirme Politikaları (1994 – 1997):.....	228
3.2.4. Üçüncü Periyot Özelleştirme Politikaları: 1998 Sonrası..	232
3.2.5. Özelleştirme Politikalarının Değerlendirilmesi ve Elde Edilen Gelirler.....	234
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	241
LİTERATÜRDEN ELDE EDİLEN SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	249
ARAŞTIRMACILARA ÖNERİLER.....	263

KAYNAKLAR

ABAZOV, Rafis (1999a). "Policy of Economic Transition in Kyrgyzstan", **Central Asian Survey**, Vol.18, No.2. s.s. 197–223.

ABAZOV, Rafis (1999b). "Economic Migration in Post-Soviet Central Asia: The Case of Kyrgyzstan," **Post-Communist Economies**, Vol.11, No.2. s.s. 237–252.

ABAZOV, Rafis (2000). "Ekonomik Geçiş ve Küresel Baskılar: Kırgızistan Örneği", **Avrasya Etütleri**, Sayı 18, Sonbahar-Kış. s.s. 39–56.

ABAZOV, Rafis (2001). "Bağımsız Kırgızistan: İpek Yolunda 10 Zor Yıl," **Avrasya Etütleri**, Sayı 20, Özel Sayı-Yaz. s.s. 123–140.

ABAZOV, Rafis (2002). "Bağımsız Kırgızistan: Geçiş Politikaları", **Türkler**, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, Cilt 19, s.s. 507–517.

ABAZOV, Rafis (2003). "The Parliamentary Elections in Kyrgyzstan, February 2000," **Notes on Recent Elections/Electoral Studies**, Vol.22, s.s. 545–552.

AKALIN, Güneri (2003). "Piyasa Ekonomisinin Neresindeyiz?", **İşveren**, Cilt:41, Sayı:9, Eylül, s.s. 20–28.

AKTAN, Coşkun Can (1992a). "Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları", **TÜSiAD**, s.s. 9-17.

AKTAN, Coşkun Can (1992b). Özelleştirmede Kupon Yöntemi, *Malıye Yazıları Dergisi*, Temmuz-Eylül, Sayı: 36.

AKTAN, Coşkun Can (2002). "Dünyadaki Yeni Trendler Çerçevesinde Devletin Değişen Rolü ve Geçiş Ekonomileri", **Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, Bişkek/Kırgızistan, 2-4 Mayıs.

AKTAN, Coşkun Can (2003). **Değişim Çağında Devlet**, Konya: Çizgi Kitabevi.

AKYÜZ, Y. (1993). "Reforms and Crisis in the Transition Economies", **Privatisation in the Transition Process: Recent Experiences in Eastern Europe**, United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD/GID/7, Sales No: E.94.II.D.25.

AL, Hamza (2002). **Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi**, Ankara: Bilimadamı Yayınları.

ALTAY, Asuman (2003). "Geçiş Ekonomilerinde Devletin Ekonomik Roller, Görevleri ve KOBİ'lerin Durumu" <http://www.econturk.org> (Erişim Tarihi: 07.12.2010).

ANIERI, Paul D. (2006). **Understanding Ukrainian Politics**, London: M.e.Sahrpe.

ARDIÇ, Kaya (1994). "Özelleştirme ve KİT'ler Üzerine Aykırı bir Görüş", **İktisat Dergisi**, Nisan, Sayı: 348, s.s.33-46.

ARIKAN, Z. (2002). "Geçiş Ekonomilerinde Mali Disiplin", **Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, 02-04 Mayıs 2002, Bişkek-Kırgızistan, Yayın No:29(3), s.s. 208-235.

ARİFOĞLU, Ali (2003). **E-Devlet Yolunda Türkiye**, Ankara: Türkiye Bilişim Derneği.

ARİFOĞLU, Ali (2004). **E-Dönüşüm: Yol Haritası, Dünya, Türkiye**, Ankara: SAS Bilişim Yayınları.

ARROW, K.J. (1991). **Social Choices and Individual Values**, New York: John Wiley.

AYUPOVA, A, (2000). **Geçiş Ekonomilerinde Büyüme Stratejileri: Kazakistan ve Özbekistan Örneği**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BAIMYRZAEVA, M. (2005). "Institutional Reforms in Kyrgyzstan", **Central Eurasian Studies Review**, Vol.4, No:1, Kış, ss.29-35.

BAL, Harun (2004). "Geçiş Ekonomilerinde Ekonomik Büyüme ve Dış Finansman". **Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:10, s.s.150-167.

BALCEROWICZ, Leszek and Alan Gelb (1995). "Macropolicies in Transition To A Market Economy: A Three-Year Perspective", **The International Bank For Reconstruction and Development/The World Bank**, No: 118.

BALCILAR, M. (2002). "Geçiş Ekonomilerinin Büyüme Etkinliklerinin Bir Değerlendirmesi", **Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, 02-04 Mayıs 2002, Bişkek- Kırgızistan, Yayın No: 29 (3), ss.89-130.

BASTIRMACI, Atilla (1998). **Doğu Avrupa ülkelerinde Özelleştirme Süreci**, *Dış Ticaret Dergisi*, Sayı: 11, ss. 17-37.

BAYRAMOĞLU, Sonay (2005), **Yönetişim Zihniyeti: Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü**, İstanbul: İletişim Yayınları.

BEESELEY, Michael and Stephen LITTLECHILD (1992). *“Privatization: Principles, Problems, and Priorities”*, **Privatization & Economic Performance**, Ed: Mattev BISHOP, John KAY and Colin MAYER, Londra: Palgrave.

BEHN, R. D. (2001). **Rethinking Democratic Accountability**, Washington D.C.: Brookings Inst. Pres.

BERBEROĞLU, İbrahim (1987). *“Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi ve İngiltere Uygulaması”*, **Maliye Yazıları Dergisi**, Sayı:6, Nisan-Mayıs, ss.7-16.

BOETTKE, Peter, J “ *Is the Transition to the Market too Imported to be Left to the Market*”, <http://www.mercatus.org>. Erişim Tarihi: (01.12.2010).

BOSTON, Jonathan ve Juna Pallot (1997). *Linking Strategy and Performance: Developments in the New Zealand Public Sector*”, **Journal of Policy Analysis and Management**, Vol: 16, No: 3, ss. 378-411.

BOZLAĞAN, Recep (2003). *“Kamu Yönetimi Paradigmasında Değişim ve Özelleştirme Yaklaşımı”*, **Çağdaş Kamu Yönetimi –I**, Ed: Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

BRADA, Josef C. (1996). *“Privatization Is Transition-Or Is It?”* **Journal of Economic Perspectives**, Volume 10, Number 2, Spring, ss. 61-68.

BRYSON, John M. (1990). **Strategic Planning for Public and Nonprofit Organization**, San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

BUCHANAN, J. (1995). *“Federalism and Individual Sovereignty”*, **Cato Journal**, 15(2–3), ss. 259–268.

BUĞRA, Ayşe (1993). *“Özelleştirme Tartışmalarında Yeni Boyutlar”*, **Görüş Dergisi**, Eylül, ss. 15-23.

BURNS, T. ve G.M. Stalker (1984). *“Mechanic and Organic Systems of Management”*, içinde: John F. Veiga ve John N. Yanouzas (eds.), **The Dynamics of Organization Theory**, St. Paul: West Publishing Company.

CAIDEN, Gerald (1991). **Administrative Reform Comes of Age**, New York: Walter de Gruyter.

CAIDEN, Gerald E. (2001). "Administrative Reform", içinde: Ali Farazmand (ed), **Handbook of Comparative Development in Public Administration**, Marcel Dekker, New York.

CEVİZOĞLU, Hulki (1998). **Özelleştirme**, İstanbul: Beyaz Yayınları.

CEYLAN A. ve M. VERGİLİEL (1989). **Türkiye'de Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Özelleştirme**, Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayınları, No: 17.

CUMMINGS, N. Sally ve Ole Nørgaard (2004), "Conceptualising State Capacity: Comparing Kazakhstan and Kyrgyzstan," **Political Studies**, Vol.52 ss. 685–703.

CUMMINGS, Sally N. (2002). **Power And Change in Central Asia**, New York: Routledge.

ÇOKGEZEN, Murat, Jale Çokgezen ve G. Berna Özcan, (2004). "Kırgızistan Ekonomisinde Belirsizliğin Kaynakları", **Proceedings of First International Conference on The Fiscal Policies In Transition Economies**, Kyrgyz- Turkish Manas University Department of Public Finance, Kyrgyz –Turkish Manas University Publication No: 56, Conference Series No: 5, Bishkek.

ÇOKÜNLÜ, Güler Esra (2007). **Geçiş Ekonomilerinde Makroekonomik İstikrar sorunları: Rusya Örneği**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2003), "Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetişim", içinde: Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (eds.), **Çağdaş Kamu Yönetimi I**, Nobel, ss. 259–275.

DABROWSKI, M. (1995) "Different Strategies of Transition to a Market Economy: How Do They Work in Practice?", **Policy Research Working Paper**, No. 1579, Washington D.C: The World Bank, Policy Research Department.

DELİKTAŞ, Ertuğrul (2002), "Kırgızistan'da Özelleştirme Süreci: 1991–2000," **Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları, ss. 335–358.

DEMİR, Musa (2002). “Kazakistan’da Geçiş Ekonomisi Uygulamaları ve Piyasa

Ekonomisine Geçiş Süreci”, <http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/EAD>

/Tanitim Koordinasyon Db/piyasadergi.doc. Erişim Tarihi: (13.12.2010).

DEVİRİM, Fevzi (1994). “Başarılı Bir Özelleştirme Politikasının Temel Elementleri”, **Özelleştirme Sempozyumu**, Manisa (28-29 Nisan).

DEVİRİM, Fevzi (1998), **Kamu Maliyesine Giriş**, İzmir: Anadolu Matbaacılık Ltd. DİNÇER, Ömer (1996). **Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası**, İstanbul: Beta Yayınları.

DOLLAR, David ve Aart Kraay,(2002), “ *Growth is Goodfor the Poor*”, **Policy Research Working Paper**, Washington D.C: World Bank.

DOOMBOS, Martin (2003). “*Good Governance: The Metamorphosis of a Policy Metaphor*”, **Journal of International Affairs**, Vol. 57, no:1, ss. 8–15.

DOWNS, Anthony (1987). **An Economic Theory of Democracy**, New York: Harper & Row Publishers.

DRUCKER, Peter Ferdinand (1969). **The Age of Discontinuty**, New York: Routledge.

DRUCKER, Peter Ferdinand. (1992). **Yeni Gerçekler**, Çev. Birtane Karanakçı, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

DUKENBAEV, Askat ve William W. Hansen (2003), “*Understanding Politics in Kyrgyzstan*,” **DEMSTAR Research Report**, No.16, September, ss.1–52.

DURAL, Betül Yüce (2007). **Geçiş Ekonomileri: Plandan Piyasaya**, İstanbul: Beta.

EGELİ, H. (2002). “*Geçiş Ekonomilerinde Mali Saydamlık*”, **Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 29, Kongre Dizisi: 3, 02-04 Mayıs, Bişkek- Kırgızistan.

EGELİ, H. Avni ve Ö.S. Emsen, (2002), “*Geçiş Ekonomilerinin Makroekonomik Performansları ve Kırgızistan Üzerine Bir Değerlendirme*”, **Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**,

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 29, Kongre Dizisi: 3, 02-04 Mayıs, Bişkek- Kırgızistan.

EMREALP, Sadun (1993). **Belediyelerde Mali Yönetim**, T.K.I.B. ve IULA-EMME Yayını, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi, İstanbul: Kent Basımevi.

EMSEN, Ö., S. Kuşçu, ve F. Sarsılmaz (2002). “ *Phillips Eğrisi Analizi ve Geçiş Ekonomilerinden Kırgızistan Üzerine Uygulama*”, **Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 29, Kongre Dizisi: 3, 02-04 Mayıs, Bişkek- Kırgızistan.

EREN, Erol (2001). **Yönetim ve Organizasyon (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar)**, İstanbul: Beta.

ERNEST, Young (1994) *Privatization: Investing in State-Owned Enterprises Around The World*, Published by John Wiley & Sond Inc.

ERTÜZÜN, T., (1990), “*Özelleştirme ve Yabancı Sermaye*”, **Ekonomide Özelleştirme**, İstanbul: Aydınlar Ocağı Yayını Açık Oturumlar Dizisi: 5.

ERYILMAZ, Bilal (2002). **Bürokrasi ve Siyaset**, İstanbul: ALFA.

ESTRIN, Saul (2002). “*Competition and Corporate Governance in Transition.*”

Journal of Economic Perspectives, Vol. 16, No: 1, Winter, ss. 101–124.

ESTRIN, Saul (1994). “*Economic Transition and Privatization: The Issues*” **Privatization in Central and Eastern Europe**, New York: Longman Publishing.

European Bank for Reconstruction and Development [EBRD] (1999), *Transition Report 1999*.

European Bank for Reconstruction and Development [EBRD] (2001), *Transition Report 2001*.

European Bank for Reconstruction and Development [EBRD] (2007), *Transition Report Update 2007*.

European Bank for Reconstruction and Development [EBRD] (2009), *Transition Report 2009: Transition in Crisis*.

European Bank for Reconstruction and Development [EBRD] (2010), *Transition Report 2010*.

European Bank for Reconstruction and Development [EBRD], http://www.ebrd.com/pages/research/publications/flagships/transition/kyr_g_yzrepublic.shtml. (Erişim: 22.04.2011).

FALAY Nihat (1990). **Özelleştirme Yöntemleri ve Sorunlar: Dünyada ve Türkiye’de Özelleştirme**, İstanbul: BETA.

FARAZMAND, Ali (2001). “Globalization, The State and Public Administration: A Theoretical Analysis with Policy Implications for Developmental States”, **Public Organisation Review; A Global Journal**, Vol:1, No: 4, Aralık.

FIDRMUC, Jan (2003), “Economic Reform, Democracy And Growth During Post- Communist Transition”, **European Journal Of Political Economy**, Vol.19 ss. 583-604.

FISCHER, Stanley ve Ranta SAHAY (2004). “Transition Economies: The Role Of Institution and Initial Condition”, Fischer, **Sahay-Calvo Conference**, April.

FİSCHER, Stanley ve Ranta Sahay (2000), “The Transition Economies After Ten Years”, **NBER Working Paper**. No: 764.

FLYNN, Norman ve E. Mellon (1992). **Managing Public Services: Competition and Decentralisation**, Oxford: Butterworth-Heinemann.

FLYNN, Norman, (1990). **Public Sector Management**, Hemel Hempstead: Prentice Hall Harvester Wheatsheaf.

FOLLETT, Mary Parker (1996). “The Giving of Orders”, **Public Administration Review**, Vol: 56, No: 3, ss. 250-272.

FRIEDMAN, Eric (2000), “Dodging the Grabbing Hand: The Determinants of Unofficial Activity in 69 Countries”, **Journal of Public Economics**, Volume.76, ss. 459-493.

FRIEDMAN, Milton (1988). **Kapitalizm ve Özgürlük**, Çev. Doğan Erberk ve Nilgün Himmetoğlu, İstanbul: Altın Kitaplar.

FRYDMAN, R. ve RAPACZYNSKI, A. (1994). **Privatization in Eastern Europe: Is The State Withering Away**, London: Central European University Press.

GANMET, Davaahuu (2006). **Geçiş Ekonomilerinde Özelleştirme Uygulamaları ve Değerlendirilmesi** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GELASON, G. (2004), "Reform Strategies in Central Asia: Early Starters, Late Starters, and Non-Starters", **In the Tracks of Tamerlane: Central Asia's Path to the 21st Century**, D. L. Burghart ve T.S. Helf (Eds.), Washington D. C.: NDU Press.

GOLLUST, Sarah E. ve Peter D. Jacobson (2006). "Privatization of Public Services: Organizational Reform Efforts in Public Education and Public Health", **Public Health**, (96), ss. 1733–1739.

GOMULKA, S. (2000). "Makroekonomik Politicies and Achievements in Transition Economies, 1989-1999", **Economic Survey of Europe**, No2/3.

GOODMAN, B, and LÖVEMAN, G. W. (1991), "Does Privatization Serve the Public Interest ?", **Harvard Business Review**, November-December. ss. 76- 85.

GÖKBUNAR, Ali Rıza ve Ahmet UTKUSEVEN (2007). "Geçiş Ekonomilerinde Vergi İdaresinin Yeniden Yapılandırılması Üzerine", **Finans Politik& Ekonomik Yorumlar Dergisi**, Cilt:44, Sayı: 508.

GÜLER, Nermin (2002), "Kırgızistan: "Demokrasi Adası"nda Siyasal ve Sosyal Kriz," **Stratejik Analiz Dergisi**, Cilt 2, Sayı 27, Temmuz: 80–87.

GÜNAL, Şebnem (2006), **Avrupa Birliği Üyelik Sürecinde Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜNGÖR Bayram (2000). "Türkiye ile Yeni Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Ekonomik Entegrasyonun Olabilirlik Etüdü", **Akademik Araştırmalar Dergisi**, Yıl:2, Sayı:6, Ağustos-Ekim.

GÜRGEN, Emine (2000). "Central Asia Achievements and Prospects", **Finance and Development**, International Monetary Fund, Volume.37, Number.3.

GÜRGEN, Emine, Snoek, Horry, Craig, Jon, Mchugh, Jimmy, Izvorsky, Ivalio (1999). "Economic Reforms in Kazakhstan, Kyrgyz Republic, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan", **IMF Occasional Paper** No: 183.

GÜVEL, Alper (1998). **Politik İktisat ve Akıl**, İstanbul: Alfa.

GÜZELSARI, Selime (2004), **Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları**, Ankara: A.Ü. SBF, GETA Tartışma Metinleri Serisi.

HAASS, Richard N. (1999). **The Bureaucratic Entrepreneur. How to Be Effective in Any Unruly Organization**, Washington D.C.: Brookings Institution Press.

HANCOCK, M. D. ve J. LOGUE (2000). **Privatization in Russia: Phases and Effects**, Westport: Praeger Publishers.

HARE, P. G. (2001). *"Institutional change and Economic Performance in the Transition Economies"*, **Economic Survey of Europe**, S: 2, ss.77-99.

HARMES, Adam (2006). *"Neoliberalism and Multilevel Governance"*, **Review of International Political Economy**, Vol:13, No:5, Aralık, ss. 726-727.

HARVEY, David (2005). **A Brief History of Neoliberalism**, New York: Oxford University Press.

HARVLYSHYN, Oleh ve Donal McGettigan (1999), *"Privatization in Transition Countries: A Sampling of The Literature"*, **International Monetary Found European II Department, Working Paper**, August.

HAYEK, Frederich A. (1972). **The Road to Serfdom**, Chicago ve London: The University of Chicago Press.

HEMMİNG, R. ve A.M. Mansoor (1986). *"Özelleştirme Çözüm mü?"* (Çev: Mustafa KAYA) **Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi**, Haziran, Sayı: 6.

HOELSCHER, David. S. (1998). **Banking System Restructuring in Kazakhstan**, IMF Working Paper, No. 1823.

HOOD, Christopher, (1991). *"A Public Management for All Seasons?"*, **Public Administration**, Vol: 69, No: 1, ss. 3-19.

HUGHES, Owen E. (2003). **Public Management and Administration**, New York: Palgrave Macmillian.

HUSKEY, Eugene (1995), *"The Rise of Contested Politics in Central Asia: Elections in Kyrgyzstan 1989-90,"* **Europe-Asia Studies**, Vol.47, No.5, ss. 813-833.

HUSKEY, Eugene (2002), *"An economy of authoritarianism? Aksar Akayev and presidential leadership in Kyrgyzstan,"* Cummings, Sally N.

(Der.), **Power and Change in Central Asia**, New York: Taylor&Francis Group: 74–95.

HYDE, Albert C. (1992). *“The Proverbs of Total Quality Management: Recharting the Path to Quality Improvement in the Public Sector”*, **Public Productivity and Management Review**, Vol: 16, No: 1.

International Monetary Fund [IMF], <http://www.imf.org/external/country/KGZ/index.htm> (Erişim Tarihi: 15.05.2011).

International Monetary Fund [IMF] (2000). **Transition Economies: An IMF Perspective on Progress and Prospects**, IMF Publication on Transition, November 3.

IŞIK, Abdurrahman (2006). **Serbest Piyasaya Geçiş Ekonomilerinde Gerçekleştirilen Reform Hareketi Ve Türkmenistan Örneği** (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

JOHANSEN, L. (2001). *“Governance and State Capacity in Post-Communist States”*, **ECPR Joint Sessions of Workshop, Institute of Political Studies**, Grenoble, Nisan.

JOLDOSHEV N. (2001). *“Kırgız Ekonomisi: Gerçekler ve Perspektifler”*, Çev. A. Naimbetova, **Bilimsel Seminer Programı**, Bişkek, Nisan.

JOLDOSHEV, Kurmanbek (2005). **Kamu Yönetiminde Özelleştirme Uygulamaları, Etkiler ve Bu Etkilerin Değerlendirilmesi** (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi), Bursa: U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

JOLDOSHOV, Altynbek (2009). **Kırgızistan’da Toplumsal Dönüşüm ve Demokrasi Sorunu**, (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi), Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KARLUK, Rıdvan (1993). **Türkiye’de Yabancı Sermaye Yatırımları**, İstanbul: İ.T.O. Ekonomik Yayınlar Dizisi, No:13.

KARYMSHAKOV, Kamalbek (2009), **Kyrgyzstan as an Economy in Transition**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: Yeditepe University, Graduate Institute of Social Sciences.

KAUFMANN, D., A. Kraay ve M. Mastruzzi (2008). “*Governance Matters VII: Aggregate and Individual Governance Indicators 1996-2007*”, **World Bank Policy Research Working Paper**, No: 4654.

KAY, J.A. ve THOMPSON, D.J., (1996), “*Privatization: A Policy in Search of a Rationale*”, **The Economic Journal**, 9 March.

KAZGAN, Gülten (1970). **Ortak Pazar ve Türkiye**, İstanbul: Beyaz Yayınları.

KEPENEK, Yakup (1999), **100 Soruda Türkiye’de Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT)**, İstanbul: Turhan Yayınları.

KEPME, R. H. (2002). “*A Perspective from Africa*”, içinde: K. Mclaughlin, S. Osborne ve E. Ferlie (eds.), **New Public Management: Current Trends and Future Prospects**, Florance: Routledge.

KETTL, Donald F. (2000). **The Global Public Management Revolution: A Report on the Transformation of Governance**, Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

KHANIN, G. (1992). **The Soviyet Economy From Crisis to Catastrophe**, London: Pinter Publishers.

KING, Roger ve Gavin Kendall (2004). **State, Democracy and Globalization**, New York: Palgrave Macmillan.

KOBONBAEV, M. (2003), “*Radical, Gradual and Institutional Approach in Understanding the Transition from a Planned to a Market Economy in the Kyrgyz Republic*”, <http://www.umsl.edu/~mk6c3/paper/radgradinst.pdf>, (Erişim Tarihi. 02.12.2010).

KOÇEL, T. (1991). **İşletme Yöneticiliği**, İstanbul: Beta Yayınları.

KOLODKO, G.W., (2000), “*Globalization and Catching-Up: From Recession to Growth in Transition Economies*”, **IMF Working Paper**, No:97/53.

KORNAL, Janos (2000), “*What the Change of System from Socialism to Capitalism Does and Does Not Mean*”, **Journal of Economic Perspectives**, Volume 14, Number I, Winter.

KOTZ, David M. (2002). “*Globalization and Neoliberalism*”, **Rethinking Marxism**, Vol: 14, No: 2, Winter.

KOYÇUEV, Turar (1996). “*Geleceğe Giden Yol*”, **Avrasya Etüdüleri**, Cilt 3, Sayı 2.

KOYÇUEV, Turar (2000). **Sovyet Sonrası Yeniden Yapılanma: Teori, İdeoloji, Realiteler** (Çev. S. Çevik ve C. Osmonaliev), Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları, No: 23.

KOYÇUEV, Turar (2001). **The Economy of Kyrgyz Republic on the Way of Reforms, Public Society**, Bişkek.

KÖSECİK, Muhammet ve Hüseyin Özgür (2005). “*Yerel Yönetimlerde Reform*”, içinde: Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik (eds.), **Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I: Reform**, Ankara: Nobel.

KUŞKAY, S. (2001), **Sovyet-tipi Ekonomilerin Merkezi Plandan Serbest Piyasaya Geçiş Deneyimi**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

LANE, Jan – Erik (1997). **Public Sector Reform: Rationalite, Trends and Problems**, London: Sage Publications.

LANE, Jan – Erik (2000). **New Public Management**, New York: Routledge.

LARNER, Wendy (2000). “*Neoliberalism: Policy, Ideology, Governmentality*”, **Studies in Political Economy**, Vol: 63.

LAVIGNE, M. (1995), **The Economics of Transition-from Socialist Economy to Market Economy**”, New York: St. Martin’s Press.

LEVINE, D. P. (2001). **Normative Political Economy: Subjective Freedom, The Market and The State**. London/New York: Routledge.

MACKELLAR, Landis, Wörgötter, Andreas, Wörz, Julia (2000). “*Economic Development Problems of Landlocked Countries*”, **Transition Economies Series, No.14, Institute For Advanced Studies**, Vienna, January.

MANNING, N. ve N. Parison (2004). **International Public Administration Reform: Implications for Russian Federation**, Washington D.C.: The World Bank.

MARANGOS, John (2000). “*A post Keynesian View of Transition to Market Capitalism: Developing a Civilized Society*”, **Journal of Post Keynesian Economics**, No: 234, ss. 220-243.

MARANGOS, John (2002). “*Alternative Methods of Institutional Development for Transition Economies*”, **Journal of Institutional and Theoretical Economics**, No:158, ss. 483-513.

MARANGOS, John (2003). "Price Liberalization, Monetary and Fiscal Policies for Transition Economies: A Post Keynesian Perspective" **Journal of Post Keynesian Economics**, No:212.

MARTIN, Stephane and David Pournier (1999). "The Role of Governments and Policies in Transition Economies", IMF, **Policy Research Working Paper**, No: 2314.

MARTIN, Stephane. (2000), "Trade Policy Reform in the East Asian Transition Economies", **Policy Research Working Paper**, Washington D.C.: The World Bank.

MERİÇ, M. (2002). "Geçiş Ekonomilerinde Mali Reformlar Kırgız Cumhuriyeti İçin Dersler", **Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, 02-04 Mayıs 2002, Bişkek- Kırgızistan, Yayın No:29(3), ss. 132-154.

MERTON, Robert K. (1997). "Social Theory and Social Structure", içinde: Jay M. Shafritz ve Albert C. Hyde, **Classics of Public Administration**, Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.

MINTZBERG, Henry (1996). "Managing Government, Governing Management", **Harvard Business Review**, Vol:74, No: 3.

MİYNAT, Mustafa (2004). "Geçiş Ekonomilerinde Yeniden Dağılım ve Yoksulluk", **Proceedings of First International Conference on The Fiscal Policies In Transition Economies**, Kyrgyz- Turkish Manas University Department of Public Finance, Kyrgyz -Turkish Manas University Publication No: 56, Conference Series No: 5, Bishkek.

MOORE, J., (1992), "British Privatization-Taking Capitalism to the People", **Harvard Business Review**, January-February. ss. 56-72.

MORGAN, Gareth (1997). **Images of Organization**, London: Sage Publications. MURALIYEV, Amangeldi (2001), "Özelleştirme," **Bağımsız Kırgızistan: Düşümler ve Çözümler**, Emine Gürsoy Naskali (Der.), Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları: 221-237.

MUSGRAVE, R.A. and Musgrave, P.B. (1984). **Public Finance in Theory and Practice** (4th Edition), New York: McGraw-Hill. National Bank of the Kyrgyz Republic [NBKR], <http://www.nbkr.kg/index.jsp?lang=ENG>. (Erişim Tarihi: 14.05.2011).

NELSON, F. Hovard (2000). “*Analyzing The Cost of Contracting- Out*”, <http://www.aft.org/research/reports/contmanu.htm>, (Erişim Tarihi: 12.03.2011).

NISKANEN, William A. (1994). **Bureaucracy and Public Economics**, Brookfield.

Vermont: Edward Elgar Publishing Company.

NORTH, D. C. (1991). “*Institutions*”, **Journal of Economic Perspectives**, 5(1), ss. 97-112.

NORTH, D. C. (1994). “*Economic Performance Through Time*”, **The American Economic Review**, 84 (3), ss. 359-368.

NOVAK, Michael (1990). **Morality, Capitalism and Democracy**, London: Institute of Economic Affairs.

NOZICK, Robert (1974). **Anarchy, State and Utopia**, Oxford: Blackwell.

Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD] (1996). **Privatisation in Asia, Europe, and Latin America**, OECD Publications and Information Center.

OSBORNE, David ve Ted Gaebler (1992). **Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector**, New York: Plume.

OSMONOV, Oskon ve Abilabek Asankanov (2001), **Kırgız Tarihi**, Bişkek: Erkin Too.

OVIN, R. (2001). “*The Nature of Institutional Change in Transition*”, **Post- Communist Economies**, 13(3), ss. 133-146 .

ÖĞÜT, Meneviş (1994). “*Özelleştirme ve Bireysel Özgürlükler*”, **Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi**, Şubat, Yıl:31, Sayı:2, ss. 52-64.

ÖKMEN, Mustafa ve Serhat Baştan (2004), “*Küreselleşme –Yerelleşme Dinamikleri ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler*”, **Yerel Yönetimler Kongresi Kitabı**, 18 Mart Üniversitesi. ss. 22-44.

ÖLMEZOĞULLARI, Nalân (2008). **Ekonomik Sistemler ve Küreselleşen Kapitalizm**, Bursa: Ezgi Kitapevi.

ÖNİŞ, Ziya ve Fikret Şenses (2005). "Rethinking the Emerging Post-Washington Consensus", **Development and Change**, Vol:36, No:2, ss. 250-263.

ÖZDEMİR, Aktan Vural (2002). **Üçüncü Bin Yılda Özelleştirme ve Yeni Yönetim Paradigması**, Kırıkkale: Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, No:4.

Özer, M. Akif (2005), **Yeni Kamu Yönetimi: Teoriden Uygulamaya**, Ankara: Platin.

ÖZMEN, S., (1987), **Türkiye'de ve Dünyada KİT'lerin Özelleştirilmesi**, İstanbul: Bağlam Yayınları.

ÖZTÜRK, Nursel, Değişen Devlet Anlayışı ve Özelleştirme, Özel-leştirme Ders Notları, http://www.ydk.gov.tr/egitim_notlari/ozelles-tirme.htm. (Erişim Tarihi: 10.03.2011).

PANKUV, Y. (2001). "Progress, Results and Problems of Process of Privatization in Kyrgyz Republic", **Studies and Analysis**, No. 223, s.s. 56-72.

PAULINE, Jones Loung (2004). "Economic Decentralization in Kazakhstan: Causes and Consequences.", **The Transformation of Central Asia: States and Societies From Soviet Rule to Independence**, Cornell University Press.

PEHLİVANOĞLU, Ferhat ve İsa Güneş (2008). "Kırgızistan Ekonomisinin Yapısal Analizi", **II. Uluslararası Sosyal Bilimciler Kongresi: Orta Asya Toplumlarında Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Arayışlar**, Bişkek/Kırgızistan. ss. 78-797.

PETERS, B. Guy (1995). **The Politics of Bureaucracy**, Londra: Longman Publishers.

PETERS, B. Guy (2001). "Government Reform and Reorganization in an Era of Retrenchment and Conviction Politics", içinde: Ali Farazmand (ed.) **Handbook of Comparative and Development Public Administration**, New York: Marcel Dekker Inc., , ss. 630-670.

POLLITT, Chiristopher (1998). "Managerialism Revisted", içinde: B. Guy Peters and Donald J. Savoie (eds.), **Taking Stock: Assessing Public Sector Reforms**, Montreal: McGill-Queen's Universty Press.

PREZEWORSKI A. (1998). "The State in a Market Economy", **Transforming Post- Communist Political Economies**. J. M. Nelson, C. Tilly ve L. Walker (Derleyenler), National Academy Pres, ss. 411-430.

RAISER Martin ve Ian BABETSKI (2003). *“How Deep is your trade? Transition and International Integrations in Eastern Europe and the former Soviet Union”*, **EBRD Working Paper**, No:83.

RAMAZANOĞLU, Geybula ve İ. Attila ACAR, (2006). *“Bir Geçiş Ekonomisi Örneği Olarak Kırgızistan: Siyasi, Ekonomik ve Toplumsal Yanaşmalar”*, **Review of Social, Economic & Business Studies**, Vol.7/8, ss. 385-402.

REICHARD, C. (2002). **Assessing Performance-Oriented HRM Activities in Selected OECD Countries**, Paris: OECD/PUMA.

RHODES, R.A.W. (1996), *“The New Governance: Governing Without Government”*, **Political Studies**, XLIV, s.s. 652-667.

RHODES, R.A.W. (1997), **Understanding Governance-Policy, Networks, Governance, Reflexivity and Accountability**, Buckingham: Open University Press.

ROBERTS, J., (1996). *“Former Soviet South Project Caspian Pipelines”*, **The Royal Institute of Foreign Affairs Russia and Eurasia Programme**, Washington D.C.: Brooking Institutions.

ROMZEK, Barbara S. (2000). *“Dynamics of Public Sector Accountability in an Era of Reform”*, **International Review of Administrative Sciences**, Vol: 66, No: 1, Mart, ss. 12-23.

ROSENAU, James N. (1997), *“Global Environmental Governance: Delicate Balances, Subtle Nuances and Multiple Challenges”*, **International Governance on Environmental Issues**, içinde: M. Rolen vd. (eds.) Kluwer Academic Publ., Netherland, ss.19-30.

RUTKOWSKI, Jan (2006). *“Labor Market Developments During Economic Transition”*, **World Bank Policy Research Working Paper**, No: 3894, April.

SAKAL, Mustafa (2002). *“Geçiş Ekonomilerinde Sosyal Güvenlik Reformları”*, **Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu, 02-04 Mayıs 2002, Bişkek- Kırgızistan, Yayın No:29(3)**, ss.165-166.

SAKINÇ, Süreyya (2005a). **Geçiş Ekonomileri ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Ekonomik Reformlar** Ankara: Gazi Kitabevi.

SAKINÇ, Süreyya (2005b), "Kırgızistan'da Demokratik Yerinden Yönetim: Reform Uygulamaları ve Sorunlar," **Yönetim ve Ekonomi**, Cilt 12, Sayı 2, ss. 197– 210.

SALLAN GÜL, Songül (2004). **Sosyal Devlet Bitti, Yaşasın Piyasa**, İstanbul: Etik Yayınları.

SAMMEL, P., (1987), "Özelleştirme ve Kamu Sektörü", (Çev, Candan KASAN), **Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi**, Ekim, ss. 18-27.

SARAN, Ulvi (2004). **Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma**, Ankara: Atlas Yayıncılık.

SAVAS, Erdem S. (1993). "Kent Hizmetlerinin Sunumunda Alternatif Yapısal Modeller", (Çev. Mehmet TOSUNER), **Kamu Ekonomisinin Genişlemesi ve Özelleştirme**, Seçme Çeviriler, Haz: Aytaç EKER, Coskun C. AKTAN, İzmir: Takav Matbaası, ss., 332-363.

SAVOIE, Donald J. (1994). **Reagan, Thatcher, Mulroney: In Search of New Bureaucracy**, Pittsburg: Universty of Pittsburgh Press.

SAYGILIOĞLU, Nevzat ve Selçuk Arı (2003). **Etkin Devlet**, İstanbul: Sabancı Üniversitesi.

SCHAFFER, M. G. Turley (2001). "Effective & Statutory Taxation: Measuring Effective Tax Administration in Transition Economies", **EBRD Working Paper** No. 62.

SCOTT, W. Richard (2001). **Organization: Rational, Natural and Open Systems**, New Jersey: Prentice Hall.

SHAFRITZ, Jay M. ve Albert C. Hyde, (1997). **Classics of Public Administration**, Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.

SILVERMAN, Jerry M. (1992). **Public Sector Decentralization**, Washington, D.C: The World Bank.

SMITH Adam (2011), **Milletlerin Zenginliği**, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

SÖZEN, Süleyman (2005). **Teori ve Uygulamada Yeni Kamu Yönetimi**, Ankara: Seçkin.

SPOOR, Max (1997), "Upheaval along the Silk Poute: the Dynamics of Economic Transition in Central Asia," **Journal of International Development**, Vol.9, No.4, ss. 579–587.

STOKER G. (1998), “*Governance As Theory*”, **International Social Science Journal**, Vol:155, s.s. 9–17.

SUIÇMEZ Halit ve Şevket YILDIRIM (1993). **Dünyada ve Türkiye’de Özelleştirme Uygulamaları**, Ankara: Nobel.

SVEJNAR, Jan (2002). “*Transition Economies: Performance and Challenges*”, **The Journal of Economic Perspectives**, Vol. 16, No. 1. ss. 3-28.

TAN, T. (1992), “*KİT’lerin Özelleştirilmesi ve Sorunları*”, **Âmme İdaresi Dergisi**, Cilt: 25, Sayı: 1, ss. 7-17.

TANDIRCIOĞLU, Haluk (2002) “*Geçiş Ekonomilerinde Özelleştirme*”, **Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 3, ss. 12– 24.

TANDIRCIOĞLU, Haluk ve Ahmet Özen (2003). “*Geçiş Ekonomilerinde Doğrudan Sermaye Yatırımları*” **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 5, Sayı:4, ss. 44-72.

The Program of Denationalization and Privatization of State and Communal Property in Kyrgyz Republic for 1992-1993, **Panorama**, No: 32, s.s. 23-56.

THIEME, Jerzy (1994). “*Komünizm Sonrası Ekonomilerin Dönüşümünde Kitlese Özelleştirmenin Rolü: Polonya ve Çek Cumhuriyet’inin Mukayesesi*”, **Özelleştirme Sempozyumu**, Koç Üniversitesi, Kasım, ss.70-82.

THOMPSON, Paul ve David McHugh (1990). **Work Organisations: A Critical Introduction**, Hampshire: Macmillan.

TOBB (1993), **Özelleştirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Ankara: TOBB Yayınları.

TOPALOĞLU, S. (2002). “*Geçiş Ekonomilerinde Çalışma Hayatının Sorunları ve Çözüm Önerileri: Kırgızistan Örneği*”, **Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 29, Kongre Dizisi: 3, 02-04 Mayıs, Bişkek- Kırgızistan.

TORTOP, Nuri (1998). **Kamu Yönetimi**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

TURAN, Aslıhan, “*Orta Asya’da Dönüşüm*”, <http://www.bilgesam.org.tr>, (Erişim Tarihi: 12.12.2010).

TURAN, Güngör (2007). “Piyasa Ekonomisine Geçiş Ülkelerinde Reformlar ve Yeni Devletin İşlevleri”, **Kamu-İş**, Cilt: 9, Sayı: 1, ss. 17–27.

TÜĞEN, K. (2002). “Kırgızistan’da Kamu Harcamaları ve Gelir Vergisi Sistemi”, **Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, 02-04 Mayıs 2002, Bişkek- Kırgızistan, Yayın No:29(3), ss.195-206.

United Nations Development Programme [UNDP] (1998). “Poverty in Transition, Regional Bureau for Europe and the CIS”, **UNDP Working Paper**, New York.

UVALIC, Milica and Daniel Vaughan-Whitehead, (1997). **Creating Employee Capitalism in Central and Eastern Europe Privatization Surprises in Transition Economies: Employee-Ownership in Central and Eastern Europe**, Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

ÜNLÜKAPLAN, İlter, Volkan Yanardağ ve Haşim Akça (2007). “Geçiş Ekonomilerinde Maliye Politikası Uygulamalarına Anayasal İktisat Yaklaşımı”, **Beşinci Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi: Türk Dünyasının Geleceği**, Calalabat/Kırgızistan 11-13 Haziran, s.s. 1117- 1126.

ÜSTÜNKAYA, Feza (1996). “Macaristan’da Özelleştirme”, **Hazine Dergisi**, Sayı:2, Nisan, ss.117-123.

VICKERS, J and Yorrow G. (1988). *Privatization an Economic Analysis*, Cambridge: Palgrave.

VİRAVAN Amuay (1991). “Özelleştirme: Mali Seçenekler ve Fırsatlar”, **Maliye Dergisi**, Sayı:104. Eylül-Ekim, ss. 30-45.

WAGNER Hans Jürgen, (1999). “The Welfare State In Transition Economics and Accession to the EU”, **FIT Discussion Papers** No:16199.

WEINER, David L. ve Aidan R. Vining, (1996). “Economics”, içinde: Donald F. Kettle ve H. Brinton Milward (eds.), **The State of Public Management**, Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

WHOLEY, Joseph S. (1999). “Performance–Based Management: Responding to the Challenges”, **Public Productivty and Management Review**, Vol: 22, No: 3, ss. 288-307.

WILSON, James Q. (1989). **Bureaucracy: What Government Agencies Do and Why They Do It**, New York: Basic Books.

WORLD BANK (2002). **Transition, The First Ten Years, Analysis and Lessons for Eastern Europe and Former Soviet Union**, Washington D.C.

WORLD BANK (2004), "*Economies in Transition: An OED evaluation of World Bank Assistance*", The World Bank, <http://www.worldbank.org/oed>, (Erişim Tarihi: 11.01.2011).

YAVUZ, Hakan Bilgehan (2004). "*Geçiş Ülkelerinde Ekonomik Büyüme*", **Türk İdare Dergisi**, Sayı: 324, ss. 56-68.

YEUNG, Henry Wai-Chung, (2000). "*State Intervantion and Neoliberalism in the Globalizing World Economy: Lessons from Singapore's Regionalization Programme*", **The Pasific Review**, Vol: 13, No: 1, ss. 133-162.

YILDIZ, Harun (2004). "*Geçiş Ekonomilerinde Dönüşüm Süreci ve Mali Reformlar*", **Küreselleşme ve Geçiş Ekonomileri Uluslararası Sempozyumu**, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 29, Kongre Dizisi: 3, 02-04 Mayıs, Bişkek- Kırgızistan, ss.

ÇÖZÜM ODAKLI KISA SÜRELİ YAKLAŞIMA DAYALI GRUP PSİKOEĞİTİMLERİ

Editör

Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL

Birinci Baskı: 2024

e-ISBN: 978-625-6671-19-5

Editör

Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜMLER VE YAZARLARI.....	4
ÖN SÖZ	7
BÖLÜM 1	9
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşım.....	9
1.1. Giriş	9
1.2. Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşımın İlkeleri.....	12
1.3. Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşımın Temel Felsefesi	13
1.4. Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşımın Varsayımları	13
1.5. Çözüm Odaklı Dil	19
1.6. Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşımın Aşamaları	20
1.7. Çözüm Odaklı Grupla Psikolojik Danışma	20
1.8. Çözüm Odaklı Grupla Psikolojik Danışmada Süreç.....	22
1.9. Grup Programlarında Kullanılan Müdahale Soruları	22
1.10. Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşımında Müdahale Teknikleri	24
1.10.1. Ana Müdahaleler	24
1.10.2. Spesifik Müdahaleler	25
KAYNAKÇA	27
BÖLÜM 2	29
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşım Dayalı Grup Psikoeğitimi:	
Akademik Ertelemeyi Azaltmak.....	29
2.1. Akademik Erteleme Kavramı	29
2.2. Programın Genel Özellikleri	33
2.3. Örneklem Grubunun Özellikleri.....	33
2.4. Program	33
KAYNAKÇA	60
EKLER.....	64

BÖLÜM 3	81
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşım Dayalı Grup Psikoeğitimi: Öz Anlayışı Arttırmak	81
3.1. Öz Anlayış Kavramı.....	81
3.2. Programın Genel Özellikleri.....	82
3.3. Örneklem Grubunun Özellikleri.....	82
3.4. Program	83
KAYNAKÇA	90
EKLER.....	91
BÖLÜM 4	105
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşım Dayalı Grup Psikoeğitimi: Umudu Arttırmak	105
4.1. Umut Kavramı	105
4.2. Programın genel özellikleri.....	107
4.3. Çalışmanın Örnekleme.....	107
4.4. Program	108
KAYNAKÇA	121
EKLER.....	123
BÖLÜM 5	133
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşım Dayalı Grup Psikoeğitimi: Zaman Yönetimi	133
5.1. Zaman Yönetimi Kavramı	133
5.2. Programın Özellikleri	135
5.3. Çalışmanın Örnekleme.....	135
5.4. Program	135
KAYNAKÇA	143
EKLER.....	145
BÖLÜM 6	149
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşım Dayalı Psikoeğitim Programı: Ergenlerin Atılganlık Becerilerini Artırmak	149
6.1. Ergenlik ve Atılganlık Kavramları	149
6.2. Programın Genel Özellikleri.....	151
6.3. Programın Örnekleme.....	151
6.4. Program	152
KAYNAKÇA	158
EKLER.....	161

ödevi verilebilir. Bu ödev danışman tarafından empoze edilmiş mecburi görev olmamalıdır. “Bu hafta kendine bir ev ödevi verecek olsan bu ne olurdu?” diye sorarak danışanın kendi ödevini belirlemesini sağlayabilirsiniz. Bir sonraki seans ödevler hakkında konuşulmalı ve işe yarayan şeylerle ilgili danışanı övmelidir. Ödev yapmakta zorlanan danışanlar içinse ödevler yerine ne yapılabileceği hakkında konuşulmalıdır.

Önceki Oturumdan Beri İyi Olan Ne Var?: Çözüm odaklı yaklaşımda konuşmalar pozitif içerikli olmalıdır. Bu nedenle sorulan sorular da pozitif değişime odaklanmaktadır. Oturum başlarında danışman son görüşmeden beri gerçekleşen pozitif değişimleri danışmandan anlatmasını istemelidir. Danışanın üstünkörü anlatmasına izin vermemeli en fazla sayıda detay alınmalıdır. Kimi danışan herhangi bir şey gerçekleşmediğini söyleyebilir. Bu durumda “oturum öncesi değişim” bölümünde bahsedilen yöntemler kullanılabilir.

KAYNAKÇA

Banks, Ron (2005) Solution-Focused Group Therapy, *Journal of Family Psychotherapy*, 16:1-2, 16-21, DOI: 10.1300/J085v16n01_05

Berg, I. K. & Gallagher, D. (1991). Solution focused brief treatment with adolescent substance abusers. In T. Todd & M. Selekman (Eds.), *Family therapy approaches with adolescent substance abusers* (s. 93–111). Boston: Allyn and Bacon.

Berg, I. K., & Miller, S. D. (1992). *Working with the problem drinker: A solution-focused approach*. WW Norton & Company.

Corey, G. (2012). *Theory and practice of group counseling* (8th ed.). Monterey, Calif.: Brooks/Cole Pub. Co.

De Jong, P. & Berg, I. K. (2002). *Interviewing for solution*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole

De Shazer, S. (1982). *Patterns of brief family therapy*. New York: Guilford.

De Shazer, S. (1985). *Keys to solutions in brief therapy*. New York: Norton.

De Shazer, S. (1990). What is it about brief therapy that works? In J. Zeig & S. Gilligan (Eds.), *Brief therapy: Myths, methods and metaphors*. New York: Brunner/Mazel

De Shazer, S. (1991). *Putting difference to work*. New York: Norton.

De Shazer, S., Dolan, Y., Korman, H., McCollum, E., Trepper, T., & Berg, I. K. (2007). *More than miracles: The state of the art of solution-focused brief therapy*. Haworth Press.

Hanton, P. (2011). *Skills in solution focused brief counselling and psychotherapy*. London: SAGE

Iveson, C. (2002). Solution-focused brief therapy. *Advances in psychiatric treatment*, 8(2), 149-156. <https://doi.org/10.1192/apt.8.2.149>

Linton, J. M., Bischof, G. H., & McDonnell, K. A. (2005). Solution-oriented treatment groups for assaultive behavior. *Journal for Specialists in Group Work*, 30(1), 5-22. 10.1080/01933920590908624

Metcalfe, L. (1998). *Solution Focused Group Therapy: Ideas for Groups in Private Practice, Schools, Agencies and Treatment Programs*. New York: The Free Press

O'Hanlon, W.H. & Weiner-Davis, M. (2003). *In search of solutions: A new direction in psychotherapy*. WW Norton & Company.

Presbury, J. H., Echterling, L. G., & McKee, J. E. (2002). *Ideas and tools for brief counseling*. Prentice Hall.

Sklare, G. B. (2005). *Brief counseling that works: A solution-focused approach for school counselors and administrators*. Corwin Press.

Taylor, L. (2005). A Thumbnail Map for Solution-Focused Brief Therapy, *Journal of Family Psychotherapy*, 16:1-2, 27-33, DOI: 10.1300/J085v16n01_07

Trepper, T. S., Dolan, Y., McCollum, E. E., & Nelson, T. (2006). Steve De Shazer and the future of solution-focused therapy. *Journal of marital and family therapy*, 32(2), 133-139. 10.1111/j.1752-0606.2006.tb01595.x

ğerlendirdiniz ve bu sayede değişimi net olarak görme şansınız oldu. Tüm oturumlara katılımlarınız ve paylaşımlarınız için size teşekkür ediyorum. Değişme cesaretini gösterebildiğiniz için hepimize katılım belgeleri ile tebriklerimi iletmek istiyorum.” açıklamasını gerçekleştirir ve her üye adına hazırlanmış katılım belgelerini iletir. Son olarak herkese mutlu bir yaşam dileklerini iletip paylaşımında bulunmak isteyen üyelere söz hakkı verdikten sonra süreci sonlandırır.

KAYNAKÇA

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*. <https://doi.org/10.1037//0003-066x.55.5.469>

Balkıs, M. (2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisi (Yayımlanmamış doktora tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Beswick, G., Rothblum, E. D., & Mann, L. (1988). Psychological antecedents of student procrastination. *Australian Psychologist*, 23(2), 207–217. <https://doi.org/10.1080/00050068808255605>

Bridges, K. R., & Roig, M. (1997). Academic procrastination and irrational thinking: a re-examination with context controlled. *Personality and Individual Differences*, 22(6), 941–944. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(96\)00273-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(96)00273-5)

Burka, J. B., & Yuen, L. M. (1983). *Procrastination: Why you do it, what to do about it*.

Duru, E., & Balkıs, M. (2014). The roles of academic procrastination tendency on the relationships among self doubt, self esteem and academic achievement. *Education and Science*, 39(173).

Ekşi, H., & Dilmaç, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin genel erteleme, karar Vermeyi erteleme ve akademik erteleme düzeylerinin sürekli kaygı açısından incelenmesi. *Journal of Uludağ University Faculty of Education*, 23(2), 433–450. <https://dergipark.org.tr/en/pub/uefad/issue/16692/173492>

Fernie, B. A., Spada, M. M., Nikčević, A. V., Georgiou, G. A., & Moneta, G. B. (2009). Metacognitive beliefs about procrastination: Development and concurrent validity of a self-report

questionnaire. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 23(4), 283–293. <https://doi.org/10.1891/0889-8391.23.4.283>

Ferrari, J. R. (1991). Compulsive procrastination: Some self-reported characteristics. *Psychological Reports*, 68(2), 455–458. <https://doi.org/10.2466/PR0.1991.68.2.455>

Flett, G. L., Stainton, M., Hewitt, P. L., Sherry, S. B., & Lay, C. (2012). Procrastination automatic thoughts as a personality construct: an analysis of the procrastinatory cognitions inventory. *Journal of Rational - Emotive and Cognitive - Behavior Therapy*, 30(4), 223–236. <https://doi.org/10.1007/S10942-012-0150-Z/TABLES/4>

Glick, D. M., & Orsillo, S. M. (2015). An investigation of the efficacy of acceptance-based behavioral therapy for academic procrastination. *Journal of Experimental Psychology: General*, 144(2), 400–409. <https://doi.org/10.1037/XGE0000050>

Metcalf, L. (1998). *Solution focused group therapy: Ideas for groups in private practice, schools, agencies, and treatment programs*. Simon and Schuster.

Milgram, Noach, Marshevsky, S., & Sadeh, C. (1995). Correlates of Academic Procrastination: Discomfort, Task Aversiveness, and Task Capability. *The Journal of Psychology*, 129(2), 145–155. <https://doi.org/10.1080/00223980.1995.9914954>

Milgram, Norman, Mey-Tal, G., & Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 297–316. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00044-0](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00044-0)

Orpen, C. (1998). The causes and consequences of academic procrastination: A research note. *Westminster Studies in Education*, 21(1), 73–75. <https://doi.org/10.1080/0140672980210107>

Özer, B. U., Demir, A., & Ferrari, J. R. (2009). Exploring Academic Procrastination Among Turkish Students: Possible Gender Differences in Prevalence and Reasons. *The Journal of Social Psychology*, 149(2), 241–257. <https://doi.org/10.3200/SOCP.149.2.241-257>

Patrzek, J., Sattler, S., van Veen, F., Grunschel, C., & Fries, S. (2015). Investigating the effect of academic procrastination on the frequency and variety of academic misconduct: a panel study. *Studies in Higher*

Education, 40(6), 1014–1029. <https://doi.org/10.1080/03075079.2013.854765>

Pychyl, T. A., Lee, J. M., Thibodeau, R., & Blunt, A. (2000). Five days of emotion: An experience sampling study of undergraduate student procrastination. *Journal of Social Behavior & Personality*, 15(5), 239–254.

Rothblum, E. D., Solomon, L. J., & Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33(4), 387–394. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.33.4.387>

Saadatzaade, R., & Cross, S. K. (2012). Effects of solution-focused group counseling on student's self-regulation and academic achievement. *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education*, 3(3), 780–787.

Schouwenburg, H. C. (1995). Academic Procrastination. İçinde J. R. Ferrar, J. L. Johnson, & W. G. McCown (Ed.), *Procrastination and Task Avoidance* (ss. 71–96). Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-0227-6_4

Schraw, G., Wadkins, T., & Olafson, L. (2007). Doing the things we do: A grounded theory of academic procrastination. *Journal of Educational Psychology*, 99(1), 12–25. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.99.1.12>

Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503–509. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.4.503>

Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65–94. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.133.1.65>

Steel, P., & Klingsieck, K. B. (2016). Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Australian Psychologist*, 51(1), 36–46. <https://doi.org/10.1111/AP.12173>

Tice, D. M., & Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal Study of Procrastination, Performance, Stress, and Health: The Costs and Benefits of Dawdling. *Psychological Science*, 8(6), 454–458. <https://doi.org/10.1111/J.1467-9280.1997.TB00460.X>

Toker, B., & Avcı, R. (2015). Effect of cognitive-behavioral-theory-based skill training on academic procrastination behaviors of university students. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 15(5), 1157. <https://doi.org/10.12738/ESTP.2015.5.0077>

Wang, S., Zhou, Y., Yu, S., Ran, L. W., Liu, X. P., & Chen, Y. F. (2017). Acceptance and Commitment Therapy and Cognitive-Behavioral Therapy as Treatments for Academic Procrastination: A Randomized Controlled Group Session. *Research on Social Work Practice*, 27(1), 48–58. https://doi.org/10.1177/1049731515577890/ASSET/IMAGES/LARGE/10.1177_1049731515577890-FIG6.JPEG

Yılmaz Bingöl, T. (2015). *Çözüm odaklı kısa süreli yaklaşıma dayalı grup rehberliği programının öz - yeterlik inancına etkisi (Yayımlanmamış doktora tezi)*. Sakarya Üniversitesi.

KAYNAKÇA

Arı, H., & Yılmaz Bingöl, T. (2023). "Soul" filminin kabul ve kararlılık terapisi bağlamında incelenmesi. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, 4(3), 224-231.

Deniz, M., Kesici, Ş. & Sümer, A. S. (2008). The validity and reliability of the turkish version of the self-compassion scale. *Social Behavior And Personality: An International Journal*, 36(9), 1151-1160.

Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z. & İzmirli, M. (2012). Öz anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu: Türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (23), 428-446

Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55, 34-43.

Docter, P., & Powers, K. (2020). *Soul* [Film]. ABD: Disney, Pixar.

Germer, C. K. & Neff, K. (2013). Self-compassion in clinical practice. *Journal Of Clinical Psychology*, 69(8), 1-12. doi: 10.1002/jclp.22021

Germer, C. K. & Neff, K. (2020). *Öz şefkatli farkındalık uygulama rehberi* (F. Tarımtay Altun, Çev.) İstanbul: Diyojen Yayınları (Orijinal eserin yayın tarihi 2018)

Germer, C. K. (2022). *Öz şefkatli farkındalık* (H. Ünlü Haktanır, Çev.) İstanbul: Diyojen Yayınları (Orijinal eserin yayın tarihi 2009)

Hayes S. C. & Smith, S. (2021). *Zihninden çık hayatına gir* (N. Yavuz, Çev.) İstanbul: Litera Yayınları (Orijinal eserin yayın tarihi 2005)

Neff, K. (2003a). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2, 85-101. doi: 10.1080/15298860390129863

Neff, K. (2003b). The development and validation of a scale to measure selfcompassion. *Self and Identity*, 2(3), 223-250.

TDK (Türk Dil Kurumu) (2023). *Genel Açıklamalı Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

Ulusoy, S. & Burhan, H. Ş. (t.y.). Anla temas egzersizi. Erişim adresi <https://www.baglamsalbilimler.org.tr/wp-content/uploads/2022/11/AnlaTemas.pdf>

Yıldırım, M. & Sarı, T. (2018). Öz şefkat ölçeği kısa formunun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (4), 2502-2517.

KAYNAKÇA

Bailey, T. C., & Snyder, C. R. (2007). Satisfaction with life and hope: A look at age and marital status. *The Psychological Record*, 57, 233-240.

Bannink, F. P. (2007). Solution-focused brief therapy. *Journal of contemporary psychotherapy*, 37(2), 87-94.

Cihanyurdu, İ., İlbasmış, Ç., Aksoy, A. T., Ünver, H., & Arman, A. R. (2021). COVID-19 Salgınında Ergenlerin Geleceğe Yönelik Kaygı ve Umut Düzeyleri. *Turkish Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 28.

Cole, B. P. (2008). *Correlations between trait and academic measure of hope and the inventory on learning climate and student well-being* [Master's thesis]. Available from ProQuest Dissertations & Theses (PQDT).(UMI No. 1450456).

Frankl, V. E. (2000). *İnsanın anlam arayışı* (7.basım). (çev. S. Budak). Ankara: Öteki.

Hocaoğlu, Ç., & Erdoğan, A. (2020). COVID-19 ve İntihar. Coşar B, editör. *Psikiyatri ve COVID-19*, 1, 35-42.

Iveson, C. (2002). Solution-focused brief therapy. *Advances in psychiatric treatment*, 8(2), 149-156.

Jaradat, A. K. M., & Ababneh, N. A. (2021). Reducing Boredom Proneness & Enhancing Intrinsic Motivation Through a Solution-focused Brief Therapy Program. *North American Journal of Psychology*, 23(1).

Kesgin, S. S., & Durak, M. B. (2021). Salgın ve Demografi: Yaş Gruplarına Göre COVID-19 Pandemisine Yönelik Algı ve Tutumları. *Toplumsal Değişim*, 3(3), 6-23.

Kim, J. S. (2008). Examining the Effectiveness of Solution-Focused Brief Therapy: A Meta-Analysis. *Research on Social Work Practice*, 18(2), 107-116. <https://doi.org/10.1177/1049731507307807>

Lazarus, R. S. (1999). Hope: An emotion and a vital coping resource against despair. *Social Research*, 66(2), 653-678.

Martin, K. K. (2007). *Measuring hope: Is hope related to problem solving and criminal behaviour in offenders?* [Master's thesis]. University of Toronto, Toronto.

Miller, J. F. (2007). Hope: A Construct Central to Nursing. *Nursing Forum*, 42 (1), 12-19

Tarhan, S., & Bacanlı, H. (2015). Sürekli Umut Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 1-14.

Tsukasa K., & Snyder C. R. (2005). The relationship between hope and subjective well-being: Reliability and validity of the dispositional hope scale, Japanese version. *Japanese Journal of Psychology*, 76 (3), 227-234.

Nazir, T. (2020). Pozitif psikoloji ve umut. *Pozitif Psikoloji*.

Snyder, C. R. (2000). The past and possible futures of hope. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(1), 11–28. <https://doi.org/10.1521/jscp.2000.19.1.11>

Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249–275. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1304_01

Snyder, C. R. (1995). Conceptualizing, measuring, and nurturing hope. *Journal of Counseling & Development*, 73(3), 355-360.

Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C., & Harney, P. (1991). The will and ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60 (4), 570- 585.

Snyder, C. R., LaPointe, A. B., Crowson, J. J., & Early, S. (1998). Preferences of high and low-hope people for self-referential input. *Cognition & Emotion*, 12 (6), 807–823.

Park, N., & Peterson, C. (2006). *Methodological issues in positive psychology and the assessment of character strengths*. In A. D. Ong & M. van Dulmen (Eds.), *Handbook of methods in positive psychology* (pp. 292-305). New York: Oxford University Press.

Park, N., & Peterson, C. (2009). Character strengths: Research and practice. *Journal of College and Character*, 10:4/

Gilman, R., Dooley, J., & Florell, D. (2006). Relative Levels of Hope and Their Relationship With Academic and Psychological Indicators Among Adolescents. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(2), 166–178. doi:10.1521/jscp.2006.25.2.166

Valle, M. F., Huebner, E. S., ve Suldo, S. M. (2006). An analysis of hope as a psychological strength. *Journal of School Psychology*, 44(5), 393-406.

Yılmaz, Z., İstemihan, F., Arayıcı, S., Yılmaz, S., & Güloğlu, B. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde bireylerdeki anksiyete ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Kriz Dergisi*, 28(3), 135-150.

hakkında bir değerlendirme yapmalarını ve değerlendirmelerini yazmalarını ister. Ardından sürecin başından bu zamana kadar ne gibi olumlu değişimler yaşandığı, zaman yönetiminde şu an hangi noktada oldukları ve başarabildikleri şeyler üzerine konuşulur (Sağar, 2020).

Grup üyeleri, sırayla ortaya koyulan sandalyeye oturur ve diğer üyeler onunla ilgili olumlu duygu ve düşüncelerini paylaşır. Sırasıyla tüm katılımcılar 6 oturum boyunca birbirleri hakkında gözlemledikleri olumlu özellikleri paylaşırlar (Yılmaz Bingöl, 2015).

Mesaj: Grup lideri, her grup üyesi için övgü ve ev ödevini içeren kısa mesajlar yazmak için oturumdan ayrılırken grup üyelerinde de bugün oturumda onlar için en iyi olan şeyi düşünmelerini ister. Grup üyelerinden oturumda iyi giden şeyleri dinledikten sonra yazmış olduğu mesajları okur.

Sonlandırma: Lider sürecin bir özetlemesini yapar. Ardından tüm üyelere katılımları için teşekkür eder ve tüm üyeler vedalaştıktan sonra grup sonlandırılır.

KAYNAKÇA

Bilgin, O. (2016). *Çözüm odaklı kısa süreli grupla psikolojik danışmanın ergenlerin özgüven düzeyine etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Cüceloğlu, D. (1999). *İyi düşün doğru karar ver*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Çam, Z. (2013). Ergenlerde genel ve akademik erteleme davranışının yordayıcısı olarak beş büyük kişilik özelliği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 89-96.

Gözel, E., & Halat, E. (2010). İlköğretim okulu öğretmenleri ve zaman yönetimi, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 73-89.

MacKenzie, A. (1987). *Zaman Tuzağı* (Çev. Yakut Güneri), İstanbul: İlgı Yayıncılık.

Sağar, M. E. (2020). *Üniversite öğrencilerinin sağlıklı internet kullanımını arttırmaya yönelik çözüm odaklı grupla psikolojik danışma programı ile grup rehberliği programının etkililiğinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Tanrıkulu, M. (2021). *Ergenlere yönelik akademik erteleme davranışıyla baş etme programının geliştirilmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Terzi İlhan, S., & Güven, M. (2017), Zaman yönetimi programının üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi beceri düzeylerine etkisi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 52, 828-832. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1939>

Uğur, A., & Kutlu, Ö. (2007). Zaman yönetimi programının etkililiğinin değerlendirilmesi. *Verimlilik Dergisi*, (1), 89-124.

Yıldız, K. (2018). Eğitim fakültesi öğrencilerinin zaman yönetimi ve stres algılarının incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 80-99.

Yılmaz Bingöl, T. (2015). *Çözüm odaklı kısa süreli yaklaşıma dayalı grup rehberliği programının öz yeterlik inancına etkisi*. [Yayımlanmış Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Kullanılan Materyal: Ek-1

Süreç:

Lider, önceki oturumun özeti yapılır ve bu oturumun son olduğu bu sebeple genel bir özet niteliğinde herkesin öğrendiği bilgilerle ilgili yorum yapmasını ister.

“Bu gruba girdiğinizden bu yana hayatınızda farklı olan neler oldu? Neleri keşfettiniz? En çok ilginizi ne çekti? Gibi sorular sorulur.

Lider, üyelere grupta öğrenip uyguladıkları istisna anları sorar ve yorumları alır.

Sonrasında “Sevgi Bombardımanı” etkinliğine geçilir. Üyeler, başta kim olduğunu belirtmeden üyeler ile ilgili olumlu sevgi sözleri kullanmaları istenerek üyelerin birbirleriyle ilgili olumlu duygularla gruptan ayrılmaları sağlanır. Üyelerin birbirlerine grup içindeki katkıları için teşekkür etmeleri istenir (Tuna, 2012).

Son kez derecelendirme yapılır ve ilk oturum ile son oturum arasındaki fark konuşulur.

Lider üyelere mesajını sözlü olarak verir ve oturum sonlandırılır.

Sonunda Akran İlişkileri ölçeği tekrar dağıtılarak üyelere doldurtulur.

KAYNAKÇA

Akın, E. (2018). Meslek lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin güçlendirilmesinde çözüm odaklı grup çalışmasının etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 86-97.

Aydoğdu, F. (2021). Developing a Peer Relationship Scale for Adolescents: a validity and reliability study. *Current Issues in Personality Psychology*, 9(1).

Bapoğlu Dümenci, S. ve Gürsoy, F. (2019). Akran ilişkileri ölçeği: Ölçek geliştirme çalışması. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 64-70.

Collins, W. A ve Laursen, B. (2009). Parent-adolescent relationships and influences. Lerner, R. M. ve Steinberg, L. (Ed.), *Handbook of adolescent psychology, volume 2: Contextual influences on adolescent development* (s. 331-361). John Wiley & Sons.

Çitemel, N. (2014). Çözüm odaklı kısa süreli grupla psikolojik danışmanın lise öğrencilerinin akran zorbalığına etkisi [Doktora tezi, Sakarya

Üniversitesi]. <https://www.proquest.com/openview/9dc7172bb10261f31573bfee1133a6d3/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y>

Darjan, I., Negru, M., ve Ilie, D. (2020). Self-Esteem--The Decisive Difference between Bullying and Assertiveness in Adolescence?. *Journal of Educational Sciences*, 21, 19-34.

Erikson, E. H. (1956). The problem of ego identity. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 4(1), 56-121.

Erkan Atik, Z., Çok, F., Esen Çoban, A., Doğan, T. ve Güney Karaman, N. (2014). Akran İlişkileri Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 433-446.

Furnham, A. (1979). Assertiveness in three cultures: Multidimensionality and cultural differences. *Journal of Clinical Psychology*, 35(3), 522-527.

Gilligan, C. (1987). Adolescent development reconsidered. *New directions for child and adolescent development*, 1987(37), 63-92.

Göktürk, G. Ö. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerine uygulanan atılganlık eğitimi programının öğrencilerin atılganlık düzeyine etkisi* [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Açık Erişim Sistemi. <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12397/7251>

Hartup, W. W. (1993). Adolescents and their friends. *New directions for child and adolescent development*, 1993(60), 3-22.

Jakubowski Spector, P. (1973). Facilitating the growth of women through assertive training. *The Counseling Psychologist*, 4(1), 75-86.

Kaner, S. (2000). Akran ilişkileri ölçeği ve akran sapması ölçeği geliştirme çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 33(1).

Kanmaz, T ve Tezel Şahin, F. (2022). Okul Öncesinde Akran İlişkileri Ölçeği Ebeveyn ve Öğretmen Formlarının Geliştirilmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 17(3).

Košutić, Ž. (2018). The importance of assertive communication in school and social functioning of adolescents. *Psihijatrija danas*, 50(1), 67-71.

Lee, D. Y., Hallberg, E. T., Slemon, A. G., ve Haase, R. F. (1985). An assertiveness scale for adolescents. *Journal of Clinical Psychology*, 41(1), 51-57.

Parray, W. M., ve Kumar, S. (2017). Impact of assertiveness training on the level of assertiveness, self-esteem, stress, psychological well-being and academic achievement of adolescents. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 8(12), 1476-1480.

Parto, M. (2011). Problem solving, self-efficacy, and mental health in adolescents: Assessing the mediating role of assertiveness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 644-648.

Peneva, I., ve Mavrodiev, S. (2013). A historical approach to assertiveness. *Psychological Thought*, 6(1).

Popoola, O. A., Opayemi, B. O., ve Popoola, B. O. (2018). Peer relation, self-esteem and assertiveness among selected adolescents in Ilorin, Nigeria. *Nigerian Journal of Social Psychology*, 1(1).

Rogol, A. D., Roemmich, J. N., ve Clark, P. A. (2002). Growth at puberty. *Journal of adolescent health*, 31(6), 192-200.

Tuna, D. (2012). *Çözüm odaklı kısa süreli yaklaşıma dayalı öfke kontrolü eğitim programının lise öğrencilerinin öfke kontrolü ve iletişim becerileri düzeylerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Ulaşan, H. (2018). *Çözüm odaklı yaklaşıma dayalı psikoeğitim programının sosyal duygusal öğrenme becerilerine etkisi* [Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. <https://www.proquest.com/openview/3207c3a1f60337203f6c91ecf31e4fe1/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y>

Voltan, N. (1980). Rathus Atılganlık Envanteri geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Psikoloji Dergisi*, 10(1), 23-25.

MACAR MÜTEHASSIS PAUL GUYAŞ'IN KALEMİNDEN
HALK KÜTÜPHANELERİ

*Halk Kütüphanelerinin Sureti Tesis Usul ve İdaresi Adlı Eserin
Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*

TEKİN İDEM - CANAN SARIYAR SEZAN

editör

HANİFE ALACA

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-70-6

Yayın Tarihi: Aralık 2024

MACAR MÜTEHASSIS PAUL GUYAŞ'IN KALEMİNDEN HALK
KÜTÜPHANELERİ

*-Halk Kütüphanelerinin Suret-i Tesis Usul ve İdaresi Adlı Eserin
Transkripsiyon ve Değerlendirmesi-*

Yazar: Tekin İdem - Canan Sarıyar Sezan

Editör: Hanife Alaca

Dizgi-Tasarım
Griffin

Redaksiyon
Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

İçindekiler.....	I
Ön Söz.....	III
Giriş.....	1
“Halk Kütüphanelerinin Suret-i Tesis Usul ve İdaresi”	
Adlı Eserin Değerlendirmesi.....	9
Kaynakça.....	33
Halk Kütüphanelerinin Suret-i Tesis Usul ve İdaresi	
Adlı Eserin Transkripsiyonu.....	35

KAYNAKÇA

- Aşan, M. B. (1996). “Hamit Zübeyir Koşay’ın Hayatı ve Eserleri”, *Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Kuruluş ve Gelişmesi Geçen Türk Dünyası Aydınları Sempozyumu Bildirileri*, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Türk Dünyası Araştırma Merkezi Yayınları, ss. 67-69.
- Bayram, S. (1986). “Bir Çınarın Arkasından”, *Türk Kültürü Araştırmaları Koşay Hatırasına Armağan*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, ss. 1-2.
- Bayter, M. (2018). “Çok Kültürlü Yaşamda Kütüphane Kurumunun Yeri”, *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 1, ss. 48-60.
- Bezci, G. (2021). “Kültür Hazinesimiz: Hâmit Zübeyir Koşay”, *Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 6, ss. 501-510.
- Coşkun, P. ve Akkaya, M.A. , (2018). “Toplumsal Kültür Kurumu Olarak Halk Kütüphaneleri: Çankırı Halk Kütüphanelerinin Olanaklar ve Hizmetler Durum Haritası”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. 58, S. 1, ss. 534- 570,
- Esin, E. (1975). “Dr. Hâmid Zübeyir Koşay’ın Eserleri Hakkında Düşünceler”, *Türk Kültürü*, S. 156, ss. 328-330.

- Özcan, Ö. (2018). *Bir Vatandan Bir Vatana Rusya Müslümanlarından Türk İlim, Fikir ve Siyaset Hayatına Katkıda Bulunanlar*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Şakiroğlu, M. H. (2002). “Hamit Zübeyr Koşay”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 26, ss. 225-226.
- Şenalp, L. (1991). “Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Kütüphanelerin Yeri”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. 7, S. 21, ss. 507-518.
- Şenyurt, Ö. ve Akça, S., (2022). “Ardahan Kütüphaneleri, Tarihsel Bakış ve Niceliksel Bir Değerlendirme”, *Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Belgü Dergisi*, S. 6, ss. 44-59.
- T.C. Resmi Gazete
- Topçu, Ö., ve Yılmaz, B. (2012). “Ankaradaki Halk Kütüphanelerinin Hizmet Niteliğinin Değerlendirilmesi”, *Türk Kütüphaneciliği*, C. 26, S. 1, ss. 53-77.
- Yılmaz, B. (2004). *Halk Kütüphanesi Hizmeti Gelişim İçin IFLA/UNESCO İlkeleri*, İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği Yayınları.

Kıssa-i Anter
5. Cilt
(Metin-İnceleme-Sözlük)

Yazar

Dr. Çiğdem DAMAR

Birinci Baskı: 2024

e-ISBN:978-625-6671-23-2

Yazar
Dr. Çiğdem DAMAR

Kapak
Asos Yayınları

Redaksiyon
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

Kıssa-i Anter 5. Cilt	
(Metin-İnceleme-Sözlük)	7
ÖN SÖZ.....	9
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ.....	11
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	13
GİRİŞ.....	15
BÖLÜM I.....	17
1. KAHRAMANIN HAYATI	17
2. ESERİN YAZARI	18
3. METNİN ÖZETİ.....	19
3.1. ANTER, GAMRA VE ZÜL HİMAR'IN HİKÂYESİ	19
3.2. ANTER VE KABİLESİ BENİ ABS'IN MÜCADELESİ	22
3.3. HATEM'İN HİKÂYESİ.....	26
3.4. MECİD VE ESMA'NIN HİKÂYESİ.....	31
3.5. SATİH EL-KAHİN VE HANİ BİN MESUD'UN HİKÂYESİ	36
3.6. ANTER VE KABİLESİNİN ESİR OLMASI HİKÂYESİ	39
BÖLÜM II	43
1. İMLA ÖZELLİKLERİ	43
1.1. UYGUR İMLASINA UYGUN ÖRNEKLER.....	43
1.1.1. Ünlülerin Gösterilmesi.....	43
1.1.2. Kalın Sıradan Kelimelerde س ve ت Harflerinin kullanılması	43
1.2. ARAP İMLASINA UYGUN ÖRNEKLER.....	44
1.2.1. Ünlülerin Yazılmaması.....	44
1.2.2. Nazal Nun İçin ک Kullanılması	44
1.2.3. Kalın Sıradan Kelimelerde ص, ince Sıradan Kelimelerde س Kullanılması.....	44
1.2.4. Çim چ ve پ p' nin Kullanılması.....	44
1.2.5. Eklerin Kelime Tabanından Ayrılmadan Kullanılmaması	45
1.2. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI.....	46
1.2.1. a'nın yazılışı.....	46

1.2.2. e'nin yazılışı.....	47
1.2.3. ı'nın Yazılışı	47
1.2.4. i'nin yazılışı	48
1.2.5. o'nun yazılışı.....	49
1.2.6. ö'nün yazılışı.....	49
1.2.7. u'nun yazılışı.....	50
1.2.8. ü'nün yazılışı.....	50
1.3. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI.....	51
1.3.1. b ve p'nin yazılışı.....	51
1.3.2. c-ç'nin yazılışı.....	52
1.3.3. d - t'nin yazılışı	53
1.3.4. f'nin yazılışı	54
1.3.5. g-k / ğ-ğ 'nin yazılışı.....	54
1.3.6. l'nin yazılışı	54
1.3.7. m'nin yazılışı	55
1.3.8. n'nin yazılışı.....	55
1.3.9. r'nin yazılışı	55
1.3.10. s'nin yazılışı	55
1.3.11. ş'nin yazılışı	56
1.3.12. v'nin yazılışı.....	56
1.3.13. y'nin yazılışı.....	56
1.3.14. z'nin yazılışı.....	57
1.4. EKLERİN YAZILIŞI.....	57
1.5. BİTİŞİK YAZILAN KELİMELER	57
1.6. TAMLAMALARIN YAZILIŞI	58
2. SES BİLGİSİ.....	61
2.1. ÜNLÜLER.....	61
a. Uzun Ünlüler	62
a.1. a ünlüsü	63
a.2. i ünlüsü.....	64
a.3.o/u ünlüleri.....	65
a.4. ö/ü ünlüleri.....	66
2.1.1. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ.....	67
2.1.1.1. Daralma.....	67
2.1.1.2. Düzleşme.....	67
2.1.1.3. Yuvarlaklaşma.....	68

2.1.1.4. Kalınlaşma	69
2.1.2. ÜNLÜ DÜŞMESİ	69
2.1.3. ÜNLÜ TÜREMESİ	70
2.1.4. ÜNLÜ BİRLEŞMESİ	71
2.1.5. ÜNLÜ UYUMU	71
2.1.5.1. Kalınlık İncelik Uyumu (Dil Uyumu).....	71
2.1.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	72
2.2. ÜNSÜZLER	77
2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	77
2.2.1.1. Tonlulaşma	77
2.2.1.2. Tonsuzlaşma	81
2.2.1.3. Süreklileşme.....	81
2.2.1.4. Sızıcılaşma	82
2.2.2. Ünsüz Uyumu	82
2.2.3. Ünsüz Türemesi	82
2.2.4. Ünsüz Düşmesi	83
2.2.5. Ünsüz Benzeşmesi	84
2.2.6. Ünsüz İkizleşmesi	84
3. ŞEKİL BİLGİSİ	84
3.1. İSİM ÇEKİMİ.....	84
3.1.1. Çokluk Eki	84
3.1.2. Hâl Ekleri	85
3.1.2.1. Yalın hâl (Nominative).....	85
3.1.2.3. Belirtme hâli (Accuzative):.....	87
3.1.2.4. Yönelme hâli (Dative):.....	88
3.1.2.5. Bulunma hâli eki (Lokative):.....	88
3.1.2.6. Çıkma hâli eki (Ablative):	89
3.1.2.7. Eşitlik hâli eki (Ekvative):	90
3.1.2.8. Yön gösterme hâli eki (Direktive):	91
3.1.2.9. Vasıta hâli eki (Enstrümental):.....	91
3.1.3. İyelik Ekleri	92
3.2. YAPIM EKLERİ.....	93
3.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri	93
3.2.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri	95
3.2.3. Fiilden İsim Yapım Ekleri	95
3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	96

3.3. FİİLİMSİLER.....	98
3.3.1. İsim Fiiller.....	98
3.3.2. Sıfat Fiiller	99
3.3.3. Zarf Fiil	100
3.4. ZAMİRLER.....	102
3.4.1. Şahıs Zamirleri.....	103
3.4.2. İşaret Zamirleri.....	103
3.4.3. Dönüşlülük Zamirleri.....	103
3.4.4. Belirsizlik Zamirleri.....	104
3.4.5. Soru Zamirleri.....	105
3.4.6. Bağlama Zamirleri	105
3.5. SIFATLAR.....	105
3.5.1. Niteleme Sıfatları	105
3.5.2. Belirtme Sıfatları.....	106
3.5.3. Sıfatlarda karşılaştırma küçültme	108
3.6. ZARFLAR.....	108
3.7. EDATLAR.....	111
3.7.1. Çekim Edatları	111
3.7.2. Bağlama Edatları.....	112
3.7.3. Kuvvetlendirme Edatları.....	113
3.7.4. Soru Edatları	113
3.7.5. Çağırma ve Ünlem Edatları	114
3.7.6. Gösterme Edatları	114
3.7.7. Karşılaştırma Edatları	114
3.8. FİİLLER	114
3.8.1. Şahıs Ekleri	114
3.8.2. Fiil Çekimi	116
3.8.2.1. Haber (Bildirme) Kipleri.....	116
3.8.2.1.4. Şimdiki zaman	118
3.8.2.2. Dilek Kipleri	119
3.8.3. Fiillerin Birleşik Çekimi	120
3.8.3.1. Hikâye birleşik çekimi	120
3.8.3. 2. Rivayet birleşik çekimi	121
3.8.3.3. Şart çekimi	121
3.8.4. Birleşik Fiiller	121
3.8.4.1. Birinci unsuru isim olan birleşik fiiller.....	121

3.8.4.2. Birinci unsuru fiil olan birleşik fiiller	124
BÖLÜM III.....	125
TRANSKRİPSİYONLU METİN	125
BÖLÜM IV	481
SÖZLÜK	481
SONUÇ.....	529
KAYNAKÇA	535

KAYNAKÇA

Akalın Mehmet, Eski Türkçenin Grameri, TDK Yayınları (3. Baskı), Ankara 2011.

Alkayış M. Fatih, Haveran-Name, İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım, Kesit Yayınları (1. Baskı), İstanbul 2013.

Atalay Besim, Divanü Lügat-it Türk (I-II-III), Kaşgarlı Mahmud, Türk Dil Kurumu Yayınları (1.Baskı), Ankara 2013.

Banguoğlu Tahsin, Türkçenin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları(9. Baskı), Ankara 2011.

Bayat Fuzuli, Minara Esen Aliyeva, Eski Türkçe Sözlük, Yalın Yayıncılık (1. Baskı), İstanbul 2008.

Bilgegil Kaya, Türkçe Dilbilgisi, Salkımsöğüt Yayınevi (2.Baskı), Erzurum 2014.

Delice İbrahim, Türkçe Sözdizimi, Kitabevi Yayınları (5. Baskı), İstanbul 2016.

Demir Nurettin, Yılmaz Emine, Türk Dili El Kitabı, Grafiker Yayınları (1. Baskı), Ankara 2003.

Derleme Sözlüğü (I-II-III-IV-V-VI), TDK (3.Baskı), Ankara, 2009.

Devellioğlu Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi (34.Baskı), Ankara 2020.

Dilçin Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları (4. Baskı), Ankara 2018.

Doğan Ahmet, Osmanlıca Türkçe Sözlük, Akçağ Yayınları (2. Baskı), Ankara 1999.

Doğan İsmail, Usta Zerrin, Eski Uygur Türkçesi Söz Varlığı, Altınpost Yayınları, Ankara, 2014.

Eker Süer, Türk Dili ve Kompozisyon I (Türk Dili), Kara Harp Okulu

Basım Evi, Ankara 1999.

Ercilasun Ahmet B., Türk lehçeleri Grameri, Akçağ Yayınları (2. Baskı), Ankara 2012.

Erdem Mehmet Dursun, Birincil Ünlü Uzunlukları ve İmâle, Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 3/6, 2008, s. 236-261.

Erdem Mehmet Dursun, Gül Münteha, Kapalı e (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi, Karadeniz Araştırmaları, Sayı: 11 (Güz 2006), s.114-115.

Erdem Mehmet Dursun, Yavuz Serdar, Gürlek Mehmet, Dost Ayhan, Eski Anadolu Türkçesi Bibliyografyası, Kesit Yayınları (1. Baskı), Ankara 2013.

Ergin Muharrem, Dede Korkut Kitabı 1-2, Türk Dil Kurumu Yayınları (Birleştirilmiş Baskı), Ankara 2016.

Ergin Muharrem, Orhun Abideleri, İstanbul 1983.

Ergin Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Bayrak,Basım, Yayım,Tanıtım, İstanbul,2002.

Göçemen Yakup, Antere b. Şaddād'ın Hayatı ve Şiirlerinde Hamâset Teması, Sosyal Bilimler Dergisi c. 5, s. 10, Aralık 2015, s.47.

Gülensoy Tuncer, Türkçe El Kitabı, Akçağ Yayınları (6. Baskı), Ankara 2010.

Gülensoy Tuncer, Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları (2. Baskı), Ankara 2011.

Güler Muhammed İkbâl, Kıssa-i Anter: Topkapı Sarayı Kütüphanesindeki El yazması Nüshaların Tanıtımı ve Değerlendirilmesi, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, S.9/1 2020, s.48-79.

Gülsevin Gürer, Boz Erdoğan, Eski Anadolu Türkçesi, Gazi Kitabevi (3. Baskı), Ankara 2013.

Gülsevin Gürer, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, Türk Dil Kurumu Yayınları (3.Baskı), Ankara, 2011.

Hatiboğlu Vecihe, Türkçenin Söz Dizimi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Basımevi (2. Baskı), Ankara 1982.

Hengirmen Mehmet, Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü, Engin Yayınları (3. Baskı), Ankara 2009.

İlhan Nadir, Eşref b. Muhammed Hazā'ın's-Sa'ādāt (İnceleme-Metin-Dizin-Sözlük), Öz Serhat Yayıncılık, Malatya, 2009.

İlhan Nadir, Türk Dilinde Çokluk, Manas Yayıncılık (1. Baskı), Elazığ 2009.

Kanar Mehmet, Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü, Say Yayınları (2.Baskı), Ankara 2018.

Karaağaç Günay, Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları (I. Baskı), Ankara 2013.

Karaağaç Günay, Türkçenin Dilbilgisi, Akçağ Yayınları (2. Baskı), Ankara 2013.

Karaağaç Günay, Türkçenin Söz Dizimi, Kesit Yayınları (4. Baskı), İstanbul 2011.

Karahan Leyla, Erzurumlu Darîr Kıssa-i Yusuf (Yûsuf u Züleyhâ) Metin-İnceleme-Sözlük, Türk Dil Kurumu yayınları: 564(1. Baskı), Ankara 1994.

Karahan Leyla, Türkçede Söz Dizimi, Akçağ Yayınları (20. Baskı), Ankara 2014.

Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I, Kültür Bakanlığı Kaynak eserler, Ankara 1991.

Korkmaz Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II. Cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları (2. Baskı), Ankara 20005.

Korkmaz Zeynep, Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları, TDK Yayınları (5. Baskı), Ankara 2011.

Korkmaz Zeynep, Eski Anadolu Türkçesinde Asli Ünlü (vokal) Uzunlukları, DTCF Dergisi, Ankara 1971, C.26/3-4, s.49-66.

Korkmaz Zeynep, Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi (4.Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları,Ankara 2014.

Korkmaz Zeynep, Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2013.

Mansuroğlu Mecdut, Türkçede Zamir Çekimi, TDED, C.III, İstanbul 1949, s.501-518.

Özkan Mustafa, Tarih İçinde Türk Dili, Filiz Kitabevi (4.Baskı), İstanbul, 2009.

Özkan, Mustafa Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi (5.Baskı), İstanbul, 2017.

Özkan Mustafa, Türkiye Türkçesi Ses ve Yazım Bilgisi, Filiz Kitabevi, İstanbul 2021.

Özönder Sema Barutçu, Ali Şir Nevayi Muhakemetü'l-Lügateyn, Türk

Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1996.

Şahin Hatice, Eski Anadolu Türkçesi, Akçağ Yayınları, Ankara 2015.

Şemseddin Sami, Kāmūs-ı Türkī, Çağrı Yayınları (10. Baskı), İstanbul 2001.

Tekin Talat, Orhon Yazıtları, Türk Dil Kurumu Yayınları (5. Baskı), Ankara 2014.

Tekin Talat, Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler, Kültür Bakanlığı Simurg Yayınları (1. Baskı), Ankara 1995.

Timurtaş Faruk Kadri, Eski Türkiye Türkçesi, XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük, Edebiyat Fakültesi Basımevi Yayınları (2. Baskı), İstanbul 1981.

Timurtaş Faruk Kadri, Osmanlı Türkçesine Giriş I, Alfa Basım, Yayım, Dağıtım, İstanbul 2008.

Tulum Mertol, 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı, TDK Yayınları (1.Baskı), Ankara 2011.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları (11. Baskı), Ankara 2011.

Üstünova Kerime, Türkiye Türkçesi Ad İşletimi (Biçim Bilgisi), Kesit Yayınları (1. Baskı), İstanbul 2008.

Yılmaz Emine, Demir Nurettin, Küçük Murat, Kısas-ı Enbiya (Metin, Sözlük, Dizin, Notlar) , TDK Yayınları, Ankara 2013.

Vural Hanifi, Böler Tuncay, Ses ve Şekil Bilgisi, Kesit Yayınları (I.Baskı), Ankara, 2011, s.67-68.

Yavuz Serdar, Cerrāh-Nāme İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Kesit Yayınları, İstanbul 2013.

Yavuz Serdar, Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bağlaçlar, Manas Yayıncılık (1.Baskı), Elazığ 2013.

<https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/3/C03001166.pdf>

<http://lugatim.com/>

<https://www.kamusiturki.com/>

<https://www.sozce.com/>

<https://sozluk.gov.tr>

KUZEY MAKEDONYA
TÜRK AĞIZLARI
(Giriş-İnceleme-Metinler)

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM
Uzm. Banu İSMAİLİ
Uzm. Berna BEYOĞLU
Doç. Dr. Ramazan BÖLÜK

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-26-3

Yazarlar: Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM - Uzm. Banu İSMAİLİ - Uzm. Berna BEYOĞLU -
Doç. Dr. Ramazan BÖLÜK

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	xi
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ	xiii
KISALTMALAR.....	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. BÖLGENİN COĞRAFYASI.....	1
1.1.1. Ülkenin Yeri.....	1
1.1.2. İklim	1
1.1.3. Bitki Örtüsü.....	1
1.1.4. Nüfus	2
1.2. TARİH.....	4
1.2.1. Balkan Türklüğü.....	5
1.2.2. Osmanlı Döneminde Kuzey Makedonya	5
1.2.3. Göçler	8
1.2.4. Torbeşler	9
1.3. EĞİTİM	11
1.4. GELENEK VE GÖRENEKLER	11
1.4.1. Kız İsteme ve Nişan.....	11
1.4.2. Düğünler	12
1.4.3. Sünnet Düğünleri.....	14
1.4.4. Doğum Adetleri.....	14
1.4.5. Ölüm.....	15
1.4.6. Hıdırellez	15
1.4.7. Kırklar.....	16
1.4.8. Eski Bayramlar	16
1.5. TÜRKÜLER.....	16
1.6. MANİLER	18
1.7. DAHA ÖNCE YAPILMIŞ AĞIZ ÇALIŞMALARINDA BÖLGENİN YERİ.....	19
1.8. DERLEME YAPILAN VE YAPILMAYAN YERLEŞİM YERLERİ.....	22
1.9. KUZEY MAKEDONYA'DA TÜRKLERİN YERLEŞİM YERLERİ.....	30
2. SES BİLGİSİ.....	39
2.1. ÜNLÜLER.....	39
2.1.1. Ünlü Çeşitleri	39
2.1.1.1. /a/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	39
2.1.1.2. /e/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	40
2.1.1.3. /ı/ Ünlüsü ve Çeşitleri	42
2.1.1.4. /i/ Ünlüsü ve Çeşitleri	43
2.1.1.5. /o/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	43
2.1.1.6. /ö/ Ünlüsü ve Çeşitleri.....	44

2.1.1.7. /u/ Ünlüsü ve Çeşitleri	44
2.1.2. Ünlülerde Uzunluk Kısalık	45
2.1.2.1. Uzun /a/ Ünlüsü: /ā/	46
2.1.2.2. Uzun /e/ Ünlüsü: /ē/	46
2.1.2.3. Uzun /i/ Ünlüsü: /ī/	46
2.1.2.4. Uzun /ı/ Ünlüsü: /î/	46
2.1.2.5. Uzun /ö/ Ünlüsü: /ō/	46
2.1.2.6. Uzun /o/ Ünlüsü: /ō/	47
2.1.2.7. Uzun /u/ Ünlüsü: /ū/	47
2.1.2.8. Uzun /ü/ Ünlüsü: /ū/	47
2.1.2.9. Aslında Uzun Olan Ünlülerin Normalleşmesi	47
2.1.2.10. Aslında Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısalması	47
2.1.2.11. Hece Kaynaşmasıyla Oluşan Uzun Ünlüler	48
2.1.2.12. İki Ünlünün Birleşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler	48
2.1.2.13. Hecenin Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler	49
2.1.2.14. Ünsüz Düşmesiyle Oluşan Uzun Ünlüler	49
2.1.3. İkiz Ünlüler	49
2.1.3.1. Yükselen İkiz Ünlüler	49
2.1.3.2. Eşit İkiz Ünlüler	50
2.1.3.3. Alçalan İkiz Ünlüler	50
2.1.4. Ünlü Uyumları ve Ünlü Benzeşmeleri	50
2.1.4.1. Önlük-Artlık Uyumu	50
2.1.4.1.1. Alıntı Kelimelerde Önlük-Artlık Uyumu	50
2.1.4.1.2. Yazı Dilinde Uyuma Girmeyen Unsurların Kuzey Makedonya Türk Ağzlarındaki Durumu	52
2.1.4.1.3. Önlük-Artlık Uyumunun Bozulması	52
2.1.4.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	53
2.1.4.2.1. Düzlük Yuvarlaklık Uyumunun Bozulması	54
2.1.4.3. Genişlik-Darlık Uyumu	54
2.1.4.3.1. Genişlik-Darlık Uyumunun Bozulması	55
2.1.5. Ünlü Değişimleri	55
2.1.5.1. Art Ünlülerin Önlüleşmesi	55
2.1.5.2. Ön Ünlülerin Artılılaşması	58
2.1.5.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	60
2.1.5.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi	62
2.1.5.5. Geniş Ünlülerin Daralması	64
2.1.5.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi	66
2.1.6. Ünlülerde Düşme ve Türeme	68
2.1.6.1. Ünlü Düşmesi	68
2.1.6.2. Ünlü Türemesi	68
2.2. ÜNSÜZLER	69
2.2.1. Ünsüz Çeşitleri	69
2.2.2. Ünlü-Ünsüz Uyumunun Bozulması	74
2.2.3. Ünsüz Değişimleri	74

2.2.3.1. Ünsüzlerde Ötümlüleşme	74
2.2.3.1.1. Kelime Başında Ötümlüleşme	75
Karakteristik Olan Değişimler.....	75
Karakteristik Olmayan Değişimler	76
2.2.3.1.2. Kelime Ortasında Ötümlüleşme	76
Karakteristik Olan Değişimler.....	76
Karakteristik Olmayan Değişimler	77
2.2.3.1.3. Kelime Sonunda Ötümlüleşme	77
Karakteristik Olan Değişimler.....	77
Karakteristik Olmayan Değişimler	78
2.2.3.2. Ötümsüzleşme	78
2.2.3.2.1. Kelime Başında Ötümsüzleşme	79
Karakteristik Olan Değişimler.....	79
Karakteristik Olmayan Değişimler	79
2.2.3.2.2. Kelime Ortasında Ötümsüzleşme.....	79
Karakteristik Olmayan Değişimler	80
2.2.3.2.3. Kelime Sonunda Ötümsüzleşme	80
Karakteristik Olan Değişimler.....	80
Karakteristik Olmayan Değişimler	81
2.2.3.3. Sızıcılaşma	81
2.2.3.3.1. Kelime Başında Sızıcılaşma	81
Karakteristik Olmayan Değişimler	81
2.2.3.3.2. Kelime Ortasında Sızıcılaşma.....	81
Karakteristik Olan Değişimler.....	81
Karakteristik Olmayan Değişimler	82
2.2.3.3.3. Kelime Sonunda Sızıcılaşma	82
2.2.3.4. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler.....	83
2.2.3.4.1. Kelime Başında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler.....	83
2.2.3.4.2. Kelime Ortasında Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler.....	83
Karakteristik Olmayan Değişimler	84
2.2.3.4.3. Kelime Sonunda Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişimler.....	84
Karakteristik Olan Değişimler.....	84
Karakteristik Olmayan Değişimler	84
2.2.3.5. Süreklileşme	85
2.2.3.6. Süreksizleşme	85
2.2.3.7. Süreksiz Ünlüler Arasındaki Değişimler.....	85
2.2.4. Kelime İçinde Ünsüz Benzeşmesi	85
2.2.4.1. İlerleyici Benzeşme Yoluyla Oluşan Ünsüz Benzeşmesi	86
Karakteristik Olan Değişimler	86
Karakteristik Olmayan Değişimler	86

2.2.4.2. Gerileyici Benzeşme Yoluyla Oluşan Ünsüz Benzeşmesi	86
Karakteristik Olan Değişimler	86
Karakteristik Olmayan Değişimler	87
2.2.5. Benzeşmezlik	87
2.2.6. Ünsüz İkizleşmesi	87
2.2.7. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi	88
2.2.8. Ünsüz Düşmesi	88
2.2.8.1. Kelime Başında Ünsüz Düşmesi	88
2.2.8.2. Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi	89
2.2.8.3. Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi	90
2.2.9. Ünsüz Türemesi	90
2.2.9.1. Kelime Başında Ünsüz Türemesi	90
2.2.9.2. Kelime Ortasında Ünsüz Türemesi	91
2.2.9.3. Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi	91
2.2.10. Göçüşme	91
2.2.11. Hece Kaynaşması	92
2.2.12. Hece Düşmesi	92
2.2.13. Hece Türemesi	93
2.2.14. Kelime ve Cümle Vurgusu	93
3. ŞEKİL BİLGİSİ	95
3.1. Yapım Ekleri	95
3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri	95
3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri	96
3.1.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri	96
3.1.4. Sıfat-Fiiller	97
3.1.5. Zarf-Fiiller	97
3.2. İsim ve Fiil Çekim Ekleri	99
3.2.1. İsim Çekimi	99
3.2.1.1. Hâl Ekleri	99
3.2.1.1.1. İlgi Hâli Eki	99
3.2.1.1.2. Yükleme Hâli	99
3.2.1.1.3. Yönelme Hâli Eki	100
3.2.1.1.4. Bulunma Hâli Eki	101
3.2.1.1.5. Çıkma Hâli Eki	101
3.2.1.1.6. Vasıta Hâli Eki	102
3.2.1.1.7. Eşitlik Hâli Eki	102
3.2.1.2. İyelik Ekleri	102
3.2.1.3. Çokluk Eki	104
3.2.1.4. Aitlik Eki	104
3.2.1.5. Soru Eki	105
3.2.2. Zamir Çekimleri	106
3.2.2.1. Şahıs Zamirleri	106
3.2.2.2. Dönüşlülük Zamiri	106

3.2.3. Fiil Çekimi	107
3.2.3.1. Şahıs Ekleri	107
3.2.3.1.1. Birinci Tip Şahıs Ekleri	107
3.2.3.1.2. İkinci Tip Şahıs Ekleri.....	108
3.2.3.1.3. Üçüncü Tip Şahıs Ekleri.....	108
3.2.3.2. Fiillerin Basit Zaman Çekimleri	109
3.2.3.2.1. Bildirme Kipleri	109
3.2.3.2.1.1. Şimdiki Zaman	109
3.2.3.2.1.2. Geniş Zaman	111
3.2.3.2.1.3. Görülen Geçmiş Zaman	113
3.2.3.2.1.4. Duyulan Geçmiş Zaman	115
3.2.3.2.1.5. Gelecek Zaman.....	117
3.2.3.2.2. İsteme Kipleri	119
3.2.3.2.2.1. Emir Kipi	119
3.2.3.2.2.2. Dilek- Şart Kipi	120
3.2.3.2.2.3. İstek Kipi.....	120
3.2.3.2.2.4. Gereklilik Kipi.....	121
3.2.3.2.3. Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri	121
3.2.3.2.3.1. Hikâye.....	121
3.2.3.2.3.2. Rivayet.....	123
3.2.3.2.3.3. Şart.....	123
3.2.3.2.4. Cevher Fiil	124
3.2.3.2.4.1. Şimdiki Zaman	124
3.2.3.2.4.2. Görülen Geçmiş Zaman	125
3.2.3.2.4.3. Duyulan Geçmiş Zaman	125
3.2.3.2.4.4. Şart.....	125
3.3. Fiil Çekim Cetveli	125
3.3.1. Haber Kipleri.....	125
3.3.2. İstek Kipleri.....	128
4. SONUÇ	131
4.1. Kuzey Makedonya Ağız Bölgeleri	133
5. KAYNAKÇA	149
METİNLER.....	157

5. KAYNAKÇA

- Ahmed, O. (2001). *Фонетски и лексички карактеристики на турскиот говор во Ресен и Ресенско* [Магистерска теза]. Универзитет Свети Кирил и Методиј, Филолошки факултет "Блаже Конески".
- Ahmed, O. (2003). Resne (Makedonya) ve yöresi Türk ağzının ünlü sistemi. *Hikmet*, 1(10), 99-116.
- Ahmed, O. (2005). *Морфосинтакса на турските говори од Охридско-Преспанскиот регион* [Докторска дисертација]. Универзитет Свети Кирил и Методиј, Филолошки факултет "Блаже Конески".
- Ahmed, O. (2012). Makedonya Türk ağzlarında iki sesi durumu üzerine: "ö" ünlüsü ve "h" ünsüzü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 15-26.
- Ahmed, O. (2012). Третосложниот и дистинктивниот акцент во турските говори од Охридско-Преспанскиот регион [Универзитет Гоце Делчев, Филолошки Факултет, Волуме III]. Годишен зборник, Волуме III, 175-182.
- Ahmed, O. (2012). Третосложниот и дистинктивниот акцент во турските говори од Охридско-Преспанскиот регион Годишен зборник, 3ж, 175-181. ISSN 1857-7059., Штип.
- Ahmed, O. (2012, 22-28 Eylül). Pulevski'nin sözlüklerinden hareketle XIX. yüzyıl Makedonya Türkçesinin bazı ses özellikleri. *VII. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri* (s. 1-11). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ahmed, O. (2014). Makedonya Türk ağzlarında şimdiki ve geniş zamanın bugünkü morfolojik durumu. *İdil: Sanat ve Dil Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 3(14), 1-31. <http://dx.doi.org/10.7816/idil>
- Ahmed, O. (2014). Üsküp Türk ağzında kip ekleri. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 1-36. <https://doi.org/10.12992/TURUK138>
- Ahmed, O. (2018). Makedonya Türk ağzları: geçmişi ve bugünkü durumu. *Ulakbilge*, 6(29), 1463-1482. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-06-29-09>
- Ahmed, O. (2021, 20-21 Mayıs). *Kuzey Makedonya Türk ağzlarında ek-fiil*. Akğün, A., İğci, A., & Karakuş, E. (Editörler), *I. Uluslararası Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. (s. 405-415). Ege Üniversitesi Yayınları.

- Akar, A. (2016). Sosyal bilimlerin veri kaynağı olarak ağızlar. *Gazi Akademik Bakış*, 10(19), 169-182. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/313697>
- Akca, H. (2012). *Ankara ili ağızları (inceleme-metinler-dizin)*. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Akca, H. (2012). Eski Anadolu Türkçesinde kelime başı t- / d- meselesi. *Türkbilig*, (34), 7-24.
- Ali, S. (2000). Турскиот говор во Радовиш и радовишко [Необјавена докторска дисертација]. Универзитет Свети Кирил и Методиј, Филолошки факултет "Блаже Конески".
- Alkaya, E. (2008). Sibiryta Tatar Türkçesindeki uzun ünlüler üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3(4), 19-42.
- Altuğ, Y. (1991). Balkanlardan anayurda yapılan göçler. *Belleten*, 55(212), 109-120.
- Aydın, M. (2002). *Aybastı ağızı (İnceleme-metin-sözlük)*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aydın, N. (2015). Bir folklor gönüllüsü Ahmet Şükrü Esen ve defterlerindeki Mmniler. *SÜTAD*, 38, 213-226.
- Banguoğlu, T. (1959). *Türk grameri, ses bilgisi*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baytal, Y. (2018). Balkanlar'dan anayurda yapılan göçler ve Türkiye açısından sonuçları (1912-1925). *Journal of Turkish Studies*. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12800>
- Boev, E. (1972). *Bulgaristan-Türk ağızlarında içses konson benzeşmesi*. Bilimsel Bildiriler Kitabı içinde (ss. 215-228). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Boz, E. (2003). Makedonya ve Kosova Türk atasözleri ve deyimlerinde ünlü olayları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 1-12. <http://hdl.handle.net/11630/3089>
- Bozkurt, M. F. (1977). Kabil Avşar ağızı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 25(1977), 205-261.
- Bozkurt, M. F. (1978). Kabil Avşar ağızı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten* 1977, 205-261.
- Bozkurt, M.F. (1981). Afganistan'da bir Türkmen ağızı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten* 1978-1979, 39-79.

- Brendemoen, B. (1987). *Trabzon ağızlarındaki zaman kipleri üzerine bir not. Beşinci Milletlerarası Türkoloji Kongresi, Cilt 2.* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul Türkiye.
- Buluç, S. (1972). Mendeli (Irak) ağızının özellikleri. *Bilimsel Bildiriler 1972*, TDK Yayınları, Ankara., s. 181-183.
- Buran, A. (1996). *Anadolu ağızlarında isim çekim (hâl) ekleri.* Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Buran, A. (2006). Çağdaş Türk yazı dillerinde ve Türkiye Türkçesi ağızlarında ikincil uzun ünlüler. *II. Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat Ve Edebiyat Bilgi Şöleni*, Erciyes Üniversitesi, 10-12 Nisan 2006, Kayseri.
- Caferoğlu, A. (1988). Anadolu ağızlarındaki metathese gelişmesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı -Belleten 1955*, 1-7.
- Çalışkan, N. (2018). Ağız atlasları. *Ağız atlası kılavuz kitabı (Türkiye Türkçesi ağız atlasına hazırlık)* (s.13-77) içinde. Akçağ Yayınları.
- Dallı, H. (1991). *Kuzeydoğu Bulgaristan Türk ağızları üzerine araştırmalar*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Demir N, & Yılmaz, E. (2016). *Türk dili el kitabı.* Grafiker Yayınları.
- Demir, N. (2013). *Ankara örneğinde ağızların belgelenmesi (inceleme-metinler-sözlük).* Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Destanov, E. (2022). Doğu Makedonya yörük halk kültüründe hıdırellez kutlama geleneği. *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 4(1), 47-65. <http://dx.doi.org/10.47139/baltded.1052170>
- Dikici, A. (2013). Makedonya'da Torbeşler. Gökdağ, B. A., & Karatay, O. (Ed.), *Balkanlar el kitabı* (2. cilt, 334-334) içinde. Akçağ Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (1983). *Kars ili ağızları.* Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Erdem, M. D. (2001). *Asarcık ağızı* [Yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Erdem, M. D. (2008). Anadolu ağızlarında görülen birincil ünlü uzunlukları üzerine. *Journal of Turkish Studies*, 3(3), 502-562. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.350>
- Erdem, M. D., & Bölük, R. (2012). *Antalya ve yöresi ağızları (Giriş-inceleme-metinler).* Gazi Kitabevi.
- Erdem, M. D., & Dağdelen, G. (2012). *Karabük ve yöresi ağızları.* Karabük Valiliği Yayınları.

- Erdem, M. D., & Gül, M. (2006). Kapalı e (è) sesi bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu ağızları ilişkisi. *Karadeniz Araştırmaları*, 11(11), 111-148.
- Erdem, M. D., & Kiriş, E. (2011). *Kahramanmaraş ve yöresi ağızları*. Kahramanmaraş İl Özel İdaresi.
- Erdem, M. D., & Öztürk, E. S. (2023). Amasya ve yöresi ağızları. (Bölük, R., Ed.) ASOS Yayınları.
- Eren, H. (1953). Türk dillerinde metathése. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1953*, 161-180.
- Ergin, M. (2003). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Friedman, V. A. (2002). Makedonya ve civar bölgelerde Balkan Türkçesi. *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 20, 455-463. Yeni Türkiye Yayınları.
- Gemalmaz, E. (1978). *Erzurum ili ağızları (Cilt 1)*. Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Gemalmaz, E. (1995). Türkçenin morfo-sentaktik yapısının fonolojisine etkileri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 40(1992), 169-173.
- Gjorgiev, D. (2020). *Osmanlı mirası Makedon Torbeşleri: Batı tarihi ikilemler ve çağdaş uyumsuzluklar üzerine*. International Balkan Congress, 301-306.
- Gülensoy, T. (1987). Rumeli Ağızlarının ses bilgisi üzerine bir deneme. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 32(1984), 87-147.
- Gülseren, C. (2000). *Malatya ili ağızları*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülsevin, G. (2009). Rumeli Türkçesi çerçevesinde Türk ve Balkan dillerinin etkileşimi. *Journal of Turkish Studies*, 4(8), 48-64. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.937>
- Günay, T. (1978). *Rize ili ağızları*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Günşen, A. (2010). Rumeli zğızlarının söz dizimi üzerine-I (Makedonya ve Kosova Türk ağızları örneği). *Journal of Turkish Studies*, 5(1), 462-494. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.1267>
- Günşen, A. (2012). Balkan Türk ağızlarının tasnifleri üzerine bir değerlendirme. *Journal of Turkish Studies*, 7(4-I), 111-129. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.4206>
- Günşen, A. (2013). Bir Balkan topluluğu olarak Pomaklar ve kimlik algılamalarında Türklük bulguları. *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 35-54.

- Günşen, A. (2013). Bir Balkan topluluğu olarak Pomaklar ve kimlik algılamalarında Türklük bulguları. *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 35-54.
- Hamzaoğlu, Y. (2010). *Balkan Türklüğü (Makedonya, Bulgaristan, Slovenya)*. Logos A Yayınları.
- Hasan, H. (1983). Kalkandelen Türk ağızı. *Sesler: Aylık Toplumsal Sanat Dergisi*, 173(7), 103-131.
- Hasan, H. (1997). *Makedonya ve Kosova Türklerince kullanılan atasözleri ve deyimler*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hazai, G. (1960). Rumeli ağızlarının tarihi üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 8, 205-211.
- Hazai, G. (1964). Rumeli ağızları tarihinin iki kaynağı üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 11, 117-120.
- İbrahim, N. (2012). Makedonya - Valandova yöresi Türk ağızında uzun ve kısa ünlüler. *Hikmet*, 48-65.
- İbrahimsoylu, İ. (2018). *Makedonya kızılalma-karaman yörükleri ağızı (İnceleme-metinler-sözlük)* [Yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.
- İğci, A. (2011). Balkan ağızlarında farklı bir fiil çatısı. *Journal of Turkish Studies*, 6(1), 1293-1301. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.1997>
- İğci, A. (2018). Batı Rumeli ağızlarının sınıflandırılması için görüşler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 18(2), 523-534. <https://doi.org/10.32449/egetdid.466399>
- İnbaşı, M. (2013). Balkanlarda Osmanlılar: fetih iskân. Gökdağ, B. A., & Karatay, O. (Ed.), *Balkanlar el kitabı* (1. cilt, 284-295) içinde. Akçağ Yayınları.
- Karahan, L. (1999). Yükleme ve ilgi hâli ekleri üzerine bazı düşünceler. 3. *Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996* içinde (ss. 605-611). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Koç, R. (2023). Kuzey Makedonya Kalkandelen ağızının ses özellikleri. *Temel Eğitim Dergisi*, 18(4), 41-48. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.18.4>
- Koç, R., Baki, S., & Çitkuşev, D. (2023). Kuzey Makedonya İştîp ağızında kullanılan türkizmalar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(2), 578-591. <https://doi.org/10.7884/teke.1312763>

- Korkmaz, Z. (1976). Anadolu ağızları üzerindeki araştırmaların bugünkü durumu ve karşılaştığı sorunlar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 23(24), 143-172.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1994a). *Nevşehir yöresi ve ağızları*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1994b). *Güney-Batı Anadolu ağızları ses bilgisi (fonetik)*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1995). Batı Anadolu ağızlarında aslı ünlü uzunlukları hakkında. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. II, 123-127. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2010). Anadolu ve Rumeli ağızlarının dayandığı temeller. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 55(2007), 87-110. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/722072>
- Korkmaz, Z. (2017). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mollova, M. (1999). Balkanlardaki Türk ağızlarının tasnifi. *Türk Dil Araştırmalar Yıllığı - Belleten*, 44(1996), 167-176.
- Muhaceri, N., & Şare, Y. (2017). Makedonya Türkleri tarafından söylenen aşk ve ayrılık konulu türküler üzerine bir inceleme. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(9), 347-356.
- Nuredini, M. (2007). *Makedonya'daki müslümanlarda doğum, evlenme ve ölüm ile ilgili inanışlar ve uygulamalar* [Doktora tezi], Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Olçay, S. (1995). *Erzurum ağızı*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ödemiş, Z. (2023). Kuzey Makedonya'da Türk varlığı ve günümüz varlık mücadelesine kısa bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 12(1), 443-472.
- Özdemiş, Z. (2023). Kuzey Makedonya'da Türk varlığı ve günümüz varlık mücadelesine kısa bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 12(1), 443-472.
- Özey, R. (2013). Balkanların coğrafı yapısı, B. A., & Karatay, O. (Ed.), *Balkanlar el kitabı* (1. cilt, 25-46) içinde. Akçağ Yayınları.
- Sağır, M. (1997). Anadolu ağızlarında ünlüler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 43(1995), 377-390.

- Sağır, M. (1997). Anadolu ağızlarında ünsüzler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 43(1995), 391-409.
- Sancaktar, C. (2011). Balkanlar'da Osmanlı hâkimiyeti ve siyasi mirası. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 27-47. <https://doi.org/10.18354/esam.81743>
- Savitska, I., Gerazov, B., Labroska, V., Tihnerska, A., & Travinska, A. (2021). *Фонетика и Фонологија на македонскиот стандарден јазик: Супrasegmentална Фонетика и Фонологија*. Македонска академија на науките и уметностите.
- Selen, N. (1973). *Entonasyon analizleri*. Ankara Üniversitesi Yayınevi.
- Silahşör, E. (2016). Amasya merkez ağzı'nın ses bilgisi özellikleri. *Diyalektolog- Ağız Araştırmaları Dergisi*, (1), 47-84.
- State Statistical Office of the Republic of North Macedonia. (s. y.). https://www.stat.gov.mk/OblastOpsto_en.aspx?id=3
- Tabaklar, Ö. (1996). Türkmen Türkçesi'nde ünlülerin uzun okunmasını gerektiren durumlar ve eklerdeki uzun ünlüler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten* 1994, 145-155.
- Tekin, T. (1975). *Ana Türkçede aslı uzunluklar*. Simurg Yayınları.
- Timurtaş, F. K. (1977). *Eski Türkiye Türkçesi*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tosun, İ. (2016). *Ardahan ili ağızlarının ses ve şekil özellikleri*. Payda Yayıncılık.
- Tosun, İ. (2022). *Doğu Anadolu halk ağızlarının ortak dil özellikleri*. Duvar Yayınları.
- Tufan, Ş. (2001). *On word order in Gostivar Turkish* [Master's thesis], Boğaziçi University.
- Tufan, Ş. (2007). *Language convergence in Gostivar Turkish (Macedonia)* [Unpublished master's thesis]. The University of Manchester.
- Turan, Z. (2014). Geçmişten günümüze Makedonya Türklerinin evlenme düğün gelenekleri. *NWSA-Fine Arts*, 9(4), 181-191. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.4.D0159>
- Uca, A. (2007). Türk toplumunda hıdrellez-II. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(35), 251-284.
- Uğurlu, S. (2015). Makedonya-Valondova hıdrellez âdetlerinden “Yeşillenme”, “Kısmet Kapama” ve “Martufal Çekme” âdetleri.

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 3(5), 37-66.

- Ural, S. (2016). Tarihi perspektif ışığında Makedonya'da Türklerin günlük yaşamı. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1). <https://doi.org/10.18026/cbusos.90318>
- Yalçındağ, E. Y. (2022). *Üsküp merkez ve çevresi Türk ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)* [Doktora tezi], Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- Yılmaz, E. (2021). Pomakların dili üzerine bir inceleme. *Sosyal Ve Kültürel Araştırmalar Dergisi* (SKAD), 7(14), 95-106. <https://doi.org/10.25306/skad.896420>
- Yusuf, R. (2006). *Radoviç ve çevresi Türk ağzı (Ses bilgisi)* [Yüksek lisans tezi], Ankara Üniversitesi.
- Ибрахим, Н. (2007). Турскиот говор во Валандово [Необјавена докторска дисертација]. Универзитет Свети Кирил и Методиј, Филолошки факултет "Блаже Конески".
- Милевски, И. (Ed.). (2008). Физичка географија на Република Македонија Physical geography of the Republic of Macedonia. Учебник. Во: Географија на Република Македонија (стр. 1-34).

Nabizade Nazım
MİNİ MİNİ MEKTEPLİ
(İnceleme-Metin)

Yazar
Doç. Dr. Mehmet Burak ÇAKIN

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-68-3

Yazar

Doç. Dr. Mehmet Burak ÇAKIN

Editör

Dr. İhsan GÜZEL

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](https://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İçindekiler

ÖN SÖZ.....	7
GİRİŞ.....	9
TANZİMAT DÖNEMİ'NDE EĞİTİM	13
TANZİMAT DÖNEMİ EĞİTİM KURUMLARI	15
MODERN EĞİTİM KURUMLARI	17
TANZİMAT DÖNEMİNDE TÜRKÇE EĞİTİMİ.....	19
NABİZADE NAZIM	23
MİNİ MİNİ MEKTEPLİ	27
KİTABIN TRANSKRİPSİYONU	31
KİTAPTAKİ METİNLERİN İŞLEDİĞİ DEĞERLER	65
KİTAPTAKİ BİLİMSEL KONULAR	83
DİL VE ÜSLUP İLE İLGİLİ ÖGELER	85
METİNLERİN DİL AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	87
KİTAPTA YER ALAN EĞİTİM YÖNTEMLERİ	95
SONUÇ	101
KAYNAKÇA	103
KİTABIN ORJİNAL BASKISI	105

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Aksan, D. (1994). *Ana Dili*. Dil Dergisi/ Doğan Aksan Özel Sayısı, Ankara: Tömer Yay.
- Akyüz, Y. (2000). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Bilim, C. Y. (1984). *Tanzimat Devrinde Türk Eğitiminde Çağdaşlaşma (1839-1876)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Bilim, C. Y. (2002). *Türkiye'de Çağdaş Eğitim Tarihi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Enginün, İ. (2007). *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839 – 1923)*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Gençcan, M. (2006). *Tanzimat Dönemi Ahlak Öğretimi (1839-1876)* [Yüksek Lisans Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işıksalan, N. (1997). İdadilerde Türkçe-Edebiyat Öğretimi. *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 8(8).
https://doi.org/10.1501/OTAM_0000000141
- Kaplan, M. (2004). *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (1995). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınları.

- Kına, M. (2006). *Tanzimat Döneminde Çağdaşlaşma Hamlesi ve Öğretmen Yetiştirme Sistemi* [Yüksek Lisans Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kutlu, Ş. (1981). *Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Lekesiz, Ö. (1997). *Yeni Türk Edebiyatında Öykü*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Nabizade, N. (1303). Şairiyet. *Manzara dergisi*, 4, ss. 44 – 45.
- Önertay, O., & Parlatır, İ. (1977). *Tanzimat Sonrası Osmanlıca Metinler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sakaoğlu, N. (1991). *Osmanlı Eğitim Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Temizkan, M. (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Okuma Stratejilerinin Okuduğunu Anlama Üzerindeki Etkisi* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tuncer, H. (1994). *Tanzimat Edebiyatı*. İzmir: Akademi Kitabevi.
- Yücel, H. A. (1994). *Türkiye'de Ortaöğretim*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Koçer, H. A. (1974). *Türkiye'de Modern Eğitimin Doğusu*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Yaltkaya, M. S. (1940). *Tanzimattan Evvel ve Sonra Medreseler*. İstanbul: Maarif Matbaası,
- Ergin, O. (1977). *Türk Maârif Tarihi*. İstanbul: Maârif Maâtbası, İstanbul.
- Akyüz, Y. (2016). Osmanlı Döneminden Cumhuriyete Geçilirken Eğitim-Öğretim Alanında Yaşanan Dönüşümler. *Pegem Eğitim Ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 9-22.
- Kodaman B. (1991). *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

MÜSEYYEB – NÂME

(Kitâb-ı Sultân es-Seyyid Müseyyeb)

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM

Uzm. Derya KARATAŞ

Uzm. Gökçen KARAKOÇ ALTINTAŞ

Editör

Doç. Dr. Ramazan BÖLÜK

ASOS Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-67-6

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM

Uzm. Derya KARATAŞ

Uzm. Gökçen KARAKOÇ ALTINTAŞ

Editör

Doç. Dr. Ramazan BÖLÜK

Kapak

Emirhan KESKİN

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	vii
KISALTMA VE İŞARETLER	ix

GİRİŞ

MÜSEYYEB-NÂME	1
Müseyyeb-nâme'nin Yazarı ve Yazılış Tarihi	1
Müseyyeb-nâme'nin Konusu ve Önemi	3
Müseyyeb-nâme'nin Nüshaları	6
Müseyyeb-nâme Üzerine Yapılan Çalışmalar	8
Müseyyeb-nâme'nin Dili ve Üslubu.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL İNCELEMESİ.....	13
1.1. Yazılış Özellikleri	13
1.1.1. Ünlülerin Yazılışı	13
1.1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	17
1.1.2.1. /b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazılışı.....	17
1.1.2.2. /c/ ve /ç/ ünsüzlerinin yazılışı	17
1.1.2.3. /d/ ve /t/ ünsüzlerinin yazılışı.....	18
1.1.2.4. /g/ ve /k/ ünsüzlerinin yazılışı.....	18
1.1.2.5. /ñ/ ünsüzünün yazılışı.....	18
1.1.2.6. /s/ ünsüzünün yazılışı	19
1.1.2.7. /d/ ve /z/ ünsüzlerinin yazılışı	19
1.1.3. Şeddenin Yazılışı.....	19
1.1.4. Hemzenin Yazılışı	19
1.1.5. Bitişik Yazılan Kelimeler.....	20
1.1.6. Aynı Kelimenin Farklı Yazılışı	20
1.2. Ses Bilgisi.....	21
1.2.1. Ünlüler	21
1.2.1.1. Ünlü Değişmeleri.....	21
1.2.1.1.1. e>i, i>e değişimi.....	21
1.2.1.1.2. ı>u, i>ü değişimi	22
1.2.1.2. Ünlü Uyumu	23
1.2.1.2.1. Dil Uyumu	23
1.2.1.2.2. Dudak Uyumu.....	24
1.2.1.3. Ünlü Türemesi	30
1.2.1.4. Ünlü Düşmesi	30
1.2.1.5. Ünlü Birleşmesi	31
1.2.2. Ünsüzler	31
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	31
1.2.2.1.1. p>b değişmesi	31

1.2.2.1.2. ç>c değişmesi.....	32
1.2.2.1.3. k/k>g/ğ değişmesi	32
1.2.2.1.4. t>d değişmesi	33
1.2.2.1.5. b>p değişmesi	34
1.2.2.1.6. c>ç değişmesi.....	34
1.2.2.1.7. b>v değişmesi	34
1.2.2.1.8. b>y değişmesi	34
1.2.2.1.9. d>t değişmesi	35
1.2.2.1.10. d>y değişmesi	35
1.2.2.1.11. g/ğ >v değişmesi	35
1.2.2.1.12. k>ğ değişmesi	35
1.2.2.1.13. r>l değişmesi.....	35
1.2.2.1.14. v>f değişmesi.....	36
1.2.2.1.15. v>b değişmesi	36
1.2.2.1.16. s>ş değişmesi	36
1.2.2.2. Ünsüz Düşmesi.....	36
1.2.2.2.1. b/l/v düşmesi.....	36
1.2.2.2.2. g/ğ düşmesi.....	36
1.2.2.2.3. y düşmesi.....	37
1.2.2.3. Ünsüz Türemesi.....	37
1.2.2.3.1. y türemesi	37
1.2.2.3.2. n türemesi	37
1.2.2.3.3. l türemesi	38
1.2.2.3.4. h türemesi	38
1.2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi.....	38
1.2.2.5. Ünsüz Yer Değiştirmesi.....	38
1.2.2.6. Ünsüz Tekleşmesi.....	39
1.2.2.7. Hece Düşmesi.....	39
1.3. Sonuç.....	41

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN	43
2.1. Metin Neşrinde İzlenen Yöntem	43
2.2. Metin	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DİZİNLER.....	235
3.1. Dizinin Hazırlanmasında İzlenen Yöntem.....	235
3.2. Kelimeler ve Özel Adlar Dizini	236
3.2.1. Kelimeler Dizini.....	236
3.2.2. Özel Adlar Dizini	567
KAYNAKLAR	605

KAYNAKLAR

- Ağca, F. (2014). "Eski Uygur ve Eski Oğuz Türkçelerinde Yuvarlaklaşma Eğilimleri". **5. Uluslar Arası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu, Oğuzlar: Dilleri, Tarihleri ve Kültürleri**, 21-23 Mayıs, Hacettepe Üniversitesi: Ankara, 245-254.
- Akalın, Ş. H. (1996). "Saltuk-nâme'deki Ata Sözleri". **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. C. 4, S. 4, 55-69.
- Aksoy, Ö. A. (1993). **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**. (7. Baskı). İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- Albayrak, N. (1994). Ebû Müslîm Destanı. **TDV İslam Ansiklopedisi** (C. 195-196).
- Atalay, B. (1986). **Divanü Lûgat-it-Türk Dizini "Endeks"**. (2. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Banguoğlu, T. (1974). **Türkçenin Grameri**. (1. Baskı). İstanbul: Baha Matbaası.
- Bölük, R. (2023). **Muhtâr-nâme**. Elâzığ: Asos Yayınları.
- Burtakucin, Ş. P. (2019). **Dâstân-ı Müseyyeb Gazi (s. 131-269) Giriş İnceleme Metin Dizin**, Yüksek Lisans Tezi, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl.
- Çetin, İ. (1997). **Türk Edebiyatında Hz. Alî Cenknâmeleri**. (1. Baskı). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Demir, N. (2007). **Müseyyeb Gazi Destanı (Kerbela'nın İntikamı)**. (1. Baskı). Ankara: Hece Yayınları.
- Develi, H. (1995). **Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar**. (1. baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Develi, H. (2008). "Eski Türkiye Türkçesi Ağızlarının Sınıflandırılması". **Turkish Studies**, 3⁽³⁾ Spring, 212-230.
- Devellioğlu, F. (2012). **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**. (29. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, C. (2018). **Yeni Tarama Sözlüğü**. (4. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Duman, E. (2019). **Derviş Mahfî Muhtâr-nâme (İnceleme- Metin) (1a-31b. Varaklar Arası)**. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

- Duman, M. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri*. (1. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Eraslan, E. (1997). *Müseyip Gazi Kerbelâ'nın İntikamı*. (4. baskı). İstanbul: Can Yayınları.
- Erdem, M. D. (2006). "Ağızlıardan Etkilenme Derecelerine Göre Osmanlı ve Eski Anadolu Türkçesi Metinleri ve Bu Metinlere Kaynaklık Eden Ağızlar". *İlmî Araştırmalar*, S. 22, 83-110.
- Erdem, M. D. (2010). "Eski Türkiye Türkçesi Ağızları Üzerine". *Türk Dilleri Araştırmaları Dergisi*, S. 20, 113-118.
- Erdem, M. D. (2007). *Müseyyeb-Nâme*. (1. Baskı). Ankara: Hece Yayınları.
- Ergin, M. (2013). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Gülsevin, G. (2017). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. (4. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Gülsevin, G., Boz, E. (2013). *Eski Anadolu Türkçesi*. (3. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Hotamışlı Dağ, B. (2018). *İslamî Dönem Anadolu Türk Destanlarından Müseyyeb-nâme, Battal-nâme, Danişmend-nâme ve Saltık-nâme'nin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ünivesitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- İlhan, N. (2009). "Türkçede Ek+Kök / Kök+Ek Kaynaşmasıyla Ortaya Çıkan Ekler". *Turkish Studies*, Volume 4/8 Fall, 1535-1557.
- İnternet: <http://lugatim.com/> , Son Erişim Tarihi: 14.05.2020.
- İnternet: <https://sozluk.gov.tr/> , Son Erişim Tarihi: 14.05.2020.
- İnternet: <https://www.luggat.com/> , Son Erişim Tarihi: 14.05.2020.
- İnternet: https://www.isa-sari.com/osmanli-turkcesi-osmanlica-transkripsiyon-alfabesi/#google_vignette , Son Erişim Tarihi: 14.05.2020.
- Karahan, L. (2006). "Eski Anadolu Türkçesinin Kuruluşunda Yazı Dili-Ağız İlişkisi". *Turkish Studies Türkoloji Dergisi I*, S. 1, 9-18.
- Karahan, L. (1994). *Erzurumlu Darîr Kıssa-i Yûsuf (Yûsuf u Züleyha) (İnceleme-Metin-Dizin)*. Ankara: TDK Yayınları.

- Karakaya, H. (2014). *Danışmend Gazi ve Müseyyeb Gazi Destanları'nda Mitoloji ve Gerçeklik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Karakoç, G. (2020). *Müseyyeb-nâme (123a- 243b varakları arası) Dil İncelemesi-Metin-Dizin*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Karataş, D. (2020). *Müseyyeb-nâme (1b-123a varakları arası) Dil İncelemesi-Metin-Dizin*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karataş, D. (2020). "Müseyyeb-nâme ve Yeni Nüshaları". *Uluslararası Dede Korkut Bilgi Şöleni ve Deli Dönmez'e Ad Verme Çalıştayı Bildiriler Betiği*. (yay. haz. Uluç, G.-Şimşek, N. D.). İstanbul: Kutlu Yayınevi, 357-365.
- Kartallıoğlu, Y. (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kaya, D. (2021). *Kültürümüzde Dinî ve Cengî Hikâyeler*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Kocatürk, V. M. (1964). *Türk Edebiyatı Tarihi*. (2. Baskı). Ankara: Edebiyat Yayınevi.
- Kanar, M. (2018). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*. (2. Baskı). İstanbul: Say Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2010). "Oğuz Türkçesinin Tarihî Gelişme Süreçleri". *Turkish Studies*, Volume 5/1 Winter, 1-41.
- Korkmaz, Z. (2019). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. (6. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Köprülü, M. F. (1980). *Türk Edebiyatı Tarihi*. (2. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat A. Ş.
- Mélikoff, I. (2012). *Türk-İran Epik Geleneği İçinde Horasan Teberdarı Ebu Müslim*. Ankara: Elips Kitap.
- Özen, K. (1991). "Müseyyeb Gazi Destanı". *IV. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı ve Yunus Emre Semineri (Eskişehir 11-13 Mayıs 1989)*, 269-280.
- Özkan, M. (2009). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. (3. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Paçacıoğlu, B. (1998). "Müseyyeb-Nâme ve Dil İncelemesi". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 6, 149-172.

- Paçacıoğlu, B. (1997). "Müseyyeb Gazi Destanında Gerçek Dışı Unsurlar" *1. Halkbilim Bilgi Şöleni Bildirileri Balıkesir (2-4 Haziran 1997)*, Ankara, 57-74.
- Paçacıoğlu, B. (2016). *VIII.-XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Sami, Ş. (2015). *Kâmus-ı Türkî*. (1. Baskı). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Semerci Elmas, N. (2019). *Dâstân-ı Müseyyeb Gazi (s. 2-130) Giriş İnceleme Metin Dizin*, Yüksek Lisans Tezi, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl.
- Şahin, H. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi*. (3. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Timurtaş, F. K. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi*. (2. Baskı). İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Tulum, M. (2000). *Tarihî Metin Çalışmalarında Usul Menâkıbu'l Kudsiyye Üzerinde Bir Deneme*. (1. Baskı). İstanbul: Deniz Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*. (10. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-VIII*. (3. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Yazım Kılavuzu*. (26. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü I-VIII*. (3. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Yazar, S. (2011). *Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, H. D. (1994). Ebû Müslim-i Horasânî. *TDV İslam Ansiklopedisi*. (C. 10, 197-199).
- Yılmaz, M. (2016). "İslâmî Türk Destanlarında Rüyaların İşlevleri ve Ebâ Müslim-Nâme". *IV. Kazan Uluslararası Halk Kültürü Sempozyumu* (ed. Özkul Çobanoğlu vd.) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türk Halkbilimi Bölümü Yayınları. 644-670.
- Yiğit, İ. (2012). Tevvâbîn. *TDV İslam Ansiklopedisi*. (C. 41, 49-50).
- Zülfe, Ö. (2015). "Osmanlı Şiirinde Tîğ-ı Gamgam Tabiri". *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. C. II, S. I, 1-8.

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-69-0

Yayın Tarihi: Aralık 2024

NİYET: Kavram, İletişim ve Gerçeklik

Yazar: Esra Demirci

Editör: Mustafa Günerigök

Dizgi-Tasarım

Griffin

Redaksiyon

Asos Yayınları

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

NİYET

Kavram, İletişim ve Gerçeklik

ESRA DEMİRCİ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	11
GİRİŞ.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

1. NİYET KAVRAMININ KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLİŞKİLİ OLDUĞU DİSİPLİNLER.....	19
1.1. Niyetin Kavramsal Analizi ve Disiplinler Arası Terimlerle İlişkisi.....	19
1.1.1. Niyetin Kavramsal Analizi.....	20
1.2. Niyetin Mantık ve Anlam İlişkisi.....	25
1.2.1. Mantık.....	26
1.2.2. Niyetin Anlam Çerçevesinde Temellendirilmesi.....	29
1.2.3. Hermenötik Düşünce Geleneğinin Niyet İle İlişkilendirilmesi.....	31
1.2.4. Göstergibilim Çerçevesinde Niyetin Yorumlanması...35	
1.2.5. Niyetin Dil Bilim Çerçevesinde Anlamlandırılması...38	
1.2.5.1. Grice'in Dil Bilimsel Niyet Yorumu.....	38
1.3. Niyetin Felsefeye Etkisi.....	40
1.3.1. Fenomenolojik Yaklaşım, Niyet ve Yönelimsellik İlişkisi.....	41
1.3.2. Brentano'nun Yönelimsellik Görüşü.....	44
1.3.3. Husserl'in Fenomenolojik Yaklaşımı ve Yönelimsellik...48	

1.3.4. Niyetin Bilinç ile İlişkisi.....	52
1.3.4.1. Bilinç Felsefesi.....	56
1.3.4.2. John Searle'ün Bilinç Felsefesi Görüşüne Göre Niyet ve Niyetlilik İlişkisi.....	57
1.3.4.3. John Searle'ye Göre Yapay Zekâ ve Niyetlilik İlişkisi.....	63
1.4. Teolojik Açıdan Niyetin Çerçeveselendirilmesi.....	65
1.4.1. Ahlakî Temellendirme ve Niyetini İlişkisi.....	66
1.4.1.1. Gazali'nin Ahlak Yaklaşımı Yönüyle Niyet Anlayışı.....	69
1.4.1.2. Kant'ın Ahlak Anlayışı Yönüyle Niyet Anlayışı...70	
1.4.2. Yeni Çağ (New Age) Dinlerinde Niyet.....	73

İKİNCİ BÖLÜM

2. KİŞİLERARASI İLETİŞİM SÜREÇLERİNDE NİYET KAVRAMI...77	
2.1. İletişim ve Niyet İlişkisi.....	77
2.1.1. Sözlü İletişim ve Niyet İlişkisi.....	81
2.1.2. Sözsüz İletişim ve Niyet İlişkisi.....	81
2.2. Kişilerarası İletişim ve Niyet İlişkisi.....	83
2.2.1. Kişilerarası İletişim Süreçlerinde Niyetin Temellendirilmesi.....	86
2.3. Kişilerarası İletişimi Etkileyen Faktörler.....	89
2.3.1. Kişilerarası İletişimde Kültürel Etmenler ve Niyet İlişkisi.....	90
2.3.1.1. Kültürel Bağlamda Niyet Yorumu.....	92
2.3.2. Kişilerarası İletişimde Algı ve Niyet İlişkisi	94
2.3.3. Algı.....	95
2.3.3.1. Atıf Kuramı	100
2.3.3.2. Sosyal Algı: İzlenim Oluşturma.....	101
2.3.4. Kişilerarası İletişimde Kişilik ve Niyet İlişkisi.....	103
2.3.5. Kişilerarası İletişimde Benlik ve Niyet İlişkisi.....	104
2.3.6. Kişilerarası İletişimde Tutum ve Niyet İlişkisi.....	111
2.3.7. Kişilerarası İletişimde Duygu ve Niyet İlişkisi.....	114
2.3.8. Kişilerarası İletişimde Planlanmış Davranış Teorisi ile Niyet İlişkisi.....	117

2.4. Kişilerarası İletişim Engellerinde Niyetin Rolü.....	120
2.4.1. Niyet Okuyuculuğu.....	122
2.4.2. Hale ve Horn Etkisi.....	125

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KİŞİLERARASI İLETİŞİM SÜREÇLERİNDE NİYET KAVRAMININ ETKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	129
3.1. Araştırmanın Amacı.....	129
3.2. Araştırmanın Önemi.....	130
3.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	131
3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	131
3.5. Araştırma Sorularının Belirlenmesi.....	134
3.5.1. Katılımcı Grubunun Belirlenmesi ve Örneklem.....	136
3.6. Araştırma Bulguları.....	138
3.1.6. Birinci Delphi Turu Kapsamında Elde Edilen Bulgular.....	139
3.6.1.1. Kavramsal Çerçeve Boyutuna Yönelik Bulgular.....	140
3.6.1.2. Disiplinler Arası İlişki Boyutuna Yönelik Bulgular.....	147
3.6.1.3. Kültürel Etmenler Boyutuna Yönelik Bulgular.....	152
3.6.1.4. İletişim Boyutuna Yönelik Bulgular.....	156
3.6.1.5. Kişilerarası İletişim Boyutuna Yönelik Bulgular.....	173
3.6.1.6. Kişilerarası İletişim Engeli Boyutuna Yönelik Bulgular.....	189
3.7. İkinci Delphi Turu Kapsamında Elde Edilen Bulgular.....	199
3.7.1. İkinci Delphi Turu Kapsamında Kavramsal Çerçeve Boyutuna Yönelik Bulgular.....	199
3.7.2. İkinci Delphi Turu Kapsamında Disiplinler Arası İlişki Boyutuna Yönelik Bulgular.....	201
3.7.3. İkinci Delphi Turu Kapsamında Kültürel Etmenler Boyutuna Yönelik Bulgular.....	202
3.7.4. İkinci Delphi Turu Kapsamında İletişim Boyutuna Yönelik Bulgular.....	204

3.7.5. İkinci Delphi Turu Kapsamında Kişilerarası İletişim Boyutuna Yönelik Bulgular.....	206
3.7.6. İkinci Delphi Turu Kapsamında Kişilerarası İletişim Engeli Boyutuna Yönelik Bulgular.....	207
3.8. Araştırma Bulgularının Sonucu ve Kişilerarası İletişim Süreçlerinde Niyetin Kavramsal Aşama Modeli Önerisi....	209
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	219
KAYNAKÇA.....	227

KAYNAKÇA

- Abraham, C., ve Sheeran, P. (2003), "Acting on intentions: The role of anticipated regret". *British Journal of Social Psychology*, Vol. 42, 495– 511.
- Ajzen, I., Fishbein, M., (1977), "Attitude-Behaviour Relations: A Theoretical Analysis and Review of Empirical Research", *Psychological Bulletin*, 84, 888-918
- Ajzen, I. (1991), "The Theory of Planned Behaviour", *Organisational Behaviour and Human Decision Processes*, Vol: 50, No: 2, 179-211.
- Ajzen, I. (2006), "Constructing a TpB Questionnaire: Conceptual and Methodological Considerations", <http://www.people.umass.edu/aizen/pdf/tpb.measurement.pdf>, (Erişim Tarihi:12.03.2023).
- Aksan, D. (1990). Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim 1. Ankara: TDK Basımevi.
- Araksusi, M.H.H ve Molla Osman, H (1982). *İbn Sînâ ve'n-nefsü'l-insaniyye*, 2. bs., Beyrut: Müessesetü'r-Risâle.
- Atabay, N. (1981). Sevgi Özel, Ayfer Çam, Türkiye Türkçesinin Sözdizimi, TDK, Ankara, s.109.
- Aycan, Z. ve Cemalciler, Z. (2018). *Dünden bugüne insan ve insanlar*, Evrim Yayınları. İstanbul.

- Aydınlı, Y. (1986). *Fârâbî'de Tanrı-İnsan İlişkisi*, İstanbul: İz, 2000.
- Ayhan, Halis, Eğitime Giriş ve İslâmiyet'in Eğitime Getirdiği Değerler, İstanbul: Damla.
- Baba, C. (2018), Retoriğin İkna Gücü, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Bacher, J. ve Horwarth, I. (2011). Einführung in die Qualitative Sozialforschung Teil 1. Johannes Kepler Universität Linz.
- Baker, R. K., & White, K. M. (2010). Predicting adolescents' use of social networking sites from an extended theory of planned behaviour perspective. *Computers in Human Behavior*, 26(6), 1591–1597. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.06.006>.
- Banchetti-Robino, Marina Paola. "Ibn Sina and Husserl on Intention and Intentionality", *Philosophy East and West*, Volume 54, Number 1, January 2004, pp. 71-82 (Article), Published by University of Hawai'i Press DOI: 10.1353/pew.2003.0049
- Banguoğlu, T. (1986). Türkçenin Grameri, TDK, Ankara, 2. Baskı, s.523-546.
- Barker, Eileen. *New Religious Movements: A Practical Introduction*. London: HMSO, 1989
- Barnes J. (1995), *Rhetoric and Poetics*, The Cambridge Companion to Aristotle, Cambridge University Press. Cambridge, ss. 259-287.
- Barthold, L.S. (2010), *Gadamer's Dialectical Hermeneutics*, Lanham, MD: Lexington.
- Barry L. Reece, Rhonda B. (1990) "Human Relations: Principles and Practices", Houghton Mifflin Company.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). *The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation*. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>.

- Betti, E. (2021 [1962]), *Hermeneutics as a General Methodology of the Sciences of Spirit*, Abingdon: Routledge.
- Bilge, Ü. (2020). *Metafor ve Sembol Bağlamında Dil ve Anlam: Paul Ricoeur'ün Hermenötik Projesi*.
- Bilgegil, Kaya (1984). *Türkçe Dilbilgisi*, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.73.
- Bingöl, A. "İletişim Bağlamında Anlam ve Dil", 2/46, Ankara: Felsefe Dünyası Dergisi, 2007.
- Bourse, M., Yücel, H. (2012), *İletişim Bilimlerinin Serüveni*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Boyd, Robert and Peter J. Richerson, 1985, *Culture and the Evolutionary Process*, Chicago: University of Chicago Press.
- Bozkurt, F. (1995). *Türkiye Türkçesi*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995, s.324.
- Brentano, F. (1924). *Psychologie vom empirischen Standpunkt*, Vol. I, ed. Oskar Kraus, Verlag von Felix Meiner, Leipzig.
- Brentano, F. (1925). *Psychologie vom empirischen Standpunkt*, Vol. II, ed. Oskar Kraus, Leipzig: Verlag von Felix Meiner.
- Breton D.L. (2018), *Yüz üzerine antropolojik bir deneme*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Brentano, F. (1995). *Psychology from Empirical Stanpoint*, tr. Antos C. Rancurello, D. B. Terrell, Linda L. McAlister, ed. Linda L. McAlister, Intetnational Library of Philosophy, London & New York: Routledge
- Brun, J. P. (2010). *Missing pieces: 7 ways to improve employee well-being and organizational effectiveness*. New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Buck, Ross & Vanlear, C. Arthur (2002). "Verbal and Nonverbal Communication: Distunguishing Symbolic, Spontaneous

- and *Pseudo-Spontaneous Nonverbal Behaviour*”, Journal of Artificial Intelligence Research, https://www.researchgate.net/publication/227603543_Verbal_and_Nonverbal_Communication_Distinguishing_Symbolic_Spontaneous_and_PseudoSpontaneous_Nonverbal_Behavior, E. T.05.04.2022.
- Camacho-Collados, J. ve Pilehvar, MT (2018). ”*From Word to Sense Embeddings: A Survey on Vector Representations of Meaning*” J. Artif. Araş., 63 , 743-788.
- Can, B. (1993). *İkna Edici İletişimde Duygu ve Mantık Kullanımı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi.
- Caputo, John, Hazel, Harry C. & McMahan, Collen (1994). ”*Nonverbal Communication*”, Human Communication, Ed: Mark L. Knapp, Gerald R. Miller, California: Sage Publications.
- Cavalli-Sforza, L. L. and Marcus W. Feldman, 1981, *Cultural Transmission and Evolution: A Quantitative Approach*, (Monographs in Population Biology 16), Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Cevizci, A. (2000). *Felsefe Sözlüğü*, (Birinci Basım). İstanbul: Ekin Yayınları.
- Cevizci, A. (2001), *Etiğe Giriş*, Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Charles K. Turner (2017), ”*Hypothesis And Theory*”, article Front. Psychol., 07 February 2017
- Chisholm, R. M. (1967). ”*Brentano on Descriptive Psychology and the Intentional*”, Phenomenology and Existentialism, eds. Edward N. Lee & Maurice Mandelbaum, pp. 1-23, Baltimore: Johns Hopkins Press.
- Crano, W. D. & Prislın, R. (2006) *Attitudes and persuasion*. Annual review of psychology, 57, 345-374.

- Crites, S. L., Jr., Fabrigar, L.R. ve Petty, R. E. (1994), Measuring the affective and cognitive properties of attitudes: Conceptual and methodological issues, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20.
- Cohen, J. & Hanno, D. M. (1993). *An analysis of underlying constructs affecting the choice of accounting as a major*. *Issues in Accounting, Education*, Vol: 8, No: 2, 219-238.
- Coltman, R. (2002), *The Beginning of Knowledge*, trans. by Rod Coltman, New York: Continuum.
- Cüceloğlu, Doğan (2021). *Başkalarının Niyetini Belirleyebilir Mi yiz?*, (Tv yayını, deşifre edilerek yazılmıştır), <https://www.instagram.com/tv/CZSBOheAfAo/?igshid=MzRlODBiNWFlZA==> E. T. 3.21.2021.
- Cüceloğlu, Doğan (2022). *İletişim Donanımları*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çağırıcı, Mustafa. (1989), “Ahlak”, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahlak#1> (05.06.2023).
- Çağlar (2014) “Yönelimsellik ve Bilinç” Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi Uludağ University Faculty of Arts and Sciences Journal of Philosophy Sayı 22 / Issue 22 | Bahar 2014 / Spring 2014 ISSN: 1303-4251
- Çakır, M. (2014). *Görsel Kültür ve Küresel Kitle Kültürü*, Ütopya: Ankara.
- Çapak, İ. (2015), *Ana Hatlarıyla Mantık*, Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Çüçen, A. (2004), *Klasik Mantık*, Asa Kitabevi, Bursa.
- Dalkey N ve Helmer O. (1962), “An Experimental Application of the Delphi Method to the Use of Experts” The RAND Corporation, Santa Monica.
- Davey, Nicholas, 2013, *Unfinished Worlds: Hermeneutics, Aesthetics and Gadamer*, Edinburgh: Edinburgh University Press.

- David H. “İnsan Doğası Üzerine Bir İncelemenin Özeti”, çev. Ece Aydoğdu-Uğur Erken, Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları Dergisi, 10, 2006, İstanbul, s. 197.
- David H., İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme, çev. Ergün Bayhan, BilgeSu Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 17.
- Delbecq, A.L., Van de Ven, A.H. and Gustafson, D.H. (1975) Group Techniques for Program Planning: A Guide to Nominal Group and Delphi Processes. Scott, Foresman Glenview.
- Deniz, G. (2010). *İnsan Hürriyetinin Metafizik Temelleri*, İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Dirâz, M. A. (2004). *Kur'an Ahlâkı*, çev. Emrullah Yüksel, Ünver Günay, 3. bs., İstanbul: İz, s. 286.
- Dizdaroğlu, Hikmet (1976). *Tümcebilgisi*, TDK, Ankara, s.187.
- Dodurgalı, A., “Nefs ve Eğitimi”, Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, Sayı: 5, İstanbul 1998, s. 80-81.
- Dönmez, İ. K. (2007). “Niyet”, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/niyet> E. T. 29.10.2019.
- Duman, M. A., (2015), *Platon'un Retorik Anlayışı*, Litera Yayıncılık, İstanbul.
- Durusoy, A. (1993). *İbn Sînâ Felsefesinde İnsan ve Âlemdeki Yeri*, İstanbul: İFAV.
- Cihan, A. K. (1998), *İbn Sînâ ve Gazzâlî'de Bilgi Problemi*, İstanbul:İnsan Yayınları.
- Edelman, G. M., & Tononi, G. (2019). *Bilincin evreni: Maddenin hayale dönüşümü* (A. Subaşı, Çev.). İstanbul: Küre Yayınları. (Orijinal eser 2000 yılında yayımlanmıştır).
- Eisenberg, E. M. (2010). *Organizational communication: Balancing creativity and constraint*. New York, NY: Saint Martin's.

- El Gazzâli, Hücetü'l İslam Ebû Hamid Muhammed b. Muhammed b. Muhammed, İhyâ'ul ulûmi'd din, trc., Ali Arslan, Merve Yayınları, İstanbul, 1992, IV, 761.
- Elgünler, T.Ç. & Fener, T.Ç. (2011). İletişimin kalitesini etkileyen engeller ve bu engellerin giderilmesi. *The Turkish Online Journal Of Design, Art And Communication – Tojdac*, 1(1). 35-39.
- Eren, E. (2010). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, (1. baskı), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Ergin, M. (1985). *Türk Dil Bilgisi*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 15. Baskı., s. 404.
- Eric M. (2002), *The Philosophy of Merleau-Ponty*, Montreal / Kingston, p. 290
- Erten, S. (2002), “*Planlanmış Davranış Teorisi ile Uygulamalı Öğretim Metodu*”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Vol: 19, No: 2, 217-233.
- Emiroğlu, İ. (2009), *Klasik Mantığa Giriş*, Elis Yayınları, Ankara.
- Fârâbi, *es-Siyâsetü'l-medeniyye*, nşr. Fevzi Mitri Neccâr, 2. bs., Beyrut: Dârü'l-Meşrik (Dar el-Machreq), 1993.
- Fârâbi, “*Bir Risale*”. Mecmu'un fi's-siyâse içinde, nşr. Fevaid Abdulmunim Ahmet, İskenderiye: Müessesatu Şebababu'l-Camiat'ul-İskenderiye, t.y.
- Fehr, E., Fischbacher, U., “Social Norms and Human Cooperation”, *Trends in Cognitive Sciences*, Vol. 8, No. 4, s. 185-190, 2004.
- Frey, D.; Stahiberg, D. ve Gollwitzer, P.M. (1993): “Hinstellung und Vcrhallcn: Die Thcorje dc.s Überlegten Handeins und die Theorie des geplanten Verhaltens”, in: İrcy, V). ve Irlc M Hrsg.): *Theorien der Soyalpsychologie*. Bern u.a. Fuhrer, U. (1995): “Sozialpsychologisch fundierter Theory.

- Ford, D. (2009). *Niçin İyi İnsanlar Kötü Şeyler Yaparlar*, Butik Yayınları, İstanbul.
- Gadamer, H. G. (1997), 'Reflections on my Philosophical Journey', trans. by Richard E. Palmer, in Hahn (ed.) 1997.
- Gadamer, H. G. (2001). *Hermeneutik, Ästhetik, Praktische Philosophie: Hans-Georg Gadamer im Gespräch*, ed. Carsten Dutt, Heidelberg: Universitätsverlag C. Winter, İngilizce çev.
- Gadamer, H. G. (2003). "Hermeneutik", *Hermeneutik Üzerine Yazılar* (iç.), Derleyen ve Çeviren: Doğan Özlem, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Ganellen, R. J., & Carver, C. S. (1985). Why does self-reference promote incidental encoding? *Journal of Experimental Social Psychology*, 21(3), 284–300. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(85\)90021-6](https://doi.org/10.1016/0022-1031(85)90021-6). E. T. 12.2.2022.
- Gazzâli, Tehâfütü'l-felâsife = *Filozofların Tutarsızlığı*, (eleştirmeli metin-çeviri), çev. Mahmut Kaya, Hüseyin Sarıoğlu, (İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014), s. 153;
- Gencan, Tahir Nejat (1966). *Dilbilgisi*, TDK, Ankara, s.81.
- Gerhardt, S. (2019), *Sevgi Neden Önemlidir*, YapıKredi Yayınları. İstanbul.
- Gill, M. J. & Swann, W. B. Jr. (2004) *On what is means to know someone: A matter of pragmatics*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86, 405-418.
- Goffman, E. (2014). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu* (B. Cezar, Trans.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Gökdağ, R. (2016), *Kişilerarası İletişim "insan ilişkilerinin psikolojik temelleri"*, Sınırsız Kitap, Ankara.
- Green, R. L. (2010). *The four dimensions of principal leadership: A framework for leading 21st century schools*. Boston, MA: Pearson.

- Greenwald, A. G., & Banaji, M. R. (1989). “*The self as a memory system: Powerful, but ordinary*”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(1), 41–54. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.1.41>. E. T. 3.4.2021.
- Grunig, L.A., Grunig, J.E., Vercic, D. (1998), “*Are the IABCs Excellent Principles Generic?*”, *Journal of Communications Management*, 2 (4), 335-356.
- Guiraud, P. (1984), *Anlambilim*, Çeviren: Prof. Dr. Berke Vardar, Ankara: Kuzey Yayınları.
- Günay, Ü. (2012). *Din Sosyolojisi*, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Gündüz, Muhammed Muhti. “Gazzâlî’ye Göre Niyet Eğitiminin Mahiyeti”. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 10/22 (Haziran 2019), 134-162. <https://doi.org/10.35415/sirnakifd.550776>.
- Gündüz, M. M. (2023). *Niyet Terbiyesi*. Bilgesina Yayınları.
- Güvenç, M. (2017). “*Kant’ın Niyeti Neydi?*”, (Ed. Y. Ö. Türker), *Dini ve Felsefi Düşünce*de Niyet’in içinde, İstanbul: Nobel Yayın, İLEM Kitaplığı, 245-266.
- Güner Koçak, P. & Akdağ, M. (2021). “*Kültür ve Halkla İlişkiler İlişkisi: Halkla İlişkiler Akademisyenlerinin Alana İlişkin Değerlendirmeleri*”, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9 (2), 725-755, DOI: 10.19145/e-gifder.917199.
- Gürüz, D., Temel Eğinli A., (2011). *Kişilerarası İletişim*, Nobel Yayınları, İstanbul.
- Hatipoğlu, Vecihe (1972). *Türkçenin Sözdizimi*, TDK, s.145.
- Hewstone, M., & Stroebe, W. (Eds.). (2001). *Introduction to social psychology: A European perspective* (3rd ed.). Blackwell Publishing.
- Hjelle, L. A., & Ziegler, D. J. (1992). *Personality theories: Basic assumptions, research, and applications* (3rd ed.). McGraw-Hill Book Company.

- Hovardaoglu, S. (1995). *Kişilerarası İlişkiler ve Davranış Bozuklukları*. Kriz Dergisi, 3 (1) , 0-0 . DOI: 10.1501/Kriz_0000000106
- Hargie, O. (2011). *Skilled interpersonal communication: Research, theory and practice* (5th ed.). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., (2004), *Cultures and Organizations: Software of the Mind*, New York: McGraw-Hill
- Hu, L. T., Bentler P. M., (1999), “*Cutoff Criteria for Fit Indices in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria versus Alternatives*”, *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1–55.
- Hsu, T. H., Wang, Y. S., Wen, S. C., (2006), “Using the Decomposed Theory of Planning Behavioural to Analyse Consumer Behavioural Intention Towards Mobile Text Message Coupons”, *Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing*, Vol.14, Number 4, July, 309-324.
- Huang, E. & Chuang, M. H. (2007). Extending the theory of planned behavior as a model to explain postmerger employee behavior of IS use. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 240–257.
- Huemer, Wolfgang, “Franz Brentano”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Bahar 2019 Sürümü), Edward N. Zalta (ed.), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/spr2019/entries/brentano/>> . E. T. 13.05. 2019.
- Husserl, E. (2017). *Fenomenoloji Üzerine Beş Ders*, Bilge Kitabevi, Ankara.
- Ibars, Z. (1987). *Kişiliğin Oluşmasındaki Kültürel Etmenler*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 31 (1-2), Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dtcfdergisi/issue/66752/1043759>

- İbn Sînâ, *İşaretler ve Tembihler*, çev. Muhittin Macit, Ali Durusoy ve Ekrem Demirli (İstanbul: Litera Yayıncılık, 2014).
- İbn Sina (1956) *Psychologie d'Ibn Sina (Avicenne) d'après son œuvre as-Sifa*, ed. et trJ Bakos, Editions de l'Académie Tchecoslovaque des Sciences, Prague.
- Jahoda G. (2012), "Critical Reflections on Some Recent Definitions of 'Culture'", *Culture & Psychology*, 18(3): 289–303. doi:10.1177/1354067X12446229
- Jung C.G. (2015). *Kişiliğin Gelişimi*, Pinhan Yayıncılık, İstanbul.
- Kutluer İ. ve Durusoy A. (2007), "*İbn Sinâ Felsefesinde İrade ve Fiil*", Uluslararası İstanbul Semineri Aristoteles, İbn Sinâ, İbn Rüşd ve Aquino'lu Thomas'da İnsan Fiilleri, (Torino: Istituto di Filosofia San Tomasso d'aquina).
- İmam Gazali, *Niyet ve İhlas*, Osmanlıca'dan Günümüz Türkçesine Çeviren: Osman Yolcuoğlu, Gelenek Yayıncılık, İstanbul 2017.
- İnceoğlu, M. (2011), *Tutum, Algı, İletişim*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Jacop, P. (2014), "Intentionality", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2014 Edition), ed. Edward N. Zalta, URL =<https://plato.stanford.edu/archives/win2014/entries/intentionality/>, E. T. 20. 01.2020
- Jacquette D. Brentano's concept of intentionality. In: Jacquette D, ed. *The Cambridge Companion to Brentano*. Cambridge Companions to Philosophy. Cambridge University Press; 2004:98-130.
- Jean-Dominique R. (1972), Approche rétrospective de la phénoménologie husserlienne, in: *Laval théologique et philosophique* 28 (1972), pp. 27–62, here p. 33

- Kartari, A. (2016). *Kültür, Farklılık ve İletişim-Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kant, I. (1984). "Aydınlanma Nedir? Sorusuna Yanıt". (Çev., Ed. N. Bozkurt). Seçilmiş Yazılar içinde. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kant, I. (1999). *Pratik Aklın Eleştirisi*. (Çev. Ğ. Kuçuradi, Ü. Gökberk ve F. Akatlı). Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Kant, I. (2002). *Ahlâk Metafiziğinin Temellendirilmesi*. (Çev. Ğ. Kuçuradi). Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Kaypakoğlu, S., "Toplumsallaşma Sürecinde Kitle İletişimi", *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı:5, Ocak 1994.
- Kennedy, H. P. (2004), "Enhancing Delphi Research: Methods and Results". *Journal of Advanced Nursing*, 45(5), 504-511.
- Keyton, J. (2010). *Case studies for organizational communication: Understanding communication processes*. New York, NY: Oxford University Press.
- Keyton, J. (2011). *Communication and organizational culture: A key to understanding work experience*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kirman, M. A., *Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi*. Ankara: Birleşik Yayınevi, 2010.
- Kılıçgedik, N., Arda, E., Bakan, S., Bakan, İ., Kemer B., *Sosyal Bilimler El Sözlüğü*, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- Klein, S. B., & Loftus, J. (1988). The nature of self-referent encoding: The contributions of elaborative and organizational processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(1), 5-11. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.55.1.5>.

- Kocagöz, E. & Dursun, Y. (2010). “Algılanan Davranışsal Kontrol, Ajzen’in Teorisinde Nasıl Konumlanır? Alternatif Model Analizleri” Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2010 (2), 139-152.
- Korkut-Owen, F. ve Bugay, A. (2014). “İletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması”, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (2), ss. 51- 64.
- Kotler, P. (2001). A framework for marketing management. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kovanlıkaya, A. (2018). Descartes ve Brentano: Ruhsal fenomenlerin tasnifi. *Kaygı: Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 31, 299-320.
- Köknel, Ö. (1997). İnsanı anlamak. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kress, J. (2006), “Aristotle’s Hermeneutics of Facticity: Heidegger’s Early Phenomenological Interpretation of Aristotle”, *Research in Phenomenology* (iç.), Vol. 36, Brill Academic Publishers, Leiden, s. 328–329
- Küçükbezirci, Yağmur (2013), *Kişilerarası İletişimde Edimbilimin Önemi*, Selçuk İletişim Dergisi, 29. Sayı, Konya.
- Lawrence F.G. (1981), Reason in the Age of Science, trans., Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Lenard, Patti Tamara and Peter Balint, 2020, “What Is (the Wrong of) Cultural Appropriation?”, *Ethnicities*, 20(2): 331–52. doi:10.1177/1468796819866498
- Li, H. Z. (1999). Communicating information in conversations: A cross-cultural comparison. *International Journal of Intercultural Relations* 23 (May), 387–409.

- Linge D. (2008), "Philosophical Hermeneutics" ed. and translation, Berkeley: University of California Press; 2nd revised edition published as "30th Anniversary Edition", 2008.
- Lu, C. S., K. H. Lai & T.C.E. Cheng. (2007), "Application of structural equation modeling to evaluate the intention of shippers to use Internet services in liner shipping" *European Journal of Operational Research* 180: 845-867.
- Lunenburg, F.C. (2010), *Communication: The Process, Barriers, and Improving Effectiveness*. Schooling, <http://www.nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Lunenburg,%20Fred%20C,%20Communication%20Schooling%20V1%20N1%202010.pdf>---E. T. 10.10.2022.
- Madon, S., Guyll, M., & Spoth, R. L. (2004). The self-fulfilling prophecy as an intrafamily dynamic. *Journal of Family Psychology* 18, 459–469.
- Malpas, J. and Gander H. (eds.2014), *The Routledge Companion to Hermeneutics*, London: Routledge.
- Malpas, J. ve Zabala S. (eds. 2010), *Consequences of Hermeneutics: Fifty Years After "Truth and Method"*, Evanston, Ill.: Northwestern University Press.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*. çev. Osman Akınhay – Derya Kömürcü. Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Mathieson, K. (1991). "Predicting user intentions: Comparing the technology acceptance model with the theory of planned behavior" *Information Systems Research* 2: 173–19.
- Matthews, L. J., & G. M. Crow (2010). *The principalship: New roles in a professional learning community*. Boston, MA: Pearson.

- McAlister, Linda L. (1976). *The Philosophy of Brentano*, Gerald Duckworth & Co. Ltd. Great Britain.
- McLaughlin, B. P. (2006). "Mind-Body Problem." Donald M. Borchert (Der.), *Encyclopedia of Philosophy* (Cilt: 6) içinde (s. 258-265). USA: Macmillan Publishing.
- McGuire, S, Clifford, J. (2000), Genetic and environmental contributions to loneliness in children, *Psychological Science*, 11.
- Mead, G. H. (2017). *Zihin, Benlik ve Toplum* (Y. Erdem Çev.). Ankara: Heretik Yayınları.
- Mehmet V. (2004). *Gazzâli Felsefesinde Bilgi ve Yöntem*, Ankara Okulu.
- Merter, M. (2012). *Dokuz yüz katlı insan*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Merton, R. K. (1957). *Social theory and social structure*. New York, NY: Free Press.
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). "The role of the family context in the development of emotion regulation." *Social Development*, 16(2), 361-388.
- Mosley, D. C., Megginson, L. C. & Pietri, P. H. (2001). *Supervisory management the art of empowering and developing people*. Ohio: South Western Cincinnati College Publishing.
- Mutlu, E. (2012). *İletişim Sözlüğü*, Sofos, Ankara.
- G. Lindzey ve E. Aronson (Ed.) *The Handbook of Social Psychology*, İkinci Basım, 3, (136-314). Reading, Mass: Addison- Wesley.
- Nguyen, M. (2008). "Hermeneutics as Translation: An Assessment of Islamic Translation Trends in America", *Muslim World* (iç.), Vol. 98, Blackwell Publishing.

- Nielsen, C. R. (2023), *Gadamer's Hermeneutical Aesthetics: Art as a Performative, Dynamic, Communal Event*, Abingdon: Routledge.
- Öner, N. (1986), *Klasik Mantık*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Özer, M., A., (2012), “*Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi ve İç Güvenlik Hizmetleri*”, *Karadeniz Araştırmaları*, (33), ss. 147-180.
- Özer G., Yılmaz F. (2010) “Planlı Davranış Teorisi (PDT) ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Uygulama”, *MÖDAV*, 2010/2, 33-54.
- ÖZKALP, E. ve Diğ., *Davranış Bilimlerine Giriş*, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Ders Kitapları Yayın No: 26, Eskişehir, 1998.
- Özlem D. (1986) “Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi”, Remzi kitabevi, İstanbul.
- Özlem, D. (2004). *Etik- Ahlak Felsefesi*. İstanbul: Notos Kitap.
- Palmer, R. (2001), *Gadamer in Conversation*, trans. New Haven: Yale University Press.
- Palmer R. (2008) ”Hermenötik”, çev. İ. Görener, Anka Yayınları, İstanbul.
- Palmer R. (2007), *The Gadamer Reader: A Bouquet of the Later Writings*, ed. by Jean Grondin, trans., Chicago: Northwestern University Press.
- Pauley, J. A. (2010). *Communication: The key to effective leadership*. Milwaukee, WI: ASQ Quality Press.
- Peker, H. (1993). *Tasavvuf psikolojisi*, On dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7, 35–52.
- Pickens, J., (2005), *Attitudes and Perceptions*, N. Borkowski (Ed.), “*Organizational behavior*”, Jones and Bartlett Publishers, 43–76, Massachusetts Sudbury.
- Platon. (2001). *Phaidon*. İstanbul: Sosyal Yayınları.

- Ponty-Merleau, M. (2016), *Algının Fenomenolojisi, İthaki Yayınları*, 2016, İstanbul.
- Rabinow, P.-Sullivan. W. (derleyenler), (1990) “Toplum Bilimlerinde Yorum Yaklaşım”,çev. T.Parla, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ramsey, Grant, 2013, “Culture in Humans and Other Animals”, *Biology & Philosophy*, 28(3): 457–479. doi:10.1007/s10539-012-9347-x
- Reece, B.L. ve Brandt, R. (1990). *Human relations principles and practices*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Risjord, Mark, 2012, “Models of Culture”, Kincaid 2012 in: 387–408.
- Rosenthal, R. (2002). The Pygmalion effect and its mediating mechanism. In *Improving academic achievement: Impact of psychological factors on education* (pp. 25–36), J. Aronson (ed.). San Diego, CA: Academic Press.
- Ruffner, M. & Burgoon, M. (1981). *Interpersonal communication*, U.S: Harcourt School Publication.
- Sassure, F. (1979), *Genel Dil Bilim Dersleri*, 1, çev. B. Vardar, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Sayar, K. (2003), *Sufi Psikolojisi*, İnsan Yayınları, III. Baskı, İstanbul.
- Sayers, F., Bingamin, C. E., Graham, R. & Wheeler, M. (1993), *Yöneticilikte İletişim*, (Çev. Şahiner, D.) İstanbul: Rota Yayınları.
- Sabuncuoğlu, Z. & Gümüş, M. (2008). *Örgütlerde İletişim*. İstanbul: Arıkan Yayıncılık.
- Schimmel, A. (2001). *İslam'ın Mistik Boyutları*, Çev. Ergün Kocabıyık, Kabala Yayınevi, İstanbul.
- Searle, J. R. (1980) *Minds, brains, and programs*. *Behavioral and Brain Sciences* 3 (3): 417-457

- Searle, J. R. (2008). *Philosophy in a New Century: Selected Essays*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, J. R. (2011). *Söylemek ve Anlatmaya Çalışmak*,
- Searle, J. R. (2013). *Zihnin Yeniden Keşfi*, Litera Yayıncılık, İstanbul.
- Searle, J. R. (2015a). *Zihin Dil ve Toplum*, Litera Yayıncılık, İstanbul.
- Searle, J. R. (2015b). *Bilinç ve Dil*, Litera Yayıncılık, İstanbul.
- Searle, J. R. (2019). *Özgürlük ve Nörobiyoloji*, Sentez Yayıncılık, Bursa.
- Şehâbeddin el-Karâfi (1404/1984), *el-Ümniyye fî idrâki'n-niyye*, Beyrut.
- Sirak, (İ. Ö. 132). SirakKitabı <https://kutsakitap.net/bible/tr/index.php?mc=3&sc=1322>. E.T. 2.06.2023.
- Smart, JJC (2022), "The Mind/Brain Identity Theory", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2022 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (editörler), URL = <<https://plato.stanford.edu/archives/win2022/entries/zihin-kimliği/>>. E. T. 2.3.2022.
- Smith, P. C. (1980), "Dialogue and Dialectic: Eight Hermeneutical Studies" on Plato, trans. and ed., New Haven: Yale University Press.
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2000). *Supervision that improves teaching strategies and techniques*. California, USA: Corwin Pres, Inc.
- Seker, S. E. (2014). "Delfi Metodu (Delphi Method)". YBS Ansiklopedisi, 1(4), 7-9.
- Soytetir S (2005) Benlik ve Kişilerarası İletişim. Edi: Gürüz D, Temel A. İletişime Yeni Yaklaşımlar. 1. Baskı, Nobel Basımevi, İzmir, s: 227-257.
- Şahin, A. E. (2001), *Eğitim Araştırmalarında Delphi Tekniği ve Kullanımı*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

- Dergisi 20: 215 – 220. <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1010-published.pdf>
- Şentürk Kara E. (2021), *A'dan Z'ye görüşme Nitelaraştırmalarda veri toplama yöntemi, Teori- Uygulama*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Şirin, T. (2005), *Kişisel Gelişim Medeniyeti*, Armoni Yayınları, İstanbul.
- TAYLAN Necip (1996), *Mantık Tarihçesi Problemleri*, M.Ü.İ.F. Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A., Sears, D. O. (2010). *Sosyal Psikoloji*, Çev. Ali Dönmez, Ankara: İmge Kitabevi.
- Tatar, B. (2021) "Felsefi Hermeneutik ve Yazarın Niyeti:": Vadi Yayınları, Ankara.
- Tierney, P., & Farmer, S. M. (2004). The Pygmalion process and employee creativity. *Journal of Management* 30 (June), 413–432.
- Toprak, M. (2003), *Hermeneutik ve Edebiyat*, Bulut Yayınları, İstanbul, 2003.
- Tokur, B. (2013). "Gaye-Anlam Bağlamında Kendini Gerçekleştirmek", Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 40. Sayı, 149-162, <https://dergipark.org.tr/en/pub/atauniilah/issue/2757/36793>, E.T. 18.06.2023.
- Tuğluk, M. E. (2018). "Atasözlerinde Cümle Türleri" *Mecmua Dergisi*, 5. sayı, 26-4. DOI: 10.32579/mecmua.439149, https://dergipark.org.tr/tr/pub/mecmua/issue/38091/439149#article_cite, E. T. 5.5.2023.
- Turing A. M. (1950), *Computing Machinery and Intelligence. Mind*, LIX(236):433–60.
- Turner CK (2017) "A Principle of Intentionality", içinde, "Theoretical and Philosophical Psychology" *Psychol.* 8:137. doi: 10.3389/fpsyg.2017.00137| E. T. 2.4.2021

- Tutar, H. (2016), *Sosyal Psikoloji Kavramlar ve Kuramlar*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Tylor, Edward Burnett, 1871, *Primitive Culture: Researches in the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom*, London: John Murray.
- Türker, Ö. (2006). 'Nefis'. TDV İslam Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul.
- Türker, Ö. (2010), *İbn Sinâ Felsefesinde Metafizik Bilginin İmkânı Sorunu*, İstanbul: İSAM Yayınları.
- Uludağ, S. (2006). 'Nefis'. TDV İslam Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul.
- Yılmaz H. K. (2000), *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*, Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Yurtbaşı, Metin (1994), *Sınıflandırılmış Türk Atasözleri*, Özdemir Yayıncılık, Ankara.
- Yurdagül, Ş. (1987), *Bazı Sosyo- Ekonomik Değişkenlerin Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1987.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A., Simsek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (11. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zahavi, D. (2008) "Intentionalität und Bewusstsein," Edmund Husserl. *Logische Untersuchungen*, haz. Verena Mayer & Christopher Erhard, ss. 138-157, Berlin Çev. Koç, <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2017.00137/full> E.T. 21.7.2021.
- Vandavelde P. And Iyer A. (Eds. 2016), *Hermeneutics between History and Philosophy: The Selected Writings of Hans-Georg Gadamer*, ed. Pol Vandavelde and Arun Iyer, London: Bloomsbury.

- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Preadolescents' and adolescents' online communication and their closeness to friends. *Developmental Psychology*, 43(2), 267-277. <https://doi.org/10.1037/0012->
- Wakefield, R., Watson, T. (2014). A Reappraisal of Delphi 2.0 for Public Relations Research. *Public Relations Review*, 40(3), 577-584.
- West D. (1998) "Kıta Avrupası Felsefesine Giriş", çev. A.Cevizci, Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Wittgenstein L. (1961), *Tractatus Logico-Philosophicus*, Routledge & Kegan Paul, London.
- Wolton D. (2016) "İletişimin Güncel Bir Kuramı" kitap bölümü 129-133, İletişim Bilimlerinin Unutulmuş Kökenleri (Jacquez Perrialut) Ayrıntı, İstanbul.

OKUMA BECERİSİ NASIL GELİŞTİRİLİR?

Doç. Dr. Gülşah YALÇIN

ISBN: 978-625-6671-48-5

Yazar

Doç. Dr. Gülşah YALÇIN

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Birinci Baskı: 2024

Baskı ve Cilt:

Son Çağ Yayıncılık Matbaacılık

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı No: 48/48

İskitler 06070 ANKARA

Tel: 0312 3413667

Matbaa Sertifika No: 47865

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	11
I. BÖLÜM: YETİŞKİNLER.....	13
Size göre okuma ne ifade ediyor?	13
Kitap okumayı neden sevmeliyiz?.....	14
Okumayı seven kişilerin özellikleri nelerdir?	14
Kitap okumayı neden sevmiyoruz?.....	15
Kendimi geliştirmek için hangi tarzda okuma yapmalıyım?	16
Klasik eserler okuyamayan bir kişi okuma alışkanlığını gerçekten kazanmış mıdır? Bu kişiye kitap okumayı seviyor diyebilir miyiz?	17
Okuma zevkimi daha üst seviyeye nasıl taşıırım?	17
Okumanın ömür boyu sürmesi ve gün geçtikçe daha da anlamlı olması için neler yapılabilir, motivasyon nasıl sağlanır?.....	18
Uzun soluklu okumalar yapabilmem için izleyeceğim yöntem ve tekniklerden önerileriniz nelerdir?	19
Okuma esnasında dikkatimi nasıl toparlayabilirim?.....	20
Okuma yaparken bazen öyle bağlamlara denk geliyorum ki metni üçüncü okumamda anlıyorum. Bunu tek seferde anlamak için neler yapabilirim?.....	21
Eleştirel okuma yapmam için nasıl bir yol izlemeliyim?.....	22
Kitap okuma sonrası nasıl bir yol izlemeliyim? Kendime sormam gereken sorular nelerdir?	23
Dilsel gelişime katkı sağlamadığını düşündüğünüz eserlerin özellikleri nelerdir?	23
Düzenli kitap okuyorum, okuduğum kitapların faydalarını ne zaman göreceğim?.....	24
Türkiye’de okuma eğitiminde genel olarak okuma yapma, okuma alışkanlığı kazanma konusunda neden sorun yaşıyoruz?	25

Okuma kültürü nedir ve nasıl oluşur?	25
Kitap okuma alışkanlığını sürdürebilmek için nasıl çalışmalar yapılmalıdır?	26
Sizi derinden etkileyen bir kitap diye sorsak bu Türk edebiyatında ya da dünya edebiyatında hangi kitap olurdu?	27
Bir kitap tavsiye edecek olsaydınız bu hangi kitap olurdu, sebebi nedir?	28
YETİŞKİNLERE ÖNERİLEBİLECEK KİTAPLAR	29
YARARLANILAN KAYNAKLAR	30

II. BÖLÜM: ÖĞRETMENLER	33
Öğretmen olarak tam bir okuryazar nasıl olurum?	33
Öğretmen olarak bütün çocuk kitaplarını okumadık, bu durum bizim için ne kadar eksiklidir?	34
Öğrencilerimin ve velilerimin kitap okuma konusunda benden fazla beklentileri var, bu beklentileri nasıl karşılarım?	35
Öğretmen olarak okuma alışkanlığı olmayan velilerime karşı nasıl bir yol izleyebilirim?	36
Öğrencimin ailede edindiği kitap okumadaki olumsuz deneyimi şu anda da devam etmektedir. Bu sorunu nasıl çözebilirim?	37
Öğrencilerim kitaplara dokunsunlar, farklı kitapları keşfetsinler diye kütüphaneye gidiyoruz, onlarla birebir ilgileniyorum ve ilgilerine göre beraber kitap seçiyoruz fakat bazı öğrencilerimin heyecanla aldıkları kitabın sayfasını açmadıklarına şahit oluyorum. Bu konuda nasıl bir yol izlemeliyim?	38
Öğrencilerimden bazıları kitap okumayı sevmiyor. Öğrencilerimin bu sorunlarının nedenlerini ve çözümlerini bulabilmem için neler yapmam gerekir?	39
Öğrencilerime okumayı sevdirmeli miyim? Yoksa okumaya meraklandırmalı mıyım? Hangisi daha etkilidir?	41
Öğrencilerimin okuma alışkanlığı kazanması için nasıl bir okuma ortamı hazırlamalıyım?	42
Öğrencilerimin okuma kültürüne sahip olmalarını sağlamak için neler yapmalıyım?	43
Okuma eğitiminde hangi yöntem ve teknikleri kullanabilirim?	44

Öğrencilerime ödev olarak kitap okutmak doğru mudur? Bu durum öğrencinin kitaba olan ilgisini nasıl etkiler?.....	46
Engelli öğrencilerimi okuma eğitimine nasıl dahil edebilirim?	47
Öğretmen olarak öğrencilerimde karşılaşılabileceğim okuma bozuklukları nelerdir? Bunlara nasıl çözüm bulabilirim?.....	47
Bazı öğrencilerim seviyesine uygun olmayan kitaplar okuyor. Bu öğrenciler “Ben alışığım bu tarz kitap okumaya” dediğinde ne yapmalıyım?.....	49
Türkçe öğretmeni olarak öğrencilerime okuma becerisi ile ilgili hangi etkinlikleri yaptırabilirim?	49
Okuduğum kitapları hatırlatacak birkaç cümle ya da sözü not ederim. Öğrencilerime kendi okuduğum kitapları da önermek istiyorum. Öğrencilerime de bu tarz notlar tutturabilir miyim?.....	51
Öğrencilerimin okuma becerisini nasıl ölçebilirim?	51
Öğrencilerimin okuma eğitiminde anlama düzeylerini değerlendirmek ve derinlemesine düşünmelerini sağlamak amacıyla hangi soruları sorabilirim?	52
Öğrencilerime hangi tür kitapları tanıtırsam onların kitaba olan ilgisini arttırabilirim?	53
ÖĞRETMENLERE ÖNERİLEBİLECEK KİTAPLAR	55
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	56
III. BÖLÜM: ÖĞRENCİLER.....	59
Birey düzenli bir şekilde okumaya ne zaman ve nasıl başlar?	59
Sizce öğrenciler mi daha çok okumalı yoksa öğretmenler mi?	60
Okuma alışkanlığımı kazanmak için okuma öz yeterliliğine sürekli rastlıyorum. Sizce önemli bir durum mudur?	61
Okuma öz yeterliliğimi eksik buluyorum, arttırmak için ne yapabilirim?.....	61
Kitap okurken sıkılıyorum, kitap okuma isteğimi nasıl arttırabilirim?	62
Okumaya yönelik kaygılarım var özellikle kalın romanları okurken kaygı yaşıyorum. Kaygı düzeyimi nasıl düşürebilirim?	62
Kitap okumaya karşı motivasyonumu topluyorum, bir süre sonra okuma sürecinde eski durumuma geri dönüyorum. Okumaya karşı motivasyonumu nasıl arttırabilirim?.....	64

Paragraf sorularını çözmede zorlanıyorum. Paragrafın sonuna geldiğimde başını unutupuyorum. Bu sorun ile ilgili ne önerirsiniz?.....	65
Hızlı okuma konusunda kendimi nasıl geliştirebilirim?.....	66
Okuduklarımı anlamlandırmada problem yaşıyorum, bunun için neler önerirsiniz?	67
Akademik okumalarımın üst düzeyde verim alabilmek için neler yapabilirim?.....	68
Okuma alışkanlığı edinmek için neler yapabilirim?	69
Kitaplarla ilgili ilgi alanımı nasıl belirlerim, nasıl bir yol izlemeliyim?....	70
Türkçe öğretmenim okuduğum Harry Potter Ateş Kadehi adlı kitabı okuduğumu görünce bana küçümseyerek baktı. Öğretmenime tavrım ne olmalı, ilgi alanımı mı değiştireyim?.....	70
Kitap okumanın verimli bir zamanı var mı?	71
Eleştirel okuma becerimi nasıl geliştirebilirim?.....	72
Okuma becerisinin gelişiminde kelime bilgisi önemli ancak kelime hazinem yeterli olmadığını düşünüyorum. Kelime hazinemi nasıl geliştiririm?	73
Kitap okuma düzeyimi nasıl belirlerim?	74
Kitap seçimi yaparken hangi kriterlere dikkat etmeliyim?	74
Nitelikli kitabın özellikleri nelerdir?	75
OKUL ÖNCESİ ÖĞRENCİLERİNE ÖNERİLEBİLECEK KİTAPLAR	77
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE ÖNERİLEBİLECEK KİTAPLAR	78
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE ÖNERİLEBİLECEK KİTAPLAR	79
LİSE ÖĞRENCİLERİNE ÖNERİLEBİLECEK KİTAPLAR	80
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	81
IV. BÖLÜM: VELİLER	83
Çocuğumun akademik başarısında okuma becerisinin önemli bir rolü olduğunu okumayı ihmal eden çocuğuma nasıl anlatmalıyım?	83
Bir ebeveyn olarak ekonomik imkânların yetersizliği söz konusuysa evde okuma ortamını nasıl yaratabilirim?.....	84
Kitaba ilgisi olmayan çocuğumu nasıl yönlendiririm?	85
Çocuğumun dünyaya bakış açısını genişletmesini ve farklı ilgi alanlarını da benimsemesini istiyorum. Bu doğrultuda ona baskı yapmadan onu kaygılandırmadan farklı kitaplara nasıl yönlendirebilirim?.....	86
Çocuğumun ilgi duyduğu kitapları nasıl belirleyebilirim?	87

Çocuğuma kitap okuma sürecinde nasıl rol model olurum?	87
Çocuğum kitap okusun diye onların yanında rol model olmaya çalışıyorum fakat bunun hiçbir etkisi olmuyor, başka ne tür bir yol izleyebilirim?.....	88
Ev ortamındaki okuma faaliyetlerinde çocuğumun dikkatini benim okuduğum kitaplar çekiyor ve sorular soruyor. Bu durumda ona yaklaşımım nasıl olmalı?	89
Benim, eşimin ve çocuğumun okuduğu türler ve konular birbirinden farklı buna rağmen okuduklarımızla ilgili ailemle bir tartışma ortamı nasıl yaratabilirim?	90
Çocuğuma uyumadan önce kitap okuyorum. Genellikle herkesin uyguladığı bu yöntem ile ilgili ne düşünüyorsunuz?	91
Çocuğumun çoğu zaman kendisi kitap okurken uyuyakaldığını görüyorum. Çocuğumu bu alışkanlığından uzaklaştırmak için neler yapmalıyım?.....	92
Çocuğumda tekrar ederek okuma problemi var, bunu nasıl çözebilirim?	93
Kitaba ilgisi olmayan çocuklarıma onu nasıl sevdirebilirim ya da sevdirmeye çalışmalı mıyım?	94
Çocuğum öğretmeni tarafından önerilen ve yaşına uygun kitapları okumuyor sadece dergi okumak istiyor, bu durum onun okuma hayatını olumsuz etkiler mi? Bu süreçte nasıl davranış sergilemeliyiz? ..	95
Okumayan bir toplumda çocuklarımıza kitap okuma alışkanlığı kazandırırken nelere dikkat etmeliyiz?.....	95
Çocuğum kitap okurken çok çabuk sıkılıyor. Nasıl bir yol izlemeliyiz? ..	96
Kitap okumayı sevdirmek için bile olsa, çocuğa ödül koyarak kitap okutmak doğru mudur?	97
Çocukların kitaplar üzerindeki fikirleri neden önemlidir, kitabını kendi seçmeye başladığı zaman çocuğum okur olmaya başladı diyebilir miyiz?	98
Çocuk edebiyatı neden önemlidir? Çocuğumun ilk kitapları neler olmalı, nitelikli kitapların özellikleri nelerdir?	98
Hızlı okuma yarışmalarının ve kitap okuma sınavlarının yapılması doğru mudur?.....	100
VELİLERE ÖNERİLEBİLECEK KİTAPLAR	102
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	103

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Adalı, O. (2010). Etkileşimli ve eleştirel okuma teknikleri. Toroslu Kitaplığı.
- Anyira, I. E. ve Udem, O. K. (2020). Effect of social media addiction on reading culture: A study of Nigerian students. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 4170, 1-18. <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=7797&context=libphilprac>.
- Arıcı, A. F. (2018). Okuma eğitimi. Pegem Akademi.
- Aslan, C. (2011). Yazınsal çocuk kitaplarında neler olmalı, neler olmamalı? okuma kültürü ve söz varlığının geliştirilmesi çalıştayı. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Ateş, S. (2013). Eleştirel okuma ve bir beceri olarak öğretimi. *Turkish Journal of Education*, 2(3), 40-49. <https://doi.org/10.19128/turje.181063>
- Bayram, S. (2001). Türkiye’de kitap okuma alışkanlığı. İstanbul Ticaret Odası.
- Doğanay, A. (2007). Üst düzey düşünme becerilerinin öğretimi. Pegem Akademi.
- Guthrie, J. T. (2004). Teaching for literacy engagement. *Journal of Literacy Research*, 36,1-29.
- Guthrie, J. T. ve Wigfield, A. (2000). Engagement and motivation in reading. In M. L. Kamil, P. B. Mosenthal, P. D. Pearson, & R. Barr (Eds.), *Handbook of reading research* (3rd ed., pp. 403 – 422). Longman.
- Guthrie, J. T. ve Alao, S. (1997). Designing contexts to increase motivations for reading. *Educational Psychologist*, 32(2), 95- 105.
- Harari Y. N. (Eser Sahibi), Genç E. (Çevirmen). (2017). Hayvanlardan tanrılara sapiens: insan türünün kısa bir tarihi. Kolektif Kitap.
- İnce Samur, A. (2015). Türkiye’deki ve dünya’daki çalışmaların tanıklığında “okuma kültürü”. *HAYEF Journal of Education*, 11(2), 157-188.

- Kırs, F. ve Kinay, İ. (2023). Türkiye’de öğrencilerin okuma alışkanlığı: bir meta sentez çalışması. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (33), 163-190. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1244941>
- Lee, H. (Eser Sahibi), İnce, Ü. (Çevirmen). (2020). Bülbülü öldürmek. Epsilon Yayınevi.
- Maden, A. ve Önal, A. (2023). Okul kütüphanelerinin ve sınıf kitaplıklarının ortaokul öğrencilerinin okuma eğilimi açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(4), 839-855. <https://doi.org/10.16916/aded.1185930>
- Mete, G. (2018). Okumaya adanmış ol(a)mamanın nedenleri (eyvah kitap örneği). *International Journal of Language Academy*, 6(1), 379-393. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3883>
- Olubunmi, L. P. S. (2018). Reading habits amongst university undergraduates: Implications for academic performance, *International Journal of Learning and Development*, 8 (2), 114-129. <https://doi.org/10.5296/ijld.v8i2.13102>
- Pressley, M. ve Afflerbach, P. (1995). Verbal protocols of reading: The nature of constructively responsive reading. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Sukhram, D. P. ve Hsu, A. (2012). Developing reading partnerships between parents and children: a reflection on the reading together program. *Early Childhood Education*. (40), 115-121.
- Wigfield, A. (1997). Reading motivation: A domain-specific approach to motivation, *Educational Psychologist*, 32(2), 59-68.
- Ungan, S. (2008). Okuma alışkanlığımızın kültürel altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 218-228.
- Yılmaz, B. (2009). “Çocuklarda okuma kültürünü geliştirmede ebeveyn ve öğretmenin rolü”. çocuk ve okuma kültürü sempozyumu. Eğitim Sen Yayını, 133-140.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Aksaçoğlu, A. (2005). *Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Aram, D. ve Shapira, R. (2012). Parent-child shared book reading and children's language, literacy, and empathy development. *Rivista Italiana di Educazione Familiare*, 2, 5565.
- Arıcı, A. (2009). Okuma eğitimi. Pegem Akademi.
- Baker, L., Scher, D. ve Macker, K. (1997). Home and family influences on motivations for reading. *Educational Psychologist*, 32(2), 69-82.
- Guthrie, J. T. ve Wigfield, A. (2000). Engagement and motivation in reading. In M. L. Kamil, P. B. Mosenthal, P. D. Pearson ve R. Barr (Eds.), *Handbook of reading research* (3rd ed., pp. 403-422). Longman.
- Guthrie, J. T. ve Alao, S. (1997). Designing contexts to increase motivations for reading. *Educational Psychologist*, 32(2), 95- 105.
- <https://sozluk.gov.tr/>
- Kapıkıran, Ş. ve Susar Kırmızı, F. (2019). Öğretmen adaylarının merak ve keşfetme algıları ile okuma alışkanlığına yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 5(2), 251 – 265. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.585328>
- Kellner, D. (2001). New technologies / new literacies: reconstructing education for the millenium. *International Journal of Technology and Design Education*, 11, 67-81.
- Kress, G. (2003). Literacy in the new media age. Routledge.
- Maden, S. (2018). Okuma eğitimi. Oğuzhan Sevim ve Yusuf Söylemez (Ed.) Okuma yöntem ve teknikleri içinde (s. 233-256). Nobel Basımevi.
- Mavi, S. (1995). *Okuma hatalarının okuma alışkanlığına etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Mert, E. L. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılacak etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48. <https://doi.org/10.16916/aded.47575>

- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim süreci içinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye. *Bilgi Dünyası*, 11 (1) 101-121. <https://bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/116-164-1-SM.pdf>
- Sever, S. (2007). Okuma kültürü edinme sürecinde Türkçe öğretiminin sorumluluğu, *Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı*. MEB, s.108-126.
- Şimşek, F. (2003). *İlköğretim ikinci kademedede görülen okuma problemleri ve çözüm önerileri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Yılmaz, B. (2009). Çocuklarda okuma kültürünü geliştirmede ebeveyn ve öğretmenin rolü, çocuk ve okuma kültürü sempozyumu. Eğitim Sen Yayını, s.133-140.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Akın, L. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin eleştirel okuma öz yeterlik algıları ile okuma motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Arseven, A. (2006). Özyeterlik: Bir kavram analizi. *International Periodical for the Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(19), 63-80.
- Aşlıoğlu, B. ve Yaman, F. (2017). Öğretmen adaylarının eleştirel okumaya yönelik özyeterlik algıları. *Electronic Journal of Education Sciences*, 6(12), 171-179.
- Ataş, M. (2015). İlkokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının bazı değişkenler bakımından incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi
- Balcı, A. (2013). Okuma ve anlama eğitimi. Pegem Akademi Yayınları.
- Başkan, A. (2021). Okuma kültürünün gelişimi. B. Öztürk, F. Bulut ve Ş. Ş. (Ed) içinde, Çocuk ve okuma kültürü (s. 3-9). Akademisyen Kitabevi.
- Bozgün, K. ve Can, F. (2023). Üstbilişsel okuma stratejileri ile eleştirel okuma öz yeterliliği arasındaki ilişkiler: okuma motivasyonunun aracılığı. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi (IJonSES)*, 5(1), 51-65. <https://doi.org/10.46328/ijonses.383>.
- Çakmak, T. ve Yılmaz, B. (2009). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığına hazırlık durumları üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 489-509. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk/issue/48915/623741>
- Dilekçi, A. (2023). Türk Öğrencilerin PISA deneyimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1285-1310. <https://doi.org/10.29299/kefad.1155890>
- Doğan, V., Güneş, G. ve Demir, M. K. (2022). Türkiye’de “eleştirel okuma” konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(1), 216- 235. <https://www.anadiliegitimi.com/tr/pub/issue/68280/1020136>
- Erkuş, E. ve Babayigit, O. (2023). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile kelime hazineleri arasındaki ilişki. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 1786-1798. <https://doi.org/10.24315/tred.1250846>

- Esen Aygün, H. (2021). İlkokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisi ile okuma kaygısı arasındaki ilişkide okuma alışkanlığının aracı rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (231), 91-109. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.746081>
- Gambrell, L. B. (2011). Seven rules of engagement: what's most important to know about motivation to read. *The ReadingTeacher*, 65(3), 172-178.
- Guthrie, J., Wigfield, A., Metsala, J. L. ve Cox, K. E. (1999). Motivational and cognitive predictors of text comprehension and reading amount. *Scientific Studies of Reading*, 3(3), 231-256. https://doi.org/10.1207/s1532799xssr0303_3.
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 119-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ekuaad/issue/31101/354802>
- Matthews, C. (2007). Reading motivation in upper elementary grades: What fifth and sixth graders say about narrative and information text. [Doctoral dissertation]. The University of Southern Mississippi.
- Mete, G., (2018). Okumaya adanmış ol(a)mamanın nedenleri (eyvah kitap örneği). *International Journal of Language Academy*, 6(22), 379-393. https://ijla.net/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=25628
- Özdemir, E. (2018). Eleştirel okuma. Bilgi Yayınevi.
- Özsoy, Y. ve Akçamete, G. (1996). Hızlı okuma teknikleri. Ecem Yayıncılık.
- Öztürk, E. ve İleri Aydemir, Z. (2013). Başlangıç düzeyi okuyucularının okuma motivasyonlarının, günlük kitap okuma süreleri ve ailenin okuma durumuna göre değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 1105-1116. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/209999>
- Putman, M. ve Walker, C. (2010). Motivating children to read and write: using informal learning environments as contexts for literacy instruction. *Journal of Research in Childhood Education*, 24(2), 140-151.
- Temizkan, M. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikleri algılama durumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 339-357.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Arıkan, Y. ve İnce Samur, A. Ö. (2020). Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3(2), 181-202. <https://doi.org/10.47935/ceded.802709>
- Ateş, S., Çetinkaya, F. ve Yıldırım, K. (2012). Okunabilir bir kitap nasıl seçilir? *İlköğretim Online*, 11 (2), 319-331. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8589/106736>
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26122/275180>
- Balcı, A. (2013). Okuma ve anlama eğitimi. Pegem Akademi Yayınları.
- Bergin, C. (2001). The parent-child relationship during beginning reading. *Journal of Literacy Research*, 33, 681-706.
- Erbasan, Ö. Ve Sağlam, A. (2020). Okuma güçlüğü olan evde eğitim öğrencisinin okuma becerilerinin geliştirilmesi. *Temel Eğitim*, 2(1), 14-25. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/temelegitim/issue/54384/738335>
- Gambrell, L. B. (2011). Seven rules of engagement: what's most important to know about motivation to read. *The ReadingTeacher*, 65(3), 172-178.
- Guthrie, J., Wigfield, A., Metsala, J. L. ve Cox, K. E. (1999). Motivational and cognitive predictors of text comprehension and reading amount. *Scientific Studies of Reading*, 3(3), 231-256. https://doi.org/10.1207/s1532799xssr0303_3.
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 119-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ekuat/issue/31101/354802>
- Harris, A. J. ve Sipay, E. R. (1990). How to increase reading ability (9. Edition). Longman.
- Işıkoğlu Erdoğan, N. (2016). Erken çocukluk döneminde çocuk-ebeveyn birlikte okuma etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (3), 1071-1086. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/210070>
- Özsoy, Y.ve Akçamete, G. (1996). Hızlı okuma teknikleri. Ecem Yayıncılık.
- Sever, S. (2013). Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü. Tudem Yayınları.
- Sınar Çılgin, A. (2007). Çocuk edebiyatı. Morpa Yayınları.

- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 30-39. <https://doi.org/10.21560/spcd.43960>
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Yiğit, A. (2014). Çocuklarda okuma kültürünün oluşmasında ailenin etkisi. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 308-322. https://ijla.net/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=29214
- Yıldız, A. K. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasında rol model olarak aile. *Mavi Atlas* (7), 95-112. <https://doi.org/10.18795/ma.94919>
- Yıldız, D. ve Karaca, Ş. (2020). Çocuk dergileri üzerine bir inceleme. *Journal of Language Education and Research*, 6 (2), 455-477. <https://doi.org/10.31464/jlere.719097>

Sanatsal Bir İfade Aracı Olarak
FOTOĞRAF

Doç. Dr. Derya ŞAHİN

Asos Yayınları 2024

e-ISBN:978-625-6671-28-7

Yazar

Doç. Dr. Derya ŞAHİN

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
FOTOĞRAFIN KISA TARİHİ	9
BELGESEL FOTOĞRAF.....	25
FOTOĞRAFIN MÜCADELESİ: BELGESELDEN SANATA.....	39
RESİMSEL FOTOĞRAF	63
FOTOĞRAF-RESİM İLİŞKİSİ.....	71
MODERN SANAT AKIMLARINDA FOTOĞRAFIN YERİ	85
ÇAĞDAŞ SANATTA FOTOĞRAF	123
FOTOĞRAFTA DENEYSEL YAKLAŞIMLAR.....	193
KAYNAKÇA	213

KAYNAKÇA

- Akoğul, M. (2007). Masal Masal İçinde. *Milliyet Sanat*, Aralık, 56-57.
- Bassnett, S. (2009). Archive and affect in contemporary photography. *Photography and Culture*, 2(3), 241-251. <https://doi.org/10.2752/175145109X12532077132239>
- Baudelaire, C. (2009). Fotoğrafi sanat mı? In E. Batur (Ed.), *Modernizmin serüveni*. Alkım Yayınevi.
- Barthes, R. (1992). *Camera lucida* (R. Akçakaya, ev.) Altıkırkbeş Yayın.
- Barthes, R. (1996). *Fotođraf üzerine dűşünceler* (R. Akçakaya, ev.). Altıkırkbeş Yayın.
- Berger, J. (2009). *O ana adanmış*. (Y. Salman, Haz. & M. Gürsoy Sökmen, Haz.). Metis Yayınları.
- Berger, J. (2017). *Bir fotoğrafi anlamak*. (G. Dyer, Haz. & S. Tekin, ev.). Metis Yayınları.
- Benjamin, W. (2012). *Fotoğrafın kısa tarihi, teknik araçlarla yeniden-üretim (oğaltma) ağında sanat eseri* (O. Akınhay, ev.). Agora kitaplığı.
- Benjamin, W. (2019) *Fotoğraf yazuları*. Esther Leslie(Der.), Kolektif Kitap.
- Buchloh, B. H. D. (1999). *Gerhard Richter's "Atlas": The anomic archive*. October, 88, 117-145. <https://doi.org/10.2307/779227>
- Burgin, V. (2013). Fotođraf Kurgu ve İşlev (içinde *Fotođrafi Dűşünmek*). Aylin Ünal (ev.). Espas Yayınları.
- Company, D. (2015). *Fotoğrafın tüm öyküsü*. (A. Bozkurt, ev.). Ha-yalperest Yayınevi.

- Cage, J. (2016). *Sanat ve kuram*. In J. Harrison & P. Wood (Ed.), Robert Rauschenberg, Ressam ve Eseri Üzerine. Küre Yayınları.
- Derman, İ. (2010). *Fotoğraf ve gerçeklik*. Hayalbaz Kitap.
- Erzen, J. N. (2004). *Fotoğraf notları*. Say Yayınları.
- Foster, H. (2009). *Gerçeğin geri dönüşü*. Ayrıntı Yayınları.
- Frank, P. (2012). Algısal yanılısamanın yarım yüzyılına doğru. *Rh+art magazine*, Haziran-Temmuz-Ağustos, 91, 76-81.
- Freund, G. (2008). *Fotoğraf ve toplum*. (Ş. Demirkol, Çev.). Sel Yayıncılık.
- Gökdoğan, Ş. G. (2014, Ocak 6). Don Eddy and Photorealism (Röportaj). *Kolaj*, 8(1). <https://kolajart.com/wp/2014/01/06/safak-gunes-gokduman-don-eddynin-sanati-ve-foto-realizm/>
- Graundberg, A. (2002). Modernist akım sürecinde fotoğraf ve sanat. (K. Atakay, Çev.). *Sanat Dünyamız*, 84.
- Karadağ, Ç. (2016a). *Fotoğrafta sanatsal kompozisyon*. Öteki Yayınevi.
- Karadağ, Ç. (2016b). *Fotoğraf altyazıları*. Öteki Yayınevi.
- Kimberly, M. (2007). Objects of my affection. *Third Text*, 21(6), 707-718. <https://doi.org/10.1080/09528820701761293>
- Kılıç, L. (2008). *Fotoğraf ve sinemanın toplumsal tarihi*. Dost Kitabevi.
- Leslie, E. (2019). Sunuş: Walter Benjamin ve fotoğrafın doğuşu. İçinde, *Walter Benjamin Fotoğraf Yazıları*. Kolektif Kitap.
- Lynton, N. (2004). *Modern sanatın öyküsü*. (Prof. S. Çapan & Prof. S. Öziş, Çev.). Remzi Kitabevi.
- Mair, K. (2007). Objects of my Affection. *Third Text*, 21(6), 707-718. <https://doi.org/10.1080/09528820701761293>
- Nanay, B. (2012). The macro and the micro: Andreas Gursky's aesthetics. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 70(1), 91-100. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6245.2011.01501.x>
- Price, M. (2004). *Fotoğraf, çerçevedeki gizem*. In A. Koş & K. Koş (Ed.), Ayşenaz & Kubilay Koş (Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Schuster, J. (2013). Between Manufacturing and Landscapes: Edward Burtynsky and the Photography of Ecology. *Photography and Culture*, 6(2), 193-212. <https://doi.org/10.2752/175145213X13606838923318>

- Sekula, A. (2013). Fotoğrafik anlamın keşfi üzerine. İçinde, V. Burgin (Ed.), *Fotoğrafı Düşünmek*. Espas Yayınları.
- Sontag, S. (2004). *Başkalarının acısına bakmak*. (O. Akınhay, Çev.). Agora Kitaplığı.
- Sontag, S. (2008). *Fotoğraf üzerine*. (O. Akınhay, Çev.). Agora Kitaplığı.
- Soulages, F. (2022). *Fotoğrafın estetiği*. (D. Eyüce Şansal, Çev.). Espas Yayınları.
- Tunalı, İ. (2003). *Felsefenin ışığında modern resim*. Rh+sanat.
- Topçuoğlu, N. (2010). *Fotoğraf ölmedi ama tuhaf kokuyor*. Yapı Kredi Yayınları
- Walsh, A. N. (2002). Visualizing histories: Experiences of space and place in photographs by Greg Staats and Jeffrey Thomas. *Visual Studies*, 17(1), 37-51. <https://doi.org/10.1080/14725860220137363>
- Wikipedia contributors. (2024, May 26). Revenge of the Goldfish (photograph). In Wikipedia. [https://en.wikipedia.org/wiki/Revenge_of_the_Goldfish_\(photograph\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Revenge_of_the_Goldfish_(photograph))
- Yılmaz, M. (2013). *Fotoğraf resimdir*. Ütopya Yayınevi.
12. *İstanbul Bienali El Kitabı* (2011). Yapı Kredi Yayınları.
- URL 1. <https://brucesilverstein.com/artists/74-joel-peter-witkin/>

**SPOR LİSESİ
ÖĞRENCİLERİNİN
İMGELEME BECERİLERİ İLE
ÖZGÜVEN DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

**AHMET KARABULUT
DOÇ. DR. AYKUT DÜNDAR**

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-24-9

Yazarlar

Ahmet KARABULUT - Doç. Dr. Aykut DÜNDAR

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	8
1. GİRİŞ	11
1.1. İmgeleme	12
1.1.1. İmgeleme Türleri	15
1.1.2. İçsel İmgeleme	15
1.1.3. Dışsal İmgeleme	16
1.2. Özgüven	16
1.2.1. Spor Eğitimi ve Özgüven	18
2. GEREÇ VE YÖNTEM	23
3. BULGULAR	29
4. SONUÇ	63
KAYNAKÇA	73
EKLER	79

KAYNAKÇA

- Aldemir, G.Y. ve Kale, E.K. (2014). "Futbolcularda İmgeleme Çalışmalarının Problem Çözme Üzerin Etkisi". Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 5 (2), 37-45.
- Araújo, R., Mesquita, I. ve Hastie, P.A. (2014). "Review of the Status of Learning in Research on Sport Education: Future Research and Practice." J. Sport. Sci. Med, 13 (4), 846-858.
- Bartholomew, K.J., Ntoumanis, N. ve Thøgersen-Ntoumani, C. (2009). "A Review of Controlling Motivational Strategies from a Self-Determination Theory Perspective: Implications for Sports Coaches." Int. Rev. Sport Exerc. Psychol, 2 (2), 215-233.
- Bessa, C., Hastie, P., Araújo, R. ve Mesquita, I. (2019). "What Do We Know about the Development of Personal and Social Skills within the Sport Education Model: A Systematic Review." J. Sport. Sci. Med, 18 (4), 812-829.
- Bessa, C., Hastie, P., Rosado, A. ve Mesquita, I. (2021). "Sport Education and Traditional Teaching: Influence on Students' Empowerment and Self-Confidence in High School Physical Education Classes. Sustain." 13 (2), 1-14.
- Brady, F. (1998). "A Theoretical and Empirical Review of the Contextual Interference Effect and the Learning of Motor Skills." Quest, 50 (3), 266-293.

- Chandler, T.J.L.; Mitchell, S.A. (2013). "Reflections on Models of Games Education." *J. Phys. Educ. Recreat. Danc.*, 61 (6), 19-21.
- Daryl S., Peter A., Hastie, H. ve Vander M. (2020). *Complete Guide to Sport Education*, 3. Baskı; Human Kinetics, Inc; ISBN 9781492562511.
- Elçi, G. (2014). *İmgeleme Çalışmasının Voleybol Branşındaki Performans Sporcularında Beceri Gelişimine Etkisinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)* Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Ennis, C.D. (2014). "What Goes Around Comes Around ... Or Does It. Disrupting the Cycle of Traditional", *Sport-Based Physical Education. Kinesiol. Rev.*, 3 (1), 63-70.
- Hall, C.R., Mack, D.E., Paivio, A. ve Hausenblas, H.A. (1998). "Imagery Use by Athletes: Development of the Sport Imagery Questionnaire". *Int. J. Sport Psychol*, 29 (1), 73-89.
- Hambali, B., Hidayat, Y., Yudiana, Y., Sultoni, K., Ustun, U.D. ve Singnoy, C. (2023). "The Effect of the Combined Self-Talk and Mental Imagery Program on the Badminton Motor Skills and Self-Confidence of Youth Beginner Student-Athletes." *BMC Psychol.* 11 (35), 1-16.
- Hellison, D. (2010). *Teaching Personal and Social Responsibility Through Physical Activity*; Human Kinetics, Inc; ISBN 0736094709.
- Jones, G., Hanton, S. ve Connaughton, D. (2002). "What Is This Thing Called Mental Toughness. An Investigation of Elite Sport Performers." *J. Appl. Sport Psychol.* 14, (3) 205-218.
- Kaplan, Y. ve Akkaya, C. (2014). "Spor Kültürü ve Türkiye'de Spor". *Int. J. Sci. Cult. Sport* 2014, (2), 114-119.
- Kadınıldağ, E. ve Tiryaki, M.Ş. (2012). "Spor Bilimleri Dergisi Sporda İmgeleme Envanterinin Türk Sporcular İçin Uyar-

- lanması Adaptation of Sports Imagery Questionnaire for Turkish Athletes". Hacettepe J. Sport Sci., 23 (1), 13-23.
- Kumartaşlı, M., Gülen, Ö., Serçe, B. ve Madak, E. (2021) "Farklı Branşlardaki Sporcuların Çeşitli Değişkenlere Göre İmgeleme Biçimlerinin İncelenmesi." Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi 7 (1), 136-146.
- Litchfield, B.C. ve Dempsey, J. V. (2015) "Authentic Assessment of Knowledge, Skills, and Attitudes." New Dir. Teach. Learn. 142, 65-80.
- Light, R.L., Harvey, S. ve Mouchet, A. (2014). "Improving "at-Action" Decision-Making in Team Sports through a Holistic Coaching Approach." Sport. Educ. Soc., 19 (3), 258-275.
- Mesquita, I., Farias, C. ve Hastie, P. (2012). "The Impact of a Hybrid Sport Education-Invasion Games Competence Model Soccer Unit on Students' Decision Making, Skill Execution and Overall Game Performance." Eur. Phys. Educ. Rev, 18 (2), 205-219.
- Metzler, M. T. ve Francis. (2011). Instructional Models in Physical Education, New York, ISBN 9781315213521.
- Mosston, M. ve Ashworth, S. (2008). Teaching Physical Education: First on-Line Edition; ISBN 0205340938.
- Moore, E.W.G. ve Fry, M.D. "Physical Education Students' Ownership, Empowerment, and Satisfaction With PE and Physical Activity." Res. Q. Exerc. Sport 2017, 88 (4), 468-478.
- Moy, B., Renshaw, I. ve Davids, K. (2016). "The Impact of Nonlinear Pedagogy on Physical Education Teacher Education Students' Intrinsic Motivation." Phys. Educ. Sport Pedagog., 21 (5), 517-538.

- Munroe, C., K.J., Muir, I.L. ve Ely, F.O. (2022). "Inspired by Imagination: How Imagery Can Help You Be Better at Sport." *Front. Young Minds*, 10, 1-14.
- Nardemir, E. ve Ataman, Y. (2021). H.B. "The Effect of Imagination Power on Sports Satisfaction of Children Playing Swimming Sports." *Int. J. Turkish Sport Exerc. Psychol.* 1, 12-28.
- O'Sullivan, M. (2018). "PETE Academics as Public Intellectuals and Activists in a Global Teacher Education Context." *Phys. Educ. Sport Pedagog*, 23 (5), 536-543.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z. ve Yavuz, F.N. (2015). "Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Spor." *Int. J. Sci. Cult. Sport.* 3, 479-488.
- Reeve, J. ve Lee, W. (2014). "Students' Classroom Engagement Produces Longitudinal Changes in Classroom Motivation." *J. Educ. Psychol.* 106 (2), 527-540.
- Rink J. E. (1985). *Teaching Physical Education For Learning*. 5. Baskı, McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages, ISBN-10: **0072973048**.
- Rosenshein, B. (2012). "Principles of Instruction - Reserach-Based Strategies That All Teachers Should Know. *Am. Educ.*", 12-19.
- Savaş, M. ve Yazıcı, M. (2019). "Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin İmgeleme Becerileri İle Sportif Güven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." *Kastamonu Eğitim Derg.* 27 (5) 2347-2354.
- Silverman, S. (1991). "Research on Teaching in Physical Education." *Res. Q. Exerc. Sport* 62 (4), 352-364.
- Siedentop, D. (1998). "What Is Sport Education and How Does It Work." *J. Phys. Educ. Recreat. Danc.*, 69 (4), 18-20.

- Sinelnikov, O. ve Hastie, P. (2008). "Teaching Sport Education to Russian Students: An Ecological Analysis." *Eur. Phys. Educ. Rev*, 14 (2), 203-222.
- Shavelson, R.J., Hubner, J.J. ve Stanton, G.C. (1976) "Self-Concept: Validation of Construct Interpretations." *Rev. Educ. Res.*, 46 (3), 407-441.
- Thomas, O. ve Thrower, S.N. (2022). "Developing and Maintaining Sport-Confidence: Learning From Elite Athletes." *Front. Young Minds*, (10), 1-12, doi:10.3389/frym.2022.675054.
- Toktas, S.ve Bas, M. (2019). "Investigation of the Relationship between the Self-Confidence and Motivation of High School Students Participating School Sport Contests." *Univers. J. Educ. Res*, 7 (2), 472-479.
- Vealey, R.S. (2016). "Conceptualization of Sport-Confidence and Competitive Orientation: Preliminary Investigation and Instrument Development." *J. Sport Psychol*, 8 (3), 221-246.
- Yıldırım, F. (2013). *Sportif Sürekli Kendine Güven Alt Ölçeğinin Uyarlanması Ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerde Sportif Sürekli Kendine Güvenin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)* Mersin: Mersin Üniversitesi.

SPORCULARDA SAĞLIKLI BESLENME TUTUMU VE BENLİK ALGISI DURUMLARI

ADNAN ASLAN
DOÇ. DR. FATİH MURATHAN

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-25-6

Yazarlar

Adnan ASLAN - Doç. Dr. Fatih MURATHAN

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	10
ÖN SÖZ	13
1. GİRİŞ	15
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	23
2.1. Spor Kavramı	23
2.1.1. Sporun yararları	24
2.1.1.1. Sosyal yararları.....	25
2.1.1.2. Psikolojik açıdan yararları	26
2.1.1.3. Fiziksel yararları	27
2.1.1.4. Genel sağlık açısından yararları	27
2.2. Beslenme Kavramı.....	28
2.2.1. Beslenmenin amacı	29
2.2.2. Beslenmenin önemi	29
2.2.3. Yeterli ve dengeli beslenme	30
2.2.4. Yetersiz ve dengesiz beslenme.....	31
2.2.5. Besinler ve besin grupları	32
2.2.5.1. Süt ve süt ürünleri grubu.....	33
2.2.5.2. Et, yumurta, kuru baklagiller ve yağlı tohumlular grubu.....	34
2.2.5.3. Ekmek ve tahıl grubu	35
2.2.5.4. Sebze ve meyve grubu.....	35
2.2.6. Beslenme eğitimi.....	36
2.2.7. Besin öğeleri.....	37

2.2.7.1. Protein.....	37
2.2.7.2. Yağ.....	38
2.2.7.3. Karbonhidrat	38
2.2.7.4. Mineraller.....	38
2.2.7.5. Vitaminler	39
2.2.7.6. Su ve Posa	39
2.2.8. Beslenme alışkanlıkları	40
2.2.9. Sporcu beslenmesi	41
2.2.9.1. Müsabaka öncesi beslenme	43
2.2.9.2. Müsabaka sırasında beslenme	43
2.2.9.3. Müsabaka sonrası beslenme.....	44
2.3. Benlik Kavramı	45
2.3.1. Benliğin oluşumu.....	46
2.3.2. Benlik kavramının öğeleri	47
Benlik Saygısı.....	47
Benlik Tasarımı.....	48
Benlik İmgesi	48
Benlik Farkındalığı	48
Benlik Bilinci.....	48
Benlik Kurgusu.....	49
Benlik Yeterliği	49
Benlik Sunumu	49
Benlik Ayarlaması.....	49
Benlik Karmaşıklığı	50
2.4. Benlik Algısı	50
2.4.1. Fiziksel benlik algısı	51
2.4.2. Benlik algısının gelişimini etkileyen faktörler.....	52
2.4.2.1. Aile	53
2.4.2.2. Arkadaşlar.....	53
2.4.2.3. Okul ve öğretmenler	54
2.4.2.4. Kişiler arası ilişkiler.....	55
2.4.2.5. Bireysel deneyimler.....	55
2.4.2.6. Beden imgesi	55

2.4.2.7. Kitle iletişim araçları	56
2.4.3. Gerçekçi (olumlu) benlik algısı	56
2.4.4. Gerçekçi olmayan (olumsuz) benlik algısı	57
2.4.5. Sporcularda benlik algısı	59
3. GEREÇ VE YÖNTEM	61
4. BULGULAR	69
4.1. Sporcuların Sağlıklı Beslenme Tutum ve Benlik Algı Düzeyine Ait Bulgular	69
4.2. Sporcuların Spor Geçmişine İlişkin Bulgular	70
4.3. Sporcuların Demografik Özelliklerine Göre Sağlıklı Beslenme Tutum ve Benlik Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular	72
4.4. Sporcuların Sporcu Geçmişine Göre Sağlıklı Beslenme Tutum ve Benlik Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular	82
4.5. Sporcuların Sağlıklı Beslenme Tutumu ve Benlik Algı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular	101
SONUÇ	113
KAYNAKÇA	121

KAYNAKÇA

Açıkgöz, S. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları ile Öz yetkinlik ve İyimserlik İlişkisi. Ankara Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Adatepe, E. ve Çelik, H. (2022). "Amatör futbolcuların sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının incelenmesi." Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, 5(1), 217-229.

Akyol, A. G. A., Bilgiç, A. G. P. ve Ersoy, G. (2008). "Fiziksel aktivite, beslenme ve sağlık yaşam." Ankara: Klasmat Matbaacılık.

Aldemir, G. Y., Biçer, T. ve Kızıldağ-Kale, E. (2014). "Elit futbolcularda imgeleme çalışmalarının benlik algısı üzerine etkisi." CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(1), 1-15.

Altan, F. (2016). Sporun Toplumda Yaygınlaşmasında Üniversitelerin Katkısı ve Öğrencilerin Fiziksel Aktivite Durumlarının İncelenmesi (Sakarya Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Altıntaş, A., Çağlar, E., Aşçı, F. H., Karahan, B. G. ve Uygurtaş, M. (2017). "Çocuklar ve gençler için fiziksel benlik algısı Envanteri'nin yapı ve ölçüt bağıntılı geçerliğinin test edilmesi." Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 14(2), 3-12.

Arabacı, R. ve Çankaya, C. (2007). "Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel aktivite düzeylerinin araştırılması." *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1- 15.

Aracı, H. (2004). "Okullarda beden eğitimi." Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ardiana, R. T., ve Tumanggor, R. O. (2020). "Social media Instagram addiction and self-esteem in high school students. In The 2nd Tarumanagara International Conference on the Applications of Social Sciences and Humanities." (TICASH 2020) (pp. 290-294). Atlantis Press.

Arslan, R. ve Akça, R. P. (2012). "Çocukların eğitiminde rol model oluşturacak olan eğitimci ve usta öğretici adaylarının beslenme alışkanlıkları." *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 101-119.

Aşçı, F. H. (2004). "Fiziksel benlik algısının cinsiyete ve fiziksel aktivite düzeylerine göre karşılaştırılması." *Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 39-48.

Aytan, G. K. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşmelerinde sporun etkileri. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Bacanlı, H. (1997). "Sosyal ilişkilerde benlik kendini ayarlayanın psikolojisi." İstanbul. Milli Eğitim Basımevi.

Bahadır, A. (2002). "Ergenlik dönemi kişilik gelişiminde temel kavramlar." *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 57-65.

Bar, M. (2016). Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin psikolojik dayanıklılık ve akademik ertelemeye etkisi. Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Baştuğ, G. ve Kuru E. (2009). "Bayan sporcuların bedenlerini algılama düzeyleri ve cinsiyet rolleri üzerine bir araştırma." *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 533-555.

Bay, Ü. S. ve Geri, S. (2023). "Kilis 7 Aralık Üniversitesi öğrencilerinde fiziksel benlik algısının serbest zaman değerlendirme davranışları bakımından incelenmesi." *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 66-82.

Bayat, B. (2003). "Bireylerin benlik algısı (benlik tasarımları) sistemi ve bu sistemin davranışlar üzerindeki rolü." *İş Hukuku ve İktisat Dergisi (Kamu İş)*, 7(2), 1-11.

Bayramlar, K., Bumin, G., Yakut, Y. ve Şener, G. (2007). "Ampute vücut imajı ölçeği (Amputee Body Image Scale-ABIS) Türkçe uyarlamasının geçerliliği." *Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 18(2), 79-83.

Baysal, A. (2007). "Beslenme." (11. Baskı). Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.

Beck, K. L., Thomson, J. S., Swift, R. J., ve Von Hurst, P. R. (2015). "Role of nutrition in performance enhancement and postexercise recovery." *Open Access Journal Of Sports Medicine*, 259-267.

Black, R E., Williams, S M., Jones, I.E, ve Goulding, A. (2002). "Children who avoid drinking cow milk have low dietary calcium intakes and poor bone health. *American Journal of Clinical Nutrition*," 76, 675-680.

Bonilla, D. A., Pérez-Idárraga, A., Odriozola-Martínez, A., ve Kreider, R. B. (2021). "The 4R's framework of nutritional strategies for post-exercise recovery: A review with emphasis on new generation of carbohydrates." *International Journal Of Environmental Research and Public Health*, 18(103), 1-19.

Buğu, Y. (2017). Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Beslenme İle İlgili Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kırkkale: Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Burke, L. M. (1997). "Nutrition for post-exercise recovery. *Australian journal of science and medicine in sport*," 29(1), 3-10.

Burke, L. M. (2017). "Reflections on the 2016 position stand: Nutrition and athletic performance." *ACSM's Health ve Fitness Journal*, 21(2), 39-40.

Celasin, N. Ş. ve Sevinç, H. Y. (2022)." Adölesanların spor yapma alışkanlığının benlik algısı, benlik saygısı ve yaşam kalitesine etkisi." *Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi*, 6(2), 159-168.

Cena, H., ve Calder, P. C. (2020). "Defining a healthy diet: evidence for the role of contemporary dietary patterns in health and disease." *Nutrients*, 12(334), 1-12.

Chen, Y., Michalak, M., ve Agellon, L. B. (2018). "Focus: Nutrition and food science: Importance of nutrients and nutrient metabolism on human health. *The Yale journal of biology and medicine*," 91(2), 95-103.

Couture, S., Lamarche, B., ve Morissette, E. (2015). "Lise koçları arasında sporcu beslenmesi bilgisinin ve tavsiyelerinin değerlendirilmesi." *Uluslararası Spor Beslenme ve Egzersiz Metabolizması Dergisi*, 25(4), 326-334.

Çağlar, E., Aşçı, F. H. ve Kelecek, S. (2017). "Elit Sporcu Benlik Algısı Envanteri Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması." *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(4), 165-172.

Çakırlar, A. ve Yaman, Ç. (2022). "Pozitif psikoloji bağlamında terapötik rekreasyon ve iyi oluş ilişkisi: bir literatür taraması." *The Online Journal of Recreation and Sports*, 11(4), 47-58.

Çalık, F., Yılmaz, A., Şentürk, U., Akdeniz, H. ve Sertbaş, K. (2015). "Otistik çocuğa sahip ebeveynlerin durumluluk ve sürekli kaygı." *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 10(2), 13-21.

Çelik, Ç. ve Odacı, H. (2012). "Kendilik algısı ve benlik saygısının problemlili internet kullanımını üzerindeki yordayıcı rolü." *Education sciences*, 7(1), 433-441.

Çelik, S. (2011). Öğretmen Tutumları İle İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çiçekler, C. ve Pirpir, D. (2015). "48-72 aylar arasında çocuğu bulunan annelerin çocuk yetiştirme davranışları ile çocukların benlik kavramlarının incelenmesi." Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 1(2), 491-500.

Çiğdem, A. (2023). "Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinde beslenme okuryazarlığı düzeyleri, etkileyen faktörler ve sağlıklı beslenme tutumu ile ilişkisi." Uzmanlık tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Çongar, O. ve Özdemir L. (2004). "Sivas il merkezinde beden eğitimi öğretmenlerinin genel beslenme ve sporcu beslenmesi ile ilgili bilgi düzeyleri." Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 26(3), 113-118.

De Eguilaz, M. H. R., de Morentin Aldabe, B. M., Almiron-Roig, E., Pérez-Diez, S., Blanco, R. S. C., Navas-Carretero, S., ve Martínez, J. A. (2018). "Multisensory influence on eating behavior: Hedonic consumption. Endocrinología," Diabetes y Nutrición (English ed.), 65(2), 114-125.

Demir, G. T., Namlı, S. ve Cicioğlu, H. İ. (2021). "Takım ve bireysel sporlarda sosyal görünüş kaygısı sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumun belirleyicisi midir?" Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 19(4), 124-134.

Demir, G. ve Cicioğlu, H.İ. (2019). "Sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği (SBİTÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması." Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4(2), 256-274.

Devrim-Lanpir, A., Hill, L., ve Knechtel, B. (2021). "Efficacy of popular diets applied by endurance athletes on sports performance: beneficial or detrimental?" A narrative review. Nutrients, 13(491), 1-40.

Dinç, A. (2021). "Spor bilimleri öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve sağlıklı beslenme tutumlarının incelenmesi." *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 812-821.

Doğru, M. (2019). Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Benlik Algısının Ahlaki Karar Alma Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Downward, P., ve Rasciute, S. (2011). "Does sport make you happy? An analysis of the well-being derived from sports participation." *International Review of Applied Economics*, 25(3), 331-348.

Dursun, B. (2020). Düzce İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beslenme Alışkanlıkları ve Bilgi Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. Düzce: Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Dursun, M., Yarayan, Y. E., Arı, Ç., Ulun, C. ve Kocamaz Adaş, S. (2021). "Covid- 19 in Turkey: Leisure boredom, psychological resilience, physical activity and emotional state." *International Journal of Educational Research and Innovation*, 15, 460-486.

Dündar, B. (2010). Okulöncesi Dönem 6 Yaş Çocuklarının Benlik Algıları İle Bilişsel Performansları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Düzen, A. Ç. ve Özçelik, İ. Y. (2022). "Lise öğrencilerinin spor yapma durumuna göre psikolojik sağlık ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi." *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 176-191.

Efe Arpa, G. (2019). Farklı Liglerdeki Kadın Ve Erkek Futbolcuların Fiziksel Benlik Algı Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ekşici, Z. (2019). Gazzalı'de İnsan Ve Benlik Algısı. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Elma, M. (2019). Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi: Teori ve Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). "Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik." Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30(3), 211-216.

Erkal, M. E. (1992). "Sosyolojik açıdan spor." İstanbul: Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı.

Erkal, S. ve Pek, H. (1993). "Beden imajında değişimler ve hemşirenin rolü." Hemşirelik Bülteni, 8(30), 61-71.

Ersoy, G. (2004). "Egzersiz ve spor yapanlar için beslenme sorular ve cevapları ile açıklamalı sözlük" (3. Baskı). Ankara Nobel: Yayınları.

Fişek, K. (1998). "Türkiye'de ve Dünya'da spor yönetimi." Ankara: Bağırhan Yayınları.

Folasire, O. F., Akomolafe, A. A., ve Sanusi, R. A. (2015). "Does nutrition knowledge and practice of athletes translate to enhanced athletic performance?" Cross-sectional study amongst Nigerian undergraduate athletes. Global journal of health science, 7(5), 215-225.

Folca, H. (2012). "Ben kimim?." (Çev. Şule B.), İstanbul: Arunas Yayınları.

Formans. (2023). "Sporcu beslenmesi," <https://formnes.com/sporcu-diyetisyenligi/> 18.11.2023.

Gander, M. J., ve Gardiner, H. W. (1993). "Çocuk ve ergen gelişimi." (Çev. Onur, B). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Gencer, E. (2008). Yıldızlar Kategorisi Erkek Güreşçilerde Denetim Odağı, Benlik Saygısı Ve Başarı İlişkisi: Ege Bölgesi

Yıldızlar Ligi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Gençoğlu, C., Demir, S. N. ve Demircan, F. (2021). "Spor da beslenme ve ergojenik destek ürünleri: Bir geleneksel derleme." *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 56-99.

Ghazzawi, H. A., Hussain, M. A., Raziq, K. M., Alsendi, K. K., Alaamer, R. O., Jaradat, M., ve Jahrami, H. (2023). "Exploring the relationship between micronutrients and athletic performance: A comprehensive scientific systematic review of the literature in sports medicine." *Sports*, 11(109), 1-42.

Gülen, Ö., Madak, E., Kumartaşlı, M. ve Sönmez, H.O. (2021). "Taekwondo sporcularının spora bağlılık düzeylerinin milli sporculuk durumları ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi." *The Online Journal of Recreation and Sport*, 10(3), 1-17.

Günay, M. ve Cicioğlu, I. (2001). "Spor fizyolojisi." Ankara: Gazi Kitapevi.

Güner, Ş. (2023). Bir Üniversitedeki Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutumlarının Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Güneş Z. (2016). "Spor ve beslenme." Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Güneş, Z. (2005). "Spor ve beslenme." Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Güneş, Z. (2013). "Spor ve beslenme." Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). "Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe-yöntem- analiz." Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gürsoy, R., Aktaş, Ö. ve Dane, Ş. (2001). "Beslenme ve besinsel ergojenikler 1: karbonhidrat, yağ ve proteinler." *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 19-27.

Güven, Ö. (1999). "Türklerde spor kültürü." Ankara: AKM Başkanlığı Yayınları.

Hasta, D. (2002). "Kendilik bilinci ve bazı değişkenler ile ilişkisi." *Türk Psikoloji Bülteni*, 8(24-25), 140-146.

Hastaoğlu, E. (2021). "Covid-19 salgını sürecinde turizmin stres düzeyleri ve sağlıklı beslenme davranışları üzerine bir araştırma (Covid-19 salgınında turizm öğrencilerinin stres düzeyleri ve sağlıklı beslenme davranışları üzerine bir araştırma)." *Turizm ve Gastronomi Çalışmaları Dergisi*, 9(3), 1610-1621.

Hekim, M. (2016). "Çocuklarda beden eğitimi, spor ve oyun etkinliklerine katılımın kemik gelişimi üzerine etkilerinin değerlendirilmesi." *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 66-71.

Henselmans, M., Bjørnsen, T., Hedderman, R., ve Varvik, F. T. (2022). "The effect of carbohydrate intake on strength and resistance training performance: A systematic review." *Nutrients*, 14(856), 1-39.

Jain, M. (1998). "Dairy foods, dairy fats, and cancer: a review of epidemiological evidence." *Nutrition Research*. 18(5), 905-937.

Jaron, D., ve Galal, O. (2009). "Food security and population health and well being." *Asia Pacific Journal of Clinical Nutrition*, 18(4), 684-687.

Jersild, A. J. (1983). "Çocuk psikolojisi." Ankara: Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası.

Jeukendrup, A. E. (2017). "Training the gut for athletes." *Sports Medicine*, 47(1), 101- 110.

Kaplan, H. B. (1986). "Social psychology of self-referent behavior." New York: Plenum Press.

Kaptan, N. (2018). Benlik Kurguları Açısından İlişki Tarzlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karaaslan, A. (1993). "Benlik-saygısı: genel bir gözden geçirme." Ege üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 9(1), 71-74.

Karaca, N. H. ve Aral, N. (2017). "Yaratıcı rahatlama çalışmalarının anaokuluna devam eden çocukların benlik kavramı ve motor yaratıcılığına etkisinin incelenmesi." Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi, 10(1), 146-169.

Karadağ, M. (2021). "Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) olan çocukların fiziksel aktivite düzeyleri." Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(2), 343-352.

Karagöz, N. ve Karagün, E. (2015). "Profesyonel sporcuların beden imajı üzerine betimsel bir çalışma." Sport Sciences, 10(4), 34-43.

Karakullukçu, Ö. F. (2009). Adalet Bakanlığı Çalışanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Karakuş, S. Ş., Yıldırım, H. ve Büyüköztürk, Ş. (2016). "Üç faktörlü yeme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması." TAF Preventive Medicine Bulletin, 15(3), 229-237.

Karasar, N. (2011). "Bilimsel araştırma yöntemleri." Ankara: Nobel Yayınları.

Kargın, H. H. (2014). Muhammed İkbâl'de Benlik Felsefesinin Unsurları. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kasatura, İ. (1998). "Kişilik ve öz güven." İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kenç, M. F. ve Oktay, B. (2002). "Akademik benlik kavramı ve akademik başarı arasındaki ilişki." *Eğitim ve Bilim*, 27(124), 71-79.

Kerksick, C. M., Arent, S., Schoenfeld, B. J., Stout, J. R., Campbell, B., Wilborn, C. D., ve Antonio, J. (2017). "International Society of Sports Nutrition position stand: nutrient timing." *Journal of The International Society of Sports Nutrition*, 14(33), 1-21.

Kerksick, C. M., Wilborn, C. D., Roberts, M. D., Smith-Ryan, A., Kleiner, S. M., Jäger, R.,... ve Kreider, R. B. (2018). "ISSN Exercise and Sports Nutrition Review Update, Research and Recommendations." *Journal of the International Society of Sports Nutrition*, 15(1), 1-57.

Kılıç, E. ve Şanlıer, N. (2007). "Üç kuşak kadının beslenme alışkanlıklarının karşılaştırılması." *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 31-44.

Kılınç, H. (2011). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Benlik Tasarımlarının Atılganlık Düzeyi ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*

Kliemann, N., Wardle, J., Johnson, F., ve Croker, H. (2016). "Reliability and validity of a revised version of the general nutrition knowledge questionnaire." *European Journal of Clinical Nutrition*, 70(10), 1174-1180.

Korkmaz, K., Şenol, O. ve Akbulut, F. (2023). "Düşük gelir grubundaki ülkelerin yetersiz beslenme durumunun panel veri analiz yöntemiyle incelenmesi." *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 430-443.

Köknel, Ö. (1993). "Ergenlik dönemi, ana-baba okulu." İstanbul: Remzi Kitabevi.

Küçük, V. ve Koç, H. (2004). "Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi." *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-12.

Leitzmann, C. (2009). "Adequate diet of essential nutrients for healthy people. The role of food, agriculture, forestry and fisheries in human nutrition." *Encyclopedia of Life support systems*, 4, 1-9.

Linville, P. W. (1985). "Self-complexity and affective extremity: don't put all of your eggs in one cognitive basket." *Social Cognition*, 3(1), 94-120.

Mageau, G. A., ve Vallerand, R. J. (2003). "The coach-athlete relationship: A motivational model." *Journal of sports science*, 21(11), 883-904.

Maiano, C, Ninot, G., ve Bilard, J. (2004). "Age and gender effects on global self-esteem and physical self-perception in adolescents." *European Physical Education Review*, 10(1), 53-69.

Marsh, H. W. (1998). "Age and gender effects in physical self-concepts for adolescent elite athletes and non-athletes: A multicohort-multioccasion design." *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20, 237-259.

Marshall, N. E., Abrams, B., Barbour, L. A., Catalano, P., Christian, P., Friedman, J. E., ... ve Thornburg, K. L. (2022). "The importance of nutrition in pregnancy and lactation: lifelong consequences." *American journal of obstetrics and gynecology*, 226(5), 607-632.

May, R. (1998). "Kendini arayan insan." (Çev. A. Karpat). İstanbul: Kuraldışı Yayınları.

MEB. (2018). "Yiyecek ve içecek hizmetleri, besin ögele-ri." Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

MEGEP. (2018). "Yiyecek içecek hizmetleri besin grupları." Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Miller, G. D., Jarvis, K. J., ve McBean, L. D. (2000). "Handbook of Dairy Foods and Nutrition. In: Jensen RG, Kroger M, editors. The importance of milk and milk products in the diet." New York: CRC Press.

Mohalijah, M. A., Boo, H. C., Muhammad Shahrin, A. K., ve Ainul Zakiah, A. B. (2014). "Factors affecting dining satisfaction and acceptability of food item among athletes during a sporting event." *International Food Research Journal*, 21(5), 1719- 1724.

Morsünbül, Ü. ve Tümen, B. (2008). "Ergenlik döneminde kimlik ve bağlanma ilişkileri: kimlik statüleri ve bağlanma stilleri üzerinden bir inceleme." *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(1), 25-31.

Mukhamedzhanov, E., Tsitsurin, V., Zhakiyanova, Z., Akhmetova, B., ve Tarjibayeva, S. (2023). "The effect of nutrition education on nutritional behavior, academic and sports achievement and attitudes." *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 11(2), 358-374.

Mumcu, N. ve Mumcu, H. E. (2019). "Sporun stres ve mutluluk üzerine etkileri." Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Nizamoglu, M. (2002). "Süt ve süt ürünlerinin tüketimi üzerine bazı sosyal faktörler ve tüketici özelliklerin etkisi." *Gıda ve Yem Bilimi Teknolojisi Dergisi*, 1, 25-31.

Oğuz, G. Y. (2005). "Bir güzellik miti olarak incelik ve kadınlarla ilgili beden imgesinin televizyonda sunumu." *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(1), 31-37.

Okay, D. M., Jackson, P. V., Marcinkiewicz, M., ve Papino, M. N. (2009). "Exercise and obesity." *Primary Care: Clinics in Office Practice*, 36(2), 379-393.

Oliveira, C. C., Ferreira, D., Caetano, C., Granja, D., Pinto, R., Mendes, B., ve Sousa, M. (2017). "Nutrition and supplementation in soccer." *Sports*, 5(28), 1-35.

Omay, H. (2005). İlköğretim Okulu 7. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Algılarının Demografik Değişkenlere Bağlı Olarak İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ormsbee, M. J., Bach, C. W., ve Baur, D. A. (2014). "Pre-exercise nutrition: the role of macronutrients, modified starches and supplements on metabolism and endurance performance." *Nutrients*, 6(5), 1782-1808.

Öngören, B. (2015). "Sosyolojik açıdan sağlıklı beden imgesi." *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 16(34), 25-45.

Özdemir, G. (2010). "Spor dallarına göre beslenme." *Spor metre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-6.

Özer K. (2001). "Fiziksel uygunluk." Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Özer, A. (2007). Normallik Testlerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Özkalp, E. (2002). "Davranış bilimlerine giriş." Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Özyürek, M. (1983). "Birlikte ve ayrı eğitimin etkinliği: benlik kavramı ve denetleme odağı." Ankara: AÜ. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Paker, S. (1991). "Sporda beslenme." (2. Baskı). Ankara: Bağırhan Yayinevi.

Pelly, F.E., Burkhart, S.J., ve Dunn, P. (2018). "Factors influencing food choice of athletes at international competition events." *Appetite*, 121, 173-178.

Picó, C., Serra, F., Rodríguez, A. M., Keijer, J., ve Palou, A. (2019). "Biomarkers of nutrition and health: new tools for new approaches." *Nutrients*, 11, 1-30.

Purcell, L. K. (2013). "Sport nutrition for young athletes." *Paediatrics ve Child Health*, 18(4), 200-202.

Ramazanoğlu, F., Karahüseyinoğlu, M. F., Demirel, E. T., Ramazanoğlu, M. O. ve Altungül, O. (2005). "Sporun toplumsal boyutlarının değerlendirilmesi." *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 153-157.

Reinhardt, K., ve Fanzo, J. (2014). "Addressing chronic malnutrition through multi- sectoral, sustainable approaches: a review of the causes and consequences." *Frontiers in nutrition*, 1(13), 1-11.

Romero-Rodríguez, J. M., Aznar-Díaz, I., Marín-Marín, J. A., Soler-Costa, R., ve Rodríguez-Jiménez, C. (2020). "Impact of problematic smartphone use and Instagram use intensity on self-esteem with university students from physical education." *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(4336), 1-10.

Ryan, M. (2008). "The antidepressant effects of physical activity: Mediating self-esteem and self-efficacy mechanisms." *Psychology and Health*, 23(3), 279-307.

Sabbağ, Ç. (2003). *İlköğretim Okullarında Görevli Öğretmenlerin Beslenme Alışkanlıkları ve Beslenme Bilgi Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Sağlık Bakanlığı. (2015). "Türkiye beslenme rehberi." Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.

Sağlık Bakanlığı. (2021). "Beslenme dostu ve fiziksel aktiviteyi destekleyen iş yeri uygulama rehberi." Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayın.

Sağlık Bakanlığı. (2022). "Türkiye beslenme rehberi." Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.

Salacak, S. (2023). *Kış Sporları ile İlgilenen Sporcuların Beslenme Bilgi Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İnce-*

lenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Erzurum Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Sargın, K. ve Güleşce, M. (2022). "Öğretmenlerin sağlıklı beslenme ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi." Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 7(1), 1-11.

Savaşır, I. ve Erol, N. (1989). "Eating attitude test: anorexia nervosa symptom index." Psikoloji Dergisi, 7, 19-25.

Sevim, K. ve Artan, T. (2021). Yüksek ve düşük benlik saygısını etkileyen faktörler. Toplumsal Politika Dergisi, 2(2), 109-121.

Simopoulos, A. P. (2016). "An increase in the omega-6/omega-3 fatty acid ratio increases the risk for obesity." Nutrients, 8(3), 1-17.

Singer, N. Y. (1972). "Coaching athletics and psychology." Florida. U.S.

Smart, L. R., ve Bisogni, C. A. (2001). "Personal food systems of male college hockey players. Appetite." 37(1), 57-70.

Sonstroem, R. J. (1998). "Physical self-concept: assessment and external validity. Exercise and sport sciences reviews," 26, 133-164.

Sunuwar, D. R., Singh, D. R., Bohara, M. P., Shrestha, V., Karki, K., ve Pradhan, P.M. S. (2021). "Association of nutrition knowledge, practice, supplement use, and nutrient intake with strength performance among Taekwondo players in Nepal." Frontiers in Nutrition, 9, 1-12.

Şenol, F. B. ve Karaca, N. H. (2020). "Okul öncesi dönem çocuklarının benlik kavramı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi." Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 54, 1-19.

Şimşek, Ö. F. (2007). "Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve LISREL uygulamaları." Ekinoks.

Tabachnick, B., G., ve Fidell, L. S. (2013). "Using multivariate statistics." Boston: Allyn and Bacon.

Taşdemir, A. (2019). "İlköğretim öğrencilerinde beslenme eğitimi üzerine bir araştırma." Sağlık Akademisi Kastamonu, 4(1), 34-52.

Tedik, S. E. (2017). "Fazla kilo/obezitenin önlenmesinde ve sağlıklı yaşamın desteklenmesinde hemşirenin rolü." Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi, 1(2), 54-62.

Tekin, H. (2009). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Ankara: Yargı Yayınevi.

Tekkurşun-Demir, G. ve Cicioğlu, H. İ. (2019). "Sağlıklı beslenmeye ilişkin tutum ölçeği (SBİTÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması." Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 4(2), 256-274.

Tilki, D. (2019). Türkiye Kadın Voleybol 1. Ve 2. Liginde Oynayan Sporcuların Yeme Tutumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Düzce: Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ülker, H. (2021). Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Beslenme Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ünal, M. (2022). Vücut Geliştirme Sporuyla İlgilenen Üniversiteli Erkek Öğrencilerde Bigoreksiya Eğilimi ve Sağlıklı Beslenme Tutumları İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ünal, R. N. ve Besler, T. (2008). "Beslenmede sütün önemi." Ankara: Klasmat Matbaacılık.

Ünsal, A. (2019). "Beslenmenin önemi ve temel besin öğeleri." Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(3), 1-10.

Vidinlioğlu, S. Ö. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Benlik Algısı ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Wagner, A.J., Erickson, C.D., Tierney, D.K., Houston, M.N., ve Bacon, C.E. (2015). "The diagnostic accuracy of screening tools to detect eating disorders among female athletes." *Journal of sport rehabilitation*, 25(4), 395-398.

WHO. (2000). "Nutrition for health and development: A global agenda for combating malnutrition (No. WHO/NHD/00.6)." World Health Organization.

Witkamp, R. F. (2021). "Nutrition to optimise human health-how to obtain physiological substantiation?" *Nutrients*, 13(7), 1-21.

Wolber, F. M., Beck, K. L., Conlon, C. A., ve Kruger, M. C. (2013). "Kiwifruit and mineral nutrition. *Advances in food and nutrition research*," 68, 233-256.

Wrottesley, S. V., Bosire, E. N., Mukoma, G., Motlhatlheddi, M., Mabena, G., Barker, M., Hardy-Johnsn, P., Fall, C., ve Norris, S. A. (2021). "Age and gender influence healthy eating and physical activity behaviours in South African adolescents and their caregivers: Transforming Adolescent Lives through Nutrition Initiative (TALENT)." *Public health nutrition*, 24(16), 5187-5206.

Yalçın, İ., Turğut, M., Gacar, A. ve Çalık, F. (2017). "Beden eğitimi ve spor yüksekokulu'nda öğrenim gören kadın sporcuların spora katılım motivasyonlarının bazı değişkenlere göre araştırılması." *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 201-210.

Yaman, M. S. (2016). Genç ve Yetişkin Kadınların Düzenli Spor Yapmalarına İlişkin Problem Ve Beklentilerinin Belirlenmesi (İstanbul İl Örneği). Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yangılar, F. ve Kaçar, M. (2020). "Yetersiz ve dengesiz beslenmeyle ilişkili sağlık sorunları, gıda endüstrisindeki teknolojik uygulamalar ve öneriler." Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi, 3(2), 61-74.

Yavuzer, H. (2001). "Eğitim ve gelişim özellikleriyle okul çağı çocuğu." (7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yegül, I. B. ve Koruç, Z. (1997). "15-18 yaş grubu elit bireysel sporcular, elit takım sporcuları ve sporcu olmayan bireylerin benlik saygısı puanlarının karşılaştırılması." CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2(4), 18-25.

Yetim, A. (2000). "Sporun sosyal görünümü." Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(1), 63-72.

Yetim, A. (2014). "Sosyoloji ve spor." Ankara, Morpa Kültür Yayınları.

Yıldız, A. ve Fakılı, F. E. (2023). "Gebelik sürecinde besin seçimine etki eden faktörler." Sağlık Bilimleri ve Klinik Araştırmaları Dergisi, 2(2), 51-62.

Yıldız, M. (2006). "Benlik kavramı ve benliğin gelişiminde dinin rolü." Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 23, 87-127.

Yücecan, S. (2001). "Fonksiyonel besinler." Uluslararası Katılımlı VI. Ulusal Metabolik Hastalıklar ve Beslenme Kongresi. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı ve Hacettepe Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü, 7-8 Haziran.

Zel, U. (2001). "Kişilik ve liderlik." Ankara: Seçkin Yayınları.

Zhang P. Y. (2015). "Role of ω -3 Fatty Acids in Cardiovascular Disease." Cell biochemistry and biophysics, 72(3), 869-875.

Zincirkıran, Z. (2008). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Grubu Çocukların Benlik Kavramlarının

Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TEMATİK SÖZ VARLIĞI İNCELEMELERİ

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Osman TÜRK
Dr. Öğr. Üyesi Fatma KOÇ

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-65-2

Editörler

Doç. Dr. Osman TÜRK

Dr. Öğr. Üyesi Fatma KOÇ

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
Süheyl ü Nevbahâr'da "vü, u, ü" Bağlama Edatlarıyla Kurulan	
Bağlama Gruplarının Tematik Görünümü Üzerine.....	11
Fatma KOÇ	11
Giriş.....	11
Amaç ve Yöntem.....	14
1. Algı Bildiren Bağlama Grupları.....	14
2. Bağlantısız Unsurları Bağlayan Bağlama Grupları.....	16
3. Bilgi/İlim Bildiren Bağlama Grupları.....	23
4. Çiçek/Bitki Adı Bildiren Bağlama Grupları	23
5. Dil Adı Bildiren Bağlama Grupları	24
6. Dile Ait Unsur Bildiren Bağlama Grupları	24
7. Dinî İçerik Bildiren Bağlama Grupları.....	24
8. Doğaya Ait Unsur Bildiren Bağlama Grupları	25
9. Durum Bildiren Bağlama Grupları	27
10. Eser Adı Unsurlarını Bağlayan Bağlama Grupları	41
11. Fiziksel Görünüm Bildiren Bağlama Grupları	41
12. Gıdaya Ait Unsur Bildiren Bağlama Grupları.....	41
13. Gök Cismi Bildiren Bağlama Grupları	42
14. Şiire Ait Unsur Bildiren Bağlama Grupları.....	42
15. Hareket/Eylem Bildiren Bağlama Grupları.....	42
16. Hastalık Bildiren Bağlama Grupları	50
17. Hayvan Adı Bildiren Bağlama Grupları.....	50
18. İşaret Bildiren Bağlama Grupları	51
19. İyiliğe Dair Unsur Bildiren Bağlama Grupları	52
20. Kan Bağı/Yakınlık/Köken Bildiren Bağlama Grupları.....	52
21. Karşıt Anlam Bildiren Bağlama Grupları.....	53

22. Kavram Adı Bildiren Bağlama Grupları	55
23. Kimlik/İş Bildiren Bağlama Grupları	55
24. Kişi Bildiren Bağlama Grupları	56
25. Kişi Zamiri Bildiren Bağlama Grupları	57
26. Kişilik Bildiren Bağlama Grupları.....	57
27. Konuşma, İletişim Bildiren Bağlama Grupları.....	59
28. Kural Bildiren Bağlama Grupları	62
29. Maddî Değer Bildiren Bağlama Grupları.....	62
30. Maddî Durum Bildiren Bağlama Grupları	63
30. Maddî Durum Bildiren Bağlama Grupları	64
31. Meyve Adı Bildiren Bağlama Grupları.....	64
32. Milliyet Bildiren Bağlama Grupları	64
33. Mimarî Yapı Bildiren Bağlama Grupları	65
34. Müzik Aleti Adı Bildiren Bağlama Grupları.....	65
35. Nesne Adı Bildiren Bağlama Grupları.....	66
36. Nitelik Bildiren Bağlama Grupları	67
37. Olumsuzluk/Kötülük Bildiren Bağlama Grupları	68
38. Oran ve Değer Bildiren Bağlama Grupları	69
39. Organ Adı/Vücut Bölümü Bildiren Bağlama Grupları	70
40. Renk Adı Bildiren Bağlama Grupları.....	71
41. Savaşa Dair Unsur Bildiren Bağlama Grupları	71
42. Sayı Bildiren Bağlama Grupları.....	71
43. Siyasî Unsur Bildiren Bağlama Grupları	72
44. Soru İfadesi Bildiren Bağlama Grupları	73
45. Soy/Şecere Bildiren Bağlama Grupları	73
46. Soyut Anlam Bildiren Bağlama Grupları	74
47. Topluluk Bildiren Bağlama Grupları.....	77
48. Ülke Adı Bildiren Bağlama Grupları	78
49. Varlık Bildiren Bağlama Grupları.....	78
50. Yer Bildiren Bağlama Grupları	79
51. Yön Adı Bildiren Bağlama Grupları.....	80
52. Zaman/Vakit Bildiren Bağlama Grupları	81
53. Zihinsel Unsur Bildiren Bağlama Grupları.....	82
Sonuç.....	83
Kaynakça.....	87

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Duygu Temalı Söz Varlığı.....	91
Osman TÜRK.....	91
Giriş.....	91
Amaç ve Yöntem.....	93
İnceleme	93
Sonuç.....	101
Kaynakça.....	106
Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiirlerinde Söz Varlığının Estetik Boyutu.....	109
Mustafa KARABULUT	109
Giriş.....	109
Söz Varlığı.....	110
Estetik ve Şiir	111
Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiirlerindeki Söz Varlığının Estetik Boyutu.....	112
Sonuç.....	121
Kaynakça.....	122
Batıl İnançların Modern Hayattaki Yeri: Popüler Müzik Şarkı	
Sözleri Örnekleminde.....	125
Nesrin ARI.....	125
Giriş.....	125
Batıl inançlar ve Gelenek	126
Batıl İnançlar ve Din	126
Batıl İnançlar ve Dil	128
Şarkılarda Batıl İnançlar.....	128
1. UĞUR / Uğurlu / Uğursuz / Uğur böceği	128
2. ŞANS/ ŞANSLI/ ŞANSSIZ/ TALİH/ TALİH KUŞU	129
3. ŞEYTAN TÜYÜ	131
4. KARA KEDİ.....	132
5. FAL/ FALCI/ FAL TUTMAK	133
6. NAZAR/ NAZAR DEĞMEK/ NAZAR BONCUĞU	134
7. TÜ TÜ MAŞALLAH.....	135
8. KURŞUN DÖKTÜRMEK	136
9. TAHTAYA VURMAK.....	137
10. KIRIK AYNA	137
11. DİLEK TAŞI	138
12. BAYKUŞ	138
Sonuç.....	139
Kaynakça.....	140

Kitâbu Evsâfi'l-Mesacidi's-Şerife'de Türkçe Dinî Terimler	143
Ahmet TURAN DOĞAN.....	143
Giriş.....	143
İnceleme	145
Sonuç.....	152
Kaynakça.....	154
Anadolu Ağzlarında Peynir İle İlgili Söz Varlığı Üzerine Tematik	
Bir Sınıflandırma	157
Züleyha ORAK	157
Giriş.....	157
1. Peynir İle İlgili Söz Varlığı.....	159
1.1. Peynir İçin Kullanılan Adlar	159
1.2. Peynir Çeşitleri.....	159
1.3. Peynir Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler	163
1.4. Peynirle Yapılan Yiyecekler.....	165
1.5. Peynir Yapımında Kullanılan Fiiller	168
1.6. Peynirle İlgili Diğer Sözcükler	169
Sonuç.....	172
Taranan Eserler ve Kısaltmaları	173
Kaynakça.....	176
Çeviri Yazı İşaretleri.....	182
Alevilik Bektaşilik Konulu Makaleler Üzerine Bir Bibliyografya	
Denemesi (2019-2022)	185
Nermin AVŞAR	185
Sıla Kardelen ALTUNKAYA ŞURGUN.....	185
Giriş.....	185
Sonuç.....	204
Kaynakça.....	204

- Ülke adı bildiren bağlama grupları içerisinde Çin, Mâçîn, Rûm, Hıttây, İrak, Hicâz, Horâsân, Şâm, Yemen ülke adlarının yer alması dönemin coğrafi şartları hakkında fikir vermektedir.
- Mimarî yapı bildiren bağlama grupları içerisinde yer alan kubbe, havzı, taht, sarây, bâğ ifadeleri o dönemde insanların yaşadıkları yapılar hakkında bilgi sunmaktadır.
- Zaman/vakit bildiren bağlama grupları içerisinde dün ve gün ifadeleri diğerlerine oranla daha sık kullanılmıştır. Zaman açısından bu ifadeler eser içerisinde daha belirleyici bir düzeyde yer almıştır.
- Netice olarak tarihî metinlerde yer alan söz varlığı değerlendirildiğinde tematik olarak zengin bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Tarihî dönem metinleri, ait olduğu dönemin sadece morfolojik özelliklerini değil ihtiva ettiği söz varlığını da yansıtmaktadır. Buna bağlı olarak 14. yy. metinlerinden olan Süheyl ü Nevbahâr adlı eserde “vü, u, ü” bağlaçları ile oluşan bağlama gruplarındaki sözcükler, tematik olarak zengin bir içeriğe sahiptir. İncelenen sözcükler, ait olduğu tematik tasnif içerisinde belirli bir anlama karşılık gelmekte olup dönemin sosyal, politik ve yaşam biçimi hakkında fikir sunmaktadır.

Kaynakça

Akdemir, Y. (2011). Süheyl ü Nevbahâr'ın Gramatikal Dizini, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.

Banguoğlu, T. (1938). Altosmanische Sprachstudien zu Süheyl ü Nevbahâr, Breslau.

Çiğa, Ö. (2013). Süheyl ü Nev-bahâr (Metin-Aktarma, Art Zamanlı Anlam Değişimleri, Dizin),

Cin, A. (2012). Süheyl ü Nev-bahâr (Kenzü'l- Bedâyî) İnceleme-Metin-Dizin, Ankara: Eğitim Yayınevi.

Delice, H. İ. (2003). Türkçe Sözdizimi, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.

Dilçin, C. (1991). Mes'ûd Bin Ahmed, Süheyl ü Nev-bahâr, İnceleme - Metin - Sözlük, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Ergin, M. (2009). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları.

Gaddar, Z. (2012). Süheyl ü Nevbahâr'ın Dilbilgisel Özellikleri ve Dizi- ni, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Denizli.

Kardak, N. (1994), Süheyl ü Nevbahâr'da Fiiller, Çukurova Üniversite- si- Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanma- mış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Korkmaz, Z. (1994). Eski Türk Yazı Dilinden Yeni Yazı Dillerine Geçiş Devri ve Özellikleri, Belleten, 39(1991), Ankara.

Korkmaz, Z. (2014). Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi, Ankara: TDK Yayınları.

Mazıoğlu, H. (1982), Eski Türk Edebiyatı, Türk Ansiklopedisi, C.XXXII, 256-257, Ankara.

Mordtmann, J. H. (1925), Suheil und Nevbahâr, Romantisches Gedicht des Mes'ûd b. Ahmed (8. Jhd. d. H.), Hannover.

Ocak, F. (2006), Süheyl ü Nevbahâr'daki Kelime Grupları, Niğde Üni- versitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde.

Özçelik, S. (2012). Süheyl ü Nevbahâr Üzerine Düzeltmeler, Ali Emiri Hatırasına VIII. Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu, Diyarbakır.

Özçelik, S. (2014). Süheyl ü Nevbahâr Üzerine Düzeltmeler, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 3(2), 62-79.

Özçelik, S. (2016). Tarihî Metin Okumalarında Kelimeyi Bölme ve Ke- limeleri Birleştirme Sorunları: Süheyl ü Nevbahâr'dan Örnekler, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 2016,1593-1602.

Özçelik, S. (2017a), Tarihî Metinlerde Yuvarlak Ünlülerin Okunması Sorunu: Süheyl ü Nevbahâr'dan Örnekler, Uluslararası 8. Türk Dil Kurultayı, Ankara.

Öztürk, E. (2017). Eski Türkçenin El Kitabı, Ankara: Akçağ Yayınları.

Şahin, H. (2009). Eski Anadolu Türkçesi, Ankara: Akçağ Yayınları.

Taş, İ. (2009). Süheyl ü Nevbahâr'da Eskicil Ögeler, Konya: Palet Ya- yınları.

Tezcan, S. (1994). Süheyl ü Nevbahâr Üzerine Notlar, Ankara: Simurg Kitapçılık ve Yayıncılık.

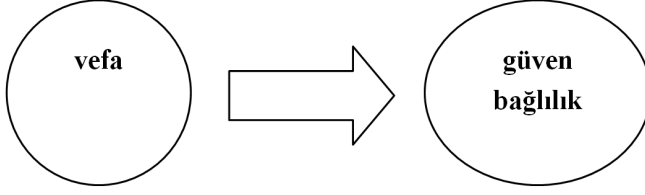
Timurtaş, F. (1976). Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri, Türkiyat Mecmuası, 18, 331-368.

Tosunoğlu, M., Melanlıoğlu, D. (2005). Süheyl ü Nev-bahâr'ın Türkçe Söz Varlığı ve Anadolu Ağızları, Belleten, 2005(I), 189-199.

Türk, O., Çiçek, E. (2022). Süheyl ü Nev-Bahar'da dA Bulunma Hali Üzerine Bir Değerlendirme, Turkish Studies, 17(3), 1081-109.

Türk, O. (2024). Süheyl ü Nevbahâr'da Yönelme Ve Ayrılma Hâli Ekle-
rin Farklı İşlevleri, Turkish Studies, 19(1), 375-393.

Şekil-19

Çalışmada Âşık Veysel'in şiirlerinde yer alan duygu temalı söz varlığı, onun duygu ve düşünce dünyasını eserlerine yansıttığını göstermiştir. Duygu temalı söz varlığında görülmek üzere onun duygu dünyası birey ve toplum temelinde şekillenmiştir. Bireysel anlamda hissedilen duygular, kendisinin hayatta yaşadığı olaylardan hareketle sunulmuştur. Toplumsal anlamdaki duygular ise toplumun aksak yönlerini veya bozukluklarını dile getirmek amacıyla verilmiştir. Onun hayat görüşü, şiirlerindeki duygu dünyasını yansıttığı söz varlığından anlaşılabilir.

Hayatında birçok zorlukla mücadele eden Veysel, halkın duygu ve düşüncelerine de tercüman olmuştur. Âşıklık geleneği içerisinde yer almasının en kayda değer işlevlerinden birisi de bu özelliğidir.

Kaynakça

Alptekin, A. B. (2004). Âşık Veysel Türküz Türkü Çağırırız, Ankara: Akçağ Yayınları.

Avcı, Y. Y. (2017). Temaların Öğretiminde Şiir Dilinden Yararlanma: Âşık Veysel Örneği, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(4), 2711-2740.

Bâkiler, Y. B. (1986). Âşık Veysel Hayatı ve Şiirleri, İstanbul: Tercüman Gazetesi Eki.

Bulut, M. H. ve Gündüz, M. (2005). Âşık Veysel'in Türkülerinin Çok Boyutlu İçerik Çözümlemesi. Folklor Edebiyat, 14(44), 1-16.

Çıblak, N. (2008). Âşık Şiirinde Taşlamalar, Ankara: Ürün Yayınları.

Gedik, S. (2020). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Vefa, Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 2(3), 193-212.

Günay, U. (1993). Âşık Veysel ve Âşık Tarzı Şiir Geleneği, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 10(1), 21-42.

Kara, R. ve Tören, A. (2011). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Eğitim, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 46, 127-144.

Kaya, D. (2011). Âşık Veysel, Ankara: Akçağ Yayınları.

Kutlu Ö. (1998). Âşık Veysel / Selâm Olsun Kucak Kucak, Sivas.

Oğuzcan, Ü. Y. (1970). Dostlar Beni Hatırlasın, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Özdemir, S. D. (2018). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Sosyal Eleştiri, Akra Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi, 16(6), 151-161.

Şişman, B. (2002). Türkiye ve Kazakistan'da Yaşayan Âşıklık Geleneği'nin Değişmeyen Unsurlar Açısından Karşılaştırılması, Milli Folklor, 54, 68-74.

Taşkaya, S. M. ve Coşkun, İ. (2009). Âşık Feymânî'nin Şiirlerinde Eğitim ve Eğitim Unsurları, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 25, 259-278.

Tatçı, M. (1997). Edebiyattan İçeri, Ankara: Akçağ Yayınları.

Topakkaya, A. (2013). "Âşık Veysel'in "Güzelliğin On Para Etmez" Adlı Şiiri'ne Felsefi Açından Bir Bakış, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 67 (October 2013), 89-102.

Turhan, M. ve Kova, Ö. (2012). Değerler Eğitimi Açısından Türk Halk Müziği ve Halk Ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Veysel ve Özyay Gönülüm Bağlamında Bir İnceleme, Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, 3(6), 117-128.

Türkçe Sözlük. (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yavaşca, S. ve Şirin, E. (2021). Âşık Veysel ve Leonard Cohen'in Sözlerinde Aşk ve Tanrı, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Yılar, Ö. (2007). Halk Bilimi ve Eğitim, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Yılmaz, B. (2017). Türkülerle ve Türkülerde "Dert"lenmek, Sosyal Bilimler Dergisi, 4(14), 146-157.

şında.” ile başlayan sanatçı, daha sonra, “*Bir garip rüya rengiyle / Uyuşmuş gibi her şekil, / Rüzgârda uçan tüy bile / Benim kadar hafif değil.*” diyerek zamanda ve mekânda yer alamadığını ve boşlukta kalma hissini dile getirir.

Zaman bakımından Bergson felsefesinden etkilenen Tanpınar, “yekpare” bir an olarak ifade ettiği zamanı bölünemez bir gerçek olarak algılar. Ahmet Hamdi Tanpınar “Bir Gül Bu Karanlıklarda” şiirinde “gül” ve “karanlık” imajları öne çıkmaktadır. Şiirde yer alan “karanlık, sükût, mercan, kadeh, zaman” sözcükleri ile bireyin iç dünyasını dışa yansıtır. “Rıhtımda Uyuyan Gemi” adlı şiirde tematik yapıyı “rıhtım, gemi, engin, dalga, yosun, su, uğultu, sonsuzluk, yolculuk, yelken, şafak” gibi isimlerin diğer sözcüklerle uyumlu kullanılması oluşturur. Şair, estetik algı içerisinde yolculuk arzusunu da ortaya koyar.

“Her Şey Yerli Yerinde” adlı şiirde eşyayı “tılsımlı bir uykudan aksetmiş gibi” algılayan şair, zamanın “büyülenmiş gibi ceylan gibi” baktığını söyler. Şair, “eşya”nın zamanda yerini irdeler: “*Her şey yerli yerinde; havuz başında servi / Bir dolap gıcırıyor uzaklarda durmadan, / Eşya aksetmiş gibi tılsımlı bir uykudan, / Sarmaşıklar ve böcek sesleri sarmış evi.*” Bu kısımdaki “dolap-gıcırdamak”, “büyülenmiş bir ceylan-zaman”, “sessizlik-dökülmek”, “azap-ruh”; “kuru-güz yaprağı” ifadeleri arasında anlamsal bütünlük vardır.

“Bursa’da Zaman” şiirinde zamanı “billur bir avize”ye benzeten anlatıcı, düşsel ve tinsel bir imaj çizer. Şair zamanı adeta bir “kristalizasyon” içinde irdeler. “Zaman Kırıntıları”nda “*Biz, zaman kırıntıları, / Zaman sinekleri*” diyen Tanpınar, bireyin zaman karşısındaki değersizliğini ve çaresizliğini ortaya koyar.

Sonuçta, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın şiirlerinde kullandığı sözcükleri, kelime gruplarını, tamlamaları, kısaca söz varlığını tematik ve estetik düzlemde irdeler.

Kaynakça

- Aksan, D. (1996). Türkçenin Sözvarlığı, Ankara: Engin Yayınevi.
- Aktaş, H. (2010). Türk Şiirinde Bir Mühre Olarak Yahya Kemal, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(10), Winter, 32-49.
- Alkan, E. (2005). Şiir Sanatı, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Aristoteles (1987). Poetika, (Çev. İsmail Tunalı), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Asiltirk, B. (2006). Parçalılıktan Bütünlüğe Bir İdealar Tablosu Her Şey Yerli Yerinde, Toplumbilim, 2006, 20.

- Asiltürk, B. (2014). Hilesiz Terazi, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Balcı, Y. (2008). Tanpınar Trajik Bir Şair ve Şiiri, İstanbul: 3F Yayınevi.
- Bozan, R. (2018). Yahya Kemal Beyatlı ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiirlerinde Zaman Estetiği, Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Van.
- Doğan, S. (2014). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiirlerinde Dilbilgisel Yapı, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğramacıoğlu, H. (2023). Çile'de Fantastik Unsurlar, (Kitap Bölümü), Necip Fazıl (Editörler: Mitat Durmuş, Mustafa Karabulut).
- Ergin, M. (2002), Türk Dil Bilgisi, İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Eskin, M. S. (2012). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserleri ve Estetiğinde Bergson Felsefesinin İzdüşümleri ve Kurucu Rolü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kabahasanoğlu, V. (2019). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Estetik Trans, Ankara: Minel Yayınları.
- Kaplan, M. (2006). Tanpınar'ın Şiir Dünyası, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karabulut, M. (2015). Şiir Dili Olarak Türkçenin Estetiği, International Journal of Languages' Education and Teaching, Mannheim – Germany, UDES 2015, 1920-1927.
- Kolcu, A. İ. (2008). Zamana Düşen Çılgılık-Tanpınar'ın Şiirinin Epistemolojik Temelleri-Tanpınar'ın Şiir Estetiği, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Korkmaz, F. (2023). Necip Fazıl'ın Şiirlerinde Melankolik Unsurlar, (Kitap Bölümü), Necip Fazıl Kısakürek (Hazırlayanlar: Hakan Sarı, Yusuf Koşar), (Editörler: Mustafa Karabulut, Mitat Durmuş), İstanbul: İhlamur Kitap İdeal Kültür Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (2007). Gramer Terimleri Sözlüğü, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkut, E. (2009). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiir Dili ve Evreni, Edebiyat Fakültesi Dergisi, 26(1), 121-134.
- Özbek, E. E. (2015). Türkiye'de "Söz Varlığı" Çalışmaları ve Bunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme, Akademik Kaynak (Akad), 3(5), 23-38.
- Sürücü, Ö. (2022). Ontolojik Analiz Yöntemiyle Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Bursa'da Zaman" Şiirinin İncelenmesi, Journal of Literature and Humanities, 68, 67-73.

Şahin, H. (2006). Terimlerin Genel Dile Yansımalarına Dair Bazı Gözlemler, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20, 123-129.

Şen, C. (2010). Dünya Çöplüğünden Kaçış: Dünya Çöplüğünden Kaçış: Âsaf Hâlet Çelebi'nin "Kedi" Âsaf Hâlet Çelebi'nin "Kedi" Şiirine Psikanalitik Bir Bakış, Türk Dili, 2010(1), 147-152.

Şimşek, İ. (2014). Antikçağdan Alman İdealizmine; Estetik Bir Değer Olarak Güzellik, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 41, 329-345.

Tanpınar, A. H. (2002). Beş Şehir, (Haz. M. Fatih Andı), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2005). Yasadığım Gibi, (Haz. Birol Emil), İstanbul: Dergâh Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2010). Bütün Şiirleri, (Haz: İnci Enginün), İstanbul: Dergâh Yayınları.

Timur, K., Sarı, L. (2022). Şiirleriyle Renklere Bürünmüş Bir Şair Özdemir Asaf, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (30), 208-221.

Toklu, M. O. (2003). Şiir Dili ve Çevirisi, Ankara: Akçağ Yayınları.

Tunalı, İ. (2011). Estetik, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Türk, O., Koç, F. (2021). "Manzûme-i Ferâ'iz" Adlı Eserde Geçen Akrabalık Adları Üzerine Bir Değerlendirme, Asya Studies Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(18), 125-130.

Türk, O., Koç, F. (2022). Kitâb-ı Güzîde'de Geçen Din ve İnançla İlgili Söz Varlığı Üzerine, Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature, 8(4), 1137-1148.

Türk, O. (2023). Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinde millî değerleri içeren söz varlığının edimbilim açısından değerlendirilmesi. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (INIJOSS), 12(2), 307-326

Türkçe Sözlük, (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yaşar, H. (2007). "Sessiz Gemi"nin Sembol ve Fransız Tesiri Açısından İncelenmesi, D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 52-60.

Yeşil, F. (2015). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Şiirlerinde İmaj Türleri, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yiğitbaş, M. (2022). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Tenkit Dili, (Kitap Bölümü), 60 Yıl Sonra Bursa'da Tanpınar Zamanı, (Editör: Dr. Yahya Aydın), Bursa: Yıldırım Belediyesi Kültür Yayınları.

net, yas gibi törenlere ait olanlar; aile hayatı, sosyal hayatla ilgili olanlar; bu makalede sayılamayacak kadar çok ananevî unsurların bir kısmı İslam'a ait sandığımız inanışlardır. Din alimleri de bunları İslam'dan ayırarak adına hurafe demişlerdir. Bunlar daha çok geleneksel olarak dini öğrenmiş ve yaşayan insanların kaynağını bilmeden, araştırmadan uyguladıkları ritüellerdir.

Adı, kaynağı ne olursa olsun, halkımızın ve kültürümüzün zenginliği ve rengarenk bir mozağin parçaları olarak yaşayan batıl inançlar, sosyo-kültürel mirasımızın önemli bir kısmını oluşturur.

Kaynakça

(WWF Türkiye, 2015) Doğal Hayatı Koruma Vakfı Türkiye. <https://feng-shui.loveto-know.com/feng-shui-home/are-owls-good-luck> (Erişim tarihi: 31.03.2024)

Anania, B. (2020). How black cats went from bad luck to symbols of defiance, Hyperallergic, (Erişim tarihi: 25.02.2024).

Artun, E. (2007). Çukurova Yörüklerinin Gelenek ve Görenekleri, Bunlardaki Eski Kültür İzleri. Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi.

Ateş, S. (2017). “Kara kedi uğursuz mu?”. (Erişim tarihi: 25.02.2024) https://www.suleymanates.com/index.php?option=com_content&view=article&id=929:2014-01-15-19-52-24&catid=60:Ocak-2014&Itemid=46.

Ayverdi, İ., Topaloğlu, A. (2011). Misalli büyük Türkçe Sözlük, İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

Baturlar, Ş. S., Yaylagül, L. (2019). Kültürel Süreklilik Bağlamında Türk Halk Kültüründe Mavi/Turkuaz Mavisî ve Nazar Boncuğu, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 31, 665–688.

Bulut, H. (2021). Kur'ân ve Sünnet Perspektifinde Dindarlık Ölçütü Olarak İtidal. Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 26(1), 93–121.

Dundes, A. (1980). Wet and Dry, the Evil Eye: An Essay in Indo-European and Semitic Worldview Interpreting Folklore, Bloomington: Indiana Univ. Press, 93-133.

James, W. (2000). Pragmatism and Other Writings, Penguin Books.

Köse, A., Ayten, A. (2009). Bâtıl İnanç ve Davranışlar Üzerine Psiko-sosyolojik Bir Analiz, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 9(2), 45-70.

Kütüb-i Sitte. <https://www.kutubusitte.com/>

Oktan, Y. (2020). Ritüel, Batıl İnanç ve Bilimsel Veriler Bağlamında Hapşırma ve Esnemeyle İlgili Rivâyetlerin Değerlendirilmesi, *Tokat Journal of Ilmiyat*, 8(2), 573–599.

Olguner, F. (1992). “Batıl”. TDV İslâm Ansiklopedisi, 1992, İstanbul, c. 5., 147-148.

Özden, M. (2017). İslam’da İnsan ve İnanç Hürriyeti, *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 4(7), 9–24.

Paksu, M. (2006). (Erişim tarihi: 25.02.2024) <https://sorularlaislamiyet.com/Gunumuzde-sans-kelimesi-cok-kullaniliyor-Sans-diye-bir-sey-var-midir>.

Polat, İ. (2020). Kurşun Dökme Geleneği ve Ateş Kültü ile İlişkisi, *Akademik Matbuat*, 4(1), 11-26.

Prezi, (2016). “Batıl inançlar”, (Erişim tarihi: 25.02.2024) https://prezi.com/bge_kicc3gmc/batl-inanclar/.

Taburoğlu, Ö. (2017). *Nazar; Başkası Nasıl Görür?*, Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Türk, O. (2023). Mehmet Akif Ersoy’un Şiirlerinde Millî Değerleri İçeren Söz Varlığının Edimbilim Açısından Değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 307-326.

Yaman, I. (2019). Eflani İlçesinde Bulunan Alkış-Kargış ve Batıl İnançların Dil ve Anlam Yönünden İncelenmesi, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Dili Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük.*

Yardımcı, M. (2008). *Geleneksel Kültürümüzde Taş ve Zile’de Taşlarla İlgili İnanmalar, Uygulamalar ve Oyunlar, Tarih ve Kültürü ile Zile Sempozyumu.*

Görüldüğü üzere Türkçede tek kelimedenden veya birden fazla kelimedenden oluşan köken bakımından Türkçe kelimelerle terimler oluşturmanın yanında Arapça kelimelerle de kelime öbekleri biçiminde terimler oluşturulmuştur. Arapçadan Türkçeye geçen kelimeler sebebiyle kelime öbeği biçimindeki terimlerin sayısının daha fazla olduğu görülür. Bu da dillerdeki söz varlığının doğrudan kelime karşılığı bulmanın yanında ekleme veya yanına başka kelimeler getirip kendi kelime öbeği yapısına uydurmayla da geliştiğini ortaya koymaktadır. Bundan sonraki çalışmalarda Türkçenin bu çerçevede değerlendirilmesi Türkçenin tarihi ve çağdaş dönemlere ait terimlerinin gerçeğe daha uygun bir biçimde ortaya konmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

Akar, A. (2024). Tarihî Türk Lehçelerinde Din Terimlerinin Oluşumu. Tarihî Türkçe Kur'an Tercümeleleri Üzerine Araştırmalar İçinde, İstanbul: Kriter Yayınları.

Aksan, D. (2007). Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim) I-II-III, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Erdoğan, İ. (2016). Divânü Lugâti't-Türk'te Yer Alan Bazı Dinî Kavramlar, İslâmî Araştırmalar, 27(2), 164-172.

İlbaş, Ö. (2021). Karahanlı Türkçesi Kur'an Tercümelelerinde Türkçe Dinî Kavramlar, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.

İsi, H. ve Alan, S. (2023). İslâmî-Türkçe Metinlerde Dinî Bir Terim Olarak Boyna- Eylemi Ve Türevleri, International Journal of Languages' Education and Teaching, 11(2), 52-69.

Kaan Ç. E. (2022). Eski Türkçeden Türkiye Türkçesine Kadar Gelen Dinî Terminoloji, Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 29, 268-288.

Kaan Ç. E. (2023). Karahanlı Türkçesinin İnançla İlgili Söz Varlığı, Gazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Kolbaş, O. (2023). Ahmed Fakih, Kitâbu Evsâfi'l-Mesâcidi'ş-Şerife, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

Mazıoğlu, H. (1974). Ahmed Fakih, Kitâbu Evsâfi Mesâcidi'ş-Şerife, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Memmedova, A. (2017). Mukaddimetü'l-Edeb'de Türkçe İslami Terimler, MUTAD, IV(II), 449-462.

Özçam, Ç., Deniz, S. (2022). Mu'înü'l-Mürîd'de Dinî Terimler, Littera Turca, Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature, 8(4), 194-1123.

Şahin, H. (2009). Eski Anadolu Türkçesi, Ankara: Akçağ Yayınları.

Türk, O. (2023). Mahmut Bin Şeyh Fahreddin'in Şükür-nâme Adlı Eserindeki Dinî Terimler. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(3), 1281-129.

Yavi, F. (2019). Tarama Sözlüğü'nde Türkçe Dinî Terimler, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 8(3), 1402-1406.

İnternet Kaynakları

Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr>

Tarama Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr>

Kaynakça

Akan Budak, D. (2012). Erzurum Ağzı Söz Varlığında Eski Türkçenin İzleri, *Turkish Studies*, 7(4), 629-646.

Akın, N. (2004). Peynir Kalitesine Etki Eden Bazı Faktörler, *Akademik Gıda Dergisi*, 2(5), 15-18.

Aksakal, E. (2017). Ardahan'ın Tarım Ve Hayvancılıkla İlgili Söz Varlığı, Ardahan Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ardahan.

Arat, R. (1997). Kutadgu Bilig Dizini, Türk Tarih Kurumu. <https://turuz.com/book/title/Quatadqubiliq+Dizini-346>

Atmaca, E. (2018). Antalya'nın Elmalı İlçesinin Köylerinde Kullanılan Tarım Alet İsimleri, 4th International Language, Culture and Literature Symposium, Antalya.

Aydın, N. (2008). Kütahya Altıntaş Yöresi Ağzı (İnceleme, Metinler, Sözlük), Dumlupınar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Bayramın, N. (2014). Artvin İli Arhavi İlçesi Derecik Köyü Ağzı (İnceleme, Metinler ve Söz Varlığı), Doğu Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kıbrıs.

Beşir, İ. (2020). Farklı Oranlarda İnek, Koyun Ve Keçi Sütü Kullanılarak Üretilen Maraş Sıkma Peynirlerinin Depolama Sırasındaki Bazı Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.

Biber, S. (2010). Kütahya ve Gediz Yöresi Ağzı, Dumlupınar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Bozkurt, D. (2019). Ardahan İli Posof İlçesi Ağzı, Kafkas Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars.

Bulak, Ş. (2015). Van Küresin Ağzı, İnönü Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Cankaya, M. (2013). Erzincan Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, *Turkish Studies*, 8(11), 899-910.

Çakır, A. (2018). İzmir İli Ödemiş-Kiraz-Beydağ İlçesi Ağzları (Dil İncelemesi-Metinler-Sözlük), Ege Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Çamurcu, D. (2011). Zonguldak Merkez Ağzı (İnceleme-Metinler-Sözlük), Doğu Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kıbrıs.

Çanak, F. (2019). Palu Merkez Ağzı (Giriş-İnceleme-Metinler-Sözlük), Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Daban, E. (2015). Daday İlçesi Ağzı (Kastamonu İli) (İnceleme, Metinler Ve Söz Varlığı), Doğu Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kıbrıs.

Demir, İ. (2012). Sarıgöl ve Yöresi Ağzıları (İnceleme - Metinler - Sözlük), Erciyes Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kayseri.

Divanu Lügati't-Türk (2021). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Dolapçı P., Zehra T. (2017). Mengen Ağzıları (Metin - İnceleme - Sözlük), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Dülger, E. (2007). Banaz İlçesi Ağzı, Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Efendioğlu, S. (2009). Ağrı ili ağzıları. *Turkish Studies*, 808-840.

Ekici, F. (2019). Kütahya Dumlupınar ve Yöresi Ağzı, Dumlupınar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Erbaşı, Y. (2019). Ardahan İli Damal İlçesi Ağzıları (İnceleme-Metinler-Sözlük), Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Erdem, D. (2001). Asarcık Ağzı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

Eren, H. (1999). Türkçenin Etimolojik Sözlüğü, Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Ergin, M. (1958). Dede Korkut Kitabı 1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Ertekinoglu, S. (2015). Ahlat Ağzı, Yıldız Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Ertekinoglu, S.(2015). Ahlat Ağzı'nın Alıntı Söz Varlığı Üzerine, *The Journal of Academic Social Science Studies*, (31), 469-504.

Gök, Ç. (2019). Gümüşhane İli Kale Köyü ve Civarı Köylerinin Ağız İncelemesi, Uludağ Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

Gökçür, E. (2006). Van Merkez ve Köyleri Ağızları, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van.

Gökçür, E. (2012). Van Gölü Havzası Ağızları, Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ.

Gümüş, E. (2017). Sinop İli Ayancık İlçesi Ağzı, Aksaray Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray.

Güzel, F. (2013). Şahsuvar (Elazığ) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne katkılar-2, Türk Dili, 6, s. 68-80.

Güzel, F. (2016). Şahsuvar Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar-2, Diyalog- Ağız Araştırmaları Dergisi, (6), 15-33.

Hastaoğlu, E., Erdoğan, M., ve Işkın, M. (2021). Gastronomi Turizmi Kapsamında Türkiye Peynir Çeşitliliği Haritası, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25(3), 1084-1113.

İbiş, N. (2022). Bayburt İli Aydıntepe İlçesi Ağzı, Bayburt Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bayburt.

Kabadayı, R. (2014). Bayburt Demirözü İlçesi Ağzı: Cümle Yapısı, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kaymaz, M. (1996). Sivrice Yöresi Ağızları (İnceleme - Metinler - Sözlük), Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Kazancıoğlu, H. (2017). 16. Yüzyıla Ait Bazı Vakfiyeler Işığında Osmanlı Dönemi İmâretleri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(53) 283-301.

Kazancıoğlu, H. (2019). Filibe -Hurûfât Defterlerine Göre Filibe Kazasındaki Vakıf Müesseseleri, İstanbul: Kayıhan Yayınları.

Kazancıoğlu, H. (2020). 20 Yüzyılın Başlarında Osmanlı Esnafının Uyması Gereken Beledî Kurallar, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 44, 159-174.

Kemik, F. (2019). Alaçam (Samsun) Ağzı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kılıç, G. (2009). Bolu İli Seban İlçesi Ağzı, Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kilit, A. (2015). Aralık İlçesi Ağzı (İğdır İli) (İnceleme, Metinler ve Söz Varlığı, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Koca, S. (2015). Görele ve Yöresi Ağzları (Dil Özellikleri - Metinler - Sözlük), Giresun Üniversitesi, Giresun.

Kocaoğlu, B. (2019). Osmanlı Saray Mutfağında Süt ve Süt Ürünleri, Tarih Yolunda Bir Ömür Prof. Dr. İsmail Özçelik'e Armağan, Ankara: Berikan Yayınevi.

Koç, A. (2021). Iğdır İli Ağzları (İnceleme-Metin-Sözlük), Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ.

Koruk, Ö. (2019). Yusufeli Ağzı, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Rize.

Kuyumcu, O. (2006). Türkçenin Hemşin Ağzı, Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Memiş, Ö. (2019). Bayburt İli Ağzı Söz Varlığı, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Oğul, H. (2021). Turhal ilçesi ve Köyleri Ağzı (Giriş – İnceleme – Metin – Sözlük), Adıyaman Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman.

Okçu, C. (2015). Türkiye Türkçesi Ağzlarında Derlenmiş Tarım Sözcükleri, Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Olçay, C. (2014). Malatya Arapgir Ağzı (İnceleme - Metinler - Sözlük), Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Orak, Ö. (2014). Sözcükbilim Açısından Ordu Ağzı İle İlgili Popüler Yayınlar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

Örnekkol, F. (2006). Emirdağ Ağzı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Özkaya Durlu, F. ve Gün, İ. (2008). Anadolu'da Peynir Kültürü, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları, Ankara.

Parlakpınar, S. (2022). Ahlat Merkez Ağzında Kavram Alanları İle İlgili Söz Varlığı, Muş Alparslan Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muş.

Pehlivan, G. (2019). İzmir İli Bayındır İlçesi Ağzı, Ege Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Sarıahmet, E. (2018). Rize Çamlıhemşin Ağzı, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Rize.

Saylık, N. (2022). Piraziz ve Yöresi Ağzıları (İnceleme-Metinler-Sözlük), Giresun Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun.

Solmaz, E. (2007). Bolvadin, Çay ve Çobanlar Ağzı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Somuncu, M. (2013). Anadolu Ağızlarında Kadının Söz Varlığına Dair Bir Tasnif Denemesi, *Turkish Studies*, 8 (9), 2465-2485.

Somuncu, M. (2020a). Sözlü Kültürün Ürünü Olan Argo ve Jargonun Kayseri Tüccar Diline Yansıması, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 13 (80), 169-182.

Somuncu, M. (2020b). İş Yeri Adlarının Dil- Kültür Zemininde İncelenmesi: Develi İlçesi Örneği, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (29), 1955-1986.

Sunucu, Y. (2001). Örnekleriyle Uşak Ağzı Sözlüğü, İzmir: Sunucu Yayınları.

Şenyiğit, Y. (2006). Sultandağı Ağzı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Taş B. (2019). Denizli Çal İlçesi Selcen Köyü Ağzının Fonolojik Ve Morfolojik Açından İncelenmesi (Dizin-Sözlük), Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tayşi, M. (2007). Tavşanlı ve Yöresi Ağzı İncelemeleri, Dumlupınar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Tekin, F., ve Cantürk, S. (2019). Giresun ve Yöresi Söz Varlığında Hayvan Ve Hayvancılık Kavram Alanı, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 451-467.

Topçu, Ö. (2021). Derleme Sözlüğünde Geçen Kastamonu Ağzına Ait Kelime ve Deyimlerin Ses Bilimsel İşlevliliği, *Kastamonu Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu.*

Tosun, İ. (1996). Çemişgezek, Pertek ve Hozat Yöresi Ağzıları (İnceleme-Metinler-Sözlük), Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Tosun, T. (2019). Vakfikebir ve Yöresi Ağzıları (Dil Özellikleri - Metinler - Sözlük), Giresun Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun.

Tuğluk, M. E. (2021a). İlyas köyündeki (Diyarbakır-Çüngüş) Tarım ve Hayvancılık İle İlgili Söz Varlığı, Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi, 4(1), 153-169.

Tuğluk, M. E. (2021b). İlyas köyünden (Diyarbakır-Çüngüş) Derleme Sözlüğüne Katkılar, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 145-157.

Tuğluk, M. E. (2022a). Doğu Anadolu Bölgesi İlleri Ağızlarında Yer Alan Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Araç Gereç Adları Üzerine Tematik Bir Sınıflandırma, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 65-95.

Tuğluk, M. E. (2022b). Ege Bölgesi İlleri Ağızlarında Yer Alan Tarım ve Hayvancılıkla İlgili Araç Gereç Adları Üzerine Tematik Bir Sınıflandırma, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2), 656-680.

Tuğuz, Z. (2023). Ermeni Harfli Kıpçak Türkçesinin Tematik Sözlüğü (İsimler), Çanakkale: Paradigma Yayınları.

Türkçe Sözlük, (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Uygunoğlu, B. (2018). İzmir İlinin Tire İlçesi Ağzı (Dil Özellikleri-Metinler-Sözlük), Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Uysal, B. (2007). Dinar ve Evciler Yöresi Ağzı, Dumlupınar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Ünal, M. (2013). Uşak İli Köyler Sözlüğü, Uşak: Akykitap.

Ünlü, E. (2015). Gümüşhane İli Şiran ve Köse İlçeleri Ağızları (Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük), Adıyaman Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman.

Yaman, T. (2019). Bulancak ve Yöresi Ağızları (İnceleme - Metinler - Sözlük), Giresun Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun.

Yaşar, A. (2016). Karakoyunlu İlçesi Ağzı (İğdır İli) (İnceleme, Metinler ve Söz Varlığı), Doğu Akdeniz Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kıbrıs.

Yavaş, Ö. (2009). Kütahya Aslanapa ve Yöresi Ağzı, Dumlupınar Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Yeşilkaş, E. (2021). Ordu İli İç Bölge İlçeleri (Gölköy, Kabadüz, Kabataş, Mesudiye) Ağızları (Metin, İnceleme, Gramatikal Dizin), Ordu Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu.

Yılmaz, S.S ve Han, Mustafa. (2022). “Sivas-Yıldızeli Kaynaklı Bir Alevî-Bektâşî Şiir Mecmuası Üzerine İnceleme”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S 103, s. 323-362.

Sonuç

Türkiye’de Alevilik-Bektaşılık konusunda yapılan çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Ancak konu üzerinde devamlı olarak yeni çalışmalar yapılması bu konuda yeni bibliyografya çalışmalarının yapılması ihtiyacını doğurmaktadır. Bu çalışmada 2019 yılında yayımlanan 32, 2020 yılında yayımlanan 74, 2021 yılında yayımlanan 76, 2022 yılında yayımlanan 43 makale olmak üzere toplam 225 çalışma listelenmiştir. Bununla birlikte konu ile ilgili yapılan ancak gözden kaçan çalışmaların da olması muhtemeldir. Konu ile ilgili yapılacak daha kapsamlı bibliyografya çalışmalarıyla bu eksikliklerin giderilmesi mümkündür.

Kaynakça

Acar, E. (2024). Sinop Bibliyografisi (1846-2023), Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları.

Aktaş, A. O ve Demir T. (2010). Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Arşivinde Yer Alan Bektaşılık Bibliyografyası, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 55, 483-520.

Bozyiğit, A. Esat (1995). Türk Adbilimi Bibliyografyası, Ankara: Ayyıldız Yayınları.

Bülbül, T., Uğur A. (2018). Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında 1997/2018 Yılları Arasında Bektaşilikle İlgili Yapılmış Tezlerin Bibliyografyası, *Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi*, 18, 275-294.

Çimenli, H. (2010). Hacı Bektâş-ı Velî Bibliyografyası, Nevşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir.

Gökçe E. (2009). Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi’nin 42-50. Sayılarının Bibliyografyası, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 51, 343-352.

Gülensoy T. ve Alkaya E. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası, Ankara: Akçağ Yayınları.

Kardaş, S. (2019). Hacı Bektaş-ı Velî Velayetnamesi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi, An Experiment of Bibliography on the Velayetname of Hacı Bektaş-ı Veli, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(65), 105-112.

Şimşir, S. ve Şimşir, N. (2021). Tarih Bibliyografyası -Deneme-, İstanbul: Post Yayınları.

Tuğluk, M. E. (2022). Türkçe Soyadları Üzerine Yapılan Çalışmalara Toplu Bir Bakış, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (30), 366-380.

Tuğluk, M.E. (2020). Harezmi Türkçesi Bibliyografyası, İstanbul: Efe Akademisi Yayınları.

Yılmaz, B., Avşar N., Çakmak, T., Yazıcı Y. (2016). Ankara'da Yayımlanan Süreli Yayınlar Kaynakçası: 1923-2015, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

**TURHAL İLÇESİ
VE KÖYLERİ AĞZI
İnceleme-Metin-Sözlük**

**Hazırlayanlar
Türker Barış BULDUK
Harun OĞUL**

e- ISBN: 978-625-6671-41-6

Hazırlayanlar
Türker Barış BULDUK
Harun OĞUL

Kapak
Asos Yayınları

Redaksiyon
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Birinci Baskı: 2024

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	17
ÖN SÖZ	19
ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ	23
KISALTMALAR	25
GİRİŞ.....	27
TURHAL İLÇESİNİN GENEL OLARAK TANITIMI	27
1. TURHAL'IN TARİHİ YAPISI	27
1. TURHAL'IN COĞRAFİ YAPISI	30
2. TURHAL'IN EKONOMİK YAPISI	31
1.1. Tarım	31
1.2. Hayvancılık	31
1.3. Sanayi ve Ticaret	31
3. TURHAL'IN İDARİ YAPISI.....	32
4. TURHAL'IN İKLİMİ	32
5. TURHAL'IN ULAŞIMI	33
5.1. Hava Yolu	33
5.2. Kara Yolu	33
5.3. Demir Yolu.....	34
6. TURHAL'IN NÜFUS VE SOSYAL YAPISI	34
8. TURHAL HARİTASI	40

BİRİNCİ BÖLÜM SES BİLGİSİ (FONETİK)

1.1. ÜNLÜLER	41
1.1.1. Ölçünlü ve Ölçünsüz Ünlüler	41
1.1.1.1. [a] Ünlüsü ve Çeşitleri: (ā, á, ą, à)	42
1.1.1.1.1. [ā] Ünlüsü.....	42
1.1.1.1.2. [á] Ünlüsü.....	42
1.1.1.1.3. [ą] Ünlüsü.....	43
1.1.1.1.4. [à] Ünlüsü.....	43

1.1.1.2. [e] Ünlüsü ve Çeşitleri: (ē, ē, è).....	44
1.1.1.2.1. [ē] Ünlüsü.....	44
1.1.1.2.3. [ē] Ünlüsü	45
1.1.1.3. [ı] Ünlüsü ve Çeşitleri: (ī, ī, i)	46
1.1.1.3.1. [ī] Ünlüsü	46
1.1.1.3.2. [ī] Ünlüsü	46
1.1.1.3.3. [ī] Ünlüsü	46
1.1.1.4. [i] Ünlüsü ve Çeşitleri: (î, î)	47
1.1.1.4.1. [î] Ünlüsü	47
1.1.1.4.2. [î] Ünlüsü	47
1.1.1.5. [o] Ünlüsü ve Çeşitleri: (ō, ō, o, ó).....	48
1.1.1.5.1. [ō] Ünlüsü	48
1.1.1.5.2. [ō] Ünlüsü	48
1.1.1.5.3. [ō] Ünlüsü	48
1.1.1.5.4. [ó] Ünlüsü	49
1.1.1.6. [ö] Ünlüsü ve Çeşitleri: (ō̄).....	49
1.1.1.6.1. [ō̄] Ünlüsü	49
1.1.1.7. [u] Ünlüsü ve Çeşitleri: (ū, ú, ũ, u).....	50
1.1.1.7.1. [ū] Ünlüsü	50
1.1.1.7.2. [u] Ünlüsü	50
1.1.1.7.3. [ú] Ünlüsü	50
1.1.1.7.4. [ũ] Ünlüsü	51
1.1.1.8. [ü] Ünlüsü ve Çeşitleri: (ū̄, ú̄).....	51
1.1.1.8.1. [ū̄] Ünlüsü	51
1.1.1.8.2. [ú̄] Ünlüsü	52
1.1.1. İkiz Ünlüler	52
1.1.1.1. Yükselen İkiz Ünlüler.....	52
1.1.1.2. Eşit İkiz Ünlüler	53
1.1.1.3. Alçalan İkiz Ünlüler	53
1.1.2. Ünlü Uyumu	54
1.1.2.1. Damak (Kalınlık-İncelik) Uyumu	54
1.1.2.2. Dudak (Düzlük-Yuvarlaklık) Uyumu.....	55
1.1.2.3. Uyum Değişmesi	55
1.1.3. Dudak Benzeşmesi.....	56
1.1.4. Ünlü Değişmesi.....	57
1.1.4.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi	57

1.1.4.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması	57
1.1.4.3. Geniş Ünlülerin Darlaşması	58
1.1.4.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi	58
1.1.4.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	59
1.1.5. Ünlü Düşmesi	59
1.1.6. Ünlü Türemesi	60
1.1.6.1. Ön Türeme.....	60
1.1.6.1.1. [i-] Ön Türemesi.....	60
1.1.6.2. Son Türeme	60
1.1. ÜNSÜZLER.....	61
1.1.1. Ölçünlü ve Ölçünsüz Ünsüzler	61
1.1.1.1. [g] Ünsüzünün Çeşitleri: (ğ, ğ).....	62
1.1.1.1.1. [ğ] Ünsüzü.....	62
1.1.1.1.2. [g] Ünsüzü.....	63
1.1.1.2. [h] Ünsüzünün Çeşitleri: (h, ħ).....	63
1.1.1.2.1. [ħ] Ünsüzü.....	63
1.1.1.2.2. [h] Ünsüzü.....	64
1.1.1.3. [k] Ünsüzünün Çeşitleri: (k, k̄, K, K̄).....	64
1.1.1.3.1. [k̄] Ünsüzü.....	64
1.1.1.3.2. [k] Ünsüzü.....	64
1.1.1.3.3. [K] Ünsüzü.....	65
1.1.1.3.4. [K̄] Ünsüzü.....	65
1.1.1.4. [n] Ünsüzünün Çeşidi: (ñ).....	65
1.1.1.4.1. [ñ] Ünsüzü.....	65
1.1.1.5. [s] Ünsüzünün Çeşidi: (S).....	66
1.1.1.5.1. [S] Ünsüzü.....	66
1.1.1.6. [t] Ünsüzünün Çeşidi: (T).....	66
1.1.1.6.1. [T] Ünsüzü.....	66
1.1.1.7. [z] Ünsüzünün Çeşidi: (Z).....	67
1.1.1.7.1. [Z] Ünsüzü.....	67
1.1.1.8. [p] Ünsüzünün Çeşidi: (P).....	67
1.1.1.8.1. [P] Ünsüzü.....	67
1.1.2. Ünsüz Uyumu	67
1.1.3. Ön Ses Ünsüzleri	68
1.1.3.1. [c-] Ünsüzü	69
1.1.3.2. [f-] Ünsüzü.....	69

1.1.3.3. [j-] Ünsüzü.....	70
1.1.3.4. [l-] Ünsüzü.....	70
1.1.3.5. [m-] Ünsüzü.....	70
1.1.3.6. [n-] Ünsüzü.....	71
1.1.3.7. [r-] Ünsüzü.....	72
1.1.3.8. [z-] Ünsüzü.....	72
1.1.4. Ön Ses Ünsüz Tonlulaşmaları.....	73
1.1.4.1. [p- > b-] Tonlulaşması.....	73
1.1.4.2. [t- > d-] Tonlulaşması.....	74
1.1.4.3. [k- > g-] Tonlulaşması.....	74
1.1.4.4. [k- > ğ-] Tonlulaşması.....	75
1.1.5. [b- > p-] Değişmesi (Tonsuzlaşması).....	75
1.1.6. Ünsüz Kaybolmaları.....	75
1.1.6.1. Erime.....	75
1.1.6.1.1. [ĝ] Sesinin Erimesi.....	76
1.1.6.1.2. [h] Sesinin Erimesi.....	76
1.1.6.1.3. [k] Sesinin Erimesi.....	76
1.1.6.1.4. [r] Sesinin Erimesi.....	77
1.1.6.1.5. [v] Sesinin Erimesi.....	77
1.1.6.1.6. [y] Sesinin Erimesi.....	78
1.1.6.2. Büzülme.....	78
1.1.6.3. Yutulma.....	79
1.2.6.4. Derilme.....	79
1.1.7. İç Ses Ünsüz Olayları.....	79
1.1.7.1. İç Seste Tonlulaşma.....	80
1.1.7.1.1. [p > b] Tonlulaşması.....	80
1.1.7.1.2. [t > d] Tonlulaşması.....	80
1.1.7.1.3. [ç > c] Tonlulaşması.....	81
1.1.7.1.4. [k > g] Tonlulaşması.....	81
1.1.7.1.5. [K > ğ] Tonlulaşması.....	81
1.1.7.2. Tonsuzlaşma.....	82
1.1.7.3. İç Seste Sızıcılaşma.....	82
1.1.7.3.1. [ĝ > y] Sızıcılaşması.....	82
1.1.7.3.2. [k > ħ] Sızıcılaşması.....	82
1.1.7.4. Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler.....	83
1.1.7.4.1. [l > n] Değişmesi.....	83

1.1.7.4.2. [m > n] Değişmesi.....	83
1.1.7.4.3. [ñ > n] Değişmesi.....	83
1.1.7.4.4. [r > l] Değişmesi	84
1.1.7.4.5. [r > n] Değişmesi.....	84
1.1.7.5. İç Seste Ünsüz Benzeşmesi	84
1.1.7.5.1. İlerleyici Benzeşme.....	85
1.1.7.5.2. Gerileyici Benzeşme	86
1.1.8. Ünsüz Düşmesi	87
1.1.8.1. [ğ, ğ, g] Düşmesi	87
1.1.8.2. [k] Düşmesi	87
1.1.8.3. [n] Düşmesi	88
1.1.8.4. [r] Düşmesi	88
1.1.8.5. [t] Düşmesi	88
1.1.8.6. [v] düşmesi	88
1.1.8.7. [y] Düşmesi	88
1.1.8.8. [z] Düşmesi.....	89
1.1.9. Ünsüz Türemesi	89
1.1.9.1. [-v-] Türemesi.....	89
1.1.9.2. [-y-] Türemesi.....	89
1.1.9.3. [-n] Türemesi.....	89
1.1.9.4. [h-] Türemesi.....	89
1.1.9.5. Kaynaştırma Ünsüzü Türemesi	89
1.1.10. Ünsüz İkizleşmesi	90
1.1.10.1. Aynı ünsüzün tekrarıyla.....	90
1.1.10.1.1. [-ç- > -cc-] Değişmesi	90
1.1.10.1.2. [-s- > -ss-] Değişmesi.....	90
1.1.10.1.3. [-ş- > -şş-] Değişmesi.....	90
1.1.10.2. Akıcı Ünsüzün Değişmesiyle	90
1.1.11. İkiz Ünsüzün Düşmesi (Tekleşmesi).....	91
1.1.12. Hece Kaynaşması.....	91
1.1.13. Hece Yutumu.....	92
1.1.14. Ünsüzlerde Yer Değiştirme.....	92
1.1.15. Son Seste Ünsüz Değişmeleri	93
1.1.15.1. Son Seste Tonlulaşma.....	93
1.1.15.1.1. [-b] Tonlulaşması	93
1.1.15.1.2. [-d] Tonlulaşması	93

1.1.15.1.3. [-g] Tonlulaşması	93
1.1.15.1.4. [-g̃] Tonlulaşması	94
1.1.15.2. Son Seste Sızıcılaşma	94
1.1.15.2.1. [-k > -h Değişmesi]	94
1.1.15.3. Son Seste Ünsüz Düşmeleri.....	94
1.1.15.3.1. [-r] Düşmesi	94
1.1.15.3.2. [-k] Düşmesi.....	95
1.1.15.3.3. [-t] Düşmesi.....	95
1.1.15.3.4. Son Seste Ünsüz Türemesi	95
1.1.15.3.4.1. [-k] Türemesi.....	95
1.1.15.3.4.2. [-m] Türemesi	95
1.1.15.3.4.3. [-y] Türemesi.....	96

İKİNCİ BÖLÜM ŞEKİL BİLGİSİ (MORFOLOJİ)

2.1. İSİMLER (ADLAR)	97
1.1.1. İsim Yapım (Türetme) Ekleri.....	97
1.1.1.1. İsimden İsim Yapım (Türetme) Ekleri.....	97
1.1.1.1.1. [+lık, +lik, +luğ, +lük]	98
1.1.1.1.2. [+cI, +cU +çI]	98
1.1.1.1.3. [+II, +IU].....	99
1.1.1.1.4. [+sIz, +sUZ].....	99
1.1.1.1.5. [+ki].....	99
1.1.1.1.6. [+cuğ, +cük].....	100
1.1.1.1.7. [+daş]	100
1.1.1.1.8. [+IncI, +UncU]	100
1.1.1.1.9. [+Ar; +şAr]	100
1.1.1.1.10. [+leyin, +ınan, +nan].....	101
1.1.1.1.11. [+man].....	101
1.1.1.1.12. [+gil].....	101
1.1.1.2. Fiilden İsim Yapım (Türetme) Ekleri	102
1.1.1.2.1. [-mAk, -mağ, -mağ]	102
1.1.1.2.2. [-mA].....	102
1.1.1.2.3. [-Iş].....	103
1.1.1.2.4. [-IcI, -UcU]	103
1.1.1.2.5. [-gın, -gin, -ğun, -gün]	103

1.1.1.2.6. [-gA].....	103
1.1.1.2.7. [-n].....	103
1.1.2. Hâl Ekleri.....	104
1.1.2.1. İsmın Yalın Hâli (Yalın Durumu).....	104
1.1.2.2. İsmın İlgi/Tamlayan Hâli (Tamlayan Durumu).....	104
1.1.2.3. İsmın Yükleme Hâli (Belirtme Durumu).....	105
1.1.2.4. İsmın Yönelme Hâli (Yönelme Durumu).....	106
1.1.2.5. İsmın Bulunma Hâli (Bulunma Durumu).....	107
1.1.2.6. İsmın Ayrılma Hâli (Ayrılma Durumu).....	107
1.1.2.7. İsmın Eşitlik Hâli (Eşitlik Durumu).....	108
1.1.2.8. İsmın Vasıta Hâli.....	108
1.1.2.9. İsmın Yön Gösterme Hâli.....	109
1.1.3. İsimlerde Çokluk Eki.....	110
1.1.3.1. [+lAr].....	110
1.1.3.2. [+nAr].....	110
1.1.4. İsimlerde İyelik Ekleri.....	110
1.1.5. Aitlik Eki.....	113
1.1.6. Soru Eki [mI, mU].....	113
1.1. ZAMİRLER (ADILLAR).....	114
1.1.1. Şahıs Zamirleri.....	114
1.1.2. Dönüşlülük Zamiri.....	115
1.1.3. İşaret Zamirleri.....	116
1.1.4. Soru Zamirleri.....	118
1.1.5. Belirsizlik Zamirleri.....	118
1.2. SIFATLAR (ÖN ADLAR).....	119
1.2.1. Niteleme (Vasıflandırma) Sıfatları.....	119
1.2.2. Belirtme Sıfatları.....	120
1.2.2.1. İşaret Sıfatları.....	120
1.2.2.2. Sayı Sıfatları.....	120
1.2.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları.....	120
1.2.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları.....	121
1.2.2.2.3. Paylaştırma (Üleştirme) Sayı Sıfatları.....	121
1.2.2.2.4. Kesir Sayı Sıfatları.....	121
1.2.2.2.5. Topluluk Sayı Sıfatları.....	121
1.2.2.3. Soru Sıfatları.....	122
1.2.2.4. Belirsizlik Sıfatları.....	122

1.3. ZARFLAR (BELİRTEÇLER).....	122
1.3.1. Yer Yön Zarfları.....	123
1.3.2. Zaman Zarfları.....	123
1.3.3. Niteleme Durum (Hal) Zarfları.....	124
1.3.4. Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları.....	124
1.3.5. Soru Zarfları.....	125
1.4. FİİLLER (EYLEMLER).....	125
1.4.1. Fiil Yapım (Türetme) Ekleri.....	125
1.4.1.1. Fiilden Fiil Yapım (Türetme) Ekleri.....	125
1.4.1.1.1. [-dUr-].....	126
1.4.1.1.2. [-Ur].....	126
1.4.1.1.3. [-(ı)l-].....	126
1.4.1.1.4. [-(I)ş-, (U)ş-].....	126
1.4.1.2. İsimden Fiil Yapım (Türetme) Ekleri.....	127
1.4.1.2.1. [+Al-].....	127
1.4.1.2.2. [+IA-].....	127
1.4.1.2.3. [+IAAn-].....	127
1.4.1.2.4. [+IAş-].....	128
1.4.2. Şahıs Ekleri.....	128
1.4.2.1. Birinci Tip Şahıs Ekleri.....	128
1.4.2.2. İkinci Tip Şahıs Ekleri.....	130
1.4.3. Zaman ve Şekil Ekleri (Kip Ekleri).....	131
1.4.3.1. Şimdiki Zaman.....	131
1.4.3.2. Geniş Zaman.....	133
1.4.3.3. Bilinen/Görülen Geçmiş Zaman.....	136
1.4.3.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	138
1.4.3.5. Gelecek Zaman.....	140
1.4.3.6. Şart/Dilek Kipi.....	141
1.4.3.7. İstek Kipi.....	143
1.4.3.8. Gereklilik Kipi.....	144
1.4.3.9. Emir Kipi.....	145
1.4.4. Fiillerin Birleşik Kipli Çekimleri.....	147
1.4.4.1. Hikâye Birleşik Çekimi.....	147
1.4.4.1.1. Şimdiki Zamanın Hikâyesi.....	147
1.4.4.1.2. Geniş Zamanın Hikâyesi.....	148
1.4.4.1.3. Bilinen (Görülen) Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	149

1.4.4.1.4. Öğrenilen (Duyulan) Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	150
1.4.4.1.5. Gelecek Zamanın Hikâyesi	150
1.4.4.1.6. Şart Kipinin Hikâyesi.....	151
1.4.4.1.7. İsteğin Hikâyesi.....	151
1.4.4.2. Şart Birleşik Fiili	152
1.4.4.2.1. Şimdiki Zamanın Şartı	152
1.4.4.2.2. Geniş Zamanın Şartı.....	153
1.4.4.2.3. Bilinen Geçmiş Zamanın Şartı	153
1.4.4.2.4. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı.....	154
1.4.4.2.5. Gelecek Zamanın Şartı.....	154
1.4.4.3. Rivayet Birleşik Fiili	155
1.4.4.3.1. Şimdiki Zamanın Rivayeti	155
1.4.4.3.2. Geniş Zamanın Rivayeti.....	156
1.4.4.3.3. Gelecek Zamanın Rivayeti.....	156
1.4.4.3.4. Şartın Rivayeti.....	157
1.4.4.3.5. İsteğin Rivayeti	157
1.4.5. Fiillerin Soru Çekimi	158
1.4.6. Yardımcı Fiiller	158
1.4.6.1. İsimlere Gelen Yardımcı Fiiller	159
1.4.6.1.1. [et-].....	159
1.4.6.1.2. [ol-].....	159
1.4.6.2. Fiillere Gelen Yardımcı Fiiller	159
1.4.6.2.1. Yeterlilik Fiili	159
1.4.7. Ek-Fiiller	160
1.4.7.1. [I-] Fiili	160
1.4.7.1.1. Bilinen Geçmiş Zamanı	160
1.4.7.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanı	161
1.4.7.1.3. Şart Çekimi	162
1.4.7.1.4. Şimdiki ve Geniş Zamanı.....	162
1.4.7.2. [-Dİr, -DUr]	163
1.4.8. Fiilimsiler.....	163
1.4.8.1. İsim-Fiiller	163
1.4.8.1.1. [-mAK].....	163
1.4.8.1.2. [-(y)Iş].....	164
1.4.8.1.3. [-mA].....	164
1.4.8.2. Sıfat-Fiiller	164

1.4.8.2.1. [-An].....	164
1.4.8.2.2. [-AcAk, -acab]	164
1.4.8.2.3. [-dIk]	165
1.4.8.2.4. [-mİş].....	165
1.4.8.2.5. [-mAz].....	165
1.4.8.3. Zarf-Fiiller	165
1.4.8.3.1. Zarf-Fiil Ekleri:	166
1.4.8.3.2. Sıfat-Fiil Eklerinin Genişlemesiyle Oluşmuş Zarf-Fiil Görevinde Kullanılan Ekler:	169
1.4.8.3.3. İsim-Fiil Eklerinin Genişlemesiyle Oluşmuş Zarf-Fiil Görevinde Kullanılan Ekler:	171
1.4.8.3.4. Arkaik Zarf-Fiil Eki	171
1.4.8.3.5. Zarf-Fiil Görevinde Kullanılan Zaman Ekleri	172
1.1.8. Fiillerde Çatı Ekleri	172
1.1.1.1. Oldurgan Çatı Ekleri.....	172
1.1.1.1.1. [-Dİr-].....	173
1.1.1.1.2. [-(I)T-]	173
1.1.1.1. Ettiş Çatı Ekleri.....	173
1.1.1.1.1. [-Dİr-].....	173
1.1.1.1.2. [-(I)T-]	173
1.1.1.2. Edilgen Çatı Ekleri	173
1.1.1.2.1. [-(I)l-]	174
1.1.1.2.2. [-(I)n-]	174
1.1.1.3. Dönüşlülük Çatı Ekleri	174
1.1.1.3.1. [-(I)n-]	174
1.1.1.3.2. [-(I)l-]	174
1.1.1.4. İşteşlik Çatı Ekleri	174
1.1.1.4.1. [-(I)ş-].....	175
1.1.9. Birleşik Fiiller	175
1.1.9.1. İsim + Yardımcı Fiilden Yapılan Birleşik Fiiller.....	175
1.1.1.1.1. İsim + et-	175
1.1.1.1.2. İsim + eyle-	175
1.1.1.1.3. İsim + ol-.....	175
1.1.1.1. Fiil + Yardımcı Fiilden Yapılan Birleşik Fiiller.....	176
1.1.1.1.1. Yeterlik Fiili: Fiil + [(y)A] bil-.....	176
1.1.1.2. Anlamca Kaynaşmış ve Deyimleşmiş Birleşik Fiiller.....	176

1.5. EDATLAR (İLGEÇLER).....	177
1.1.1. Kendi İçinde Anlam İfade Eden Edatlar.....	177
1.1.2. Cevap Edatları.....	179
1.1.3. Gösterme Edatları.....	179
1.6. BAĞLAÇLAR.....	180
1.7. ÜNLEMLER.....	182
1.7.1. Duyguları Dile Getiren Ünlemler.....	183
1.7.2. Seslenme Ünlemleri.....	183
SONUÇ.....	185
METİNLER.....	193
SÖZLÜK.....	249
KAYNAKÇA.....	279

KAYNAKÇA

Açıkel, A. (2012). “Tokat”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (XLI, 219-220). İstanbul.

Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (1999). Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

Altun, M. (2008). Dilbilgisi Kaynaklarına Göre Türkçenin Ünlü ve Ünsüzleri. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Çalışma Taslağı.

Atabay, N., Kutluk, İ., Özel, S. ve Aksan, D. (1983). Kelime Türleri. Ankara: TDK Yay.

Atabay, N., Kutluk, İ., Özel, S. ve Aksan, D. (2009). “İkiz Ünlülü ve Çift Ünlülü Kelimeler Üzerine Bir Tespit Çalışması”. Ankara: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, S. 2009/II, s. 51-70, s. 213-282.

Aydın, T. (2020). Kars İli Terekeme Ağızı: İnceleme – Metin - Sözlük (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacı Bayram Veli Üniversitesi.

Aygün, T. (2019). Gönen Ağızı: İnceleme - Metin - Sözlük (Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Banguoğlu, T. (2011). Türkçenin Grameri. Ankara: TDK Yay.

Boz, E. (2001). Ünsüz düşme ve kaybolmalarında terim ve tasnif sorunu. Türk Dili, 600, 856-864.

Bulduk, T. B. (2019). Hamza-nâme (67. Cilt): Dil İncelemesi-Metin-Dizin-Tıpkıbasım. İstanbul: Hiperyayın.

Bulduk, T. B. (2018). “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Farklı Bir Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki ve Çekimi: -Ip-Up, -IpdUrU -UpdUrU Ekleri”. Journal of Turkish Studies, 13 (20), 225-244

Bulduk, T. B. (2019). “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Yer-Yön Bildiren İfadeler”. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9 (18), 193-216

Bulduk, T. B. (2018). “Kelime Başında y Foneminin Düşmesi: Kâbûs-Nâme ve Türkiye Türkçesi Ağızları Örneği” *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (30), 945-991

Buran, A. (1996). *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri*. Ankara: TDK Yay.

Buran, A. (1997). *Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları*. Ankara: TDK Yay.

Caferoğlu, A. (1944) *Sivas ve Tokat illeri Ağızlarından Derlemeler*, İstanbul

Coşkun, V. (1999). “Türkiye Türkçesinde ünlüler ve ünsüzler”. *TDAY-Belleten*, S 42.

Demir, N. (2005). *Tokat İli ve Yöresi Ağızları: (İnceleme, Metinler, Sözlük)*. Niksar: Gazi Kitabevi.

Demirci, Ü. Ö. (2014). “g’li Damak g’si ve Bunun Ardahan Yerli Şivesinde Çözülmesi Üzerine” *Journal of Turkish Studies*, 9 (6), s. 275-289

Deny, J. (1941). *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)*. (Tercüme: Ali Ulvi Elöve). İstanbul: Maarif Matbaası.

Efendioğlu, S. ve İşcan, A. (2010). “Türkçe ses bilgisi öğretiminde ses olaylarının sınıflandırılması”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (43), 121-143.

Emirdar, Ş. (2019). *Aksu Ağızı: İnceleme-Metin-Sözlük (Yüksek Lisans Tezi)*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Eraslan, K. (1980). *Eski Türkçede İsim-Fiiller*, İstanbul: İstanbul Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Ercilasun, A. B., Karahan, L., & Kirişcioğlu, M. F. (2006). *Karşılaştırmalı Türk lehçeleri grameri I-fiil-“basit çekim”*. Ankara: TDK Yay.

Ercilasun, A. B. (1999). Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri. Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

Erdem, M. D., Bölük R. (2012). Antalya ve Yöresi Ağızları. Ankara: Gazi Kitabevi.

Ergin, M. (1972). Türk Dilbilgisi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayınları.

Ergin, M. (2009). Üniversiteler İçin Türk Dili. İstanbul: Bayrak Yayınları.

Gabain, A. V. (1988). Eski Türkçenin Grameri. Ankara: TDK Yayınları.

Gencan, T. N. (1979). Dilbilgisi (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Göde, K. (1994). Eratnalılar. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Gökçür, E. (2012). Van Gölü Havzası Ağızları (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gül R., ve Hazar, M. (2006). “İkiz Ünlülü ve Çift Ünlülü Kelimeler Üzerine Bir Tespit Çalışması”. TDAY-Bellekten, 54 (2006/2), 51-70.

Gül, M., (2016). Hatay Arsuz Ağızı İnceleme-Metin-Sözlük. İstanbul: Kesit Yayınları.

Gülensoy, T. (1985). Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki, Türk Kültürü Araştırmaları, 23, 1-2.

Gülensoy, T. (1988). Kütahya ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük). Türk Dil Kurumu.

Gülsevin, G. (2005). “Ağız Araştırmalarımızda Yaygınlaşmış Yanlışlıklar”. İzmir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, Cilt: 5, s. 207-213.

Gülsevin, G. ve Boz E. (2004). Eski Anadolu Türkçesi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Gülsevin, G. (1997). Eski Anadolu Türkçesinde Ekler. Ankara: TDK Yay.

Gülsevin, G. (2010). Yaşayan ve Tarihî Türkiye Türkçesi Ağızları, Ağız Araştırmaları İncelemelerimizde Yaygınlaşmış Yanlışlıklar bu+ra mı, bu ara mı? İstanbul: Bayrak Matbaacılık.

Günay, T. (1978). Rize İli Ağızları, Ankara.

Günşen, A. (2000). Kırşehir ve Yöresi Ağızları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Hacıeminoğlu, N. (1992). Türk Dilinde Edatlar. İstanbul: MEB Yay.

Hengirmen, M. (1995). Türkçe Dilbilgisi. Ankara: Engin Yayınevi.

Karaağaç, G. (2010). Türkçenin Ses Bilgisi. İstanbul: Kesit Yay.

Karahan, L. (1996). Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması. Ankara: TDK Yayınları.

Keskin, R. (2003) Türkçe Dil Bilgisi: Kelime ve Cümle Tahlilleri. Çizgi Kitabevi.

Korkmaz, Z. (1984). “Türkçede -n Zarf-Fiil Eki ile -pan/-pen Eki ve Türevleri”. TDAY Belleten, s. 1551-165.

Korkmaz, Z. (1992). Türkçede Eklerin Kullanış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları. Ankara: TDK Yay.

Korkmaz, Z. (1956). Güneybatı Anadolu Ağızları. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Korkmaz, Z. (1961). “Türkçede ok/ök Kuvvetlendirme (İntensivum) Edatı Üzerine”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten, 9, 13-29.

Korkmaz, Z. (1994). Güney-Batı Anadolu Ağızları (Fonetik). Ankara: TDK Yay.

Korkmaz, Z. (2009). Türkiye Türkçesi Grameri. Ankara: TDK Yay.

Korkmaz, Z. (2007) Gramer Terimleri Sözlüğü, Genişletilmiş 3. Baskı. Ankara: TDK Yay.

Kurtulmuş, F. (2014). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ünlü Değişenleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mansuroğlu, M. (1959). “Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu”. TDAY-Belleten 1959, s. 81-93.

Olçay, S. (1963) Erzurum Ağızı, Ankara.

Özkan, M. (2000). Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Öztürk, D. (2008). Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Fiiller. Ankara: TDK Yay.

Pektaş, T. (2017). Gelendost Ağzı: Giriş - İnceleme - Metinler - Dizin (Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Sağır, M. (1995). “Anadolu Ağızlarında Ünlüler”. TDAY-Belleten, 180, 377.

Sağır, M. (1995). “Anadolu Ağızlarında Ünsüzler”. TDAY-Belleten, 43, 391-409.

Sağır, M. (1995). Erzincan ve Yöresi Ağızları: İnceleme, Metinler, Sözlük (565). Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Sev, G. (2007) Tarihî Türk Lehçelerinde Hâl Ekleri. Ankara: Akçağ Yay.

Şahin, E. (1999) Bayat Merkez Ağzı: Dil İncelemesi, Metin, Sözlük (Yüksek Lisans Tezi) Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Şahin, H. vd. (2019). Bursa İli Yerli Ağzı. Bursa: Bursa Büyükşehir Kitaplığı.

Tuna, O. N. (1960). “Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller”. TDAY Belleten

Tuna, O. N. (1986). Türk Dilbilgisi. Fonetik-Morfoloji-Yaşayan Türk Lehçeleri Ders Notları. Malatya

Uzunçarşılı, İ. H. (1988). Anadolu Beylikleri. Ankara

Ünal, Ergül. (2010). Reşadiye ve Yöresi Ağızları: Giriş- inceleme-Metin- Sözlük (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.

Üstüner, A. (2000). Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri. Ankara: TDK Yay.

Vörös, G. (1933). Peçeneklerin Dili ve Erken Tarihi Üzerine Notlar. Türkler Ansiklopedisi, C, 2, Yeni Türkiye Yay., s.693-708.

Vural, H. - Böler T. (2011). Ses ve Şekil Bilgisi. İstanbul: Kesit Yay.

Yapıcı, A. İ. (2013). Aydın Ve Yöresi Ağızları: İnceleme - Metin – Sözlük (Doktora Tezi) Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

Yaşurgan, N. (2019). Bitlis Merkez Ağzı: Giriş- inceleme- Metin-Sözlük (Yüksek Lisans Tezi). Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi.

Yavuz, O. (1991). “Türkçe’de Kapalı E”. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, (6), 271-306.

Yıldırım, F. (2006). Adana ve Osmaniye İlleri Ağzları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

Yücel, Y. (1970). Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti: 1344-1398. Ankara Üniversitesi Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesi Yayınları.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/kisaltmalar-dizini/> (ET: 08.06.2021)

<http://www.tokat.gov.tr/turhal> (ET: 31.03.2021)

<http://www.turhal.gov.tr/kultur> (Erişim Tarihi: 31.03.2021)

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Turhal> (Erişim Tarihi: 31.03.2021)

<https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-turhal> (Erişim Tarihi: 21.01.2021)

<https://s.milimaj.com/others/image/harita/tokat-ili-haritasi.png> (ET: 01.05.2021)

<https://www.e-sehir.com/turkiye-haritasi/tokat-turhal-merkez-koyler-semt.html>>Tokat

Turhal Merkez Köyler Haritası (Erişim Tarihi: 21.01.2021)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/tokat> (Erişim Tarihi: 16.02.2021)

<https://sozluk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 18.02.2021)

<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/lan> (Erişim Tarihi: 13.06.2021)

<https://www.etimolojiturkce.com/kelime> (Erişim Tarihi: 13.06.2021)

KAYNAK KİŞİLER

GÜZEL Mustafa, Turhal Merkez, 79 Yaş, 1941 Doğumlu, (1. K)

BOZKURT Fikret, Turhal – Üçyol (Biçin köyü), 38 Yaş (1982 Doğumlu), (2. K)

KELEŞ Mehmet, Turhal – Arzupınar Köyü, 1938 Doğumlu (82 Yaş), (3. K)

ŞAHİN Memnune, Turhal Merkez, 1929 Doğumlu (91 Yaş), (4. K)

ÇAKMAKLI Ahmet, Turhal – Çivril köyü, 1952 Doğumlu (68 Yaş), (5. K)

DEMİROĞLU Ahmet, Turhal – Çamlıca Köyü, 1959 Doğumlu (62 Yaş) (6. K)

OĞUL Osman, Turhal Merkez, 44 Yaş (1976 Doğumlu) (7. K)

TANTANI Veysel, Turhal – Ayrancı Köyü 79 Yaş (1941 Doğumlu) (8. K)

OĞUL Yusuf, Turhal Merkez, 65 Yaş (9. K)

OĞUL İbrahim, Turhal Merkez 75 Yaş (1945 Doğumlu) (10. K)

DOĞTAŞ Hasan, Turhal – Sarıkaya Köyü, 83 Yaş (1938 Doğumlu) (11. K)

OĞUL Suzan, Turhal Merkez, 1944 Doğumlu (76 Yaş), (12. K)

YÖNTEM Ali Eren, Turhal – Bahçebaşı Köyü, 1956 Doğumlu (64 Yaş), (13. K)

YAŞAR Ali Âdem, Turhal Merkez, 1939 Doğumlu (81 Yaş), (14. K)

ŞENLİK İsmail, Turhal – Şatroba Köyü, 1956 Doğumlu (64 Yaş) (15. K)

TÜRKÇE SÖZLÜK ÜZERİNE (TDK 11. BASKI)

YAZAR

Ahmet ADIGÜZEL

Asos Yayınları: 2024

e-ISBN: 978-625-6671-64-5

Yazar
Ahmet ADIGÜZEL

Editör
Prof. Dr. Halit KARATAY

Kapak
Asos Yayınları

Redaksiyon
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yaynevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
TÜRKÇE SÖZLÜK ÜZERİNE (TDK 11. BASKI)	11
Sözlük Hazırlamanın Önemi	14
Tarihte İlk Sözlük Türü Çalışmaları	19
Türkçede İlk Sözlük Türü Çalışmaları	21
TDK Türkçe Sözlük	23
TDKTS’de Arapça Kökenli Sözcükler.....	26
TDKTS’de Kökeni Türkçe Olarak İfade Edilmiş Sözcükler	29
TDKTS’de Bulunan Bazı Arapça Sözcüklerin Türkçe ve Arapça Anlamları Bakımından Karşılaştırılması	39
TDK Türkçe Sözlük’te Arapça Sözcüklere Dair Tespitler	78
SONUÇ	195
KAYNAKÇA	199

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, H. (1993). *Cemil Meriç ile sohbetler*. İstanbul: Seyran Yayınları.
- Ahterî, M. Efendi. (2009). *Ahterî-i Kebîr*. Ankara: TDK Yayınları.
- Akalın, Ş. H. (2010). Sözlüğün tarihi. *Türk Dili*, 699, 268-279.
- Akalın, Ş. H. (2002). *Atatürk döneminde Türkçe ve Türk Dil Kurumu*. Adana: Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi.
- Akalın, Ş. H. (2009). Sözcük bilimi ve sözlükçülük. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, D. (1996). *Türkçenin sözvarlığı*. Ankara: Engin Yayınları.
- Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, D. (1998). *Dilbilim ve Türkçe yazıları*. İstanbul: Multilingual.
- Aristophanes. (2010). *Lysistrata* (S. Eyüpoğlu & A. Erhat, Çev., 2. baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Arda, E. (2003). *Etimolojik Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Aslan, E. (2015). Sözlükleri oluşturan temel yapılar (terim ve tanım denemeleri). İçinde *I. ve II. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* (ss. 119-135). İstanbul.
- Atalay, B. (1985). *Dîvânü Lûgati't-Türk tercümesi* (Cilt I-IV). Ankara: [TDK Yayınları].
- Atalay, B. (1939-1941). *Dîvânü Lûgati't-Türk* (Cilt I-III). Ankara: [Alâeddin Kırıl Basımevi].
- Boz, E. (2006). *Türkçenin çağdaş sorunları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Boz, E. (2014). Sözlükbiliminin temel sorunları. İçinde *I. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu* (26-27 Kasım 2014). Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Boz, E. (2015). Kullanıcı ve sözlük ilişkisi. *Erdem*, 69, 41-52.
- Buran, A. (2001). Yabancı diller karşısında Türkçe. *Türk Yurdu Dergisi*, 162-163, 79-82.
- Canpolat, M. (1999). Kaşgarlı Mahmud ve etimoloji. İçinde *Dîvânü Lûgati't-Türk Bilgi Şöleni Bildirileri* (7-8 Mayıs). Ankara.

- Çetinkaya, B. (2017). *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı* (3-4 Kasım 2016). Eskişehir.
- Dursunoğlu, H. (2015). Cumhuriyet döneminde yapılan sözlük çalışmaları ve Türkçe sözlükler üzerine bir kaynakça denemesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31).
- El-Cevherî, A. N. İ. b. H. (1987). *El-Sihah Tac El-Lughah ve Sahih El-Arabiya* (4. baskı, A. A. Attar, Düzenleyen). Beyrut: Dar El-ilm Lil-Milaleen.
- Eren, H. (1999). *Türk dilinin etimolojik sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ergenç, İ. (1999). *Türkçenin söyleyiş sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Eyuboğlu, İ. Z. (1998). *Türk dilinin etimoloji sözlüğü*. İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Ferâhîdî, H. b. A. (1988). *Kitâbu'l-'Ayn* (Cilt 1-8). [Yayın yeri]: Müessesetu Dâri'l-Hicre.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü* (A-Z'ye, Cilt 1-2). Ankara: TDK Yayınları.
- Güzel, F. (2017). *Arapça-Türkçe sözlük*. İstanbul: Ema Kitap.
- Haywood, J. A. (1960). *Arabic lexicography: Its history, and its place in the general history of lexicography*. Leiden: E. J. Brill.
- İbn Faris, A. E. H. b. Z. (1979). *Dil standartları sözlüğü* (A. S. M. Haroun, Düzenleyen). [Kahire]: Dar El-Fikr.
- İbn Manzur, E. F. M. b. M. b. A. (1991). *Lisan El-Arab* (3. baskı). Beyrut: Dar Sader.
- İlaydın, H. (1953). Sözlüklerimize dair. *Türk Dili*, 27, 127-132.
- Kaşgarlı Mahmud. (2015). *Divânu Lugâti't-Türk* (A. B. Ercilasun & Z. Akkoyunlu, Haz.). Ankara: TDK Yayınları.
- Kocaman, A. (1998). Dilbilim, sözlük ve sözlükçülük. *Kebikeç*, 6, 111-113.
- Korkmaz, Z. (1994). *Güney-Batı Anadolu ağızları*. Ankara: TDK Yayınları.
- Nişanyan, S. (2009). *Sözlerin soyağacı: Çağdaş Türkçenin etimolojik sözlüğü*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Özkan, Y. (2006). *Türkçe sözlük* (s. 664). İstanbul: Kare Yayınları.
- Püsküllüoğlu, A. (2006). *Yeni bin yıl sözlük seti* (6 cilt, s. 4434). İstanbul: Angora Kitaplığı.
- Sîbeveyhi, E. B. A. (1988). *El-Kitâb* (3. baskı, Cilt 1-4). [Kahire]: Mektebetu'l-Hâncî.
- Süleymenov, O. (2017). *Sözcüğün şifresi* (A. Ağaoğlu, Çev.). İstanbul: Teas Press.
- Şemsettin, S. (1315). Kamus-ı Türkî ve Kamus-ı Arabî. *Servet-i Fünun*, 462, 306-308.
- Şemsettin, S. (2015). *Kamus-ı Türkî* (P. Yavuzarslan, Haz.). Ankara: TDK Yayınları.
- Tietze, A. (2019). *Tarihî ve etimolojik Türkiye Türkçesi lugati*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE ÖLÇME VE ÖLÇEK GELİŞTİRME (Ölçme Aracı Dizini ile)

Dr. Sezgin DEMİR

Dr. Hacer DENİZ

Birinci Baskı: 2024

e-ISBN: 978-625-6671-17-1

Yazarlar

Dr. Sezgin Demir, Dr. Hacer Deniz

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	13
KISALTIMA LİSTESİ.....	17

I. BÖLÜM

DİL EĞİTİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	19
1. Dil Eğitimi	19
1.1. Dil Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme.....	23
1.2. Dinleme Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme	26
1.2.1. Ayrık nokta yaklaşımı	26
1.2.2. Bütünleştirici yaklaşım.....	27
1.2.3. İletişimsel yaklaşım.....	28
1.3. Konuşma Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme	28
1.4. Okuma Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme.....	31
1.5. Yazma Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme	33

II. BÖLÜM

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	35
2. Ölçme ve Değerlendirme (İng. assessment and evaluation).....	35
2.1. Ölçme ve Değerlendirme Araçları (İng. assessment and evaluation instruments).....	37
2.1.1. Ölçek (İng. scale)	38
2.2. Ölçek Türleri (İng. types of scale).....	39
2.2.1. Likert tipi ölçek	39
2.2.2. Semantik farklılık ölçekleri.....	40
2.2.3. Thurstone ölçeği	41
2.2.4. Guttman ölçeği	42
2.3. Ölçek Maddelerinin Yazımında Dikkat Edilecek Hususlar	44
2.4. Ölçek ve Anket (İng. scale and questionnaire).....	45
2.5. Başarı Testi (İng. achievement test).....	46
2.6. Rubrik (İng. rubric).....	47

III. BÖLÜM	
YÜZEY (GÖRÜNÜŞ) VE KAPSAM GEÇERLİĞİ	49
3. Yüzey (Görünüş) ve Kapsam Geçerliği.....	49
3.1. Yüzey (Görünüş) Geçerliği.....	52
3.2. Kapsam Geçerliği.....	53

IV. BÖLÜM	
AÇIMLAYICI FAKTÖR ANALİZİ.....	67
4. Açımlayıcı Faktör Analizi.....	67

V. BÖLÜM	
DOĞRULAYICI FAKTÖR ANALİZİ	87
5. Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	87

VI. BÖLÜM	
ÖLÇEK DİZİNİ	119
6. BİR ARAŞTIRMA İÇİN DOĞRU ÖLÇEK NASIL BELİRLENİR?	119
7. AKADEMİK OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ.....	125
8. ELEŞTİREL OKUMA ÖZYETERLİLİK ALGISI ÖLÇEĞİ.....	129
9. KONUŞMA KAYGISI ÖLÇEĞİ.....	133
10. OKUMA TUTUM VE ALIŞKANLIK ÖLÇEĞİ	137
11. ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ İÇİN DİNLEME MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ.....	141
12. ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ İÇİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ.....	145
13. TÜRKÇE ÖĞRENME BARIYERLERİ ÖLÇEĞİ	148
14. ÜSTBİLİŞSEL YAZMA STRATEJİLERİ FARKINDALIK ÖLÇEĞİ.....	151
15. YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ	155
16. YAZMA KAYGISI ÖLÇEĞİ.....	158
17. YAZMA MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ	161
18. YAZMA ÖZ DÜZENLEME YETKİNLİĞİ ÖLÇEĞİ.....	165
19. YAZMA ÖZERKLİĞİ ALGISI ÖLÇEĞİ	169
20. ÇEVİRİM İÇİ OKUMA MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ	173
21. DİNLEME ÜSTBİLİŞ STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ.....	177
22. KONUŞMACIDA KİŞİSEL GÜVEN ÖLÇEĞİ KISA TÜRKÇE FORMU	179
KAYNAKLAR	181

Tablo Listesi

Tablo 1: Likert Tipi Ölçek Örneği	38
Tablo 2: Semantik Farklılık Ölçek Örneği.....	39
Tablo 3: Thurstone Ölçeği Örneği.....	40
Tablo 4: Guttman Ölçeği Örneği	41
Şekil 13:Uzman Görüşleri	55
Tablo 5: Uzman Sayısı Temelinde Kapsam Geçerlik Ölçütü (Ayre ve Scally, 2014).....	61
Tablo 6: Açıklanan Toplam Varyans.....	79
Tablo 7: Birikimli Varyans Değeri.....	83
Tablo 8: Yazma Kaygısı Ölçeği Model Uyum Ölçüleri	114
Tablo 9: Düzeltme İndeksleri.....	115
Tablo 10: Geliştirilmiş Ölçeklerin Seçimi	118
Tablo 11: Uyarılma Ölçeklerin Seçimi	120
Tablo 12: Akademik Okuryazarlık Ölçeği'nin Özellikleri.....	124
Tablo 13: Eleştirel Okuma Özyeterlilik Algısı Ölçeği'nin Özellikleri	128
Tablo 14: Konuşma Kaygısı Ölçeği'nin Özellikleri	132
Tablo 15: Okumaya Yönelik Tutum ve Alışkanlık Ölçeği'nin Özellikleri.....	136
Tablo 16: Ortaokul Öğrencileri için Dinleme Motivasyonu Ölçeği'nin özellikleri.....	140
Tablo 17: Ortaokul Öğrencileri İçin Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği'nin Özellikleri.....	144
Tablo 18: Türkçe Öğrenme Bariyerleri Ölçeği'nin Özellikleri	147
Tablo 19: Üstbilişsel Yazma Stratejileri Farkındalık Ölçeği'nin Özellikleri ..	150
Tablo 20: Yaratıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği'nin Özellikleri	154
Tablo 21: Yazma Kaygısı Ölçeği'nin Özellikleri.....	157
Tablo 22: Yazma Motivasyonu Ölçeği'nin Özellikleri.....	160
Tablo 23: Yazma Öz Düzenleme Yetkinliği Ölçeği'nin Özellikleri.....	164
Tablo 24:Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin Özellikleri	168
Tablo 25: Dinleme Üstbiliş Stratejileri Ölçeği'nin Özellikleri	176
Tablo 26: Konuşmacıda Kişisel Güven Ölçeği Kısa Türkçe Formu'nun Özellikleri	178

Şekil Tablosu

Şekil 1: Dil eğitiminin önemi	20
Şekil 2: Dil eğitiminde ölçme ve değerlendirme (Brown ve Abeywickrama, 2004).	22
Şekil 3: Dil eğitiminde ölçme süreci (McNamara, 1996).	23
Şekil 4: Konuşmayı değerlendirme döngüsü (Luoma, 2004)	27
Şekil 5: Okumayı değerlendirme süreci (Perkin, 2023)	30
Şekil 6: Görünüş ve kapsam geçerliği süreci.....	49
Şekil 7: Görünüş geçerliği için örnek form.....	50
Şekil 8: Kapsam geçerliği için uzman görüşü formu	52
Şekil 9: Excel programının ara yüzü	53
Şekil 10: Uzman kodlaması.....	53
Şekil 11: Maddelerin kodlanması	54
Şekil 12: Uzman görüşlerinin Excel programına girilmesi	54
Şekil 14: Uygun görüş formülü	55
Şekil 15: Birinci madde için uygun görüş sayısı.....	56
Şekil 16: Her maddenin uygun görüş sayısı	57
Şekil 17: Düzeltilmeli görüşünün formülü.....	57
Şekil 18: Birinci maddenin düzeltilmeli görüşünün sayısı	58
Şekil 19: Çıkarılmalı görüşünün formülü.....	59
Şekil 20: Birinci madde için çıkarılmalı görüşü sayısı	60
Şekil 21: KGO formülü	60
Şekil 22: KGO değerleri.....	61
Şekil 23: Maddelerin KGO'ye göre durumu hesaplama formülü.....	63
Şekil 24: Maddelerin KGO'ya göre durumu	64
Şekil 25: Kapsam Geçerlik İndeksi.....	64
Şekil 26: AFA'nın adımları.....	67
Şekil 27: Ölçek tepki kategorilerini tanımlama.....	68
Şekil 28: Ters kodlama (Recode)	69
Şekil 29: Verileri kontrol etme	70
Şekil 30: Verilerin Dağılım Değerleri.....	71
Şekil 31: Normalliği hesaplama	71
Şekil 32: Normallik değerleri.....	72
Şekil 33: Coronbac's Alpha hesaplama	73
Şekil 34: Coronbac's Alpha sonuçları.....	74
Şekil 35: AFA için betimsel değerleri seçme.....	75
Şekil 36: AFA için kovaryans ve grafikleri seçme.....	75
Şekil 37: KMO ve Barlett Testi sonuçları.....	76

Şekil 38: Anti İmaj Korelasyon matrisi.....	77
Şekil 39: Bileşenler.....	78
Şekil 40: Yamaç birikinti grafiği	81
Şekil 41: Faktör sayısını tanımlama	81
Şekil 42: En düşük katsayının tanımlanması	82
Şekil 43: Doğrulayıcı Faktör Analizinin Aşamaları.....	87
Şekil 44: LISREL programının arayüzü	89
Şekil 45: File menüsü ve veri dosyasının tanımlanması.....	89
Şekil 46: Veri dosyasını bulma.....	90
Şekil 47: Veri dosyasını kaydetme	91
Şekil 48:Veri dosyası	92
Şekil 49: Verilerin düzenlenmesi.....	93
Şekil 50: Verileri tamımlama.....	94
Şekil 51: Veri türünü belirleme.....	95
Şekil 52: Matrix belirleme.....	96
Şekil 53: Verileri seçme	97
Şekil 54: Verileri ekleme	98
Şekil 55: kovaryans matrisi oluşturma.....	99
Şekil 56: Matrixi çalıştırma.....	100
Şekil 57: Kovaryans matrisi çıktısı.....	101
Şekil 58: Yeni kod dosyası açma.....	102
Şekil 59: Yeni kod dosyası.....	103
Şekil 60: DFA için Örnek Kod.....	104
Şekil 61: Kod dosyasını kaydetme	105
Şekil 62: Kodun çalıştığını gösteren analiz çıktısı ve yol analizi.....	105
Şekil 63: Yol Şeması.....	106
Şekil 64: Gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklama oranları.....	107
Şekil 65: Hata varyansları.....	108
Şekil 66: Modifikasyon işlemi.....	116

KAYNAKLAR

- Adams, C. (2005, August). Social communication intervention for school-age children: Rationale and description. *Seminars in Speech and Language, 26*(3), 181-188.
- Afflerbach, P. (2016). Reading assessment. *The Reading Teacher, 69*(4), 413–419. doi:10.1002/trtr.1430
- Akpınar, Ş., & Çetin, B. (2023). Investigation of the Effect of Online (Web-Based) Formative Assessment Applications on Students' Academic Achievement. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology, 14*, 345-358.
- Alderson, J. C. (2000). *Assessing reading*. Cambridge University Press.
- Allen, M. J., & Yen, W. M. (1979). *Introduction to Measurement Theory*. California: United States of America.
- Allen, M. S., Robson, D. A., & Iliescu, D. (2023). Face validity. *European Journal of Psychological Assessment*.
- Anderson, E. (1981). Language and success. *College English, 43*(8), 807-817.
- Andleeb, N., Asgher, M., & Zimi, R. (2023). Exploration of Speaking Multiple Languages' Effect on Cognitive Flexibility and Problem-solving Skills. *Pakistan Journal of Humanities and Social Sciences, 11*(2), 837-845.
- Ayre, C., & Scally, A. J. (2014). Critical values for Lawshe's content validity ratio: Revisiting the original methods of calculation. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development, 47*(1), 79-86.
- Bachman, L. F. (2001). Some validity issues in the assessment of language proficiency. *Language policy: New perspectives and challenges in language policy and planning, 63-90*.
- Bakıcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayazıt, A., & Akçapınar, G. (2023). Design and Development of an Interactive Video Player for Supporting Formative Assessment in Online Learning.

- Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 14, 332-344.
- Bentler, P. M., & Jöreskog, K. G. (1980). Fit indexes in covariance structure modeling: Sensitivity to underparameterized model misspecification. *Psychological Methods*, 45(3), 424-453.
- Bijsterbosch, E., Van Der Schee, J., Kuiper, W., & Beneker, T. (2016). Geography Teachers' Practices regarding Summative Assessment: A Study of Pre-Vocational Education in the Netherlands. *Review of International Geographical Education Online (RIGEO)*, 118-134.
- Boonchutima, S., & Pinyopornpanich, B. (2013). Evaluation of public health communication performance by Stufflebeam's CIPP model: A case study of Thailand's department of disease control. *Journal of Business and Behavioral Sciences*.
- Brown, H. D., & Abeywickrama, P. (2004). *Language Assessment: Principles and Classroom Practices*. White Plains, NY: Pearson Education.
- Buck, G. (2001). *Assessing Listening*. Cambridge University Press.
- Buttjes, D. (1990). Foreign language teaching and cultural impact and political significance. *Language Learning Journal*, 2(1), 53-57.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem.
- Campbell, D. T., & Fiske, D. W. (1959). Convergent and discriminant validation by the multitrait-multimethod matrix. *Psychological Bulletin*, 56(2), 81-105.
- Carroll, J. B. (1973). Foreign language testing: Will the persistent problems persist?.
- Cohen, J. W., & Cohen, P. S. (1953). *Applied Multiple Regression/Correlation Analysis for the Behavioral Sciences*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Collier, V. P. (1995). Acquiring a second language for school. *Directions in Language and Education*, 1(4).
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Pearson.
- Cudeck, R., & MacCallum, R. C. (2007). Factor analysis at 100: Historical developments and future directions. Routledge.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler için Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demars, C. (2010). *Item Response Theory: Understanding Statistics Measurements*. New York: Oxford University Press.

- Deniz, H., & Demir, S. (2020). Yazma Motivasyonu Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(2), 593-616.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale Development: Theory and Application*. California: United States of America.
- DeVellis, R. F., & Thorpe, C. T. (2021). *Scale Development: Theory and Applications*. Sage publications.
- Edwards, A. L. (1957). *Techniques of Attitude Scale Construction*. New York: Appleton-Century-Crofts, INC.
- Erkuş, A. (2012). *Ölçmede Geçerlik*. Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme içinde (s. 137-167). Ankara: Pegem Akademi.
- Farhady, H. (1979). The disjunctive fallacy between discrete-point and integrative tests. *TESOL Quarterly*, 13(3), 347-357.
- Friedberg, C., Mitchell, A., & Brook, E. (2017). Understanding academic language and its connection to school success. *The Education Digest*, 82(6), 58.
- Furr, M. (2011). *Scale Construction and Psychometrics for Social and Personality Psychology*. London: SAGE.
- Gorsuch, R. L. (1974). *Factor Analysis: Classic Edition*. Routledge.
- Grabe, W., & Jiang, X. (2013). Assessing reading. *The Companion to Language Assessment*, 1, 185-200.
- Guilherme, M. (2002). *Critical citizens for an intercultural world: Foreign language education as cultural politics* (Vol. 3). Multilingual Matters.
- Guttman, J. L., & Thompson, J. R. (1971). Factor analysis and construct validity: A paradox. *Psychological Bulletin*, 75(3), 229-237.
- Gün-Tosik, E., Atasoy, B., & Yüksel, A. O. (2023). The Role of ePortfolios in Formative Assessment: A Systematic Literature Review. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 14, 299-319.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.
- Hardini, S., & Sitohang, R. (2019). The use of language as a social-cultural communication. *Jurnal Littera: Fakultas Sastra Darma Agung*, 1(2), 238-249.
- Hidri, S. (2018). Discrete point and integrative testing. In *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching*. John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0375>
- Hosp, J. L., & Suchey, N. (2014). Reading Assessment: Reading Fluency, Reading Fluently, and Comprehension—Commentary on the Special Topic. *School Psychology Review*, 43(1), 59–68. doi:10.1080/02796015.2014.12087454

- Hovland, C. I. (1948). Social communication. *Proceedings of the American Philosophical Society*, 92(5), 371-375.
- Howard, R. M. (2013). *Writing matters: A handbook for writing and research*. McGraw Hill Higher Education.
- Hubert, L., & Wainer, H. (1980). A general approach to confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 45(2), 171-186.
- Huot, B. (1996). Toward a new theory of writing assessment. *College Composition and Communication*, 47(4), 549-566.
- Jessner, U. (1999). Metalinguistic awareness in multilinguals: Cognitive aspects of third language learning. *Language Awareness*, 8(3-4), 201-209.
- Jones, R. L., & Spolsky, B. (1975). Testing Language Proficiency.
- Jöreskog, K. G. (1969). A general approach to confirmatory maximum likelihood factor analysis. *Psychometrika*, 34(2), 183-202.
- Jöreskog, K. G., & Lawley, D. N. (1968). New methods in maximum likelihood factor analysis. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 21(1), 85-96.
- Kaplan, D. (2000). *Structural equation modeling: Foundations and extensions* (Vol. 10). SAGE publications.
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve AMOS uygulamalı nitel-nicel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*. Nobel.
- Karagöz, Y., & Bardakçı, S. (2020). *Bilimsel araştırmalarda kullanılan ölçme araçları ve ölçek geliştirme*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Leung, C., & Lewkowicz, J. (2013). Language communication and communicative competence: A view from contemporary classrooms. *Language and Education*, 27(5), 398-414.
- Loehlin, J. C. (2004). *Latent variable models: An introduction to factor, path, and structural equation analysis*. Psychology Press.
- Luoma, S. (2004). *Assessing speaking*. Cambridge University Press.
- Magno, C., & Lizada, G. S. (2015). Features of classroom formative assessment. *Educational Measurement and Evaluation Review*, 6.
- Martin, J. B., & Collins, R. A. (2011). Formative and Summative Evaluation in the Assessment of Adult Learning. In V. W. (Ed.), *Assessing and Evaluating Adult Learning in Career and Technical Education* (pp. 127-142). IGI Global.
- Matsekoleng, T. K., & Msezane, S. B. (2022). Exploration of Environmental Content in Grade 12 Mathematical Literacy Summative Assessment. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 9(1), 59-76.
- McDonald, R. P., & Ho, M. H. R. (2002). Principles and practice in reporting structural equation analyses. *Psychological Methods*, 7(1), 64.

- McGartland Rubio, D. (2004). Content Validity. In K. Kempf-Leonard (Ed.), *Encyclopedia of Social Measurement* (pp. 495-498). Elsevier.
- McNamara, T. F. (1996). Measuring second language performance.
- Messick, S. (1994). Validity of psychological assessment: Validation of inferences from persons' responses and performances as scientific inquiry into score meaning. *ETS Research Report Series, 1994(2)*, i-28.
- Morrow, K. (2012). Communicative language testing. In *The Cambridge Guide to Second Language Assessment* (p. 140).
- Nelson, K. (1998). *Language in cognitive development: The emergence of the mediated mind*. Cambridge University Press.
- Oller, J. W. (1973). Pragmatics and language testing. *Language Sciences, 28*, 7-12.
- Özcan, H., & Kurtuluş, A. (2023, October 4). An exemplary application of mathematics teaching based on formative assessment. *International Journal of Assessment Tools in Education, 8(4)*, 741-764.
- Perkin, C. (2023). Confidently Plan and Administer Reading Assessments in your Classroom. In *Science of Reading. Reading Assessments, Literacy*. Retrieved from <https://learningwithperks.com/blog/confidently-plan-and-administer-your-reading-assessments>
- Piaget, J. (2005). *Language and Thought of the Child: Selected Works* (Vol. 5). Routledge.
- Richards, J. C. (2013). Creativity in Language Teaching. *Iranian Journal of Language Teaching Research, 1(3)*,
- Roos, J. M., & Bauldry, S. (2021). *Confirmatory factor analysis*. Sage Publications.
- Schooling and language minority students: A theoretical framework*. (1994). C. F. Leyba (Ed.). University of California, School of Education.
- Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A., & King, J. (2006). Reporting SEMing and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of educational research, 99(6)*, 323-338. <https://doi.org/10.3200/JOER.99.6.323-338>
- Sevinç, M. ve Turner, C. (1976). Dil ve bilişsel gelişimin gizli yapısı. *Uluslararası Psikoloji Dergisi, 11 (4)*, 231-250.
- Sharma, S. (1996) *Applied multivariate techniques*. John Wiley and sons, inc., New York.
- Standards for educational and psychological testing*. (2014). American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education.

- Stevens, D., & Levi, A. (2012). *Introduction to Rubrics: An Assessment Tool to Save Grading Time, Convey Effective Feedback, and Promote Student Learning* (2nd ed.). . Routledge.
- Sun, J. (2005). *Assessing Goodness of Fit in Confirmatory Factor Analysis. Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 37(4), 240–256. doi:10.1080/07481756.2005.11909764
- Şeker, H., & Gençdoğan, B. (2014). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Nobel.
- Tabachnick, G. B. ve Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. (M. Baloğlu Çev.). Nobel.
- Templeton, H. (1977). A new technique for measuring listening comprehension. *ELT Journal*, 31(4), 292-299.
- Thurstone, L. L. (1947). *Multiple factor analysis*. University of Chicago Press.
- Tuinman, J. J. (1973). Determining the passage dependency of comprehension questions in 5 major tests. *Reading Research Quarterly*, 206-223.
- Uzun, L., & Ertok, Ş. (2020). Student opinions on task-based approach as formative evaluation versus exam-based approach as summative evaluation in education. *Sakarya University Journal of Education*, s. 226-250.
- Verny, T., & Kelly, J. (1982). *The secret life of the unborn child: how you can prepare your baby for a happy, Healthy Life*. Dell.
- Watkins, M. (2020). *A Step-by-Step Guide to Exploratory Factor Analysis with R and RStudio*. [online] New York: Routledge.
- Weigle, S. C. (2002). *Assessing writing*. Cambridge University Press.
- Wolcott, W., & Legg, S. M. (1998). *An Overview of Writing Assessment: Theory, Research, and Practice*. National Council of Teachers of English, 1111 W. Kenyon Road, Urbana, IL 61801-1096 (Stock No. 34904: \$18.95 members, \$25.95 nonmembers).
- Worthington, R. L., & Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838.
- Yeşilyurt, S., & Çapraz, C. (2018). Ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan kapsam geçerliği için bir yol haritası. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 251-264. <https://doi.org/10.17556/erziefd.297741>
- Zhang, K., Yılmaz, R., Üstün, A. B., & Karaoğlan Yılmaz, F. G. (2023). Learning Analytics in Formative Assessment: a Systematic Literature Review. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, s. 382-395.

Zwislocki, J. J. (1981). Sound Analysis in the Ear: A History of Discoveries: The ear seems to perform its extraordinarily fine sound analysis by mechanical rather than neural means. *American Scientist*, 69(2), 184-192.

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK FAALİYETLERİNİN DAĞILIŞI VE DÖNÜŞÜMÜ (1995-2023)

Yazar

Doç. Dr. Esen DURMUŞ

e- ISBN 978-625-6671-44-7

Yazar

Doç. Dr. Esen DURMUŞ

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Mizanpaj

Burhan MADEN

Birinci Baskı: 2024

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
KISALTMALAR	9
GİRİŞ	11
1. TÜRKİYE'DE ÇAYIR-MERA ALANLARININ DURUMU VE YEM BİTKİLERİ ÜRETİMİ.....	17
1.1. Türkiye'de Çayır ve Mera Alanlarının durumu	17
1.2. Türkiye'de Yem Bitkileri Üretimi	22
1.2.1. Silajlık Mısır	27
1.2.2. Yonca.....	30
1.2.3. Fiğ.....	34
1.2.4. Korunga.....	38
1.2.5. Hasıl Mısır	41
1.2.6. Hayvan Pancarı	42
1.2.7. İtalyan Çimi	45
1.2.8. Triticale.....	47
1.2.9. Yem Şalgamı	49
1.2.10. Tahıl Grubu İçerisinde Yem Bitkisi Olarak Kullanılan Ürünler	51
1.2.10.1. Arpa	51
1.2.10.2. Çavdar	55
1.2.10.3. Yulaf	58
1.2.10.4. Burçak	59
1.2.11. Diğer yem bitkileri.....	61
1.2.11.1. Sorgum (Sudan Otu).....	61
1.2.11.2. Kaplıca	62
1.2.11.3. Mürdümük	63
1.2.11.4. Üçgül.....	64

2. TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK FAALİYETLERİ	67
2.1. Türkiye'de Büyükbaş Hayvancılık Faaliyetleri	75
2.1.1. Türkiye'de Melez Sığır Yetiştiriciliği.....	85
2.1.2. Türkiye'de Yerli Sığır Yetiştiriciliği.....	90
2.1.3. Türkiye'de Manda Yetiştiriciliği	95
2.2. Türkiye'de Küçükbaş Hayvancılık Faaliyetleri	98
2.2.1. Türkiye'de Yerli Koyun Yetiştiriciliği.....	101
2.2.2. Türkiye'de Merinos Koyun Yetiştiriciliği	109
2.2.3. Türkiye'de Kıl Keçisi Yetiştiriciliği	113
2.2.4. Tiftik Keçisi Yetiştiriciliği.....	120
2.3. Türkiye'de Kümes Hayvancılığı Yetiştiriciliği.....	123
2.4. Türkiye'de Arıcılık Faaliyetleri	134
2.5. Türkiye'de İpek Böcekçiliği Faaliyetleri	144
3. TÜRKİYE'DE HAYVANSAL ÜRETİM	149
3.1. Türkiye'de Büyükbaş Hayvancılık Faaliyetlerinde Üretim.....	150
3.2. Türkiye'de Küçükbaş Hayvancılık Faaliyetlerinde Üretim.....	157
3.3. Kümes Hayvancılığı Faaliyetlerinde Üretim.....	169
3.4. Türkiye'de Arıcılık Faaliyetlerinde Üretim.....	172
3.5. Türkiye'de İpek Böcekçiliği Faaliyetlerinde Üretim.....	176
4. SONUÇ	179
KAYNAKÇA	187

KAYNAKÇA

Acar, Z., Işıker, Ü., Erden; İ. ve Manga, İ. (1995). Karadeniz Bölgesi'nde kaba yem sorununun çözümü açısından silajın önemi. *Karadeniz Bölgesi Tarımının Geliştirilmesinde Yeni Teknikler Kongresi*, 89-96, 10-11 Ocak, Samsun

Acar, Z., Tan, M., Ayan, İ., Aşçı, Ö., Mut, H., Başaran, U., ve Kaymak, G. (2020). Türkiye'de yem bitkileri tarımının durumu ve geliştirme olanakları. *Türkiye Ziraat Mühendisleri IX. Teknik Kongresi*, 13-17.

Açıkgöz, E. (2001). Yem Bitkileri, Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayınları, Bursa, Türkiye.

Açıkgöz, E., Hatipoğlu, R., Altınok, S., Sancak, C., Tan, A., ve Uraz, D. (2005). Yem bitkileri üretimi ve sorunları. *Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi*, 503(518), 3-7.

Akbulut, Ö. ve Yavuz, F. (1998). Türkiye Sığırcılık Sektöründe Islah Çalışmaları ve Destekleme Politikalarının Etkileri Üzerine Bir Çalışma, *II. Ulusal Zootečni Bilim Kongresi*, 22-25 Eylül, Bursa.

Akçelik, E., (2018). Ankara ili Doğal Vejetasyonundan toplanan yabani yonca (*medicago sativa L.*) popülasyonlarının Karakterizasyon Çalışmaları ile Mera Tipi Yonca Hatlarının Belirlenmesi. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Almodares, A. ve Hadi, M.R. (2009). Production of bioethanol from sweet sorghum:A review. *African Journal of Agricultural Research*, 4(9): 772-780.

Arıkan, M. S. ve Aral, Y. (2013). Ankara keçisi yetiştiriciliği ve tiftik üretiminde mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri. *Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 10(3), 201-213.

Arınc, K. (2016). "Doğal, Beşeri, İktisadi ve Siyasal Yönleriyle Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri", Erzurum: Biyosfer Araştırmaları Merkezi Yayınları:106, 1-370.

Arslan, C. (2008). Growth traits of native Turkish geese reared in different family farms during the first 12 weeks of life in Kars. *İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 34(3), 1-7.

Atasever, S., ve Erdem, H. (2008). Manda yetiştiriciliği ve Türkiye'deki geleceği. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 23(1), 59-64.

Ayan İ., Acar Z., Mut H., Can M., Kaymak, G. ve Tunalı, U. (2020). Çayır ve Mera Alanlarında Mevcut Durum Sürdürülebilirlik ve Gelecek. *Türkiye Ziraat Mühendisliği IX. Teknik Kongresi Bildiriler Kitabı-1*, 105. Ankara

Ayan, İ., Önal Aşçı Ö., Başaran U. ve Mut, H. (2006). Bazı Yem Şalgamı (Brassica Rapa L.) Çeşitlerinin Verim Özellikleri, *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 21(3), 310-313.

Balat, M., Balat, H., ve Öz, C. (2007). Progress in bioethanol processing. *Progress in Energy and Combustion Science*, 551-573.

Baytar, İ., ve Doğan, M. (2021). Muş İlinde Tarım ve Hayvancılık Faaliyetleri. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 4(2), 302-320.

Beres, B. L., Harker, K. N., Clayton, G. W., Bremer, E., Blackshaw, R. E., & Graf, R. J. (2010). Weed-competitive ability of spring and winter cereals in the Northern Great Plains. *Weed Technology*, 24(2), 108-116.

Bilginturan, S. (2009). Burdur ili damızlık koyun ve keçi yetiştiriciler birliği üyesi koyunculuk işletmelerinin yapısal özellikleri ve sorunları üzerine bir araştırma. *Hayvansal Üretim*, 50(1). 1-8.

Brito, L. F., Bédère, N., Douhard, F., Oliveira, H. R., Arnal, M., Peñagaricano, F., ... and Miglior, F. (2021). Genetic selection of high-yielding dairy cattle toward sustainable farming systems in a rapidly changing world. *Animal*, 15, 100292.

Buğdaycı, B., Atay, R., ve Soysal, M. İ., (2023). Dünya Merinos Irkları ve Bunların Genel Özellikleri. *Hayvan Bilimi ve Ürünleri Dergisi*, 6(1), 45-63.

Burucu, V. (2023). Ürün Raporu Arıcılık. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü TEPGE. Ankara.

Cengiz, F., Karaca, S., Kor, A., Ertuğrul, M., Arık, İ. Z., ve Gökdal, Ö. (2015). Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliğinde Değişimler ve Yeni Arayışlar. *Türkiye Ziraat Mühendisliği VIII. Teknik Kongresi Bildiriler Kitabı-2*, 809.

Corine, (2018). Tarım ve Orman Bakanlığı, <https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/corine> adresinden 06.05. 2024 tarihinde erişilmiştir.

Çağlıyan A., ve Durmuş, E. (2010). Diyarbakır Havzası ve Yakın Çevresinde Küçükbaş Hayvancılık. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2).

Çağlıyan, A., ve Durmuş, E. (2021). Animal Husbandry Potential in the Southeastern Taurus Mountains and its Immediate Surroundings. *Tourism Studies and Social Sciences*, 459-479.

Çakmakçı, C. (2024). Dijital Hayvancılıkta Yapay Zekâ ve İnsansız Hava Araçları: Derin Öğrenme ve Bilgisayarlı Görme ile Dağlık ve Engbeli Arazide

Kıl Keçisi Tespiti, Takibi ve Sayımı. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 12(7), 1162-1173.

Çelik Ateş, H. (2023). Kırsal Gençlik: Sorunlar ve Çözüm Önerileri Tarım, Orman ve Su Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar (Editör: Vedat Çavuş, Gökhan Şen) 175-167, Duvar yayınları.

Çetin, B., ve Türk, M. (2023). Bursa Koşullarında İtalyan Çimi (*Lolium multiflorum* L.) Çeşitlerinin Ot Verimi ve Kalitesinin Belirlenmesi. *Türk Bilim ve Mühendislik Dergisi*, 5(1), 15-20.

Çetiner, M., Gökkuş, A., & Parlak, M. (2012). Yapay Bir Merada Otlatmanın Bitki Örtüsü Ve Toprak Özelliklerine Etkisi. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 27(2), 80-88.

Daşkiran, I. (2000). A research on various descriptive breed characteristics of Angora goat. Msc Thesis, Graduate School of Natural and Applied Science Department of Anim Science of Ankara University, Ankara-Turkey, 69 p.

Davis, P. H. (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Island, Edinburg Univ. PRESS, 1(9).

Dellal, G., Öztürk, A.K., Aksakal, V., Haşımoğlu, S., Uzunçam, R., Koşum, N. & Pehlivan E. (2015). Türkiye’de organik hayvansal üretim. Türkiye Ziraat Mühendisliği VIII. Teknik Kongresi, Ankara, 880.

Demir, A. Ö., Mert, N., Karakuş, F., Bingöl, M., ve Kor, A. (2011). Farklı işletme koşullarında yetiştirilen Ankara keçilerinde tiftik kalitesi ve kan serumlarındaki bazı mineral madde düzeylerinin araştırılması. 7. *Ulusal Zootekni Bilim Kongresi Bildiri Özetleri*, 14-16.

Demir, N. (2012). AB ve Türkiye’de hayvancılık politikalarındaki son gelişmelerin uyum süreci açısından karşılaştırılması. *Alinteri Journal of Agriculture Science*, 23(2), 58-63.

Demirbaş, N., Tosun, D., ve Taşkın, T. (2009). AB Üyesi Kimi Akdeniz Ülkeleri ve Türkiye’de Koyun-Keçi Üretim ve Dış Ticareti. *Hayvansal Üretim*, 50(1), 45-53.

Doğan, M. (2019). “Türkiye’de Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık”, Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası (Ed. Serkan Doğanay, Mete Alım), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

Doğanay H. ve Çavuş A. (2015). Türkiye’nin Ekonomik Coğrafyası. Pegem Akademi, 7. Baskı Ankara.

Doğanay, H. ve Coşkun, O. (2013). “Türkiye Yaylacılığındaki Değişme Eğilimleri ve Başlıca Sorunları”, *Eastern Geographical Review/Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(30), 1-28.

Doğanay, H. ve Coşkun, O. (2015). Tarım Coğrafyası, Pegem Yayınları, İkinci Baskı, Ankara.

Doğanay, H. ve Orhan, F. (2016). Türkiye Beşerî Coğrafyası (5. Basım), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

Doğanay, H., Özdemir, Ü. ve Şahin, İ. F. (2021). Genel beşeri ve ekonomik coğrafya PEGEM Yayınları 12 baskı. Ankara.

Doğaroğlu, M., (2007). Beekeeping Potential of Turkey. 1st Balkan Countries Beekeeping Congress, 29 March-1 April, İstanbul-Turkey. p.29.

Durmuş, E. (2019). Geographical Distribution Of Forage Crops In Turkey And Its Relationship With Animal Husbandary, Research & Reviews in Social, Human and Administrative Sciences (Ed. Atilla Atik), 44-69, Ankara.

Durmuş, E. (2020). Kargapazarı Dağları ve Çevresinde (Erzurum Kuzeydoğusu) Yaylacılık Faaliyetleri. *Coğrafya Dergisi*, (40), 91-108.

Durmuş, E. ve Çağlıyan, A. (2018). State of Sericulture Production in Recent Years in Turkey. *Social Sciences Researches in the Globalizing World*, 280.

Durmuş, E. ve Çağlıyan, A. (2019), "Muş İlinde Yaylaların Dağılışı", *Turkish Studies*, 14(2), 325-353.

Durmuş, E. ve Yiğit A. (2014). Türkiye'nin Tarım Bölgeleri ve Yörelere, Nobel yayıncılık, Ankara.

Düzgüneş, O. (1987). Hayvancılıkta genetik kaynaklar. Türkiye'nin biyolojik zenginlikleri. Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını. Ankara.

Eğilmez, S. (2023). Ürün Arpa Raporu, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü TEPGE, Ankara.

Elçi, Ş., (2005). Baklagil ve Buğdaygil Yem Bitkileri Kitabı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Ergün, O. F., ve Bayram, B. (2021). Türkiye'de hayvancılık sektöründe yaşanan değişimler. *Bahri Dağdaş Hayvancılık Araştırma Dergisi*, 10(2), 158-175.

Erkovan, H.İ. ve Tan, M. (2009). "Sulu ve Kıraç Şartlarda Yetiştirilen Korungada Ot ve Tohum Verimi İle Bazı Özelliklerin Belirlenmesi", *Erzincan University Journal of Science and Technology*, 2(1), 61-71.

Ertuğrul M, Savaş T, Dellal G, Taşkın T, Koyuncu M, Cengiz F, Dağ B, Koncağül S, ve Pehlivan E, (2010). Türkiye Küçükbaş Hayvancılığının İyileştirilmesi. TMMOB ZMO 7.Teknik Kongre. Ankara. (http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/a9dcba2349fef2b_ek.pdf, erişim tarihi: 25.07.2014)

Ertuğrul, M. ve Öztürk A (1993). Türkiye' de Ankara Keçisi Yetiştiriciliği ve Tiftik Üretimi. Ankara Keçisi ve Tiftik Kongresi 93. Ankara

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü (2024). 2023 Yılı Sektör Raporu. https://www.esk.gov.tr/upload/Node/10255/files/ESK_2023_Yili_Sektor_Raporu_pdf adresinden 09.08. 2024 tarihinde erişilmiştir.

Food and Agriculture Organization/Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 2022 yılı istatistikleri <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL> adresinden 15.06.2024 tarihinde erişilmiştir.

Fıratlı Ç., Genç F., Karacaoğlu M., Gençer H. V. (2014). Türkiye Arıcılığının Karşılaştırmalı Analizi Sorunlar-Öneriler. V. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi: 811-826, Ankara.

Fıratlı Ç., Karacaoğlu, M., Gençer, H V., Gürel, F. ve Koç, A.U. (2010). Türkiye arıcılığının yapısal analizi. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Türkiye Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi, 11-15 Ocak 2010, s. 707-717, Ankara.

Gemalmaz, E., ve Bilal, T. (2016). Alternative roughage sources. *Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 56(2), 63-69.

Genç, F., ve Dodoloğlu, A., (2011). Arıcılığın temel esasları. Erzurum Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Geren H., Demiroğlu, G. ve Avcıoğlu, R. (2002). Bazı yem şalgamı (*Brassica rapa L.*) çeşitlerinin verim özellikleri üzerinde araştırmalar. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 39(1) 47-53.

Göğüş, A.K. (1986). Et teknolojisi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 991, Ders Kitabı: 291.

Gökkuş, A. (2018). Meralarımız İle İlgili Bir Değerlendirme. *TÜRKTOB Dergisi* 25, 6-8.

Gül, U. (2023). Durum ve Tahmin Kırmızı Et Raporu, Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE), Yayın No: 374, Ankara

Gündüz, O., Esengün, K. ve Göktolga, Z. G. (2006). Ailelerin et tüketimleri üzerine bir araştırma: Tokat ili örneği. *VII. Tarım Ekonomisi Kongresi*, 2, 13-15.

Güven, O., ve Yavuz, F. (2020). Büyükbaş hayvancılık sektöründe üretici profili ve işletme yapısı: TRA2 Bölgesi örneği. *Akademik Ziraat Dergisi*, 9(1), 81-92.

Hannaway, D., Fransen, S., Cropper, J., Teel, M., Chaney, M., Griggs, T., Halse, R., Hart, J., Cheeke, P., Hansen, D., Klinger, R., Lane, W. (1999). Annual ryegrass. http://eesc.orst.edu/AgComWebFile/EdMat/PNW50_1.pdf (5.3.2010).

Harmanşah, F. (2018). Türkiye’de kaliteli kaba yem üretimi sorunlar ve öneriler. *Türktob Dergisi*, 25, 9-13.

Kahraman, M. ve Yılmaz, H. (2024). Sürdürülebilir Hayvancılıkta Yenilikçi Teknolojilerin Kullanımı. *Türk Bilim ve Mühendislik Dergisi*, 6(1), 64-71.

Kan A, ve Direk, M. (2006). Konya ili merkez ilçelerindeki sığır besiciliğine yer veren tarım işletmelerinin ekonomik analizi. *Ziraat Fakültesi Dergisi*, 20(40), 43- 52.

Kandemir, Ç., ve Taşkın, T. (2022). Türkiye’de Koyun Irklarının Mevcut Durumu ve Geleceği: Karadeniz Bölgesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 27(1), 101-112.

Karabağ, S., ve Şahin, S. (2022). Türkiye beşeri ve ekonomik coğrafyası (11. Baskı). Ankara: PEGEM Akademi, Ankara.

Kaymakçı M. ve Sönmez R. (1996). İleri Koyun Yetiştiriciliği Ders Kitabı, İzmir.

Kaymakçı, M, Eliçin, A., Işın, F., Taşkın, T., Karaca, O., Tuncel, E., Ertuğrul, M., Özder, M., Güney, O., Gürsoy, O., Torun, O., Altın, T., Emsen, H., Seymen, S., Geren, H., Odabaşı, A., Sönmez, R. (2005). Türkiye Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Üzerine Teknik ve Ekonomik Yaklaşımlar. Türkiye Ziraat Mühendisliği 6. Teknik Kongresi, 3-7 Ocak, 707-726, Ankara.

Kaymakçı, M. (2006). Keçi Yetiştiriciliği. İzmir İli Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği Yayınları No: 2, Bornova-İzmir.

Kaymakçı, M. ve Dellal, G., (2006). Türkiye ve Dünya Keçi Yetiştiriciliği, Keçi Yetiştiriciliği (Ed: Kaymakçı, M.), Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir İli Damızlık Koyun-Keçi Birliği Yayınları No:2, İzmir, s.3-15.

Kaymakçı, M. ve Taşkın, T., (2006). Türkiye Süt Keçisi Geliştirme Yolları. Tayek/Tuyap Toplantısı 25-27 Nisan, 2006 Yılı Hayvancılık Grubu Bilgi Alışveriş Toplantısı Bildirileri, Yayın No 122, Menemen, İzmir.

Kaymakçı, M., Tuncel, E. ve Güney, O. (2005). Türkiye’de Süt Keçisi Islahı Çalışmaları. Süt Keçiciliği Ulusal Kongresi, 26-27 Mayıs Bornova-İzmir.

Koday S., (2005). Doğu Anadolu Bölgesi’nde Hayvancılık, Atatürk Üniversitesi Yayın No:949, Erzurum.

Koday, Z., ve Karadağ, H. 2020. Türkiye’de Arıcılık faaliyetleri ve Bal Üretiminin Bölgesel Dağılımı (2007-2018), *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 495-510

Korkmaz, A. (2003). Arıcılık. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Samsun Tarım İl Müdürlüğü, Samsun

Kumova U. ve Korkmaz A., (2000). “Türkiye Arı Yetiştiriciliğinde Çukurova Bölgesinin Yeri ve Önemi”, *Hayvansal Üretim*, 41, 48-54.

Kuşvuran, A. ve Tansı, V. (2005). Çukurova koşullarında farklı biçim sayısı ve azot dozunun tek yıllık çimin (*Lolium multiflorum* cv. Caramba) ot ve tohum verimine etkisinin saptanması. Türkiye VI. Tarla Bitk. Kong. 5-9 Eylül 2005, 2, 797-802. Antalya.

Kuşvuran, A., Nazlı, R. İ. ve Tansı, V., (2011). "Türkiye'de ve Batı Karadeniz Bölgesi'nde Çayır- Mera Alanları, Hayvan Varlığı ve Yem Bitkileri Tarımının Bugünkü Durumu". *G.O.Ü Ziraat Fakültesi Dergisi*. 28(2): 21-32,

Lenuweit, U., ve Gharadjedaghi, B. (2002). Biologische basisdaten zu Lolium perene, Lolium multiflorum, Festuca pratensis und Trifolium repens. Gesellschaft für Freilandökologie und Naturschutzplanung mbH, Bayreuth.

Lovarelli, D., Bacenetti, J. ve Guarino, M. (2020). A review on dairy cattle farming: Is precision livestock farming the compromise for an environmental, economic and social sustainable production?. *Journal of Cleaner Production*, 262, 121409.

Mazoyer, M. ve Roudart, L. (2010). "Dünya Tarım Tarihi Neolitik Çağ'dan Günümüzdeki Krize", (Çev. Şule Ünsaldı), Epos Yayınları, I. Baskı, 585, Ankara.

Oettler, G., (2005). The fortune of a botanical curiosity-triticale: past, present and future. *J. Agric. Sci.* 143, 329-346.

Orak, A., ve Gökkaya, G., (2014). Yonca Tarımı. İlgı Matbaacılık.

Özçağlar, A. (1995). "Türkiye'de Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvanların Coğrafi Dağılışı", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 4, 19 - 61,

Özdemir, H. (2009). Türkiye'de Ankara keçisi yetiştiriciliğinin yapısal ve yetiştiricilik özellikleri. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özgür, M., (1996). "Türkiye'de İpek Böcekçiliği". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 12, 95-106

Özkan, U. (2020). Türkiye Yem Bitkileri Tarımına Karşılaştırmalı Genel Bakış ve Değerlendirme. *Turkish Journal of Agricultural Engineering Research (TURKAGER)*, 1(1), 29-43

Özkan, U., ve Demirbağ, N. Ş. (2016). Türkiye'de kaliteli kaba yem kaynaklarının mevcut durumu. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 9(1), 23-27.

Paksoy M. ve Özçelik A. (2008). Kahramanmaraş İlinde Süt Üretimine Yönelik Keçi Yetiştiriciliğine Yer Veren Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi. *Tarım Bilimleri Dergisi* 14, 420-427.

Parlak, Ö.A. Gökkuş, A. ve Demiray, H.S. (2011). Soil seed bank and aboveground vegetation in grazing lands of Southern Marmara, Turkey. *Notulea Botanica Horti Agrobotanici Cluj• Napoca*, 39(1), 96-106.

Saçlı, Y. (2007). "AB'ye Uyum Sürecinde Hayvancılık Sektörünün Dönüşüm İhtiyacı" DPT Uzmanlık Tezleri, Yayın: DPT: 2707, Ankara.

Sağlamtimur, T., Tansı, V., ve Baytekin, H. (1998). Yem bitkileri yetiştirme. *Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı No: C-74*, 3.

Sanal, Ş., Mentеш Gürler, A. ve Erler, M.Y. (2019). Yitirilen bir servet: Tiftik keçisi. *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 25(6), 763-768.

Sarı, N., İmamoğlu, A., ve Yıldız, Ö. (2012). Menemen ekolojik koşullarında bazı ümitvar yulaf hatlarının verim ve kalite özellikleri. *ANADOLU Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 18-32.

Sayar M.S. (2014). Mürdümük Tarımı ve Yeni Geliştirilen GAP Mavisi Mürdümük Çeşidi, *Mardin Gıda Tarım ve Hayvancılık Dergisi*, 10, 30-32.

Saygı Y. D. (2023). Büyükbaş Hayvan Beslemede Alternatif Kaba Yem Kaynağı 'İtalyan Çimi' (*Lolium Multiflorum*) Kullanımı, Tarım, Orman ve Su Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar (Editör: Vedat Çavuş, Gökhan Şen), 81-95 Duvar yayınları.

Sayılı, M., ve Esengün, K. (2001). Amasya ili Suluova ilçesinde sığır besiciliği yapan işletmelerin ekonomik analizi. *Journal of Agricultural Faculty of Gaziosmanpaşa University (JAFAG)*, 2002(1).

Serin, Y. ve M. Tan. (2001). Baklagil Yem Bitkileri. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Yayınları No: 190, 177 s.

Serin, Y., Tan, M., ve Çelebi, H. B. (1997). Erzurum yöresine uygun burçak (*Vicia ervilia* (L.) Willd.) hatlarının belirlenmesi. *Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 13-22.

Sorensen, J. T., Edwards, S., Noordhuizen, J., Ve Gunnarsson, S. (2006). "Animal Production Systems in The Industrialized World", *Revue Dcientifique et Technig (International Office of Epizootics)*, 25(2), 493-503.

Soya, H., Avcioglu, R., ve Geren, H. (2004). Yem Bitkileri (ikinci Basım). Hasad Yayıncılık Ltd. Şti. İstanbul.

Soysal, M. İ., (2006). Manda ve Ürünleri Üretimi, Tekirdağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni bölümü, Ders Notları, Tekirdağ.

Sönmez, R. (1974). Melezleme Yolu İle Yerli Kıl Keçilerin Süt Keçisine Çevrilme Olanakları. E.Ü. Ziraat Fakültesi No:226, İzmir.

Şahin, C, (2006). Türkiye Fiziki Coğrafyası, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara.

Şahin, G. (2015). Türkiye zirai hayatında manda (*bubalus bubalis*) yetiştiriciliği ve manda ürünlerinin değerlendirilmesi. *Coğrafya Dergisi*, (31), 14-40.

Şahin, İ. F., ve Zaman, M. (2010). Hayvancılıkta önemli bir yem kaynağı: Silaj. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 15(23), 1-18.

Şahin, S. (2001). Türkiye’de Mısır Ekim Alanlarının Dağılışı ve Mısır Üretimi, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 73-90.

Şengonca, M. (1989). Keçi yetiştiriciliği. Küçükbaş hayvan yetiştirme, 1. Bölüm (Keçi Yetiştirme). *Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın*, (27).

Şengonca, M., ve Kaymakçı, M. (1982). Orman Bölgeleri Açısından Kıl Keçi varlığının Islahı. *Ziraat Fakültesi Dergisi-Ege Üniversitesi*.19(1), 189-192.

Tapkı, N., Kaya, A., Tapkı, İ., Dağistan, E., Çimrin, T., ve Selvi, M. H. (2018). Türkiye’de büyükbaş hayvancılığın durumu ve yıllara göre değişimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 23(2), 324-339.

Tarım ve Orman Bakanlığı (2024). <https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Cayir-Mera-ve-Yem-Bitkileri> adresinden 01.07. 2024 tarihinde erişilmiştir.

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE), (2023). Durum Tahmin Kümes Hayvancılığı TEPGE Yayın No: 381.

Taşlıgil N. ve Şahin, G. (2010). Türkiye’de Keçi Yetiştiriciliğinin Coğrafi Dağılımı, Ulusal Keçicilik Kongresi Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi, 83-86 24-26 Haziran 2010, Çanakkale.

Taşlıgil N. ve Şahin, G. (2019). Türkiye’nin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası, Nobel Akademik yayıncılık, Ankara.

Tatlıyer, A. (2020). Türkiye’deki tiftik üretimi değişiminin regresyon analizi ile incelenmesi. *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 321-326.

Tıknaçoğlu, B. (2010). Sığırcılık, Samsun İl Tarım Müdürlüğü Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şubesi Yayınları, Samsun.

Tıknaçoğlu, B. (2009). Yem Bitkileri Tarımı ve Silaj Yapımı. İl Tarım Müdürlüğü Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şubesi Yayını, Samsun

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM), (2023), 2023 Yılı Hayvancılık Sektör Raporu, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü. <https://www.tigem.gov.tr/CarouselDosyasi.pdf> adresinden 03.08. 2024 tarihinde erişilmiştir.

Topçu, G. D. ve Özkan, Ş. S. (2017). Türkiye ve Ege bölgesi çayır-mera alanları ile yem bitkileri tarımına genel bir bakış. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 5(1), 21-28.

Tunçel, H. (1992). “Türkiye’de (1966-1986 Yılları Arasında) Arıcılığa Genel Bir Bakış”, *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1, 97-126, Ankara.

Turan, Z., Şanver, D., ve Öztürk, K. (2017). Türkiye’de hayvancılık sektöründen süt inekçiliğinin önemi ve yurtiçi hasılaya katkısı ve de dış ülkelerle karşılaştırılması. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(3), 60-74

Tüfekci, H. (2021). Tiftik (Ankara) keçisi yetiştiriciliği ve Yozgat ili potansiyeli. *Bahri Dağdaş Hayvancılık Araştırma Dergisi*, 10(2), 147-157.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 1995-2023. Bitkisel üretim İstatistikleri <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr> adresinden 14.03.2024 tarihinde erişilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 1995-2023. Hayvancılık İstatistikleri <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr> adresinden 16.03.2024 tarihinde erişilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2023). ADNKS Nüfus İstatistikleri <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr> adresinden 29.03.2024 tarihinde erişilmiştir.

Tümertekin E. ve Özgüç, N. (2022), Ekonomik Coğrafya, Küreselleşme ve Kalkınma, (18. Baskı), Çantay Kitapevi, İstanbul.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). On ikinci. Kalkınma Planı (2024-2028). https://www.sbb.gov.tr/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028.pdf adresinden 18.04.2024 tarihinde erişilmiştir.

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği. Koyun Keçi Irklarımız. <http://turkiyekoyunkeci.org/tr/Irklar> adresinden 08.08.2024 tarihinde erişilmiştir.

Türkoğlu, A. (1971), Gıda Maddeleri İktisadi Coğrafya 1. Kitap, İst Matbaası, İstanbul.

Türkoğlu, M., Arda, M., Yetişir, R., Sarıca, M., Erensayın, C., (1997). Tavukçuluk Bilimi Kitabı Samsun.

Uslu, S., ve Kaya, M. (2021), Yonca (*Medicago sativa* L.) Yem Bitkilerinin Kraliçesi, İksad Yayınevi, Ankara.

Uygur, F.N., (1991). Yoncada *Cuscuta* spp. (küsüt, verem otu) Kontrolü, Herboloji Haberleri, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma bölümü, 2(3) 1-5.

Uzun, A. ve Açıkgöz, E. (1996). Bursa şartlarında ikinci ürün olarak yetiştirilen yem şalgamı (*Brassica rapa* L.)'nın verim ve kalite özellikleri üzerinde araştırmalar. Türkiye 3. Çayır-Mera ve Yem Bitkileri Kongresi, 767-774, 17- 19 Haziran, Erzurum.

Ülger, İ., Yüksel, H.M., ve Özdemir, M. (2024). Sürdürülebilir Hayvancılık. Murat Genç (Ed.). *Zootečni Alanında Yenilikçi Yaklaşımlar ve Güncel Çalışmalar* içinde (ss.103-75). BİDGE Yayınları.

Ülker, E. ve Yüksel, O. (2021). Uşak şartlarında bazı Macar fiği (*Vicia pannonica* Crantz.) çeşitlerinin verim ve tarımsal özelliklerinin belirlenmesi. *Ziraat Fakültesi Dergisi*, 16(1), 52-58.

Üstündağ, E., (2010). Bursa İlinde İpek böcekçiliği Faaliyetinin Araştırılması, Üretim Düzeyi ve Girdi Analizi, Bölge Ekonomisine Katkıları, Bursa.

Villegas, D., Casadesus, J., Atienza, S., Martos, V., Maalouf, F., Karam, F., Aranjuelo, I., Nogues, S., (2010). Tritordeum, wheat and triticale yield components under multi-local Mediterranean drought conditions. *Field Crops Res.*, 116, 68-74.

Vural, H. (2008). Türkiye’de bal üretimi ve pazarlaması. 1.Uluslararası Muğla Arıcılık ve Çam Balı Kongresi. 25-27 Kasım, Muğla, 223-232.

Vural, H. ve Fidan, H. (2007). Türkiye’de hayvansal üretim ve hayvancılık işletmelerinin özellikleri. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 13(2), 49-59.

Yağlıdere, Ö. (T.y). <https://www.kozabirlik.com.tr/ipekboceginin-hikayesi/> adresinden 09.08. 2024 tarihinde erişilmiştir.

Yaman, H., Sungur, O., ve Dulupçu, M. A. (2021). Dünyada tarım ve hayvancılığın dönüşümü: Teknolojiye dayalı uygulamalar ve devrimler. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 27(2), 123-133.

Yaylı, B. ve Kılıç, İ. (2023). Bursa Bölgesi Kümes Hayvanlarının Oluşturduğu Çevresel Yayılı Kirlilik Yükünün Belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 28(1), 41-52.

Yıldız, T. (2016), Tavukçuluk Sektör Analizi, T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, Kastamonu.

Yılmaz, E., Turğut, U., Tosun, D., ve Gümüş, S. (2020). İzmir ilindeki çiftçilerin kırsal nüfusun yaşlanma eğilimi ve tarımsal faaliyetlerin devamlılığına ilişkin görüşleri. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 26(2), 109-119.

Yiğit A., (2016). Türkiye’de Tarım, Hayvancılık, Ormanlık, Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği (Ed. Meryem Hayır Kanat), S. 292-349, Nobel yayınevi, Ankara.

Yolcu, H., ve Tan, M. (2008). Ülkemiz yem bitkileri tarımına genel bir bakış. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 14(3), 303-312.

Yurtoğlu, N. (2018). Cumhuriyet Türkiye’sinde Arıcılık Faaliyetleri (1923-1960), *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 10(30), 187-219.

Yücel, A. (2001). Et ve su ürünleri teknolojisi. IV. Baskı. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Notları, (47).

Yüksel, S. (2019). Doğu Anadolu Kırmızısı (DAK) Sığır Irkının Yöresel Durumu ve Yetiştirme Yöntemlerinin Bazı Irk Karakterlerine Etkisi Üzerine Bir Çalışma. *Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 59(2), 64-71.

WEB 2.0 ARAÇLARI İLE MATEMATİK ÖĞRETİMİ

Yazarlar
Neslihan AKGEYİK
Doç. Dr. Eyüp BOZKURT

e- ISBN: 978-625-6671-43-0

Yazarlar
Neslihan AKGEYİK
Doç. Dr. Eyüp BOZKURT

Kapak
Asos Yayınları

Redaksiyon
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Birinci Baskı: 2024

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının BOOKCITES tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR VE SEMBOLLER LİSTESİ	15
ÖN SÖZ	17
BİRİNCİ BÖLÜM	19
I. GİRİŞ	19
1.1. Araştırmanın Problemi	24
İKİNCİ BÖLÜM	25
II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ALAN YAZIN	25
2.1. Matematik.....	25
2.1.1. İlkokullarda matematik eğitimi	26
2.1.2. İlkokullarda matematiğe yönelik tutum	28
2.1.3. Kesir Kavramı.....	30
2.1.4. İlkokul matematik programında 3. sınıf kesirler alt öğrenme alanına ait kazanımlar	32
2.2. Web 2 araçları.....	34
2.2.1 Web 2 Araçlarının Genel Özellikleri	35
2.2.2 Web 2 Araçları	39
2.2.3 Web 2 Araçlarının Eğitimde Kullanımı	44
2.2.4 Web 2 Araçlarının Kullanım Alanları	46
2.3. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar	47
2.3.1 Matematik ile ilgili yapılan araştırmalar	47
2.3.2. Web 2.0 araçları ile ilgili yapılan araştırmalar	50
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	55
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	55
3.1. Araştırmanın Yöntemi/Deseni.....	55
3.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar	61
3.3. Veri Toplama Araçları.....	62
3.3.1. Kesir Kavrama Testi	63
3.3.2. Matematiğe Yönelik Tutum Ölçeği	64

3.3.3. HP5 Web 2.0 Aracı ile Hazırlanan Etkinlikler	65
3.3.4 HP5 Uygulamasına İlişkin Görüşme Formu:	65
3.4. Araştırma Süreci	66
3.5. Verilerin Analizi.....	74
3.5.1 Nicel Verilerin Analizi.....	74
3.5.2 Nitel Verilerin Analizi	75
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	77
IV. BULGULAR	77
4.1. Kontrol ve deney grubunun ön test sonuçlarına ilişkin bulgular	78
4.2. Kontrol ve deney grubunun son test sonuçlarına ilişkin bulgular	79
4.3. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test – son test sonuçlarına ilişkin bulgular	80
4.4. Deney grubu öğrencilerinin ön test – son test sonuçlarına ilişkin bulgular	83
4.5. Deneysel gruptaki öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplara ilişkin bulgular	86
4.5.1 Deney Grubunun Görüşme Sorularına Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular.....	87
BEŞİNCİ BÖLÜM	105
V. TARTIŞMA, SONUÇ	105
5.1. Sonuç	105
5.2. Tartışma	108
KAYNAKLAR	115
EKLER	135

KAYNAKLAR

- Abou Afach, S., Kiwan, E., & Semaan, C. (2018). How to enhance awareness on bullying for special needs students using “Edpuzzle” a Web 2.0 tool. *International Journal of Educational Research Review*, 3(1), 1-7.
- Abrams, L. (2008). *The effect of computer mathematics games on elementary and middle school students' mathematics motivation and achievement* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Capella University.
- Adıgüzel, Ö. (2010). Dorothy Heathcote için ertelenmiş bir yazı. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 5(9-10), 21-28.
- Aiken, L. R. (1974). Two scales of attitude toward mathematics. *Journal for Research in Mathematics Education*, 5(2), 67-71.
- Ajjan, H., & Hartshome, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *The Internet and Higher Education*, 11(2), 71-80.
- Akdemir, Ö. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Tutumları ve Başarı Güdüsü* [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkaya, A. (2019). *Bilgisayar donanımı konusunda web 2.0 araçlarıyla geliştirilen etkinliklerin öğrenci başarısına etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Akkoyunlu, A. (2003). *Ortaöğretim 10.sınıf öğrencilerinin seçtikleri alanlara göre, öğrenme alanları ve ders çalışma stratejileri, matematik dersine yönelik tutumları ve akademik başarıları üzerine bir araştırma*. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Akkoyunlu, B., İşman, A., & Odabaşı, H. F. (2015). *Eğitim teknolojileri okumaları*. Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık.
- Akpınar, E., Aktamış, H., & Ergin, O. (2005). Fen bilgisi dersinde eğitim teknolojisi kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(1), 93-100.

- Alakoç, Z. (2003). Matematik öğretiminde teknolojik modern öğretim yaklaşımları. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 2(1), 43-48.
- Alexander, B. (2006). Web 2.0: A new wave of innovation for teaching and learning? *Educause. Educause*, 41(2), 32-44.
- Alkan, H., & Altun, M. (1998). *Matematik Öğretimi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Alkan, H., Güzel, E. B., & Elçi, A. N. (2004). Öğrencilerin matematiğe yönelik tutumlarında matematik öğretmenlerinin üstlendiği rollerin belirlenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Almalı, H., & Yeşiltaş, E. (2020). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafya Konularının Web 2.0 Teknolojileri Kullanılarak Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarı ve Tutumlarına Etkisi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2).
- Altıok, S., Yükseltürk, E., & Üçgül, M. (2017). Web 2.0 eğitime yönelik gerçekleştirilen bilimsel bir etkinliğin değerlendirilmesi: Katılımcı görüşleri. *Journal of Instructional Technologies ve Teacher Education*, 6(1), 1-8.
- Altun, A. (2008). *Yapılandırmacı öğretim sürecinde viki kullanımı*. International Educational Technology Conference (IETC), Eskişehir, Türkiye.
- Altun, M. (2001). *Eğitim fakültesi ve ilköğretim öğretmenleri için matematik öğretimi*. Erkam Matbaası.
- Altun, M. (2008). *Matematik Öğretimi* (6. Baskı). Aktüel Yayınları.
- Altun, M. (2013). *Ortaokullarda (5, 6, 7 ve 8. Sınıflarda) matematik öğretimi* (9. Baskı). Aktüel Yayınları.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
- Anderson, R. (2007). Being a mathematics learner: Four faces of identity. *The Mathematics Educator*, 17, 7-14.
- Anwaruddin, S. M. (2013). Web 2.0 and language learners' motivation: An action research study. *Canadian Journal of Action Reseach*, 14(1), 51-68. <https://doi.org/10.33524/cjar.v14i1.72>

- Arslan, K., & Coştu. (2021). Web 2.0 applications in the teaching process. *A swot analysis. Shanlax International Journal of Education*, 9(4), 460-479.
- Aşkar, P. (1986). Matematik dersine yönelik tutumu ölçen likert tipi bir ölçeğin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 11(62), 31-36.
- Atıcı, B., & Yıldırım, S. (2010). Web 2.0 uygulamalarının e-öğrenmeye etkisi. *Akademik Bilişim Dergisi*, 10, 10-12.
- Atkinson, R. C., Atkinson, R., Smith, E. E., Bem, D. J., & Hoeksema, S. N. (2010). *Psikolojiye Giriş* (Y. Alogan, Çev.; 5. Baskı). Ayrıntı Basımevi.
- Avcı, F., & Atik, H. (2022). Eğitim teknolojisinde yenilikçi bir uygulama: 57 H5P projesi. *School Administration Journal*, 2(1), 57-69.
- Aydın, Z. (2011). *İlköğretim 6. Sınıf matematik dersinde kullanılan aktif öğrenme temelli etkinliklerin öğrencilerin matematik dersine karşı tutumlarına, akademik başarı ve yaratıcı düşünme düzeylerine etkisi* (Tez No. 280376) [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Baki, A. (2000). Bilgisayar donanımlı ortamda matematik öğrenme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 186-193.
- Balcı, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler* (13. Baskı). Pegem Akademi.
- Baloğlu, M. (2001). Matematik korkusunu yenmek. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 59-76.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman.
- Başaran, M., & Kılınçarslan, R. (2021). Uzaktan eğitimle ilkokuma yazma öğretiminde web 2.0 araçlarıyla tasarlanan oyunların etkililiği. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 186-199.
- Batıbay, E. F. (2019). *Web 2.0 uygulamalarının Türkçe dersinde motivasyona ve başarıya etkisi: Kahoot örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Batmaz, M. C., & Toptaş, V. (2021). İlkokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Tutumlarına Yönelik Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies*, 7(1), 448-461.
- Baykul, Y. (1987). Matematik ve fen eğitimi yönünden okullarımızdaki durum. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 154-168.
- Baykul, Y. (1990). *İlkokul beşinci sınıftan lise ve dengi okulların son sınıflarına kadar matematik ve fen derslerine karşı tutumda görülen değişmeler*

ve öğrenci seçme sınavındaki başarı ile ilişkili olduğu düşünülen bazı faktörler. ÖSYM Yayınları.

- Baykul, Y. (2014). *Ortaokulda Matematik Öğretimi (5-8.Sınıflar)*. Pegem Akademi.
- Baykul, Y. (2021). *Ortaokulda matematik öğretimi 5-8. Sınıflar (5. Baskı)*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786053646754>
- Birgin, O., & Gürbüz, R. (2009). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Rasyonel Sayılar Konusundaki İşlemsel ve Kavramsal Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 529-550.
- Bloom, S. B. (2012). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme (D. A. Özçelik, Çev.; 2. Baskı)*. Pegem Akademi.
- Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development (1. Baskı)*. Sage Publications , Inc.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589-597. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Bright, G. W., Behr, M. J., Post, T. R., & Wachsmuth, I. (1988). Identifying fractions on number lines. *Journal For Research in Mathematics Education*, 19(3), 215-232. <https://doi.org/10.5951/jresmetheduc>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Caicedo, J. K. G. (2021). *Integration Of Web 2.0 Tools And The Calla Method To Enhance Reading And Writing Skills In Esl Beginner Students [Unpublished Master Thesis]*. Greensbore College.
- Can, S. (2023). The effect of web 2.0 tools on students' attitudes and achievement in online english language teaching. *E- International Journal of Educational Research*, 14(3), 251-276. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1220927>
- Carroll, A., Houghton, S., Wood, R., Unsworth, K., Hattie, J., Gordon, L., & Bower, J. (2009). Self- Efficacy and academic achievement in Australian high school students: The mediating effects of academic aspirations and delinquency. *Journal of Adolescence*, 32, 797-817.
- Castro, C. S. (1998). Teaching probability for conceptual change. *Educational Studies in Mathematics*, 35, 233-254.

- Cengiz, N. (2017). *Teknoloji destekli matematik öğretiminin öğrencilerin matematik başarısına ve matematik kaygısına etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Chaiyo, Y., & Nokham, R. (2017). *The effect of kahoot, quizizz and google forms on the student's perception in the classrooms response system*. 178-182.
- Charalambous, C. Y., & Pantazi, D. P. (2005). Revisiting a theoretical model on fractions: Implications for teaching and research. *Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education, 2*, 233-240.
- Chou, C. C. (2017). An analysis of the 3D video and interactive response approach effects on the science remedial teaching for fourth grade underachieving students. *Eurasia Journal of Mathematics Science and Technology Education, 13*(4), 1059-1073.
- Civelek, Ş., Meder, M., Tüzen, H., & Aycan, C. (2003). *Matematik Öğretiminde Karşılaşılan Aksaklıklar*.
- Clark, W., Logan, K., Luckin, R., Mee, A., & Oliver, M. (2009). Beyond Web 2.0: Mapping the technology landscapes of young learners. *Journal of Computer Assisted Learning, 25*(1), 56-69. <https://doi.org/doi:10.1111/j.1365-2729.2008.00305.x>
- Conole, G., & Alevizou. (2010). *A literature review of the use of web 2.0 tools in higher education*. The Open University. <https://www.advance-he.ac.uk/knowledge-hub/literature-review-use-web-20-tools-higher-education>
- Cooper, G. (1998). Research into cognitive load theory and instructional design at UNSW. *School of Education Studies, The University of New South Wales*, 1-33.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4 Baskı). Pearson Education.
- Creswell, J. W. (2013). *Steps in conducting a scholarly mixed methods study*. University of Nebraska. <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/view-content.cgi?article=1047&context=dberspeakers>
- Can, N. (2019). Alternatif Bir Model Olarak Tekno-Organik Eğitim Modelinin İlkokul 3. Sınıf Matematik Dersinde Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Ve Tutumlarına Etkisinin İncelen-

- mesi [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=nOrCM_u4zswqHKxjjSaGQ&no=ILV6RV_g2FsCxV-MLcO4wQ
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. (2014). Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi (Y. Dede & S. B. Demir, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Dönmez Kaya, S. (2018). 2013 – 2017 yılları arasında matematik öğretiminde materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerine etkisi: Bir meta analiz çalışması [Yüksek Lisans]. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Hacıömeroğlu, G. (2017). Matematiğe Yönelik Tutum Ölçeği—Kısa Formu İlkokulun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Journal of Computer and Education Research*, 5(9), 84-99.
- Ukdem, Ş. (2021). 3. Sınıf Kesirler Konusunda Somut ve Sanal Manipülatif Destekli Öğretim Uygulamalarının Kavrama ve Motivasyona Etkisi [Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://acikerisim.erbakan.edu.tr/items/0a53b30e-8d17-4c79-8da4-38d9594a4841>
- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. Holt, Rinehart, and Winston.
- Çavdar, D., & Şahan, H. H. (2019). Matematik dersinde akademik başarı, öz yeterlik ve matematik dersine yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 13(2), 979-999.
- Çekici, E., & Yıldırım, H. (2011). Matematik Eğitimi Üzerine Bir İnceleme. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 31(2), 175-196.
- Çelebi, C., & Satırlı, H. (2021). Web 2.0 Araçlarının İlkokul Seviyesinde Kullanım Alanları. *Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu Öğrenme Dergisi*, 2(1), 75-110.
- Çelik, H. Ç., & Bindak, R. (2005). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin matematiğe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 427-436.
- Çelik, T. (2021). Web 2.0 araçları kullanımı yetkinliği ölçeği geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 449-478. <https://doi.org/10.9779/pauefd.700181>

- Çenesiz, M., & Özdemir, M. A. (2021). The effect of web 2.0 tools on academic success on topography and rocks in high school 10th grade geography. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 43, 39-53.
- Çepni, S. (2015). *Kuramdan uygulamaya fen ve teknoloji öğretimi* (12. Baskı). Pegem Akademi.
- Çetin, H. S. (2018). Implementation of the digital assessment tool 'kahoot!' in elementary school. *International Technology and Education Journal*, 2(1), 9-20.
- Çetin, H. S. (2020). *Web 2.0 değerlendirme araçlarının ilkokulda etkililiğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çıtak, M. (2023). *Web 2.0 Araçlarının 5.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Çevre Kirliliğine Yönelik Tutumlarına Etkisi: İnsan ve Çevre Ünitesi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çubukluöz, Ö. (2019). *6. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersindeki Öğrenme Zorluklarının Scratch Programıyla Tasarlanan Matematiksel Oyunlarla Giderilmesi: Bir Eylem Araştırması*. [Yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirli, C. (2007). *Elektronik Portfolyo Öğretim Sürecinin Öğrenen Tutumlarına ve Öğrenme Algularına Etkisi* [Doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Deringöl, Y. (2020). Sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde kullandıkları yöntem ve teknikler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 1-12.
- Deryakulu, D. (2000). "Yapıcı Öğrenme", *Sınıfta Demokrasi* (ss. 53-77). Eğitim-Sen Yayınları.
- Diñç, M. (2015). Teknoloji bağımlılığı ve gençlik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 31-65.
- Dönmez Kaya, S. (2018). *2013 – 2017 yılları arasında matematik öğretiminde materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerine etkisi: Bir meta analiz çalışması* [Yüksek Lisans]. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Drexler, W., & Dawson, K. (2008). The Teach Web 2.0 Consortium: A tool to promote educational social networking and Web 2.0 use among educators. *Educational Media International*, 45(4), 271-283.
- Duran, C., Sidekli, S., & Yorulmaz, A. (2018). İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Matematik Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 2(1), 17-26.
- Elçi, A. N. (2002). *Ortaöğretim Matematik Öğretiminde Öğretmen Davranışlarının Başarıya Etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Elmas, R., & Geban, Ö. (2012). Web 2.0 tools for 21st century teachers. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 243-254.
- Esen, B. (2009). *Matematik Eğitiminde İlköğretim 6. Sınıflarda Olasılık Konusunun Öğretiminde Bilgisayar Destekli Eğitimin Rolü* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Felder, R. M., & Brent, R. (2009). Active learning: An introduction. *ASQ Higher Education Brief*, 2(4), 1-5.
- Fener, N. İ. . (2020). *İlkokul 2. Sınıfta Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Bir Durum Çalışması* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education* (7. Baskı). McGraw-Hill.
- Freedmann, J. L., Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (2003). *Sosyal Psikoloji* (A. Dönmez, Çev.). İmge Yayıncılık.
- Galileo, G. (1623). *The Assayer*. <http://www.stanford.edu/~jsabol/certainty/readings/Galileo-Assayer.pdf>
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 17.0 Update* (10. Baskı). Allyn & Bacon.
- Glassman, M., & Kang, M. J. (2010). Pragmatism, connectionism and the Internet: A mind's perfect storm. *Computers in Human Behavior*, 26, 1412-1418. <https://doi.org/doi:10.1016/j.chb.2010.04.019>
- Gökçek, T. (2014). Karma yöntem araştırması. İçinde M. Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 375-410). Pegem Akademi.
- Göktaş, Y., & Gülen, E. (2020). *H5P ile etkileşimli öğrenme materyali geliştirme*. <https://ogem.atauni.edu.tr/wp-content/uploads/2020/11/>

H5P-İLE-ETKİLEŞİMLİ-ÖĞRENME-MATERYALİ-GELİŞTİRME. pdf

- Hacıömeroğlu, G. (2017). Matematiğe Yönelik Tutum Ölçeği—Kısa Formu İlkokulun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Journal of Computer and Education Research*, 5(9), 84-99.
- Hackett, G., & Betz, N. E. (1989). An exploration of the mathematics selfefficacy / mathematics performance correspondence. *Journal for Research in Mathematics Education*, 20(3), 261-273.
- Halat, E. (2006). *Matematik öğretimi*. Lisans Yayıncılık.
- Halim, M. S. A., & Hashim, H. (2019). Integrating web 2.0 technology in esl classroom: A review of the benefits and barriers. *Journal of Counseling and Educational Technology*, 2, 1-8.
- Hall, R., & Hall, M. (2010). Scoping the pedagogic relationship between selfefficacy and Web 2.0 technologies. *Learning, Media and Technology*, 35(3), 255-273. <https://doi.org/doi:10.1080/17439884.2010.485204>
- Hammouri, H. (2004). Attitudinal and motivational variables related to mathematics achievement in Jordan: Findings from the Third International Mathematics and Science Study (TIMSS). *Educational Research*, 46(3), 241-257.
- Hedberg, J. G., & Brudvik, O. C. (2008). Supporting dialogic literacy through mashing and modding of places and spaces. *Theory Into Practice*, 47(2), 138-149. <http://dx.doi.org/10.1080/00405840801992363>
- Hıdıroğlu, Ç. N., & Tuncel, İ. (2019). Ortaokul beşinci sınıf matematik dersi öğretim programının kesirler ünitesinin değerlendirilmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(27), 313-365. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.185.14>
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklığı ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilim Dergisi*, 7(1), 605-634.
- Huang, K. H., & Ke, C. J. (2009). Integrating computer games with mathematics instruction in elementary school- an analysis of motivation, achievement, and pupil-teacher interactions. *World Academy Of Science, Engineering And Technology*, 60, 261-263.
- Hughes, A. (2009). Higher education in a Web 2.0 world. *JISC Report*.

- Hung, C. M., Huang, I., & Hwang, G. J. (2014). Effects of digital game-based learning on students' self-efficacy, motivation, anxiety, and achievements in learning mathematics. *Journal of Computers in Education, 1*, 151-166. <https://doi.org/10.1007/s40692-014-0008-8>
- İdin, Ş. (2019). The metaphors of Turkish, Bulgarian and Romanian students on STEM disciplines. *International Journal of Curriculum and Instruction, 11*(2), 147-162.
- İnan, C. (2006). Matematik öğretiminde materyal geliştirme ve kullanma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 7*, 47-56.
- İnce, Ö. (2023). *Artırılmış gerçeklik ile düzenlenen öğretim tasarımının 6. Sınıf geometrik cisimler konusunun öğretiminde uygulanması* [Doktora tezi]. Marmara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İşbulan, O., Demir Kaymak, Z., & Kıyıcı, M. (2019). *101 araçla Web 2.0*. Pegem Akademi.
- Jimoyiannis, A., Tsiotakis, P., & Roussinos, D. (2011). *Pedagogical and instructional design issues towards the integration of Web 2.0 tools in instruction*. 7th International Conference on Next Generation Web Services Practices, Spain.
- Johnson, B., & Turner, L. A. (2003). *Data collection strategies in mixed methods research*. *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (A. M. Tashakkori & C. B. Teddlie, Ed.). Sage Publications.
- Jones, J. C. (2012). *Visualizing Elementary and Middle School Mathematics Methods*.
- Jones, V., & Jones, L. (2012). *Comprehensive Classroom Management: Creating Communities of Support and Solving problems* (10. bs).
- Kadhi, T. (2005). *Online assessment: A study of the validation and implementation of a formative online diagnostic tool in developmental mathematics for college students*. [Doctoral Dissertation]. Office of Graduate Studies of Texas A&M University.
- Kahyaoğlu, M., & Yangın, S. (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 15*(1), 73-84.
- Kamacı, E., & Durukan, E. (2012). Araştırma görevlilerinin eğitimde tablet bilgisayar kullanımına ilişkin görüşleri üzerine nitel bir çalışma (Trabzon örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 1*(3), 203-215.

- Kan, S. O. (2011). Cooperative learning environment with the Web 2.0 tool e-portfolios. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 12(3).
- Karaçay, T. (2001, Mayıs 24). *Matematik sanatı*. Matematik Sempozyumu, Milli Kütüphane, Ankara.
- Karadağ, B. F., & Garip, S. (2021). Türkçe öğretiminde web 2.0 uygulaması olarak Learningapps'ın kullanımı. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 4(1), 21-40.
- Karakış, H. (2014). *İlköğretim 4. Sınıf Kesirler Ünitesi İçin Geliştirilen Bilgisayar Destekli Etkinliklerin Öğrenci Başarı ve Tutumuna Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Katrancı, M., & Uygun, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 773-797.
- Kayaduman, H., Sarıkaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2011, Şubat 2). *Eğitimde FATİH projesinin öğretmenlerin yeterlik durumları açısından incelenmesi*. Akademik Bilişim Konferansı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kaynar, T. (2019). *Web 2.0 araçlarının yabancı dil öğretiminde kullanımı* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılıç, A., & Acat, M. B. (2007). Öğretmen adaylarının algılarına göre öğretmen yetiştirme programlarındaki derslerin gereklilik ve işe vurukluk düzeyi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 21-37.
- Kieren. (1980). The rational number construct: Its elements and mechanisms. *Recent research on number learning*, 13(5), 125-150.
- Kitsantas, A., & Dabbagh, N. (2010). *Learning to Learn with Integrative Learning Technologies (ILT): A Practical Guide for ACADEMIC Success*. Information Age.
- Klomegah, R. Y. (2007). Predictors of academic performance of university students: An application of the goal efficacy model. *College Student Journal*, 41(2).
- Koca, E. B., & Tunca, M. Z. (2019). İnternet ve sosyal medya bağımlılığının öğrencilerin performanslarına etkileri üzerine bir yazın taraması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(1), 33-53.

- Koca, S. (2011). *İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin matematik başarı, tutum ve kaygılarının öğrenme stillerine göre farklılığının incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Korkmaz, Ö., Vergili, M., Çakır, R., & Erdoğan-Uğur, F. (2019). Plickers web 2.0 ölçme ve değerlendirme uygulamasının öğrencilerin sınav kaygıları ve başarıları üzerine etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 15-37.
- Korucu, A. T., & Yücel, C. (2016). Web 2.0 teknolojilerini kullanma sıklığının ders başarısı üzerindeki etkisine yönelik öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 379-394.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Alkım Yayınevi.
- Lim, S. Y., & Chapman, E. (2013). Development of a short form of the attitudes toward mathematics inventory. *Educational Studies in Mathematics*82, 1(145-164).
- Luo, L. (2010). Web 2.0 Integration in information literacy instruction: An overview. *Journal of Academic Librarianship*, 36(1), 32-40.
- Ma, X., & Kishor, N. (1997). Assessing the relationship between attitude toward mathematics and achievement in mathematics: A meta-analysis. *Journal for Research in Mathematics*, 28(1), 26-47.
- Ma, X., & Xu, J. (2004). The causal ordering of mathematics anxiety and mathematics achievement: A Longitudinal panel analysis. *Journal of Adolescence*, 27(2), 165-179.
- Manos, E. S. (2018). *Technology integration and use in elementary mathematics methods courses for preservice teachers* [Doktora tezi, University of Massachusetts Amherst]. <https://doi.org/10.7275/11869729.0>
- Martinie, S. (2007). *Middle school rational number knowledge* [Dissertation Abstracts International Section]. Kansas State University.
- McLeod, D. B. (1992). Research on affect in mathematics education: A reconceptualization. *Handbook of research on mathematics teaching and learning: A project of the National Council of Teachers of Mathematics*. Macmillan Publishing Co, Inc., 575-596.
- McLoughlin, C., & Lee, M. J. (2007). Teaching and learning in the Web 2.0 era: Empowering students through learner-generated content. *International journal of instructional technology and distance learning*, 4(10), 21-34.

- McLoughlin, C., & Lee, M. J. W. (2008). The three p's of pedagogy for the networked society: Personalization, participation, and productivity. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 20(1), 10-27.
- McLoughlin, C., & Lee, M. J. W. (2010). Personalised and self-regulated learning in the Web 2.0 era: International exemplars of innovative pedagogy using social software. *Australasian Journal of Educational Technology*, 26(1), 28-43.
- McNeil, N. M., & Jarvin, L. (2007). When theories don't add up: Disentangling the manipulatives debate. *Theory Into Practice*, 46(4), 309-316.
- MEB (Ed.). (2009). *İlköğretim matematik dersi (1-5. Sınıflar) öğretim programı*. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201813017165445-MATEMATİK%20ÖĞRETİM%20PROGRAMI%202018v.pdf>
- MEB. (2014). *Milli Eğitim Kalite Çerçevesi*. MEB. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/17104027_Kalite_cercevesi.pdf
- Mercan, M., Göçer, İ., & Özsoy, N. (2009). *Bilgisayar Destekli Eğitim ve Bilgisayar Destekli Öğretimin Dünyada ve Türkiye'de Uygulamaları*. 09-XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Şanlıurfa.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2003). Not "what" but "how": Becoming design-wise about educational technology. *What teachers should know about technology: Perspectives and practices*, 122, 1-28.
- Multon, K., Brown, S., & Lnet, R. (1991). Relation of self-efficacy beliefs to academic outcomes: A meta-analytic investigation. *Journal of Counseling Psychology*, 38(1), 30-38.
- Mustafaoglu, R., Zirek, E., Yasacı, Z., & Özdiñler, A. R. (2018). Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *The Turkish Journal on Addiction*, 5, 227-247.
- Nayıroğlu, B., & Tutak, T. (2023). The effect of using web 2.0 tools in algebra teaching on student success and attitude. *International e-Journal of Educational Studies*, 7(14), 416-425. <https://doi.org/10.31458/iej.1270732>
- Neale, D. (1969). The role of attitudes in learning mathematics. *The Arithmetic Teacher*, 16, 631-641.

- Nicolaidou, M., & Philippou, G. (2003). Attitudes towards mathematics, self-efficacy and achievement in problem solving. *European Research in Mathematics Education*, 3, 1-11.
- Niess, M. (2005). Preparing teachers to teach science and mathematics with technology: Developing a technology pedagogical content knowledge. *Teaching and Teacher Education*, 21(5), 509-523. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2005.03.006>
- Ocak, G., & Dönmez, S. (2010). İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf öğrencilerinin matematik etkinliklerine yönelik tutum ölçeği geliştirme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 69-82.
- Oğuz, O. (2023). *Hayat Bilgisi Dersinde Web 2.0 Araçları ile Ters Yüz Edilmiş Sınıfların Öğrenci Başarısına Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Olkun, S., & Toluk-Uçar, Z. (2006). *İlköğretimde Matematik Öğretimine Çağdaş Yaklaşımlar*. Ekinoks Yayınları.
- Olkun, S., & Toluk-Uçar, Z. (2014). *İlköğretimde etkinlik temelli matematik öğretimi*. Anı Yayıncılık.
- O'Reilly, T. (2007). What is Web 2.0: Design patterns and business models fort he next generation of software. *Communications & Strategies*, 1(3), 17-37.
- O'reilly, T. (2009). *What İs Web 2.0?* O'Reilly Media, Inc.
- Orhun, N. (2007). Kesir işlemlerinde formal aritmetik ve görselleştirme arasındaki bilişsel boşluk. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(13), 99-111.
- Öksüz, C., & Karakoç, Ş. A. (2010). İlköğretim okullarında matematik derslerinde teknoloji kullanım düzeyini belirleme ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32), 372-383.
- Önal, H., & Yorulmaz, A. (2017). The errors made by primary school fourth graders on fractions. *Journal of Research in Education and Society*, 4(1), 98-113.
- Örnek, S. (2007). *Trigonometrik kavramların canlandırma yöntemiyle öğrenilmesinin öğrencilerin matematik başarısına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.

- Özkılıç, O. (2021). *Addie tasarım modeline göre öğretmenler için Web 2.0 araçları tanıtım ve kullanım kılavuzu geliştirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özler, D. (1998). *Temel Eğitimde (İlköğretim) Öğretmen Niteliklerinin Öğrenci Başarılarına Etkileri Üzerine Bir İnceleme* [Yayımlanmamış Yüksek Tez]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özpinar, İ. (2023). Effects of using web 2.0 tools in mathematics instruction on academic achievement and attitude and examination of relevant teacher-student views. *Kastamonu Education Journal*, 31(4), 639-650. <https://doi.org/10.24106/KEFDERGI-2022-0080>
- Öztop, F. (2023). Matematik öğretiminde dijital teknoloji kullanımının öğrencilerin matematik kaygısını azaltmadaki etkililiği: Bir meta-analiz. *Erciyes Journal Of Education*, 7(1), 22-40. <https://doi.org/10.32433/eje.1068755>
- Pajares, F. M., & Miller, D. (1994). Role of self-efficacy and self-concept beliefs in Mathematical problem solving: A path analysis. *Journal of Educational Psychology*, 86(2), 193-203.
- Pamuk, C., Çakır, R., Ergün, M., Yılmaz, H. M., & Ayas, C. (2013). Öğretmen ve öğrenci bakış açısıyla tablet pc ve etkileşimli tahta kullanımı: Fatih projesi değerlendirmesi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1799-1822.
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), 1741-1759.
- Partovi, T. P., & Razavi, M. R. (2019). The effect of game-based learning on academic achievement motivation of elementary school students. *Learning and Motivation*, 68, 1-19. <https://doi.org/10.1016/j.lmot.2019.101592>
- Patricia, S. M. (2001). Are we having fun yet? How teachers use manipulatives to teach mathematics. *Educational Studies in Mathematics*, 47, 175-197.
- Pede, J. (2017). *The effects of the online game Kahoot on science vocabulary acquisition*. Rowan University. <https://rdw.rowan.edu/cgi/view-content.cgi?article=3407&context=etd/1000#:~:text=This%20information%20suggests%20that%20Kahoot,tool%20to%20teach%20content%20vocabulary.>

- Peters, T., & Hopkins, K. (2013). Students using web 2.0 technologies to develop 21st century skills. In *E- Learn: World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education*, 1297-1300.
- Pierson, M. (1999). *Technology practice as a function of pedagogical expertise* [Unpublished doctoral dissertation]. Arizona State University.
- Polat, V. (2023). *Cebirsel İfadeler Konusunun Öğretiminde Web 2.0 Araçları Kullanımıyla Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarısına ve Tutumuna Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Punch, K. F. (2014). *Introduction to social research: Quantitative & qualitative approaches* (3. Baskı). Sage.
- Ravenscroft, A. (2009). Social software, Web 2.0 and learning: Status and implications of an evolving paradigm. *Journal of Computer Assisted Learning*, 25, 1-5. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2008.00308.x>
- Ravitz, J., Bakhshaei, M., Hardy, A., & Seylar, J. (2020). Assessing classroom techno-logy use for 21st century skills: A research-based rubric. *International Society For Technology in Education (ISTE)*. https://evaluationbydesign.com/wp-content/uploads/Ed_Tech_Research/ISTE_2020_SharedDeck_Ravitz.pdf
- Relich, J. (1996). Gender, self-concept and teachers of mathematics: Effects on attitudes to teaching and learning. *Educational Studies in Mathematics*, 30, 179-195.
- Reys, B. J., Suydam, M., Lindquist, M. M., & Smith, N. (1997). *Helping children learn mathematics* (5. bs).
- Richards, R. (2010). Dijital citizenship and Web 2.0 tools. *Journal of Online Learning and Teaching*, 6(2), 516-522.
- Richardson, F. C., & Suinn, R. M. (1972). The mathematics anxiety rating scale: Psychometric data. *Journal of counseling Psychology*, 19(6), 551.
- Roid, G. H., & Haladyna, T. M. (1982). *A Technology for test-item writing*. Academic Press.
- Sarıgül, K. (2021). *Evaluation of H5P interactive content types in terms of foreign language teaching*. 105.
- Sayan, H. (2016). Okul Öncesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(13), 67-83.

- Schneckenberg, D., Ehlers, U., & Adelsberger, H. (2011). Web 2.0 and competenceoriented design of learning Potentials and implications for higher education. *British Journal of Educational Technology*, 42(5), 747-762. <https://doi.org/doi: 10.1111/j.1467-8535.2010.01092.x>
- Selçik, N., & Bilgici, G. (2011). GeoGebra yazılımının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 913-924.
- Sercanoğlu-Öden, M., Bolat, Y. İ., & Göksu, İ. (2021). Kahoot! As a gamification tool in vocational education: More positive attitude, motivation and less anxiety in EFL. *Journal of Computer and Educational Research*, 9(18), 682-702. <https://doi.org/10.18009/jcer.924882>
- Sertöz, S. (2003). *Matematiğin aydınlık dünyası* (17. Basım). Tübitak Yayınları.
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
- Soylu, Y., & Soylu, C. (2005). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Kesirler Konusundaki Öğrenme Güçlükleri: Kesirlerde Sıralama, Toplama, Çıkarma, Çarpma ve Kesirlerle İlgili Problemler. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 101-117.
- Sönmez Tural, M., & Artut, P. (2012). *Web Üzerinden Sunulan Eğitsel Matematik Oyunlarının Kesirler ve Ondalık Sayılara İlişkin Öğrenci Başarısına Etkisi*. X. UFBMEK Ulusal Fen ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde, Türkiye.
- Stefancik, R., & Stradiotová, E. (2020). Using web 2.0 tool podcast in teaching foreign languages. *Advanced Education*, 14, 46-55. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.198209>
- Suna, Y. (2019). *Aktif öğrenme yaklaşımının 7. Sınıf matematik dersi rasyonel sayılar konusunun öğretimine etkisinin akademik başarı, tutum ve kalıcılık düzeyleri bağlamında incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, B. (2024). *Matematik Dersinde Web 2.0 Uygulamaları Kullanımının Öğrencilerin Matematik Kaygılarına ve Matematik Motivasyonlarına Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Düzce Üniversitesi.
- Şentürk, B. (2010). *İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin genel başarıları, matematik başarıları, matematik dersine yönelik tutumları ve matematik kay-*

- gıları arasındaki ilişki [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (5. bs). MA: Pearson.
- Tag, S. (2000). *Matematiğe yönelik tutum ile matematik başarısı arasındaki karşılıklı ilişki* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Tan, Ş. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme* (10.). Pegem Akademi.
- Taşdemir, C. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin matematik dersine karşı tutumları: Bitlis ili örneği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2009), 89-96.
- Tatlı, Z., Akbulut, H. İ., & Altınışık, D. (2016). Öğretmen adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgisi özgüvenlerine web 2.0 araçlarının etkisi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 7(3), 659-678.
- TDK. (2024). *Türk Dil Kurumu*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Tıraş, Ş. (1999). Öğrenme-öğretme açısından matematik öğretmenlerinin yeterliliği ve etkili olma düzeyleri. *D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 166-178.
- Tobias, S. (1993). *Overcoming math anxiety*.
- Toptaş, V. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(166), 116-128.
- Toygan, T., Gök, M., & Cancan, M. (2019). *Altıncı sınıf öğrencilerinin denk kesir kavramına ilişkin soyutlama düzeyleri*. 767-775.
- Tucker, S. Y. (2014). Transforming pedagogies: Integrating 21ST Century Skills and Web 2.0 Technology. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(1).
- Umay, A. (1996). Matematik eğitimi ve ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 145-149.
- Ukdem, Ş. (2021). 3. Sınıf Kesirler Konusunda Somut ve Sanal Manipülatif Destekli Öğretim Uygulamalarının Kavrama ve Motivasyona Etkisi [Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. <https://acikerisim.erbakan.edu.tr/items/0a53b30e-8d17-4c79-8da4-38d9594a4841>

- Uysal, M. Z. (2020). *İlkokul 4. Sınıf Fen Bilimleri Dersinde Web 2.0 Animasyon Araçları Kullanımının Çeşitli Değişkenlere Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi]. <https://acikerisim.ohu.edu.tr/xmlui/handle/11480/7598>
- Van de Walle, J. A., Karp, K. S., & Bay-Williams, J. M. (2018). *İlkokul ve ortaokul matematiği: Gelişimsel yaklaşımla öğretim* (S. Durmuş, Çev.; 7. bs). Nobel Yayınları.
- White, K., & McCoy, L. P. (2019). Effects of game-based learning on attitude and achievement in elementary mathematics. *An Online Journal for Teacher Research*, 21(1), 1-19. <https://doi.org/10.4148/2470-6353.1259>
- Yağmur, A. (2012). *Anadolu öğretmen liselerinde öğrenim gören öğrencilerin matematik dersine yönelik tutumları ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ahi Evran Üniversitesi.
- Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Nobel Yayınları.
- Yang, D. C., & Tsai, Y. F. (2010). Promoting sixth graders' number sense and learning attitudes via technology-based environment. *Educational Technology and Society*, 13(4), 112-125.
- Yaşlıca, E. (2020). Sanal sınıf ortamında etkileşimli öğretim materyalinin başarıya ve tutuma etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 39-56.
- Yavuz, G. (2006). *Dokuzuncu Sınıf Matematik Dersinde Problem Çözme Strateji Öğretiminin Duyuşsal Özellikler ve Erişiyeye Etkisi* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yazgan, Y. (2007). *10-11 yaş grubundaki öğrencilerin kesirleri kavramaları üzerine deneysel bir çalışma* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıcı, T. (2024). *Matematik Öğretiminde Web 2.0 Destekli Aktif Öğrenme Etkinliklerinin Akademik Başarı, Motivasyon ve Tutum Üzerindeki Etkisi* [Doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Yenilmez, K., & Dereli, A. (2009). İlköğretim okullarında matematiğe karşı olumsuz önyargı oluşturan etkenler özet. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(1).

- Yetgin, N. B., & Yeşilyurt, M. (2020). İlkokul öğrencilerinin matematik tutumlarına ilişkin ölçek geliştirilmesi. *Temel Eğitim Dergisi*, 2(4), 26-33.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2011). *Teknoloji destekli matematik öğretimi çerçevesinde alternatif ölçme araçlarının kullanımı* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, İ. (2017). The effects of gamification-based teaching practices on student achievement and students' attitudes toward lessons. *Internet and Higher Education*, 33, 82-92. <http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2017.02.002>
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 155-167.
- Yılmaz, T. (2020). Öğrenme ve öğretimde dijitalleşme ve web araçları. *İçinde Öğretim teknolojileri* (ss. 181-214). Pegem Akademi.
- Yılmaz, Z., & Yenilmez, K. (2008). İlköğretim 7. Ve 8. Sınıf öğrencilerinin ondalık sayılar konusundaki kavram yanlışları—Uşak ili örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 8(1), 291-312.
- Yuen, S. C. Y., Yaoyuneyong, G., & Yuen, P. K. (2011). Perceptions, interest, and use: Teachers and web 2.0 tools in education. *International Journal of Technology in Teaching & Learning*, 7(2), 109-123.
- Zengin, N., & Şengül, S. (2005, Eylül 26). *Tam Öğrenme İlkeleri Doğrultusunda Farklı Öğretim Yöntemleri ile İşlenen Matematik Dersinin İlköğretim 7.Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarı Düzeylerine Etkisi*. II. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, M. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zengin, Y., Bars, M., & Şimşek, Ö. (2017). Matematik öğretiminin biçimlendirici değerlendirme sürecinde Kahoot! Ve Plickers uygulamalarının incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 602-626.

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Eğiticinin Eğitimi

Editör

Prof. Dr. Şükran DİLİDÜZGÜN

Bölüm Yazarları

Belma Haznedar
Burak Tüfekçioğlu
Cansu Aksu Raffard
Devrim Günay
Duygu Ak Başoğlu
Emre Bayrakdar
Fatma Bölükbaş Kaya
Gökce Mısırlı
Gülay Kıray
Mehmet Yalçın Yılmaz
Şükran Dilidüzgün
Talat Fatih Uluç
Tuncer Can
Utku Oryaşın

e- SBN: 978-625-6671-43-0

Editör
Prof. Dr. Şükran DİLİDÜZGÜN

Kapak
Asos Yayınları

Redaksiyon
Asos Yayınları

Mizanpaj
Burhan MADEN

Birinci Baskı: 2024

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler [intihal.net](https://www.intihal.net) benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayının [BOOKCITES](https://www.bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜMLER VE YAZARLARI.....	4
ÖN SÖZ	17
BİRİNCİ BÖLÜM.....	25
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE TARİHSEL BİR	
BAKIŞ.....	25
Öğr. Gör. Dr. Utku ORYAŞIN - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	25
1.1. Giriş	25
1.2. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Yabancı Dil Olarak Türkçe	
Öğretiminin Görünümü	26
1.2.1. Araplara ve Farslara Türkçe Öğretimiyle İlgili Yapıtlar	26
1.2.2. Batılılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Yapıtlar:	29
1.2.3. Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyetin İlk Yıllarında Yabancı	
Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Görünümü.....	30
1.3. Cumhuriyet Dönemi Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin	
Görünümü	32
1.3.1. Türkiye ve Yurt Dışındaki Kurumlar ve Yürütülmekte	
Olan Uygulamalar	32
1.4. Sonuç	44
Kaynakça	45
İKİNCİ BÖLÜM	49
AVRUPA DİLLERİ ORTAK ÇERÇEVE PROGRAMI VE YABANCI	
DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ.....	49
Öğr. Gör. Dr. Cansu AKSU RAFFARD – Yunus Emre Enstitüsü	49
2.1. Giriş	49
2.2. D-AOBM'nin Amacı	51
2.3. D-AOBM Ortak Başvuru Düzeyleri	53
2.4. İletişimsel Dil Etkinlik ve Stratejileri	57

2.4.1. Alımlama	57
2.4.2. Sözlü ve yazılı üretim	59
2.4.3. Sözlü ve yazılı etkileşim.....	60
2.4.4. Aracılık	62
2.5. Çoğul Dilli ve Çoğul Kültürlü Yetkinlik	63
2.6. Eylem Odaklı Yaklaşım ve Türkçe Öğretimi.....	64
2.7. D-AOBM'nin Türkçe Öğretimi Alanındaki Uygulamaları	67
2.7.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programları	68
2.7.1.1. Ankara Üniversitesi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı	69
2.7.1.2. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı.....	71
2.7.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe İlk Kazanımlar İçin Başvuru Rehberi (A1 Öncesi)	72
2.7.2. Türkçe Düzey Belirleme / Yeterlik/ Sertifika/ Diploma Sınavları	73
2.8. Sonuç	74
Kaynakça	75
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	79
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜR BOYUTUNUN YERİ.....	79
Doç. Dr. Talat Fatih ULUÇ - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.....	79
3.1. Giriş	79
3.2. Dil – Kültür İlişkisi	80
3.2.1. Dil nedir?.....	80
3.2.2. Kültür nedir?	81
3.3. Yabancı Dil Öğretiminin Etkinliği.....	82
3.4. Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Öğelerinin Aktarılmasının Amaçları.....	85
3.5. Yabancı Dil Öğretiminde Sunulabilecek Kültür Öğeleri	89
3.6. Kültürler Arası Öğrenme ve Kültürler Arası Bilinç	92
3.7. Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Öğelerinin Etkin Biçimde Aktarılması.....	93
3.8. Ders Kitapları Örneğinde Kültür Aktarımı	96
3.9. Sonuç	102
Kaynakça	103

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	107
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE İLETİŞİMSEL	
YAKLAŞIM VE GÖREV ODAKLILIK.....	107
Doç. Dr. Devrim GÜNAY - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	107
4.1. Giriş	107
4.2. Yabancı Dil Öğretiminde Geleneksel ve İletişimsel Yaklaşımlar.....	109
4.3. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler.....	110
4.3.1. Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerine Tarihsel Bir Bakış	112
4.3.2. Alıştırma, Etkinlik ve Görev.....	119
4.4. İletişimsel Dil Öğretim Yöntemi ve Görev Odaklılık	124
4.4.1. Görevin Tanımı	126
4.4.2. Görev Odaklı Ders Paradigması.....	129
4.4.3. Görev Türleri.....	132
4.5. Sonuç	134
Kaynakça	135
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	139
YABANCI LARA TÜRKÇE DİLBİLGİSİ ÖĞRETİMİ.....	139
Duygu AK BAŞOĞUL - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.....	139
5.1. Giriş	139
5.2. Yabancılara Dilbilgisi Öğretimi	140
5.2.1. Girdi işleme	141
5.2.2. Etkileşimsel geri bildirim	141
5.2.3. Girdi zenginleşmesi	142
5.2.4. Görev odaklı öğretim	142
5.2.5. Söylem temelli öğretim	144
5.3. Türkçe Dilbilgisi Yapılarının Öğretiminde Düzeylere Göre	
İçerik Planlaması.....	147
5.4. Yabancılara Türkçe Dilbilgisi Öğretiminde A1 Öncesi Düzey ve	
Ders Malzemeleri	153
5.5. Sonuç	176
Kaynakça	177
ALTINCI BÖLÜM.....	183
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BAĞLAMA	
DAYALI SÖZCÜK ÖĞRETİMİ.....	183
Doç. Dr. Burak TÜFEKÇİOĞLU-Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.....	183
6.1. Giriş	183

6.2. Sözcük Öğretiminde Temel Kavramlar	183
6.3. Sözcük Varlığı Büyüklüğü ve İlgili Kavramlar	189
6.4. Sözcük Sıklıkları	191
6.4.1. Yüksek Sıklıktaki Sözcükler	193
6.4.2. Orta Sıklıktaki Sözcükler	194
6.4.3. Düşük Sıklıktaki Sözcükler	194
6.5. Sözcük Öğretimi	194
6.5.1. Sözcük Öğretimi için Etkinliler.....	197
6.5.1.1. Sözcük-Resim Eşleştirme	197
6.5.1.2. Harflerden Sözcük Yapma	198
6.5.1.3. Tanım-Sözcük Eşleştirme	198
6.5.1.4. Cümle İçerisinde Uygun Sözcük Kullanma	199
6.5.1.5. Sözcükleri Paragraf İçine Yerleştirme	199
6.5.1.6. Resimlerdeki Eylemleri Anlatma.....	199
6.5.2. Eylemler	201
6.5.2.1 Eylem Resim Eşleştirme.....	201
6.5.2.2. Harflerden Sözcük Yapma	201
6.5.2.3. Fiilleri Uygun Cümlelere Yerleştirme	202
6.5.2.4. Yazılan Organla İlgili Eylemleri Yazma	202
6.5.3. Yemek Tarifi.....	203
6.5.3.1. Görselle ilgili eylemi yazma	203
6.5.3.2. Yemek Tarifi Yazma	204
6.6. Sonuç	205
Kaynaklar	205

YEDİNCİ BÖLÜM .....

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA ÖĞRETİMİ VE UYGULAMALARI .....

Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa ..

7.1. Giriş	209
7.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi.....	211
7.3. Okuma Becerisinin Geliştirilmesinde Kullanılabilecek Metin Türleri.....	219
7.3.1. Yapay (Kurma) Metinler	222
7.3.2. Özgün (Otantik) Metinler.....	223
7.3.2.1. Kullanım İşlevli Metinler	224
7.3.2.2. Bilgilendirici Metinler.....	227

7.3.2.3. Yazınsal Metinler.....	229
7.4. Okuma Stratejileri	231
7.4.1. Okuma Öncesi Stratejileri.....	233
7.4.2. Okuma Sırası Stratejileri	235
7.4.3. Okuma Sonrası Stratejileri.....	237
7.5. Sonuç	239
Kaynakça	239

SEKİZİNCİ BÖLÜM.....243

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAZMA

UYGULAMALARI.....243

Prof. Dr. Şükran DİLİDÜZGÜN - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa 243

8.1. Giriş	243
8.2. Dil Öğretiminde Yazma Çalışmalarının Amacı	245
8.3. İletişimsel Yaklaşım ve Yazma	247
8.4. Yazma Becerisi ve Metin Oluşturma Ölçütleri	248
8.5. Yazma Becerisi ve Diğerleri	254
8.6. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Yazma ve İletişim Olgusu	255
8.6.1. Yazma ve Metin Türü	255
8.6.2. D-AOBM'de Yazma Kazanımları ve Metin Türleri.....	257
8.6.3. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisinin İletişimsel Boyutu	261
8.7. Yabancı Dilde Yazma Eğitiminde Yaklaşımlar	267
8.7.1. Biçimsel Yaklaşım	267
8.7.2. İşlevsel Yaklaşım	268
8.7.3. Yaratıcı Yazma Yaklaşımı.....	270
8.7.4. Ürün Yaklaşımı ve Süreç Yaklaşımı	272
8.7.4.1. Ürün Yaklaşımı.....	272
8.7.4.2. Süreç Yaklaşımı.....	273
8.7.5. İçerik Odaklı Yaklaşım	277
8.7.6. Okur Odaklı / Tür Temelli Yaklaşım.....	280
8.7.6.1. Tür Odaklı Yaklaşım Örneği.....	282
8.7.7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi için Genel Değerlendirme ve Öneriler.....	285
8.8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazım ve Noktalama Yanlışları	290
8.9. Düzeylere Uygun Etkinlik Önerileri	293

8.10. Sonuç	296
Kaynakça	297
DOKUZUNCU BÖLÜM	301
YABANCI/İKİNCİ DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE	
KONUŞMA BECERİSİ	301
Öğr. Gör. Dr. Emre BAYRAKDAR- İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.....	301
9.1. Giriş	301
9.2. Konuşma.....	303
9.3. Konuşma Becerisinin Temel Öğeleri.....	305
9.4. Konuşma Türleri.....	306
9.4.1. İşlemsel Konuşmalar	306
9.4.2. Edimsel Konuşmalar	308
9.4.3. Etkileşimli Konuşmalar	309
9.5. Konuşma Öğretiminde Kullanılan Etkinlik Türleri	311
9.5.1. Mekanik Etkinlikler	312
9.5.2. Anlamlı Etkinlikler	313
9.5.3. İletişimsel Etkinlikler	314
9.6. Konuşma Becerisini Geliştirmede Öğretici Rehberliği	315
9.7. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Konuşma Becerisi	319
9.8. Yabancı/İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	327
9.9. Sonuç	331
Kaynakça	333
ONUNCU BÖLÜM.....	337
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİNLEME	
BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ.....	337
Dr. Öğr. Üyesi Gülay KIRAY- İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa	337
10.1. Giriş	337
10.2. Dinleme Süreci ve Becerisi	338
10.2.1. Dinleme Amaçları ve Türleri.....	341
10.2.2. Dinleme Sorunları.....	344
10.3. Dinleme Becerisi ve Diğer Beceriler.....	349
10.3.1. Dinleme ve Okuma.....	350
10.3.2. Dinleme ve Konuşma	351
10.4. Dinleme Eğitimi.....	351

10.4.1. Dinleme Eğitimi ve Materyal seçimi.....	352
10.4.2. Dinleme Eğitimi ve Aşamaları.....	356
10.4.3. Dinleme Eğitimi ve Etkinlikleri.....	358
10.5. Dinleme Becerisinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi.....	362
10.6. Sonuç.....	364
Kaynakça.....	364

ON BİRİNCİ BÖLÜM 369

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MATERYAL

GELİŞTİRME VE TASARIM.....369

Doç. Dr. Mehmet Yalçın YILMAZ- İstanbul Üniversitesi

Gökce MISIRLI- İstanbul Üniversitesi.....369

11.1. Giriş.....	369
11.2. Dil Öğrenim/Öğretiminde Gereç ve Materyaller.....	371
11.3. Dil Öğrenim/Öğretiminde Ders Kitaplarının Yeri.....	371
11.4. Materyal Geliştirme İlkeleri.....	375
11.5. Materyal Geliştirme Süreci.....	384
11.6. Materyal Uyarlama.....	387
11.7. Materyal Değerlendirme.....	389
11.8. Çocuklara İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Materyal Geliştirme.....	394
11.9. Sonuç.....	402
Kaynakça.....	403

ON İKİNCİ BÖLÜM 407

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEKNOLOJİ

KULLANIMI 407

Doç. Dr. Tuncer CAN - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.....407

12.1 Giriş.....	407
12.2. Teknoloji ve Dil Öğretimi.....	408
12.3. Türkçe Öğretiminde Kullanılabilecek Teknolojik Araçlar.....	412
12.4. Teknolojik Araçların Yabancı Dil Öğrenme Sürecine Etkileri.....	414
12.4.1. Dinleme ve Konuşma Becerileri.....	415
12.4.2. Okuma ve Yazma Becerileri.....	416
12.4.3. Kapsamlı Dil Becerisi Gelişimi.....	416
12.5. Teknoloji Entegrasyonu Öğretim Yöntemleri ve Yaklaşımları.....	418
12.6. Zorluklar ve Çözüm Önerileri.....	423

12.7. Gelecek Perspektifleri ve Eğilimler	424
12.8. Sonuç	426
Kaynakça	427
ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	431
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE İKİ DİLLİLİK.....	431
Prof. Dr. Belma HAZNEDAR – Boğaziçi Üniversitesi.....	431
13.1. Giriş	431
13.2. İki Dillilik ve İki Dilliliğin Türleri.....	432
13.3. Erken Çocukluk Döneminde Birden Fazla Dil Öğrenimi	434
13.4. İki Dillilik Konusunda Doğru Bilinen Yanlışlar.....	441
13.5. İki Dilliliğin Bilişsel, Nörolojik ve Toplumsal Boyutları	443
13.6. Sonuç	451
Kaynakça	452
ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	461
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE	
DEĞERLENDİRME.....	461
Doç. Dr. Tuncer CAN - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.....	461
14.1. Giriş	461
14.2. Ölçme ve Değerlendirme Nedir?	462
14.2.1 Özetleyici ve Biçimlendirici Ölçme ve Değerlendirme	463
14.2.2. Norma Dayalı ve Ölçüt Odaklı Ölçme ve Değerlendirme.....	464
14.2.3. Doğrudan ve Dolaylı Ölçme ve Değerlendirme	465
14.2.4. Nesnel ve Öznel Ölçme ve Değerlendirme.....	465
14.2.5. Düzey belirleme, Yeterlilik, Başarı ve Tanısal Sınavlar	466
14.2.5.1. Düzey Belirleme ve Yeterlilik Sınavları	467
14.2.5.2. Başarı ve Tanısal Sınavlar.....	467
14.2.6. Yabancı Dil Sınavlarını Değerlendirme Ölçütleri	468
14.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ölçme ve	
Değerlendirme Yöntemleri	470
14.3.1. Geleneksel ve Alternatif Ölçme ve Değerlendirme	470
14.3.2. Dil Becerilerini Ölçme ve Değerlendirme	474
14.3.2.1. Dinleme-Anlama Becerisi	475
14.3.2.2. Konuşma Becerisi.....	477
14.3.2.3. Okuma Becerisi.....	481
14.3.2.4. Yazma Becerisi	483

14.4. Ölçme ve Değerlendirme Süreçlerinde Karşılaşılan Zorluklar	486
14.5. Geleceğin Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları	487
14.5.1. Yapay Zeka ve Otomatik Değerlendirme Araçlarının Yükselişi	487
14.5.2. Oyunlaştırma ve Simülasyon Tabanlı Değerlendirme	487
14.5.3. Sürekli Öğrenme ve Gelişimi Destekleyen Biçimlendirici Değerlendirme Yaklaşımları	487
14.6. Sonuç	488
Kaynakça	489

Son dönemde ülkemize gelen uluslararası öğrenci ya da birey sayısındaki artış, beraberinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının da büyümesine, gelişmesine yol açmıştır. Yurt dışındaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi etkinlikleri de TİKA projesi, MEB ve YEE iş birliği ile hızla gelişmiştir. Dil öğretiminin yanında kültür ve sanat etkinliklerine de yer verilen kültür merkezlerinde Türkiye ve Türkçeye olan ilgi, sevgi büyüyerek devam etmektedir.

Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihi süreci yapıtlardan seçmeler, Türkiye ve yurt dışındaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi etkinliklerinde bulunan kurumlar ve bu kurumların son dönemdeki uygulamaları hakkında bilgiler sunulmuştur. Bu bilgiler tanıklığında geçmişten günümüze değin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının gelişme gösterdiği ve gelecekte de gelişmeye devam edeceğini söyleyebiliriz.

Kaynakça

Al Türk, G. (2018). Kitābu bulğatu'l-muštāk fī luğati't-Türk we'l-Kıfçāk sözlüğünün içeriği ve eserdeki alıntı kelimeler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(3), 1444-1455.

Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.

Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Turkish Studies*, 10(3), 161-174.

Barın, E. (2010). Yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla yazılan "Ecnebi-lere Mahsus" Elifbâ kitabı üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 121-136.

Bayraktar, N. (2003). Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *Dil Dergisi*, 119, 58-71.

Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılar Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133.

Bozkurt, F. (1992). *Türklerin dili*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Çağ, H. D. ve Bölükbaş Kaya, F. (2021). Türkçenin yurt dışında yabancı dil olarak öğretimine genel bir bakış. *BUĞU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 74-101.

Çakmak, C. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihçesine genel bir bakış denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 167-182.

Dolunay, S. K. (2005). Türkiye ve dünyadaki Türkçe öğretim merkezleri ve Türkoloji bölümleri üzerine bir değerlendirme. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül, Denizli.

Ercilasun, A. B. (2008). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Erdem, İ. (2009). Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Turkish Studies*, 4(3), 888-937.

Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.

Göçer, A. (2013). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı* (ss. 171-179). Ankara: Grafiker Yayınları.

İşcan, A. (2018). Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. A. Şahin (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (ss. 3-27). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Köse, D. ve Özsoy, E. (2020). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminin otuz yılı: 1990-2020. *Turkophone*, 7(2), 27-54.

Onan, B. (2003). Divanü Lûgat-it Türk’ün dil öğretim yöntemleri ve dünya filolojisine katkıları bakımından bir değerlendirmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 425-445.

Özdemir, C. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. *ALATO Academics Studies*, 2, 58-65.

Tiryaki, E. N. (2011). Yabancılara Türkçe öğretiminde tarihi bir kaynak: “Ed-Dürretü’l-Mudiyye Fi’l-Lûgati’t Türkiye”. *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1).

Türkan, H. K. (2017). Türkçe öğretiminin tarihsel süreci ve yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretimine dair bazı öneriler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 60, 147-158.

Şen, Ü. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yunus Emre Enstitüsü. <https://www.yee.org.tr/tr>

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Zorbaz, K. Z. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihi seyri. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı* (ss. 159-169). Ankara: Grafiker Yayınları.

merkezleri kurulmuştur ve uluslararası öğrencilere Türkçe eğitimleri verilmektedir. Bu eğitim kurumlarının yanı sıra özel kurumlarda da Türkçe öğretimi yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Bu tür eğitim faaliyetlerini kurumlar arasında daha iyi bir şekilde koordine etmek ve standartlaştırmak için D-AOBM'nin etkin bir şekilde kullanılması önerilir. 2001 tarihli "Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi" yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Koşullardaki değişikliklere ve dil eğitimindeki gelişmelere paralel olarak, 2001 tarihli çerçeve kavramsal altyapısını koruyarak 2018 ve 2020 yıllarında güncellenmiş, 2021 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçeye de kazandırılmıştır. Bu güncellenen çerçeve de bu kitap bölümünde açıklandığı üzere, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında etkin bir şekilde güncellenmeye ve kullanılmaya devam etmektedir.

Kaynakça

Ankara Üniversitesi TÖMER (2023). Ankara Üniversitesi TÖMER resmî web Sitesi. <https://tomer.ankara.edu.tr/>

Barın, E., Çobanoğlu Ş., Ateş, Ş., Balcı & M., Özdemir, C. (2015). *Yunus Emre Enstitüsü yedi iklim ders kitabı B2*. Türkiye Diyanet Vakfı.

Bölükbaş, A., Keskin, F. & Yılmaz, Z. (2020). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe A2 ders kitabı*. Kültür Sanat Basımevi.

Canale, M. & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1-47.

Council of Europe (2001) *Common European framework of reference for Languages:l, teaching, assessment*. Cambridge University Press.

Council of Europe (2018) *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume*. Council of Europe. Erişim adresi: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>

Council of Europe. (2020). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment-Companion volume*. <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>

Demirel, Ö. (2004). *Yabancı dil öğretimi, dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı: TÖMER örneği. *Dil Dergisi*, 166(1), Ocak-Haziran 2015.

Johnson, K. ve Johnson H. (1999). *Encyclopedic dictionary of applied linguistics. A handbook for language teaching*. Blackwell Publishers.

Kılınç, A. (2021). Avrupa dil portföyü ve pasaportunun yabancı dil eğitimi-
mindeki işlevi. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (25).

Little, D. & Figueras, N. (2022). *Reflecting on the common European framework of reference for languages and its companion volume*. Multilingual Matters.

Millî Eğitim Bakanlığı. (Çev.) (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme ve değerlendirme-tamamlayıcı cilt*. Avrupa Konseyi. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf

Polat, Y. (2021). *Yeni Türkçenin kapıları 1 ders kitabı*. Delta Kültür Yayınevi.

Polat, Köse, Peçenek & Durmuş. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe İlk Kazanımlar için başvuru rehberi (A1 öncesi)*. https://www.kurmay.com.tr/yabanci_dil_olarak_turkce_ilk_kazanimler_icin_basvuru_rehberi.pdf

telc Language Tests. (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi. Öğrenim, öğretim ve değerlendirme*. (2. Baskı). Avrupa Konseyi/Modern Diller Bölümü.

Türkiye Maarif Vakfı. (2023). Türkiye Maarif Vakfı resmî web sitesi. <https://turkiyemaarif.org/>

Türkiye Maarif Vakfı. (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. https://kutuphane.turkiyemaarif.org/uploads/Turkcenin_Yabanci_Dil_Olarak_Ogretimi_Programi_2_Baski-xpsg9.pdf

van Ek, J.A. (1975) *The threshold level*. Strasbourg: Council of Europe.

Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.

Yunus Emre Enstitüsü. (2023). Yunus Emre Enstitüsü merkez resmî web sitesi. <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>

renicilerin kişisel deneyimleri, öğretmenlik uygulamalarında empati yaratabilir ve öğrenenler tarafından özgün olarak algılanabilir. Ancak bu deneyimlerin anlaşılması için gerekli olduğu ölçüde gerçek arka plan bilgilerine de ihtiyaç duyulabilir. Öğrenciler anlatılan deneyimleri algılayarak kendi fikirlerini oluşturabilir ve gerçekleşen bilişsel ve duygusal anlama sürecinin bir parçası olarak yabancı kültür hakkında bir fikir geliştirebilirler. Dolayısıyla yabancı dil derslerinde yabancı kültür geniş bir yelpazede sunulmalı, böylece dil öğrenenlerin yabancı kültüre ilişkin farklı bakış açıları kazanmaları sağlanmalıdır. Bunun yanında yabancı dil öğretene, stereotiplerle yüzleşmenin kıyaslanamaz olması gerektiğini düşünüyorsa ve bunun yabancı dil öğrenme bağlamında bir öğrenme amacı olduğundan eminse, öğretim materyalinin sınırlarının ötesine geçmeye çalışılabilir. Ders kitabında önerilen veya sunulan durumlardan başlayarak, dil öğrencisini özgür düşünmeye ve bakış açısını değiştirmeye teşvik eden gerçek materyaller ve diğer alıştırmalar türlerinden başlanarak bu sorunların üstesinden gelinir.

Dunnett vd.'in de (1986, s.148) belirttiği gibi yabancı dil öğretimi sürecine katılan "tüm uzmanların (öğretmenler ve yöneticiler) dil ve kültür konusunda belirli temel anlayışlara sahip olmaları gerekir. Eğer bu farkındalığa sahiplerse planladıkları programlar, oluşturdukları dersler ve yazdıkları materyaller kültürlerarası bir bakış açısını geliştirebilir". Ayrıca kültürlerarası konulara zaman ayıran yabancı dil öğretmenlerinin genellikle öğrencilerle olan deneyimlerinin de anlamlı ve verimli olacağı söylenebilir. Bununla birlikte öğrencilerle birlikte kendileri de farklı deneyimler kazanabilir ve onların bakış açılarıyla birlikte kendi yaşamlarının zenginleştiğini de hissedebilirler.

Sonuç olarak, Türkçenin yabancı dil olarak etkin ve verimli bir biçimde öğretilmesi isteniyorsa öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler, ders kitabı yazarları ve ders izlencesi gibi faktörlerin bir aradalığı vazgeçilmezdir. Bu süreçte Türk kültürüne yönelik içeriklerin doğru aktarılması yabancı dil öğrenenlerde farkındalık yaratacak ve kültürlerarası iletişim ve etkileşime olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Althaus, H. J. (2001). Fremdbilder und Fremdwahrnehmung. Helbig, G.; Götze, Lutz; Henrici, Gerd; Krumm, Hans-Jürgen (Ed.). *Deutsch als Fremdsprache. Ein internationales Handbuch*. Halband 2. (s. 1168-1178). De Gruyter.

Biechele, M. ve Padros, A. (2003). *Didaktik der Landeskunde*. Langenscheidt.

Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies*, 5 (4), 221-235.

Byram, M. ve Fleming, M. (Ed.). (1998). *Language learning in an intercultural perspective: approaches through drama and ethnography*. Cambridge University Press.

Christ, I. (2002). Die Ausbildung von Lehrkräften für Fremdsprachen und bilingualen Unterricht in der Sicht der Kultusverwaltungen. Henrici, Gerd / Königs, Frank G. / Zöfgen, Ekkehard (Ed.). *Fremdsprachen Lehren und Lernen. Themenschwerpunkt: Lehrerausbildung in der Diskussion*. (s. 42-63). Gunter Narr Verlag.

Dunnnett, S., Dubin, F. ve Lezberg, A. (1986). English language teaching from an intercultural perspective. Valds, J. M. (Ed.). *Culture Bound: Bridging the cultural gap in language teaching* (s. 148-161). Cambridge University Press.

Evlıyaoğlu, G. (1973). *Konuşma sanatı*. Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.

Marques-Schäfer, G., Filho, E. ve Sol Stanke, R. (2016). Was können Lehrwerke zur Reflexion von Stereotypen im DaF-Unterricht beitragen? *Info DaF*, 5. 566-586.

Peck, D. (1998). *Teaching culture: Beyond language*. New Haven Teachers Institute.

Politzer, R. (1959). Developing cultural understanding through foreign language study. *Report of the Fifth Annual Round Table Meeting on Linguistics and Language Teaching*. (s. 99-105). Georgetown University Press.

telc (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi: öğrenim, öğretim ve değerlendirme*.

Tomalin, B. ve Stempleski, S. (1993). *Cultural awareness*. Oxford University Press.

Uluç, T. F. ve Polat, T. (2011, Kasım). İstanbul Üniversitesi örneğinde Almanca öğretmenlerinin yetiştirim sürecinde dilsel yeterlik sorunsalı. *XI. Uluslararası Dil – Yazın – Değişibilim Sempozyumu*, Sakarya Üniversitesi. Sakarya. 400-414.

Uzun, E. ve Dağ Tarcan, Ö. (Ed.) (2018). *Yeni Hitit 1. Yabancılar için Türkçe ders kitabı*. TÖMER.

Yükseköğretim Kurulu. (2018). *Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*.

<https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>.

Dil öğrencilerinin gerçek dünyadakiyle uyumluluk gösteren özgün iletişimi ve dilsel çıktılarının öngörülemezliği görev temelli dil öğretimi uygulamalarını iletişimsel yetinin kazandırılması için önemli uğraklardan biri haline getirmektedir. Güncel uygulama sahaları arasında; oyunlaştırma, oyun tasarım unsurlarının kullanıldığı çeşitli görevler, kaçış oyunları, öyküleştirme, anlatı tasarımı, çoklu medya içeriği oluşturma, içerik temelli uygulamalar (hedef dilde başka bir öğretim içeriğine yönelme), sinestezi (çoklu okuryazarlık türleri arasında geçişler yapmayı sağlayan görevler) yer almaktadır. Gün geçtikçe çeşitlenen bu uygulamaların yanı sıra, sınıf içi ders aşamalarında da geleneksel sunuş yönteminin sunuş-alıştırma-üretim ilerleyiş şemasını tersine çeviren görev odaklı yöntem, öğrencileri sırasıyla daha önce tamamlanmış görevleri gözlemleyerek kendi görev döngülerini tamamlamaya, diğer öğrenenlerle paylaşmak için bir rapor planlamaya ve görev sırasında öne çıkan dilsel üretimleri analiz etmeye yönlendirmektedir. Böylece dilsel girdinin işlenmesinde tek bir yapının sunumunun öncelenmeyip, bir işlevi yerine getirmek için kullanılacak dilsel çeşitliliğin olasılıklarıyla kullanıma sunulduğu görülebilir.

İçinde bulunduğumuz dönemin iletişimsel dönüşümüne koşut olarak, iletişimi bir dil öğretim deneyiminin temel unsuru olarak ele alan yaklaşımlar, Dil Öğretim Yöntemlerini etkilemiş ve dilin iletişimsel, anlamlı ve işlevsel kullanımına odaklanarak alana yeni bir soluk getirmiştir. Son zamanlarda bu iletişimsel bağlamdan doğan bir yöntem olarak Görev Odaklı Dil Öğretim Yöntemi, öğretme ve öğrenme sürecinin merkezi birimleri olarak “dilsel görevlerin” benimsenmesi yoluyla anlamlı ve amaçlı dil üretiminin sınıf süreçlerine entegre edilmesini öngörmektedir. Ayrıca, öğrencilerin gerçek dünya görevlerinin zorluklarıyla çeşitli şekillerde başa çıkmalarına yardımcı olmak için sınıf materyallerinin ve ders programlarının görevlerin bilişsel, etkileşimsel ve katılıma dayalı gereklilikleri gözetilerek düzenlenmesi de yöntemin Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretimine getirdiği yenilikçi bakış açısını ortaya koymaktadır.

Kaynakça

Bölükbas, F. & Yılmaz, M. Y. (Eds.). (2014). *İstanbul: yabancılar için Türkçe ders kitabı*. İstanbul Üniversitesi/İstanbul University.

Breen, M.(1987). "Learner Contributions to Task Design", Language Learning Tasks, Ed. by Candlin, C. & Murphy, D., Engelwood Cliffs NJ, Prentice Hall.

Brewster, J., Ellis, G. & Girard, D. (1992). *The Primary English Teacher's Guide*, Essex, Pearson Education Limited.

Bygate, M., Skehan, P. & Swain, M. (2013). *Researching pedagogic tasks: Second language learning, teaching, and testing*. Routledge.

Candlin, C.N.(1987). "Towards Task Based Language Learning", Language Learning Tasks, Ed. by Candlin, C. & Murphy, D.F., London, Prentice Hall International.

Crookes, G.(1986). "Task Classification: A Cross Disciplinary Review", Technical Report 4, Honolulu, University of Hawaii.

Ellis, R. (2003). *Task-based language learning and teaching*. Oxford university press.

Howatt, A. P. (1984). Language teaching traditions: 1884 revisited. *ELT Journal*, 38(4), 279-282.

Krahnke, K. (1987). *Approaches to Syllabus Design for Foreign Language Teaching. Language in Education: Theory and Practice*, No. 67. Prentice-Hall, Inc., Book Distribution Center, Route 59 at Brook Mill Drive, West Nyack, NY 10994.

Kumaravadivelu, B. (1993). Maximizing learning potential in the communicative classroom. *ELT journal*, 47(1), 12-21.

Kumaravadivelu, B. (2006). *Understanding language teaching: From method to postmethod*. Routledge.

Larsen-Freeman, D. (2001). Teaching grammar. *Teaching English as a second or foreign language*, 3, 251-266.

Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. *ELT journal*, 58(4), 319-326.

Long, M. H. (1985). A role for instruction in second language acquisition: Task-based language teaching. *Modelling and assessing second language acquisition*, 18(1), 77-99.

Nunan, D. (1989). *Designing tasks for the communicative classroom*. Cambridge university press.

Nunan, D.(2006). "Task Based Language Teaching in the Asia Context: Defining 'task'", *Asian EFL Journal*, Vol. 8, No.3, September, pp. 12-18.

Öztopçu, K. (2009). *Elementary Turkish: A complete course for beginners*. İstanbul: Kitap Matbaası.

Prabhu, N. S. (1987). *Second language pedagogy* (Vol. 20). Oxford: Oxford university press.

Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge university press.

Richards, J., Platt, J. T. & Weber, H. (1985). Longman dictionary of applied linguistics. Harlow, England.

Skehan, P. (1998). *A cognitive approach to language learning*. Oxford University Press.

Türk Dil Kurumu | Sözlük. (2023). Çevrim içi Kasım 22, 2023, <https://sozluk.gov.tr/>

Willis, J. (1996). A flexible framework for task-based learning. *Challenge and change in language teaching*, 52, 62.

Wright, T. (1987). Instructional task and discorsal outcome in the L2 classroom. *Language learning tasks*, 7, 47-68.

Burada bilgi ve beceri kavramları birlikte işleyen durumlar olarak sunulmuş olsa da özellikle iletişimsel ve görev odaklı dil öğretimi yaklaşımlarının etkisiyle beceri geliştirmenin yoğun olarak odağa alınıp vurgulandığı söylenebilir. Böyle bir eğilimde kullanım, üretim, çıktı gibi kavramların ön plana çıkmasının etkisi olduğu bilinmektedir. Yani klasik dilbilgisi öğretimi anlayışında olduğu gibi salt yapılarla ilişkin kuralları bilmek yeterli değil; yapıları kurallarına ve işleyiş biçimlerine uygun olarak doğal ortamında kullanabilmek önemlidir. Celce-Murcia ve Larsen-Freeman da (1999) dilbilgisi öğretiminin amacını dil öğrencilerinin yapıları doğru, anlamlı ve uygun biçimde kullanmalarını desteklemek olarak belirtmişlerdir. Dolayısıyla dilbilgisinin bir bilgi alanı olarak değil, bir beceri olarak görülerek öğretilmesinin gerekliliği açıktır. Düzenlenen kuramsal çerçeve ve bu doğrultuda hazırlanan ders malzemeleri ile uygulamaya dönük açıklamaların bu bağlamda dil öğreticilerine yol göstereceği düşünülmektedir.

Kaynakça

Ak Başoğul, D. (2022). Yabancılar Türkçe dilbilgisi öğretiminde girdi odaklı görevler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(1), 315-340.

Angelovska, T. (2017). Beyond instructed L2 grammar acquisition: theoretical insights and pedagogical considerations about the role of prior language knowledge. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 7(3), 397-417.

Banguoğlu, T. (1998). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Bilgegil, K. (1984). *Türkçe dilbilgisi*. Dergah Yayınları.

Bölükbaş Kaya, F. (2021). *Yabancılar Türkçe dilbilgisi öğretimi*. Kültür Sanat Basımevi.

Celce-Murcia, M. & Hilles, S. (1988). *Techniques and resources in teaching grammar*. Oxford University Press.

Celce-Murcia, M. & Larsen-Freeman, D. (1999). *The grammar book: An ESL/EFL teacher's course*. Heinle & Heinle.

Cem, A. (2005). Dilbilgisi öğretiminde biçim-anlam-kullanım üçlüsü: ders malzemesi hazırlama ve uygulama önerisi. *TÖMER Dil Dergisi*, 128, 7-27.

Cem Değer, A., Çetin, B. ve Oflaz Köleci, E. (2017). *Kuramdan uygulamaya yabancılar Türkçe dilbilgisi öğretimi*. Pegem Akademi.

Council of Europe (2020). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment – companion volume*. Council of Europe Publishing.

Danylenko, O. (2020) Input-and output-based grammar instruction in teaching English after German. *World Science*, 6(58), 11-17.

Demir, T. (2006). *Türk dilbilgisi*. Kurmay Yayınları.

Diaz, A. L.; Martinez, J.; Jiménez, C. D.; Perez, E. & Mateo, V. (2019). How We Teach Grammar: An Exploratory Study on How Dominican Teachers Deal with Grammar Teaching. *MEXTESOL Journal*, 43(4). 1-9.

Ediskun, H. (1999). *Türk dilbilgisi*. Remzi Kitabevi Yayınları.

Eker, S. (2003). *Çağdaş Türk dili*. Grafiker Yayınları.

Ellis, R. (2006). Current issues in the teaching of grammar: a SLA perspective. *TESOL Quarterly*, 40(1), 83-107.

Ergin, M. (1993). *Türk dilbilgisi*. Bayrak Yayınları.

Fotos, S. (2001). Cognitive approaches to grammar instruction (3rd ed.). M. Celce-Murcia (Ed.) *Teaching English as a foreign language* (pp. 267-284). Heinle & Heinle.

Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ayraç Yayınları.

Göksel, A. & Cerslake, C. (2006). *Turkish: A Comprehensive Grammar*. Routledge.

Güneş, S. (1999). *Türk dili bilgisi*. D.E.Ü. Rektörlük Matbaası.

Harrington, M. (2004). Commentary: Input processing as a theory of processing input. B. VanPatten (Ed.). *Processing instruction theory, research, and commentary* (pp. 79-92). Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Hughes, R. & McCarthy, M. (1998). From sentence to discourse: Discourse grammar and English language teaching. *TESOL Quarterly*, 32, 263–287.

Kerimoğlu, C. (2008). Türkiye Türkçesi gramerciliğinde çokluk ve istek kategorileri. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 140-155.

Keck, C. & Kim, J. (2014). *Pedagogical grammar*. John Benjamins Publishing.

Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Larsen-Freeman, D. (2001). Teaching grammar (3rd ed.). M. Celce-Murcia (Ed.) *Teaching English as a second or foreign language* (pp. 251-257). Heinle & Heinle.

Larsen-Freeman, D. (2003). *Teaching language from grammar to grammaring*. Thomson Heinle.

Larsen-Freeman, D. (2014). Teaching grammar (4th ed.). M. Celce-Murcia, D. M. Brinton & M. A. Snow (Eds.) *Teaching English as a second or foreign language* (pp. 256-270). National Geographic Learning.

McGrath, I. (2002). *Materials evaluation and design for language teaching*. Edinburgh University Press.

Nassaji, H. & Fotos, S. (2004). Current developments in research on the teaching of grammar. *Annual Review of Applied Linguistics*, 24, 126-145.

Nunan, D. (1998). Teaching grammar in context. *ELT Journal* 52(2), 101-109.

Polat, Y. (2021). *Yeni Türkçenin kapıları 1 - yabancılar için Türkçe öğrenme seti*. Delta Kültür Yayınevi.

Sharwood Smith, M. (1993). Input enhancement in instructed SLA. *Studies in Second Language Acquisition*, 15, 165-179.

Shintani, N. (2016). *Input-based tasks in foreign language instruction for young learners*. John Benjamins Publishing Company.

Sülüoğlu, B. (2008). *İşe dayalı dil öğretim malzemelerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uygulanması* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Swan, M. (2011). Grammar. J. Simpson (Ed.). *The routledge handbook of applied linguistics* (pp. 557-570). Routledge.

VanPatten, B. (1993). Grammar teaching for the acquisition-rich classroom. *Foreign Language Annals*, 26(4), 435-450.

VanPatten, B. (1996). *Input processing and grammar instruction in second language acquisition*. Ablex Publishing Corporation.

VanPatten, B. (2004). Input processing in SLA. B. VanPatten (Ed.). *Processing instruction theory, research, and commentary* (pp. 5-32). Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Ying, H. (1994). What sort of input is needed for intake? *SLAT Student Association Working Papers*, 2(1), 28-40.

Ders malzemelerinin kaynakları²³:

<https://pixabay.com/tr/vectors/kalem-keskin-okul-malzemeleri-153561/>
<https://pixabay.com/tr/photos/kalemler-yaz%C4%B1k%C4%B1rtasiye-1486278/>

<https://pixabay.com/tr/photos/kitap-kabartma-deri-kitap-kapa%C4%9F%C4%B1-3088775/>

23 Ders malzemelerinin metindeki sunuluş sırasına göre sıralama yapılmıştır.

<https://pixabay.com/tr/photos/kitap%C4%B1n-y%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-kitap-ma%C4%9Fazas%C4%B1-1163695/>

<https://pixabay.com/tr/photos/lotus-%C3%A7i%C3%A7ek-bloom-%C3%A7i%C3%A7e%C4%9Fi-978659/>

<https://pixabay.com/tr/photos/kap%C4%B1-k%C3%B6t%C3%BC-%C5%9Fans-on-%C3%BC%C3%A7-%C5%9Fanss%C4%B1z-otel-1587023/>

<https://pixabay.com/tr/photos/kap%C4%B1lar-se%C3%A7imler-se%C3%A7-a%C3%A7%C4%B1k-karar-1767563/>

<https://pixabay.com/tr/photos/panjurlar-mimari-pencere-ev-ah%C5%9Fap-669296/>

<https://pixabay.com/tr/photos/pencere-bina-ev-g%C3%B6lge-a%C3%A7%C4%B1k-2-6800397/>

<https://pixabay.com/tr/photos/tablo-k%C4%B1rsal-ah%C5%9Fap-odun-mobilya-349678/>

<https://pixabay.com/tr/photos/ayakta-masalar-tablolar-s%C3%BCsl%C3%BC-sabit-590846/>

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/yas-meyve-ve-sebze-ihracatinda-hedef-yeni-pazarlar/2027692>

<https://www.youtube.com/shorts/k0M2iP1ZC90>

<https://aktuelkatalogu.com/katalog/a101-10-13-haziran-2021-meyve-sebze-fiyatlari/>

<https://pixabay.com/tr/photos/plaj-cennet-adalet-palmiye-a%C4%9Fa%C3%A7lar%C4%B1-1761410/>

<https://pixabay.com/tr/photos/yol-orman-sonbahar-iz-a%C4%9Fa%C3%A7lar-1072821/>

<https://pixabay.com/tr/photos/k%C4%B1%C5%9F-manzaras%C4%B1-g%C3%BCn-bat%C4%B1m%C4%B1-so%C4%9Fuk-kar-636634/>

<https://pixabay.com/tr/photos/bahar-bloom-%C3%A7i%C3%A7e%C4%9Fi-a%C4%9Fa%C3%A7lar-do%C4%9Fa-2212104/>

<https://onemligunler.net/2023-takvimi-indir-png-jpeg-pdf/>

<https://www.canva.com/design/DAFz-xd-rd8/zOfTg8r8OdXXYGIukJG-mQ/edit>

<https://form.jotform.com/233112907454957>

https://www.canva.com/design/DAFznAA_zKI/_njDcGIh5MbGVNxcifbSQ/edit?utm_content=DAFznAA_zKI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

<https://wordwall.net/tr/resource/63536630>

<https://istanbultourstudio.com/things-to-do/istiklal-avenue>

<https://www.bizevdeyokuz.com/wp-content/uploads/balat-kapak.jpg>

<https://staticb.yolcu360.com/blog/wp-content/uploads/2022/01/15115716/eminonu-meydani-nerede-nasil-gidilir-1.jpg>

<https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/1a/a0/0e/b6/simit-cay.jpg>

<https://cokgezenadam.com/wp-content/uploads/2014/11/Galata-Kulesi-Istanbul.jpg>

<https://www.dedeman.com/img/assets/upload/place/kapalicarsi.jpg?h=382>

https://pbs.twimg.com/media/FBWwh8uXsA0B_kA?format=jpg&name=small

6.6. Sonuç

Tüm bu bilgiler ışığında sözcüğün, dilbilimin gelişen tüm alt dallarında dilin kullanım alanına göre farklı tanımlandığı ve bu tanımlar çerçevesinde farklı özelliklerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu nedenle sözcük öğretimi kuramsal açıdan sözlük bilim, sözcük bilim ve söz dizim açısından düşünülerek geniş bir bakış açısıyla oluşturulan etkinlikler çerçevesinde yürütülmelidir. Aynı zamanda öğrencinin algısal söz varlığına ve üretici söz varlığına yönelik etkinliklerle sözcük öğretim teknikleri çeşitlendirilmelidir. Söz varlığının okuma, yazma, konuşma ve dinlemeden oluşan dört temel dil becerisinde etkin bir rol oynadığı unutulmamalı ve dil becerisini geliştirmeye yönelik çalışmalarda da söz varlığı unsurları dikkate alınmalıdır. Sözcük öğretiminde görsellerden yararlanılmalı ve sözcük öğretim etkinliklerinde olabildiğince canlandırmaya başvurulmalıdır. Sözcüklerin dilde çok anlamlılık özellikleri de öğretim amaçlarında yer almalı, öğrencilerin söz varlığı genişliğiyle birlikte söz varlığı derinlikleri de geliştirilmelidir.

Kaynaklar

- Aksan, D. (1971). Kavram Alanı-kelime ailesi ilişkileri ve Türk yazı dilinin eskiliği üzerine. *Türk dili araştırmaları yıllığı belleten*. Sayı: 338, ss: 254 – 262.
- Balcı, A. (2016). (Ed. Özsoy, S. ve Erk-Emeksiz, Z.). *Genel dilbilim I*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bozkurt, F. (2017). *Sözlükselleşme: Genel sözlükler için sözlükbirim seçimi*. Kesit Yayınları.
- Brezina, V. ve Gablasova, D., (2013). Is there a core general vocabulary? Introducing the new general service list. *Applied linguistics*, (36)1, 1–23. <https://doi.org/10.1093/applin/amt018>
- Coxhead, A. (2000). A New academic word list. *TESOL Quarterly*, 34(2), 213-238.
- Coxhead, A. (2011). The academic word list 10 years on: Research and teaching implications. *Tesol quarterly*, Vol. 45, No. 2. Pp: 355-362.
- Çotuksöken, Y. (2012). *Türkçe dil ve edebiyat terimleri sözlüğü*. Papatya Yayıncılık.
- Delice, H. İ. (2012). *Sözcük türleri* (1. bs.). Asitan Kitap.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2012). *Türk dili el kitabı*. Grafiker Yayıncılık.
- Erdem, M. (2012). Biçim Bilgisi. N. Demir, E. Yılmaz (Eds). *Türk dili yazılı ve sözlü anlatım* (91-108). Nobel Yayınları.

Ergin, M. (2013). *Edebiyat ve eğitim fakültelerinin Türk dili ve edebiyatı bölümleri için Türk dilbilgisi*. Bayrak Yayınları.

Gardner, D. ve Davies, M. (2014). A New academic vocabulary list. *Applied Linguistics*, 35(3), 305–327.

Hyland, K. & Tse, P. (2007). Is There an “Academic Vocabulary”? *TESOL Quarterly*, Vol. 41, No. 2 (Jun., 2007), 235-253. <https://doi.org/10.1002/j.1545-7249.2007.tb00058.x>

İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, S. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Jackson, H. (2002). *Lexicography an introduction*. Routledge.

Khani, R. ve Tazik, K. (2013). Towards the development of an academic word list for applied linguistics research articles. *RELC Journal*, 44(2), 209–232. <https://doi.org/10.1177/0033688213488432>

Kremmel, B. (2016). Word families and frequency bands in vocabulary tests: Challenging Conventions, *TESOL Quarterly*, 50(4), 976-987. <https://doi.org/10.1002/tesq.329>

Kyle, K. ve Crossley, S. A. (2015). Automatically assessing lexical sophistication: Indices, tools, findings, and application. *Tesol Quarterly*, (49)4, 757-786.

Lei, L. ve Liu, D. (2016). A new medical academic word list: A corpus-based study with enhanced methodology. *Journal of English for Academic Purposes*, (22), June, 42-53. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2016.01.008>

Malvern, D., Richards, B., Chipere, N. ve Duràn, P. (2004). *Lexical diversity and language development quantification and assessment*. Palgrave Macmillan.

Nasseri, M. ve Thompson, P. (2021). Lexical density and diversity in dissertation abstracts: Revisiting English L1 vs. L2 text differences. *Assessing Writing* 47, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.asw.2020.100511>.

Nation, I. S. P. (2000). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge University Press.

Nation, P. ve Newton, J. (1996). Teaching vocabulary. In J. Coady ve T. Huckin (Eds.), *Second language vocabulary acquisition*, (pp. 238-254). Cambridge University Press.

Read, J. ve Yen Dang, T. N. (2022). Measuring depth of academic vocabulary knowledge. *Language Teaching Research*, 11 July. Pp: 1–27. <https://doi.org/10.1177/1362168822110591>.

Read, J. (1993). The development of a new measure of L2 vocabulary knowledge. *Language Testing*, 10, 355-371.

Read, J. (2000). *Assessing Vocabulary*. Cambridge University

Schmidt, R. ve Richards, J. C. (2010). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics*. (4. Edition). Pearson Education Lmted.

Schmitt, N. ve Schmitt, D. (2014). A reassessment of frequency and vocabulary size in L2 vocabulary teaching. *Language Teaching, Volume 47, Issue 4*, October 2014, 484 – 503 DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444812000018>.

Schmitt, N. (2008). Instructed second language vocabulary learning. *Language Teaching Research 12*, 329-363.

Schmitt, N. (2014). Size and depth of vocabulary knowledge: What the research shows. *language learning (64)4*, 913–951. DOI: 10.1111/lang.12077.

Sebzecioğlu, T. (2016). *Dilbilim kavramlarıyla Türkçe dilbilgisi*. Kesit Yayınları

Uzun, N. E. (2006). *Biçim bilim temel kavramlar*. Papatya Yayıncılık.

Vongpumivitch, V., Huang, J-Y ve Chang, Y-C. (2009). Frequency analysis of the words in the academic word list (AWL) and non-AWL content words in applied linguistics research papers. *English for specific purposes, 28(1)*, 33–41. <https://doi.org/10.1016/j.esp.2008.08.003>.

Wang-Taylor, Y. ve Clenton, J. (2022). Exploring the relationship between L2 vocabulary size and academic speaking. *System 107* 1-13 <https://doi.org/10.1016/j.system.2022.102822>

Yang, M. N. (2015). A nursing academic word list. *English for Specific Purposes 37* (2015) 27–38. <https://doi.org/10.1016/j.esp.2014.05.003>.

Yılmaz, E. (2014). *Temel dilbilgisi terimleri sözlüğü*. Pegem Akademi.

Yılmaz, E. (2017). *Sözlük bilimi üzerine araştırmalar*. Pegem A.

Türk Dil Kurumu (2023, Mayıs). *Güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>

7.5. Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir öğrenci, okuduğu metinden hareketle konuşma, yazma ve dinleme çalışmaları yapmakta; yine metinden hareketle metindeki dilbilgisi yapılarını öğrenmektedir. Bu bakımdan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisi, diğer dil becerilerinin geliştirilmesi üzerinde de etkisi olan bir beceri alanıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye dönük dersler ve etkinlikler, D-AOBM'deki okuma alanıyla ilgili tanımlayıcılar doğrultusunda yürütülmektedir. D-AOBM'de (2020:51) okuma kategorileri, (I) *genel olduğunu kavrama*, (II) *yazışmaları okuma*, (III) *fikir sahibi olmak için okuma*, (IV) *bilgi ve sav için okuma*, (V) *yönergeleri okuma* ve (VI) *serbest zaman etkinliği olarak okuma* biçiminde belirlenmiştir. Bu kategorilere ilişkin tanımlayıcılar, okuma materyallerinin hazırlanması, metin seçimi, okuma derslerinin planlanması ve okuma becerisinin ölçülmesi gibi konularda öğretmenlere yol göstermektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin anlamlı dil girişi sağlamalarının kaynaklarından biri okuma derslerinde kullanılan metinlerdir. Yabancı dil derslerinde kullanılan metinler yapay (kurma) ve özgün metinler olarak iki başlıkta değerlendirilebilir. Yapay (kurma) metinler, bir öğrenme ünitesinde öğretilmesi planlanan sözcük ve dil yapılarını içeren ve ders öğretmeni ya da ders kitabı yazarınca oluşturulmuş metinlerdir. Özgün metinler ise, dil öğretmeye hizmet etme gibi bir amacı olmayan ve öğrenciyi gerçek hayattaki dil yapılarıyla buluşturan özgün ürünlerdir.

Okuma süreci, okurun metni anlamak için gerekli stratejileri kullanmasını gerektirir. Bu stratejiler; metindeki sözcüklerin tanınması, cümle yapısının anlaşılması, anlamın çıkarılması, paragraflar arasında bağlantıların kurulması ve metnin anlamının değerlendirilmesi gibi unsurları içerir. Ayrıca, okurların metni eleştirel bir şekilde değerlendirmesi, yorumlama yapması ve yaratıcı düşünme becerilerini kullanması da okuma sürecinin önemli bir parçasıdır.

Kaynakça

Akyol, H. (2010). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. PegemA Yayıncılık.

Avrupa Konseyi (2001). *A common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment*. Council of Europe Publishing.

Avrupa Konseyi (2020). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment-companion volume*. Council of Europe Publishing.

Bölükbaş Kaya, F., vd. (2023). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe A1*. Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş Kaya, F., vd. (2023). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe B2*. Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş Kaya, F., vd. (2023). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe C1*. Kültür Sanat Basımevi.

Collie, J. and Slater, S. (1987). *Literature in the language classroom*. Cambridge University Press.

Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. Ekin Eğitim Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2003). *Türkçe öğretimi*. PegemA Yayıncılık.

Grabe, W. and Stoller, F.L. (2002). *Teaching and researching reading*. Pearson Education.

Günay, D. (2003). *Metin bilgisi*. Multilingual Yayınları.

Haley, M.H. and Austin, T.Y. (2004). *Content-based second language teaching and learning: An interactive approach*. Pearson Education.

Kantemir, E. (1995). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Engin Yayınevi.

Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1995) *Türkçe öğretimi*. Engin Yayınevi.

Krashen, S.D. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. Longman.

Krashen, S.D. and Terrell, T.D. (1998). *The natural approach: Language acquisition in the classroom*. Prentice Hall Europe.

Lazar, G. (1993). *Literature and language teaching: A guide for teachers and trainers*. Cambridge University Press.

McKay, S. (2001). Literature as content for ESL/EFL. M. Celce-Murcia (Ed.), in *Teaching English as a second or foreign language*. Heinle & Heinle.

Mokhtari, K. and Reichard, C. (2002). Assessing students' metacognitive awareness of reading strategies. *Journal of Educational Psychology*, 94(2), 249-259.

Nunan, D. (2003). *Practical English language teaching*. McGraw Hill.

Nuttall, C. (1996). *Teaching reading skills in a foreign language*. Macmillan Education.

Özbay, M. (2007). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Öncü Kitap.

Özdemir, E. (2002). *Sözlü yazılı anlatım sanatı kompozisyon*. Remzi Kitabevi.

Özdemir, Emin. (1993). *Okuma sanatı*. İnkılâp Kitabevi.

Polat, T. (1993). Yazınsal metinler ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi. *İÜ Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, VIII, 181-189.

Pressley, M. (2002). Metacognition and self-regulated comprehension. *What Research has to Say About Reading Instruction*, 3, 291-309.

Sejdini, M., Likaj, M. (2023). The use of texts in foreign language teaching. *European Journal of Economics, Law and Social Sciences*, 7(2), 27-32.

Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Anı Yayıncılık.

Tapan, N. (1990). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde kültür bağlamının değerlendirilmesi. *İÜ Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, VII, 55-68.

Wallace, C. (1992). *Reading*. Oxford University Press.

getirmelidirler. Bu nedenle yazma eğitiminde bu ölçütler dikkate alınmalıdır. Metinler söylem içinde oluşur, iletişimsel amaçlarına göre de metin türlerini temsil ederler. Metinler söylem içinden alındığında dil becerileri de beraber işlemek zorunda kalır. Böylece özgün metinlerle çalışıldığında yazma etkinlikleri de anlamlı bir görev haline alacaklardır.

Yabancı dil öğretiminde *yazmanın amaçları* dil edincini geliştirme, *üründen çok sürece önem verme, farklı metin türleri çalıştırma, yaratıcı yazmaya cesaretlendirme şeklinde sıralanır*. Yazma etkinlikleri de bu amaçlara göre farklı yazma yaklaşımlarını yansıtır: biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım, yaratıcı yazma, ürün ve süreç yaklaşımı, içerik odaklı yaklaşım, okur/ tür temelli yaklaşım. Günümüz yabancı dil öğretiminde daha çok tür temelli çalışmalara yer verilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dilbilgisinin öncelendiği biçimsel yaklaşımın daha ağırlıklı olduğu görülür. Yazma etkinliklerinin görev niteliği taşıyabilmeleri için de metin türlerinin yapısı üzerinde daha çok durulmalı ve yeterli girdi sağlanmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ses uyumları, sözcük yazımı, yanlış / eksik / fazla sözcük kullanımı, söz dizimi, bağlaç kullanımı, noktalama işaretleri, büyük harflerin kullanımı, ilgeçler, eş dizimlilik, gereksiz / eksik ya da yanlış ek kullanımı, yardımcı eylem kullanımı, özne-yüklem uyumu, zaman uyumu, ayrı ve bitişik yazım, çatı kullanımı vb. konularda hatalar yapıldığı görülmektedir. Bu gibi ortak hataların düzeltilmesi bağlamında özgün etkinlikler tasarlanabilir.

Kaynakça

Beaugrande, R. De., Dressler W.U. (1981). *Introduction to textlinguistics*, Longman.

Byrne (1988). *Teaching writing skills*. Longman.

Chen, W. & Lee, Y. T. (2022). Revisiting proficiency pairing in collaborative writing from an equity theory perspective: voices from high-proficiency efl learners. *Sage Open*, 12(2). <https://doi.org/10.1177%2F21582440221087267>

Dilidüzgün, Ş. (2011). İlköğretim Türkçe derslerinde süreç odaklı yazma çalışmalarının yeri ve önemi. V.D. Günay, Ö. Fidan, B. Çetin, F. Yıldız (Eds.), *Türkçe öğretimi üzerine çalışmalar* (189-210). Dokuz Eylül Üniversitesi, Dil Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi.

Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindil bilim ve Türkçe öğretimi-uygulamalı bir yaklaşım*. Anı Yayıncılık.

Dilidüzgün, Ş. (2015). Eylem odaklı yaklaşım bağlamında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma etkinlikleri. *Journal of Language Education and Research*, 1 (2), 16-34.

Dilidüzgün, Ş. (2019). Yazma becerisinin önemi. N. Bayat (Ed.), *Yazma ve eğitimi (187-222)*. Anı Yayıncılık.

Dilidüzgün, Ş. (2020). *Süreç ve tür odaklı okuma ve yazma eğitimi*. Anı Yayıncılık.

Ellis, R. (2003). *Task-based language learning and teaching*. Oxford University Press.

Grabe B. (1997). Discourse analysis and reading instruction. T. Miller (Ed.) *Functional approaches to written text: classroom applications* (pp. 2-15). English Language Programs

Günay, D. (2017). *Metin bilgisi* (5. Basım Genişletilmiş). Papatya Bilim.

Günday, R. (2022). Yabancı dil eğitiminde içerik temelli öğretim modeli ve eylem odaklı yaklaşım. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 815-832.

Hairstone M. (1994). The Winds of Change. Thomas Kuhn and the revolution in the teaching of writing. S. Perl (Ed.). *Landmark essays on writing process*, (pp. 113-127). Hermagoras Press. <http://cwpfairfield.org/wp-content/uploads/2009/06/hairston-and-winds-of-change.pdf>.

Harmer J. (2004). *How to teach writing*. Pearson Longman.

Krashen, Stephen D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon.

Lopres, J., R. (2023). A model of collaborative writing technique to enhance students' writing fluency. *World Journal of English Language*, 13 (3), 227-238.

Council of Europe (2020). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment – companion volume*. Council of Europe Publishing.

Raimes, A. (1983). *Techniques in teaching writing*. Oxford University Press

Raimes, A. (2002). Ten steps in planning a writing course and training teachers of writing. j. C. Richards&Willy A. Renandya. (Eds.), *Methodology in language teaching* (pp.306-314). Cambridge University Press.

Tapan, N. (1989). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde özgün metinlerin işlevi. *Dilbilim VIII*. İ.Ü. Edebiyat Fak. Yayınları.

Telc (2013). *Avrupa ortak öneriler çerçevesi*. Telc GmbH.

Uyanıktürk, G. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 düzeyi ünite oluşturma. *Dönem Sonu Ödevi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

White, R. Arndt, V. (1991). *Process writing*. Longman.

Yaylı, D. ve Yaylı, D. (2019). Ana dilinde ve yabancı dilde yazma. N. Bayat (Ed.), *Yazma ve eğitimi* (175-186). Anı Yayıncılık.

Yılmaz, Y. (2010). Yazma öğretimi. C. Yıldız (Ed.), *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi* (201-276). Pegem Akademi.

Yılmaz, Z. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 düzeyi ünite oluşturma. *Dönem Sonu Ödevi*. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa. Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü.

Yararlanılan Ders Kitapları

Clandfield L. (2006). *Straight forward elementary (second edition)*. Mac Millan Education.

Polat, Y. (2021) *Türkçenin kapıları 1, 2, 3*. Delta Kültür yayınevi.

Soars J. and L. (2013). *New headway B1. (4th Edition)*. Oxford University Press.

Sözer, Z. ve Yılmaz, H. (2010). *Yabancı dilim Türkçe B1*. DİLMER.

Gazi Üniversitesi (2017). *Yabancılar için Türkçe B2 orta düzey*.

Ankara Üniversitesi (2009). *Yeni Hitit yabancılar için Türkçe ders kitabı 1,2,3*. TÖMER.

İstanbul Üniversitesi (2021). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe seti*. İ.Ü.Dilmer.

becerilerini geliştirmek öncelendiğinden konuşma becerisinin üzerinde özenle durulması ve tüm paydaşlar tarafından yabancı/ikinci dil öğretimindeki öneminin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Kaynakça

- Adalı, O. (2009). *Anlamak ve anlatmak* (3.baskı). Pan Yayıncılık.
- Alhan-Derinkök, A. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında orta düzey konuşma etkinliklerinin karşılaştırılması (Yedi İklim Türkçe ve New English File örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Altıparmak, A. (2017). Psikodil bilimsel konuşma üretimi modellerine ilişkin bir inceleme. *Söylem Filoloji Dergisi*, 2 (2) , 314-347.
- AOÖÇ (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi: Öğrenim, öğretim ve değerlendirme* (B. Nakipoğlu, M. Çıkar, A. Genç ve C. Atalay, Çev.). teltc GmbH.
- Ayverdi, T. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde C1 düzeyi konuşma becerisi analitik dereceli puanlama anahtarı geliştirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Boylu, E. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Bölükbaş, F. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkinlikler. F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuram, yöntemler, beceriler, uygulamalar* (ss. 353-366). Pegem Akademi.
- Brown, H. D. (2001). *Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy* (2th ed.). Longman.
- Çelik, F. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde konuşma becerisini. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 3 (3), 32-41.
- Dağtan, E. (2015). Konuşma becerisinin öğretimi. N. Bekleyen (Ed.), *Dil öğretimi* (ss. 334- 350). Pegem Akademi.
- D-AOBM (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme, tamamlayıcı cilt.* (MEB Komisyonu, Çev.). Pozifit Matbaa. (Eserin Orijinal yayın tarihi: 2020).
- Demirel, Ö. (2016). *Yabancı dil öğretimi* (9. baskı). Pegem Akademi.
- Dincel, Ö. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının ölçme değerlendirme açısından incelenmesi ve konuya dair öğretici görüşleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Emiroğlu, S. (2013). Konuşma eğitimi. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı* (ss. 277-291). Grafiker Yayınları.

Erkuş, A. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuram, yöntemler, beceriler, uygulamalar* (ss. 367-390). Pegem Akademi.

Fidan, Ö. (2016). Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretimi: Konuşma. F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuram, yöntemler, beceriler, uygulamalar* (ss. 129-155). Pegem Akademi.

Güneş, F. (2017). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller* (5. baskı). Pegem Akademi.

Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Akçağ.

Harmer, J. (2010). *How to teach English* (6th ed.). Pearson Education Limited.

Heaton, J. B. (1990). *Writing English language tests* (3th ed.). Longman.

Kemiksiz, Ö. (2019). Konuşma ve sınıf içi uygulama örnekleri. F. Topcuoğlu Ünal (Ed.), *Türkçe öğrenme ve öğretim yaklaşımları* (ss. 125-149). Nobel Akademik Yayıncılık.

Keser, S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesinde karşılaşılan güçlükler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Koban-Koç, D. (2015). Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretiminde beceri öğretimi. A. Sarıçoban (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi metodolojisi* (ss. 158-188). Anı Yayıncılık.

Kocayanak, D. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretenlerin konuşma becerisini ölçme sürecine yönelik uygulamaları* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 287-309.

Levelt, W. J. M. (1989). *Speaking: From intention to articulation*. MIT Press.

Madsen, H. S. (1983). *Techniques in testing*. Oxford University Press.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*.

Nalıncı, A. N. (2000). *Avrupa Birliğine tam üyelik yolunda başarının anahtarı: yeniden yapılanma*. Ümit Yayıncılık.

Sárosdy, J., Bencze, T. F., Poór, Z. & Vadnay, M. (2006). *Applied Linguistics I for BA Students in English*. Bölcsész Konzorcium.

Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme* (5. Baskı). Anı Yayıncılık.

Shumin, K. (2002). Factors to consider: Developing adult EFL students' speaking abilities. In J. C. Richards & W. A. Renandya (Eds.), *Methodology*

in language teaching: An anthology of current practice (pp. 204-211). Cambridge University Press.

Taşer, S. (2020). *Konuşma eğitimi* (4. Baskı). Pegasus Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2023). *Türk Dil Kurumu sözlükleri: Güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>

Varışoğlu, M. C. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe konuşma öğretimi. A. Şahin (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* (ss. 473-497). Pegem Akademi.

Faydalanılan Ders Kitaplarının Kaynakçası

Barın, E., Çobanoğlu, Ş., Ateş, Ş., Balcı, M. ve Özdemir, C. (Ed.). (2015). *Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğretim seti B2 ders kitabı*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.

Barın, E., Çobanoğlu, Ş., Ateş, Ş., Balcı, M. ve Özdemir, C. (Ed.). (2015). *Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğretim seti C1 ders kitabı*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.

Bölükbaş, F. ve Yılmaz, M. Y. (Ed.). (2020). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A1*. Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2020). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı A2*. Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F., Yılmaz, M. Y. ve Keskin, F. (Ed.). (2020). *Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı B2*. Kültür Sanat Basımevi.

Uzun, N. E. (Ed.). (2009). *Yeni Hitit yabancılar için Türkçe C1 ders kitabı*. Ankara Üniversitesi Basımevi.

10.6. Sonuç

Bu bölümde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında çalışmakta olan ve çalışacak olan okurlara gerek teorik gerekse uygulamaya ilişkin ayrıntılı bir dinleme becerisi portresi sunulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda dinleme becerisinin adımlarına, stratejilerine, alt becerilerine, diğer dil becerileri ile ilişkisine, dil sınıflarında kullanılan dinleme materyallerinin ve etkinliklerinin etkin bir şekilde düzenlenmesine, seçilmesine ve kullanılmasına ve bu becerinin ölçme ve değerlendirme süreçlerine ilişkin teorik bilgiye ve örneklere yer verilmiştir.

Dinleme içerisinde birçok adım barındıran karmaşık bir süreçtir. Bu bağlamda dinleme, yabancı dil öğretimi programlarında öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir dil becerisi olarak yer almaktadır. Dinleme becerisi sözlü anlama becerisi olarak diğer dil becerileri ile sıkı bir bağ kurmakta ve bütünsel dil öğretiminin önemli bir parçası olarak dil öğretiminde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının üzerinde durması, anlaması ve öğretimine ilişkin uygulamalar yapması gereken bir alan olarak kabul edilmektedir. Sonuç olarak dil öğretiminin temel bileşenlerinden biri olan dinleme becerisinin öğretimi ve geliştirilmesi yabancı dil öğretim programlarının vazgeçilmez bir parçasıdır.

Kaynakça

- Anderson, A. ve T. Lynch. (1988). *Listening*. Oxford University Press.
- Anderson, L. W., Krathwohlpeter, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., Rath, J. and Wittrock, M. C. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing-a revision of Bloom 's taxonomy of educational objectives (abridged edition)*. Longman.
- Arıcı, A. F. ve Kır, D. B. (2017). Dinlemeye hazırlık çalışmalarının dinlediğini anlamaya etkisi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (8), 265-275.
- Arıcı, A. F. ve Taşkın, Y. (2019). Okuma becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi. *International Journal of Field Education*, 5 (2), 185-194.
- Aslan, F. (2013). (Ed.). *İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı B1*. Kültür Sanat Basımevi.
- Başkan, A. ve Ustabulut, M. Y. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlama becerileri (dinleme ve okuma). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 39-55.
- Buck, G. (2001). *Assessing listening*. Cambridge University Press.

- Bygate, M. (1987). *Speaking*. Oxford University Press.
- Cihangir, Z. (2011). *Kişilerarası iletişimde dinleme becerisi (2. Baskı)*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. Özgür Ajans.
- Dilidüzgün, Ş. (2018). Dinleme Eğitimi, Mustafa Durmuş ve Alparslan Okur (Eds.) *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı*, Grafiker Yayınları.
- Doğan, Y. (2022). *Dinleme eğitimi (10. Baskı)*. Pegem Akedemi.
- Emiroğlu, S. ve Pınar, F. N. (2013). Dinleme becerisinin diğer beceri alanları ile ilişkisi. *Turkish Studies*, 8 (4), 769-782.
- Field, J. (2008). *Listening in the language classroom*. Cambridge University Press.
- Flowerdew, J. ve L. Miller. (2005). *Second language listening: theory and practice*. Cambridge University Press.
- İnce, B. (2019). Eylem odaklı yaklaşım ve dinlediğini anlama becerisi. A. Akay- Ahmed ve A. Fişekçioğlu (Eds.). *Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi* (ss. 203-220). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavut, S. (2018). Bir iletişim edimi ve kişilerarası iletişim bileşeni olarak dinleme becerileri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5 (17), 218-229.
- Korkmaz, C. B. (2019). Metin sınıflandırması bağlamında yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan dinleme metinleri. *Türkiyat Mecmuası*, 29 (1), 93-126.
- Kul, D. Ç. (2022). Yabancı dilde dinleme öğretimi ve önemi. *Küllüye- Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 1-19.
- Kurudayıoğlu, M. ve Kiraz, B. (2020). Dinleme stratejileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 386-409.
- Melanlıoğlu, D. (2011). İlköğretim Türkçe öğretim programının "dinleme türleri" bakımından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (3), 65-78.
- Nation, I. S. P. ve J. Newton. (2009). *Teaching ESL/EFL listening and speaking*. Routledge.
- O'Malley, J. M. ve Chamot, A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge University Press.
- Özbay, M. (2014). *Anlama teknikleri II: dinleme eğitimi*. Öncü Kitap.
- Richards, J. C. (1983). Listening comprehension: approach, design, procedure. *TESOL Quarterly*, 17 (2), 219-39.

Richards, J. C. (1985). *The context of language teaching*. Cambridge University Press.

Richards, J. C. (2008). *Teaching listening and speaking: from theory to practice*. Cambridge University Press.

Rost, M. (2016). *Teaching and researching listening- third edition*. Routledge.

Tabak, G. ve Göçer, A. (2014). Dinleme becerisine yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme araçları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 250-272.

Widdowson, H. G. (1983). *Learning purpose and language use*. Oxford University Press.

Wilson, J. J. (2008). *How to teach listening*. Pearson Education Limited.

Kaynakça

Arnold, W. & Rixon, S. (2008). Materials for teaching English to young learners. B. Tomlinson (Ed.), *English language learning materials: a critical review* (pp. 38-59). Continuum International Publishing Group.

Bell, J. & Gower, R. (2011). Writing course materials for the world: a great compromise. B. Tomlinson (Ed.) *Materials development in language teaching* (2nd Edition) (pp. 135-151). Cambridge University Press.

Brown, H. D. (2002). English language teaching in the “post-method” era: toward better diagnosis, treatment, and assessment. J. C. Richards & W. A. Renandya (Eds.), *Methodology on language teaching: an anthology of current practice* (pp. 9-17). Cambridge University Press.

Brown, H. D. (2001). *Teaching by principle an interactive approach to language pedagogy* (2nd Edition). Longman.

Edelenbos, P., Johnstone, R. & Kubanek, A. (2006). *The main pedagogical principles underlying the teaching of languages to very young learners: published research, good practice & main principles* (European Commission, final report of the EAC 89/04, lot 1 study).

Ghosn, I. (2020). Çocuk öğrenciler için dil öğrenimi (Çev. E. Esmer). B. Tomlinson (Ed.), N. Yazıcı (Çev. Ed.), *Uygulamalı dilbilim ve materyal geliştirme* (ss. 61-75). Nobel.

Harmer, J. (2007). *How to teach English* (New edition). Pearson Education Limited.

Hidalgo, A. C., Hall, D. & Jacobs, G. M. (Eds.). (1995). *Getting started: materials writers on material writing*. RELC.

Jolly, D. & Bolitho, R. (2011). A framework for materials writing. B. Tomlinson, (Ed.), *Materials development in language teaching* (pp. 107-135). Cambridge University Press.

Lutzker, P. (2020). Anlam bilimin ötesinde: yabancı dil öğretiminde dili aktif olarak kullanmak (Çev. Ö. Dağ Tarcan). B. Tomlinson (Ed.), N. Yazıcı (Çev. Ed.), *Uygulamalı dilbilim ve materyal geliştirme* (ss. 31-43). Nobel.

Masuhara, H. & Tomlinson, B. (2008). Materials for general English. In B. Tomlinson (Ed.). *English language learning materials: a critical review* (pp. 17-37). Continuum.

McDonough, J., Shaw, C. & Masuhara, H. (2013). *Materials and methods in ELT: A teacher's guide* (3rd Edition). John Wiley & Sons.

McGrath, I. 2002. *Materials evaluation and design for language teaching*. Edinburg University Press.

Prowse, P. (2013). How writers write: testimony from authors. B. Tomlinson (Ed.) *Materials development in language teaching* (2nd Edition) (pp. 151-174). Cambridge University Press.

Shin, J. K. & Crandall, J. (2013). *Teaching young learners English from theory to practice*. National Geographic Learning/Cengage Learning.

Tomlinson, B. (2001). Materials development. R. Carter and D. Nunan (Eds.), *The Cambridge guide to teaching English to speakers of other languages* (pp. 66-72). Cambridge University Press.

Tomlinson, B. (2008). Language acquisition and language learning materials. B. Tomlinson (Ed.), *English language teaching materials* (pp.3-13). Continuum.

Tomlinson, B. (2011). Introduction: principles and procedures of materials development. B. Tomlinson (Ed.) *Materials development in language teaching* (2nd Edition) (pp.1-35). Cambridge University Press.

Tomlinson, B. (2013). *Developing materials for language teaching*. Bloomsbury Publishing.

Tomlinson, B. (2020). İkinci dil edinimi ve materyal geliştirme (Çev. A. Atak). B. Tomlinson (Ed.), N. Yazıcı (Çev. Ed.), *Uygulamalı dilbilim ve materyal geliştirme* (ss. 11-31). Nobel.

öğrenme stratejilerinin geliştirilmesi üzerine odaklanmalı, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına yönelik çözümler araştırılmalıdır. Ayrıca, teknolojik araçların pedagojik olarak etkili kullanımını destekleyecek biçimde öğretmen eğitimleri ve profesyonel gelişim programlarına yatırım yapılmalıdır.

Sonuç olarak, teknolojinin Türkçe öğretimine dahil edilmesi, dil öğreniminin önünü açan ve heyecan verici fırsatlar sunan bir devrimdir. Karşılaşılan zorluklara karşın bu bütünleştime, eğitim alanında yenilikçi yaklaşımların ve yöntemlerin gelişimine büyük katkılar sağlamıştır. Geleceğe yönelik perspektifler ve eğilimler dikkate alındığında, teknolojinin dil öğretimine nasıl daha fazla katkıda bulunabileceğine dair önemli bir potansiyel mevcuttur. Bu sebeple, teknolojik yeniliklerle eğitim uygulamalarının sürekli olarak değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, bu dinamik alanın başarısının temel taşlarından biri olarak ön plana çıkmaktadır.

Kaynakça

Ali, Z. (2020). Artificial intelligence (AI): A review of its uses in language teaching and learning. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (Vol. 769, No. 1, p. 012043). IOP Publishing.

Can, T., (2009). Learning and teaching languages online: a constructivist approach. *e-Novitas-Royal* (elektronik) , no.3, 60-74.

Can, T. (2012). Yabancı dil öğretimi bağlamında öğrenen özerkliğinin sanal öğrenme ortamları yoluyla desteklenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 72.

Can, T., (2021a). Technological solutions used in language education with covid-19. *Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi ve Avrupa’daki Uygulamalar: Gelişmeler ve Öneriler* (pp.91-95). A

Can, T., (2021b). Uzaktan öğretimin temel kavramları. *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Uzaktan Öğretimi* (pp.1-22). Nobel Yayın Dağıtım.

Can, T., (2023). Extended reality in English language teaching. *Educational Technology in English Language Teaching* (pp.287-310). Eğiten Kitap.

Can, T & Karacan, C. G. (2021): Using, developing and adapting ELT materials in online environments”. *Material Design in ELT* (235-263), K. Dikilitaş & S. Altın (Ed.). Eğiten Kitap.

Can, T., Küçük, S. & Şimsek, İ. (2020). Examining K-12 students’ preferences and attitudes on mobile learning. *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 15(2), 95-108.

Can, T. & Simsek, İ. (2016). Eğitimde yeni teknolojiler: sanal gerçeklik. A. İşman, H. F. Odabaşı & B. Akkoyunlu (Ed.), *Eğitim Teknolojilerli Okumaları 2016*. Ayrıntı Yayınları.

Global Overview Report (2023), Retrieved on 24 March, 2024 <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report>

Kartal, E., Biber, S. K., Biber, M., Özyaprak, M., Şimşek, İ. & Can, T. (2019). Makine öğrenmesi tekniklerini ve kolb öğrenme stilleri envanterini kullanarak öğrencilerin öğrenme stillerinin belirlenmesi için bir model önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(5), 1875-1892.

Krashen, S. (1982). Principles and practice in second language acquisition. Pergamon Press Inc.

Puentedura, R. R. (2013). SAMR: Getting to transformation. Retrieved March, 24, 265-283.

Swain, M. (2005). The output hypothesis: Theory and research. In *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning* (pp. 471-483). Routledge.

Şimşek, İ. & Can, T. (2016). The design and use of educational games in 3D virtual worlds. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 611-617). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

Şimşek, I., Küçük, S., Biber, S. K. & Can, T. (2021). Online learning satisfaction in higher education amidst the Covid-19 pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 16(1), 247-261.

Şimşek, İ., Küçük, S., Köse Biber, S. & Can, T. (2021). Development of an online teaching competency scale for university instructors. *Open Praxis*, 13(2), 201-212.

Thomas, M. & Reinders, H., (2010). Task-based language learning and teaching with technology. *Task-Based Language Learning and Teaching with Technology*, London, Continuum

Thomas, M., Warschauer, M. & Reinders, H. (2012). Contemporary computer-assisted language learning. *Contemporary Computer-Assisted Language Learning*, Bloomsbury Academic

Tomlinson, B. & Whittaker, C. (2013). Blended learning in English language teaching. London: British Council, 252.

Vitta, J. P. & Al-Hoorie, A. H. (2023). The flipped classroom in second language learning: A meta-analysis. *Language Teaching Research*, 27(5), 1268-1292.

Vygotsky, L. S. & Cole, M. (1978). Mind in society: Development of higher psychological processes. Harvard University Press.

gelişim basamaklarının farkında olan, çocuğun daha önceden bildiği gerek anadili gerekse diğer dillerin yeni öğrenmekte olduğu dile etkilerini analiz eden öğretmenlerin akademik donanımı son derece önem kazanmaktadır. Bu bağlamda iki dilliğin gelişim süreçlerini bilmek, dil öğretimi konusunda çalışan bir öğretmenin, öğrencisinin geçirdiği gelişimsel evreleri ve dil öğrenim süreçlerini doğru analiz etmesini ve bu sayede öğrencisinin gereksinimlerini karşılamasını sağlayacaktır. Nitekim, giderek sınıf ortamlarının dilsel ve kültürel açıdan çeşitliliğe sahip öğrencileri barındırdığı günümüzde, öğretmenin akademik donanımı açısından çocuklarda iki dillilik süreçlerinin anlaşılması, genel anlamda dil öğretimi, özelde ise Türkçenin öğretimi açısından son derece önem taşımaktadır. Bu nedenle, daha sağlıklı toplumlarda yaşamak için, ikili ve çoklu dil gelişiminin bilişsel, sosyal, kültürel, ekonomik, pedagojik ve akademik boyutlarıyla incelendiği yeni araştırmaların desteklenmesi gerekir.

Kaynakça

Adesope, O. O., Lavin, T., Thompson, T. & Ungerleider, C. (2010). A systematic review and meta-analysis of the cognitive correlates of bilingualism. *Review of Educational Research*, 80, 207–245.

Azevedo, F.A.C., Carvalho, L.R.B., Grinberg, L.T., Farfel, J.M., Ferretti, R.E.L., Leite, R.E.P., Filho, W.J., Lent, R. & Herculano-Houzel, S. (2009). Equal numbers of neuronal and nonneuronal cells make the human brain an isometrically scaled-up primate brain. *Journal of Comparative Neurology*, 513 (5), 532–541.

Baker, C. & Wright, W.E. (2017). *Foundations of bilingual education and bilingualism* (7th Ed.). Multilingual Matters.

Bankston, C. L. & M. Zhou. (1995). Effects of minority-language literacy on the academic achievement of Vietnamese youth in New Orleans. *Sociology of Education*, 68(1), 1- 17.

Batibo, H.M. (2005). *Language decline and death in Africa: Causes, consequences and challenges*. Multilingual Matters.

Bhatia, T. K. & Ritchie, W.C. (2013). Bilingualism and multilingualism in South Asia. T. K. Bhatia ve W.C. Ritchie (Eds.), *The handbook of bilingualism and multilingualism* (843-869). Wiley-Blackwell.

Bialystok, E. (2015). Bilingualism and the development of executive function: The role of attention. *Child Development Perspective*, 9(2), 117-121.

Bialystok, E. (2007). Cognitive effects of bilingualism: How linguistic experience leads to cognitive change. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10(3), 210-223.

Bialystok, E. (2005). Consequences of bilingualism for cognitive development. J. Kroll & A. De Groot (Eds.), *Handbook of bilingualism: Psycholinguistic approaches* (417-432). Oxford University Press.

Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in development: Language, literacy and cognition*. Cambridge University Press.

Bialystok, E. (1986). Factors in the growth of linguistic awareness. *Child Development*, 57, 498-510.

Bialystok, E. & Martin, M. (2004). Attention and inhibition in bilingual children: Evidence from the dimensional change card sorting task. *Developmental Science*, 7, 325-339.

Bialystok, E. & Barac, R. (2012). Emerging bilingualism: Dissociating advantages for metalinguistic awareness and executive control. *Cognition*, 122(1), 67-73.

Bialystok, E. & Ryan, E. B. (1985). A metacognitive framework for the development of first and second language skills. D. L. Forrest-Pressley, G. E. MacKinnon & T. G. Waller (Eds.), *Metacognition, cognition, and human performance*, (207-252). Academic Press.

Bley-Vroman, R. 1990. The logical problem of language learning. *Linguistic Analysis*, 20, 3-49.

Bloomfield, L. (1933). *Language*. Holt, Rinehart & Winston.

Bosch, L. & Sebastián-Gallés, N. (2003). Simultaneous bilingualism and the perception of a language-specific vowel contrast in the first year of life. *Language and Speech*, 46, 217-243.

De Bot, K. & Clyne, M. (1994). A 16-year longitudinal study of language attrition in Dutch immigrants in Australia. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 15, 17-28.

De Houwer, A. (2009). *Bilingual first language acquisition*. Multilingual Matters.

De Houwer, A. (2005). Early bilingual acquisition: Focus on morphosyntax and the separate development hypothesis. J. Kroll & A. De Groot (Eds.), *The handbook of bilingualism* (30-48). Oxford University Press.

Dewi, P. (2017). Unitary system hypothesis and dual system hypothesis in language development. *Journal on Language and Literature*, 4(1), 137-146.

Dowling, J.E. (2004). *The great brain debate. Nature or nurture*. Joseph Henry Press.

Döpke, S. (2000). Generation of and retraction from cross-linguistically motivated structures in bilingual first language acquisition. *Bilingualism: Language and Cognition*, 3, 209-226.

Dulay, H.C. & M. K. Burt. (1974). Errors and strategies in child second language acquisition. *TESOL Quarterly*, 8, 129-36.

Eberhard, D.M., Simons, G.F. & Fennig, C.D. (2019). *Ethnologue: Languages of the world*. SIL International.

Ebert, T., Pantev, C., Rockstroth, B., Taub, E. & Wienbruch C. (1995). Increased cortical representation of the fingers of the left hand in string players. *Science*, 270, 305-307.

Edwards, J. (2013). Bilingualism and multilingualism: Some central concepts. T.K. Bhatia & W.C. Ritchie (Eds.), *The handbook of bilingualism and multilingualism*, (5-25). Wiley-Blackwell.

Fishman, J.A. (1968). *Readings in the sociology of language*. Mouton.

Fishman, J.A. (1991). *Reversing language shift*. Multilingual Matters.

Flege, J. E. (2003). Assessing constraints on second-language segmental production and perception. A. Meyer & N. Schiller (Eds.), *Phonetics and phonology in language comprehension and production, differences and similarities* (319-355). Mouton de Gruyter.

Flege, J. E. (1999). Age of learning and second language speech. D. Birdsong (Ed.), *Second language acquisition and the critical period hypothesis* (101-132). Erlbaum.

García, O. (2009). *Bilingual education in the 21st century: A global perspective*. Blackwell.

Gass, S. M. & Selinker, L. (2008). *Second language acquisition: An introductory course* (3rd ed.). Routledge.

Geçkin, V. & Haznedar, B. (2008). The morphology/syntax interface in child L2 acquisition: Evidence from verbal morphology. B. Haznedar and E. Gavruseva (Eds.), *Current trends in child second language acquisition: A generative perspective* (237-267). John Benjamins.

Genesee, F. (2010). Dual language development in preschool children. E.E. García & E.C. Frede (Eds.), *Young English language learners: Current research and emerging directions for practice and policy* (59-79). Teachers College Press.

Genesee, F., Paradis, J. & Crago, M. B. (2004). *Dual language development & disorders: A handbook on bilingualism & second language learning*. Paul H Brookes Publishing.

Gollan, T.H., Salmon, D.P., Montoya, R.I. & Galasko, D.R. (2011). Degree of bilingualism predicts age of diagnosis of Alzheimer's disease in low education but not in highly educated Hispanics. *Neuropsychologia*, 49(14), 3826-3830.

Graddol, D. (2006). *English Next. Why global English may mean the end of 'English as a foreign language'*. British Council.

Grosjean, F. (2001). *Life with two languages: An introduction to bilingualism*. Harvard University Press.

Grosjean, F. (2004). Studying bilinguals: Methodological and conceptual issues. T. K. Bhatia & Ritchie, W. C. (Eds.), *The handbook of bilingualism* (32-63). Blackwell.

Grosjean, F. (2008): *Studying bilinguals*. Oxford University Press.

Hamid, S. (2011). *Language use and identity: The Sylheti Bangladeshis in Leeds*. International Academic Publishers.

Hayakawa, S. & Marian, V. (2019). Consequences of multilingualism for neural architecture. *Behavioral and Brain Functions*, 15, 1-24.

Haznedar, B. (2021). *İki dillilik-çok dillilik: Erken çocukluk döneminde birden fazla dil öğrenimi*. Anı Yayıncılık.

Haznedar, B. (2013). Child second language acquisition from a generative perspective. *Linguistic Approaches to Bilingualism*, 3(1), 26-47.

Haznedar, B. (2010). Transfer at the syntax-pragmatics interface: Pronominal subjects in bilingual Turkish. *Second Language Research*, 26, 3, 355-378.

Haznedar, B. (1997). L2 acquisition by a Turkish-speaking child: Evidence for L1 influence. E. Hughes, M. Hughes & A. Greenhill (Eds.), *Proceedings of the 21th Annual Boston University Conference on Language Development 21* (245-256). Cascadilla Press.

Haznedar, B. & Avcı-Bucaklışı, İ. (2023). The current status of Laz in Turkey. Ünlü, Z. & Hewitt, B.G. (Eds), *Lazuri: An endangered language from the Black Sea*. Vernon Press.

Hoff, E., Core, C., Place, S., Rumiche, R., Señor, M., Parra, M. (2012). Dual language exposure and early bilingual development. *Journal of Child Language*, 39, 1-27.

Johnson, J.S. & Newport, E.L. (1989). Critical period effects in second language learning: The influence of maturational state on the acquisition of English as a second language. *Cognitive Psychology*, 21, 60-99.

Kiaer, J. (2023). *Multimodal communication in young multilingual children*. Multilingual Matters.

Kohnert, K. (2004). Processing skills in early sequential bilinguals. B. Goldstein (Ed.), *Bilingual language development and disorders in Spanish-English speakers* (53-76). Brookes.

Köppe, R. (1996). Language differentiation in bilingual children: The development of grammatical and pragmatic competence. *Linguistics*, 34, 927-954.

Lanza E. (2004). *Language mixing in infant bilingualism: A sociolinguistic perspective*. Oxford University Press.

Lanza, E. (1992). Can bilingual two-year-olds code-switch? *Journal of Child Language*, 19(3), 633-658.

Leikin, M., Schwartz, M. & Share, D.L. (2010). General and specific benefits of bi-literate bilingualism: A Russian-Hebrew study of beginning literacy. *Reading and Writing*, 23, 269-292.

Li, P., Legault, J., Litcofsky, K.A. (2014). Neuroplasticity as a function of second language learning: Anatomical changes in the human brain. *Cortex*, 58, 301-324.

Luk, G., Pliatsikas, C., Rossi, E. (2020). Brain changes associated with language development and learning: A primer on methodology and applications. *System*, 89, 1-12.

Maguire, E.A., Gadian, D.G., Johnsrude, I.S., Good, C.D., Ashburner, J., Frackowiak, R.S.J. & Frith, C.D. (2000). Navigation-related structural change in the hippocampi of taxi drivers. *Proceedings of National Academy of Science*, 97, 4398-4403.

Martin, A. J., Liem, G. A., Mok, M. & Xu, J. (2012). Problem-solving and immigrant student mathematics and science achievement: Multi-nation findings from the Programme for International Student Assessment (PISA). *Journal of Educational Psychology*, 104(4), 1054-1073.

Mehler J., Jusczyk P. W., Lambertz G., Halsted N., Bertoncini J., Amiel-Tison C. (1988). A precursor of language acquisition in young infants. *Cognition*, 29, 143-178.

Meisel, J.M. (2008). Child second language acquisition or successive first language acquisition? B. Haznedar & E. Gavruseva (Eds.), *Current Trends in Child Second Language Acquisition* (55-82). John Benjamins.

Mobaraki, M., Vainikka, A. & Young-Scholten, M. (2008). The status of subjects in early child L2 English. B. Haznedar & E. Gavruseva (Eds.), *Current trends in child second language acquisition* (209-236). John Benjamins.

Montrul, S. (2008). *Incomplete acquisition in bilingualism: Re-examining the age factor*. Amsterdam: John Benjamins.

Mouw, T. & Xie, Y. (1999). Bilingualism and the academic achievement of first and second-generation Asian Americans: Accommodation with or without assimilation? *American Sociological Review*, 64, 232–252.

Müller, N. (1998). Transfer in bilingual first language acquisition. *Bilingualism: Language and Cognition*, 1(3), 151-171.

Nicoladis, E. (2001). Finding the first words in the input. J. Cenoz & F. Genesee (Eds.), *Trends in bilingual acquisition* (131-147). John Benjamins.

Paradis, J., Genesee, F. & Crago, M. (2011) (Eds.). *Dual language development & disorders: A handbook on bilingualism and second language learning*. Brookes Publishing Company.

Paradis, J., Tremblay, A. & Crago, M. (2008). Bilingual children's acquisition of English inflection: The role of language dominance and task type. H. Chan, H. Jacob & E. Kipia (Eds.), *BUCLD 32: Proceedings of the 32nd annual Boston University Conference on language development* (378-389). Somerville, MA: Cascadilla Press.

Paradis, J. & Navarro, S. (2003). Subject realization and crosslinguistic interference in the bilingual acquisition of Spanish and English. *Journal of Child Language*, 30, 1– 23.

Paradis, J. & Genesee, F. (1996). Syntactic acquisition in bilingual children: Autonomous or interdependent? *Studies in Second Language Acquisition*, 18, 1-25.

Patterson, J. L. & Pearson, B. Z. (2004). Bilingual lexical development: Influences, contexts and processes. B. A. Goldstein (Ed.), *Bilingual language development and disorders in Spanish-English speakers* (77-104). Paul H. Brookes.

Peal, E. & Lambert, W.E. (1962). The relationship of bilingualism to intelligence. *Psychological Monographs*, 76 (27), 1-23.

Pearson, B. Z., Fernandez, S. C. & Oller, D. K. (1993). Lexical development in bilingual infants and toddlers: Comparison to monolingual norms. *Language Learning*, 43, 93–120.

Pliatsikas, C., Meteyard, L., Verissimo, J., DeLuca, V., Shattuck, K. & Ullman, M. (2020). The effect of bilingualism on brain development from early childhood to young adulthood. *Brain Structure and Function*, 225, 2131–2152.

Pliatsikas, C. (2019). Multilingualism and brain plasticity. Schweiter, J.W. (ed.), *The handbook of the neuroscience of multilingualism* (230-251). Wiley-Blackwell.

Polka, L., Rvachew, S., and Mattock, K. (2007). Experiential influences on speech perception and speech production in infancy. E. Hoff & M. Shatz (Eds.), *Blackwell handbook of language development* (153-172). Blackwell.

Polinsky, M. (2007). Incomplete acquisition: American Russian. *Journal of Slavic Linguistics*, 14, 191–262.

Polinsky, M. & Kagan, O. (2007). Heritage languages: In the ‘wild’ and in the classroom. *Language and Linguistics Compass*, 1(5), 368–395.

Portes, A. (2002). English-only triumphs, but the costs are high. *Contexts*, 1, 10–15.

Ricciardelli, L. A. (1992). Creativity and bilingualism. *Journal of Creative Behavior*, 26 (4), 242–254.

Rothman, J. (2009). Understanding the nature and outcomes of early bilingualism: Romance languages as heritage languages. *International Journal of Bilingualism*, 13, 155–163.

Schleicher, A. (2006). Where immigrant students succeed: A comparative review of performance and engagement in PISA 2003. *Intercultural Education*, 17(5), 507–516.

Scott, S.K. & Wise, R.J.S. (2003). Functional imaging and language: A critical guide to methodology and analysis. *Speech Communication*, 41, 7–21.

Sorace, A. (2005). Selective optionality in language development. L. Cornips & N. Corrigan (Eds.), *Syntax and variation: Reconciling the biological and the social* (55–80). John Benjamins.

Söhn, J. & V. Özcan (2006). The educational attainment of Turkish migrants in Germany. *Turkish Studies*, 7(1), 101–124.

Stowe, L.A., Haverkort, M. & Zwarts, F. (2005). Rethinking the neurological basis of language. *Lingua*, 115(7), 997–1042.

Suo, C., Leon, I., Brodaty, H., Trollor, J., Wen, W., Sachdev, P., et al. (2012). Supervisory experience at work is linked to low rate of hippocampal atrophy in late life. *NeuroImage*, 63(3), 1542–1551.

Tabors, P.O. (1997). *One child, two Languages: A guide for preschool educators of children learning English as a second language*. Paul H. Brookes.

Umbel, V.M., Pearson, B.Z., Fernandez, M.C., Oller, D.K. (1992). Measuring bilingual children’s receptive vocabularies. *Child Development*, 63, 1012–1020.

Unsworth, S. (2013). Assessing age of onset effects in (early) child L2 acquisition. *Language Acquisition*, 20, 74–92.

Valdés, G. (2001). Heritage language students: Profiles and possibilities. J. K. Peyton, Donald. A. Ranard & Scott McGinnis (Ed.), *Heritage languages in America: Preserving a national resource* (37–77). Center for Applied Linguistics & Delta Systems.

Veltman, C. (2000). The American linguistic mosaic. S. L. McKay & S. C. Wong (Ed.), *New Immigrants in the United States*, (58-93). Cambridge University Press.

Volante, L., Klinger, D. A., Siegel, M. & Yahia, L. (2019). Raising the achievement of immigrant students: Towards a multi-layered framework for enhanced student outcomes. *Policy Futures in Education*, 17(8), 1037–1056.

Volterra, V. & Taeschner, T. (1978). The acquisition and development of language by bilingual children. *Journal of Child Language*, 5, 311-326.

Wartenburger, I., Heekeren, H.R., Abutalebi, J., Cappa, S.F., Villringer, A. & Perani, D. (2003). Early setting of grammatical processing in the bilingual brain. *Neuron*, 37, 159-170.

Wei, L. (2007). *The Bilingualism reader*. Routledge.

Weinreich, U. (1953). *Languages in contact: Findings and problems*. Mouton.

Weir, L. (2000). Dimensions of bilingualism. L. Wei (Ed.), *The bilingualism reader* (22-50). Routledge.

Westerveld, M. F. (2014). Emergent literacy performance across two languages: Assessing four-year-old bilingual children. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 17(5), 526-543.

Zhang, D. (2008). *Between two generations: Language maintenance and acculturation among Chinese immigrant families*. El Paso, TX: LFB Scholarly Publishing.

Kaynakça

- Boylu, E. (2021). *Kuramdan uygulamaya yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Brown, H.D. (2004). *Language assessment: principles and classroom practice*. Pearson Education Inc.
- Can, T. (2021), Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uzaktan sınav uygulaması ve içerik hazırlama, Boylu, E. (ed.), *Soru ve cevaplarla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi el kitabı* (s. 183-185). Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı dil öğretimi: dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası* (8. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Karagülle, H. & Akış, İ. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çevrim içi ölçme ve değerlendirme: Karşılaştırmalı analiz. *Dil ve edebiyat araştırmaları* (29), 364-385. <https://doi.org/10.30767/diledeara.1441073>
- Göçer, A. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisinin gelişim durumunun belirlenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi*, 9(2), 47-56.
- Köse, D. (2008), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sınavların hazırlanması ve uygulanması, *Dil dergisi*, s. 139, 36-47.
- Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2023). *Ölçme ve değerlendirme: Performansa ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Nunan, D. (1999). *Second language teaching and learning*. Heinle & Heinle Publisher.
- Purpura, J. E. (2004). *Assessing grammar*. Cambridge University Press
- Weir, C.J. (1993). *Understanding and developing language tests*. Prentice Hall
- Yavuz Kırık, M. (2008). *Yabancı dil olarak İngilizce öğretmenlerinin ölçme değerlendirme bağlamında tutum ve yaklaşımları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Yavuz Kırık, M. (2009). Çoktan-seçmeli ölçünleştirilmiş sınavların geçerlilik ölçütü bağlamında değerlendirilmesi. *HAYEF journal of education*, 6(2), 45-62.

YAPILANDIRILMIŞ EĞİTSEL OYUNLARLA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Editör

Doç. Dr. Sedat EROL

Asos Yayınları 2024

e-ISBN: 978-625-6671-47-8

Editör

Doç. Dr. Sedat EROL

Kapak

Asos Yayınları

Redaksiyon

Asos Yayınları

Resimleyen

Şahin YANGIR

Mizanpaj

Burhan MADEN

ASOS YAYINLARI

Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu

Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0532 643 75 23

Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayın [BOOKCITES](https://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
--------------	---

1. BÖLÜM

5. SINIFLARA YÖNELİK YAPILANDIRILMIŞ EĞİTSEL OYUNLAR

BİL, TUR ATLA!	11
TOP SENDE	13
KUKLALAR KONUŞUYOR.....	15
PARÇASI KİMDE?	17
SÜRPRİZ SÖZCÜKLER	19
EŞ BALONLAR	21
ÖZET KÖŞESİ.....	23
HABERİN VAR MI?.....	25
DEVAM EDEN HİKÂYE	27
SESLER DEĞİŞİYOR	29

2. BÖLÜM

6. SINIFLARA YÖNELİK YAPILANDIRILMIŞ EĞİTSEL OYUNLAR

BAŞLIĞIMI ARIYORUM	33
TAHMİNLERİ ALALIM	35
HABER BÜLTENİ	37
SANA ANLATACAKLARIM VAR.....	39
KELİME ASALIM, HADİ!	41

DEYİMLERİN SIRRI.....	43
ONDA, BUNDA, ŞUNDADIR!.....	45
BU DA BENİM HİKÂYEM.....	47
SIRA KİMDE?.....	49
GÜZEL TÜRKÇEM.....	51

3. BÖLÜM

7. SINIFLARA YÖNELİK YAPILANDIRILMIŞ EĞİTSEL OYUNLAR

ZİRVEYE İLK BEN ÇIKTIM.....	55
CANLI HİKÂYELER.....	57
BAĞLAÇ BASKETİ.....	59
KONUŞABİLİYORUM, O HALDE VARIM!.....	61
SÜPER KAHRAMAN: SORUN ÇÖZÜCÜ.....	63
YALAN MAKİNESİ.....	65
AL SATARIM KELİME SATARIM.....	67
ÇIKARIMLAR.....	69
HABERLER Mİ ANILAR MI?.....	71
OKUMU ATARIM, ŞİİRİMİ YAZARIM.....	73

4. BÖLÜM

8. SINIFLARA YÖNELİK YAPILANDIRILMIŞ EĞİTSEL OYUNLAR

CEVABI BİL, TOPU KAP!.....	77
BEN KİMİM?.....	79
ELEŞTİRİ GÜNÜ.....	81
BİLDİĞİN GİBİ DEĞİL.....	83
HAYDİ SÖYLE!.....	85
METİNLER TÜRLÜ TÜRLÜ.....	87
GÖRSELİ EŞLEŞTİR.....	89
FİİLİMSİ HALKASI.....	91
RENGARENK ÖGELER.....	93
DOĞRU CÜMLEYİ BUL!.....	95